اوضاع سیاسی اجتماعی تاریخی

ایل بارزان

چاپ دوم

گردآوری و پژوهش :

محمدعلی سلطانی

به انضمام

اسرار بارزان - دکتر اسماعیل اردلان - ۱۳۲۵ شمسی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

تهران - ۱۳۸۴

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

اوضاع سیاسی اجتماعی تاریخی ایل بارزان

چاپ دوم

پژوهش و نگارش:

محمدعلی سلطانی

به انضمام

اسرار بارزان ـ دکتر اسماعیل اردلان ـ ۱۳۲۵ شمسی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

تهران ۱۳۸۴

فهرستنویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سلطانی، محمدعلی، ۱۳۳۶-
اوضاع سیاسی اجتماعی تاریخی ایل بارزان/ پژوهش و نگارش محمدعلی سلطانی. به انضمام اسرار بارزان/ اسماعیل اردلان.ــ تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۲.
۶۸۸ ص.
ISBN: 964-6189-71-7
چاپ: دوّم.
فهرستنویسی براساس اطلاعات فیپا.
ص.ع. به انگلیسی: Mohammad Ali Soltani. Political, social and historical developments of Barzan tribe including...
کتابنامه به صورت زیرنویس.
۱. بارزانیان. ۲. بارزانیان -- وضع سیاسی و اجتماعی -- اسناد و مدارک. ۳. بارزانیان -- تاریخ -- اسناد و مدارک. الف. اردلان، اسماعیل. اسرار بارزان. ب. سازمان اسناد و کتابخانه ملّی جمهوری اسلامی ایران. ج. عنوان. د. عنوان: اسرار بارزان.
۹س۱۲ب/DSR۷۲
۹۵۵/۹۷۴۸
کتابخانه ملی ایران
۸۲ - ۲۸۹۱۳م

شابک: ۷-۷۱-۶۱۸۹-۹۶۴
ISBN: 964-6189-71-7

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

اوضاع سیاسی اجتماعی تاریخی ایل بارزان
پژوهش و نگارش: محمدعلی سلطانی
نظارت فنی: نصرت‌الله امیرآبادی
حروفچینی و صفحه‌آرایی: فریده خوش‌تراش‌پسندیده
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
چاپ: دوّم
لیتوگرافی: راین گرافیک
چاپ و صحافی: پارس سهند ـ خوش‌قامت
تاریخ انتشار: ۱۳۸۴
قیمت: ۴۴۰۰۰ ریال

انتشارات سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
ساختمان گنجینه اسناد، بزرگراه شهید حقانی، مقابل استادیوم ورزشی شهید کشوری، تهران ۱۵۴۸۶، تلفن: ۲۹۰۰۲۷۹؛ دورنگار: ۲۲۵۵۸۶۸
نمایشگاه و فروشگاه
میدان ولی‌عصر (عج)، خیابان شقایق، خیابان به‌آفرین، شماره ۶۰، تلفن: ۶۴۹۱۹۴۶

فهرست مطالب

پیشگفتار

عشایر، بخشی از جامعه ایرانی بشمار می‌روند که طی قرون و اعصار گذشته، تاثیرات مهم سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در کشور داشته‌اند. هم‌اینک نیز بیش از ۱،۳۰۰،۰۰۰ هزار نفر عشایر کوچنده، قریب به ۲۰ درصد گوشت قرمز کشور را تامین می‌کنند. عشایر از زوایای گوناگون قابل توجه و اعتنا می‌باشند. در صد و پنجاه سال گذشته که در جهان تحولات مهمی صورت گرفته است، عشایر نیز، دچار تحولات جدی شده‌اند. گام نخست برای بررسی این تحولات همه جانبه، شناخت این جامعه در ابعاد گوناگون است.

معاونت اسناد ملی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، گنجینه‌دار میلیون‌ها سند ملی و تاریخی در زمینه‌های مختلف سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، هنری، علمی، فنی و تاریخی می‌باشد. بخشی از این اسناد شامل اطلاعاتی در علوم انسانی است و مباحث متنوع راجع به ایلات و عشایر ایران را دربرمی‌گیرد.

معاونت اسناد ملی، براساس وظیفه قانونی خود که گردآوری، پردازش و اطلاع‌رسانی اسنادی است، کتاب حاضر را تدوین و دراختیار عموم قرار داده است. در این مجموعه که متکی و مستند بر اسناد گنجینه اسناد ملی است، اطلاعات ارزشمندی از ایل بارزان ارائه شده است. امیدواریم که در آینده بتوانیم با همت پژوهشگران، مجموعه‌های اسنادی دیگری نیز از سایر ایلات و عشایر کشورمان تهیه، تدوین و دراختیار عموم قرار دهیم.

در پایان، از تلاش و کوشش محقق ارجمند جناب آقای سلطانی که با دقت و تیزبینی، موفق به انجام این پژوهش شده‌اند، سپاسگزاری می‌شود.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

بسم الله الرحمن الرحیم

ایلات کُرد از دیرباز به سبب ساختار ویژه و مهم نقش عمده‌ای در سرنوشت سیاسی و اوضاع اجتماعی بستر جغرافیایی زیستگاه خود داشته‌اند، چنانکه نخستین امپراتوری هخامنشیان با اتحاد و پیوستگی نظامی ایلات تشکیل گردید و پیشینه دولت ماد و تشکیلات آن در این سو مقدمه‌ای بر این سیر تطور و روند سیاسی در آن زمان بود، و سپس تحولات نظامی و سیاسی در ایام به قدرت رسیدن کورش بزرگ که از پدری آریایی و مادری ماد زاده شده و نشو و نما یافته بود، انسجام و همبستگی ایلات مزبور را برای دفاع از کیان سرزمین ایران بزرگ بیش از پیش جلوه‌گر ساخت، آداب و رسوم و آئین و اخلاق و ادبیات و البسه و آراء اعتقادی و سیاسی و اجتماعی ایلات مزبور چنان با ریشه و ارکان حیاتی ایران و ایرانی و قلمرو ایران بزرگ درآمیخته و در طی قرنها عجین شده که تفکیک و تشخیص آنان از یکدیگر امری بعید و به صراحت محال می‌نماید، و به همین گونه است وضعیت و کم و کیف فرهنگی و ملی مردمانی که در سرزمین ایران بزرگ، قرنها پاسداران مرزهای پهناور امپراطوری دیرینه سال ایران بوده‌اند، بلوچ‌ها، افغان‌ها، تاجیک‌ها، آذری‌ها و... آنچه امروز هر کدام تندیس‌های خداوندان فرهنگ و ادب پارسی را به عنوان منشأ و سمبل تمدن و فرهنگ خود گرامی داشته در میادین شهرهای ممالک خود بر پا و بنیاد نهاده گرامی می‌دارند، و استادان و استعدادهای ارجمند از تباران یاد شده در تصحیح و تدوین احوال و آثار آنان به زبان فارسی از هیچ کوششی فروگذار نیستند، و در حل غوامض و معضلات ادبی بسی مسلط‌تر از پارسی‌گویان تهران و ایران مرکزی بشمارند حال اگر، خطی یا میل و سنگی تحمیلی بین

ایران و فرزندانش فاصله افکنده است، حدیثی دیگر است که دگرگونی‌های جهانی و سیر تطور سیاسی و نظامی و بطور کلی اوضاع فراز و نشیب تاریخی که هر چند گاه توان و اقتدار را از شرق به غرب و از غرب به شرق منتقل می‌سازد، موجب این حکایات و مصلحت‌های صواب و ناصواب گردیده که تحلیل و بررسی آن در این مقال اندک نمی‌گنجد، اما آنچه روشن و مبرهن است مرزهای فرهنگی ملی و مذهبی تحمیل و تعیین‌پذیر نبوده نیست و امروز در دورافتاده‌ترین روستاهای این پاره‌های جدا شده؛ به شعر حافظ شیراز میرقصند و می‌نازند/ سیه چشمان کشمیری و ترکان سمرقندی و داستان‌های شاهنامهٔ حکیم طوسی، حکایات گلستان شیخ اجل، خمسه نظامی و... بر دلهای مایل به مادر یکایک آنان فرمانروایی دارند، از جمله این مردمان مرد، یکی ایل مشهور (بارزان) است که گذاری چند لحظه‌ای در بین آنان هر آشنا به فرهنگ و تمدن اقوام ایرانی را به یاد عرصهٔ کهنسال و پررمز و راز ایل بختیاری می‌اندازد، از گفتار و آداب و رسوم و پوشاک سرسختی و شجاعت آنان گرفته تا مبارزه در راه نیل به آزادی و آزادگی، بارزانی‌ها یکی از طوایف سلحشور و جنگی در کردستان عراق هستند.

وجه تسمیه، زیستگاه اوّلیه و پیشینهٔ تاریخی ایل بارزان

اسم بارزان را اگر از نگاه سید احمد کسروی بررسی کنیم از دو واژهٔ شامل دو بخش بار + زان تشکیل می‌شود که در توضیح آن‌ها می‌نویسد: که؛ (زار) را با (زان) - (بار) را با(بان)... یکی می‌توان پنداشت[1] و نیز در مورد (زان) آمده است که؛ این کلمه جز در آخر نامهای آبادی نیامده و به آسانی می‌توان گفت که عوض شده از (دان) است زیرا موضوع (دال و زا) در پارسی معروفست و مثلهای بسیار است که با هر دو آن‌ها به کار رفته است،[2] همانند؛ فراهزان، رازان، سنگزان، گیلوزان و نیز (دان) به جای (زان) همانند؛ همدان - سردان - خیادان[3] - و کلمهٔ (دان) در فارسی معروف است که در آخر کلمه‌ها به معنی جایگاه و ظرف می‌آید چنانکه؛ سرمه‌دان، آبدان، نمکدان، قهوه‌دان، و...

۱ - نام شهرها و دیه‌ها، احمد کسروی، ص ۴۰. ۲ - همان، ص ۵۰.
۳ - همان، ص ۳۵.

ولی در ارمنی این کلمه که گاهی (دون) هم خوانده می‌شود، جداگانه بکار می‌رود و به معنی خانه و اطاق است، نیز در لاتین و یونانی (دوموس) Domus که بی‌شک با (دان) پارسی یکی است و همچنین (دوم) در روسی به معنی (خانه) می‌باشد، هویداست که در آخر نامهای آبادی هم معنی جایگاه و سرزمین برای این کلمه بسیار مناسب می‌باشد.[۱]

در نتیجهٔ این نگرش می‌توان گفت که (بار) و (به‌ر) اگر به معنای ثمر و میوه و حاصل برداشت شود، بارزان یا بارداں و به‌رزان، به‌رزان، را می‌توان (جایگاه ثمر و میوه حاصل) که با موقعیت باغداری آن سامان مطابقت دارد، معنی نمود. ـ **این ظاهر قضیه و امّا ...**

امّا از لحاظ تاریخی (بارزان) را مُحَرَّف (برزین) می‌توان شمرد[۲] که در شاهنامهٔ حکیم طوس به اسامی (برزین) فراوان برمی‌خوریم؛ برزین نیو، برزین خردمند پیر پدر همسران بهرام گور، برزین پدر بهزاد، برزین پدر سیما و بهرام از بزرگان عهد انوشیروان و هرمز و برزین پدر حزاد از بزرگان درگاه هرمز و خسروپرویز، برزین پدر شادان، برزین گرشاسب و... که نظر به جغرافیای شاهنامه این مکان را می‌توان؛ جایگاه **برزین نیو؛** دلاور ایرانی که در روزگار کاوس می‌زیست و سیاوش از او در زمرهٔ انتقام گیرندگان خون خود یاد می‌کرد. فردوسی از او در گروه دلاورانی که در نبرد **هماون** می‌جنگیدند یاد می‌کند و او را برزین (نیو) خوانده‌اند.

چو گودرز و چون گیو و (برزین) و طوس بـبندند بـر کـوههٔ پـیل کـوس
۲۲۶۴/۱۴۸/۳

در بعضی از نسخه‌های شاهنامه به جای نام (برزین) فرهاد آمده است (۳/ ۱۴۸ /ح) و به احتمال شاهنامه‌شناسان، برزین نیو همان برزین گرشاسب باشد از خاندان جمشید و درگاه کیخسرو.

چو گـودرز و چـون رستم و گستهم چو (برزین) گرشاسب از تخم جم[۳]
۲۲/۳۰۲/۴

---

۱ ـ همان، ص ۴۹.
۲ ـ احمد شریفی، مجله مهاباد، سال دوم، شماره ۱۶، تیر ۱۳۸۱، صص ۵۱ ـ ۵۰.
۳ ـ فرهنگ نامهای شاهنامه، ج ۱، دکتر منصور رستگار فسایی، ص ۷۰.

زیرا چنان که می‌دانیم؛ زنگه شاوران که زنگنه‌ها از ایلات بزرگ کُرد خود را به وی منسوب می‌نمایند، همانند برزین نیو در پیکار مازندران و نبرد کاوس و رستم همچنین در بزمی که رستم در نوند آراسته بود حضور داشت و نیز زنگه را در لشکری که کیخسرو برای نبرد با تورانیان آراسته بود، می‌بینیم که در رأس سپاهی از دلاوران (بغداد) از برابر کیخسرو می‌گذرد و درفشی با پیکر (همای)* نشانه اوست و در نبرد مزبور شرکت می‌کنند که موقعیت آنان را می‌توان در شمال عراق کنونی و دامنه‌های زاگرس در امتداد مرزهای کنونی غرب ایران از شمال تا جنوب در قلمرو ایران بزرگ دانست. بنابه قول **استاد ذبیح‌الله صفا**، برزین و برزینیان، یکی دیگر از خاندان‌های پهلوانی شاهنامه که در جنگ کیخسرو با تورانیان شرکت کرد، خاندان برزین بود که بزرگ ایشان فرهاد نام داشت، از خویشان برزین هفتاد مرد در سپاه کیخسرو بودند، از میان شاهان اشکانی و پنج تن به نام فرآتِس (به تلفظ رومی) می‌یابیم. تلفظ پهلوی این نام فْرَهات و تلفظ آن فَرهاد است و به گمان من [استاد ذبیح‌الله صفا] فرهاد پهلوان داستان یکی از همین شاهان اشکانی است که در روایات حماسی راه جسته و در شمار جنگجویان و دلیران درآمده است.(۱)

برزینیان و برزینیه و بارزانی با سیر تطور تاریخی در تاریخ حرکت‌های ملی و میهنی کُردها از آغاز تا قرن چهارم و ظهور آل‌بویه در غرب ایران بزرگ برجستگی تام و تمام دارند. چنانکه کُردهای حَسْنویه را اکراد برزینیه نوشته‌اند، **استاد محمدامین زکی** نیز امراء برادوست را که در مجاورت بارزان به سر می‌برند و ایلات متحد و گاه معارض بارزانیان بوده‌اند از خاندان حسنویه کُرد می‌داند و به ریاست و اسامی آنها اشاره دارد.(۲) و آنچه در سخن صاحب حماسه ملی ایران نیز مسیر کند و کاو را بر ما روشن می‌سازد، تطبیق سیر سکونت شاهان اشکانی که از شرق ایران بزرگ به طرف غرب ایران بزرگ آثار آنان بدست ما رسیده است و نیز مهمترین سندی که به زبان یونانی و اشکانی (اولین

---

* نشان همای اکنون بر بیرق پارت دموکرات کردستان خودنمایی می‌کند!!؟

۱ ـ حماسه‌سرایی در ایران، ص ۵۸۶ ـ ۵۸۷.

۲ ـ کور دو کوردستان، محمدامین زکی، ج ۳، ص ۳۸۳.

سندی که به این زبان پیدا شده است.) به روی پوست از اورامان کردستان به دست آمده[۱] و دیگر نوشتهٔ، سند کارنامهٔ اردشیر بابکان که درباره آن در سیر این مقال دربارهٔی ایل بارزان سخن خواهیم گفت.* به هر حال در طی این گفتار خواهیم دید که اکراد در ریشه یا بی لغوی و تاریخی، ایلات متحدی بودند که از بعد نژادی، تاریخی و اجتماعی مورد بررسی، قرار گیرند به نتیجه واحدی درباره آنها خواهیم رسید.

نام (بارزان) به صراحت نخستین بار در اثر ارزشمند **کارنامهٔ اردشیر بابکان** آمده است که می‌گوید... پس از آن کِرم کشته شد، اردشیر به **گوبار** کشید سپاه بزرگی به کرمان بُرد، به کارزار بارزان.[۲] در آن بخش که با عنوان اردشیر از آنجا باز به اَرْدشیر خُرّه آمد؛ و مهم آنکه مرکز زیستگاه کنونی ایل بارزان که بعد از اسلام به سبب آنکه محل تلاقی آبهای دجله و فرات علیا است به موصل معروف گشت در آغاز (بوذاردشیر) نامیده می‌شد.[۳]

این بستر جغرافیایی تا نیمه دوم قرن چهارم هجری که ابن حوقل از آن دیدن نموده است، قسمت عمده اهالی آن (موصل) یعنی اکثریت قریب به اتفاق از نژاد (کُرد) بودند.[۴] و جالب اینکه در کارنامهٔ اردشیر بابکان در بخش؛ سیر آن داشت اردشیر که به اَرْمَن شوم ـ آورده است که ؛ سر آن داشت اردشیر که به ارمن شوم به آذربادگان، زیرا که یزدانکُرد شهرزوری از این خطه با سپاهی گران نزد اردشیر آمده بود، به پیمانداری و فرمانبری.[۵] و [۶]

---

۱ ـ تاریخ ایران باستان، م. م. دیاکوقوف، ترجمه روحی ارباب، ص ۱۵.

* در برهان قاطع آمده است؛ برزین، بر وزن پروین به معنی آتش است که عرب نار خوانند، و نام یکی از ائمهٔ دین ابراهیم زرتشت هم هست که آتشکده‌ای ساخت که آن را آذربرزین نام کرد و آن آتشکدهٔ ششم است و... ۹ ـ و نام مبارزی بوده ایرانی ← ر.ک آذر برزین و مزدیسنا ص ۲۱۵ ـ ۲۱۹ و ۲۳۷. (برهان قاطع، ج ۱، ص ۲۵۵) در فرهنگ واژه‌های اوستا آمده است؛ بِرِز؛ بلند، بالاشده، بزرگ، بِرِزَ؛ بالا، بلند، بزرگ، بِرِزی؛ بالا، بزرگ، بلند. (فرهنگ واژه‌های اوستا، احسان بهرامی، فریدون جنیدی، ج ۲، ص ۱۰۵۳)

۲ ـ کارنامهٔ اردشیر بابکان، از متن پهلوی قاسم هاشمی‌نژاد، ص ۵۴.

۳ ـ جغرافیای تاریخی سرزمین‌های خلافت شرقی، لسترنج، محمود عرفان، ص ۹۴.

۴ ـ همان، ص ۹۵.

۵ ـ کارنامه اردشیر بابکان، ص ۴۶.

۶ ـ اردشیر خُره را به نقل از تاریخ پیغمبران و شاهان، حمزهٔ اصفهانی، همان گور از سرزمین‌های پارس ←

در کندوکاوی که **عبدالرحمن عمادی** درباره بادجان = بارزان: یعنی مردم کوهستان بارز (کرمان) و سرزمین آنها نموده است، نکاتی مستند و قابل توجه از کُرد بودن آنان ـ نبرد آنها با شاه ساسانی، و انتقال و تفرقه آنها به سایر نقاط – ارائه نموده است، و پس از بررسی (جویار) می‌نویسد: نام دومی که در **کارنامهٔ اردشیر بابکان** آمده و با تاریخ و جغرافیا هم سازگاری دارد، جنگ اردشیر با مردم کوهستان و سرزمین (بارز) یا (بارزان) یا (بادجان) است. در متن کتاب پهلوی یاد شده، به روشنی گفته شده که اردشیر پس از اینکه در کرمان با (**هفتواد**) جنگیده بود، باز هم برای جنگ با (بارزان = بادجان) با سپاه و گنج به کرمان و به دوبار = جوبار آمد.

چون حرف (ز) و (ج) در پهلوی و در لغات فارسی و در واژه‌های محلی مردم ایران فراوان به هم بدل می‌شوند، از این روشکی ندارم که (بادجان) همان (بارزان) یعنی: مردم کوه (بارز) و سرزمین و کوهستان (بارز) است. تا آنجا که نگارنده، از منابعی که بدآنها دسترس داشتم، دریافتم تاکنون کسی به وجود پیشینهٔ نام (جویار) و (بادجان = بارزان) در مأخذی قدیمی‌تر از زمان خسرو اوّل انوشیروان پی نبرده بود.

کسانی که پیش از این از جنگ مردم کوهستان (بارز) با شاه ساسانی یاد کرده‌اند؛ (اشتاین) و (نلدکه) و (**کریس تن سن**) و اخیراً هم آقای **باستانی پاریزی** هستند.

(**کریس تن سن**) آنجا که کارها و سازمان سپاه خسرو اوّل انوشیروان و جنگهای او را یاد می‌کند؛ می‌نویسد: «امّا نکته دیگری از اصلاحات لشکری خسرو اوّل هست که قبل از هر کس مسیو (اشتاین) آنرا دریافته و واضح کرده است: پس از آنکه کسری (**خسرو اوّل**) قوم کوهستانی موسوم به (پاریز) را که ساکن کرمان بودند به اطاعت درآورد، بازماندگان آنها را به قسمتهای مختلف کشور انتقال داد و به آنها مسکن اعطا کرد و مجبور به خدمت سربازی نمود...[۱]»

← دانسته‌اند که در دورهٔ عضدالدوله دیلمی به فیروزآباد تغییر نام داد ← ر.ک حواشی کارنامه اردشیر بابکان، ص ۷۸؛ اما دربارهٔ این عناوین جغرافیایی هرچند مقتضی زمان گزارش کارنامه باید مورد نظر باشد، می‌بایست درپی عناوین مشابه و مکرر که در یک زمان چند محل به نام واحد خوانده می‌شدند و نیز قرابت اسامی جغرافیایی توجه داشت.

۱ ـ کریس تن سن، ایران در زمان ساسانیان، ترجمهٔ رشید یاسمی، ص ۲۵۹، ر.ک کرمان در قلمرو تحقیقات

... بنابراین آنچه که (اشتاین) و (کریس‌تن‌سن) آورده‌اند مربوط به زمان اردشیر بابکان نبوده، بلکه اشاره به پیش آمدهای دوره خسرو اوّل انوشیروان است که فردوسی نیز در شاهنامه از همان رویدادها به نام جنگهای انوشیروان با بلوچان سخن گفته است، امّا در (کارنامه اردشیر)، سیصد و بیست و سه سال تقدم دارد... و پس از هزار و هشتصد سال اکنون نیز در فارسی (بارز) و جمع آن (بارزان) است که واژه بارزان: مردم بارز و ساکنان (بارز) و سرزمین (بارز) معنی می‌دهد و مردم کنونی کرمان، ساکنان این کوهستان را (بارچی)** می‌گویند، که همان (بادجان) و (بارچی) کارنامهٔ اردشیر بابکان می‌شود.***

چنانکه آمد ـ از تاریخها برمی‌آید که مردم جنگجوی کوهستان (بارز) کرمان در زمان خسرو اوّل نیز سر از فرمان او پیچیده و با وی جنگها و کارزار داشته‌اند که او ناگزیر شده آن کوهستانیان را پس از کشت و کشتار بیرحمانه‌ای به جاهای دیگر ایران کوچانده و ناگزیر به زندگی در دور از زادگاه خود ساخته، گروهی از آنها را در سپاه خویش به سپاهیگری بگمارد، [عبدالرحمن عمادی] در ادامه می‌نویسد: گمان می‌کنم نامهای (برز) و (گرج) در شاهنامه فردوسی صورت لفظی دیگر از همان (بارز = بارج) کارنامهٔ اردشیر بابکان است.

فردوسی، در پادشاهی خسرو اوّل انوشیروان ساسانی آورده که چون او از جنگ اوّل خود با گیل و دیلم بازگشت به هند رفت. نُلدکه مورخ دیگر از قول طبری نقل می‌کند که؛ «...و نیز از قومی که بارز خوانده می‌شوند بسیار بکُشت و بازماندگان ایشان را از سرزمین‌شان بیرون کرد و در دیگر جاهای مملکت خود بنشاند و ایشان سربندگی فرود آوردند و او را در جنگ یاری کردند) و اضافه می‌کند؛ بارز نام قوم راهزن سرکشی در

← ایرانی، پیشینهٔ نام (جوبار، بارز) در کرمان، عبدالرحمن عمادی، ص ۲۵۵.

* از این سند تفرقه و تبعید کوچ بارزانی‌ها به سایر نقاط ایران بزرگ آن زمان آشکار می‌شود که مسکن اصلی ایل بارزان، جبال بارز کرمان بوده است و سند این سخن جز این مستند اصیل، مطابقت‌ها و مواردی محکم است که در طی این نوشته به آن‌ها خواهیم پرداخت.

** درباره بارچی = باروشی بررسی و توضیح داده خواهد شد.

*** آقای عبدالرحمن عمادی در مسائل ریشه‌یابی و تطبیق اسامی و واژگان صاحب‌نظر هستند و در ریشه‌یابی دو واژهٔ بارز و جوبار مقاله‌ای تحقیقی نگاشته‌اند که از مآخذ این گفتار بوده است.

کرمان است که در زمان عباسیان قبول اسلام کردند.*

در بازگشت از هند به وی آگاهی دادند که (بلوچ) و (گیل) نافرمان شده‌اند.

براه اندر آگاهی آمد بشاه — که گشت از بلوچی جهانی سیاه
ز بس کشتن و غارت و تاختن — زمین را به آب اندر انداختن
ز گیلان تباهی فزونست ازین — ز نفرین پراکنده شد آفرین
دل شاه انوشیروان شد غمی — برآمیخت اندوه با خرمی
به ایرانیان گفت الا نان و هند — شد از بیم شمشیر ما چون پرند
بسنده نباشیم با شهر خویش — همی شیر جوئیم پیچان ز میش
بدو گفت گوینده کای شهریار — به پالیز، گل نیست بی زخم خار
همان مرز تا بود با رنج بود — ز بهر پراکندن گنج بود
ز کار بلوچ ارجمند اردشیر — بکوشید با کاردانان پیر
نبد سودمندی به افسون و رنگ — نه از بند و ز رنج و پیکار وجنگ
اگر چند بد این سخن ناگزیر — بپوشید بر خویشتن اردشیر
ز گفتار دهقان برآشفت شاه — به سوی بلوچ اند آمد ز راه
چو آمد به نزدیک آن برزکوه — بگردید گرد اندرش با گروه
بر آنگونه گرد اندر آمد سپاه — که بستند ز انبوه بر باد راه
همه دامن کوه تا روی شخ — سپه بود برسان مور و ملخ
منا دیگری، گردِ لشگر بگشت — خروش آمد از غار و زکوه و دشت
که از گرجیان هر که یابد خرد — وگر تیغ دارند مردان کرد
وگر انجمن باشد از اندکی — نباید که یابد رهایی یکی
چو آگاه شد لشکر از خشم شاه — سوار و پیاده ببستند راه
از ایشان فراوان و اندک نماند — زن و مرد جنگی و کودک نماند
سراسر به شمشیر بگذاشتند — ستم کردن کوچ (لوچ) برداشتند

---

* ـ باستانی پاریزی، کوچه هفت پیچ، ص ۱۵۹ ← ر.ک جبال بارز در مسیر تاریخ کرمان، عزیزالله صفا، (مجموعه مقالات دومین سمینار و دهه کرمان‌شناسی، ص ۱۴۳).

بـبود ایـمن از رنـج شـاه جـهان / بـلوجی نـماند آشکـار و نـهان
چـنان بُد کـه بـر کـوه ایشان گـله / بـدی بـی نگـهبان و کـرده یـله
شـبان هـم نـبودی پس گـوسفند / بـه هـامون و بـر تـیغ کـوه بـلند
هـمه رختـها خـوار بگـذاشـتند / در و کـوه را خـانه پـنداشـتند[۱]

چنین بود کشتار همگانی آن مردم به دست انوشیروان دادگر کـه (اردشـیر بـابکان) نتوانسته بود آنان را فرمانبر خود سازد، در شعرهای بالا، فردوسی آشکارا و با روشنی از جنگهای اردشیر بابکان با آن مردم سخن، به میان آورده و می‌گوید:

ز کـار بـلوچ ارجـمند اردشـیر / بکـوشید بـا کـاردانـان پـیر
نبد سودمندی به افسـون رنگ / نه از بند وز رنج وپیکار وجنگ
اگرچند بد این سـخن نـاگـزیر / بـپوشید بـر خـویشتن اردشـیر

که این تأیید متن (کارنامه اردشیر بابکان) درباره جنگ او با مردم کوهستان، (بارز) کرمان است.

ایـنکه فـردوسی مـی‌گوید (چـو آمـد بـه نـزدیک آن بـرزه کـوه) بـه گـمانم لغت (برزکوه: BARZ - KUH) بر وزن (رزمجو) همچنانکه آقای دکتر باستانی پاریزی در مقاله خود با عنوان **برزکوه** که درباره (بارز) و (پاریز) در مجله هنر و مردم (شمارهٔ ۱۵۳-۱۵۴) وکتاب (**کوچه هفت پیچ**) خود آورده، باید به معنی (کوه برز) یا کوهستان (بارز) باشد چه درست است که (بُرز) بر وزن (گُرز) در فارسی به معنی: فروشکوه و بلندی و بلند بالایی و تنومندی و بزرگی و بلندی قله کوه و قامت انسان و درخت به کار رفته و (کوه برز = KUHE - BARZ) و (برزکوه BORZ - KUH) و (البرز) یعنی کوه بلند و بلندی کوه در اشعار شعرا از جمله فردوسی آمده است و شعر یاد شده را به آن معانی هم مـی‌توان گرفت ۱، امّا آنچه که با مایهٔ داستان و پهنه پیش آمـد و نـبرد اردشـیر و انـوشیروان بـا کوهستانیان [بارزانی] کرمان سازگارتر است همانا نام (بَرز) به معنی: (بـارز) است کـه نگارنده گواه آنرا به صورت (بارجان = بارزان) از (**کارنامهٔ اردشیر بابکان**) پیدا کرده و در بالا یاد کردم.

---

۱ ـ شاهنامه فردوسی، چاپ بروخیم، صفحات ۲۳۳۱ ـ ۲۳۳۲ / چاپ شورروی ج ۸، صفحه ۷۴ ـ ۷۵..

لغت دیگری که باز هم در شعر فردوسی دربارهٔ همین جنگ انوشیروان با کوهیان کرمان آمده نام (گرجیان) است که در بعضی نسخ خطی آمده بود، امّا چون (گرجیان) برای خوانندگان و نویسندگان نسخه‌های دیگر دانسته نبود و بیگانه جلوه می‌کرد، بجای آن (کوچیان) نوشته‌اند که به قیاس نام مردم (کوچ) و (بلوچ) کرمان، درست هم به نظر می‌آمد.

آیا گرجیان خود لغت دیگر از (برزیان) یا (برزان) یا (بارجان) نبوده است؟[1] *

تبدیل (ب) به (گ) در واژه‌های ایرانی گواه گوناگون دارد، مانند:

(بشتاسب = گشتاسب) (ببخشک = گنجشک) (برنج = گرنج) (بوشاسب = گوشاسب) (بستاخی = گستاخی) و...

از این رو (گرجان = گرجیان) را هم می‌توان صورت لفظی دیگری از (بارجان = برزان) یعنی: مردم کوهستان بارز گرفت.

(بارجان) به همین نامی که در (کارنامه اردشیر بابکان) یاد شده بود، سه بار در کتاب جغرافیایی (حدود العالم) که در ۳۷۲ هجری قمری برابر با ۹۸۳ میلادی نوشته شده یاد گردیده است: آنجا که از کوههای کرمان سخن، گفته آنها را می‌شمرد، می‌نویسد:

«و دیگر کوه بارجان است، در ازاء او از حد جیرفت تا حد بم و اندرین کوه معدن سرب است و مس و سنگ مغناطیسی و برو: دود هست؛ یکی را کفتر خوانند و دیگر را دهک، کوهی است در ازاء او دو روز راه و اندر این کوه معدنها بسیار است.[2]

افضل‌الدین ابوحامد احمد بن حامد کرمانی در کتاب عقدالعلی للموقف الاعلی که در ۵۸۴ هجری برابر با ۱۱۹۵ میلادی تألیف شده نیز همین کوه را (بارجان) نامیده و نوشته: ... چون یعقوب لیث صفار به کرمان آمد اهل جیرفت عصیان و تمرد نمودند و شرکت اهل جیرفت در ناحیتی بود که آن را (کوه بارجان) خوانند و آنجا سروری بود با

---

۱ ـ در دیلمی گرچه GARJA به معنی: تودهٔ سنگ در کوهستان و کوهستان سنگزار است و مجمع آن را (گرجان) می‌گریند، ولایت و مردمی به همین نام در (دیلم) بوده و هستند.

* اکنون یکی از توابع بارزان در شمال عراق نیز (دیلم) نامیده می‌شود.

۲ ـ حدود العالم من المشرق الی المغرب، (؟)، ← به کوشش منوچهر ستوده ـ چاپ دانشگاه، صفحه ۱۳۸.

کوفج و دزد و پیاده بسیار، یعقوب لیث او را به لطایف الحیل در قبض آورد.[۱]

دهخدا به نقل از «المضاف الی بدایع الازمان» دربارهٔ همین کوه بارجان یا (بارز) کرمان آورده که «امیر جلال‌الدین سالار بلند، که در کوه بارجان بود عصیان نموده بود.[۲]

(اصطخری) که در ۳۴۶ هجری قمری برابر با ۹۵۸ میلادی بدرود زندگانی گفته، در کتاب (مسالک و ممالک) و (ابن‌حوقل) که کتاب (صورةالارض) خود را در حدود سال ۳۶۷ هجری برابر با ۹۷۸ میلادی نوشته، هر دو دربارهٔ کوه‌های بارز شرحی همانند یکدیگر نوشته‌اند. «کوههای بارز در کرمان استوار و فراخ نعمت و سردسیر و پر درخت است، در آنجا برف می‌بارد، مردمانش تندرست اند، و تا روزگار بنی‌امیه و بنی‌عباس به دین گبرکان بودند و در دزدی و راهزنی بدتر از کوچ بودند (ابن حوقل آنها را راهزن ندانسته و نوشته که بی آزارند) و مسلمانان برایشان فرمانروایی نداشتند زیرا از کوچ نیرومندتر و زیانشان بیشتر بود، سرانجام در روزگار بنی‌العباس مسلمان شدند.

با این همه تا روزگار سگزیان (یعقوب و عمر و لیث صفاری) توانا و سرافراز بودند، یعقوب لیث و عمر و لیث سران ایشان را دستگیر نموده نابود کردند و کوه‌های بارز را از دشمنی آنها پاک کردند. کوههای بارز فراخ نعمت‌تر از کوههای قفص (کوچ) و دارای کان‌های آهن است و در بخشی از کوه‌ها نقره هست و این کوه‌ها از پشت جیرفت بر دره‌ای به نام (درفارد) (اصطخری:دربای) به سوی کوه‌های نقره می‌رود و دو منزل راه است و این در فارد (=دربای) دره‌ای آبادان و دارای باغها و دیه‌های با صفای بسیار است.)[۳] و [۴]

اصطخری؛ در مورد جبال بارز می‌نویسد: «فاماجبال البارز، فانها جبال خصبة فیها اشجار بلداالصرود و نفع فیها الثلوج و هی جبال منیعه و اهلها لا یتأدی بهم احد، و لم یزل اهلها علی المجوسیه ایام بنی‌امیه فلما ولی‌الامر بنوالعباس اسلمو وکانو مع ذلک فی سفه شدیده الی ایام السجزیه فاخذ یعقوب و عمر و ابنا اللیث رؤ و سهم و ملوکهم و اخلوتلک

---

۱ ـ عقد العلی للموقف الاعلی، افضل‌الدین کرمانی، ص ۶۱.

۲ ـ دهخدا در لغت ← بارجان ← المضاف الی بدایع الازمان، ص ۴۹.

۳ ـ اصطخری، مسالک و ممالک، به کوشش ایرج افشار، چاپ و نشر کتاب صفحه ۴۲ ـ ۱۴۱.

۴ ـ ابن‌حوقل، صورةالارض، ترجمهٔ دکتر جعفر شعار، چاپ بنیاد فرهنگ، صفحه ۷۷ ـ ۷۶ ـ ۷۵.

الجبال من عیالهم»[۱]

اهالی جبال بارز که اکثریت قریب به اتفاق مورخین آنها را (کُرد) نوشته‌اند: در طول تاریخ پرماجرای خود قیام‌های متعدد داشته‌اند، از آن جمله تا زمان سلطهٔ صفاریان بر شرق ایران اسلام نیاوردند، و بر آیین زردشتی خویش پا برجا بودند و یعقوب لیث که از طریق جنگ و حمله توان سلطه بر آنان را نداشت به ترفند متوسل شد و به دستگیری سران آنان در دیدار دوستانی دست زد و مؤثرین و بزرگان بارز را به بم تبعید کرد و بدین‌گونه به جبال شامخ بارز دست یافت و اسلام را جایگزین زردشتی نمود و...[۲]

طوایف قُفص (کوچ) از متحدین همراه طوایف بارز بودند گرچه فاصله جغرافیایی زیادی با هم دارند، این طوایف (کوچ) در کوهستان‌های بشاگرد، رمشک، بارز و کوهستان استقرار دارند و زندگی می‌کنند، براساس آنچه مورخین متقدم نوشته‌اند؛ در کوه‌های مزبور (هفت) طایفه زندگی می‌کرده‌اند که هر کدام ریاست مستقلی داشته‌اند. به سبب قرابت در حرکت‌های اجتماعی و سیاسی غالباً (کوچ) و (بارز) را یکی دانسته‌اند؛ صاحب کتاب **سلجوقیان و غز در کرمان**؛ دربارهٔ قیام طوایف کوچ بر ضد ملک قاورد سلجوقی می‌نویسد:... در آن وقت مقام گروه قُفص با جمعهم درکوه بارجان بود، قاورد و خواجه‌ای از معارف مقربان خود را که دو سه نوبت به رسالت نزد زعیم قُفص رفته بود، در سرّ طلب داشته، تدبیری که اندیشیده بود با او درمیان نهاد بعد از آن به تهمت اینکه با یکی از خصماء ملک طریق مکاتبت و مراسلت سپرده است، او را علی ملاءالناس سیایه فرموده از خدمت از عاج کرد و اقطاع و نان پارهٔ او را قطع فرمود و جهات اموال او جهت دیوان ضبط کرد که از مملکت او بیرون رود، او بنابر سابقه معرفتی که با زعیم قُفص داشت نزد او رفته شکایت خداوند خود نمود و از او التماس نمود که

---

۱ ـ المسالک و الممالک، اصطخری، ص ۱۶۴ ← خلاصه معنی این که؛ کوهستان بارز که در آنجا آهن و نقره یافت می‌شود، ساکنان آن جمعی عشایر بیابانگرد که به شماره نمی‌آیند از حیث کثرت و از شدت و خشونتی که دارند کسی نمی‌تواند بر آنها چیره شود و آنها را نابود کند و سرزمینی آباد و حاصلخیز است با کوههای بلند و درختان سردسیری. تا زمان بنی‌امیه زردشتی بودند و تا دوران بنی‌عباس منکر اسلام مانده بودند و بالاخره یعقوب و برادرش عمرولیث رؤسا و پادشاهانشان را اسیر کوده و کوهستان از وجود بیابانگردان پاک شد. ص ۱۶۲ ← کوچه هفت پیچ، باستانی پاریزی.

۲ ـ یعقوب لیث، باستانی پاریزی، ص ۲۹۹.

چون قاورد را محبتی مفرط با تو هست و به هیچوجه از سخن تو تجاوز جایز نمی‌دارد گناه مرا از او درخواه، زعیم قُفص او را رعایت و مراقبت نموده، گفت: چند روزی میهمان ما باش تا ثورت غضب پادشاه فی الجمله منتفی شود و آنگاه اگر مرا به نفس خود در خدمت پادشاه باید رفت بروم و او را با تو بر سر رضا آرم. چون چند ماهی با او بود و نیکو خدمتی بسیار به ظهور رسانید، زعیم قُفص راعمی بود پیر، مردی کار دیده، گرم و سرد روزگار چشیده، روزی با چند پیر از معارف حشم قُفص به خدمت او در رفت و گفت: مدت شش ماه شد تا این مرد این جاست و مردی است معروف و مشهور و از جمله نُدما پادشاه، به قرب و منزلت موصوف و مذکور، او را مدد و معاونت نمای و بگذار تا به گوشه‌ای بیرون رود تا ناگاه ما را دردسری نیاورد، چه چنین مردی کاردان و زبان‌آور که ندیم و مشیر و دبیر قاورد بوده، التجاء او به ما خالی از غرضی نیست. لیکن زعیم قُفص چندان شیفته صحبت آن شخص شده بود که امثال این سخنان را وقعی نمی‌نهاد، به زعم عمّ غم خوار جواب داد، که حق تعالی مردی بزرگ فاضل کامل را به من محتاج ساخته و از شما همه او را در حق خود مهربانتر می‌یابم شما را حسد بر این می‌دارد که هر روز او را به تهمتی منسوب سازید، من دختر خود را به زنی به او خواهم داد، با وجود چنین جواب ناصواب عم کاردان گفت: ای جان پدر مثل تو و این مقرب پادشاه چون حال وزیر زاغان و ملک بومان است که در کلیله و دمنه آورده‌اند.

امیر قُفص گفت: ظاهراً تو را خلافت دریافته، میان قاورد و ما کوههای شامخ جبال راسخ در میان است و عقبات سخت و شعاب پردرخت و حایل، مگر عقاب شود که از این عقبات بپرد و به عقوبات ما مشغول شود و معهذا اگر این اندیشه نماید، با او همان معاملت نمائیم که با معزالدوله، نه قاورد از معزالدوله بیش است و نه من از جدّ خود کم.(۱)

چون گوش هوش او به ارزیر غرور انباشته بود، دبیران ناصح ترک نصیحت نمودند و

۱ ـ معزالدوله دیلمی در سال ۳۲۴ هجری در جنگی با طوایف قُفص به فرماندهی علی کلویه در دَرّهٔ دلفارد جیرفت به سختی شکست خورد و یک دستش قطع شد و چند انگشت دست دیگرش را از دست داد و به همین علت به اقطع معروف گردید، جنگ معزالدوله و طوایف کوچ در محل درمانگاه و روستای سرشنگان دلفارد اتفاق افتاده، [شنگان اکنون در عراق نیز نام یکی از قصبات در منطقهٔ اربیل و حیطهٔ ایل بارزان می‌باشد.]

خواجه مقرب، بر مدخل و مخارج آن محال مطلع شد و منتهز فرصت می‌بود تا زعیم قفص را با دیگر از معارف گروه کوفج و قفص اراده مواصلت شدو چون خواجه علم نجوم نیکو دانستی اختیار روی طوی و طرب به رأی او مفوض شد، او روزی اختیارکرد، او را شاگردی بود علیک نام، و نیز بر مخارج و مداخل و مکامن و مضایق محل و مقام ایشان و اوقات احتشادِ اجناد و تفرق و تشرّد ایشان واقف و بر احوال منازل و مناهل و مساعی و مراعی آن مدایبر عارف بود، با او جنگی ساخته، فرق او بشکافته و او قهرکرده درشب به جانب دارالملک آمده صورت حال به قاورد عرض کرد که در فلان روز میعاد مواصلت و مصاهرت است و میقات زفاف و التفات است و تا سه روز دیگر جمیع معارف و رؤساء حشم کوفج و قُفص از سواحل بحر تا اقصای مکرانات در فلان دیه و فلان خانه خواهند بود. چون قاورد بر این حال مطلع شد، در حال با حشم حاضر برنشست و بیرون شد و بقایاء لشگر چون از نهضت او با خبر می‌شدند پس متابعت و مشایعت می‌گرفتند و به دو شبانروز به جیرفت رسید و همان شب اتفاق عروسی بود و جمله اکابر و اصاغر و کهتر و مهتر، مرد و زن آن... (ها) مجتمع و به عشرت و نشاط مشغول.

سحرگاهی بر آن مخاذیل افتاد و ایشان را خمارگشایی فرمود و یک کودک را زنده نماند و جمله اموال ولایت از حلی و حلل و مراکب و جنایب و مراعی و مواشی مُعّد و مهیا، همه را در قبض آورد.(۱)

ناحیه‌ای از بردسیر کرمان، درکوهستان قدیم (بارز) که امروز به نام بزرگترین کوه و روستایش (لاله‌زار) نامیده می‌شود، به روزگار قدیم‌تر (کارزار) نام داشته...

به هنگام یورش وحشیانهٔ مغولان که همهٔ آبادیها ویران و جان و هستی مردمان ایران یکسره پایمال ستوران آن خونخواران شد. دهستان کنونی (لاله‌زار) را (کارزار) می‌ناسیده‌اند در رسالهٔ (مقامات عرفای بم) آمده که امیرزاده تیمور، اسکندر میرزا، زمانی که به کرمان آمد، لشکر مغول «به هر دیار که نزول کرد، دیّار نماند، حتی که عمارتها ویران کردند و درخت‌ها بریدند و همه جا آسیب دید و حالا در هیچ موضع

۱ ـ سلجوقیان و غز در کرمان، محمد بن ابراهیم، صص ۹ ـ ۸.

چندان درخت نیست که کسی در سایهٔ او بنشیند.»(۱)

اسکندر تیموری در سال ۸۱۳ هجری قمری مردم نواحی (بردسیر) و (نگار) و (مشیر) و (کارزار) را واداشت که برایش از کوهستانها برف به پای دژ سیرجان ببرند.

آنگاه بیشتر مردان آنها را کشته زنان و کودکان را به سری بُرد.

مردی به نام سید شمس‌الدین ابراهیم که گویا نزد مغولان احترامی داشته و عارف شمرده می‌شد و در آن وانفسا به مردمان کمکها می‌کرده از اسکندر تیموری می‌خواهد که زنان و کودکان مردم اسیر را رها کند و برای این درخواست خود در پی لشگر مغول به راه می‌افتد و روی خواسته خود پافشاری می‌کند، اسکندر از او می‌پرسد؛ «شما چه کار دارید که همراه آیید، ولایت کرمان را به شما بخشیدم، دیگر چه مهم است. شمس‌الدین گفت: خلق (کارزار) و (مشیر) و (نگار) ولایت کرمان را لشکر تو به اسیری می‌برند، می‌خواهم که ببخشایی و بفرمایی که همه را رها کنند و بگذارند که به منزل خود روند. چرا که این مردم از بهر تو در پای قلعهٔ سیرجان برف کشیده‌اند و (حق آب سرد) بر تو دارند، او گفت اگر این هارا در اینجا بگذارم،چون این ولایت خراب شده همه هلاک شوند، حالیه به آبادانی روند و در آن ولایت‌ها باشند.»... سرانجام بر اثر اصرار او سردستهٔ مغول در خواستنش را پذیرفته دستور داد «هر چند اسیر که در آن لشکر بود بیاورند و آن حضرت (شمس‌الدین) همه را همراه خود داشتند و نگاهبانی می‌کردند و طفلان ایشان را بر دوش مبارک خود می‌نشاندند و هر کسی را به دهی و محلی که داشتند، می‌بردند و هر که منزل او دور بود، کسی امین همراه می‌کرد تا به شوهر او و پدر و برادرشان برسانیدند و بیشتر اسیران عورتان و کودکان بودند».(۲) چون مردان را یکسره کشته بودند.

برای همین (کارزاری) بودن مردم (بارز) بوده که مؤلف (نخبة الدهر) نوشته که آنان

---

۱ ـ (تاریخ کرمان) مقدمهٔ (باستانی پاریزی) به نقل از (رساله مقامات عرفای بم) صفحه ۵۰.

۲ ـ محمدابراهیم باستانی پاریزی، به نقل از: (جغرافی حافظ ابرو) و (مطلع سعدین) ـ مقدمه تاریخ کرمان صفحه ۵۰ و حواشی و توضیحات صفحه ۴۷۲ / (کارزار) ... لغت مرکب کارزار به معنی، جنگ و رزم و نبرد و (کارزاری) به معنی؛ جنگجو و رزم‌آزمای است، نظامی گنجوی گفته:

صد مرد گزیده کارزاری — پرنده چو مرغ در سواری

کُرد و در شمار انبوه و در بی باکی و دلیری کم مانندند و تیره بلوچ که از بی‌باکترین آنانند در آنجا نشیمن دارند.(۱)

نویسنده (مرآت البلدان) درباره این رشته کوهستان نوشته که آنرا (بند جبال بارز) نیز می‌گویند، زیرا در قدیم سد بزرگی در دامنهٔ کوه‌های بارز بسته بودند و بر سر آن کوه‌ها آثار سنگرها و دژها بسیار دیده می‌شد.(۲)

زیستگاه کنونی ایل بارازن و طوایف آن

پیشینه

ایل بارزان در شمال عراق کنونی در ناحیه اربیل سکونت دارند، این سرزمین و کلاً ناحیهٔ بین‌النهرین از دیرباز در قلمرو ایران بزرگ محسوب می‌شد و نشانه‌های تاریخی فراوان سلاطین و پادشاهان مقتدر اشکانی و ساسانی و پیش از آنان هخامنشیان در این سرزمین بر جای گذاشته‌اند؛ اعراب بلاد بین‌النهرین را **جزیره** می‌نامیدند، زیرا آبهای دجله و فرات علیا جلگه‌های آنجا را در بر می‌گرفت، این سرزمین به سه قسمت تقسیم می‌گردید و هر قسمت را (دیار) می‌گفتند. (دیار جمع (دار) است و (دار) به معنی مسکن و محل) ـ این سه دیار عبارت است از دیار **ربیعه**، دیار **مُضر** و دیار **بکر** بود به نام سه قبیلهٔ ربیعه و مضر و بکر که در زمان‌های قبل از اسلام تحت فرمانروایی سلاطین ساسانی به آنجا کوچ نموده و مسکن هر قبیله‌ای به نام آن قبیله موسوم شده بود. ـ [و پیش از آن تا حوالی بغداد و از این سوی تا همدان و زنجان گرمسیر و سردسیر کُردهای ماد و آریایی بود که در پاسداری مرزهای غربی و شرقی و شمالی و جنوبی ایران بزرگ نقش عمده داشتند.] ـ **موصل** در ساحل دجله بزرگترین شهر دیار ربیعه و رقه در ساحل فرات مرکز دیار مضر و آمد در ساحل دجله علیا بزرگترین شهر دیار **بکر** و دیار بکر شمالی‌ترین این سه دیار بود. **مقدسی**؛ جزیره را (اقلیم اقور) که اصل آن معلوم نیست نامیده، ولی تصور می‌شود اقور مدت زمانی نام دشت پهناور شمال بین‌النهرین بوده است. [فاصله دیارها فاصله آبی است و سرچشمهٔ رودخانه‌ها همه از شمال شرقی یا

۱ ـ نخبة‌الدهر، ص ۱۷۶.

۲ ـ دهخدا، ج ۴، ص ۱۳۷ ـ ۱۳۵.

شمال رودخانه‌های مزبور فرود می آمدند.]

موصل؛ کرسی دیار ربیعه در ساحل باختری دجله، جایی که شاخه‌های این رود بهم پیوسته رود بزرگی را تشکیل می‌دهند؛ واقع است و می‌گویند؛ به همین مناسبت است که آنرا موصل، یعنی محل اتصال نامیده‌اند.

- شهری را که در زمان ساسانیان در محل موصل کنونی واقع بود؛ (بوذاردشیر) می‌نامیدند...

ابن حوقل که در سال ۳۵۸. ق در موصل بود، گوید: شهریست نیکو دارای بازارهای عالی در میان زمین‌های حاصلخیز که مشهورترین آنها روستای (نینوا) است و در آن روستا قبر یونس پیغمبر واقع است، **قسمت عمدهٔ اهالی موصل در قرن چهارم از نژاد کُرد بودند...**(۱)

و صاحب احسن التقاسیم می‌گوید: نام موصل (**خولان**) بود و چون عربها آنرا گشودند و آباد کردند، موصل نامیده شد - [خولان = به کُردی گرداب و به محل تلاقی رودخانه‌ها گفته می‌شود.]

اربل که همان اربلای قدیم باشد در سرزمینی پهناور میان زاب بزرگ و زاب کوچک واقع است. یاقوت گوید: شهریست که سوداگران به آنجا رفت و آمد کنند، قلعهٔ آن بر فراز تل خاکی بسیار بلند واقع است و خندقی عمیق دارد، با روی آن کامل نیست و فقط قسمتی از شهر را در بر گرفته است، بازاری بزرگ دارد و مسجدی در آن هست که مسجد الکف نامیده می‌شود و در آن مسجد سنگی است که نقش کف دست انسانی بر آن می‌باشد. در قرن هفتم در بیرون دیوار شهر، در محلات خارجی آن، شهری بزرگ ساخته شد که دارای بازارها و قیصریه‌ها بود. حمدالله مستوفی گوید: «حاصلش غله و پنبهٔ نیکو دارد». در شمال موصل شهر عمادیه است که در نزدیکی سرچشمهٔ زاب بالا واقع شده و بقول حمدالله مستوفی بانی آن عمادالدولهٔ دیلمی مستوفی به سال ۳۳۸ هجری است. لیکن مؤلفین دیگر آنرا از عمادالدین زنگی دانسته‌اند که در سال ۵۳۷ هجری آنرا ساخته یا به تجدید عمارت آن همت گماشته است. این عمادالدین پدر امیر

---

۱ - لسترنج، جغرافیای تاریخی سرزمین‌های خلافت شرقی، ترجمه محمود عرفان، صص ۹۵ - ۹۳.

معروف جزیره نورالدین است. که صلاح‌الدین (ایوبی) از سرکردگان مشهور وی بود. یاقوت گوید: در زمان سابق در جای عمادیه دژی بود از آن کُردها که (آشب) نامیده می‌شد. حمدالله مستوفی در قرن هشتم عمادیه را شهری بزرگ وصف کرده است.(۱)

طوایف بارزانی

بارزانی‌ها در سرزمینی که به همین نام خوانده می‌شود؛ در شمال عراق و در مجاورت خاک ایران در ناحیهٔ اربل = اربیل سکونت دارند.

ایل بزرگ بارزان را می‌توان به چهار تیره اصلی و تقسیمات و زیر مجموعه‌های منشعب تقسیم نمود:

الف: ۱ ـ تیرهٔ بروژی که هستهٔ اصلی ایل بارزان را تشکیل می‌دهند، و خانوادهٔ سران ایل را دربرمی‌گیرند.

۲ ـ تیره مزوری در غرب بارزان

۳ ـ تیره دوله مەری که در جنوب غربی بارزان در جنوب زیستگاه مزوریها در غرب رواندز سکونت دارند.

۴ ـ تیرهٔ شیروانی که از تیره‌های معتبر ایل بارزان بشمارند و در ناحیه خاوری بارزان، شمال رودخانهٔ (زاب بزرگ) زندگی می‌کنند.

به قول احمد کسروی، شیروان از دو کلمهٔ (شیر) و (وان) پدید آمده و این کلمه در آخر ایروان، نخجوان و گامیشاوان و گیلوان و اندوان و [کندوان] و دیگر نامهای بسیار نیز آمده است.(۲)

امّا تیره بروژی = با روشی که ارکان اصلی ایل بارزان را شامل می‌شوند؛ همانطور که اهالی کرمان، امروز ساکنان جبال بارز را که مسقط الرأس اصلی بارزانیان کُرد است؛ بارچی = با روشی می‌گویند که همان (بارجی) و (بارجان) آمده در نسخهٔ اصلی کارنامه

---

۱ ـ مقدسی، ۱۳۹، قزوینی: ج ۲، ۱۹۲، یاقوت: ج اوّل، ۱۸۶، ج دوم، ۳۸۴، ج سوم ۷۱۷، ۹۱۳، مستوفی، ۱۶۵، ۱۶۶ ← جغرافیای سرزمین خلافت شرح ص ۱۰۰.

۲ ـ احمد کسروی، نام شهرها و دیه‌ها، ص ۳۴.

اردشیر بابکان است،[۱] و نیز استاد باستانی پاریزی به نقل از (**جغرافیای کرمان وزیری**) و کتاب (هشت سال در ایران) تألیف سرپرسی مایکس، نوشته‌اند؛ کوهی که امروز در حوالی ساردویه است و به بارچی شهرت دارد، همان (بارجان) است.[۲]

در همسایگی زیستگاه کنونی ایل بارازن نیز = ایل سورچی سکونت دارد، شاهد آنکه، نظر به آنچه درباره واژهٔ (سور) می‌آید، علامت نسبت (چی) نیز از دیرباز در همراهی با عناوین و شاخصهٔ این مردمان، غریب ننموده و بلکه آشنا و هماهنگ است.

با توجه به روحیهٔ سلحشوری بارزانی‌ها می‌نماید که واژهٔ بارز بنا به اشاره استاد باستانی پاریزی برگرفته از لغت بارز به معنی: کلمه پهلوی BAIRAZD یعنی: برانگیزندهٔ جنگ نیز باشد.[۳]

بروژی؛ واژهٔ (بروژ) + ی نسبت حکایت از ریشه‌های کهنسال دارد که در عمق تاریخ سرزمین ایران بزرگ و آن سوی کوهپایه‌های زاگرس که بعدها در دوران اسلامی بین‌النهرین خوانده شد، و هم‌چنین در قلب ایران (کرمان؛ خراسان و...) به قرینه عمر هزاره‌ها پیوستگی همبستگی ملی و میهنی و اعتقادی دارد.

روژ = روز از مظاهر مقدس ادیان باستانی است هم‌چنانکه (گُر) = شعله در گوران که به قول صاحب برهان قاطع؛ نام آتش‌پرستانی است که بهدین و از جماعت زرتشت هستند[۴] و سور = سرخ = آتشی / در سورچی و سوران، برگردان سوخر = آفتاب که واژهٔ کُردی باستان[۵] است و نیز در کنار بروژی - روژکی بنا به سخن امیرشرف‌خان بدلیسی که آن نیز برگرفتهٔ از روژ = روز است،[۶] اگر واژگان را قیاس منطقی نمائیم؛ نشان از اتحاد اعتقادی و آیینی کُردها در ایران قبل از اسلام دارد، بروژی؛ که هسته اصلی ایل

---

۱ - عبدالرحمن عمادی، پیشینهٔ نام (جوبار و بارز) در کرمان، ← کرمان در قلمرو تحقیقات ایرانی و...، ص ۲۵۹.

۲ - باستانی پاریزی، برزکوه، مجلهٔ هنر و مردم، شماره ۱۵۳ - ۱۵۴، صص ۱۷۴ - ۱۷۳ ← ر.ک همان، ص ۲۵۹.

۳ - همان، صص ۱۷۷ - ۱۷۶.

۴ - برهان قاطع، محمدحسین خلف تبریزی، دکتر محمد معین، ص ۱۰۱۶.

۵ - کردان گوران و مسأله کرد در ترکیه، گ ب. آکوپف (هاکوپیان) - م. ا. حصارف. سیروس ایزدی، ۱۳۷۶، تهران، ص ۵۶.

۶ - تاریخ شرفنامه، امیر شرف خان بدلیسی، محمد عباسی، تهران.

بارزان را تشکیل می‌دهند به روایت جاناتان رندل، امروزه در تداول معمول با روشی = [بارچی] خوانده می‌شوند.(۱)

تاریخ و پیشینهٔ ایل بارزان در زیستگاه کنونی که در قیام‌های متعدد بتدریج از اوایل حکومت ساسانیان و ایام حکومت اردشیر بابکان و سپس در دورهٔ خسرو انوشیروان که در تیسفون در حومهٔ بغداد پایتخت ایران را آبادان ساخت تا ایام سلطه عباسیان و استقلال صفاریان و بعد از آن هجوم مغولان و... در زیستگاه حاضر اجتماع کردند و به شیوهٔ ایلات بزرگ کُرد اسامی مکانهای زادگاه خود را بر بستر جغرافیایی زیستگاه کنونی استوار نمودند، و در زیستگاه اصلی جز اندکی بازمانده و نام و یادی پر آوازه از آنان باقی نماند،(۲) چنانکه زنگنه‌ها نیز که در سرزمین کرمان همسایگان ایلات بارزانی جبال بارز بودند، و (زیک) خوانده می‌شدند(۳) و (۴)کوچ آنها نیز در همین مسیر پیش آمد که در آن سوی مرزهای کنونی استقرار یافتند. و ایلات متعددی در نواحی غربی ایران با عنوان زنگنه باقی ماندند.

بارزان تا حضور مسعود اوّل سرزمینی منزوی و محدود و بسته بود و به سبب موقعیت جغرافیایی آن که تشابهی تام و تمام به زیستگاه اوّلیهٔ آنان داشت، در انزوای کامل بسر می‌برد، چنانکه ظهور مسعود در بارزان را براساس شجرة آمده در کتاب (الاکراد فی بهدینان)(۵) محاسبه نمائیم مقارن انقراض امراء برادوست، ۱۰۱۷ق و فترت حکام مکریان است و اگر سلسله آمده در تتمهٔ شرفنامهٔ بدلیسی ترجمه هه‌ژار را منظور نمائیم همزمان با انقراض امراء جزیره ۱۸۴۷م، حکاری (۱۸۴۵م) ـ

۱ ـ با این رسوایی چه بخشایشی (تحلیل مسائل سیاسی کردستان)، جاناتان رندل، ترجمه ابراهیم یونسی، تهران، ۱۳۷۹.

۲ ـ در جغرافیای کرمان دربارهٔ مناطق زیستگاه پیشین ایل بارزان می‌نویسد؛ ... و هرچه در محال ساردویه است بهره آسمان و رمّان و بارجی و لُری نام دارد؛ و آنچه در شرقی جیرفت است جبال بارز معروف است... ر.ک. جغرافیای کرمان، تألیف: احمدعلی خان وزیری، تصحیح و تحشیه دکتر محمدابراهیم باستانی پاریزی، چاپ ۱۳۷۶، تهران، ص ۱۱۹.

۳ ـ از مشاهیر این سلسله گنجعلی خان زیک حکمران کرمان از ۱۰۰۵ / ۱۵۹۶ م تا ۱۰۳۴ / ۱۶۲۴ م که قریب سی سال در عهد شاه عباس صفوی حکمران کرمان بود.

۴ ـ استقرار و انتقال ایلات بزرگ کُرد به شرق ایران و از شرق و غرب سابقه دیرینه دارد. ر.ک انسیکلوپدیای اسلام، ج ۱.

۵ ـ الاکراد فی بهدینان، ص ۹۰ و صص ۱۶۳ ـ ۱۶۷.

بادینان (۱۸۴۳م) ـ سوران (۱۸۳۴م) ـ امارت بابان (۱۸۵۱م)[۱] و... می‌باشد که با دقتی خاص می‌توان کیفیت این حضور را در اوضاع اجتماعی و سیاسی آنزمان بررسی نمود؛ مسعود شخصیتی است بنابر آنچه از خصوصیات او در تواریخ معتبر کردستان نقل کرده‌اند؛ (میرزاده‌ای از بزرگان فرمانروای (آمدی) که همانند (ابراهیم ادهم) زندگی اشرافی و امیری را رها کرده و در دامنهٔ کوه‌های (زیبار) روزگار به عزلت و ریاضت و عبادت می‌گذرانیده است. این گریز از تجمل و به سادگی زیستن در اخلاف او هم‌چنان پابرجا بود و اکثر بازماندگانش بدین صفت موصوف بودند، این حرکت فکری در نسل‌های بعدی به کمالات علمی به ویژه در حوزهٔ دین و علوم دینی آمیخته گردید، چنانکه صاحب کتاب (**الاکراد فی بهدینان**) شیخ عبدالسلام اوّل را از شاگردان برجستهٔ علامه امام ملایحیی مزوری دانسته که بر **الحیض من‌الانوار** حاشیه نگاشته و بر **مختصرالمنتهی ابن حاجب** شرح نوشته و برادرش شیخ عبدالرحمن بسیاری از یهود و نصاری را به روایت انورمایی با منطق موعظه و ارشاد به وی تسلیم شده، اسلام آوردند و این دو از فرزندان شیخ عبدالله تاج‌الدین هستند که نایب **مولانا خالد شهرزوری نقشبندی** بود.[۲]

و فرزندانش شیخ عبدالسلام و شیخ عبدالرحمن نواب شیخ طه شمزینی بودند این گونه سلوک در بین بزرگان تصوف ساری و جاری بود که فرزندان خود را برای تربیت باطنی و معنوی به شخصیت‌های همقدم می‌سپردند که در واقع (ماموستا)ی آنان باشند زیرا هم برادر معنوی پدر بودند و عموی روحانی و هم در شداید و ریاضت و توجه، مسائل عاطفی مانع از سختگیری و دشواری نمی‌گردید، زیرا مسئول بودند و متعهد؛ بهرحال ـ مولانا خالد نقشبندی در سفرهای خود از تکیه بارزان دیدار نمود و شیخ عبدالسلام با وی تجدید بیعت کرد و سپس به اتفاق راهی شمزین گردیدند که در این سفر شیخ طه نیز با مولانا خالد تجدید کرد و مرید و مرشد سابق یعنی شیخ طه شمزین و

---

۱ ـ ر.ک. کُرد و کردستان، پروفسور محمدامین زکی، ترجمه و توضیح حبیب تابانی، ص ۲۹۳، ۲۹۸، ۲۸۳.
۲ ـ الاکراد فی بهدینان، انور المایی، دهوک، ۱۹۹۹، ص ۱۶۵ ـ امّا باید در طریقت شیخ عبدالله تاج‌الدین تأملی بیشتر کرد زیرا تکیهٔ بارزان متقدم بر ظهور طریقت نقشبندیه در کردستان است.

شیخ عبدالسلام در طریقت نقشبندیه همقدم شدند.[(۱) و (۲)]

شیخ عبدالسلام و فرزندش شیخ محمد با پشتوانه مریدان چشم‌گیر از برجستگان نهضت استقلال کردستان برای رهایی از سلطه عثمانیان به رهبری شیخ عبیداله شمزینان در (۱۲۹۶ هـ.ق) بودند، و سپس شیخ محمد در اعتراضی مؤثر بر علیه سلطهٔ بزرگ مالکان منطقه توسط ایادی دولت عثمانی دستگیر و مدتی را در زندان بدلیس به اسارت گذرانید و سرانجام به موصل تبعید گردید.

اوج‌گیری حرکات سیاسی و نظامی و آزادیخواهی ایل بارزان در ایام تصدی شیخ عبدالسلام دوم فرزند شیخ محمد، صورت پذیرفت، و علناً با سازماندهی نظامی در مقابل سلطه‌گران عثمانی قیام نمود، و به کرات به مقابله با سرکوبگران اعزامی پرداخت، عاقبت بزرگ مالکان محلی به یاری قشون عثمانی برخاستند و سپاهی گران از ارتش عثمانی به همراه نیروهای اجیری، بارزان را محاصره کردند، بارزانیان شکست خوردند و شیخ عبدالسلام متواری گردید، نزدیکان و وابستگان شیخ به اسارت سپاه ترک درآمدند و ملامصطفی بارزانی که در آن ایام کودکی خردسال بود با مادرش در شمار اسیران قافلهٔ اسرای کُرد به دست عثمانی بود.

یکسال از واقعهٔ جنگ و گریز شیخ عبدالسلام گذشت، ایل بارزان بمنظور رهایی اسرا و خاتمه سلطهٔ نظامی عثمانی بر سرزمین خود تجدید قوا نمود و به رهبری شیخ عبدالسلام در نبردی همه جانبه نیروهای عثمانی را بزانو درآورده مجبور به قبول خواسته و تقاضای صلح از بارزانیان نمود، بدین ترتیب اسیران بارزانی آزاد شدند و در پیگیری این اهتمام و مبارزه بنا به تعهد نیروهای عثمانی تعدادی مدارس و درمانگاه بهداشتی در مناطق کُردنشین شمال عراق ساخته شد.

---

۱ ـ بارزانی و بزوو و تنه‌وه‌ی رزگاریخوازی کورد (۱۹۳۱ ـ ۱۹۵۸)، مسعود بارزانی، دهوک ۱۹۹۸.

۲ ـ قبل از بازگشت مولانا خالد به کردستان، شیخ طه (سیّد) شمزین از مشایخ بلندآوازهٔ قادریه بود و حتی ابتدا مولانا خالد مدتی در محضر وی استفاده معنوی برده سلوک نمود و نیز شیخ عبدالسلام نیز با مولانا خالد در طریقت همقدم گردید، اما در مراجعت مولانا خالد شهرزوری، چنانکه در متن آمده شیخ طه و شیخ عبدالسلام با مولانا بیعت کرده در سلک نقشبندیه درآمدند. ر.ک. جامعه‌شناسی مردم کُرد، مارتین وان بروین سن، ترجمه ابراهیم یونسی، ص ۳۲۱.

در ۱۹۱۳م محمود شوکت نخست وزیر عثمانی ترور گردید، و صفوت‌بیگ از دوستان شیخ عبدالسلام و کارگذاران ولایت موصل متهم به شرکت در توطئه ترور گردید به ناچار از تعقیب مأموران عثمانی از موصل گریخته پناهندهٔ شیخ عبدالسلام شد و در تکیهٔ بارزان استقرار یافت و شیخ او را پناه داد و مجدداً آتش جنگ شعله‌ور شده، منطقه را در برگرفت.

در محاصره بارزان و جنگ گریزهای نهایی، شیخ عبدالسلام روی به خاک ایران آورد و پناهنده کشور ایران شد، در این رابطه سه رقعه سند تاریخی در آرشیو وزارت امورخارجه به شرح زیر موجود می‌باشد:

کارتن: ۳۸

پرونده: ۲

موضوع: پناهندگی شیخ بارزان

نمرهٔ: ۲۸۲

تاریخ: ۲۸ حمل ۱۳۳۲ هـ.ق*

سواد تلگراف ایالت آذربایجان به وزارت داخله

وزارت جلیله داخله تهران، تلگرافی که از حکومت ارومی رسیده، بعدالعنوان عیناً درج می‌شود. در حدود اشنویه که برای گرفتاری شیخ بارزان قوه نظامی عثمانی آمده بود. پس از آنکه شیخ عرصه را برای خود تنگ دید به خاک ایران عبور و پناهنده شده، فعلاً در قریه عنکان ملکی منصور الممالک نشسته، اهل و عیال او نیز متعاقباً وارد آنجا شده، جمعی نیز که داشته است، متدرجاً وارد می‌شوند. از قرار معلوم تقریباً سه چهار هزار نفر جمعیت دارد. لازم است به فوریت تکلیف امر و مقرر فرمایند که مشارالیه را باید پذیرفت و در همان محل که وارد شده جا داد و یا به ارومی خواست و یا اینکه تکلیف دیگری است که باید اقدام نمود. با سرکار قونسول نیز امروز مذاکره، رأی ایشان را نیز به حضور مبارک عرض خواهد کرد.

* ۱۳۳۲ هـ.ق = ۱۲۹۳ شمسی = ۱۹۱۴ میلادی.

به جمادی‌الاولی نمرهٔ ۵۹۶ فدوی حسینقلی بدیهی است، مقتضیات رای محترم را هر چه زودتر در این باب جواباً اعلام خواهند فرمود که تعلیمات لازمه به حکومت ارومی داده شود. ۲۱ جمادی الاولی نمرهٔ ۶۲۶۹ شجاع‌الدوله.

حاشیه: سواد مطابق با اصل است. مهر؛ وزارت داخله

شمارهٔ سند: ۱۴۵۶

کارتن: ۳۸

پرونده: ۶

موضوع: تبعید شیخ بارزان

نمره: ۶۶۳

تاریخ: ۲۸ جمادی‌الاول ۱۳۳۲ ه.ق

خیلی فوری است

وزارت جلیله امور خارجه

رقیمه شریفه نمرهٔ (۵۹۱۰/۲۸۶) راجع به اظهارات سفارت عثمانی از بابت طرد و تبعید بارزان زیب وصول داده و اجرای مدلول آن از ایالت آذربایجان خواسته شد. لیکن تلگرافی هم از ایالت رسیده که سواد آن لطفاً برای اطلاع ارسال می‌شود.

امضاء و مهر؛ وزارت داخله

حاشیه: فوری ـ اداره عثمانی

شمارهٔ سند: ۱۴۵۷

کارتن: ۳۸

پرونده: ۶

موضوع: در مورد شیخ بارزان

نمرهٔ: ۶۰۵۲ـ۳۲۷

تاریخ: ۴ جمادی‌الثانی ۱۳۳۲ ه.ق

نامهٔ وزارت خارجه به وزارت داخله
وزارت داخله

سواد تلگراف ایالت جلیلهٔ آذربایجان در تلو مرقومه محترمهٔ نمرهٔ ۶۶۳ آن وزارت جلیله راجع به کسب تکلیفی که در خصوص شیخ بارزان نموده‌اند، ملاحظه شد. با نهایت احترام خواهشمند است به صدور امر مجدّد مدلول تلگرافی را که دایر به دستگیری یا تسلیم شیخ مشارالیه فرموده‌اند، تایید فرمایید که نتیجه مطلوبه سریعاً حاصل شود.

عوض رئیس امضاء ۳ جمادی‌الثانیه ۱۳۳۲[۱]

بنابراین تاریخ شهادت شیخ عبدالسلام بارزانی بدست ترکهای عثمانی که ۱۹۱۴ میلادی در بعضی مأخذ ثبت شده است اشتباه می‌باشد واصح باید همان کانون دوم ۱۹۱۵ میلادی باشد.[۲]

اعدام شیخ عبدالسلام و همراهانش در موصل همزمان با شعله‌ور شدن جنگ اوّل جهانی که منتج به فروپاشی امپراطوری کهن‌سال و عظیم عثمانی بود، اتفاق افتاد؛ در پایان جنگ متفقین پیروز؛ انگلستان، روسیه، به تقسیم کشورهای تحت سیطرهٔ دولت عثمانی پرداخته و تحت عنوان استقلال در واقع بعنوان مستعمره آنها را در بین خود تقسیم کردند، در این اقدام از پیش طراحی شده، قسمتی از کردستان بزرگ که در اصل جزء قلمرو ایران بود و سپس در دوره صفویه به عثمانی‌ها داده شد بانضمام چند ناحیهٔ عرب‌نشین تحت قیمومیت انگلستان درآمد و به نام کشور **(عراق)** شناخته شد.

کشور جدید عراق به سبب حوزه‌های نفتی **کرکوک و موصل** از دیرباز مورد توجه و طمع دولت انگلیس بود و این دو منطقه در بخش کُردنشین کشور جدیدالتأسیس عراق واقع شده بود، جنگ اوّل جهانی ۱۹۱۴ ـ ۱۹۱۸ پایان یافت و در تاریخ پنجم ماه تشرین ۱۹۱۸ میلادی انگلستان وارد موصل گردید، بارزانیها و شیوخ بارزان در منطقه مسلّط شده و تمام عشایر نواحی بارزان را تحت سلطه خود در آوردند، و به اقتضای زمانی

۱ ـ گزیدهٔ اسناد سیاسی ایران و عثمانی، ج ۷، وزارت امورخارجه (شورای عالی نظارت بر تدوین و نشر اسناد)، صص ← ۵۶۵ ـ ۵۶۰.

۲ ـ ر.ک. ← بارزانی و بزوتنه وەی رزگاریخوازی کورد ۱۹۳۱ ـ ۱۹۵۸، ص ۲۰.

چون دولت انگلیس نمی‌خواست از اقتدار روزافزون بارزانی‌ها جلوگیری نماید، هنگامی که عراق به عضویت سازمان ملل متحد پذیرفته شد؛ بارزانی‌ها در صدد برآمدند تا در این فرصت خواسته‌های خود را مطرح نمایند و با حرکت‌های سیاسی و نظامی همزمان در شمال عراق همراه شوند، قیادت شیخ احمد بارزانی چهرهٔ جنجالی و اندیشه ور بعد از شیخ عبدالسلام با ظهور قبایل (تیاری) آشوری به ریاست (مارشمعون) که از اشارات و رهنمودهای مشاورین دولت بریتانیا برخوردار بودند این حرکت را به اوج رسانید.*

---

* تیاری‌ها از بازماندگان تیره‌های (آشوری) بودند، این تیره‌ها در «جوله میرگ» و اطراف «وان» در نزدیکی مرز ایران و روسیه ساکن بردند و تحت ریاست (مارشمعون) حکومت خردمختار داشتند، در جریان جنگ جهانی اوّل ۱۹۱۴ - ۱۹۱۸ شوروی به آناتولی شرقی در ترکیه حمله نمود. در نتیجه ولایت «وان» را به تصرف درآورد و ارامنه را برعلیه ترکیه تجهیز و تحریک کرد که واقعهٔ شرمگین کشتار ارمنیان توسط دولت ترکیه را به دنبال داشت و سلسله مسائلی که درپی اتحاد نستوری‌ها در مقابل دولت ترکیه به راه حل (کلنل لچمن) انجامید که؛ «حکومت بریتانیا کردهای مسلمان را از روستاهایشان انتقال و محل آنها را به نستوریها تحریل خواهد داد؟!!» ... کلنل ئوتی ویلسن نمایندهٔ تام‌الاختیار بریتانیا در عراق این پیشنهاد را تصویب نمود و در ماه آب ۱۹۲۰ این خبر را با مسرت تمام به وزارت جنگ بریتانیا گزارش کرد و خود مواردی الحاقی و تحلیلی به آن اضافه نمود، و با تأیید کمیسر عالی بریتانیا در عراق (دکتر ویکرام) را جهت پیگیری و اجرای آن تعیین نمود. ممانعت دولت ترکیه، موقعیت مناطق کردنشین، عدم توانایی لازم بریتانیا در انجام این تغییر مکان و نقل و انتقال را به تعویق انداخت اما مجری اصلی از پیگیری کار بازنماند و حدود دوهزار نستوری را به عنوان نظامی وظیفه و سربازان عادی به خدمت گرفت و در مقابل سپاهیان ترکیه قرار می‌داد و در وقایع موصل و کرکرک از آنها استفاده می‌کرد و در آشوب‌هایی که منجر به قتل و کشتار صدها تن در موصل گردید، به کار گرفت. زمانی که (پطروس) رئیس یهودیان پیشنهاد تشکیل دولتی نسطوری در شمال موصل و در بین مرز عراق - ترکیه را مطرح نمود به عنوان خبری زایدالوصف پذیرفته شد و دو خواستهٔ اصلی بریتانیا برآورده شد، نخست این که هزینه هنگفت وظیفه‌های نظامی از بودجهٔ او کسر می‌شد و دوم به وسیله دولت مورد نظر اهداف سیاسی خود را دنبال می‌کرد.

به همین منظور در نزدیکی رود «خازره» در بین «موصل» و «ئاگری» پادگانی مجهز آماده کردند و حدود ده هزار نفری که در بعقوبه باقی مانده بودند به پادگان مزبور انتقال دادند.

به هنگام جنگ دو قبضه توپ ازکشتی (مَرمَریس) متعلق به دولت ترکیه، توسط انگلیسی‌ها به دست سربازان آسوری دولت نوپای یهود افتاد که به (آگره) بردند تا در این مانور نظامی کُردها را متوحش نمایند، که یک قبضهٔ آن به هنگام تیراندازی منفجر و قبضهٔ دیگر دچار نقص فنی گردید و به هنگام بازگشت از شیوه ایذاء اهالی برای ایجاد رعب و وحشت استفاده کردند که مورد تعرض چریک‌های بارزانی قرار گرفتند و این زدوخوردها همچنان ادامه یافت تا منجر به قتل عام و یغمای آنان گردید و طرح مزبور به طور کلی متلاشی ←

بنا به توصیهٔ دولت بریتانیا در نهم مارس ۱۹۲۸ قرار شد که آشوری‌ها در مناطق برادوست و رواندز سکونت نمایند و علاوه بر ایجاد پایگاهی نسطوری و یهودی در شمال عراق، مقصود دولت بریتانیا این بود که نیروها وافراد مزبور در نواحی روان دز، ثاگری، نه‌هله به بارزانی‌ها نزدیک شده مراقب و در مقابل آنان قرار گیرند، و به تدریج یهودیان و نسطوریان را جایگزین کُردان منطقه به ویژه بارزانی‌ها نمایند.

شیخ‌احمد بارزانی، ایل بارزان را برای مقابله با این امر آماده ساخت، زیرا خود و اکثریت همفکران او که از افسران برجستهٔ کُرد در موصل بودند و حتی بسیاری از روشنفکران نظامی عرب معتقد بودند که وجود یهود و نسطوری نه تنها برای کُرد بلکه برای عرب‌ها و برای حکومت عراق خطراتی عمیق در پی خواهد داشت و در این مسیر افسران کُرد؛ جمال عارف، محمود جودت و از اعراب مهدی احال و دیگران با وی همداستان بودند و خلیل شوقی مأمور رابط در بین بارزانی‌ها و افراد مزبور بود.

این حرکت با همراهی و وساطت خلیل شوقی و مأموریت جمال عارف و طرح و پیگیری عبدالرحمن اطروشی با تهیهٔ لایحه‌ای با امضاء سران کُرد و ارائهٔ آن در محضر ملک فیصل و کابینهٔ عراق دال بر انتقال یهودیان و نسطوری از محال کُردان بارزانی و پاکسازی منطقه، پس از اقدامات بازدارندهٔ محلی و نظامی با التیماتوم‌های شیخ‌احمد و آمادگی بارزانی‌ها و احتیاط دولت بریتانیا از لشکرکشی به منطقه بارزان به تسامح گذشت و در واقع این حرکت که (انقلاب دوم) بارزانی‌ها نام گرفت، از مقابله با طرح جایگزینی یهودی‌ها ونسطوریها توسط انگلیس در شمال عراق نشأت گرفت.

از سوی دیگر بارزانی‌ها بر طبق شیوهٔ دیرینهٔ مهمان‌نوازی با واردین مسیحی چنان درهم آمیختند که هیچیک رسم دوستی و وفا و محبت را نادیده نگرفتند و عاملین ناکامروا از در دیگر وارد شده در نزد علمای منطقه شیخ‌احمد را به تمایل به مسیحیت و معاشرت و همفکری با آنان متهم ساختند و حکایات متعدد پرداختند.

در سال ۱۹۳۱ اشغالگران شیخ رشید لولان از مشایخ با نفوذ منطقه را تحت حمایت

← شد. بعد از این واقعه (پطروس) به پاریس رفت و در آنجا به سال ۱۹۳۲م درگذشت و خواستهٔ دولت بریتانیا در مقابل مقاومت بارزانی‌ها مبنی بر تشکیل دولتی غیربومی یهودی ناکام ماند.

گرفته فتوای جهاد بر علیه شیخ‌احمد و بارزانیان را به سبب آنچه گفته شد از وی گرفته و همانطور که در اسناد این مجموعه نیز آمده است، شیخ رشید را پیشرو و قاعد این حرکت قرار دادند، شیخ‌احمد از دولت عراق خواستار ممانعت از اقدام شیخ رشید و پیشگیری از ایجاد جنگ داخلی مجدد شد که هنوز بوی باروت مبارزان شیخ محمود از بستر کردستان فرونشسته بود، امّا از سوی مسلطین بریتانیا به بهانهٔ همکاری شیخ‌احمد با نهضت آرارات و اعزام نیروهای بارزانی بدان سو* (ترکیه) انجام این مقابله و سرکوب تأکید گردید و در پشتیبانی از شیخ رشید وارد صحنه گردید، در نهم دسامبر همان سال (۱۹۳۱م) محاصرهٔ بارزان انجام شد.

با کامل شدن حلقهٔ محاصره و اعزام ستونهای نظامی، شیخ‌احمد برادرش، ملامصطفی بارزانی را به فرماندهی مدافع انتخاب کرد، در این حمله شیخ رشید به سختی شکست خورد و متواری شد و نیروهای اعزامی از پادگانهای عراق به سرعت عقب‌نشینی کردند، به جبران این شکست در آغاز روز بعد، نیروی هوایی سلطنتی انگلستان روستاهای بارزان را به سختی بمباران کردند، شیخ‌احمد اعلام کرد در صورت توقف بمباران، اسیران فراوانی که از مزدوران محلی و نیروهای دولتی گرفته‌اند، آزاد خواهد کرد، بدین وسیله مدتی انجام سرکوب راکد ماند، به تصور تنگنای بارزانیان در حملات هوایی دولت تصمیم گرفت، کار بارزانی‌ها را یکسره نماید سپس در ژانویه ۱۹۳۲م دولت عراق از کمیسر عالی بریتانیا خواست که به عنوان مانور، هواپیماهایش را بر فراز منطقهٔ زیبار به پرواز در آورد تا ستون‌های عملیاتی دولتی نیز از طریق زمین حمله‌های مجدد خود را به ناحیهٔ بارزان آغاز کند، این عملیات در نهم فوریه بدون توجه به سردی هوا و زمستانی بودن منطقه انجام و به شکست دوبارهٔ نیروهای دولتی انجامید و به عقب‌نشینی و سکوت تا فصل بهار مجبور شدند.

در اوایل ماه مارس دولت عراق استقرار مقر حکومت در ناحیهٔ (بیله) را مطرح کرد، و ۴۸ ساعت به شیخ‌احمد فرصت داد تا در این باره اعلام نظر کند، شیخ‌احمد نپذیرفت،

---

* شیخ‌احمد از حامیان قیام کُردهای آرارات بود و گروه‌هایی از زبدگان نظامی بارزانی را تا پایان ماجرا در اختیار آن حرکت قرار داد.

دولت عراق از شیوهٔ حمله غافلگیرانه استفاده نمود و در یازدهم ماه مارس ۱۹۳۳ ستونی عملیاتی متشکل از پیاده نظام، سواره نظام و توپخانه و نیروهای پشتیبانی که به منظور این مهم آماده‌باش بودند، به منطقه اعزام و دستور حمله به (شیروان) را صادر کرد.

چند بار ستون‌های عملیاتی به محاصرهٔ نیروهای بارزانی در آمدند و هر بار با حمایت هواپیماهای جنگی بریتانیا از مهلکه رهایی می‌یافتند، و بعلت فرسایشی بودن جنگ و عدم ارتباط بارزانی‌ها با سایر مناطق، اتمام آذوقه، مرگ و میر زخمی‌های جنگی، سوء تغذیه کودکان و بی‌سرپرستی خانوادهٔ کشته‌شدگان، مجبور به تخلیهٔ منطقه و سهولت ورود نیروهای دولتی عراق به منطقه بارزان گردید و به انجام جنگ‌های نامنظم و عملیات چریکی پرداخت و در مقاطعی به سبب آشنایی به زمین* عرصه بر نیروهای اشغالگر تنگ نمود.

سرانجام بازماندگان دفاع بارزان که در بمباران‌های هوایی پای رفتن نداشتند در مرگ‌های دستجمعی بمباران‌ها جان باختند و ویرانی‌های گسترده به بار آمد، سقوط هواپیمای انگلیسی توسط نیروهای بارزانی و اسارت و جراحت خلبان و کمک‌خلبان انگلیسی، و اعزام کاپیتان (هولت) مسئول سفارتخانهٔ انگلیس و میانجیگری‌های مصلحتی او که به تقاضای خلع‌سلاح بارزانی‌ها از سوی دولت عراق انجامید و نیز در همین هنگام فشارهای نظامی، هوایی و زمینی چند برابر شد، نیروهای هوایی سراسر منطقه را با بمب در هم کوبیدند بطوریکه از احشام و درختان و خانه‌ها و اجساد زنان و کودکان و پیرمردان و جنگجویان زخمی صحنه‌ای فجیع در تاریخ سرکوب به وجود آوردند، اجساد کشته‌شدگان در غارها انباشته شد، خانوارهایی که تاب تحمل نیاوردند برای سر و سامان ویرانگری‌ها بازگشته؛ تسلیم شدند، این کشتار بیرحمانه تا نهم حوزیران ۱۹۳۲.م ادامه داشت، **شیخ‌محمد صدیق بارزانی** برای جلوگیری از ادامهٔ نسل‌کشی و تخریب و انهدام، خود را به نیروهای دولتی معرفی کرد امّا مورد قبول عراقی‌ها و انگلیسی‌ها واقع نشد و به پیگیری و سرکوب و کشتار اهالی و جنگجویان از

* اصطلاح نظامی است.

زمین و هوا ادامه دادند؛ در نتیجه شیخ‌احمد و برادرش ملامصطفی با چهارصد نفر در ژوئن ۱۹۳۲م* به ترکیه پناهنده شدند.

دولت ترکیه آنها را از طریق قسطنطنیه به ادرنه فرستاد و سرانجام از بیم استقرار آشوری‌ها در مرز ترکیه، دولت مزبور تمامی آنها را به حکومت عراق و مأمورین بریتانیا تحویل داد، مدتی در حلّه زندانی بودند و سپس به سلیمانیه فرستاده شدند، قیام‌های بارزانیان به رهبری شیخ‌احمد بدین ترتیب به انجام خود رسید. شیخ‌احمد بارزانی که در مبحث اوضاع اجتماعی و اعتقادی ایل بارزان بیشتر به موقعیت و شخصیت و تأثیر او خواهیم پرداخت، از این زمان تا هنگام مرگش (۱۹۶۹ = ۱۳۴۸) نقش رهنمای نهایی و مشاور و معاضد سیاسی در حرکت‌های ایل بارزان در مقام برتر امّا در کنار برادرش ملامصطفی بارزانی را داشت چنانکه اسناد این مجموعه گواه این نظریه است.

ملامصطفی بارزانی: ملامصطفی را باید حاصل یک عمر تجربهٔ مبارزانی، سیاسی و نظامی ایل بارزان و نقطهٔ فراگیر و اوج قُلهٔ اندیشهٔ آزادیخواهی در رهبریت بارزانی‌ها به عنوان پیشروان قیام علیه سلطه ناسیونالیستی اعراب و سپس سمبل تحرکات کردها در سایر نقاط جهان شمرد. وی از سه سالگی زندان و تبعید و آوارگی و دربه‌دری و رنج تبعیض نژادی را در حکومت ترکان عثمانی و سپس اعراب تحت‌الحمایه بریتانیا با تمام وجود درک کرد، در بوته سختی‌ها گداخته و کارآزموده شده و در کنار برادرش از دوران نوجوانی مشاور سیاسی و نظامی و فرماندهی کم‌نظیر در جنگهای منظم و پارتیزانی بود، وی پس از صلاح‌الدین ایوبی مشهورترین چهره تاریخی و نظامی کرد به شمار می‌رود و از آنجاکه بیشترین اسناد این مجموعه به فعالیت‌های ایام رهبری او در ایل بارزان مربوط است، شناخت وی ضرورتی بیشتر می‌یابد؛ ملامصطفی در سال ۱۹۰۱ میلادی = ۱۲۸۰ هجری شمسی در بارزان متولد شد، و در تمامی وقایعی که تاکنون از آن سخن گفتیم، حضور مؤثر و مستمر داشت و به هنگام اعدام شیخ عبدالسلام، نوجوانی پانزده ساله بود. علاوه بر فرماندهی نظامی در قیام‌های شیخ‌احمد برادرش که از وی چهره‌ای ماندگار و برتر در عرصهٔ تحرکات نظامی ساخت، توانست به عنوان استوانهٔ مبارزات

---

* بعضی منابع این تاریخ را ۲۲ ماه حوزیران ۱۹۳۲ و بعضی ژوئن ۱۹۳۳ نوشته‌اند.

مردم کُرد در خاورمیانه خودنمایی نماید. سرآغاز اشتهار و قیادت او زمانی آغاز شد که از تبعیدگاه سلیمانیه در سیزدهم ژوئیه ۱۹۴۳م = ۱۳۲۲ شمسی به بارزان گریخت. او در ایام امارت در تبعید به ادامهٔ تحصیل علوم دینی در مسجد سلام سلیمانیه مشغول شد و مقدماتی که در طفولیت و نوجوانی فراگرفته بود، به سطح و خارج رسانید. اگرچه هیچگاه از تحصیل و تکمیل دانش دینی و سیاسی و نظامی غافل نبود، هرچند عنوان (مُلا) برای او به سبب تحصیلات دینی و فقهی که در آن تبحر داشت، نبود و تفسیری خاص داشت که می‌بایست در اندیشهٔ اجتماعی و اعتقادی ایل بارزان آن را جستجو کرد. ملامصطفی به زبان‌های کُردی (گویش‌های متفاوت) ـ عربی ـ ترکی ـ فارسی مسلط بود و انگلیسی و سپس در مهاجرت شوروی روسی را به خوبی می‌دانست. به هر حال با تجهیزات لازم و به یاری مامند شیروانی و شیخ مصطفی با تجهیزات لازم سلیمانیه را ترک و از طریق پنجوین، بانه، سردشت، پسوه، لاجان، ناودشت، سیلکه، سریشمه طی مدت هفت روز خود را به بارزان رسانید. جنگ دوم جهانی شعله‌ور بود، ستونی از سلیمانیه مأمور دستگیری او شد، که افراد آن در حین مأموریت خلع سلاح شدند، گروهانی از پلیس عراق به عنوان پشتیبانی عازم بارزان گردید و در برخورد نظامی کاری از پیش نبرد، سپس ملامصطفی و افراد تحت فرماندهی او به یک قرارگاه پلیس در مرز ترکیه حمله و تمامی یکصد و پنجاه نفر نظامی مستقر را در قرارگاه مزبور خلع سلاح کردند، آوازهٔ حرکات بارزانی‌ها به فرماندهی ملامصطفی فراگیر شد و اکثر سران و ایلات اکراد عراق با ارسال پیام و افراد و آذوقه و... همبستگی خود را؛ با بارزانی‌ها و ملامصطفی اعلام کردند، فراگیری حرکت ملامصطفی، دولت عراق و مستشاران انگلیسی را واداشت که در اواخر ماه سپتامبر ستونی عملیاتی متشکل از پیاده نظام و پلیس، مجهز به توپخانه و ماشین‌آلات جنگی را به فرماندهی (ژنرال برومیلوی انگلیسی) به بارزان اعزام نمایند، درگیری بارزانی‌ها و ستون اعزامی قریب بیست روز بطول انجامید و در نتیجه در یازدهم نوامبر نظامیان عراقی با تلفات ۶۰ شصت نفر کشته و تعداد فراوانی زخمی عقب‌نشینی کردند.

این هنگام که مصادف با بحران جنگ جهانی دوم (۱۹۴۳ = ۱۳۲۲ شمسی) بود به سبب وضعیت بریتانیا در جنگ و درگیری و اشتغال به مسائل مهم‌تر در سطح جهان،

اقتضای تحکم بیشتر بر کردها را نداشت و ضمناً مسئله حیاتی مناطق نفتی کرکوک و موصل که اهمیتی بسزا در امر موفقیت بریتانیا در موضوع انرژی‌رسانی ماشین جنگ داشت، حکم می‌کرد که در کنار این دو حوزهٔ نفتی امنیت لازم برقرار باشد، بنابراین دولت عراق را به مماشات با بارزانی‌ها دستور داد که مسئله به مذاکره سیاسی بطور موقت فیصله یابد و در کابینهٔ جدید (نوری سعید) که برای بار هشتم ترمیم می‌شد، (ماجد مصطفی) از دولت‌مردان سیاسی کُرد که در ۱۹۳۰ فرماندار (آمیدی) بود و پس از طی مراتبی در جنوب و شمال و احکام انتظار خدمت و... هنوز چند ماهی از منتظر خدمت پنج سالهٔ او نگذشته بود که به دستور نوری سعید بعنوان وزیر امور کردستان در کابینهٔ مزبور انتخاب گردید وی وزیر بدون وزارتخانه بود و در واقع مشاورت داشت و می‌بایست نقش موردنظر را ایفاء می‌کرد، وی بنا به اندیشهٔ زیرکانهٔ خود توانست در سمتِ خویش حال دانسته یا ندانسته دیکته شده یا نشده، شاخه نظامی و ارتباطی حزب هیوا را در بغداد که از حامیان سیستماتیک بارزانی‌ها بودند؛ تشکیل دهد که تا سالها بعد بعنوان مشاورین مورد اعتماد و بازوان تبلیغی و ارتباطی ملامصطفی و بارزانی‌ها عمل کردند و عاقبت جان بر سر این سودا نهادند،

امین رواندزی، عزت عبدالعزیز، سیدعزیز سیدعبدالله اعضاء این شاخه بودند که در مرحلهٔ بعد فواد عارف، مجید علی، میر حاج احمد، مصطفی خوشناو نیز به آنها اضافه شد، پس از ارتباط و جلسات و گفتگوها، مقرر شد که در مناطق کردستان عراق، خواندن و نوشتن به زبان کُردی آزاد باشد، ابنیهٔ بهداشتی و آموزشی در حد نیاز ساخته شود، نظامیان و پیشمرگان کُرد مسئولیت برقراری حفظ نظم و امنیت مناطق کردنشین را عهده‌دار گردند، زندانیان کُرد آزاد شوند و تبعیدی‌ها کُرد از جمله شیخ‌احمد و همراهانش به موطن اصلی خود بازگردند ـ این خواسته‌ها به صورت قرارداد دوجانبه از سوی ملامصطفی بارزانی و نوری سعید نخست وزیر مقتدر عراق به امضاء رسید.

در ۱۹۴۴ = ۱۳۲۳ که متفقین و از جمله بریتانیا در جنگ جهانی وضعیت برتر و قریب به پیروزی یافتند، عدم اجرای مواد قرار داد و کارشکنی و مسامحه‌ها آغاز شد و چون نوری سعید نیز از مقام نخست وزیری برکنار شد، و قرارداد مزبور نیز اقدامی

شخصی تلقی می‌گردید، بنابراین مواد قرارداد مزبور نیز ساقط بود، در ۱۹۴۵ = ۱۳۲۴ شمسی که متفقین پیروزی کامل یافتند، مجدداً مقدمات حمله‌های نظامی به سوی بارزان و کردستان عراق از سوی دولت مرکزی آغاز شد، تلاش‌های دیپلماسی ملامصطفی بارزانی و اعلام و اعتراض او به نمایندگان رسمی چین، فرانسه و انگلیس و امریکا و... به نتیجه نرسید و در ماه اوت ۱۹۴۵ = مرداد، شهریور ۱۳۲۴ - چهل و دو هزار سرباز و افسر عراقی به همراهی هزاران تن از شبه نظامیان کُرد وابسته به دولت عراق با تسلیحات پیشرفته و با پشتیبانی نیروی هوایی بریتانیا که هواپیماهای نوپای عراقی نیز آنان را همراهی می‌کرد، از هر سو به کردستان حمله کردند، و ملامصطفی به اتفاق زبدگان جنگجوی ایل بارزان و پنجهزار پیوستگان از عشایر کُرد در مقابل نیروهای اعزامی قرار گرفت؛ آتش جنگ شعله‌ور شد، ستون‌های عملیاتی دولتی در جبهه‌های (بارزان)، (میرگه سور)، (عقره)، (زاخو) شکست سختی متحمل شده عرضه جنگ را به جنگجویان کُرد سپردند و در جبهه (رواندوز) بازماندگان نظامی از نیروی اعزامی به پیشمرگان کُرد پیوستند.

این مقابله متهورانه کردها ژنرال رانتون را به ادای سخنان تحقیرآمیز نسبت به رئیس حکومت عراق واداشت و به ارائه رهنمودهای نظامی و تبلیغی در مقابله با مبارزان بارزانی و یاران آنها پرداخت و برای اتمام شورش و سرکوب قطعی نیروی هوایی سلطنتی انگلستان در کنار نیروی هوایی عراق وارد عملیات شدند، اما موفقیت پراکنده نفرات مسلح کرد و استتار گروهها در مخفیگاه‌های کوهستانی و عدم تجمع در محلی مشخص این حمله همه جانبه را نیز تمام و کمال به هدف نرسانید اگر چه خساراتی جانی و مالی به جنگجویان مزبور وارد ساخت، اما در تمامی جبهه‌ها ابتکار عمل در دست کردها بود.

و در جبهه (نهله) قریب هشت هزار نظامی عراق در محاصره جنگجویان کرد و در حال تسلیم شدن بودند که ارتباطات داخلی مأمورین بریتانیا کارگر افتاد و محمود آقا زیباری و محمود خلیفه برادوست دو تن از هم پیمانان بارزانی‌ها با تمام افراد قابل توجه تحت فرمان خود به وعده ریاست و وزارت و ثروت صحنه جنگ را ترک کرده

(۱۹۴۵ = ۱۳۲۴) راه را برای پیشروی ارتش عراق باز کردند، و این بازی مهره‌ها، نهضت بارزانی‌ها را به بن‌بست رسانید که ملامصطفی و شیخ‌احمد در راس تمامی جنگجویان بارزانی و خانواده‌هایشان در یازدهم اکتبر ۱۹۴۵ = هیجدهم مهر ماه ۱۳۲۴ شمسی بالغ بر سی و پنج هزار بارزانی، اعم از عیال و اولاد و جنگجو زن و مرد و کودک و پیر و جوان با استفاده از شیوه جنگ و گریز جبهه‌های دفاعی را تخلیه و به سوی مرزهای ایران عقب نشینی کردند و از طریق (کیله‌شین) خود را به کردستان ایران رسانیدند که در مهاباد به تشکیلات نوپای قاضی محمد پیوستند.

از آنجا که در این مجموعه یک دوره اسناد معتبر تاریخی راجع به بارزانی‌ها از آغاز نهضت آنان تا زمان قرارداد الجزایر تدوین و ارائه شده است و در این مسیر تمامی تحرکات آنها به رهبری ملامصطفی بارزانی انجام می‌گرفته ضروریست برای استفاده جستجوگران اوضاع سیاسی و نظامی آنان را تا زمان مزبور به اشاره یادآور شویم.

بارزانی‌ها زمانی که به کردستان ایران وارد شدند، ارتش سرخ بر آذربایجان و کردستان تسلط داشتند، به همین منظور این مهاجرت انبوه را طراحی بریتانیا دانسته تا مدتها از استقرار و ورود مهاجرین ممانعت نمودند و آنها را عوامل انگلستان پنداشتند، پس از تحقیقات و تجسس فراوان که ماوقع امر بر آنها روشن گردید، کار از دست رفته و قریب چهار هزار و پانصد تن از کودکان و سالمندان و زنان بارزانی‌ها در منطقه مرزی بر اثر گرسنگی و برف و سرما جان سپردند.

عاقبت جنگجویان به ارتش قاضی محمد پیوستند و همراهان در شهرها و روستاها سکونت یافتند. در سال ۱۳۲۵ = ۱۹۴۶ حکومت قاضی محمد ساقط شد، شاه ایران که تهور و رشادت و کثرت افراد بارزانی‌ها را بارها به تأیید فرماندهان برجسته نظامی ایران شنیده و دانسته بود،* بسیار متمایل بود آنها را در ایران سکونت داده، مستقر نماید و از آنان استفاده ابزاری نماید، طرح استقرار بارزانی‌ها به نتیجه نرسید و ملامصطفی در ملاقات‌های مسؤولان تهران بعد از سقوط حکومت مهاباد به این بهانه که تصمیم نهایی با

---

* سپهبد حاجیعلی رزم آرا گفته بود: اگر پنجاه هزار نفر از مردان بارزانی را در اختیار داشتم، خاور میانه را تصرف می‌کردم.

شیخ‌احمد است، تهران را به سوی مرزهای کردستان و اطراقگاه ایل بارزان؛ ترک کرد.

پس از قریب یکماه آرامش و ناامیدی مأمورین تهران از تسلیم و استقرار بارزانی‌ها که در (دشت ویل)، (اشنویه)، (نقده)، (مَرگور) اقامت داشتند ارتش به انجام مقدمات حمله و محاصره آنان پرداخت و در سحرگاه ۲۴ اسفند ۱۳۲۵ شمسی = ۱۵ مارس ۱۹۴۷ م حمله آغاز شد، در هوای سرد و جان سوز مناطق کوهستانی مرزی کردستان، ملامصطفی ابتکار عمل را به دست گرفت و با یک طراحی اندیشمندانه با خودداری از هر گونه درگیری، به سوی شمال به راه افتاد و شیخ‌احمد با زنان و سالمندان و کودکان به عراق عزیمت کرد، ملامصطفی و همراهانش در یک راهپیمایی حماسی از محاصره و حمله نظامیان تهران، بغداد، استانبول به شیوه جنگ و گریز مقطعی در طی ۲۶ روز خود را به ساحل ارس و سپس به شوروی رسانیدند، در شوروی پذیرفته شدند و در ایام سلطه استالین به سبب سعایت یکی از کردان نزدیک به دستگاه امنیتی دستور به تفرقه و تبعیدشان داده شد، تا پس از مرگ استالین، بارزانی به مسکو فراخوانده شد و بارزانی‌ها جمع‌آوری و به امورات محوله مشغول شدند و عده‌ای به تحصیل پرداختند از جمله ملامصطفی در دانشگاه نظامی مسکو به تحصیل پرداخت و مراتب بالایی را در تحصیل و تدریس جنگهای نامنظم طی کرد و به زبان روسی تسلط یافتند، پس از سقوط رژیم سلطنتی در عراق در چهاردهم ژوئیه ۱۹۵۸ = ۱۶ مرداد ۱۳۳۷ عبدالکریم قاسم قدرت را در عراق به دست گرفت و چنانکه در اسناد حاضر به ترتیب آمده فراز و نشیب حرکت سیاسی و نظامی بارزانی‌ها به رهبری ملامصطفی تا تکرار حملات نظامی به بارزان از سوی دولت نوپا و عدم انجام وعده‌هایی که به آنان داده شد، همان مراحل ایام نوری سعید تکرار گردید، با این تفاوت که بارزانی‌ها و به تبع تمامی کردهای عراق در تثبیت موقعیت عبدالکریم قاسم در مقابل تحریکات کمونیست‌ها نقش موثر داشتند، تظاهرات کشاورزان بارزانی برای اعطای زمین بشدت سرکوب شد و در شانزدهم آگوست سال ۱۹۶۱ بارزان توسط هواپیماهای عراقی بمباران شد و باز زیباری‌ها تجربه ۱۹۴۵ را این بار با حمله و مقابله با بارزانی‌ها به تحریک دولت وقت تکرار کردند.

بارزانی‌ها بار دیگر به تکرار شکست دولت عراق و رقبای خود پرداختند و در تمامی

جبهه‌ها به پیروزی رسیدند، مهاجمین تا مرزهای ترکیه و سوریه عقب رانده شدند و شمال و غرب ناحیه بارزان پاکسازی شد و از غنیمت‌های جنگی فراوانی که به دست آوردند در اندک مدتی از طرف جنوب تا حواشی اربیل و سلیمانیه پیش رفتند، کردهای خواستار آزادی در عراق از حزبی و عشایر به حرکت اخیر بارزانی‌ها پیوستند و چنان حرکتی نظامی پدید آمد که دولت عراق و دولتمردان بغداد مجبور به توسل به شوروی برای کمک شدند و در این برهه نام و اندیشه بارزانی‌ها به رهبری ملامصطفی هر چه فراگیرتر می‌شد و تمامی منطقه را فرا گرفته به یکپارچگی کردها در مقابل حکومت عراق انجامید، در فوریه ۱۹۶۳ = اسفند ۱۳۴۲ حزب بعث با حمایت انگلیس دولت عبدالکریم را ساقط و به خاک خون کشانید، آشوب و آشفتگی در ارکان دولت مرکزی که موجب ضعف در تمامی بنیادهای نظامی، اقتصادی و سیاسی دولت مرکزی شده بود، توانایی مقابله با نیروی آماده و مهیای بارزانی و همفکران او را نداشت، شورش به اوج رسیده و افراد نظامی تا چند کیلومتری کرکوک به رتق و فتق امور اجرایی و اداری اهالی می‌پرداختند و تمامی مسائل قضایی، انتظامی، نظامی و... توسط ارگان‌های شورش حل و فصل می‌شد، دولت جدید در کمال ناتوانی تقاضای آتش بس کرد و ملامصطفی در اوج خوش باوری و سادگی تنها به غیرت دینی و میهنی به خاطر بروز اختلافات اعراب و اسرائیل با تمام مخالفت نزدیکان و سران شورش و با اطمینان از خوی و خصلت دولتمردان بغداد آتش بس را پذیرفت، دولت نوپای بغداد با تبلیغات روبنایی و فرسایشی در طی چند ماه ازگذشت قبول آتش بس با وعده‌های دروغین به فریب کردها پرداخت و چون مساله اتحادیه عراق و سوریه و مصر مطرح گردید و خود را توانمند یافت هر چند جمال عبدالناصر شناخت حقوق کردها را مد نظر داشت اما دولت سوریه به خاطر مساله کردهای سوریه با سران بعث در سرکوب شورش بارزانی‌ها همداستان گردید و آنان را بدین امر ترغیب می‌کرد تا عاقبت در سحرگاه نهم ژوئن ۱۹۶۳ = ۱۳۴۲ نیروهای زرهی ارتش عراق به طور غافلگیرانه و تهاجمی شهرهای سلیمانیه، اربیل و کرکوک را محاصره و به تخریب خیابان‌ها و مغازه‌ها و غارت اموال اهالی و کشتار مردم بی‌دفاع پرداختند. ملامصطفی تمامی نیروهای شورش را فرمان داد تا به قله کوهها و نواحی

کوهستانی عقب نشینی کنند؛ شهرهای تحت تصرف شورشیان توسط نیروهای دولتی اشغال گردید و منطقه کردستان در سکوتی قبل از توفان فرو رفت، دولتمردان بغداد مساله را تمام شده دانسته در سخنان خود، طرفدارانشان را به خاتمه تحرکات کردها نوید می‌دادند، اما طولی نکشید که حمله‌های چریکی آغاز شد و در نبردهای منظم و نامنظم عرصه بر نیروهای دولتی تنگ گردید، تا جایی که عراق از سوریه استمداد طلبید و نیروهای سوری نیز وارد عمل شدند، اما کاری از پیش نبردند و در واقع به گونه‌ای افسردگی نظامی مبتلا شدند و مجددا پس از ۵ ماه پیشنهاد آتش بس دادند و به مذاکره نشستند، حزب بعث توسط عبدالسلام عارف رئیس‌جمهور عراق منحل و فرو پاشید و خود عبدالسلام عارف حکمران بلامنازع عراق شد و مخاطب بارزانی‌ها قرار گرفت، از این سو روشنفکران حزب پارت دموکرات این تجربه تلخ را نپذیرفتند و در حرکتی انشعابی از ملامصطفی و بارزانی‌ها جدا شده، عده‌ای به ایران پناهنده شدند، اختلاف و جدایی از عوامل اصلی پراکندگی نیروهای سیاسی و نظامی کرد در عراق شد، مجددا دولت بغداد در فوریه ۱۹۶۵ = ۱۳۴۳ به سرکوب و ویرانگری در کردستان عراق پرداخت و کشتارهای دستجمعی که موجب آوارگی و بیماری و قحطی بود در این حملات به شدت هر چه تمام‌تر از سر گرفته شد، جز اندکی از نیروهای اداری تمامی نیروهای نظامی ارتش بطرف کردستان عراق بسیج شدند و از هوا و زمین به تصرف و تخریب مراکز شهری و روستایی کردستان پرداختند، در ژانویه ۱۹۶۶ = زمستان ۱۳۴۴ شمسی تنی چند از تحصیلکردگان حزب دموکرات کردستان عراق که از انشعابیون مخالف بارزانی‌ها بشمار می‌رفتند در کنار سران دولت بغداد به مقابله با شورشیان بارزانی پرداختند، سقوط هواپیمای عبدالسلام عارف در سیزدهم آوریل همان سال تغییری در موضع سیاسی و نظامی بغداد بر علیه کردها حاصل نکرد و عبدالرحمن عارف برادر و جانشین عبدالسلام عارف با تمام توان به پیگیری این سرکوب پرداخت و شاید با حضور مخالفان کرد بارزانی‌ها بعنوان شبه نظامی کار آنها را تمام شده می‌پنداشت، در این برهه تنها راه حمایت به بارزانی‌ها از طریق ایران بود و حداقل مرزهای غربی کشور ایران در امدادرسانی و دریافت مجروحین جنگ به روی شورشیان

بسته نشد، تخلیه و تصرف مجدد قله (هندرین) از نقاط مهم استراتژیک و قابل توجه برای ارتش عراق که با اعزام دو لشکر مکانیزه عراقی و پشتیبانی قریب دو هزار شبه نظامی کرد هواخواه دولت عراق در حمایت توپخانه و هواپیما که پس از یک ماه تلاش نظامی به تصرف نیروهای ارتش درآمد، پس از مدتی در دوازدهم ماه مه، یکهزار و هفتصد تن از پیشمرگان کرد بارزانی، ظرف مدت کمتر از ده روز توانستند در نبردی کاملا نابرابر نه تنها موضع مزبور را باز پس بگیرند بلکه به اکثریت غنائمی که ارتش عراق در موقعیت مزبور مستقر نموده بود، دست یابند، و بسیاری از نیروهای دولتی به اسارت درآمده یا کشته و زخمی شدند، تاثیر این شکست در ارکان نظامی و سیاسی بغداد به گونه‌ای بود که در بیست و نهم ژوئن ۱۹۶۶ = دهم تیرماه ۱۳۴۵ طی بیانیه‌ای در دوازده ماده توسط دولت عراق قسمتی از خواسته‌های بارزانی‌ها که خواسته مردم کرد بود به رسمیت شناخته شد.

در این هنگام جنگ شش روزه اعراب و اسرائیل به وقوع پیوست، عبدالرحمن عارف از بارزانی خواست که به نام دفاع از اسلام پیشمرگان کرد را برای پشتیبانی از آرمان اعراب به جبهه‌های جنگ با اسرائیل اعزام دارد، در حالی که ملامصطفی بارزانی در حیطه مشاورت مسؤولان شورش در محاصره تاکیداتی بود که وی را به استفاده از فرصت مزبور برای دستیابی به قلمرو اصلی جغرافیایی کردستان عراق ترغیب می‌کرد و با این که مورد انتقاد و اعتراض از سوی نزدیکان نظامی و حزبی بود برای همراهی و اعتلاء اعتقادی به آتش‌بس تن در داد و از توصیه و حمایت اسرائیل چشم پوشید چه در غیر این صورت می‌توانست از همان طریق، خواسته اسرائیلی‌ها و نیز آرزوهای خود کردها را به انجام برساند لذا در پاسخ مخالفین آتش‌بس اعلام داشت:... هیچگاه و در هیچ شرایطی حاضر نیستم دستمان را برای همکاری یا درخواست کمک به سوی اسرائیلی‌ها دراز کنیم و نیز در جواب عبدالرحمن عارف اظهار داشت: شما سالهاست که به نام ناسیونالیزم عرب، مردم ما را به ناجوانمردانه‌ترین شیوه ممکن قتل‌عام می‌کنید؛ اکنون چگونه انتظار دارید خودمان را به خاطر همان ناسیونالیزم عربی قربانی کنیم؟! چه، خودتان بهتر می‌دانید که دست کم در کادر رهبری تمام کشورهای عرب، چیزی که

وجود ندارد؛ اسلام است.

اوضاع عراق همچنان در حال دگرگونی بود، در هفدهم ژوئیه ۱۹۶۸ = ۲۷ تیرماه ۱۳۴۷ عبدالرحمن عارف برکنار شد و ژنرال احمد حسن البکر از سران حزب بعث اشتراکی در کودتایی سفید به ریاست جمهوری عراق رسید، و پس از قریب دو هفته در سی‌ام ژوئیه تمام امورات در حیطه نفوذ و تسلط حزب بعث قرار گرفت.

بعثی‌ها که با شورشیان کرد سابقه دیرینه داشته بر تمامی معاهدات و نشست و گفتگوها خط بطلان کشیدند، بند و بست‌های سیاسی بعثی‌ها با شوروی موجب گردید تا شاه ایران که نماینده و مدافع حقوق همه جانبه امریکا و هم‌پیمان اسرائیل بود، با یک تیر چند نشانه را هدف قرار دهد و بخواسته دیرینه خود که استفاده ابزاری از بارزانی‌ها بود، برسد و در باغ سبز را به روی شورشیان کرد عراق بگشاید، ملامصطفی در مثلث مسکو، بغداد، سوریه مجبور به پذیرش استمالت و امدادهای حکومت تهران گردید و در جنگ ناخواسته‌ای که بیش از چهارده ماه بطول انجامید و همانند دفعات پیشین به سود پیشمرگان کرد اتمام یافت، بعثی‌ها نیز چون پیشینیان خود به تقاضای آتش‌بس و مذاکره تن در دادند، بارزانی‌ها از حمایت مقدماتی دولت تهران سود جستند، در یازدهم ماه مارس ۱۹۷۰ = ۲۱ اسفند ۱۳۴۹ ملامصطفی بارزانی و صدام حسین - در یک بررسی کارشناسی سه ماهه شرکت جستند و سپس معاهده‌ای در پانزده ماده به امضاء طرفین رسید که تمامی خواسته کردهای شورشی به رهبری بارزانی‌ها را در برمی‌گرفت و حکومت بغداد چهار سال را تا تصویب نهایی و درج قرارداد در متن قانون اساسی عراق به منظور فرصت برای اثبات حسن‌نیت و عمران و آبادی و تعمیر خرابه‌ها و بازسازی مناطق جنگی کردستان عراق تعیین نمود.

بدین وسیله تا اوایل بهار ۱۹۷۴ = ۱۳۵۳ مسائل کردستان عراق و تحرکات بارزانی‌ها سر در سکوتی مبهم داشت، مدت فرصت چهارساله سپری شده بود و حکومت بعث از هر لحاظ خود را برای یکسره نمودن کار شورشیان مبهوت آماده ساخته؛ تدارکات و تسلیحات و تجدید قوای نظامی زمینی و هوایی را در سایه پشتیبانی موثر روسیه، شوروی تهیه دیده و در پی برانگیختن نایره جنگ بود، پس از تماس‌هایی شتابزده و

جلساتی فرمایشی در مساله تقسیمات کشوری، شهرهای کرکوک، خانقین، سنجار، ناحیه شیخان و نواحی دیگری از کردستان را از مناطق کردنشین مجزا نموده و جدا ساخت و اعلام نمود که این شهرها شامل مواد معاهده یازدهم مارس ۱۹۷۰ نمی‌شوند، این اقدام مورد اعتراض بارزانی‌ها و ملامصطفی قرار گرفت و در نتیجه کردستان مجددا هدف آتش توپخانه و تجاوز نیروهای زرهی و بمباران‌های هوایی قرار گرفت.

عراق هم‌پیمان توانمند شوروی و پایگاه تبلیغاتی آن ابرقدرت در خاورمیانه و شاه ایران هم پیمان امریکا و پایگاه تسلیحاتی و تبلیغاتی او در همسایگی عراق در جهت دفاع از منافع اربابان خود کردستان را قلمرو زورمداری و آزمایش توانمندی‌های خود قرار دادند، در این اثناء ایران مرزهای غربی خود را بر روی جنگجویان کرد گشود، و به صلیب سرخ جهانی و سایر سازمانهای بین‌المللی اعلام کرد در کنار کمکهای انسان دوستانه دولت ایران به مردم کرد عراق، هرگونه کمک پوششی، خوراکی، دارویی و... برای آنها از طریق ایران انجام خواهد شد و از سوی دیگر چون کردها هنوز مسلح به تسلیحات ابتدایی و نیمه خودکار بودند، ارتش ایران برای آزمایش تسلیحات امریکایی جدید و اطمینان از بکارگیری آنها در موارد لزوم، تمامی امکانات نظامی و تدارکاتی بارزانی‌ها را تامین و ارتش ایران در واقع طراح اصلی جنگ شد و در فضایی ژرفتر جنگ قدرتها در خاورمیانه توسط کردهای بارزانی، از یک سو به وساطت شاه و پشتیبانی امریکا و از سوی دیگر شوروی به وساطت دولت بعث شعله ورگردید.

کردهای بارزانی در این مرحله به سبب برخورداری از امکانات تبلیغاتی دولت ایران و امریکا و سلاحهای پیشرفته و امکانات مخابره اخبار طیف وسیعی از گستره جغرافیایی کردستان و اخبار سراسری جهان را به خود اختصاص دادند و با توجه به روحیه جنگجویان کرد و پشتیبانی‌های همه جانبه ایران و امریکا چند قدمی تا مرز سلطه و پیروزی نهایی باقی نمانده بود که، (خدنگ مارکش با مارشد جفت) و در سفر الجزایر به میانجیگری بومدین، صدام حسین و شاه ایران وصلت کردند و جنگجویان کرد وجه المصالحه قرار گرفتند و پس از مغازله‌های سیاسی در محافل خالی از غیر دو پرورده سیا (CIA) در روز ششم ماه مارس ۱۹۷۵ = نهم اسفند ۱۳۵۳ صحنه گردانی خود را با قربانی

کردن هزاران جوان بخون خفته و آوارگی هزاران خانوار از زن و مرد سالمند و کودک پسر و دختر کرد به اتمام رسانیده و به امضاء قرارداد معروف الجزایر رشته کردها پنبه شد.

بارزانی‌ها باز با بارگران در بدری بار دیگر بازی خوردن خویش را با تمام اعضاء درک کردند.

ملامصطفی دستور عقب‌نشینی و آتش‌بس و خاتمه نبرد را صادر و ناچار با همراهان بارزانی خود در عظیمیه کرج سکونت اختیار کرد، سپس سفری استعلاجی به امریکا نمود و در همانجا به دنبال بیماری رنج‌آور سرطان خون در ماه مارس ۱۹۷۹ = فروردین ۱۳۵۸ درگذشت، جنازه او را به ایران آورده در خاک اشنویه به امانت سپرده سپس به بارزان انتقال داده به خاک سپردند.

طومار زندگی پرماجرای او بسته شد؛ نام مصطفی بارزانی و ایل بارزان مترادف و چنان بهم آمیخته است که حذف هر یک یعنی خط بطلان بر دیگری کشیدن و بارزانی و بارزان را از ریشه قطع کردن چنانکه در بررسی اوضاع اجتماعی ایل بارزان بدان می‌پردازیم و به آن علت این گفتار جامع و مانع و مختصر در زندگی بارزانی را تا مرگ وی آوردیم به دو سبب؛ نخست اسناد حاضر را بیان این موضوعات ضروری می‌نماید که از آغاز تا انجام بر این قرار آمده و تنظیم گردیده است و دوم یگانگی سیاسی و اجتماعی و نظامی ایل بارزان و ملامصطفی بارزانی و اسلاف او در طی مسیر تاریخی و اجتماعی بارزان و بارزانی.

اوضاع اجتماعی ایل بارزان

ایل بارزان از دیر باز تشکیلات طبقاتی اجتماعی را بر اساس معیار و بنیادهای اعتقادی پی‌ریزی می‌کرده‌اند و از جمله ایلات گسترده و صاحب سلطه و اقتداری هستند که هیچگاه سیستم سیاسی سنتی و طبقه‌بندی اجتماعی همسان با سایر ایلات کرد را نداشته‌اند بارزانی‌ها از لحاظ انتخاب زیستگاه صعب العبور، نگهداری و پرورش حیوانات سخت پرور بز و قاطر و... خودکفایی پوشاک و خوراک و آداب و رسوم خاص از سایر کردان ایران و عراق و ترکیه کنونی مجزا و مستثنی هستند، در بارزان پیروی از

اصول ایلی که مبنای اعتقادی دارد و بر محور فرد که رهبری ایل را بر عهده دارد، استوار است و هر رای و قانون و فتوایی که از سوی وی صادر شود، حتی اگر بر خلاف یاسای عمومی و کلی صادر گردد، قابل قبول و واجب الاطاعه دانسته می‌شود، آزادی اجرای مقررات مزبور موجب گردیده است تا هر یک از پیوستگان به ایل بارزان طبق اصول و قوانین یاد شده همزیستی جامعه اجتماعی را پیروی نمایند و تساهل درباره مقررات غیر ایلی و آزادی آراء و ادیان مجموعه‌ای از انسان‌های سختکوش و قیامگر را از سالهای دور در یکجا گرد آورده است و علیرغم سایر ایلات کرد از تباری پدر نسبی فراهم نیامده‌اند و مجموعه خانواده‌هایی هستند که با هم بستگی سنتی دارند و خانواده کوچکترین واحد آن تحت نظر سرپرست و بزرگ یا پدر آن واحد، سنت ایلی را پیروی می‌کنند، اگر چه به تدریج خانواده‌ها توسعه یافته و تعدد افراد پیدا کرده‌اند اما این به معنای ترتیب طوایف و زیر مجموعه ایل قرار گرفتن و به رهبری خان یا ایل خان و ایل بیگی گردن نهادن نیست، بارزانی‌ها از آغاز نیز عناوین مزبور (خان و بیگ و...) و سایر مشخصه‌های متداول در بین ایلات را نداشته و ندارند، افراد خانواده بارزانی‌ها با حفظ آزادی فردی بر اساس احترام، از نظرات سرپرست پیروی می‌کنند و این آزادی افراد خانواده در سلسله مراتب اجتماعی ادامه پیدا می‌کند، شیخ بارزان که رهبری ایل را به عهده دارد در واقع قانونگذار اجتماعی، اعتقادی، اقتصادی.. داخلی است و در امور واحد کوچکتر و خانواده‌ها درباره سنت و عادت آن دخالتی ندارد و هر واحد خود را در انجام دستورات او ملزم می‌داند، ریش سفیدان برتر خانواده‌ها در بروز مشکلات مشورت کرده و در نهایت نظریه خود را برای رد یا قبول به رهبر ایل ارائه داده و همگی در صورت تصویب در اجرای آن همراهی می‌کنند، نیازمندی‌های هر خانواده از سوی افراد به طور دستجمعی تهیه و تامین می‌شود. هنگام کوچ و مهاجرت از نقطه‌ای به نقطه دیگر با یکدیگر همکاری دارند و در کارها سهیم هستند. مالکیت وسائل جمعی و مالکیت زمین در ایل بارزان مطرح نمی‌شود، و شیخ ایل که منصب رهبری و ریاست دارد و همچنین خاندان او به اندازه سایرین از زمین و وسایل جمعی بهره می‌گیرند و مالکیت عمده ندارند و در تصاحب املاک و اموال دیگران همانند سایر خوانین و بزرگان ایلات

کرد و... رغبتی نشان نداده و به هیچ وجه بر طبق یاسای ایل به این مساله نمی‌اندیشند، زمین و منابع طبیعی اختصاص به ایل دارد و هر قسمت از خانواده‌ها منطقه‌ای را برای آن استفاده در نظر می‌گیرد و نه افراد و نه رئیس ایل (شیخ = رهبر) مالک نبوده و نیستند، در صورت بروز اختلاف با وساطت شیخ رفع می‌شود و اگر افراد خانواده اضافه می‌شود یا ازدواج می‌کند با موافقت همگانی اراضی مورد استفاده آن خانواده تغییر می‌کند یا افزایش می‌یابد.

مردمان سختکوش ایل بارزان که اندیشه‌اشان ریشه در اعتقادی کهنسال و ایرانی دارد، فرهنگ آنان از رابطه‌ای عمیق با طبیعت نشات می‌گیرد، خود را جزئی از طبیعت و طبیعت را جزئی از خود دانسته و حفظ آن را وظیفه خود می‌دانند.

نگرشی تطبیقی در این بحث از لحاظ اجتماعی با ساکنان جبال بارز و فرازهایی از آداب و رسوم این دو ایل یک ریشه و کهنسال ایرانی ضروری و قابل توجه است که به همان شیوه که در آغاز اشاره شد؛ بارزانی‌ها از جنبه انتخاب زیستگاه صعب العبور، نگهداری و پرورش حیوانات سخت زی (بز و قاطر و...)... خودکفایی پوشاک و خوراک و... تشابه و انطباق کلی با بازماندگان در جبال بارز دارند؛ در حدیثی آورده‌اند که از قول ابو هریره از یاران رسول خداکه پیامبر فرمود؛ (**لا تقوم الساعه حتی تقاتلوا قوماً ینعلون الشعر و هم البارزة**): یعنی تا با قومی که بارز نام دارند و پای‌پوش خود را از موی می‌سازند، جنگ نکنید قیامت نخواهد رسید، که بعضی عقیده دارند منظور جبال بارز کرمان و عده‌ای بارزانی‌های منشعب از آنان در شمال عراق کنونی را منظور می‌کنند، مشهور است که تا قریب ۵۰ سال پیش و دهه‌های بعد از شهریور ۱۳۲۰ شمسی اهالی کوهستان جبال بارز تخته‌هایی از چوب سبک می‌تراشیدند و یک سوراخ در جلو و دو سوراخ در دو طرف ایجاد می‌کردند و به وسیله طنابهایی که معمولا از پشم گوسفند تافته می‌شد، کفشی به نام کدراک (kedrak) درست کرده و به پا می‌زدند[1] در برف به هنگام راهپیمایی زمستانی استفاده می‌کردند و این پای‌افزارها از فرو رفتن راهپیمایان در برف ممانعت می‌کردند، بارزانی‌ها در راه‌پیمایی تاریخی خود از کردستان عراق تا ورای رود

---

۱ ـ عزیزالله صفا، ص ۱۴۴.

ارس در ۱۳۲۶ شمسی با استفاده از همین شیوه در برفهای عمیق کوهستانی راه‌پیمایی کرده و از ستونهای عملیاتی ارتش تهران و استانبول و بغداد به سلامت به سوی اتحاد جماهیر شوروی سابق راه سپردند، با این تفاوت که بارزانی ها پاتابه خود را از لاستیک اتوموبیل ساختند زیرا تهیه چوب مناسب و لازم در آن برهه کار ساده‌ای نبود.

دیگر آن که پس از تسلط عرب ناحیه شرقی جبال بارز کرمان کوهستان (ابوغانم) نامیده شد، یعنی کوهستان صاحبان بز یا بزداران[۱] و بارزانی ها در ایل بارزان از آغاز به مقتضای آشنایی و انتخاب زیستگاه منطبق با زادگاه اولیه به پرورش این حیوان اهلی روزگار می‌گذرانیدند و یکی از اقلام مالیاتی آنها در مقابل حکومت عراق (بز) بود و از این مورد ماجراها آفریده شد؛ به طوری که علاءالدین سجادی می‌نویسد:... مناطق بارزان به طور کلی سنگلاخ و صعب العبور می‌باشد، به این علت برای دولت این کار مقدور نیست که به طور مستقیم لشکرکشی نماید. در آن زمان مالیات سرانه (بز) اخذ می‌شد، ساکنین بارزان در طول سال به طور کلی و تقریبی مقداری وجوه جمع‌آوری و به نام سرانه (بز) تحویل دولت می‌داد، دولت اعلام نمود، می‌خواهد احشام بز را سرشماری کند و طبق سرشماری از صاحبان آنان پول اخذ گردد و برای این منظور بایستی پایگاه پلیس دولتی در بارزان تأسیس گردد؛ شیخ‌احمد گفت: تاکنون چنین روشی وجود نداشته چه در زمان دولت ترکیه و چه در زمان سلطه انگلیس، دادن وجوه به نام گرفتن سرانه (بز) به همین منوال انجام پذیرفته است، ساکنین این منطقه به علت ییلاق و قشلاق از سوی مسؤولان گرفتن سرانه (بز) طبق روشهای جاری سالیانه... با آنها برخورد گردیده است.[۲]

و موارد تطبیقی دیگر از مسائل اجتماعی و عرفی و آداب و رسوم این که بزرگان اهل کرامات در بین اهالی جبال بارز و مردم ایل بارزان از دیرباز صاحب مرتبه و اعتنا و اعتقاد بوده‌اند، چنانکه در قرون هشتم و نهم عبدالرشید از مشایخ صوفیه که کراماتی از وی نقل می‌کنند مورد رجوع اهالی آن سامان بوده در جبال بارز اشتهار داشت و دیگر که شرح

---

۱ ـ عزیز الله صفا، ص ۱۴۴.

۲ ـ تاریخ جنبش‌های آزادیبخش مردم کُرد، علاءالدین سجادی، ترجمه احمد محمدی، ص ۱۶۱.

آن گذشت سید **شمس‌الدین ابراهیم** که در ۸۱۳ هجری قمری به هنگام حمله **اسکندر تیموری** بدان نواحی از حامیان و مدافعان اهالی جبال بارز به شمار می‌رفته است.[۱]

در نتیجه سیستم سیاسی و اجتماعی ایل بارزانی که در محوریت و اعتقاد و اعتنا و اتکا به خاندانی وابسته و بر کشیده از بطن تصوف اسلامی نضج گرفته است و اعتلا یافته است، **شیخ تاج‌الدین** از بزرگان صوفیه بزرگمردی از شوریدگان عرفان اسلامی بود که زندگی معنوی و از دنیا گریزی همانند ابراهیم ادهم برای وی نقل می‌کنند؛ که نیای وی مسعود از خاندان فرمانروایان آمیدی (عمادیه) بود که دل از مظاهر دنیوی برکند و روی به بارزان نهاد پسرش **سعید** و نواده‌اش **تاج‌الدین** از بزرگان مورد رجوع درماندگان و آوارگان و مظلومان بودند، شیخ تاج‌الدین تکیه طریقتی بارزان را به وجود حوزه علمیه علوم دینیه آراست و خود نیز از مدرسین و علمای علوم دینیه بود، و فرزندش **شیخ عبدالرحمن** به فضل و دانش دینی و عرفانی اشتهار داشت[۲] تعداد کثیری نسطوری و آشوری و پیروان سایر ادیان در پناه آنان به اسلام گرویدند، چنان برمی‌آید که اسلاف آنها تا شیخ عبدالسلام به **طریقت قادریه** برقرار بودند و در طریقت با معاصر خود شیخ طه نهری بر یک شیوه تعلیم و سلوک می‌دادند زیرا **شیخ عبدالله** فرزند شیخ عبدالرحمن نواده تاج‌الدین فرزند خود شیخ عبدالسلام را به (نهریه) فرستاد تا کسب طریقت کند. او تسهیلات علوم شریعت و سلوک طریقت را در محضر وی کسب کرد و در بازگشت به بارزان پس از ظهور **مولانا خالد شهرزوری نقشبندی** مشهور به ذوالجناحین که در تبلیغ و ارشاد به طریقه خود در کردستان عراق و ایران و ترکیه و سوریه و... به بارزان و تکیه شیخ عبدالسلام وارد گردید، شیخ عبدالسلام با وی تجدید بیعت کرد و در سلک طریقه نقشبندیه نیز منسلک گردید،[۳] که هر دو مراد و مرید عزم تکیه نهری کردند و در **نهری** شیخ طه نیز تجدید بیعت کرد و به طریقت نقشبندیه درآمد

---

۱ ـ نخبةالدهر، ص ۱۷۶؛ کرمان در قلمرو تحقیقات ایران، ص ۲۶۱ (میرعمادی).

۲ ـ بعضی از مآخذ در چگونگی انتساب این بزرگان علمی و عرفانی بارزان اختلاف کرده‌اند؛ عده‌ای برادر و تعدادی پدر و پسر نوشته‌اند، ر.ک الاکراد فی بهدینان... انور المایی، الطلبعه الثانی، دهرک ۱۹۹۹ ـه ص ۱۶۵.

۳ ـ به سابقه این ائتلاف طریقتی علیرغم شیوه نقشبندیان که مریدان را صوفی می‌خوانند به مریدان تکیه بارزان به رسم مریدان قادریه درویش می‌گویند.

و همقدم سالک پیشین خود گردید که شیخ عبدالسلام در ۱۸۷۲ = ۱۲۸۹ هـ. ق درگذشت، شیخ عبدالسلام تالیفی در فقه اسلامی از خود بر جای گذاشت و فرزندش شیخ‌محمد بارزانی جانشین او شد، شخصیت شیخ‌محمد از جمیع جهات قابل توجه و دقت است حرکتهای آزادیخواهی در زمان وی ریشه گرفت و بالنده شد و تکیه بارزان علاوه بر جنبه طریقتی و علمی پیشین دارای بعد اجتماعی حمایت و رجوع اهالی در کردستان گردید، مظلومان و ستمدیدگان و محرومین از عشیره‌های مختلف که مورد تعدی و ستم ملاکین و صاحبان قدرت و نفوذ قرار می‌گرفتند پناهی جز پیشگاه شیخ‌محمد و تکیه بارزان نداشتند و به همین جهت مریدان فراوانی از سراسر منطقه با وی بیعت کردند و سپرده وی شدند، کثرت مریدان و نفوذ کلام و تاثیر کردار وی به جایی رسید که بزرگ مالکان منطقه را به اقدام علیه وی واداشت و چون نمی‌توانستند شخصا بر علیه وی وارد صحنه شوند، فرماندهان و مأموران عثمانی را بر علیه وی تحریک کرده به آنان عارض شدند به ناچار دولت عثمانی دستور تبعید شیخ را به شهر (بتلیس) صادر کرد و در حفاظت و حراست مأموران ترک شیخ را با ایجاد امنیت پلیسی و اعمال موارد مخوف امنیتی به بتلیس در کردستان ترکیه فرستادند، این حرکت و اعتراض نخستین تحرک اجتماعی و انعکاس مردمی را در مقابل سلطه حکومت اشغالگرها در اهالی منطقه به وجود آورد و بنای شورش ۸۰ ساله ایل بارزان گردید، شیخ‌محمد سالی در تبعید اجبار به سر آورد و در بازگشت مدت زمانی نزیست و در ۱۹۰۳ میلادی = ۱۳۲۰ هـ. ق = ۱۲۸۲. ش درگذشت و از وی ۵ فرزند ذکور بر جای ماندند که ادامه‌دهندگان راه او تا عصر حاضر بودند و در مسائل سیاسی و امنیتی و تاریخی ایل بارزان در راس مخروط قدرت آوازه جهانی یافتند.

شیخ عبدالسلام دوم پس از پدر تحولی چشمگیر در مسائل اجتماعی ایل بارزان به وجود آورد از جمله اقدامات اجتماعی شیخ عبدالسلام دوم:

۱ ـ الغای سیستم ارباب و رعیتی در قلمرو مریدان به ویژه در حیطه ایل بارزان

۲ ـ تقسیم اراضی و املاک در بین کشاورزان و تهیدستان

۳ ـ حذف مهریه سنگین و همسرگزینی اجباری برای جوانان (به ویژه دختران)

۴ـ ترتیب پیوند اجتماعی به شیوه برادری و برابری
۵ـ احداث مسجد در تمامی روستاهای قلمرو تبلیغ به ویژه منطقه بارزان به عنوان مرکزی عبادی، اجتماعی و سیاسی برای اجتماع اهالی و هماهنگی و همیاری و رفع موانع زیستی و اجتماعی.
۶ـ ایجاد گروه رسیدگی و مسؤول امور اهالی در تمام روستاها که در تمامی ابعاد مسؤول اقدام و انجام امور روستا باشند(فردی، اجتماعی، عمران و...)
۷ـ ترتیب و ایجاد گروههای مسلح و محافظ شبه نظامی در تمامی روستاها و انتخاب مسؤول مستقیم؛ شیخ عبدالسلام و پدرش شیخ‌محمد در ایل بارزان، برنامه‌ای تطبیقی با حرکات خاندان صفویه داشتند و از جمیع جهات سیستم سیاسی و اجتماعی ایل بارزان را با نمونه‌هایی می‌توان الگویی برگرفته از حرکات آگاهانه سلسله صفویه دانست که تا همین حد که بازگفتیم از بسیاری جوانب انطباق دارند چه از لحاظ رده‌بندی ایلی، اعتقادات، اتکا بر بیعت و مرید و مرادی به جای مسائل ارباب و رعیتی و پدر نسبی و خویشاوندی، گسترش قلمرو با تبلیغ طریقتی و حال دانسته یا ندانسته انتخاب دستار قرمز برای مریدان که در واقع همان (قزلباش) صفوی در بارزان بودند برای مثال آن که بعد از ملاقات اسماعیل سمیتقو (سمکو) با شیخ عبدالسلام بارزانی که مدتها در ایام شباب میهمان شیخ و در تکیه بارزان بود تا زمان مرگ و به خون غلطیدن در اشنویه (سی‌ام تیرماه ۱۳۰۹ شمسی) دستار قرمز را که نشانه ارادت و بیعت او با شیخ عبدالسلام بود؛ بر سر داشت[۱] و به همان شیوه بزرگان صفویه شیوخ و رهبران دستار سفید و سیاه و مریدان دستار قرمز داشتند و این امر چنان حساسیتی در دولت مرکزی ایجاد کرد که در مسأله قیام خلیل خوشه‌وی پس از مهاجرت شیخ‌احمد بارزانی و ملامصطفی به ترکیه و اعزام آنها به ادرنه، که قیام خلیل به پشتیبانی از حرکت پیشرو انجام شد، علاءالدین سجادی می‌نویسد: ... مدتی که شیخ‌احمد و ملامصطفی بارزان را ترک گفتند، ۹ بار کابینه عراق عوض شد، این بار کابینه یاسین هاشمی روی کار آمد، خود را آماده نمود و به دولت ترکیه پیغام داد که مرز را مسدود نموده و نیروی نظامی را در مرز

۱ـ عشایر شکاک و شرح زندگی آنها به رهبری اسماعیل آغا سمکو، احمد شریفی، ص ۱۷-۱۶ و ۷۳-۷۲.

مستقر نماید و خود دولت هم با استفاده از نیروی هوایی و زمینی بارزان را محاصره و در تاریخ ۵ ماه آب ۱۹۳۵ حکومت نظامی در همه مناطق بارزان برقرار نمود.

دادگاه نظامی شروع به کار کرد گناه کار و بی‌گناه دستگیر و محکوم می‌شد عده‌ای مانند؛ عمر گوران، ملازاده اسماعیل، محمد محمود، فارس علی و چندین نفر دیگر بی‌گناه دستور اعدام آنان صادر و تیرباران شدند و عده زیادی را نیز دستگیر و همه را محکوم به حبس نموده و دادگاه نظامی باز هم راضی نشد و اعلامیه زیر را صادر کرد:

۱ ـ رهبران و روسای مناطق بایستی تحویل دادگاه نظامی شوند.

۲ ـ جامانه سور = یا دستمال سرخ رنگ = دستار سرخ که کردان [شورشی] به سر خود می‌بندند بایستی آن را بردارند و به جای آن دستار سیاه ببندند.(۱)

۳ ـ و دستار سرخ هنوز مشخصه بارزانی‌ها از سایر ایلات کرد می‌باشد و نیز موارد دقیق و منطبق بسیار دیگر که بارزانیان را با صفویان شبیه و همانند ساخته است.

این نکته برای نخستین بار است که مطرح می‌شود و حاصل کندوکاوهای پژوهشگر این مجموعه(۲) و مطالعات و بررسی عمیق از سیر تاریخی و تطور اعتقادی و اجتماعی و سیاسی صفویان و بارزانیان می‌باشد و خود موضوع پژوهشی است که به طور مستقل و مفصل چاپ و منتشر خواهد شد، در تایید نظریه سخن جاناتان رندل از تحلیلگران مسائل سیاسی کردستان جالب توجه و دقت است که می‌نویسد:... این قبیله [بارزانی‌ها] که مشتمل بر ۷۵۰ خانوار فقیر بود بر سرزمینی سخت و کم حاصل، در شمالی‌ترین بخش منطقه‌ای که به عراق امروز بدل گردید، پراکنده بود: این مردم از این حیث که در مقابله با دشمنان نیرومندتر از خود بیمی به دل راه نمی‌دهند، شهره بودند. در زمان حکومت عثمانی به واسطه خصائل جنگی و به خاطر نفوذ در طریقت نقشبندی نام و آوازه‌ای داشتند.

---

۱ ـ تاریخ جنبش‌های آزادیبخش مردم کرد، علاءالدین سجادی، ترجمه احمد محمدی، ص ۱۷۳ / [رنگ و دستار رنگین و فلسفه سرخ وسیاه در آیین متصوفین فیامگر عمقی به ژرفای تاریخ تصوف دارد و در این مقدمه مختصر جای بررسی آن نیست، در اینجا بدین نکته اشاره کنیم که سرخی نشانه نیروی سلوک در سلسله است. ر.ک فخرالدین ابراهیم عراقی، رساله لمعات و رساله اصطلاحات، دکتر جواد نوربخش، ص ۶۵.

۲ ـ [محمد علی سلطانی].

آن زمان هنوز عصر چادرنشینی بود و بارزان ـ مرکز این خاندان ـ که شهرکی بود در بادینان ـ گوشه سرکش و نابفرمانی بود از امپراطوری عثمانی و نزدیک به کوهستان‌های حکاری که خط مرزی بین عراق امروزی و ترکیه است. این نقطه به نوعی مدینه فاضله معروف بود که کشاورزان و پناهجویان مسیحی و مسلمان را به خود جلب می‌کرد، عثمانی‌ها پدر بزرگ و پدر و برادر ملامصطفی را به خاطر سرکشی‌ها و طغیان‌های متعدد به دار آویختند و ملامصطفی می‌بالید بر این که از شیرخوارگی به زندان رفته است، در حقیقت هم نه ماهه[۱] بود که با مادر و سایر اعضای خانواده‌اش در موصل زندانی شد. با این حال در مقام یک برادر کوچک، در جامعه‌ای که حکمرانی حق فرزند ارشد خانواده است، چیزی وی را مستعد و آماده رهبری نمی‌نمود.

ملامصطفی... تربیت شده برادر ارشد خویش به نام شیخ‌احمد است که تاثیر و نفوذ بسیار زیادی بر او داشت و ۱۳ سال از او بزرگتر بود. در اواسط سده نوزدهم مشارکت پدر بزرگشان در طریقت نقشبندی موجب شهرت قبیله بارزانی و پر شدن خلایی شد که از انحلال و فروپاشی امیرنشین‌های کرد نتیجه شده بود، شیخ‌احمد رهبر مذهبی مورد احترامی بود، هر چند چندان در خط رهبران مذهبی سنتی نبود و سخت طرفدار حفظ محیط زیست بود، شکار کبک و بز و قوچ کوهی را ممنوع کرد و (شاید با داشتن گوشه چشمی به اعتقادات ما قبل اسلام) قطع اشجار را نیز قدغن کرد، دشمنانش مدعی بودند که نماز جمعه را به دستور او به نام وی می‌خوانند و مریدانش به جای مکه قبله را بارزان قرار می‌دهند و...

این داستان راست یا دروغ به شهرت شیخ‌احمد از این بابت که مردی غریب احوال بوده، مساعدت کرده است. ملامصطفی، بعدها که شهرت و آوازه‌اش شهرت سایر اعضای خانواده را پشت سر گذاشت، از باب احترام به برادر بزرگ در حضور او همیشه سر پا می‌ماند و تاکید داشت بر این که غذای شیخ همیشه اول از همه داده شود.

خانواده شیخ خود را نیم قدیس می‌دانست و بسیاری از کردها معتقد بودند که دستی ناپیدا همیشه در مواقع بحرانی، بارزانی را یاری می‌کند... بارزانی‌ها در رعایت انضباط

۱ ـ در گزارش‌های دیگر ۳ ساله نوشته‌اند.

بی‌چون و چرا به هنگام جنگ شهره بودند، ترکیب و آمیزه نفوذ مادی و معنوی به پدید آوردن ساختار فرماندهی مساعدت بسیار کرد. اغلب به دیدارکنندگان خارجی گفته می‌شد که اطاعت این مردم از شیخ به اندازه‌ای است که اگر به آنها فرمان دهد بی‌چون و چرا خود را از پرتگاه فرو می‌افکنند.(۱)

نهضت بارزانی‌ها و قشربندی و آراء و اندیشه اجتماعی آنان را می‌بایست تکرار و ادامه نهضت‌های ایرانی قرون چهارم، هفتم و هشتم و در نهایت قیام صفویان با تمام خصوصیات آنها دانست.

این مجموعه، کیفیت تدوین، ویژگی‌های آن

۱ ـ این اسناد بر اساس ترتیب تاریخ؛ روز، ماه، سال (تقدم تاریخی) تنظیم شده است.

۲ ـ رساله اسرار بارزان که بررسی تاریخی و اجتماعی نهضت بارزانی‌ها و علت شورش آنان را از آغاز تا ۱۳۲۵ شمسی مورد نظر قرار داده است و در سالهای مذکور به طور مسلسل و ناتمام در شماره‌های روزنامه کوهستان به قلم مدیر مسؤول و سردبیر آن روزنامه مرحوم دکتر اسمعیل اردلان* چاپ و منتشر می‌شده و سپس در رساله‌ای به طور کامل از سوی روزنامه مذکور در همان سال ۱۳۲۵ شمسی انتشار یافته است برای استفاده پژوهندگان و سرآغازی مستند برای اسناد حاضر تنظیم و درج گردیده است.

۳ ـ چنانچه اسناد به طور مسلسل بوده و در گزارش‌های اولیه موضوع مرتبط با بارزانی‌ها نبوده و در تحقیقات بعدی به سران بارزانی و ایل بارزان ارتباط یافته و در اسناد متاخر موضوع روشن شده است برای آگاهی از کیفیت امر اسناد اولیه را به عنوان سابقه آورده‌ایم (هر چند موارد مذکور بسیار معدود هستند).

۴ ـ اسناد تکراری (گیرندگان و رونوشت) که در مراکز مختلف اسناد وجود داشت با اساس قرار دادن گزارش مبدا و درج مطالب اضافی، مابقی اسناد مکرر کلا حذف گردیده است.

---

۱ ـ با این رسوایی چه بخشایشی، جاناتان رندل، ابراهیم یونسی.

* برای آگاهی از زمان انتشار روزنامه کوهستان ر.ک اسناد مطبوعات ایران (۱۳۳۲-۱۳۲۰) ـ ج ۴ ـ محسن روستایی، غلامرضا سلامی، ص ۷۷۸.

۵ـ در متن اسناد برای تفکیک حاشیه و محتوی، دستور روسای مسؤول در پرانتز ( ) قرار داده شده است.

۶ـکلمات ناخوانا در داخل دو قلابه [؟] با علامت سوال قرار داده شده است.

۸ـکلمات اشتباه در پاورقی تصحیح و توضیح داده شده است.

۹ـ برای حفظ اصالت ساختار اولیه اسناد، شماره واردات به دفاتر مراکز مخاطبان (گیرندگان) براساس اصل سند در محل ثبت بر سیمای سند (بالا یا پایین) آورده شده است.

۱۰ـ بعضی گزارش‌ها با نامه اقدام درج شده‌اند که تاریخ اقدام لحاظ شده است.

۱۱ـ علامت ـو... نشانه این که موضوعات مربوط و مختلف در سند وجود دارد.

۱۲ـ علامت ـ(...) ـقبل از آغاز موضوع نشانه این که موضوع در ادامه گزارش ماقبل بود و استخراج شده است.

۱۳ـ رجال متن در حد بررسی در پایان مجموعه به ترتیب اسامی معرفی و شناسایی شده‌اند.

۱۴ـ علاوه بر ارائه تصاویر چند سند اصلی، آلبومی از تصاویر مربوط به نهضت سیاسی ایل بارزان و رهبران آنها در مقاطع مختلف، از منابع مختلف (آرشیو مراکز، منابع کردی، فارسی، عربی، انگلیسی) تهیه و در بخش ضمائم آورده شده است.

۱۵ـ این اسناد از آرشیو سازمان اسناد ملی ایران

مرکز اسناد انقلاب اسلامی

مرکز اسناد ریاست جمهوری

مرکز اسناد تاریخ معاصر ایران

مرکز اسناد وزارت امور خارجه

تهیه و اسناد مربوط منتشره از وزارت اطلاعات که در ادامه اسناد مراکز مزبور بوده است، مورد استفاده قرار گرفته است.

در پایان لازم می‌دانم از تمامی مسؤولان بزرگوار مراکز یاد شده، به ویژه جناب آقای محمدکاظم موسوی بجنوردی ریاست محترم سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، جناب آقای دکتر کیانوش کیانی هفت‌لنگ، معاونت محترم اسناد ملی و

ریاست پژوهشکده اسناد و تمامی همکاران آرشیو معاونت اسناد ملی ایران و جناب آقای رحمانی، سرکار خانم معمار، آقای نصرت‌الله امیرآبادی در بخش انتشارات و سرکار خانم خوش‌تراش و همکارانشان خانم طلوع قمری و خانم کریمی که در حروفچینی، صفحه‌آرایی و تنظیم دقت و توجه کافی مبذول داشتند، تشکر و قدردانی نمایم.

محمدعلی سلطانی

اسرار بارزان

دکتر اسماعیل اردلان

۱۳۲۵ شمسی

تهران

می‌گویند: جنگ جهانگیر اخیر بر سر آزادی بپا شد، می‌گویند آن همه کشت و کشتار و این همه خسارت برای این بود که اهریمن استبداد و قلدری از دنیای متمدن رخت بربندد.

می‌گویند: دول مقتدر با هم هم‌عهد و پیمان شدند تا به دنیا ثابت نمایند بنی‌نوع بشر برای سرکوبی متجاوزین و کسانی که بخواهند با اتکاء به خود حقوق جامعه ضعیفی را پایمال نمایند از هیچ فداکاری تا نیل به مقصود خود دریغ نمی‌کند.

می‌گویند: از این پس حقوق ملل کوچک محترم شمرده شده و عدالت اجتماعی برقرار خواهد گردید.

ولی آیا از این همه ادعا که هر روز از زبان زمامداران بزرگ می‌شنویم و هر کدام برای ربودن گوی سبقت از حریف، عبارات نطق‌ها و بیانات خود را چرب‌تر و دنیاپسندتر می‌کنند، تا به حال حقیقتی آشکار شده است.

آیا تا به حال چیزی بیش از بازیچه دول بزرگ و آلت کم و بیش موثر برای جنگ‌های زرگری آنان بوده است؟

آیا زمامداران بزرگ دنیا واقعاً گمان می‌کنند اظهارات فریبنده آنان در اعماق قلب

مردمان رنجدیده جای گرفته و باور خواهند کرد که این مردان واقعاً سنگ آنان را به سینه می‌زنند؟ و یا تجارب تلخ گذشته را هر زمان که نام آزادی و عدالت اجتماعی می‌شنوند از مدنظر گذرانیده پوزخند جانگدازی که خاطره‌های شوم گذشته را به یاد می‌آورد، نثار این ناطقین سیاستمدار دلسوز خواهند کرد.

در دنیا آشوب غریبی است. همه چیز صورت واقعی خود را از دست داده به هر حقیقتی لباس عاریتی می‌پوشانند. اگر ضعیفی حق مشروع خود را تقاضا و این حق با منفعت زورمندی تماس یابد تقاضای او را چنان جلوه می‌دهند که بزرگترین جنایت را مرتکب شده است.

ضعیف باید در «دادگاه عدالت اجتماعی» محکوم و نابود گردد.

* * *

در منطقه بارزان، در خاک عراق، عده‌ای مردان از جان گذشته برای به دست آوردن آزادی، برای به دست آوردن چیزی که می‌گویند بر سر آن چند سال در جنگ و انهدام بوده، اقدام کردند. آنها را یاغی ـ شرور ماجراجو و... خواندند به اعدام محکومشان کردند. تا به ناچار زادگاه مقدس خود را ترک و به ایران پناهنده شدند.

کسی نگفت که شورش بارزان برای آزادی بوده، کسی آنها را آزادیخواه ننامید.

برای خفه کردن صدای حق‌طلبی آنان به اقداماتشان انواع پیرایه‌ها بستند تا حقیقت بر جهانیان مکتوم و پوشیده بماند.

ما در این سلسله یادداشت‌ها می‌خواهیم پرده از روی اسرار بارزان برداشته حقایق را به جهانیان اعلام داریم باشد که نسخه‌ای از این نوشته‌ها به دست طرفداران آزادی افتد شاید معنی «عدالت اجتماعی» را در عمل دریابند.

چند سال به عقب برگردیم

در سال ۱۳۱۰/۱۹۳۱، پس از آنکه ترک‌ها، آسوریها را از ترکیه خارج کردند، دولت انگلیس این طور نظر داشت که آسوری‌های رانده شده از ترکیه در منطقه بارزان سکونت اختیار نمایند.

این امر به ساکنین بارزان خوش نمی‌آمد و به هیچ وجه حاضر به قبول این تقاضا نبودند. ناچار جنگ بین آسوری و بارزانی درگرفت چون آسوریها به خودی خود نمی‌توانستند به خاک بارزان دست یابند به توصیه دولت انگلیس از طرف دولت عراق تقویت شده جنگ عشایر جای خود را به جنگ «بارزان با دولت عراق» داد و در نتیجه شیخ‌های بارزان با عایله خود ناچار به فرار به خاک ترکیه شدند.

دولت‌های ترکیه و انگلیس و عراق بر سر این مهاجرت قرار بر این گذاردند که آنها را عفو نموده به محل خود اعاده دهند. با این قول و قرار پناهندگان از ترکیه خارج شده به عراق مراجعت نموده به موصل رسیدند؛ ولی برخلاف وعده و قول قبلی به جای این که آنها را به محل اصلی خود عودت دهند به ناصریه تبعیدشان کردند. مدت تبعید یازده سال کشید که چهار سال آن در شهرهای **ناصریه ـ حله ـ دیوانیه ـ کرکوک ـ آلتون کوپری** و هفت سال در **سلیمانیه** بود. مجموع تبعیدشدگان از زن و مرد و بچه ۸۶ نفر بودند. **شیخ‌احمد** رئیس مذهبی طایفه بارزان و **ملامصطفی** برادر کوچکتر او آنی از فکر بارزان غافل نبوده از این جهته در مدت توقف در سلیمانیه، ملامصطفی توانست با افکار ملیون کرد تماس کامل یافته دریافت که می‌تواند از کمک‌های گرانبهای آنان در مواقع مقتضی استفاده نماید تا اینکه در یازدهم ژوئن سال ۱۹۴۲ = ۱۳۲۱ ش وسایل فرارش فراهم و ملامصطفی توانست با طی طریق از راه پنجوین خود را پیاده در عرض یک هفته به **بارزان** برساند.

چند کلمه از وضعیت بارزان

بارزان منطقه‌ای است صعب‌العبور که از شمال به خاک ترکیه محدود و از شرق در قسمت کمی با ایران همجوار و بقیه حدود شرقیش منطقه برادوست رواندوز عراق می‌باشد از جنوب عقره و از مغرب عمادیه و دهوک آن را محدود می‌نمایند.

پهنای آن از رواندز تا عمادیه سه روز سواره راه است و از شمال به جنوب را دو روز و نیم می‌توان پیمود. جمعیت آن در حدود ۲۵ هزار نفر و دارای تقریباً ۳۵۰ دهکده می‌باشد قسمت جنوبی بارزان گرمسیر و قسمت شمالی آن سردسیر و کوهستانی است

زارعت غلات گندم و جو و برنج خیلی کم، ولی میوه‌های آن مانند انگور و سیب و گلابی و غیره نسبته قابل ملاحظه است.

رابطه تجارتی این منطقه با شهرستان موصل و صادرات آن عبارت از پوست ـ مازوج ـ انچوچک ـ تخم کنگر می‌باشد، حیوانات اهلی آنجا را بیشتر بز تشکیل داده گوسفند کم و گاو بسیار کم است و از لحاظ کوهستانی بودن منطقه، اسب کم ولی قاطر و الاغ قابل استفاده‌تر و بیشتر پرورش می‌یابند.

سکنه بارزان مردمانی جسور و صریح‌اللهجه می‌باشند؛ دروغ گفتن در میان آنها قدغن است ولی برای مصالح خود اگر به خارجیان دروغ بگویند مجازند. ایمان عجیبی به شیخ خود دارند. مذهب آنها تسنن و تابع طریقه نقشبندی هستند.

عقد بارزان مکانی است مورد احترام که شیوخ بارزان در آنجا دفن می‌گردند در عقد بارزان ذکوة شرعی جمع‌آوری شده به فقرا تقسیم می‌گردد از این جهته در منطقه بارزان فقیر بسیار کم است.

در زناشویی میان بارزانیان هیچگونه تشریفاتی نیست، فقط باید مرد و زن یکدیگر را دوست داشته باشند اگر مرد تنها زن را دوست داشته باشد کافی نیست. پس از اینکه زن و مردی یکدیگر را دوست داشتند مراتب را به اطلاع شیخ می‌رسانند شیخ هر دو را طلب می‌کند پس از اینکه هر دو به دوستی یکدیگر اقرار کردند آنها را نزد قاضی می‌فرستد که عقد را جاری نماید. هنگامی که زن و مرد یکدیگر را دوست داشتند اگر هم والدین موافق نباشند در جریان امر مؤثر نیست و عقد جاری خواهد شد.

بدین طریق می‌توان گفت؛ در این ناحیه کوهستانی طبیعت این موافقت را نشان داده که اگر زن و مرد از نعمت آزادی محرومند اقلاً در آغوش محبت یکدیگر قرار دارند و از همین نظر است که اعمال نامشروع به وقوع نمی‌پیوندد و اگر عمل منافی عفتی انجام گیرد کیفر آن اعدام است.

هر فرد بارزانی دارای ملک و حشم است در منطقه بارزان مالک بزرگ و حتی مالکی که دارای یک ده ششدانگ باشد؛ دیده نمی‌شود شیخ هم با تمام نفوذ و احترامی که دارد فاقد ملک بوده فقط قطعه باغی دارد.

مردمان بارزان مایل به اطاعت هیچ دولتی نه انگلیس، نه ترک و نه عرب نبوده و از این جهت است که اغلب جنگهای خونین در ناحیه بارزان درگرفته است.

روش ملامصطفی

پس از فرار از سلیمانیه ملامصطفی با سه نفر بارزانی مسلح خود را به منطقه بارزان رسانید.

ملامصطفی مردی است؛ متوسط‌القامه و خوش‌اندام. پیشانی پهن، چشمان درشت، ابروهای پیوست و رنگ گندم‌گونش قیافه نجیب و مردانه‌اش را آشکار و هنگامی که به سخن می‌آید، صراحت لهجه‌اش از باطنی پاک و منزه حکایت می‌نماید.

ملامصطفی مردی است روشنفکر که زبان‌های کردی ـ عربی و فارسی را خوب می‌داند و به زبان‌های انگلیسی و ترکی هم آشناست. شخصی است درستکار و صریح‌اللهجه و بسیار معتقد به ملیت خود، مردی است فهمیده و با منطق و در قضایایی که پیش آید، مایل است حتی‌المقدور راه مسالمت‌آمیز و عاقلانه‌ای پیش گیرد.

ملامصطفی که اکنون در حدود چهل‌وسه سال از عمرش می‌گذرد به محض ورود به بارزان رویه مسالمت‌آمیز خاصی با دولت پیش گرفت.

باب مکاتبه را با نماینده حکومت مقیم بارزان باز نمود و در مکاتبات خود پیوسته متذکر شده می‌نوشت:

«مراجعت من به بارزان برای یاغی‌گری نیست، من به قصد راهزنی و آدمکشی نیامده‌ام بلکه خواهان یک زندگانی آسوده در منطقه بارزان هستم و می‌خواهم با خانواده خود آزادانه زندگی کنم.»

ولی دولت به اظهارات وی وقعی نگذارد. قوای تأمینیه را مأمور تعقیبش نموده دستور هم داد تا خانواده مشارالیه را که تا آن هنگام در سلیمانیه بودند به حله واقع در ناحیه جنوب بغداد حرکت دهند.

ملامصطفی به هیچ وجه نمی‌خواست به قوای دولتی تعرضی بنماید از این جهت از هرگونه احتمال تماس و تصادفی خودداری می‌کرد ولی در ضمن سران و افراد عشیرت

خود را جمع‌آوری می‌نمود و باز هم نظریات قبلی خود را به وسیله مکاتبات مجدد با اولیای دولت تأیید می‌نمود ولی دولت به هیچ وجه در رویه خود تغییری نداده بر شدت تعقیب به وسیله قوای مسلح می‌افزود.

این سماجت دولت، ملامصطفی را مجبور ساخت که مقدمات شورشی را فراهم سازد.

مقدمات شورش

ملامصطفی دشمنان زیادی در میان عشایر داشت. از این جهت لازم می‌دانست آنها را متوجه افکار نوین خود نموده خصومت‌های گذشته را از میان برداشته همگی را در اطراف یک هدف مقدس ملی جمع نماید. بنابراین با آنها هم باب مکاتبه را باز کرده و مقصود خود را به آنها فهمانید که نظر خاصی در این شورش نیست و هدف این است که بنیان ظلم و استبداد بر افکنده شده آسایش در منطقه بارزان تأمین گردد و سایر نواحی کردنشین عراق از زیر سلطه ناعدالتی خارج و شالوده «آزادی کردستان» ریخته شود.

به این ترتیب ملامصطفی موفق شد که اعتماد کلیه عشایر را به منظور غایی خویش جلب و آنان را دوست خود و مؤید شورش بارزان گرداند.

اقدام دیگر ملامصطفی، پس از جمع‌آوری مردان عشیرت خود و تعلیمات اساسی و دستورات لازمه به آنها بود در این قدم مشارالیه توانست از حرکات مردان خود اطمینان حاصل نماید زیرا به خوبی آنها را متوجه اهمیت حرکات نموده و فهمانیده بود که این جنگ جنگ مرگ یا زندگی است.

حزب هیوا

آوازه اقدامات ملامصطفی در تمام نواحی کردستان عراق پیچید. ملیون و احزاب سیاسی سری روشنفکران کرد عراق مصمم شدند که حرکات شورشی بارزان را تأیید نموده بسط و توسعه دهند.

بزرگترین حزب سیاسی کرد در این موقع حزب هیوا (امید) بود این حزب با کمال

شجاعت شورش بارزان را تأیید می‌کرد و دادخواست‌هایی را که حاکی از مظلومیت شورشیان و دعاوی حقه آنان بود به نمایندگان دول اجنبی و دولت عراق تسلیم و ضمن بیانیه‌های متعدد افکار عمومی را متوجه حقایق اوضاع می‌نمود.

دامنه عملیات توسعه می‌یافت حکومت‌های عراق و انگلیس دچار نگرانی شده بودند زیرا بیم آن می‌رفت که تمام خاک کردستان یکسره طعمه انقلاب گردد.

مداخله دولت انگلیس ـ سقوط کابینه
خوابانیدن شورش ـ نقش ماجد مصطفی

رستاخیز ملی در تمام نقاط کردستان عراق به سرعت غیرقابل وصفی بسط یافته و از هر طرف حرکات ملامصطفی با شدت و تعصب غریبی تأیید می‌شد. دولت انگلیس از عواقب امر نگران و آن را برخلاف سیاست خود می‌دانست از این جهت یادداشتی به دولت عراق داد که باید در سیاست خود نسبت به کردستان تجدیدنظر نمایند. نامه‌ای هم از طرف سفیر انگلیس به ملامصطفی رسید که: **«باید شورش را متوقف سازد و هر آینه شورش متوقف نگردد باید بداند که ادامه آن اقدامی بر علیه ملل متفق شناخته شده ملامصطفی باید خود را دشمن انگلیس بداند».**

بلافاصله این موضوع از طرف وزارت کشور عراق به عموم ادارات و روسای عشایر کردستان بخش نامه شد.

پس از دریافت یادداشت سفیر، ملامصطفی ناچار شد شورش را متوقف سازد و همین وقت هم کابینه عراق سقوط کرده **نوری سعید** کابینه جدید خود را تشکیل داده از **ماجد مصطفی** تقاضا نمود که به سمت وزیر مشاور در کابینه شرکت نماید.

ماجد مصطفی؛ مردی کاردان بود و می‌دانست اگر حاضر به شرکت در کابینه بشود احزاب کرد عراق نسبت به او بدبین شده مارک خیانت پیشانی او را لکه‌دار خواهد نمود از این جهت از **حزب هیوا** درخواست نمود که سه نفر از اعضای برجسته حزب را برای مذاکره با مشارالیه اعزام دارند. از طرف حزب هیوا سه نفر مأمور شدند که عبارت بودند از؛ **سرگرد ستاد عزت عبدالعزیز ـ سروان عزیز سیدعبدالله و سرهنگ امین رواندزی.**

پس از مذاکراتی ماجد مصطفی این سه نفر را به سمت افسران ارتباط تعیین نموده به بارزان فرستاد و بدین ترتیب مشارالیه توانست خود را به حزب هیوا نزدیک‌تر نموده چنین وانمود کند که می‌خواهد خدمت بزرگی به کردستان بنماید.

سه نفر افسر فوق‌الذکر به بارزان حرکت کردند و با ملامصطفی ملاقات نموده دادخواستی تهیه و تقدیم دولت کردند که رئوس مواد آن به شرح ذیل بود:

۱ ـ تشکیل یک استان کردستان مرکب از پنج شهرستان: کرکوک ـ سلیمانیه ـ اربیل ـ دهوک ـ خانقین

۲ ـ وجود یک وزیر کرد در کابینه به نام وزیر کردستان که مسئول استان کردستان در مقابل دولت باشد.

۳ ـ وجود یک معاون کرد در هر وزارت خانه

۴ ـ تامین استقلال فرهنگی ـ اقتصادی و کشاورزی کردستان و کلیه امور دیگر داخلی به غیر از ارتش و ژاندارمری.

این دادخواست‌ها از طرف کلیه سران کرد تأیید و به دولتین انگلیس و عراق تسلیم شد.

ماجد مصطفی برای اینکه خود را به حزب هیوا نزدیک‌تر نموده و بهتر بتواند اعتماد روشنفکران کرد را به خود جلب کند اقداماتی چند نمود از آن جمله افزودن تعداد افسران ارتباط بود، که آنها را از سه به هفت رسانیده و بدین ترتیب به آنها مأموریت داد.

۱ ـ امین رواندزی، افسر ارتباط منطقه رواندز و بارزان

۲ ـ عزت عبدالعزیز، افسر ارتباط منطقه بله

۳ ـ مصطفی خوش ناو، افسر ارتباط منطقه بارزان

۴ ـ میرحاج احمد، افسر ارتباط منطقه عقره

۵ ـ مجید علی، افسر ارتباط منطقه عمادیه

۶ ـ سیدعزیز سیدعبدالله، افسر ارتباط منطقه مرگه سور و برادوست

۷ ـ فؤاد عارف، افسر ارتباط منطقه پشدر

اگر چه این افسران از طرف ماجد مصطفی مأمور شده بودند که بین دولت و رؤسای

عشایر را التیام دهند ولی عملیات و اقدامات آنان طبق دستور و برنامه حزب هیوا انجام می‌گردید. سعی و کوشش این افسران تقویت روح وطن پرستی ساکنین حوزه مأموریت و تسهیل و مساعد نمودن عوامل افزایش و تقویت رستاخیز ملی بود.

ماجد مصطفی با این اقدامات توانست مدت ۴ ماه سیاست دولت را در ناحیه بارزان حفظ کند و در این مدت اغلب به تظاهراتی هم پرداخت که به ظاهر خدمتی به کرد بود ولی باطناً طرحی بود که سیاست دول انگلیس و عراق را تقویت می‌نمود از آن جمله دعوت و جمع نمودن رؤسای عشایر کرد بود در مرکز شهرستان‌ها و تشویق نمودن آنان به درخواست اصلاحات کردستان در حدود مواد چهارگانه فوق و یا آوردن نخست‌وزیر نوری سعید به کرکوک برای تشویق و نزدیکی دولت به اکراد.

این تظاهرات و رفتار ماجد مصطفی دو فکر مختلف در میان اعضای حزب هیوا به وجود آورد. عده‌ای نزدیک‌بین که ظاهر اقدامات را می‌دیدند ماجد مصطفی را خادم کرد دانسته به علاوه از خارج نیز کم و بیش تقویت و پشتیبانی می‌شدند عده دیگر از روشنفکران حزب هیوا که بیشتر به اصل موضوع توجه داشتند، اقدامات ماجد مصطفی را جز بازی‌های سیاسی و اغفال‌کننده چیزی نمی‌پنداشتند این دسته هر قدر کوشش نمود که گروه نزدیک‌بینان را متقاعد کند موفق نشد ناچار در میان اعضای حزب تفرقه و کدورت‌هائی حاصل شده آن حزب منظم دچار آشفتگی و عدم اعتماد افراد گردید.

گوشه‌ای از سیاست

بی‌ضرر است در اینجا مختصر توجهی هم به اوضاع سیاسی جهان نموده رابطه این اقدامات را با اوضاع عمومی اندکی دریابیم.

می‌دانیم در جنگ جهانگیر اخیر دولت ترکیه تا توانست خود را از وارد شدن به جنگ حفظ نمود و همانطور کنار ماند ولی موقعیت خاص آن دولت اجازه نمی‌داد بیش از آن خود را از گیرودار برکنار گذارد ممکن بود قدری بیشتر خودداری باعث شود به عنوان اینکه دولت ترکیه همکار فاشیست‌ها بوده مورد حمله شوروی قرار گیرد و چنین عملی قطعاً منافع دولت انگلیس را در خاورمیانه به خطر می‌انداخت.

برای جلوگیری از این پیش آمد بهترین سیاست دولت انگلیس این بود؛ که حرکتی آزادیخواهانه [به نام] کُرد به وجود آورد و با آن دولت ترکیه را وادار کند به محور اعلان جنگ بدهد.

این فکر و حساب درست بود و سه نظر ذیل هم تأمین می‌گردید.

۱ ـ دولت شوروی به ترکیه حمله نکند.

۲ ـ ترکیه وارد جنگ شود.

۳ ـ ترکیه بتواند در کنگره صلح شرکت نماید.

این بود سیاستی که آن اوضاع را در کردستان فراهم نمود. برای اثبات این هم کافی است که فرار شیخ لطیف پسر شیخ محمود برای بانه و محمودخان کانی سانانی را برای مریوان در فاصله کمی و در عین این جریانات در نظر بگیریم.

عملیات ماهرانه ماجد مصطفی موجب شد که بین روشنفکران کرد اختلافاتی به وجود آید و فکری را که چندین سال با فداکاری و جدیت به مرحله عمل نزدیک نموده بودند، متلاشی گردد. آن محیط صمیمیت و دوستی به محیطی ناسازگار و گسستگی مبدل شد.

اما آنهایی که شیفته کار و چکیده یک روح ملی و زجردیده ناعدالتی‌های اجتماعی و فدایی راه آزادی بودند، نمی‌توانستند این نهال امید را که می‌رفت بارور شود رها کرده، بگذارند بادهای خطرناک مخالف و حشرات موذی آن را خشک نموده تا باغبان ماهر و دلسوز به نوبه خود برای زینت دادن باغ باردهش قطعش نماید.

روشنفکران کرد بازیهای ماهرانه ظاهرالصلاح‌ها را دریافته و دانستند که دست‌های غرض‌آلود برای انهدام فکر آنان این معرکه‌گردانی‌ها را نموده و دانستند ادامه این رویه طوق بندگی و بردگی را در گردن آنان محکم‌تر خواهد نمود. نزدیک‌بینان هم کم‌کم به اشتباه خود واقف و دانستند که سقوط کابینه برای حفظ مصالح کردها نبوده و دوره‌های افسران ارتباط هم فقط برای منظورهای خاصی بوده، حال که دیگر احتیاج مرتفع شده آن بساط هم برچیده شده و حتی به مأموریت این افسران هم خاتمه داده شد.

دو مرد فداکار

حزب هیوا به خود آمده بود، فعالیت مجدد می‌رفت از نو آغاز شود. دو نفر از افراد برجسته حزب، **میرحاج احمد** و **مصطفی خوش‌ناو** که چندی هم به سمت افسر ارتباط مأموریت داشتند و کاملاً به رموز کار وارد و دست حریف را خوب خوانده بودند آنی آرام نداشته و اختلالات ایجاد شده در حزب هم آنها را سخت متأثر ساخته بود پس از خاتمه مأموریت دو ماه از ارتش مرخصی گرفته دنبال فعالیت‌های خود را به طور نهانی گرفته و از این فرصت برای مسافرت‌هایی استفاده نموده و با روشنفکران حزب ژ.ک. تماس گرفتند.

مقامات دولتی از غیبت این دو افسر نگران و پنداشته بودند که آنها مسافرتی به کردستان آزاد نموده‌اند. این دو نیز به نوبه خود از سوء ظن دولت مطلع و با خود قرار گذاشتند که **میرحاج احمد** به سر خدمت مراجعت کند و **مصطفی خوش ناو** در بارزان بماند تا اگر گرفتاری پیش آید هر دو دچار نشده باشند ضمناً قرار بر این گذارده شد که میرحاج احمد جریان اوضاع و اقدامات دولت را نسبت به خود در اسرع وقت به بارزان اطلاع دهد.

این احتیاط‌ها و قرارها بسیار به جا و درست بود ولی حریف زرنگتر و کارآزموده‌تر بود؛ میرحاج احمد مراجعت کرد ولی از طرف عمال دولت انگلیس و دولت عراق کوچکترین عملی که حاکی از سوءظن درباره او باشد معمول نگردید این سیاست شیطانی صید را خوب به دام انداخت، میرحاج کاغذی به مصطفی خوش ناو نوشت و او را به مراجعت به سر خدمت دعوت نمود.

مصطفی خوش ناو به بغداد مراجعت کرد یک ماه هر دو در خدمت بودند؛ یک مرتبه هر دو را از ارتش خارج کردند میرحاج احمد بلافاصله در بغداد توقیف شده به عماره اعزام گردید. در همان وقت از طرف وزارت جنگ دستور توقیف مصطفی خوش ناو هم صادر گردید ولی اعضای حزب هیوا در بغداد از این دستور اطلاع حاصل کرده به او که در آن موقع به موصل رفته بود، اطلاع داده شد. مصطفی خوش ناو به موقع توانست از راه هه ولیر ـ اربیل و کوی سنجاق به بی‌تواته مسقط‌الراس خود فرار کند در حالی که مأمورین عراقی در همه جا در جستجوی او بودند.

صید از دام جسته و صیاد بی‌جهت تلاش می‌کرد

عزت عبدالعزیز

یکی دیگر از افسران ارتباط، به طوری که در پیش هم نامبرده شد عزت عبدالعزیز بود.

در همان موقع که دو افسر فوق‌الذکر میرحاج احمد و مصطفی خوش‌ناو مرخصی رفته و بعد به بغداد مراجعت کردند، عزت عبدالعزیز هم دو ماه مرخصی گرفته به سوریه و مصر مسافرت کرده بود؛ در مراجعت از این سفر از طرف وزارت جنگ عراق اشاعه داده شد که مشارالیه برای تماس یافتن با جمعیت خوی بون به سوریه رفته است لذا به محض ورود چند نفر از دوستان ارتشی به او خبر دادند که نظر دولت به او موافق نیست از این جهت او هم مصمم شد؛ فرار کند.

عزت عبدالعزیز از بغداد از راه کرکوک ـ اربیل ـ و شقلاوه، پس از ملاقات بعضی از شخصیت‌های سیاسی خود را به بارزان رسانید، از آنجا نامه‌ای به مصطفی خوش ناو نوشته ضمن اطلاع دادن ورود خود به بارزان، از او درخواست نمود که از بی‌تواته به بارزان بیاید.

به سوی بارزان

پس از ۴۵ روز توقف در بی‌تواته، مصطفی خوش ناو با دریافت نامه عزت عبدالعزیز عازم بارزان شد.

بکر عبدالکریم، هم که یکی از افسران کرد و فراری و موقتاً در منطقه بارزان اقامت گزیده بود، به بارزان رفت. چند نفر دیگر نیز به این عده افزوده شدند و بدین ترتیب عده‌ای از روشنفکران کرد در بارزان مجتمع گردیدند، اقدامات سیاسی و اساسی بلافاصله آغاز گردید، بیانیه‌ای تهیه و در آن تقاضاهای حقه و منظور از شورش بارزان اعلام گردید، این بیانیه‌ها رسماً به سفارت انگلیس در بغداد و دولت عراق و حزب هیوا فرستاده شد.

طرز عمل و صدور بیانیه به دوست و دشمن نشان می‌داد که حرکات بارزان جز حرکاتی آزادیخواهانه چیزی نیست و در قبال روش متینی که پیش گرفته شده بود هیچگونه تبلیغ سوئی مؤثر واقع نمی‌افتاد.

وصول بیانیه به حزب هیوا اثر عجیبی بخشید، گویی نیرویی آسمانی حزب خاموش هیوا را تکان سختی داده، جوش و خروش و فعالیت شدیدی مجدداً آغاز گردید، مرکز حزب در بغداد روز ۱۹۴۵/۲/۱۰ = (۱۳۲۳.ش) جلسه عمومی تشکیل داده تصمیم اتخاذ شد که نامه‌ای رسمی از طرف حزب به بارزان نوشته شود و به وسیله یکی از اعضای فعال فوراً فرستاده شود. نامه نوشته شد و یکی از افسران عضو حزب «محمد محمود» مأمور حرکت به بارزان گردید. مشارالیه با دریافت چند روز مرخصی از ارتش عازم مأموریت شد.

شورش اول بارزان

هیئت آزادی

افسر محمد محمود با نامه رسمی حزب هیوا به بارزان رسید، در این موقع ملحق‌شدگان به بارزان عبارت بودند از:

۱ـ عزب عبدالعزیز اهل عمادیه

۲ـ مصطفی خوش ناو اهل بی‌تواته

۳ـ عبدالحمید باقر اهل خانقین از عشیرت لر

۴ـ محمد محمود اهل سلیمانیه

۵ـ احمد اسماعیل اهل اربیل

۶ـ شوکت نعمان اهل عمادیه

۷ـ حفظ‌الله اسماعیل اهل عقره

کار جداً آغاز شده بود، حرکات می‌بایست تحت یک سازمان مرتب انجام پذیرد و لازم بود هر چه زودتر به نامه رسمی حزب هیوا جوابی رسمی داده شود لذا نامبردگان فوق تحت ریاست ملامصطفی بارزانی جمع شده «هیئت آزادی» را تشکیل دادند.

اولین جلسه هیئت آزادی در روز ۱۹۴۵/۲/۱۲ (۱۳۲۳/۱۱/۲۲) تشکیل و پس از تنظیم مرامنامه و انتخاب اعضای رئیسه جواب حزب هیوا را به صورتی رسمی دادند.

مرکز موقت عملیات بارزان معین گردید و اولین مرحله اقدام، آزاد نمودن و خودمختاری کردستان عراق اعلام شد، و مخصوصاً این قسمت به طور روشن تصریح شد که: «*هیئت آزادی به هیچ سیاست خارجی نباید پیوستگی داشته باشد*»

«برنامه هیئت آزادی»

هیئت آزادی برنامه خود را در موادی چند به شرح ذیل تنظیم نمود:

۱ ـ متحد نمودن عشایر: در درجه اول عشایر حوالی بارزان و پس از آن سایر عشایر کرد.

۲ ـ نجات دادن کردستان عراق از طریق سیاسی و مسالمت‌آمیز

۳ ـ ارتباط یافتن با احزاب آزادیخواه کرد.

۴ ـ تقدیم دادخواست‌ها به نمایندگان سیاسی دول خارجه

۵ ـ تبلیغ از طریق نشریات

۶ ـ مبارزه با سیاست استعماری دولت عراق

۷ ـ تنظیم قوای مسلح

دستور محرمانه شماره ۱

هیئت آزادی، پس از تعیین برنامه خود به شرحی که در فوق بدان اشاره شد، اعزام قوا را به جبهه‌ها ضروری دانسته و به منظور اجرای آن دستوراتی صادر نمود.

برای اینکه خوانندگان ما به ماهیت حرکات بارزان و قدرت تشکیلات و نظم و ترتیب آن آگاه شوند قبل از شروع به ذکر اقدامات سیاسی هیئت آزادی قسمتی از دستور محرمانه شماره ۱ مورخ ۱۹۴۵/۳/۳ راکه از طرف فرماندهی کل قوا به فرماندهی جبهه شی‌تنه، در موقعی که هنگ ۴ ارتش عراق می‌بایست به منطقه هیئت آزادی تعرض کند نقل می‌نماییم.

دستور محرمانه

شماره ۱ ـ ۱۹۴۵/۳/۳/

۱ ـ معلومات

الف)

۱ ـ قشون دولت عراق می‌خواهد به عنوان مانوری که در روز ۱۹۴۵/۳/۵ تا روز

۱۹۴۵/۳/۱۴ ادامه خواهد داشت به منطقه آزادی داخل شود برای این که نقاط سوق‌الجیشی را به دست آورده بتواند قشون هیئت آزادی را محاصره کند.

۲ ـ هنگ ۴ قشون دولت عراق عبارت است از گردان ۱ گردان ۲ و گردان ۳ پادگان سرحدی رواندز و دسته توپخانه کوهستانی ل ۲ ـ ج ۴ توپ ۷ر۳ که عبارت است از هشت توپ (که چهار آن خراب است)، یک دسته نقلیه خط ۲ و یک دسته درمانگاه سیار و یک گردان مهندس.

۳ ـ ممکن است قوایی از امنیه در رواندز جمع‌آوری شده تا به عنوان احتیاط هنگام لزوم به قوای اعزامی فوق افزوده شود.

۴ ـ یک گردان زره‌پوش برای محافظت خط ارتباط «اربیل ـ رواندز ـ مرگه‌سور» به کار برده می‌شود.

ب) نیروی آزادی عبارت خواهد بود از قوای هیئت آزادی ـ عشایر کرددوست ما ـ افسرانی که فعلاً در منطقه آزادی هستند و قوای دیگر ملی که ممکن است بعدها به ما بپیوندد.

۲ ـ دستورات به فرماندهی

۱ ـ مصطفی خوش ناو فرماندهی قوای شی تنه را به عهده خواهد داشت و با گرفتن دستورات فرمانده کل، مستقلاً وظایف مرجوعه را اجرا خواهد نمود. ریاست ستاد قوای شی‌تنه به عهده محمد محمود و مأمور امور اداری احمد اسمعیل خواهد بود.

۲ ـ مصطفی خوش ناو باید خود از وضعیت منطقه کسب اطلاع نموده و نیروهای خود را با توجه به عملیات دشمن تقسیم و آماده نماید.

۳ ـ دستورات مستقیم به فرماندهان قسمت‌ها از حیث گرفتن موضع انضباط و خوراک و غیره خواهد بود.

۴ ـ برای جبران برتری نیروی دشمن از حیث توپخانه و تانک و طیاره، اصل «غافلگیر نمودن دشمن» باید یگانه تاکتیک باشد.

۵ـ در صورت اطلاع یافتن از تصمیم قطعی حمله دشمن، اشغال فوری مرگه‌سور ضروری است.
۶ـ برای حمایت ده‌نشینان از حملات هوایی، لازم است در مواقع حمله، کلیه ساکنین از خانه‌ها خارج و در اطراف متفرق شوند، حیوانات خود را در دره‌ها و در پناه درختان نگهداشته و در مواقع عادی عموماً به کار خود و به زراعت کوشا باشند.
۷ـ تیراندازی به هواپیما باید موقعی انجام شود، که در تیررس باشد.
۸ـ برای این که فرصت بیشتری برای تنظیم حرکات در کلیه جبهه‌ها باشد، لازم است هر چقدر ممکن است، حرکات خصم به تعویق افتد.
۹ـ افسری باید به منطقه برادوست و بالک اعزام شود که حرکات آنجا را با هیئت آزادی توحید نماید.
۱۰ـ لازم است مسئولینی برای جمع‌آوری اسرا و غنایم معین شوند. افسران اسیر تحصیل کرده باید به مقر فرماندهی کل (بارزان) اعزام گردند.
۱۱ـ گزارشات یومیه به فرماندهی کل باید فرستاده شود.
۱۲ـ وصول این دستور را اعلام دارید.

امضاء ـ فرمانده کل قوا ـ مصطفی بارزانی

ارتباط هیئت آزادی با احزاب کرد

قبلاً گفتیم پس از صدور اولین بیانیه از بارزان، حزب هیوا فعالیت نوین خود را آغاز و نامه‌ای رسمی به وسیله یکی از اعضای مورد اعتماد خود به بارزان فرستاد. در این نامه چنین نوشته بود:

K.H.D

شماره ۹ ـ ۱۹۴۵/۱/۳۰ = ۱۳۲۳ ش

زنده‌باد کرد و کردستان بزرگ

جناب مصطفی بارزانی

روز ۱۹۴۵/۱/۸ دو نفر از اعضای حزب که «بروسک» و «هیندرین» بودند برای این که جنابعالی را ملاقات نمایند، اعزام گردیدند.

نامه مختصری هم به وسیله آنان فرستاده بودیم به امید این که به تفصیل شفاهاً همه چیز را به اطلاع جنابعالی برسانند. متأسفانه دولت از قصد مسافرت آنان مطلع و ناچار از اربیل مراجعت کردند. اشیایی هم به وسیله آن دو نفر روانه شده بود که اگر تا به حال نرسیده، قطعاً خواهد رسید.

غرض ما از نزدیکی با شما این است که با در نظر گرفتن برنامه حزبی و مطابقت دادن آن با اوضاع سیاسی، روش خاص و متینی پیش گرفته شود که ما را بهتر به نتیجه مثبت برساند.

کلیه حرکات ملی اگر به صورت منظم و برنامه‌ای دقیق ترتیب داده نشود، بلاشک نتیجه آن سرگردانی و خانه خرابی و عدم موفقیت خواهد بود.

همان طور که آن جناب هم اطلاع دارند، حرکات ملی باید دارای یک قائد و دو دست قوی باشد: یک دست سیاسی و یک دست قشونی.

وظیفه سیاسی آن است که شورش ـ خواسته‌ها ـ اخبار ـ خوراک و ارتباطات را فراهم کند. وظیفه قشونی آن است که فریاد مردم را با حربه و سرنیزه نشان دهد.

همان طور هم می‌دانید که سیاست عمومی جهان بر توجیه این دو دسته عامل اساسی قرار گرفته و انتظامات جهانی مرهون حسن مطابقت و همکاری این دو عامل مهم می‌باشد.

ما پس از کوشش فراوان تازه موفق شده‌ایم که دستهایی مدنی و عسکری را ایجاد کنیم اما تا به حال نتوانسته‌ایم آن دو را به هم ربط دهیم. نه فرماندهی داریم و نه تنظیم کامل بین این دو قوه، دلایل آن هم از این قرار است:

۱ ـ ما هر دو هیچ کدام از همدیگر مستحضر نیستیم و نمی‌دانیم هر یک چه می‌کنیم.

۲ ـ در مرکز ما دو بیانیه حاضر شده که منتشر گردد ولی اطلاع یافتیم که شما مشغول مذاکراتی هستید. ناچار در انتشار آن سستی کردیم زیرا حقیقت ما از چگونگی اقدامات شما اطلاع کافی نداشته و منظور حرکات شما را درست درنیافته‌ایم.

بنابراین نتوانسته‌ایم بیانیه‌ها را منتشر و یا اقلاً اظهار علاقه بنماییم. زیرا بیم آن داشتیم که اقدام آن به مساعی شما ضربتی وارد آورد.

۳ ـ شما اغلب کسانی را می‌فرستید که با شخصیت‌های کرد ملاقات می‌نمایند بدون این که ما از آن مطلع شویم. این اقدامات سوء اثر می‌بخشد.

۴ ـ برای این که این مطالب بعدها تکرار نشود این طور فکر می‌کنیم صلاح در این است که هر دو تحت یک اداره منظم قرار گیریم. در اینجا یک امر فوق‌العاده مورد توجه است و آن روابط صمیمانه و قوی که باید بین ما و شما حکمفرما باشد. به طوری که همیشه از اقدامات یکدیگر مستحضر باشیم. لذا ما این طور صلاح می‌دانیم که مرکز حزب هیوا نزد شما باشد.

امضاء رهبر حزب هیوا

۱۳۲۳/۱۱/۲۵ ش.
۱۹۴۵/۲/۱۵ م
جواب

از طرف هیئت آزادی برای حزب هیوا

۱ ـ نامه شعبه K.H.D که به شماره ۹ مورخ ۱۹۴۵/۱/۳۰ بود رسید و با نهایت خرسندی دریافت گردید. از مطالب آن کاملاً استحضار حاصل شد.

این که خواسته بودید مرکز حزب به این منطقه منتقل شود، از این پیشنهاد چنین مستفاد می‌گردد که عموم روشنفکران کرد به ما اطمینان دارند و بر آنها مسلم شده که ما هیئتی فداکار هستیم و آمالمان آزادی کرد مظلوم و بیچاره از چنگال دشمن سرسخت و درنده می‌باشد.

بدیهی است یک شورش ملی و نجات دادن ملتی لازمه‌اش فداکاری است و ما هم در خود آن فداکاری را سراغ داریم و آن هیئت فداکار هستیم که برای به دست آوردن آزادی جانبازی نماییم.

هر یک از ما به زودی به یکی از نواحی کردستان پراکنده خواهیم شد تا فعالیت‌های لازمه آغاز گردد. بنابراین این طور صلاح می‌دانیم که مرکز حزب هیوا همان طور در D بماند و تمنایمان از عموم معتقدین حزب و شعبات این

است که از مرکز بی‌خبر نباشند تا مرکز بتواند ارتباط همیشگی خود را با ما به طور منظمی برقرار و حفظ نماید.

۲ـ همان طوری که در ماده ۱ بیان کردیم، ما هیئت آزادی هستیم و آمالمان فداکاری برای وصول به آزادی است. در صورتی که مرکز حزب به اینجا منتقل شود، بار گرانی بر دوش ما خواهد بود و ما نخواهیم توانست به آمال خود برسیم. از این جهت این طور تصویب کردیم که به مرکز حزب این صلاحیت داده شود که هرگونه اقدامی را که برای تقویت حرکات و انعکاس عملیات ما ضروری بداند، از طرف هیئت آزادی و به نام او اجرا نماید.

۳ـ چون روز کار و فداکاری نزدیک است از برادرانی که خواهان همکاری جدی باشند تقاضا داریم از هم‌اکنون به اینجا بیایند که با استفاده از وجود آنان کارها را تقسیم نماییم.

۴ـ در موقعی که جنگ ملی شروع می‌شود ما همیشه گزارش‌های خود را به تفصیل برای شما خواهیم فرستاد برای این که شما بتوانید به سرعت در کلیه شهرها و نواحی عراق آن را منعکس و منتشر نمایید.

۵ـ برای این که رابطه به طور منظم و مطمئن برقرار باشد، از هر یک از شعبات حزب در شهرها و مناطق، یک نفر از اعضای روشنفکر معین و معرفی نمایید که با ما در تماس باشد.

۶ـ از مرکز حزب K.H.K تمنا داریم یک ماشین تحریر به فوریت برای ما بفرستد.

۷ـ از شعبه D تمنا داریم یک مهر حزبی به نام هیئت آزادی برای ما بفرستد.

۸ـ این طور دریافته‌ایم که اشخاصی به نام ما با حزب ارتباط یافته‌اند. این یک خدعه از طرف دولت برای پی بردن به اسرار حزب است. تمنا داریم کاملا مراقب باشید اشخاصی که به نام ما به حزب مراجعه می‌کنند باید حامل نامهٔ ما باشند.

۹ـ شنیده‌ایم عده‌ای از نمایندگان کرد در مجلس بر اعزام قشون دولتی به منظور حمله آتی به کردستان اعتراض کرده‌اند. از آنها سپاسگزاریم. لازم است آنها را تشویق و تشجیع نمایند زیرا این نوع دفاع‌ها سیاست دولت را ضعیف خواهد کرد.

۱۰ ـ طرز اتصال و رابطه حزب با هیئت آزادی و راه ملحق شدن به شرح زیر خواهد بود:

الف: اربیل ـ شقلاوه ـ رواندز ـ مزنه ـ شیتنه ـ بارزان

ب: موصل ـ عقره ـ زیبار ـ بارزان

ج: موصل ـ دهوک ـ عمادیه ـ بارزان

د: اربیل ـ شقلاوه ـ خلیفات ـ سریشمه ـ ریزان ـ بارزان

۱۱ ـ نیک می‌دانیم که سیاست امروز دولت این است که قضیه کردستان و قضیه بارزان را از هم تفکیک نماید. از این جهت در قسمتهای مختلفه کردستان افکار غلطی انتشار خواهد داد و تبلیغات سویی خواهد نمود. در این مورد شما که خوب می‌دانید نظر هیئت آزادی این است که کردستان را نجات دهد، باید برای جلوگیری از تبلیغات شوم دولت در مراکز حزب هیوا فعالیت پست‌های دولتی ـ خرابکاری در راهها به طور مداوم و... مبارزه شدید با دشمنان حزب به هر طریقی که خودتان صلاح می‌دانید، باید ادامه داشته باشد.

این را هم خاطرنشان کنید که هیئت آزادی برای نگهبانی و حفظ افراد مجاهد کاملاً حاضر هر نوع پشتیبانی و فداکاری است.

۱۲ ـ از آنجایی که هیئت آزادی مسئولیت بزرگی بر عهده دارد و باید حرکات خود را با اوضاع جهان و سیاست عمومی دنیا و حرکات دولت تطبیق نماید محتاج اخبار و روزنامه می‌باشد. از این راه باید ما را آگاه نماید.

۱۳ ـ برای این که ما خود مستقیماً از اوضاع جهان باخبر باشیم، یک رادیو برای ما بفرستید.

۱۴ ـ شنیده‌ایم که حزب نگران و دچار تشویش شده از این که اشخاصی از طرف ما با دولت مذاکراتی می‌نمایند.

ما صریحاً اعلام می‌داریم که نماینده ما آمده بود و دادخواست‌های **ملامصطفی** بارزانی را به دولت داد و این بود که ادعای ملی کرد باید زود برآورده شود.

از این جهت تمنا داریم این گونه اقدامات در میان اعضای حزب سوء اثر نبخشد و از کار تبلیغاتی خود دست نکشید.

۱۵ ـ الف ـ از آنجایی که ما از این به بعد همیشه تعلیمات حزبی را به وسیله شعبه B می‌فرستیم، تمنا داریم ارتباط خود را با آن شعبه کاملاً حفظ نمایید.
ب ـ بیانیه‌ای که به امضای ۳ نفر از اعضای هیئت آزادی به عربی نوشته شده انتشار دهید.
ج ـ دو بیانیه‌ای که به عربی نوشته شده بود و رونوشت آن را برای ما فرستاده بودید، اولی را که تحت عنوان «انی رجالات العراق و مفکریه» (به شخصیت‌های عراق و روشنفکران) می‌باشد؛ منتشر نمایید. دومی ضرورتی ندارد.

۱۶ ـ برادران می‌دانند که شورش ملی خیلی از فداکاران کرد را مجتمع خواهد نمود. از این جهت مسئولیت اداره زندگانی آنان و مسئولیت ادامه شورش به دست هیئت آزادی خواهد بود، برای این که راه تبلیغات سوء دشمن مسدود شود و حرکات ملی ما را متهم ننمایند بهتر این می‌دانیم که این مشکل به عهده شما واگذار گردد و راه جمع‌آوری پول را خود در نظر بگیرد. در این باب ما فقط می‌گوییم که «نیازمند کمک هر فرد باشرف کرد هستیم».
از شما می‌خواهیم که حتی‌الامکان نسبت به هیئت آزادی از کمکهای مالی دریغ ننمایید.

۱۷ ـ از مرکز S که همیشه کانون افکار عالیه ملیت کرد بوده در این موقع احساس خونسردی می‌شود. از حزب تمنا داریم به فوریت با آنجا ارتباط برقرار نموده و نظر و آمال هیئت آزادی را به آنجا اعلام دارید. ضمناً ما خودمان نیز با آنها ارتباط برقرار خواهیم نمود.

فرمانده هیئت آزادی ـ مصطفی بارزانی

حزب هیوا با ارسال اولین نامه خود نشان داد که به هیئت آزادی اعتماد کامل دارد و ازاین‌رو خواهان شد که مرکز حزب به بارزان منتقل گردد و اداره امور سیاسی و نظامی از آن کانون ملی سرچشمه گیرد.

این نامه و پاسخی که هیئت آزادی داد از حسن تفاهم و صمیمیت کامل حکایت

می‌کند و ثابت می‌نماید حرکاتی که در شرف آغاز است، حرکاتی است به تمام معنی ملی که در آن کلیه روشنفکران و ملیون کرد با تعصب و فداکاری غیرقابل وصفی شرکت دارند.

آری برای ملتی که سالیان دراز با آرزوی آزادی بوده و نسلها برای وصول بدان فداکاری کرده در چنین مواقع حساسی که ممکن است قدمی به سوی مقصود پیش رفت؛ تأمل و تردید امکان‌پذیر نیست.

هر کرد باایمان و باشرفی خود را وظیفه‌دار می‌دانست که به این نهضت مقدس بگرود خاصه این که نکاتی که ممکن بود مورد سوء تفسیر مخالفان قرار گیرد. در نامه جوابیه هیئت آزادی مورد اشاره قرار گرفته بود. مخصوصاً لزوم تقویت‌های مالی نشان می‌داد که این نهضت مقدس ملی را نمی‌توان به هیچ عنوانی لکه‌دار نمود.

معهذا با تمام پیش‌بینی‌ها می‌بایست بیدار بود، ارتباط کامل برقرار باشد و حرکات خصم کاملاً تحت نظر گرفته شود.

فعالیت شعبات با استحضار از نامه هیئت آزادی و منظور و مرام آن مجدانه‌تر شد مردان ملی شادان و با گامهای سریع قدم به میدان فداکاری در راه آزادی ملی می‌گذاشتند.

یک نامه از شعبه K.H.D

K.H.D

شماره ۱۸

۱۳۲۳ = ۱۹۴۵/۲/۱۹

به عنوان رئیس شعبه K

زنده‌باد کرد و کردستان

۱ ـ نامه‌ای از طرف فرمانده کل، **ملامصطفی بارزانی** واصل شده که در آن تقاضا نموده‌اند عده‌ای افسر به بارزان اعزام گردد.

پس از مراجعت نماینده شما مشورت و مطالعه کافی شد و بالنتیجه این طور صلاح دانستیم که عزیمت این افسران روزهای اول و دوم ماه مارس معین شود. از

این جهت تقاضا می‌شود، دستور فرمایید به کسانی که در شعبه شما خود را برای رفتن آماده نموده‌اند، ابلاغ کنند در آن تاریخ حرکت نمایند.
ضمناً این دستور را به سایر حوزه‌های حزبی هم ابلاغ کنید.

۲ ـ در این روزها از شعبه X نیز نامه‌ای دریافت شده که موضوع ماده فوق را تأیید می‌نماید و شعبه X مستقیماً یک نماینده برای کسب اطلاع و اخذ دستور به نزد هیئت آزادی فرستاده و امیدواریم در مراجعت او از اطلاعاتش استفاده نماییم.

۳ ـ در این روزها در موضوع آزادی کردستان دادخواست‌هایی تحویل نمایندگان دول اجنبی نموده‌ایم که امیدواریم جواب دریافت داریم.

۴ ـ به مناسبت عزیمت افسران ما این طور مناسب دیدیم که جلسه نمایندگان حزب تشکیل شود. لذا تقاضا می‌کنیم وقت و محل این اجتماع را تعیین کنید. به شرط این که موقعی باشد که نماینده شعبه X مراجعت کرده باشد.

۵ ـ حامل این نوشته حاضر است در صورتی که برای شما ممکن نشود، با B و M ارتباط حاصل کنید، خود او شخصاً برود. امیدواریم از او استفاده نمایید.

K.H.D

یک نامه از شعبه H.X

شعبه H.X

شماره ۹

تاریخ ۱۹۴۵/۲/۱۷ = ۱۳۲۴ ش

به رئیس هیئت آزادی تقدیم است

زنده باد کرد و کردستان و هیوا

نامه جنابعالی که به عنوان رئیس حزب هیوا ارسال شده بود، دریافت گردید. پس از خواندن از مفاد آن کاملاً مستحضر شدیم. اینک لازم می‌دانیم مواد ذیل را به استحضار آن جناب برسانیم. تمنا داریم به فوریت جواب مرقوم فرمایید.

۱ ـ ما که شعب H.X هستیم، قرار بر این گذارده‌ایم به محض این که عملیات شما شروع می‌شود، جبهه‌ای در ناحیه شعبه خود باز کنیم، بنابراین لازم است اطلاعاتی چند از شما

استفسار نموده مطالبی هم به استحضارتان برسانیم.

الف ـ آیا شما چه روزی شورش پیروزی آزادی را آغاز می‌نمایید؟

ب ـ ما تا روز دهم ماه مارس ۱۹۴۵ کاملاً آماده خواهیم شد.

ج ـ قرار گذارده‌ایم که از منطقه K به طرف منطقه ما هر کسی بخواهد به شورش ملحق شود، نزد ما بیاید و از شعب K به آن طرف، اشخاص به هیئت آزادی ملحق شود.

د ـ لازم است ما و شما طبق بر نامه معینی حرکات خود را شروع نماییم و اگر مذاکره با یکی از ماها شروع شد، بدون اطلاع دیگری آغاز نگردد. این امر مخصوصاً مورد توجه افکارعمومی می‌باشد.

هـ ـ قرارگذارده شده از این به بعد هر بیانیه عمومی که لازم شود، انتشار یابد به نام رئیس آزادی کردستان «*مقر الزعام العلیا الکردیه*» بوده هیچ عنوان دیگر در هیچ جا نوشته نشود.

و ـ وسیله هر نوع ارتباط و مخابره شعبه H.B خواهد بود.

ز ـ با شروع نمودن شورش پیروزی لازم است، فوراً بیانیه‌ای به نام رئیس هیئت آزادی به عموم رؤسای عشایر کرد، تا حدود رودخانه کوی سنجق پخش گردد و در آن تقاضای هر نوع کمک مادی و معنوی بشود.

تمنا داریم به فوریت نظریه خود را اعلام فرمایید.

بی‌دنگ H.X

ضامن هر شورش مقدسی ایمان و عقیده راسخ افراد است و حرکات آزادیخواهانه موقعی ممکن است؛ به نتیجه برسد که براساس درستی پی‌ریزی شده باشد.

در این شورش بارزان می‌بینیم که ایمان و عقیده افراد خلل‌ناپذیر است، برای فداکاری آماده‌اند و برنامه خود را از روی نهایت دقت تنظیم نموده و تصمیم دارند با منطبق نمودن آن با سیاست عمومی دنیا آن را جداً تعقیب نمایند.

ولی یک نکته تاریک هست. یک نکته که ممکن است تمام نقشه‌ها را برهم زند و تمام فداکاری‌ها را عقیم بگذارد و آن این است: آیا دول بزرگ و سیاست‌های عمیق آنها موافق است که یک ملت کوچک مقدرات خود را خود در دست گیرد، یا در زیر پرده آزادی از این ملت ضعیف سلب آزادی خواهد نمود؟

بشر مغرور و متکبر است. بشر بلندپرواز است. همه جا هوس برتری دارد. هر جا مشکلی در سر راه خود ببیند حریف را می‌خواهد به منطق مساوات و برادری ـ آزادی ـ حقوق اجتماعی و امثال آن به زانو درآورد. از ضرر و خطری که او را تهدید می‌کند، جلوگیری نماید. ولی وقتی به پیش می‌راند و بر مرکب موفقیت سوار است؛ مساوات ـ برادری ـ آزادی ـ حقوق اجتماعی و غیره از مرحله لفظ و عبارت نباید خارج شود.

در این موقع است که باید در قاموس عمل معنی این لغات را جستجو کرد. در این وقت است که در مقابل هر یک از این لغات می‌بینیم، مشتی گره کرده تصویر شده.

آری برای شناختن معنای مساوات ـ برادری ـ آزادی ـ حقوق اجتماعی و غیره باید معنی عملی آن یعنی مشت گره کرده یعنی قدرت داشت، والا بدون قدرت بادی این الفاظ شیرین و تلخ را به گوش می‌رساند که از آن جز آه و افسوس برای یک ملت ضعیف اثری باقی نخواهد ماند.

متکی شدن به پیمان‌ها ـ دلخوش بودن به وعده‌ها، مادام که قدرت نباشد حرف پوچی است. پس ملت ضعیف باید بکوشد خود را قوی کند. آنگاه از قدرت برای وصول به هدف استفاده نماید.

جواب هیئت آزادی

شماره ۴

۱۳۲۴ = ۱۹۴۵/۳/۳

زنده باد کرد و کردستان

به عنوان مرکز حزب هیوا و شعبات آن

نامه **K.H.K** به تاریخ ۱۹۴۵/۲/۲۱ به شماره ۲ ـ به انضمام بیانیه و نامه **H.K.D** به تاریخ ۱۹۴۵/۲/۱۹ به شماره ۱۸ ـ و نامه **K.X.H** به تاریخ ۱۹۴۵/۲/۱۷ و به شماره ۹ واصل گردید و موجب کمال مسرت شد. به امر زعیم نکات ذیل را جواب می‌دهیم انتظار داریم انجام فرمائید:

۱ ـ در این روزها مراقب باشید در این نزدیکی هر خبری که دریافت داشتید فوراً کلیه شعبات را مطلع نمایید تا هر یک وظیفه خود را بدانند.

۲ ـ فروردین ماه را «ماه آزادی کردستان» بشناسید. در این ماه کلیه شعب باید بیدار باشند و با سرعت کارهای خود را انجام دهند. رئیس شعبه H.H همین که صدای اولین تیر را شنید باید به کلیه شعبه‌ها خبر دهد و منتظر خبر دیگری از ما نباشند و در ظرف ۴۸ ساعت باید «صدای آزادی» در کلیه نقاط کردستان بلند شود.

۳ ـ به امر زعیم از جدیت و کوشش شعبه H.X سپاسگزاری می‌شود. امیدواریم که همه شعبه‌های هیوا و تمام کردهای باشرف از آنها پیروی کنند.

۴ ـ در نامه قبل ما به هئیت مرکزی حزب هیوا صلاحیت داده بودیم که هر بیانیه‌ای لازم بداند منتشر کند و هر امری را مناسب بداند اقدام نماید، اینک مجدداً تکرار می‌کنیم و این طور صلاح می‌دانیم که همه چیز به نام زعیم هیئت آزادی شروع گردید هر شعبه نماینده خود را نزد هیئت آزادی بفرستد و دستورات خود را دریافت دارد.

۵ ـ ملاقات و ارتباط پیدا کردن با نمایندگان دول اجنبی فوق‌العاده ضروری است و مخصوصاً لازم است در تاریخ شروع شورش، مطالب کرد و مستمسک‌های تاریخی آن تقدیم گردد.

۶ ـ آنهایی که می‌خواهند اینجا بیایند از راه سریشمه و عمادیه عزیمت کنند و آنهایی که در منطقه K هستند باید نزد «پلنگ» در جبهه خاور بروند. او وسایل لازمه را فراهم خواهد نمود.

۷ ـ پس از شروع حرکات، بیانیه‌ای به نام هیئت آزادی برای کلیه نقاط عراق تهیه و باید منتشر شود.

۸ ـ حرکت ما حرکتی است کردی و ملی ـ به هیچ حکومت اجنبی پیوستگی ندارد. آمال زعیم، آمال هر فرد دلسوز است برای کرد و کردستان که به استشاره هیئت آزادی و مرکز حزب هیوا کار می‌کند. آرزوی هیئت آزادی و حزب هیوا هم رستگار کردن کرد و کردستان است. تا این دو جهت شناخته نشود کسی ما را کمک نخواهد کرد و ما هم با آن جهتی هستیم که تا آخرین روز آزادی کردستان کمک می‌نماید.

۹ ـ همین که شورش را شروع کردیم حرکات ما دوام خواهد کرد و هیئت آزادی، به دنبال موجب آزادی کرد و کردستان و مصالح ملی عملیات را تعقیب خواهد نمود و هنگامی که لازم دید آن را متوقف خواهد ساخت، از این جهت ما از کلیه شعبات تقاضا می‌نماییم همین که شورش شروع شد بدون امر زعیم و هیئت آزادی هیچ نزدیکی با هیچ مقامی ننمایید زیرا هیئت آزادی به امر زعیم کمیسیونی در وقت مناسب و مشترکاً با حزب برای گفتگو تشکیل خواهد داد.

۱۰ ـ خواستار شدن این که افسران و روشنفکران کرد بیایند، از ناحیه زعیم و هیئت آزادی می‌باشد و امروز مصلحت ملت کرد را در این می‌بینیم که هر چه زودتر به ما ملحق شوند تا به اقتضای سیاست جهانی مصالح کرد، پیش‌بینی شود.

۱۱ ـ لازم است کلیه شعب مطلع باشند که در اولین صدای شورش مطالب ذیل را به موقع اجرا گذارند:

الف ـ اعتصاب عمومی شاگردان مدارس

ب ـ متینگ و انتشار بیانیه در کلیه شهرهای کردستان.

ج ـ خراب کردن راه و قطع سیم تلگراف و تیر اندازی به پست‌های دولتی .

د ـ راه ندادن به مزدوران اجنبی و جلوگیری از دخول آنها در حرکات.

هـ ـ خودداری از شرکت در کارهای دولتی و از میان بردن آنهایی که با دولت همکاری می‌کنند.

۱۲ ـ این طور صلاح می‌دانیم که اعضای هیوا در H.H مخصوصاً افسران نقشه تصرف H را طرح کنند و در اولین فرصت شروع شورش آنجا را تصرف نمایند به شرط این که مصالح نمایندگان اجنبی مراعات شود و اصول مدنی کاملاً حفظ گردد و اداره آن نواحی آزاد شده به نحو شایسته‌ای انجام گیرد.

لازم است جریان را فوراً اطلاع دهید تا زعیم نظر موافق خود را اعلام دارد. کلیه غنایم جنگی باید در راه حرکات ملی با مر زعیم و هیئت آزادی مصرف شود. پس از تصرف محلی از طرف حزب هیوا لازم است بلافاصله حکومت نظامی در آنجا اعلام

شود. رفتار با مأمورین دولتی باید بسیار نیکو باشد. برقراری امنیت و آسایش در این نقاط باید در کمال مراقبت بوده و فوق‌العاده رضایتبخش باشد. فرماندار نظامی این نقاط به امر زعیم معین شده و باید کاملاً اطاعت شوند.

زعیم هیئت آزادی ـ مصطفی بارزانی

از یادداشت‌هایی که به نمایندگان سیاسی تقدیم شده است

همان طور که در پیش به مناسبت موضوع گفتیم از برنامه هیئت آزادی یکی هم این بود که دادخواست‌هایی به نمایندگان دول خارجی تقدیم شود و آنها را از اساس تقاضای خود آگاه سازند. اینک برای نمونه یادداشتی که از طرف (حزب هیوا) به آقای (لوی هندرسن) سفیر کبیر ممالک متحده امریکا تسلیم شده، در اینجا نقل می‌گردد:

بغداد

جناب آقای لوی هندرسن، سفیر کبیر ممالک متحده امریکا

موقع را غنیمت شمرده احترامات خالصانه خود را به آن جناب تقدیم می‌دارم.

در نوامبر ۱۹۴۳ یادداشتی تقدیم شده بود که در آن حال ملت کرد و میهن‌پرستی او و مطالب ضروریش را بیان نموده بودم. التفات و توجه آن جناب به آن یادداشت، با قلبی دموکراسی و امریکایی تأثیر فوق‌العاده تشکرآمیزی در روحیه اعضای این حزب که معروف اکثریت اکراد می‌باشند، بخشید. از آنجایی که اینجانب عضو این حزب می‌باشم، تشجیع یافتم که این بار نیز حالت ملت کرد را مجدداً شرح دهم، فوق‌العاده سپاسگزار خواهم بود که آن را قبول فرموده به وزارت امور خارجه خودتان تسلیم نمایید.

جناب آقای سفیر کبیر

بی‌شک به خاطر دارید که شورش ملی کرد در شمال عراق در منطقه بارزان سال گذشته به نام اعتراض به سوء اداره مملکت، به سرکردگی مصطفی بارزانی بپاشد.

این شورش با مداخله دولت بریتانیا، پس از این که دریافت که دولت عراق نمی‌تواند مقاومت کند، متوقف گردید، زیرا اظهار شده بود که هر شورش مسلحانه با مصالح

متفقین مغایرت دارد. در همین وقت آن دولت تعهد نمود که موجبات سیاست خصمانه دولت عراق را نسبت به کردها تغییر دهد. با در نظر گرفتن تعهد دولت که اصلاحات ضروری کردستان را تأمین نماید و توجه به اعتراف نخست‌وزیر در پیشگاه مجلس شورای ملی ناچار و بالاجبار شورش را متوقف ساختیم.

ولی دولت به جای این که به تعهدات خود وفا کند، نسبت به مردانی که در این شورش شرکت داشتند؛ خصوصاً و نسبت به ملت کرد عموماً رویهٔ نامطلوبی پیش گرفت. وسیله زندگانی و پوشاک را از آنها سلب کرد، گرسنگی و عریانی و مرگ پیدا شد، بی‌صاحب ماندند و علاوه بر این دولت عراق به همکاری دولت انگلیس شروع به جمع نمودن قوای نظامی برای محو نمودن آنان کرد.

آن وضع غیرطبیعی شمال عراق در هر لحظه خبر یک شورش عمومی را بر علیه دولت می‌داد که دنباله شورش قبلی می‌باشد. آن وضع ملت کرد را وادار می‌کرد که از فقر و گرسنگی و بیماری فریاد کند و این فریادها نشانه قطعی یک ملت هوشیار می‌باشد که برای حفظ حقوق طبیعی خود تلاش نماید. ناچار از این اوضاع، خراب نمودن دستگاه‌های دولت برمی‌خاست.

دولت همیشه ساعی است که حقایق را مکتوم دارد و این طور ادعا می‌کند که دست دولتی اجنبی نزدیک، کردها را به شورش دعوت و تشویق می‌نماید.

دولت از قانون و نظم خود را دور می‌کند و ادعا می‌نماید که کردها روش سیاسی نوین پیش گرفته‌اند که با سیاست دولت موافق نیست.

دولت این تبلیغ را برای آن می‌کند که ملت کرد را لکه‌دار نماید و هدف رهبران شورش را پنهان کند. به گمان این که روش خصمانه خود را بپوشاند و تبرئه شود.

ماکلیه این ادعا را تکذیب می‌کنیم و دلایل زیاد هم داریم هر شورشی که در کردستان شده و بشود؛ هدفش آزادی ملی کرد بوده و برای این است که ملت کرد از دوران ظلم خارج شده به آزادی برسد. این امر هم از طرف تمامی ملت کرد تأیید می‌شود.

جناب آقای سفیر کبیر

ملت کرد به دموکراسی ملت امریکا امیدوار است که به مقصود خود نایل شود و

آرزویش این است که دولت با شهامت شما در قضیه این ملت مظلوم گفتگو نماید و خصوصاً پس از این که دولت امریکا از سیاست کناره گیری خارج شده، ملت کرد امیدوار است که با توجه دولت متبوع شما از عدالت و حقوق بشری و آزادی برخوردار گردد.

در پایان آرزوی ما این است که ارتش پیروزمند شما همیشه پایدار و موفق باشد.

احترامات فائقه را قبول فرمایید ـ رئیس حزب هیوا

به ضمیمه دادخواست فوق مدارک ذیل هم ارسال گردید:

۱ ـ نقشه سیاسی کردستان

۲ ـ نقشه کردستان از نظر عشایری

۳ ـ نقشه منطقه شورش بارزان

۴ ـ نظریات عده از نویسندگان خارجی راجع به مسئله کرد

رونوشت دادخواست فوق هم به نمایندگان دول فرانسه، شوروی و چین در بغداد نیز تسلیم گردید.

بیانیه‌ها

بیانیه‌های متعدد منظور از شورش و جریان اوضاع را به اطلاع عموم می‌رسانید:

حزب هیوا اتحادیه جوانان، هیئت آزادی هر یک به نوبه خود در این فعالیت سیاسی شرکت داشتند و با جدیت به عنوان ملت عراق ـ روشنفکران ـ کارمندان ارتش و غیره بیانیه‌ها صادر و در کلیه نقاط خاک عراق پخش و توزیع می‌گردند. برای نمونه اینک ترجمه یکی از این بیانیه‌ها را از نظر خوانندگان می‌گذرانیم:

خطاب به شخصیت‌های برجسته و روشنفکران عراق

در نتیجه تبلیغات سوء دولت عده‌ای وضع شمال عراق را غیر از آنچه واقعاً هست می‌دانند، برای این که حقیقت را برای عموم مکشوف نموده باشیم، اعلام می‌داریم:

عموم هموطنان عزیز دریافته‌اند که از یکسال و نیم قبل وضع غیرطبیعی در شمال عراق برقرار گردیده. این اوضاع غیرعادی که در نتیجه خرابی سازمان‌های دولتی در این نواحی به وجود آمده با ادامه رویه نامطلوب دولت ادامه دارد.

سیاست غلطی که دولت پیش گرفته، عموم ملت عراق را نگران و ناراضی نموده به طوری که ناچار عکس‌العمل این عدم رضایت‌ها به صورت شورش و عصیان اعلام گردیده است. ملت بر ضد دولت عصیان نموده بر ضد دولتی که به خون ملت و صرف هستی ملت عراق تشکیل یافته است. در راه این مبارزه است که روشنفکران این ملت خون خود را نثار خلاصی از زیر بار این دستگاه خراب نموده‌اند.

دولت با اعمال بی‌رویه خود ایجاد تفرقه و دشمنی نموده و کار را به جایی رسانیده که هنگامی که ضعف و ناتوانی در خود احساس می‌کند به انواع وسایل نامشروع متشبث می‌گردد تا جایی که قضایای دینی و مذهبی را به میان آورده ملت را برای نابودی و اضمحلال به دسته‌جاتی تقسیم کرده و بدین ترتیب با تقسیم ملت به دسته‌های مختلف حکومت ضعیف خود را بر مردم تحمیل می‌نمایند.

شخصیت‌های برجسته و روشنفکران!

اطلاع دارید که معاریف کرد تحت ریاست مصطفی بارزانی در این اواخر نکات چندی راکه برای اصلاحات ضروری کردستان لازم می‌دانستند، طی دادخواستی تقدیم دولت کردند. از آن جمله بود، **افتتاح مدارس ـ افزودن درمانگاه‌ها ـ ساختن جاده‌ها در مناطقی که فاقد جاده شوسه است ـ آزادی فکر ـ کمک برای مبارزه با گرسنگی در کردستان و...**

این تقاضاهای مشروع با نشان دادن اطاعت کامل به پادشاه تقدیم دولت شد به امید این که این پریشانی و بیماری‌ها و گرسنگی‌ها از میان برداشته شود. دولت به جای این که به این تقاضاها توجه نماید، راهی پیش گرفت که برخلاف مصلحت ملت و خود دولت بود.

دولت افسران کرد را تبعید نموده آنها را از شمال کردستان به شهرهای دوردست راند. حرکات روشنفکران کرد را شدیداً محدود ساخت و خصوصاً با افسران رویه بسیار

نامطلوبی پیش گرفت. این عملیات ناشیانه و مغرضانه دولت باعث گشت؛ که شورش دوم بارزان عرض اندام نماید. دولت قوایی اعزام داشت تا با توسل به زور سرنیزه جواب تقاضاهای حقه ملت کرد را بدهد. در این جا نیز ناکامیابی و شکست نصیب او گردید تا بالاخره مجبور شد مواد پیشنهادی ملت کرد را قبول نماید.

پس از این که، بنابه تصدیق وزیر دارایی، به مناسبت تقدیم لایحه بودجه ۱۹۴۴ ششصد هزار دینار دولت خسارت دید و ضررهای غیرقابل تحملی که به ساکنین ولایات وارد آمد و اسلحه و اموالی که از میان رفت و جانهایی که فدا شد، هنوز دولت دست‌بردار نشده، این سیاست غیرحکیمانه دولت که ملت را به نابودی سوق می‌دهد همچنان ادامه دارد. در صورتی که اغراض شخصی کنارگذارده می‌شد و ربع مبلغ فوق صرف ملت می‌گشت، اصلاحات اساسی آغاز شده و عدم رضایت مردم از آن به وجود نمی‌آمد.

با تمام این اعمال ناشیانه، اکنون روشنفکران کرد زندان‌های دولتی را پر کرده و با وجود این دولت اتصالاً تبلیغ می‌نماید که ملت کرد تقاضای جدا شدن از حکومت عراق را می‌نماید و این اقدامات با تحریک یک دولت اجنبی است و اکراد روش و سیاست نوینی را پیش گرفته‌اند که با سیاست عراق مغایرت دارد.

دولت با تمام این احوال دست از خصومت برنداشته، خود را آماده می‌کند که در بهار به ملت کرد حمله نماید و نایره جنگ را مشتعل سازد و از هم‌اکنون مشغول است که به نام مانور و تمرین، قصد حقیقی خود را پوشیده بدارد. دولت می‌خواهد کشتارگاه دیگری برای جوانان ولایت بناگذارد و می‌خواهد سربازان بیگناه دولت را بار دیگر به کشتارگاه‌های کوهستانی کردستان بفرستد، کردستانی که این بار قویتر و زورمندتر می‌باشد.

قضیه، قضیهٔ اصلاحات است. موضوع، موضوع بیدار شدن ملت است، بیدار شدن ملت است در مقابل سوء رفتار عمال دولت و از همین جهت است که حالتی غیرعادی در شمال به وجود آمده است. مسئله استقلال و یا جدا شدن و یا پیش گرفتن سیاست و روش سیاسی نوین نیست بلکه این تفسیرها یکی از وسایل دولت است که با آن

عملیات خصمانه خود را می‌خواهد بشوید.

ما به برادران عرب خود مفتخریم و مخصوصاً خطاب ما به روشنفکران بی‌غرض آنهاست که حقیقت را درمی‌یابند و از آنها تمنا می‌نماییم توجه نمایند که این سیاست پیچ و خم داراست. چه سرگردانی و ضرر بزرگی به ملت خواهد بخشید و حرکات مزورانه دولت چه نفاق و دشمنی بین دولت برادر به وجود خواهد آورد.

برادران عرب! در میان ما و شما دشمنی وجود ندارد. ما با شما دشمنی نمی‌کنیم قضیه کرد و عرب و جدا شدن و یا پیش گرفتن روش نوینی در میان نیست بلکه همان طور که در پیش گفتیم این تفسیرات از اختراعات دولت می‌باشد برای این که عملیات خود را که امروز از طرف ملت تأیید نمی‌شود، در سایه این تبلیغات شوم قیافه حق به جانبی بخشیده و مرکز ضعف و متشنج خود را قوی گرداند.

این اقدامات دولت، برای این است که این چند نفر معدود که در نتیجه زحمات زنان و اشک چشم یتیمان تمولی به دست آورده‌اند، زندگانی را در لهو و لعب و قمار و باده‌گساری به سر برند.

برادران عرب!

این ادعای ما را عاری از حقیقت مپندارید و یا این طور گمان نکنید که ما از شما بیمناک هستیم. بلکه اطمینان داشته باشید که گفته‌های ما از نظر برادری و دوستی با شماست. ما تقاضای اصلاحاتی کردیم، شما هم کردید. در این خونریزی‌ها فقط دولت مسئول بوده و در روزهای آینده هم باز او مسئول خواهد بود.

برادران عرب!

ما دشمن زیاد داریم، همان طوری که شما هم دارید. کرامت و شرف ما زیاد است. همان طوری که شما باکرامت و باشرف هستید. تشخیص می‌دهیم همان طوری که شما هم حس تشخیص دارید. مصیبت ما مصیبت شماست. سرگردانی ما سرگردانی شماست. عراق وطن همه ماست. در خوشی و ناخوشی شریکیم.

این دومین فریاد ماست: سلام علی من و عی و تتبرو کل آیة قریب

جوانان کرد

اقدامات هیئت آزادی از نظر لشگری

در روز اول ماه مارس ۱۹۴۵ از طرف حزب هیوا خبر رسید؛ که هنگ ۴ در باپشتیان مقابل حدود شرقی روز ۵ مارس به منطقه آزادی حمله خواهد نمود. از این جهت هیئت آزادی تشکیل جلسه داده تنظیم‌های لشگر را برای محافظت و جلوگیری از هرگونه خطر حمله احتمالی تصویب نمود.

مقر فرماندهی ده بارزان، فرمانده کل مصطفی بارزانی و منطقه جنگ بارزان و شیروان مقرر گردید. جبهه‌های جنگ هم به شرح ذیل با فرماندهان آن معین شد:

۱ ـ جبهه مشرق	شبتنه مرگه‌سور	فرمانده جبهه مصطفی خوش ناو
	و منطقه برادوست	رئیس ستاد محمد محمود
۲ ـ جبهه مغرب	منطقه آمدی	فرمانده جبهه عزت عبدالعزیز
	منطقه ری‌گانی	فرمانده جبهه عبدالحمید باقر
۳ ـ جبهه جنوب	منطقه آکری	فرمانده جبهه شیخ سلیمان
		شیخ عبدالسلام

متعاقب آن دستورات فرماندهی صادر و به فرماندهان جبهه‌ها ابلاغ گردید. یکی از این دستورها را قبلاً از نظر خوانندگان گذرانیده‌ایم. اینک به دنبال وقایع آن می‌رویم.

فرمانده جبهه خاور مصطفی خوش ناو و رئیس ستاد محمد محمود و افسر مباشرت و خواربار احمد اسمعیل با عده‌ای مسلح و بقیه افسران جبهه عصر روز سوم مارس ۱۹۴۵ بمحل مأموریت حرکت کردند و بوسیله نمایندگان اعزامی بنیروهای ملی عشایری منطقه مرگه سور و دوله مری و شیروان خبر داده شد که فورا در جبهه شیتنه حاضر شوند. شب چهاردهم مارس فرمانده جبهه و قوایش بجبهه رسیدند، پس از اینکه افسران کشف منطقه را بپایان رساندند، مواقع جنگی خود را مستحکم ساختند.

در این موقع دستوری از فرماندهی کل دریافت شد که تا می‌توانند باید بصورت مسالمت‌آمیزی حمله دشمن و جنگ را بتعویق اندازند. فرمانده جبهه در اجرای این دستور نامه‌ای بمضمون ذیل بسرهنگ ستاد رفیق عارف فرمانده قشون دولتی عراق نوشت:

۴ مارس ۱۹۴۵
شی تنه
آقای سرهنگ رفیق عارف

پس از تقدیم احترام ـ بوسیله مخبرین خود دریافته‌ایم که خیال دارید بمنطقه ما فردا پنجم ماه مارس ۱۹۴۵ بنام مانور پیشروی آغاز نمایید از این جهت در این حال هر اتفاق و پیش آمدی که روی دهد، مسئولیت متوجه ما نخواهد بود.

مصطفی خوش ناو

عصر روز ۴ مارس ۱۹۴۵ جواب فرمانده قشون دولتی رسید که «نظر پیشروی در میان نیست.» در این جا پیش‌دستی نیروی هیئت آزادی و حاضر شدنش در جبهه برای دفاع، دشمن را مجبور نمود که از تصمیم خود عدول نماید.

روز هفتم مارس رئیس ستاد محمد محمود به امر فرمانده جبهه به منطقه برادوست حرکت کرد که ضمن کشف منطقه دستورات لازمه فرماندهی را به نیروی ملی برادوست و بالک ابلاغ نماید. در مراجعت گزارش مفصلی از وضع منطقه و مخصوصاً سیاست عشایری تسلیم فرماندهی جبهه نمود و این طور اظهار داشت که برای حل اختلافات عشایری صلاح در این است که شخص فرمانده مسافرتی به این نواحی نموده تا اختلافات موجوده را از میان بردارد و روح صمیمیت و یگانگی را در سران عشایر تقویت نماید.

چند ملاقات

روز ۲۳ ماه مارس فرمانده کل نیروی آزادی، مصطفی بارزانی، با عده‌ای مسلح از جبهه خاور بازدید نموده روز ۲۴ مارس **مصطفی** بارزانی به اتفاق مصطفی خوش ناو و محمدمحمود به هه‌ودیان رفتند.

روز ۲۵ مارس خبر رسید؛ کاپتین ستوکس، معاون مشاور سیاسی، برای ملاقات زعیم به‌هه‌ودیان خواهد آمد. در این مسافرت کاپتین ستوکس حامل نامه سفیر کبیر

بریتانیا می‌باشد و با زعیم مصطفی بارزانی مذاکرات مهمی خواهد داشت. متعاقب آن کاپتین به‌هه‌ودیان آمد.

خلاصه نامه و مذاکرات این بود که: «قشون دولت عراق و دولت انگلیس با هم در نزدیک منطقه بارزان مانور خواهند کرد. این مانور به منظور تمرین و آشنا نمودن قشون دولت عراق به فنون جنگی می‌باشد و هیچ امر سیاسی در آن دخالت ندارد. بنابراین چنین اقدامی نباید موجبات تشویشی در بارزان فراهم سازد.

نصیحت سفیر برای «زعیم این است که از دستورات دولت عراق اطاعت نماید و افسران کردی که در جبهه‌ها می‌باشند فوراً به بارزان مراجعت کرده و آن افسرانی هم که تاکنون از بارزان خارج نشده‌اند به قشون و خدمت دولتی خود مراجعت نمایند و سایر افسران هم از منطقه بارزان خارج شده هر نقطه‌ای را که برای سکونت در خاک عراق می‌خواهند انتخاب نمایند.»

جوابی که زعیم داد یک جواب قطعی و دال بر قبول نبود بلکه، زعیم مصطفی بارزانی کاپتین ستوکس را متوجه ساخت که ما «مردن یا آزادی کرد» را اختیار کرده‌ایم. پس از خاتمه مذاکرات کاپتین ستوکس مراجعت نمود.

روز ۳۰ مارس فرماندار اربیل محمدسعید قزاز و فرمانده ژاندارمری سرهنگ جمیل رشید برای ملاقات زعیم به مازنه آمدند. منظور از ملاقات این نمایندگان دولت هم تأیید اظهارات کاپتین ستوکس بود ولی جواب زعیم همان بود که به کاپتین داده شده بود و در آن تغییری حاصل نگردید. مأمورین بدون اخذ نتیجه مثبت برگشته و فرمانده کل و سایر افسران به مقر فرماندهی جبهه یعنی شی‌تنه مراجعت نمودند.

روز ۳۱ مارس ۱۹۴۵ نامه‌ای از روسای عشایر بالک دریافت گردید که علاقه خود را به ملاقات زعیم ابراز داشته بودند؛ فوراً وقت معین و به آنها اطلاع داده شد که برای گفتگو به شی‌تنه بیایند. پس از آمدن آنها و ایجاد تفاهم کامل مراجعت نمودند.

روز دوم آوریل نامه‌ای به مضمون ذیل از طرف بخشدار رواندز به عنوان زعیم واصل گردید:

روز ۲ آوریل ۱۹۴۵

جناب ملامصطفی بارزانی

بر طبق دستورات تلفنی فرماندار شهرستان اربیل بدین وسیله باطلاع جنابعالی می‌رساند که روز پنجم آوریل ۱۹۴۵ معاون مشاور سیاسی موصل ماژورمور برای ملاقات شما در مرکز بخشداری بله حاضر خواهند بود، بنابراین شما و شیخ‌احمد و افسرانی که نزد شما هستند حضور به هم برسانید.

بخشدار رواندز

روز سوم آوریل زعیم مصطفی بارزانی و تمام افسران به بارزان مراجعت کرده بانتظار روز پنجم و ملاقات ماژورمور شدند؛ ولی ماژور آن روز نیامد.

یک تلگراف تسلیت

روز ۱۲ آوریل ۱۹۴۵ به مناسبت فوت پرزیدنت روزولت تلگرافی به مضمون ذیل از طرف زعیم مصطفی بارزانی به سفیر کبیر امریکا در بغداد؛ مخابره شد:

بغداد

سفارت امریکا رونوشت روزنامه صوت‌الاهالی

باکمال تأسف، نهایت تأثر خود را از درگذشت رئیس‌جمهوری ممالک متحده، مستر فرانکلین روزولت و شرکت در این سوگواری به ملت دموکرات امریکای حق‌پرور و حامی ملل ضعیف تقدیم می‌دارم و از خداوند مسئلت می‌نمایم که پیوسته ارتش نیرومند شما پیروز باشد.

بارزانی مصطفی

خلف وعده

روز بیستم آوریل ۱۹۴۵ بود که خبری از طرف فرماندار اربیل واصل شد؛ مبنی بر این‌که روز بعد یعنی ۲۱ آوریل، ماژورمور می‌خواهد عزت عبدالعزیز را در «حریر»

ملاقات نماید. فوراً به عزت عبدالعزیز از طرف زعیم دستور داده شد که به معیت محمد محمود به حریر عزیمت نمایند. این دو در میعادگاه حاضر شدند ولی ماژورمور آمده و مراجعت کرده بود.

روز ۲۲ آوریل بخشدار «باتاس» اطلاع داد؛ که ژنرال اسمعیل نامق وزیر جنگ عراق اتومبیل خواهد فرستاد تا حرت عبدالعزیز در ییلاق «صلاح‌الدین» حاضر شده با ایشان ملاقات نماید. بلافاصله دستور حرکت به عزت عبدالعزیز صادر شد که عزیمت نموده محمد محمود را نیز همراه خود ببرد، آنها حرکت نموده و به مقر ییلاقی لشگر در صلاح‌الدین رسیدند، ولی وزیر جنگ اسمعیل نامق به بغداد مراجعت کرده بود.

ولی عزیمت وزیر جنگ مانع از این نشد که عزت عبدالعزیز ملاقاتی محرمانه و تقریباً در حدود چهار ساعت با ژنرال صالح صائب، رئیس ستاد کل ارتش در آنجا بنماید. این ملاقات محرمانه بود و بدون حضور فرستاده دیگر یعنی محمدمحمود انجام گرفت.

به دنبال سرنوشت

ملاقات پایان یافت، عزت عبدالعزیز شاد از دفتر رئیس ستاد خارج شد و اظهار داشت اوضاع سیاسی بسیار مساعد است و خطری متوجه ما نمی‌باشد. می‌توانیم بلامانع به اربیل رفته با حزب هیوا تماس بگیریم. بهتر این است از این فرصت استفاده نماییم. اتومبیل حاضر بود و فرستادگان به اربیل عزیمت نمودند در اربیل زعمای حزب هیوا را ملاقات نموده، متوجه ساختند که دولتین عراق و انگلیس اصرار دارند به این که افسران بارزان را ترک گفته به قشون مراجعت نمایند. پس از آگاهی یافتن از جریان امر لازم بود حزب نظریه خود را اعلام نمایند. از این جبهه جلسه فوق‌العاده تشکیل یافت و اکثریت قریب به اتفاق در این باب چنین تصمیم گرفت که اظهار نظری ننموده، اختیار هرگونه تصمیم را به خود هیئت آزادی واگذار نماید.

در همان ایامی که این موضوع به کیفیت فوق جریان داشت، ماژور ولسن معاون

مشاور سیاسی منطقه کرکوک هم به اربیل آمده بود، وقتی که مذاکرات پایان یافت فرستادگان هیئت آزادی یعنی؛ عزت عبدالعزیز و محمد محمود عازم حریر شدند، ماژور ولسن هم چون کارهایش پایان یافته بود. در این سفر آنها را همراهی نمود بدین ترتیب هر سه نفر با هم به حریر رفتند.

چیزی از ورود آنان به حریر نگذشته بود که ماژور مور هم در آن جا حضور یافت. عزت عبدالعزیز با استفاده از این تصادف؛ توانست یک ملاقات محرمانه هم با ماژورمور به عمل آورد.

روز ۲۵ آوریل ماژورمور ـ عزت عبدالعزیز و محمد محمود به بارزان مراجعت کردند. در این سفر ماژورمور به قصد ملاقات شیخ احمد برادر بزرگ ملامصطفی آمده بود. پس از ورود به بارزان ماژورمور به ملاقات شیخ احمد رفت و پس از مذاکرات زیاد خلاصه گفت: امر سفیر این است که او امر دولت عراق را اطاعت نموده در بارزان به زراعت مشغول شوید. شیخ احمد که از این ملاقات چندان راضی نبود با خشونت و تندی پاسخ داده از اطاق خارج گردید و ماژورمور هم مراجعت کرد.

تصمیم هیئت آزادی ـ مراجعت افسران

روز ۳۰ آوریل ۱۹۴۵ هیئت آزادی تشکیل جلسه داد تا با در نظر گرفتن جریان‌های اخیر آخرین تصمیم خود را اتخاذ نموده به موقع اجراگذارد. در این جلسه میرحاج احمد هم که از طرف هیئت آزادی احضار شده و موفق گردیده بود که به بارزان فرار کند حضور داشت. پس از مذاکرات در این جلسه چنین تصمیم گرفته شد که عزت عبدالعزیز و محمد محمود و احمد اسمعیل به قشون مراجعت کنند و مصطفی خوش ناو و میرحاج احمد، بارزان را ترک گفته در منطقه‌ای خارج از بارزان سکونت اختیار نمایند.

اوضاع و احوال حکم می‌کرد که هیئت آزادی این تصمیم را اتخاذ نماید زیرا می‌بایست در مقابل اصرار زورمندان فقط به امید آینده‌ای که شاید، روزنهٔ امیدی در آن یافت؛ تسلیم شد. ولی افسوس که در معامله زورمند و ضعیف مساوات و حس رأفت و بشردوستی وجود ندارد. زورمند همه چیز را برای خود می‌خواهد کلیه خواسته‌هایش

باید صحیح و قابل اجرا تشخیص داده شود. قانون، قانون زور است و ضعیف محکوم به اجرای آن می‌باشد. اگر ضعیفی از امر زورمند سرپیچی کرد و به ناعدالتی‌های آن همنوع نخواست؛ فوراً تسلیم شود، او محکوم به تمرد و عصیان است و کیفرش اضمحلال و نابودی می‌باشد.

تصمیم هیئت آزادی به موقع اجرا گذارده شد. دو نفر از افسران؛ **مصطفی خوش‌ناو** و **میرحاج احمد** همان روز غروب بارزان را ترک گفتند. روز بعد یعنی دوم ماه مه زعیم مصطفی بارزانی به همراهی افسرانی که می‌بایست طبق تصمیم هیئت آزادی به قشون مراجعت نمایند؛ یعنی؛ عزت عبدالعزیز و محمد محمود و عبدالحمید باقر و احمد اسمعیل به وسیله اتومبیل ماژور ولسن از طریق شقلاوه به اربیل حرکت کردند.

روز ۵ مه عزت عبدالعزیز و احمد اسمعیل و محمد محمود به کرکوک عزیمت نمودند، روز بعد این افسران با ماژورولسن ملاقات و پس از مذاکراتی که جریان یافت ماژورولسن گفت؛ باید شما خود را به بغداد معرفی نمایید و در صورتی که ضرورت ایجاب نمود، می‌توانید **ماژورمور** را در سفارت خانه ملاقات کنید.

دو روز بعد افسران در بغداد خود را به وزارت جنگ معرفی کردند. ولی پس از بیست روز تسلیم دادگاه شدند.

روز پنجم ژوئن محمد محمود که یکی از این افسران تسلیم شده به دادگاه بود، مجدداً به بارزان فرار کرد و در این مسافرت یکی دیگر از افسران رفیق خود را موسوم به **جلال امین** همراه داشت.

نقش برمی‌گردد

روز ۱۷ ژوبه فرماندار اربیل اطلاع داد که می‌خواهد در معیت کاپتین جاکسن معاون مشاور سیاسی کرکوک، ملامصطفی بارزانی را در مرگه سور ملاقات نماید.

این ملاقات در موعد مقرر انجام گرفت ولی محیط سرد آن باعث عدم موافقت شده طرفین با کدورت از هم جدا شدند.

اوضاع رو به وخامت می‌رفت، ملاقات‌ها یکی پس از دیگری، همه از آینده اسفناکی

حکایت می‌نمود ناچار برای این که تصمیمی اتخاذ شود؛ روز ۲۵ ژوییه ۱۹۴۵ زعیم مصطفی بارزانی و محمد محمود و جلال امین جلسه‌ای تشکیل داده و قرار بر این گذاشتند که در مناطق دهوک ـ آمدی ـ عقره شیخان و سنجار گشتی زده مراجعت کنند و بعد به رواندز ـ کوی سنجاق ـ رانیه ـ حلبچه و خانقین هم رفته ملاقات‌هایی با رؤسای عشایر کرد این مناطق به عمل آورده و روح همکاری و هماهنگی آنان را تقویت نمایند.

دو روز بعد یعنی در ۲۷ ماه ژوییه مسافرت آغاز شد و طبق برنامه‌ای که پیش‌بینی نموده بودند با رؤسای عشایر تماس گرفتند و اقدامات تا روز ۱۰ ماه اوت ۱۹۴۵ با کمال نظم انجام گرفت.

در این روز در هنگامی که مسافرین در ده مره‌با که چهار روز سواره تا بارزان راه بود توقف داشتند. کاغذی به مضمون ذیل از فرماندار اربیل برای زعیم مصطفی بارزانی رسید:

به ملامصطفی بارزانی

لازم است خود شما و روسای بارزان در مدت ۳ روز از تاریخ دریافت این کاغذ تسلیم دولت شوید؛ در غیر این صورت مسئولیت خسارات وارده و کشته‌گان متوجه شما خواهد بود.

فرماندار اربیل ـ سعید قزاز

در همین روز کاغذی هم از مشاور سیاسی شهرستان موصل کلنل مید برای زعیم رسید که با نامه فوق هماهنگی کامل داشت. در این نامه صریحاً نوشته شده بود:

«اگر دستورات دولت عراق را اطاعت نکنید از کلیه توجهات ما محروم خواهید بود»

عصر همین روز کاغذی هم از شیخ‌احمد برادر بزرگتر ملامصطفی دریافت شد که اطلاع داده بود «شورش آغاز شده و بین قوای بارزانی و دولت زد و خوردی روی داده، ادارات دولتی در بارزان از طرف بارزانیان تصرف شده، الوبیک کشته شده و پست مرگه‌سور هم تصرف گردیده، لازم است فوراً مراجعت نمایید.»

اوضاع دگرگون شده بود. اتفاقی را که تا به حال با کمال جدیت ممانعت نموده بودند

رخ داده، لحن تغییر یافته نامه‌های فرماندار اربیل و مشاور سیاسی شهرستان موصل هم شخص را به تردید می‌انداخت که در زد و خوردهایی که شیخ‌احمد در کاغذخود بدان اشاره نموده بود، شاید دست مرموزی در کار بوده و به طور غیرمترقبه از غیبت ملامصطفی استفاده نموده، سران بارزان را در یک عمل انجام گرفته قرار داده‌اند.

همه چیز پیش‌بینی می‌شد غیر از زد و خورد بارزان، بنابراین تا وقت تنگ‌تر نشده می‌بایست به بارزان مراجعت کرد و علت این پیش آمد را فهمید و با در نظر گرفتن اوضاع تصمیمی اتخاذ نمود. ولی قبل از مراجعت لازم بود در آن نواحی رؤسای عشایر را آگاه نمود تا در صورت لزوم جنگ در آن مناطق هم، شورش شروع شود.

این تنظیمات محلی هم چند روز وقت لازم داشت ولی با نهایت سرعت تا آنجایی که وقت اجازه می‌داد، دستورات داده شد و مشورت‌ها انجام گرفت سپس راه بارزان پیش گرفته شده و روز ۱۹ اوت ۱۹۴۵ مسافرین ما به بارزان رسیده، نزد شیخ‌احمد حاضر شدند.

شورش دوم بارزان

۱۰ اوت ۱۹۴۵

در این روزها که اتفاق شوم زدوخورد روی داده بود خوبست اوضاع عمومی را در نظر گرفته تا بجریان امر بهتر واقف گردیم.

۱ ـ اهمیت بارزان ـ بارزان روز به روز بر اهمیت خود می‌افزود. حرکات ملی کرد شدت می‌یافت و این کانون نهضت ملی نیرومندی شده بود به طوری که تزلزل عجیبی در محافل ذی علاقه عراق افکنده بود.

این کانون سوزان می‌رفت که کم‌کم شعله‌اش جهانگیرتر شود و هر وسیله تبلیغی که برای امحاء آن به کار می‌رفت کارگر واقع نیفتاد، بارزان فریاد دادخواهی کرد را در لباس دیپلماسی در جهان منعکس نموده بود و نهایت کوشش به کار می‌رفت که از آلودگی به جنگ و ستیز خودداری شود. سیاست مدبرانه‌ای که در اداره این اقدامات سیاسی به کار رفته بود هرگونه تبلیغی را خنثی ساخته بود. تنها یک راه

باقی بود و آن کشانیدن بارزان به جنگ بود. انجام این نقشه هم با بودن ملامصطفی در بارزان چندان آسان به نظر نمی‌رسید.

۲ ـ **یک فرصت مناسب** ـ چنان که در پیش گفتیم ملامصطفی و دو نفر از افسران از بارزان خارج شدند که به اوضاع مناطق دیگر کردنشین سرکشی نمایند. امور بارزان موقت در دست شیخ احمد بود. این غیبت بهترین فرصت برای اجرای نقشه بود.

۳ ـ **مسافر ناگهانی** ـ یک روز قبل از اتفاق زد و خورد، عزت عبدالعزیز خود را به بارزان رسانید در این وقت فقط شیخ احمد در بارزان بود بنابراین این پیشنهادهای عزت عبدالعزیز در شخص او که در این جا تنها بود زودتر موثر واقع می‌شد. شیخ احمد که شخص متعصبی است کمتر به روز سیاسی وارد بود و حل هر مشکلی را در جنگ می‌دانست بنابراین محیط کاملاً آماده بود که اگر حادثه‌ای روی دهد جنگ درگیرد.

۴ ـ **دستور دولت** ـ به محض خروج ملامصطفی از بارزان دولت عراق از موقعیت استفاده نموده قوای نظامی به اطراف منطقه بارزان فرستاد و ضمناً دستور تلگرافی به کلیه ادارات دولتی در بارزان صادر نموده بود که هر بارزانی برای هر کاری به ادارات دولتی مراجعه نمود؛ فوراً باید دستگیر شود.

بنابراین آن وسیله‌ای هم که می‌بایست جنگ را برانگیزد بدین ترتیب با اجرای این دستور فراهم می‌گشت، فکر مستعد شیخ احمد هم برای جنگ که از طرف عزت عبدالعزیز ممکن بود، تقویت شود یک مرتبه ملامصطفی را می‌توانست در یک عمل انجام شده قرار دهد.

نقشه اجرا شد

پس از وصول دستور تلگرافی دولت به ادارات دولتی بارزان، اسعد خوشه‌وی رئیس عشیرت مزوری (از عشایر بارزان) به پست زیبار مراجعه می‌نمایند، شروع به گرفتن او می‌نمایند ولی اسعد خوشه‌وی با زبردستی خود را نجات می‌دهد.

عده‌ای از بارزانی‌ها به ادارات خود بارزان مراجعه می‌نمایند، چون دستور دستگیری آنها صادر می‌شود این عده به مقابله پرداخته بالنتیجه ادارات بارزان را بارزانیان تصرف می‌نمایند.

در مرگه‌سور، الوبیک رئیس عشیرت، شیروان با دو نفر بارزانی مسلح برای امور قند و شکر و غیره به پست مرگه‌سور مراجعه می‌نماید، چون می‌خواهند آنها را دستگیر نمایند مقاومت نموده در داخل پست امنیه زد و خورد درمی‌گیرد و بالنتیجه الوبیک از یک طرف و فرمانده پست و چهار نفر امنیه هم از طرف دیگر کشته شده و پست‌ها از طرف بارزانیان تصرف می‌شود.

وقتی که کار به اینجا می‌رسد شیخ‌احمد نامه‌ای که در پیش به آن اشاره شد به ملامصطفی می‌نویسد که در ده مره با دریافت می‌گردد.

آخرین علاج

پس از ورود به بارزان و استحضار از چگونگی وقایع ناگوار اخیر چاره جز این نبود که تصمیمی متناسب با اوضاع حاضر گرفته شود بنابراین جلسه‌ای با حضور شیخ‌احمد - ملامصطفی و افسرانی که در بارزان بودند بلافاصله تشکیل یافت و چنین تصمیم گرفته شد که باید فوراً برای مدافعه در مقابل قوایی که از طرف دولت به بهانه حوادث اخیر اعزام خواهد شد، جبهه‌هایی تشکیل داده شود و ضمناً یادداشتی هم حاکی از جریان‌های اخیر تسلیم نمایندگان دول بزرگ در بغداد گردد:

جبهه‌ها با فرماندهانشان به قرار زیر معین گردیدند:

۱ ـ جبهه خاور به فرماندهی شیخ‌محمد صدیق برادر بزرگتر ملامصطفی و معاونت فرماندهی عزت عبدالعزیز.

۲ ـ جبهه جنوب یعنی جبهه اکره به فرماندهی ملامصطفی بارزانی و معاونت جلال امین و محمد محمود.

۳ ـ جبهه باختر یعنی جبهه بالنده به فرماندهی صالح عبدالعزیز برادر عزت عبدالعزیز.

و همان روز فرماندهان جبهه‌ها با قوای مسلح خود عازم محل مأموریت گردیدند.

و یادداشتی هم به مضمون ذیل تهیه و برای نمایندگان دول انگلیس -امریکا -شوروی -فرانسه -چین و نخست‌وزیر عراق صمدی پاچه‌چی ارسال گردید.

بارزان، ۲۰ اوت ۱۹۴۵

جناب آقای سفیر کبیر

در مدت دو سال که شورش اول خود را متوقف ساختیم، پیوسته نشان دادیم که برای اطاعت اوامر دولت و به جا آوردن دستوراتش حاضر می‌باشیم و در مقابل این اطاعت و تسلیم انتظار داشتیم که تعهداتی را که دولت در زمان صدارت نوری سعید کرده بود؛ به جا آورد. این تعهدات همان وعده‌های اصلاحات کردستان می‌باشد که صمدی پاچه‌چی نخست‌وزیر کنونی هم آن را تأیید نموده است.

دولت عراق به عهد خود وفا نکرده بلکه بالعکس دستور داده که پست امنیه در بارزان تشکیل و تکمیل گردد و قشون دولتی را به نام مانور به اطراف بارزان فرستاد تا نقشه‌های زیرین را به موقع اجرا گذارد.

۱ - اینجانب قرار گذارده بودم گردشی در منطقه کردستان شهرستان موصل بنمایم. برای این که رؤسای عشایر را ملاقات کنم، دولت عراق رسماً مرا از رفتن منع نمود ولی چون در قوانین مملکت عراق گردش در داخل مملکت ممنوع نمی‌باشد، اینجانب مانعی در آن مسافرت ندیدم.

۲ - پس از این که اینجانب از بارزان دور شدم، ادارات محلی دولتی در زیبار و بارزان و مرگه‌سور بارزانیان را از مراجعه به ادارات دولتی منع نمودند.

۳ - تلگرافی رسمی از فرماندار اربیل به تمام ادارات دولتی بارزان ابلاغ شد که هر بارزانی که به ادارات دولتی مراجعه نماید بلافاصله باید دستگیر گردد. اسعد خوشه‌وی که به پست بارزان مراجعه می‌کند، شروع به دستگیریش می‌نمایند. او ناچار مقابله کرده پست را اشغال می‌کند.

۴ - الوبیک که یکی از رؤسای عشایر بارزان است، در موقع مراجعه کردن به اداره مرگه‌سور بدون این که از جریان مطلع باشد، از طرف یک نفر امنیه کشته می‌شود.

سه نفر بارزانی که همراه او بوده‌اند، ناچار در مقام دفاع برآمده در داخل پست امنیه زد و خورد شروع می‌شود و بالنتیجه پست اشغال و امنیه‌ها از طرف بارزانیان اسیر می‌گردند.

۵ـ دولت عراق قشون نظامی خود را در آکره و باپشتیان، و قوای امنیه را در منطقه ری‌کانی جمع نموده و بدون مقدمه آتش جنگ را در مقابل ما مشتعل نموده‌اند تا این که عده‌ای کرد بی‌گناه را محو نمایند.

جناب آقای سفیر کبیر!

پس از آشکار نمودن حقایق فوق در حینی که این یادداشت را تقدیم می‌دارم، نیروی هوایی عراق مشغول بمباران دهات ما می‌باشد و پیرمردان و اطفال بی‌گناه ما را می‌کشد.

لازم دانستم ضمن مستحضر داشتن خاطر آن جناب از جریان حوادث، تمنا نمایم که دول متبوعه خود را آگاه فرمایید به امید این که مطابق وعده‌هایی که به کلیه ملل جهان داده‌اند و برای محترم شمردن منشور آتلانتیک که قرار است حق هر ملتی را به خودش واگذارند از این گونه عملیات وحشیانه و دیکتاتوری‌های دولت عراق جلوگیری شود.

در خاتمه امیدوار است که دول کمک‌کننده به ملتهای ضعیف، همیشه پیروزمند باشند.

فرمانده شورش کردستان ـ مصطفی بارزانی

* * *

همان طور که در مقدمه این فصل گفتیم، روز ۱۶ اوت پس از پایان جلسه فرماندهان جبهه‌ها و افراد مسلح آنان به مقر مأموریت خود حرکت نمودند ولی ملامصطفی که خود فرماندهی جبهه جنوب را به عهده گرفته بود، روز ۲۱ اوت یعنی یک روز پس از ارسال یادداشت فوق به همراهی نفرات زبده مسلح خود که شصت نفر بودند، به طرف جبهه اکره (عقره) حرکت نمود.

روز ۲۲ اوت پس از عبور از رودخانه مزن در ده سفته متوقف گردیدند و در اینجا از طرف نیروی هوایی عراق بمباران شدند.

دو روز بعد یعنی ۲۴ اوت، محمود آقا زیباری با چهل نفر از افراد مسلح خود در ده

هرند به عدهٔ ملامصطفی پیوسته جمع نفرات که در این موقع به یکصد نفر رسیده بود، به کوه پیرس حرکت کردند.

کوه پیرس؛ کوهی است مستور از جنگل و صعب‌العبور که در حدود دو هزار و پانصد پا از سطح دریا ارتفاع دارد. فاصله آن از بارزان شش ساعت راه است و موقعیت دفاعی بسیار مساعدی برای زیبار و بارزان تشکیل می‌دهد.

روز ۲۵ اوت، پس از عبور از کوه پیرس به ده «گوبیش» رسیدند. این ده در بین کوه پیرس و کوه عقره واقع شده است و از بارزان هشت ساعت راه است.

فرمانده جبهه قرار گذاشت که «اشگفته» را مقر فرماندهی قرار دهد. در این روز خبر رسید که هنگ ۵ دولت عراق از عقره و هنگ ۴ دولتی از رواندز هر دو با هم روز ۵ سپتامبر حمله خواهند نمود.

برای برهم زدن نقشه حمله قوای دولتی، ملامصطفی دستوری به شرح ذیل صادر نمود که چهل تن از نفرات به چهار دسته ده نفری تقسیم شده و شب ۲۷ اوت شبانه اطراف کوه عقره راکه در روی آن قوای دولتی قرار داشت گرفته در ساعت معین هر نفر چهار تیر خالی کرده مراجعت نمایند بدون این که منتظر عکس‌العمل دشمن شده و یا به جنگ بپردازند.

نیروی دولتی که در عقره قرار گرفته بود؛ هنگ ۵ بود و دسته‌جات چهارگانه از مسلحان بارزان به سرکردگی چهار تن از جنگجویان عازم مأموریت شدند.

دسته اول؛ به سرکردگی محمد امین میرخان ـ دسته دوم؛ به سرکردگی عزیز آقا زراری ـ دسته سوم؛ به سرکردگی رشید زیباری و دسته چهارم؛ به سرکردگی قرتاس زیباری.

دستور به کیفیتی که از طرف فرمانده کل ملامصطفی صادر شده بود اجرا گردید. یعنی دسته‌جات مسلح فوق‌الذکر اطراف عقره را گرفته تیراندازی نموده مراجعت کردند.

ملامصطفی پیش‌بینی نموده بود که اگر دو هنگ از قوای دولتی به نحوی که می‌بایست از جبهه جنوب و جبهه خاور یک مرتبه حمله نمایند. دست به اقدام زنند

قوای ملی ناچار خواهد بود در دو جبهه به جنگ پرداخته بالنتیجه ضعیف شود و این ضعف هم ممکن است؛ به شکست منجر گردد. بنابراین چاره نیست جز این که کاری کرد که حملات با هم از دو جبهه شروع نشود.

اعزام دسته‌جات فوق بهترین طرحی بود که می‌توانست حمله هنگ ۵ را به تعویق اندازد.

اجرای صحیح دستور فرمانده شورش بارزان با موفقیت قرین شد و حمله هنگ ۵ در روز موعود انجام نگرفت. بلکه در روز مقرر فقط هنگ ۴ در جبهه رواندز یعنی جبهه خاور به فرماندهی سرهنگ قیصر هرمز به حمله پرداخت با اطلاع قبلی قوای بارزان از این حمله ارتفاعات و نقاط سوق‌الجیشی طوری تصرف شده بود که چند ضربت سریع و غافلگیرکننده هنگ را به شکست سوق داده علاوه بر ۲۰۸ نفر کشته که به جا گذاشت، فرمانده هنگ هم کشته شد، تعداد زخمی‌ها قریب به سیصد نفر و در حدود ۵۰ قبضه تفنگ نیز به جای ماند. از قوای بارزان دو نفر زخمی شدند.

جریان این جنگ را فرمانده جبهه به شرح ذیل به فرماندهی کل گزارش می‌نماید:

جنگ بادلیان

در جبهه خاور

گزارش فرمانده جبهه شیخ‌محمد صدیق

جناب مصطفی بارزانی

صبح ۲۵ اوت هنگ ۴ دولتی از باپشتیان از راه «دیانه ـ بادلیان» می‌خواست از «کونه گوند» به پشت «شیتنه» بیاید و پشت نیروی ملی ما را بگیرد.

فرمانده دسته کونه‌گوند: «نوروشیروانی» با هنگ نامبرده تصادم نمود (افراد او عبارت از ده نفر بودند) جنگ شش ساعت طول کشید. در موقع ظهر، چهار هزار یارد عقب‌نشینی کردیم و در آنجا خط دفاعی تشکیل دادیم. مقارن یک ساعت قبل از غروب جنگ به عقب‌نشینی و شکست هنگ نابرده و کشتن ۲۰۸ نفر و زخمی شدن سیصد نفر

و کشتن فرمانده هنگ قیصر هرمز و به دست آوردن ۵۰ تفنگ و سه مسلسل سبک و بیست صندوق فشنگ و یک دستگاه بی‌سیم و دو خمپاره‌انداز و مقداری بمب دستی و یک مسلسل سنگین نوع «فیکری» خاتمه پذیرفت.

از ما فقط دو فدایی زخمی شدند و خودم شخصاً در اثر تیراندازی توپخانه مختصر زخمی برداشته‌ام. فعلاً فرماندهی جبهه به عهده محمد آقا مرگه‌سور می‌باشد.

تا یک فدایی از ما زنده باشد، در پناه خداوند و در راه حق‌پرستی نمی‌گذاریم دشمن یک وجب داخل خاک ما بشود.

فرمانده جبهه خاور ـ شیخ محمد صدیق

جنگ نهله (جبهه جنوب)

دشت نهله؛ دشتی است پرآب و آباد ولی کم‌درخت. نصف دهات آن متعلق به عشیرت سورچی و دارای چند ده آسوری‌نشین می‌باشد. طول این دشت در حدود ۵ هزار یارد است. کوه پیرس در شمال و کوه عقره در جنوب آن واقع گردیده؛ عشیرت سورچی در شرق و عشیرت‌های زیبار و دشتی در مغرب آن قرار گرفته‌اند.

سه راه از روی کوه عقره می‌گذرد و به دشت نهله می‌رود که در نزدیکی ده گریش یک راه می‌شود که از آنجا از روی کوه پیرس گذشته به زیبار می‌رود. از میان این سه راه که ذکر شد، راه رئیسی قابل عبور برای هرگونه تسلیحات و مهمات جنگی است در حالی که دو راه دیگر فقط پیاده‌رو می‌باشند.

شب ۸ سپتامبر، زعیم مصطفی بارزانی نقشه جنگ نهله را طرح نمود. در همان شب بیست نفر به فرماندهی محمد امین میرخان و عزیز آقا به دامنه کوه عقره حرکت کردند. اینها می‌بایست به دو دسته ده نفری تقسیم شده ده نفر در طرف راست و ده نفر دیگر در طرف چپ دامنه کوه عقره روبه دشت نهله در خط مستقیم و به فاصله از یکدیگر خود را پنهان دارند. این دو دسته دستور داشتند تا از طرف زعیم صدای تیر بلند نشود به تیراندازی نپردازند. زعیم مصطفی بارزانی خود ۲۰ نفر مسلح برداشته در دامنه کوه پیرس رو به دشت نهله، به انتظار آمدن قوای دولتی قرار گرفت.

صبح روز ۸ سپتامبر، علی‌الطلوع، هنگ ۵ به وسیله توپخانه و هواپیما جبهه زعیم را بمباران نمود و متعاقب آن پیاده نظام دست به حمله زد، ولی در مقابل این تیراندازی‌های توپخانه و پیاده نظام از طرف نیروی ملی هیچ صدای تیری شنیده نشد. قشون دولتی با اطمینان به این که مانعی در سر راه نیست به پیشروی خود ادامه داد.

پس از این که موخره قشون دولتی از جلو دسته محمدامین میرخان گذشت. زعیم شروع به تیراندازی نمود. قشون دولتی که تیراندازی را از جلو دید، برای گرفتن موضع به عقب برگشت. همین که به این سمت متوجه شد، دسته محمد امین میرخان به تیراندازی پرداخت، قشون ناچار به سمت راست متوجه شد. در اینجا مواجه با تیراندازی دسته عزیز آقا گردید و چون از این راه هم روزنه امیدی دیده نشد، ناچار به سمت چپ روی آورد ولی در اینجا هم دسته سعید الوبیک تیراندازی نمود. قشون از هر طرف مورد حمله قرار گرفته و بدون این که بتواند از این دام فرار کند تا غروب باران گلوله بر سرش می‌بارید. غنایمی که به دست نیروی ملی رسید، عبارت بود؛ از یک توپ کوهستانی، دو مسلسل سبک - ۲۸ تفنگ - ۱۶۸ گلوله توپ - ده صندوق فشنگ - چهارصد بار مهمات و آذوقه با قاطر، تلفات و زخمی‌های قشون دولتی هم به قرار ذیل بود: یکصد و پنجاه نفر و سه افسر کشته و چهارصد نفر زخمی ولی از نیروی ملی هیچ کس کشته و یا زخمی نشد.

قشون دولتی ۳ روز دیگر در آنجا در محاصره ماند. وضع قشون دولتی فوق‌العاده خطرناک شده بود و اعزام قوا برای خلاص نمودن آنها غیر از استفاده از قوای عشایری میسر نبود. ناچار می‌بایست رؤسای عشایر کرد را که در آن حوالی بودند، تحت تأثیر قرار داده از قوای آنها برای شکستن محاصره استفاده نمود ولی این امر هم جز با دخالت دولت انگلیس امکانپذیر نبود.

شب ۱۲ سپتامبر سیصد نفر از افراد مسلح عشیرت سورچی هنگ دولتی را از محاصره نجات دادند و ملامصطفی بهتر آن دید که به مواضع دیگری در کوه پیرس که یک ساعت و نیم از موضع جنگ دور بود، عقب‌نشینی نماید.

در عرض پنج روز یعنی روز ۸ سپتامبر و ۳ روز محاصره و روز آخر جمعاً هفت دفعه مصادمه با قشون دولتی درگرفته بود. رؤسای عشایری که با افراد مسلح خود به کمک

قوای دولتی آمده بودند، عبارت بودند از: **احمدبیگ زیباری، شوکت زیباری، مجید حسین آقا، عبدالله شرفانی، شیخ جلال بریف‌کانی**، و در نتیجه این سیاست که رؤسای عشایر کرد را بر علیه قوای ملی به جنگ درآورده بودند، **محمود زیباری** هم که خود را به قوای ملامصطفی ملحق نموده بود، از نیروی ملی جدا شده به طرف دولتیان رفت و ملامصطفی را با فداییانش تنها گذاشت.

مجموع کشته و زخمی پس از این سلسله محاربات به قرار ذیل بود. از قشون دولتی ۳۸۰ کشته و ۴۵۰ زخمی و از نیروی ملی ۵ نفر کشته و چهار زخمی. یکی از این کشته‌شدگان فرمانده جبهه راست **عزیز آقا** زراری بود.

جنگ هه‌ودیان و مزنه (جبهه خاور)

روز ۲ سپتامبر ۱۹۴۵، هنگ ۴ از طرف راست و هنگ ۳ از طرف چپ از **باپشتیان** به سوی مزنه تعرض خود را آغاز نمودند. در این موقع قسمتی از نیروی ملی که در **اشگفت هه‌ودیان** خود را پنهان کرده بودند و از مزنه قریب یک ساعت راه بود، پشت هر دو هنگ را گرفته و با وجود بمباران هواپیما و تیراندازی شدید توپخانه، حمله سختی نمودند. فرمانده جبهه **محمد آقا مرگه‌سوری** با عده پنجاه نفری خود چنان به قلب قشون حمله نمود که طرفین به هم درآمیختند و در نتیجهٔ تیراندازی زره‌پوش‌های دولتی بود که این عده مختصر عقب‌نشینی موقتی نمودند ولی حملات بعدی قشون را به شکست کشانید.

۳ توپ کوهستانی، ۳ مسلسل سبک (نوع برن)، بیست صندوق فشنگ، ۴۸ گلوله توپ به غنیمت نیروی ملی درآمد. تعداد کشته‌گان قشون دولتی سیصد و زخمی ۴۵۰ نفر، از نیروی ملی دو نفر زخمی شده بودند. قهرمانان این نبرد **محمد آقا مرگه‌سوری و نور و شیروانی** بودند.

جنگ هرن (جبهه غرب)

عشایر **بادینان و زیباری** در ده هرن که سه ساعت از غرب منطقه بارزان راه است، قرار داشتند.

دو نفر افسر دولت عراق و هشت نفر از عشایر، فرماندهی پانصد نفر مسلح عشایری را به عهده گرفته بودند و به وسیله یک دستگاه بی‌سیم ارتباط خود را با فرماندهی قشون دولتی برقرار ساخته بودند.

هرن در پشت جبهه پیرس واقع شده بود. از این جهت وجود این قوای مسلح در آنجا در هر حال می‌توانست جبهه پیرس را تهدید نماید. زعیم مصطفی بارزانی نقشه‌ای طرح نمود که این موضع تهدیدکننده را از میان بردارد تا به آسانی بتواند در جبهه پیرس عملیات مقاومتی و تعرضی خود را ادامه دهد.

نقشه این بود که ملامصطفی کوه پیرس را ترک گفته با سی نفر مسلح این عده را محاصره کند و شیخ سلیمان نیز به سرکردگی ۲۸ نفر عده ملامصطفی را در عمل محاصره تقویت نماید و در حینی که این قوا مشغول محاصره هرن هستند، افسر عزت عبدالعزیز، توپی را که در جنگ قبل به غنیمت گرفته شده بود و در آن موقع در هرفته نصب گردیده بود، با کمال دقت برای بمباران هرن به کار ببرد.

از آنجایی که مسافت هرن تا هرفته ۶ هزار یارد بود و تیررس توپ نامبرده هم هفت هزار یارد، از این جهت نقل و انتقالی لازم نبود و به محض رسیدن قوای ملامصطفی به اطراف هرن تیراندازی توپ به وسیله عزت عبدالعزیز دشمن را غافلگیر و متواری می‌ساخت.

به طوری که پیش‌بینی شده بود، ملامصطفی و عده خود هرن را محاصره نمودند. عزت عبدالعزیز هم تیراندازی آغاز نمود ولی برخلاف انتظار به هرن نرسید. از این جهت ملامصطفی دستور داد که عزت عبدالعزیز توپ را نزدیکتر نموده تیراندازی را ادامه دهد ولی هر قدر ملامصطفی به انتظار عمل محاصره را ادامه می‌داد، از تیراندازی توپ خبر نبود. ناچار پس از این که مدت شش ساعت با نهایت شجاعت عده پانصد نفری را محاصره کرده بود، چون خبری دریافت نموده که قوای دولتی به پیرس حمله نموده، ناچار محاصره را ترک کرده به سرعت خود را به کوه پیرس رسانید.

اما علت این که عزت عبدالعزیز نتوانست دستور را اجرا و وظیفه خود را انجام دهد، گویا این بود که چون دستور یافت، توپ را نزدیکتر نماید و در ضمن تغییر دادن

محل توپ خبری بی‌اساس شنیده بود که ملامصطفی محاصره را ترک کرده بدون توجه به دستور فرمانده کل این خبر بی‌اساس را مقدم بر دستور پنداشته توپ را برداشته و به محل اولین خود معاودت کرده بود.

این عمل عزت عبدالعزیز یکی از بزرگترین ضربت‌هایی بود که بر پیکر نیروی ملی وارد آمده و تقریباً می‌توان گفت اساس شکست را این خبط با تعمد فراهم نمود.

جنگ کوه پیرس و عقب‌نشینی نیروی بارزانی

صبح ۲۵ سپتامبر ۱۹۴۵* زعیم مصطفی بارزانی با عده ۶۰ نفری در خطی به مسافت پانصد یارد سنگربندی نموده خود را برای جنگ آماده کرد. در این موقع کوه پیرس از هر طرف محاصره شده بود و قوای زیادی دست به حمله زده بودند. در طرف چپ عشیرت **سورچی** با سیصد نفر مسلح به حمله پرداخته **ملاعلی ژاژوکی** را وادار به عقب‌نشینی کردند. هنگ ۵ در حمایت بمباران هشت توپ و پنج طیاره از جنوب به کوه پیرس حمله نمود. از طرف راست عشیرت **برواری** و **براشی** و **شرفانی** و **دوسکی** با پانصد نفر مسلح یورش بردند از پشت سر هم عشیرت **زیباری** با چهارصد نفر به حمله پرداخت.

با این کیفیت، جنگ تا غروب آن روز ادامه داشت. زعیم مصطفی بارزانی و نفراتش با استفاده از تاریکی شب از رودخانه **مزن** گذشته خود را به **هرنته** رسانیدند. در اینجا خط دفاعی تشکیل یافت و به **شیخ احمد** خبر داده شد که برای در امان گذاردن عشیرت **بروژی** از خطر حمله هواپیما و تیراندازی توپ باید فوراً کلیه دهات را تخلیه نموده به پشت کوه شیرین و منطقه عشیرت شیروانی بروند. این تخلیه در همان شب انجام یافت.

شب ۳۰ سپتامبر* افسر سیدعزیز سیدعبدالله اطلاع داد که به همراهی سید مصلح و عده‌ای مسلح در **گانی رش** (سرحد ایران و عراق) آماده اجرای دستورات فرماندهی کل می‌باشد. در جواب زعیم مصطفی بارزانی دستور داد که از راه **گانی رش** ـ**کیله شین** و **ایران** دفاع نماید.

* * *

روز ۶ اکتبر ۱۹۴۵* در حالی که نیروهای مسلح در چهار جبهه مشغول دفاع بودند، تمام ایل بارزان، با کلیه اثاثیه و اغنام، با تمامی افراد غیرمسلح و زن و مرد و پیر و جوان به گانی رش رسیدند. در آنجا زعیم مصطفی بارزانی با دویست نفر مسلح موخره مهاجرین را از حملات دشمن مصون داشته و در حینی که ایل به طرف ایران به حرکت ادامه می‌داد، به کلیه جبهه‌ها دستور داد که به طرف کیله‌شین عقب‌نشینی نمایند. روز ۱۱ اکتبر ۱۹۴۵ کیله شین که آخرین نقطه سرحدی ایران و عراق است، از طرف ایل بارزان ترک شد و در حالی که آخرین بمب نیروی عراق سیل مهاجرین را بدرقه نمود، ایل بارزان به ایران داخل گردید.

* سوم مهرماه ۱۳۲۴
* بیست‌وچهارم مهرماه ۱۳۲۴
* نوزدهم مهرماه ۱۳۲۴

فهرست موضوعی اسناد

سند شماره ۱	مراجعت کلیه‌ی سواران و تفنگچیان بارزانی به قریه‌سرای شهرستان سقز...
سند شماره ۲	تحرکات عشایر بارزان بریاست ملامصطفی و محمدرشیدقادر خانزاده در اطراف سقز
سند شماره ۳	ورود ملامصطفی بارزانی و سوارانش به بوکان و...
سند شماره ۴	عزیمت قوای بارزانی و محمدرشید و فیض‌الله بیگی‌ها به بوکان
سند شماره ۵	درگیری نظامی طایفه شکاک و بارزانی با قوای دولتی در اطراف سقز
سند شماره ۶	اصلاحیه و درخواست توضیح در باره گزارش پیشینه ملامصطفی بارزانی
سند شماره ۷	گزارش نتایج درگیریهای قوای دولتی و تحرکات نظامی افراد بارزانی و... در حوالی سقز و بانه
سند شماره ۸	تحرکات و اقدامات بارزانی‌ها و... در مهاباد/ سقز/ بانه
سند شماره ۹	ورود سران مهاباد به اتفاق ملامصطفی بارزانی به قریه قهرآباد سقز
سند شماره ۱۰	انتصاب ملامصطفی بارزانی به جای محمدرشیدقادر خانزاده
سند شماره ۱۱	تقاضای دکترجاوید استاندارآذربایجان برای تعیین تکلیف بارزانی‌ها
سند شماره ۱۲	درخواست وزارت جنگ از دکتر جاوید استاندار آذربایجان درباره بارزانی

سند شماره ۱۳	جمع عواید مالکانه و ایجاد تضیقات برای ملاکین محل توسط بارزانی‌ها
سند شماره ۱۴	گزارش روزنامه‌الزمان درباره عودت خانواده‌های بارزانی از شوروی
سند شماره ۱۵	محاصره سردشت توسط عشایر بارزانی
سند شماره ۱۶	ملاقات و مذاکرات تیمسار همایونی و کلانتر مرز ترکیه درباره جلوگیری از مهاجرت بارزانی‌ها به ترکیه
سند شماره ۱۷	تشکیل حزب (رزگار) در عراق و مرامنامه آن
سند شماره ۱۸	پیوستگی حزب رزگاری‌ها و بارزانی‌ها
سند شماره ۱۹	گزارش رادیو مخفی متجاسرین مربوط به ۲۱ آذر ۱۳۲۷
سند شماره ۲۰	گزارش ورود احتمالی غلام یحیی و ملامصطفی به آذربایجان
سند شماره ۲۱	گزارش سفارت کبری ایران درباره تقاضای بازگشت ملامصطفی و همراهانش به عراق
سند شماره ۲۲	ترجمه بیانیه پارت‌دموکرات کرد عراق با تأکید به رهبری ملامصطفی بارزانی
سند شماره ۲۳	گزارش اوضاع محکومین و زندانیان بارزانی در موصل
سند شماره ۲۴	اخراج تعدادی فرهنگی کرد خانقین به اتهام ارتباط با ملامصطفی بارزانی و...
سند شماره ۲۵	گزارش تجدیدفعالیت در حزب‌کومله و رزگاری و پیوند آنها با مشایخ کرد به ویژه شیخ بارزان
سند شماره ۲۶	ورود رحیم سیف قاضی به اتفاق سه نفر بارزانی از شوروی به ایران
سند شماره ۲۷	پیگیری خبر ورود یاد شده از طریق سفارت کبرای ایران در مسکو و اقدامات احتیاطی راجع به دستگیری نامبردگان
سند شماره ۲۸	پیگیری موضوع سند پیشین (۲۷)
سند شماره ۲۹	پیگیری وزارت کشور به شرح سند شماره (۲۷)
سند شماره ۳۰	آمادگی بارزانی‌ها برای مبارزه با دولت عراق

سند شماره ۳۱ گزارش بررسی آمادگی بارزانی‌ها برای مقابله با دولت عراق

سند شماره ۳۲ گزارش کنسولگری سلیمانیه در پیگیری موضوع سند شماره (۳۱)

سند شماره ۳۳ گزارش هنگ ژاندارمری در آمادگی بارزانی‌ها و تظاهرات کمونیستهای کرد و قصد ترور متصرف سلیمانیه

سند شماره ۳۴ گزارش سفارت کبرای ایران در عراق به انضمام گزارش سرکنسولگری ایران در سلیمانیه راجع به تحرکات بارزانی‌ها

سند شماره ۳۵ اطلاعیه عدم صحت تحرکات بارزانی‌ها و مراقبت اولیاء عراق از وزارت جنگ

سند شماره ۳۶ گزارش روزنامه چاپ پاریس با عنوان: کردستان نقشه‌های مغرب را در خاورمیانه تهدید می‌نماید ـ از دفتر امور خارجه به نخست‌وزیری

سند شماره ۳۷ گزارش خبر روزنامه الاهرم در باره آمادگی کردها برای شورش

سند شماره ۳۸ تقاضای ترجمه‌نامه و تشخیص هویت اسمعیل‌الشیخ عبدالسلام بارزانی

سند شماره ۳۹ بازگشت به تقاضای فوق و اعاده عین نامه و ترجمه آن

سند شماره ۴۰ عین نامه شیخ اسمعیل عبدالسلام بارزانی و ترجمه آن

سند شماره ۴۱ گزارش کاردار سفارت کبرای شاهنشاهی با معاونت وزارت خارجه در بغداد راجع به فعالیت بارزانی‌ها در مرزهای ایران، عراق، ترکیه

سند شماره ۴۲ ترجمه نامه ملامصطفی بارزانی به سرتیپ عبدالکریم قاسم نخست‌وزیر عراق

سند شماره ۴۳ اعتراض اهالی توسط وزارت کشور به برنامه‌های رادیو کردی بغداد عدم مقابله به مثل دستگاههای تبلیغاتی ایران و اشاره به درج تصاویر قاضی محمد و ملامصطفی در شماره ۷۷۹۱ مجله تهران مصور

سند شماره ۴۴ ورود بارزانی‌های مقیم شوروی به عراق و پیوستن بارزانی‌های نوار مرزی به آنها

سند شماره ۴۵ آزادی کلیه زندانی‌های عراقی بویژه بارزانی‌ها ـ عزیمت ملامصطفی

بارزانی و همراهان از شوروی به سوریه ـ و...

سند شماره ۴۶ تظاهرات عشایر کرد در اربیل علیه شاه (ملک فیصل) و نوری سعیدوله ملامصطفی بارزان و...

سند شماره ۴۷ شیخ‌احمد بارزانی و پسر ملامصطفی بارزانی در بغداد

سند شماره ۴۸ گزارش عزیمت برادر ملامصطفی بارزانی به نوار مرزی، دستگیری سران طرفدار رژیم و خبر ورود ملامصطفی به عراق

سند شماره ۴۹ شایعه ارتباط بارزانی‌های آزاد شده از زندان با اکراد ایرانی

سند شماره ۵۰ ملاقات بارزانی‌ها و اکراد عراق در نواحی مرزی

سند شماره ۵۱ گزارش عزیمت ملامصطفی بارزانی از شوروی به سوریه

سند شماره ۵۲ گزارش حضور ملامصطفی‌بارزانی درسوریه و تحرکات عشایرمرزی

سند شماره ۵۳ مجموعه گزارش‌های واصله شهربانی در تأیید اخبار اسناد پیشین

سند شماره ۵۴ پیگیری گزارش ۳۷/۵/۳ در مورد امور تبلیغات به نخست‌وزیر

سند شماره ۵۵ توزیع تصاویر ملامصطفی‌بارزانی در لباس‌نظامی در بین‌اهالی مناطق کردنشین

سند شماره ۵۶ تأیید اداره اول سیاسی به امیدواری اکراد به استقلال کرد به ریاست ملامصطفی بارزانی

سند شماره ۵۷ جلوگیری مأموران عراقی از توزیع عکس ملامصطفی بارزانی

سند شماره ۵۸ پیگیری و وضعیت اقدام موضوع سند شماره (۵۷)

سند شماره ۵۹ پیشینه خاندان شیخ‌محمود برزنجی، گزارش فعالیت‌های شیخ‌احمد بارزانی و عدم حضور ملامصطفی بارزانی در عراق

سند شماره ۶۰ تضمین حقوق‌ملی اکراد در قانون‌اساسی عراق، آزادی زندانیان کرد، توزیع تصاویر ملامصطفی بارزانی به عنوان (قهرمان کرد)

سند شماره ۶۱ تأییدیه گزارش‌های پیشین از کاردار سفارت ایران در عراق مبنی بر آزادی زندانیان کرد، بازگشت ملامصطفی تضمین حقوق اکراد در قانون اساسی موقت عراق و هماهنگی کردها در دولت کودتا

اوضاع‌فرهنگی دولت‌عراق، حکومت‌عراق، قضیه‌ی کردها، استقبال حکومت‌عراق از بازگشت ملامصطفی‌بارزانی، مطالب روزنامه البلاد و طرفدار کمونیسم در عراق درباره کردها و درخواست کاردار سفارت کبرای ایران در بغداد با تحلیلی که اوضاع دارد به هماهنگی دولت شاهنشاهی با ترکیه برای ممانعت به عواقب امر

سند شماره ۷۵ ورود داگ‌هالرشولد دبیرکل سازمان ملل متحد به بغداد ـ دعوت چین از پانزده‌تن نمایندگان طبقات مختلف‌عراق که رسماً به آن کشور سفر نمایند ـ نامه ادبا و اهل‌فن کرکوک در روزنامه‌الجمهوریه ـ

سند شماره ۷۶ در باره استقلال کردستان و ریاست ملامصطفی بارزانی و

سند شماره ۷۷ گزارش کنسول سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد درباره وقایع بعد از کودتای عراق و تأثیر آن در جهت اکراد عراقی و ایرانی و...

سند شماره ۷۸ تعیین عید نوروز به عنوان تعطیلی رسمی و اعیاد ملی برای ارضاء کردها ـ گزارش وقایع بین‌المللی عراق و...

سند شماره ۷۹ انعکاس تحرکات بارزانی‌ها در روزنامه‌های سوریه و اخبار مربوط به ملامصطفی بارزانی

سند شماره ۸۰ عفو عمومی بارزانی‌ها از کلیه موارد سالهای ۴۷ ـ ۱۹۵۴ و استرداد تمامی اموال منقول و غیرمنقول مصادره شده توسط دولت، تجدید ثبت املاک و معافیت مالیات و حق تمبر و...

سند شماره ۸۱ موقعیت ملامصطفی بارزانی در رومانی، حضور شیخ‌احمد بارزانی در بارزان ـ فروش اسلحه به عشایر هرکی، احتمال پناهندگی رؤسای عشایر به ایران یا ترکیه

سند شماره ۸۲ بخشودگی بارزانی، مصوبه هیئت‌وزیران عراقی و تأمین بودجه پنجاه هزار دینار برای اسکان عشایر کرد بارزان

سند شماره ۸۳ مهاجرت جوانرودی‌ها به خاک عراق

سند شماره ۸۴ تحلیل تأثیر بازگشت ملامصطفی بارزانی دربین کردهای عراق و ایران

سند شماره ۹۸ آمادگی عراق برای استقبال از بارزانی و...
سند شماره ۹۹ اقدام گزارش سرکنسولگری شاهنشاهی در سلیمانیه
سند شماره ۱۰۰ ارسال طومار شیخ‌احمد بارزانی برای عشایر ایران
سند شماره ۱۰۱ تلگراف سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد موضوع سفر دو نفر شوروی به سلیمانیه و موقعیت ملامصطفی بارزانی
سند شماره ۱۰۲ ورود ناگهانی ملامصطفی بارزانی به بغداد و ارتباط برکناری عارف وبرودت روابط عمومی عراق و مصر با حرکت مزبور
سند شماره ۱۰۳ گزارش سفر ملامصطفی بارزانی به مصر و دیدار وی با جمال عبدالناصر، همراهی وی با هیئت الجزایری وورود به بغداد و...
سند شماره ۱۰۴ توزیع تصویر عبدالکریم قاسم با ملامصطفی بارزانی در بین اهالی و عشایر عراق
سند شماره ۱۰۵ احتمال پناهندگی رؤسای عشایر عراق به ایران به علت اوضاع آن کشور
سند شماره ۱۰۶ ورود ملامصطفی بارزانی به بصره با هواپیمای مصری و...
سند شماره ۱۰۷ گزارش کاردار سفارت کبرای شاهنشاهی با کامل چادرچی رئیس حزب دموکرات ملی عراق و اظهارات وی دربارهٔ اوضاع عراق و بازگشت ملامصطفی بارزانی
سند شماره ۱۰۸ مصاحبه ویکونت لابتینی روزنامه‌نگار معروف‌باعبدالکریم‌قاسم و...
سند شماره ۱۰۹ دستگیری محمود سایه‌خان به اتهام تبلیغ برای ملامصطفی بارزانی
سند شماره ۱۱۰ گزارش سخنرانی ملامصطفی بارزانی و سرهنگ میرحاج‌احمد از رادیو بغداد و اسامی همراهان ملامصطفی‌بارزانی از قاهره‌به بغداد...
سند شماره ۱۱۱ گزارش سفر پسر شیخ‌احمدبارزانی و همراهانش ازبغداد به سلیمانیه و استقبال از وی و عزیمت به قلعه دیزه و...
سند شماره ۱۱۲ مسافرت ملامصطفی بارزانی و شیخ‌لطیف به سلیمانیه و...
سند شماره ۱۱۳ عزیمت ملامصطفی بارزانی به مقصدی نامعلوم و...

عبدالکریم قاسم

سند شماره ۱۴۱ دیدار عشایر کرد در پنجوین با ملامصطفی بارزانی ـ محمدرشید بانه و...

سند شماره ۱۴۲ مکاتبه ملامصطفی بارزانی با کردهای داخل خاک ایران و تحریک آنها به مخالفت با دولت ایران

سند شماره ۱۴۳ ملاقات محمد معصوم خلیفه ـ حاج ملاطاهر ـ عزالدین رئیس خلیفه‌زادگان قاضی قطور عبدالوهاب و حاجی رینه رئیس طایفه الوری‌های منطقه شاهپور با نماینده ملامصطفی بارزانی و ادای سوگند پشتیبانی از او

سند شماره ۱۴۴ تغییر نام شورای جمهوری عراق و انتصاب ملامصطفی بارزانی به جای خالد نقشبندی

سند شماره ۱۴۵ قرار اعزام میرحاج و ملامصطفی بارزانی و شیخ‌لطیف و امام جمعه سلیمانیه به شوروی به منظور بازگرداندن بارزانی‌های مقیم شوروی و...

سند شماره ۱۴۶ کنفرانس اکتبر در سفارت شوروی در بغداد با حضور ملامصطفی بارزانی ـ خالد بکداش ـ عبدالله رماوی ـ اسمعیل بوستانی ـ احمدخان بهاشانی و...

سند شماره ۱۴۷ خلاصه گزارش، ورود و دیدار ملامصطفی بارزانی در عراق با عبدالکریم قاسم و شیخ‌احمد برادرش و وضعیت بارزانی‌های مقیم شوروی ـ گماشتن بارزانی‌ها در ادارات به عنوان مأمور مراقبت

سند شماره ۱۴۸ گزارش اهدای اسلحه به شیخ‌احمد بارزانی از سوی سعید تمری مالک زرنگاران

سند شماره ۱۴۹ پیگیری اقدام سعید تمری و تأیید سفر وی به عراق

سند شماره ۱۵۰ تنظیم و تأیید عهدنامه پشتیبانی و وفاداری قراء مرزی گره‌بنی ترکیه از ملامصطفی‌بارزانی به‌دستیاری عزالدین رئیس طایفه خلیفه‌زادگان

سند شماره ۱۶۳ کاندیداتوری ملامصطفی‌بارزانی و شیخ‌لطیف برای ریاست جمهوری کردستان، اختلاف باطنی آنها و حمایت احزاب شیوعی از شیخ‌لطیف و پارت دموکرات از ملامصطفی بارزانی

سند شماره ۱۶۴ نامه رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی به دکتر اقبال نخست‌وزیر در ارجاع گزارش موثقی از اوضاع کردستان ایران و عراق که به اطلاع شاه رسیده و...

سند شماره ۱۶۵ عزیمت ملامصطفی بارزانی به همراه چند تن از شیوخ کرد به مقصدی نامعلوم

سند شماره ۱۶۶ عزیمت به مسکو، درخواست عزیمت هفتصد مسلح بارزانی در بغداد، تشکیل قوای مسلح از بارزانی‌ها، رابطه حسنه ملامصطفی بارزانی و عبدالکریم قاسم و برودت روابط با عبدالسلام عارف و...

سند شماره ۱۶۷ جایگزینی بارزانی به جای نقشبندی، التیماتم عبدالکریم قاسم به کمونیست‌ها و...

سند شماره ۱۶۸ تحت فشار قراردادن محمدرشیدیاغی (بانه‌ای) از سوی ملامصطفی بارزانی به منظور استرداد اسلحه و غنایم سال‌های ۲۵ - ۲۴ و...

سند شماره ۱۶۹ عداوت طایفه امیرعشایری با بارزانی‌ها و دعوت قره‌نی آغا از سران طوایف مزبور و ادای سوگند و وفاداری نسبت به شاه ایران

سند شماره ۱۷۰ دستور نخست‌وزیر به وزیر کشور و معاون وزیر امورخارجه در مورد بررسی اوضاع کردستان ایران و عراق و...

سند شماره ۱۷۱ تبلیغ طایفه احمدی بانه به نفع شیخ‌لطیف، حوزه نفوذ شیخ‌احمد و شیخ‌لطیف و ملامصطفی و...

سند شماره ۱۷۲ فعالیت نوری احمدطه دستیار ملامصطفی بارزانی، عزیمت او به شوروی و بازگشت او به عراق

سند شماره ۱۷۳ دعوت دولت عراق از شیخ‌رشید لولان مخالف ملامصطفی بارزانی

سند شماره ۱۷۴ فرق سیاسی فعال عراق، دستور شیخ‌احمد بارزانی به پیروان برای

انجام خدمت زیر پرچم، استثنای ایل بارزان از خلع سلاح عمومی عراق و...

سند شماره ۱۷۵ کمک مالی شوروی به ملامصطفی بارزانی، اعزام میرحاج‌احمد به شوروی، فعالیت و تحرک مداوم ملامصطفی در نواحی مختلف عراق، شعار اتحادکرد و عرب و پشتیبانی از جمهوری عراق از سوی وی و...

سند شماره ۱۷۶ سخنرانی ملامصطفی بارزانی در ضیافت سفارت یوگسلاوی در عراق

سند شماره ۱۷۷ فعالیت مجدد متواریان کومله (ژ.ک) در کردستان ایران، بازگشت عبدالله بارزانی به عراق، تحرکات و تلاش محمد مولود، دلشاد رسولی، ذبیحی، علی قاضی‌محمد و...

سند شماره ۱۷۸ پیشینه سیاسی نوری احمدطه اهل سقز دستیار ملامصطفی بارزانی و اهداف و اهتمام وی بر ایجاد جبهه متحد به ریاست بارزانی، تجدید حیات سیاسی و اداری ایام پیشه‌وری در کردستان عراق و ورود تفنگچیان جوانرودی به بغداد، رژه و ملاقات با عبدالکریم قاسم ـ تشکیل سازمان جوانان دانشجو متمایل به چپ، حمله به ایران و نگارش پیشینه بحرین به عنوان جزئی از خاک اعراب، شایعه ورود ملامصطفی بارزانی و برادرش در کابینه؛ یکی وزیر و دیگری رهبر اکراد ایران، عراق، ترکیه و روسیه ـ و...

سند شماره ۱۷۹ فعالیت روزافزون گروه‌های چپ در عراق ـ تأثیر آن در اوضاع ایران، مأموریت تبلیغ سیاسی در نواحی مرزی ایران و عراق به ملامصطفی بارزانی و...

سند شماره ۱۸۰ اظهارات کاردار اسرائیل در ترکیه دربارهٔ بیانات ملامصطفی بارزانی به منظور برپایی کنفرانس در بغداد از نمایندگان اکراد و...

سند شماره ۱۸۱ حضور بیگ‌زادگان متواری جوانرود و محمدامین لهونی (سرگرد

افتخاری) در حلبجه و عدم حضور ملامصطفی بارزانی در آنجا و...

سند شماره ۱۸۲ گزارش و بررسی اختلاف طوایف پشتدر با ملامصطفی بارزانی

سند شماره ۱۸۳ علت اسکان ملامصطفی بارزانی در منزل نوری سعید، فعالیت گروه‌های چپ و تردد در سفارت‌های بلوک شرق

سند شماره ۱۸۴ گزارش سلب اعتماد دولت عراق از ارتش، جایگزینی دانش‌آموزان دبیرستانی و دانشجویان به‌جای نیروهای تجسس، خبر زندانی شدن ملامصطفی بارزانی و...

سند شماره ۱۸۵ مسافرت پنج‌روزه ملامصطفی بارزانی به بارزان و سلیمانیه و بازگشت به بغداد

سند شماره ۱۸۶ تکذیب مسافرت ملامصطفی بارزانی به مسکو

سند شماره ۱۸۷ انتشار سخنان رئیس‌جمهور عراق دربارهٔ ایران و پیشنهاد انتشار نشریه‌هایی در سوابق ملامصطفی بارزانی و پیوند میهنی و دینی و نژادی اکراد با ایران

سند شماره ۱۸۸ اقدام اطلاعیه واصله از مأمورین عراق ـ رفتار مأمورین عراقی با ایرانیان مقیم نجف و کربلا و عراق ـ نصب اجباری تصاویر استالین، خروشچف، ناصر، قاسم، در دکاکین معابر، کیفیت شکست کودتای عبدالسلام عارف، اختصاص یکی از خانه‌های مجلل بغداد با نگهبان به ملامصطفی بارزانی، وضع اقتصادی عراق، ورود ویلیام رانتری معاون وزارت امورخارجه به بغداد، دستگیری نزدیکان رشیدعالی گیلانی و...

سند شماره ۱۸۹ دنباله سند پیشین، تغییر رفتار با ایرانیان، حرکتهای چپ در خانقین، پخش مصاحبه کودتاچیان از تلویزیون و اشاره به دخالت ایران در کودتا و...

سند شماره ۱۹۰ راجع به فشار ملامصطفی بارزانی بر محمدرشید بانه‌ای و استرداد کلیه آنچه دولت عراق از بارزانی‌ها گرفته است

سند شماره ۱۹۱ عزیمت دو تن از بارزانی‌ها برای بازگرداندن بارزانی‌های مقیم شوروی، اسکان ملامصطفی بارزانی در وزارت دفاع دولت عراق و حفاظت از او توسط افسران ارتش عراق، ... علل روابط تیره بارزانی با عبدالسلام عارف مخالفت ملامصطفی بارزانی با الحاق عراق به جمهوری متحد عرب و...

سند شماره ۱۹۲ مراجعه چهل‌وچهار تن از رؤسای ایلات ایرانی به رضائیه در ۲۳ آذر و مراجعه به سردشت و...

سند شماره ۱۹۳ نامزدی ملامصطفی بارزانی به ریاست اکراد عراق از سوی حزب کمونیست آن کشور

سند شماره ۱۹۴ ناآرامی مرز عراق به سبب اختلاف بین ملامصطفی بارزانی، شیخ‌رشید و محمود آقابرادوست

سند شماره ۱۹۵ واگذاری ساختمان نوری‌السعید به ملامصطفی بارزانی و...

سند شماره ۱۹۶ اخذ و حمل اسلحه از شوروی به عراق توسط شیخ‌لطیف و میرحاج و...

سند شماره ۱۹۷ فعالیت ملامصطفی بارزانی در ترویج مرام کمونیزم در عراق، پرداخت ماهانه از سفارت شوروی به وی، تلاش برای ورود به ارتش و احراز پست مهم و گماشتن نزدیکان و افراد بارزانی در ادارات و...

سند شماره ۱۹۸ ورود چهار تن از نزدیکان ملامصطفی بارزانی به اشنویه برای تبلیغ بین سران عشایر و اکراد ایران و...

سند شماره ۱۹۹ تشکیل جلسه در هتل تایگرس‌پالاس با حضور ملامصطفی بارزانی، باباعلی، توفیق منیر، سلیم‌الچلبی، عزیزالحاج عثمان، کامل قزلجی، مادام ورونیکا و...

سند شماره ۲۰۰ اقدام ملامصطفی بارزانی در رابطه با کردهای مهاجر ایران، اقدام جمهوری متحده عرب به ریاست جمال عبدالناصر در مقابل

کمونیست‌های عراق و روسیه ـ شیوع طومارمازی برعلیه پیمان ایران و آمریکا و تأیید قاسم در عراق ـ ورود افسران نظامی شوروی به عراق و تماس ملامصطفی بارزانی با آنها در هتل سمیرامیس و...

سند شماره ۲۰۱ توضیح و شناسایی یکی از چهار مبلّغ اعزامی از سوی بارزانی به ایران، رحمن قاسملو و...

سند شماره ۲۰۲ بازگشت شیخ‌لطیف و پسر ملامصطفی بارزانی از شوروی، تصمیم عشایر مرزی به پناهندگی به ترکیه و ایران

سند شماره ۲۰۳ مذاکرات ملامصطفی بارزانی و سران عشایر و بیگ‌زادگان اطراف پنجوین به اتفاق محمدرشید بانه و...

سند شماره ۲۰۴ پیوستگی اوضاع اجتماعی مهاباد با مسائل شمال عراق و تشویش اذهان عمومی از حضور ملامصطفی بارزانی در عراق و...

سند شماره ۲۰۵ تنقید ملامصطفی بارزانی از برخورد دولت ایران با برجستگان کرد، تأمین هزینهٔ وی توسط سفارت شوروی و تردد روزانه صدها نفر در منزل وی

سند شماره ۲۰۶ احمد غفوریابان مجری برنامه سیاسی رادیو کردی بغداد به اتفاق نوری احمدطه نمایندگان ملامصطفی بارزانی در پارت دموکرات

سند شماره ۲۰۷ آشتی ملامصطفی بارزانی با محمود آقابرادوست

سند شماره ۲۰۸ دستگیری طاهر آقاغدیر رئیس ایل کاکه‌ای عراق به سبب قرابت با ایلات کرد ایران و...

سند شماره ۲۰۹ درخواست شناسایی چهار نفر اعزامی بارزانی‌ها به ایران و اعلام نسبت رحمن قاسملو با ملامصطفی بارزانی و...

سند شماره ۲۱۰ عدم سفر ملامصطفی بارزانی به پنجوین و عزیمت محمدرشید بانه‌ای، محمدامین برادر محمدرشید و محمدامین گوله به سلیمانیه برای ملاقات بارزانی، نپذیرفتن آنها و...

سند شماره ۲۱۱ مخالفت با ملامصطفی‌بارزانی و حزب‌شیوعی (توده) در کرکوک و...

سند شماره ۲۲۵ حزب کردستان آزاد به رهبری ملامصطفی در مقابل سایر احزاب عراقی در بغداد، تردد شیخ‌سلیمان بارزانی و میرحاج در بین بادکوبه و بغداد، سابقه شیخ‌سلیمان در سوریه با خالدبکتاش، کردهای فیلی نیروهای نظامی و سیاسی بارزانی در بغداد، اوضاع احزاب سیاسی بغداد، ... ائتلاف و اتحاد شیخ‌لطیف و ملامصطفی بارزانی، حزب کردستان آزاد در سلیمانیه تحت نظر شیخ‌لطیف و روزنامه ژین به زبان کردی ارگان رسمی کمیته نامبرده و...

سند شماره ۲۲۶ وضعیت همکاری ملامصطفی بارزانی و شیخ‌لطیف با دولت عراق و محل استقرار آنها

سند شماره ۲۲۷ روابط شیخ‌لطیف و ملامصطفی بارزانی، دسته‌های سیاسی فعال در عراق

سند شماره ۲۲۸ موقعیت اجتماعی، سیاسی حزبی و ایلی و اجرایی ملامصطفی بارزانی

سند شماره ۲۲۹ تکذیب انتصاب ملامصطفی بارزانی به ریاست شرطه

سند شماره ۲۳۰ ورود جیتو کرد از همراهان ملامصطفی بارزانی در شوروی به ایران و ملاقات طاهر سمیتقو و رشید جهانگیری و...

سند شماره ۲۳۱ اقدام گزارش خبر روابط و موقعیت ملامصطفی بارزانی و شیخ‌لطیف

سند شماره ۲۳۲ فعالیت کمونیستی توسط رشید افندی و کمال افندی در نزدیک مرزهای ایران (بانه)

سند شماره ۲۳۳ ورود شیخ‌لطف‌الله و قادررشید وزیر و از کسان ملامصطفی بارزانی از مرز شوروی به ایران و عبور به ترکیه

سند شماره ۲۳۴ بررسی اخبار مختلف عراق از جمله حضور برادران بارزانی در کابینه و ریاست آنها و...

سند شماره ۲۳۵ حضور افسران روسی در بین بارزانی‌های بازگشته به عراق، فعالیت مبلغان حزب شیوعی برای ایجاد اختلاف سنی و شیعه و...

سند شماره ۲۳۶ دستگیری ایرانیان مسافران کردستان عراق توسط مأموران بارزانی و...

سند شماره ۲۳۷ واگذاری املاک نوری سعید به ملامصطفی بارزانی و تقویت او از طرف دولت عراق

سند شماره ۲۳۸ ایجاد حساسیت بین ترکها و کردها با دادن امتیازات به اکراد و درگیری این دو قوم در خانقین و مجروح و زندانی شدن قریب به چهارصد تن و...

سند شماره ۲۳۹ گزارش واصله از سنندج در مورد اوضاع داخلی عراق، اختلاف بین ملامصطفی و شیخ‌رشید عموزاده‌اش و درگیری طرفداران آنها، ورود شیخ‌لطیف به پنجوین، تقاضای پناهندگی محمدرشیدخان بانه به ایران و...

سند شماره ۲۴۰ استقرار افراد بارزانی بازگشته از شوروی در حاج‌عمران، سیدکانی، برادوست و انجام تعلیمات توسط افسران شوروی، تقویت جوانرودی‌های متواری و تحریک آنان برای حمله به پاوه و نوسود از سوی افسران یاد شده و...

سند شماره ۲۴۱ علت مسافرت وزیر کشور به کردستان و حضور مبلغان کمونیست در منطقه و...

سند شماره ۲۴۲ رونوشت اطلاعیه واصله از مرز عراق (سقز) در موارد مشاجره ملامصطفی بارزانی و شیخ‌لطیف، اختلاف عبدالکریم قاسم و ملامصطفی بارزانی، درگیری مسلحانه حزب شیوعی پارت دموکرات در سلیمانیه و... گماشتن بارزانی‌ها بازگشته آگاه از کشاورزی به عنوان مروج کشاورزی در کردستان عراق

سند شماره ۲۴۳ ائتلاف شیخ‌لطیف، شیخ‌احمد، ملامصطفی و بارزانی ها برای تشکیل کردستان آزاد، حمایت احزاب کمونیست، پارت، مقاومت ملی از آنها و تمهیدات دولت عراق و...

سند شماره ۲۴۴ اقدامات جوانرودی‌های متواری به عراق در نوار مرزی، تبدیل گروهان قصر شیرین به گردان و...

سند شماره ۲۴۵ ارائه پیشنهاد ملامصطفی بارزانی به دولت عراق مشابه نظریات پیشه‌وری که شامل پنج مورد...

سند شماره ۲۴۶ ورود عوامل حکومت قاضی محمد به عراق و پیوستن به ملامصطفی بارزانی، گماردن آنهادر مراکز نظامی و سیاسی، اطمینان قطعی ملامصطفی بارزانی به وضع فعلی و آتی و تشکیل کردستان آزاد و...

سند شماره ۲۴۷ اطمینان حکومت عراق به بارزانی‌ها و مسلح نمودن آنها و...

سند شماره ۲۴۸ تلگراف ترور نافرجام شیخ‌احمد بارزانی از طرف زیباریها، عزیمت شیخ‌احمد به بغداد، تیمسار منصورپور وابسته نظامی و فؤاد عارف واسطه صلح بارزانی‌ها و زیباریها، اهمیت موضوع، و...

سند شماره ۲۴۹ تلاش حکومت عراق برای آشتی شیخ‌لطیف، فعالیتهای حزب پارت دموکرات در بوکان و تأمین مالی دولت عراق برای تشکیل کردستان آزاد و تقویت ملامصطفی بارزانی و...

سند شماره ۲۵۰ اوضاع عراق، شورش شواف، مطلب‌التقدم دربارهٔ نشر مجله کردستان در ایران، ... اختصاص سیصدهزار دینار عراقی برای ساختن خانه جهت ۸۵۳ نفر بارزانی و...

سند شماره ۲۵۱ ورود دکتر فریدون کشاورز به بغداد

سند شماره ۲۵۲ دکتر فریدون کشاورز و مراد عزیز بارزانی در مراسم گشایش نمایشگاه صنعتی شوروی و...

سند شماره ۲۵۳ مطالب و مقالات روزنامه‌ها و احزاب در مورد رأی صادره دربارهٔ چهار تن از اکراد ایران و...

سند شماره ۲۵۴ دریافت متن یادداشت حزب دموکرات کردستان به رهبری ملامصطفی بارزانی از سوی احزاب و گروه‌ها در بارهٔ چهارصد تن از

اکراد ایران و وضعیت پیش آمده برای اکراد مزبور توسط حکومت شاه

سند شماره ۲۵۵ اختلاف شیخ‌لطیف و ملامصطفی و برخورد حزب شیوعی و پارتی در ماه مرداد ۱۳۳۹

سند شماره ۲۵۶ گزارش اوضاع داخلی عراق، تألیف کتاب استقلال کرد به دستور ملامصطفی بارزانی و انتشار آن در کردستان عراق و ایران و...

سند شماره ۲۵۷ گزارش پیرامون اظهارات ملامصطفی بارزانی، نشر و پخش و ارسال کارت عضویت برای افراد مایل به استقلال کردستان در ایران و عراق و اتحاد آن‌دو، نزدیکی زمان عملی‌شدن استقلال‌کردستان (پاییز ۱۳۳۹)

سند شماره ۲۵۸ تذکر ملامصطفی بارزانی به سران عشایر به هنگام عزیمت به شوروی که چنانچه در روسیه به انجام استقلال کردستان توفیق نیابد به لندن رفته وسیله دول انگلیس و آمریکا اقدام خواهد کرد و...

سند شماره ۲۵۹ تشکیل کمیته نظامی با حضور حکیم عامر فرمانده کل نیروی نظامی سوریه و عده‌ای از افسران عالی‌رتبه شوروی در عدم حضور ملامصطفی بارزانی، تقویت دولتها از استقلال کرد و...

سند شماره ۲۶۰ تصویر نقشه کردستان ایران، عراق، ترکیه و روسیه با کلیشه ملامصطفی بارزانی و تحلیل مسائل مربوط و...

سند شماره ۲۶۱ مناطق و ایلات تحت پوشش (جمعیت کرد) پیرو ملامصطفی بارزانی، تشکیلات حزبی و تجهیزات نظامی آنها تحت‌نظر جمال عبدالناصر و...

سند شماره ۲۶۲ اقدامات حزب پارت دموکرات به ریاست ملامصطفی بارزانی در مهاباد، مریوان، اورامان تخت سنندج، تقسیم سلاح در مناطق مزبور و همکاری همه رشیدبانه

سند شماره ۲۶۳ محدودیت حزب پارت دموکرات به رهبری ملامصطفی بارزانی از سوی دولت عراق، مساعدت هوا و نفوذ در مناطق مرزی ایران و...

تهران، ایلات غیرمتحده با بارزانی‌ها، حملات شورشیان به واحدهای مختلف دولتی و...

سند شماره ۲۸۴ حمایت اسرائیل از بارزانی‌ها به دستور انگلیس، ورود انورمائی به منطقه‌هورین شیخان برای تبلیغ پارتی، پیوستن عثمان شرف بیانی و پسرش به حزب پارت دموکرات کردستان

سند شماره ۲۸۵ تلگراف دانشجویان کرد از ژنو به عارف، اعزام نمایندگان دانشجویان کرد دانشگاه تهران به نزد ملامصطفی بارزانی و...

سند شماره ۲۸۶ اظهارات ملامصطفی بارزانی در مورد محمدرضا پهلوی و عدم ایجاد مزاحمت برای ایران، نظراتی در باره شیخ‌لطیف، محمدرشید بانه‌ای و جلال طالبانی

سند شماره ۲۸۷ اقدام گزارش فرماندار پاوه و اورامانات شامل اخبار و اطلاعات واصله از کشور عراق، پرداخت هفتاد هزار پوند به ملامصطفی بارزانی، پرداخت خسارت از سوی وی به اکراد متضرر از جنگها، علت پیروی از بارزانی، نامه بارزانی به قاسم، امکان کودتا در عراق، استخدام سوار برای قشون بارزانی، توجه به منطقه جوانرود، خبر شورش مسلحانه اخیر و نتیجه آن، ازسرگیری فعالیت اخوان‌المسلمین در عراق بعد از شورش بارزانی‌ها و...

سند شماره ۲۸۸ ورود شیخ‌عبدالکریم و فرزندش به ایران

سند شماره ۲۸۹ توضیح در کیفیت رابطین اطلاعاتی ساواک با ملامصطفی بارزانی

سند شماره ۲۹۰ گزارش اوضاع داخلی عراق واصله از فرمانداری پاوه و اورامانات شامل؛ تخلیه پاسگاه‌های دولتی در منطقه شورش از سوی حکومت، علت اقدام تخلیه، ارسال بیانیه دانشجویان کرد دانشگاه‌های اتریش، آلمان شرقی، آلمان غربی در حمایت از شورشیان، خبر قبول قیومیت ایران و جنگ تا خاتمه امر با عراق و...

سند شماره ۲۹۱ گزارش مجله (تایم) چاپ ایالات متحده تحت عنوان؛ در خاورمیانه

چه می‌گذرد؟ تهدید از ناحیهٔ کوهستان و...

سند شماره ۲۹۲ اقدامات شیخ‌رشید لولان برعلیه شورشیان کرد، و...

سند شماره ۲۹۳ ورود شیخ‌عبدالکریم کریچنه به ایران و...

سند شماره ۲۹۴ اعلامیه ملامصطفی بارزانی و عرض حال شورشیان عراق به مدیرکل سازمان ملل متحد از سفارت کبرای شاهنشاهی در بیروت و...

سند شماره ۲۹۵ مطلب مندرج در روزنامه لوسوار چاپ بیروت زیر عنوان؛ (امیر بدرخان برای گزارش نظریات اکراد به سازمان ملل‌متحد می‌رود) و...

سند شماره ۲۹۶ اظهارات مهندس ژرژ تبعه عراق دربارهٔ علل تغییر جبههٔ ملامصطفی بارزانی از شوروی به سمت آمریکایی‌ها و...

سند شماره ۲۹۷ گزارش اوضاع داخلی عراق واصله از شهربانی آذربایجان غربی، موقعیت شوروی، اظهارات ملامصطفی بارزانی در قبول تصدی‌های بعدی و...

سند شماره ۲۹۸ اوضاع کردستان عراق و شورشیان واصله از شهربانی مهاباد، نصب پرچم کردستان در سراسر نوار مرزی، تشکیل پاسگاه‌های نظامی توسط شورشیان و برخورداری از تسلیحات و وسایل ارتباطی، حقوق مکفی، و شیوهٔ سیستماتیک اداری، پیوستن کردان آسوری به فرماندهی دوشیزه‌ای آسوری و چهارصدتن مسلح از سوریه به ملامصطفی بارزانی، همراهی چند تن خارجی مجهول تبعه با ملامصطفی بارزانی، توپهای سنگین، هواپیما و ضدهوایی در اختیار شورشیان، پناهندگی شیخ‌رشید لولان و فتاح هرکی مخالفین بارزانی در ایران، دریافت مستمر کمانی‌السابق از عبدالکریم قاسم برای ملامصطفی توسط شیخ‌احمد برادرش، و...

سند شماره ۲۹۹ مندرجات روزنامه‌ای دیلی تلگراف در لندن دربارهٔ مصاحبه

ملامصطفی بارزانی با خبرنگاران آمریکایی، انگلیسی و فرانسوی در دهوک و زاخو، وساطت شیخ‌احمد بارزانی بین دولت عراق و شورشیان و...

سند شماره ۳۱۰ ملاقات جلال طالبانی نماینده شورشیان کرد با عبدالسلام عارف، تشکیل جلسه سران شورشیان و ملامصطفی بارزانی، مقدمهٔ ائتلاف برعلیه حکومت عبدالسلام عارف، ملاقات شیخ‌لطیف و ملامصطفی بارزانی، عزیمت مبلّغ حزب کمونیست و حزب پارت دموکرات به مناطق مرزی ایران و...

سند شماره ۳۱۱ فعالیت حزب پارت در ایران و معرفی همکاران و مبلغین و رابطه‌های آنان، مأموریت معاون کمال از سوی ملامصطفی بارزانی برای این امر

سند شماره ۳۱۲ کمیسیون سران عشایر در شهر کری عراق و سخنرانی عبدالله اسحاقی (احمد توفیق) و...

سند شماره ۳۱۳ اظهارات ملامصطفی بارزانی به بابکرآغا پشتدری دربارهٔ پناهندگی کرد عراقی مستقر در ایران

سند شماره ۳۱۴ دیدارهای مشکوک سران عشایر، پشتیبانی رادیوهای شوروی و اسرائیل از حزب پارت دموکرات کردستان عراق، تکثیر مجلهٔ پاری‌ماچ چاپ فرانسه با عکس روی جلد ملامصطفی بارزانی در کردستان عراق

سند شماره ۳۱۵ بغداد، روتر اعلامیهٔ شورای ملی انقلاب عراق برعلیه شورشیان ایرانی، بیانیهٔ کردها منتشره از بیروت مبنی بر تقاضای خودمختاری و آزادی آیت‌الله خمینی از زندان شاه و...

سند شماره ۳۱۶ شنوایی و اطاعت بارزانی‌ها از آیت‌الله حکیم و حمایت تلویحی عبدالناصر

سند شماره ۳۱۷ دستور دولت به مطبوعات در عدم ذکر نام ملامصطفی، تقاضای

ملامصطفی از کندی و...

سند شماره ۳۱۸ ورود همردبابه به ایران و دیدارها و ارتباط وی با اقشار مختلف و ارائهٔ اعلامیه و...

سند شماره ۳۱۹ تجاوزات و تخریبهای هواپیماها و نظامیان متجاوز عراقی به ایران، مقابله به مثل پیشمرگان بارزانی و تخلیه پاسگاه بمواز شرطه عراق و...

سند شماره ۳۲۰ گزارش اوج‌گیری مقام مبارزاتی ملامصطفی بارزانی به عنوان قهرمان ملت کرد، پیوستن روزافزون جوانان کرد از ایران و عراق و ترکیه به صفوف مسلح شورشیان بارزانی و...

سند شماره ۳۲۱ ارتباط ملاکین اکراد ایرانی با ملامصطفی بارزانی و...

سند شماره ۳۲۲ همکاری بارزانی در بازگرداندن پیوستگان کرد ایرانی به محل اصلی و...

سند شماره ۳۲۳ پیش‌بینی برنامهٔ آتی دولت ایران در زمینهٔ رسیدگی به اوضاع اقتصادی کردهای نوار مرزی برای جلوگیری از نفوذ حزب پارت دموکرات کردستان و...

سند شماره ۳۲۴ فعالیت برای ترویج اوج‌گیری منزلت ملامصطفی بارزانی و استقلال کردستان در اطراف بوکان، تبلیغات سوارهٔ ایلخانی‌زاده به نفع ملامصطفی بارزانی و...

سند شماره ۳۲۵ اظهارات، مصاحبه، ملاقات جلال طالبانی و کمال فؤاد نمایندهٔ پارت دموکرات کردستان در فرانسه، برلن، مونیخ و...

سند شماره ۳۲۶ طرح ملامصطفی بارزانی برای هماهنگی حزب دموکرات کردستان ایران با حزب منحله توده و...

سند شماره ۳۲۷ همکاری مخالفین لوایح شش‌گانهٔ انقلاب به اصطلاح سفید با حزب دموکرات کردستان ایران، تظاهرات طرفداران دفتر کمیتهٔ مالکین به ریاست شیخ نافع مظهر در سقز و... شایعهٔ علت تظاهرات پشتیبانی

از استقلال کرد و ملامصطفی بارزانی

سند شماره ۳۲۸ خبر حمله ستونهای عملیاتی حکومت عراق به بارزان و شکست آنها از تیپ شش صد نفری بارزانی‌ها به فرماندهی ملامصطفی بارزانی و...

سند شماره ۳۲۹ ملامصطفی و اکراد ایران، پایگاه مخفی بارزانی‌ها در مراکز مختلف، افراد مرتبط با بارزانی‌ها، حزب توده و بارزانی‌ها و...

سند شماره ۳۳۰ همبستگی اعضای حزب دموکرات کردستان ایران و ملامصطفی بارزانی

سند شماره ۳۳۱ فعالیت وابستگان پارت دموکرات در ایران و کیفیت کمک‌رسانی به شورش بارزانی و...

سند شماره ۳۳۲ اعلام همبستگی و کمک نظامی پشتدریها و بارزانی‌ها و...

سند شماره ۳۳۳ تهیه گندم شورشیان بارزانی از طریق مریوان (اورامان رزاب) دزلی

سند شماره ۳۳۴ ارسال پول اسرائیلی جهت کمک به شورش بارزانی‌ها و...

سند شماره ۳۳۵ همکاری و کمک آمریکایی‌ها به شورشیان بارزانی و...

سند شماره ۳۳۶ ارسال خواروبار جهت شورشیان بارزانی

سند شماره ۳۳۷ روابط اکراد نوار مرزی ایران و عراق، تحرک و تردد طرفداران ملامصطفی بارزانی در نقاط مرزی و شهرهای مرزی و شهرهای کردستان و... اخبار متفرقه تبلیغاتی، اقتصادی، سوق‌الجیشی از شورشیان بارزانی

سند شماره ۳۳۸ اظهارات روح‌الامین اشتری فرماندار مستعفی مرزخانه از تأثیر و تأثرات اجتماعی شورش بارزانی

سند شماره ۳۳۹ ترویج و پیشرفت حزب پارت دموکرات کردستان در مناطق قصرشیرین، سرپل ذهاب، کرمانشاه، پاوه، نوسود، و...

سند شماره ۳۴۰ دستور ملامصطفی بارزانی به کردهای ایران سوریه مبنی بر عدم تحرک سیاسی و نظامی

سند شماره ۳۴۱ اقدامات جلال طالبانی به همداستانی قاضی‌های مهاباد برعلیه ملامصطفی بارزانی، عزل جلال طالبانی و نصب ابراهیم احمد و اعزام وی به کنفرانس قاهره

سند شماره ۳۴۲ اکراد متواری به عراق و دستگیر شده در مرز مهاباد در رابطه با شورشیان بارزانی

سند شماره ۳۴۳ نحوهٔ عضوگیری حزب پارت دموکرات کردستان ـ تماس مالکین متواری سقز با ملامصطفی بارزانی

سند شماره ۳۴۴ تحلیل موردی شایعهٔ اختلاف بین سران دموکرات پارت؛ ملامصطفی بارزانی و...

سند شماره ۳۴۵ دستگیری افرادی که وجوهات حزبی را در چهارتا و پنجوین حیف و میل کرده‌اند؛ به دستور ملامصطفی بارزانی

سند شماره ۳۴۶ ارتباط سری متواریان با ملامصطفی بارزانی،توجه ملامصطفی بارزانی به عبدالله اسحاقی و ملاباقی و...

سند شماره ۳۴۷ کمک‌های غذایی اسرائیل به شورشیان بارزانی

سند شماره ۳۴۸ عزیمت مصطفی افندی به عراق و ملاقات با احمد توفیق، دریافت نامهٔ ملامصطفی بارزانی انتخاب ریاست شبکه‌های حزبی مرگور، رضائیه، شاهپور خوی و...

سند شماره ۳۴۹ منطقه جغرافیایی فعالین کرد وابسته به ملامصطفی بارزانی بنا به اظهارات (لازار) منشی سابق سفارت فرانسه در تهران

سند شماره ۳۵۰ تشکیل کنفرانس پارت دموکرات کردستان و... عدم حضور ملامصطفی بارزانی

سند شماره ۳۵۱ کنگرهٔ حزب دموکرات کردستان، کیفیت ارتباطات حزبی، مراجعین و مدعوین و سران حزب، مراسم برگزاری اساسنامه، منتخبین، مسیر بازگشت به ایران، حیطهٔ اقتدار نظامی و اجرایی شورشیان بارزانی و...

سند شماره ۴۲۲ تلگرافی از اهالی یزد در تبریک پیروزی سیاسی اکراد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۲۳ مراسم شادمانی و سرور و سخنرانی اهالی نصرآباد تفت به مناسبت پیروزی اکراد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۲۴ مراسم شادمانی و سرور و سخنرانی اهالی رحمت‌آباد و نجف‌آباد توابع بخش یزد به مناسبت پیروزی اکراد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۲۵ گزارش مراسم اهالی تفت به مناسبت کسب پیروزی سیاسی اکراد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۲۶ صورتجلسه و گزارش برپایی مراسم در شهرستان تفت و قطعنامه و تلگراف به مناسبت پیروزی سیاسی اکراد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۲۷ گزارش بر پایهٔ جشن و متینگ در شهرستان مهریز به مناسبت پیروزی سیاسی اکراد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۲۸ طومار و گزارش جشن اهالی خضرآباد به فرماندار یزد به مناسبت پیروزی سیاسی اکراد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۲۹ تلگراف و گزارش برپایی جشن اهالی بافق، قطعنامهٔ مهریز، خبر مراسم حومهٔ یزد، گردفرامرز ـ ندوشن به ـ مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی نژاد عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۳۰ تلگراف تبریک اهالی قاسم‌آباد پاچه‌لک الیگودرز به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی نژاد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۳۱ تلگراف نمایندهٔ عشایر سگوند رحیم‌خانی به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۳۲ تلگراف اهالی بغدادآباد مهریز یزد به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۳۳ گزارش فرمانداری کل یزد از برپایی مراسم احقاق حقوق کردهای آریایی شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۳۴ تلگراف و گزارش بخشدار حومه یزداز برپایی مراسم در دهات ابراندآباد و کرد فرامرز به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۳۵ تلگراف تبریک اهالی محمدآباد حومهٔ یزد به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۳۶ تلگراف تبریک اهالی ایرندآباد بخش حومهٔ یزد به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۳۷ نامهٔ اهالی بغدادآباد مهریز یزد به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۳۸ تلگراف اهالی مزدبرآباد مهریز به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۳۹ نامهٔ اهالی استریج مهریز یزد به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۴۰ گزارش فرمانداری کل یزد به مناسبت جشن‌ها و سرور اهالی و متینگ‌ها به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی‌نژاد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۴۱ تلگراف نمایندهٔ عشیرهٔ مطور خوزستان در تهنیت احقاق حقوق کردهای آریایی‌نژاد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۴۲ گزارش فرمانداری اردکان به مناسبت برپایی جشن‌ها و سرور اهالی و متینگ‌ها به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی‌نژاد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۴۳ تلگراف نمایندهٔ اهالی استریج مهریز به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی‌نژاد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۴۴ ارسال گزارش‌ها، تصاویر و اخبار برپایی جشن و سرور اهالی منطقه از سوی فرمانداری کل یزد به وزارت کشور

سند شماره ۴۴۵ تلگراف تبریک اهالی درگز خراسان توسط فرماندار شهرستان مزبور به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی‌نژاد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۴۶ نامه با امضای بیش از چهارصد نفر از کشاورزان، کارگران و اصناف شهرستان اردکان برای چاپ در جراید در اظهار خرسندی از پیروزی اکراد آریایی‌نژاد

سند شماره ۴۴۷ صورتجلسهٔ تمهیدات برگزاری مراسم از سوی اهالی مهریز به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی‌نژاد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۴۸ گزارش ادامه و استمرار مراسم جشن و سرور اهالی از فرمانداری یزد به انضمام اعلامیهٔ اصناف یزد

سند شماره ۴۴۹ تلگراف صنف لبنیات فروش شوش (خوزستان) به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی‌نژاد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۵۰ تلگراف صنف بزاز (خوزستان) به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی‌نژاد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۵۱ تلگراف نمایندهٔ اهالی استریج مهریز به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی‌نژاد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۵۲ تلگراف تبریک نمایندگان صنف طلاساز شوش (خوزستان) به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی‌نژاد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۵۳ تلگراف تبریک نمایندگان صنف میوه‌فروش شوش (خوزستان) به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی‌نژاد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۵۴ تلگراف تبریک نمایندگان پیمانکار ساختمانی شوش (خوزستان) به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی‌نژاد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۵۵ تلگراف تبریک نمایندگان صنف فرش‌فروشان شوش (خوزستان) به مناسبت احقاق حقوق کردهای آریایی‌نژاد شمال عراق (بارزانی‌ها)

سند شماره ۴۵۶ تلگراف نمایندهٔ کشاورزان و عشایر آل‌کثیر دزفول و شوش

اسناد

۱

وزارت کشور ـ اداره کل شهربانی

دفتر کل

تاریخ: ۲۴/۴/۵ ـ شماره: ۲۵۳۲/۴۴۴۶

جناب آقای نخست‌وزیر و وزیر کشور

بر طبق تلگراف رمز شماره ۲۸۱ ـ ۲۵/۴/۳ شهربانی کردستان به استناد گزارش شهربانی سقز معروض می‌دارد:

۱ ـ قاضی محمّد مهاجری روز ۳۱ خرداد به تهران عزیمت نمود و ساعت ۱۴ روز مزبور هم تیمسار رزم‌آراء به وسیلهٔ هواپیما از سقز به تهران حرکت نمود.

۲ ـ کلیهٔ سواران و تفنگچیان بارزانی که در قُراء اطراف سقز بودند به قریهٔ (سرا) سه فرسخی سقز واقع در خاک مهاباد مراجعت نمودند.

۳ ـ غفور شافعی اهل سقز کارمند سابق دارایی آنجا متواری و به قوای دموکرات ملحق شده است.

رئیس شهربانی کل کشور

سرپاس صفاری

۲

وزارت کشور

وزارت کشور ـ اداره سیاسی / ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور

تاریخ: ۱۳۲۵/۴/۱۶ ـ شماره: ۳۱۱۴

پاسخ شماره ۲۶۷۰ / ۲۰۶۸ / م ـ ۲۵/۲/۲۸ زحمت می‌دهد گویا موضوع درست به سفارت شاهنشاهی در عراق تشریح شد زیرا که سئوالات ایشان با احاطه که دارند برخلاف انتظار است ملامصطفی بارزانی از عشایر بارزان است هیچ نسبتی با عشایر ایران ندارد برابر دولت عراق طغیان و عصیان کرده به خاک مهاباد رفته با نهضت اکراد آنجا موافقت کرده و در خاک سقز و سردشت مشغول شرارت و تاخت و تاز است البته نیروی با شهامت دولت به وظایف خود عمل کرد و می‌کنند منظور اینجانب از رمز

مذکور راجع به عملیات محمد رشید قادر خان‌زاده بود. مشارالیه با وجود داشتن عائده و املاک در خاک عراق، چگونه به نهضت مهاباد پیوسته و اطراف سقز مشغول جنگ و تهاجم و قتل جوانان ایرانی است با اینکه دولت عراق اقدامات مجدانه[۱] برای جلوگیری از اکراد اتباع خود می‌باشد چگونه اجازه می‌دهند محمد رشید آزادانه مرتکب این شرارتها در خاک ایران بشود ممکن است دارائی او را مصادره فرمایند تا دست از این حرکات بردارد و هیچ نوع حمایتی نسبت به او نفرمایند. محلی که در تلگراف ذکر شده بود سقز است از قصبات مهم و معروف ایران است.

فرماندار کردستان ـ شمس ملک‌آرا

[ناخوانا، عنوان مُهر نگرفته است]

شمارهٔ ۳۸۲۸ ـ ۲۵/۳/۱۶ ـ سالور [امضاء]، ۲۵/۳/۱۵ آقای زندی ـ سابقه [۳۶۱۸]

مجاهد ـ ادارهٔ سیاسی، با مراجعه به سابقه اقدام نمایند ـ ۲۵/۳/۲۵

۳

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور

(محرمانه / مستقیم) خیلی فوری

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ دفتر کل

تاریخ: ۱۳۲۵/۲/۳۰ ـ شماره: ۱۰۲۵

جناب آقای نخست‌وزیر و وزیر کشور

بر طبق گزارش تلگرافی شماره ۱۴۹ ـ ۲۵/۲/۲۶ شهربانی کردستان به استناد گزارش شهربانی سقز معروض می‌گردد:

۱ ـ ملامصطفی بارزانی با عده سوار به بوکان آمده و از طرف قاضی محمد مهابادی خواربار و مایحتاج آنها تامین می‌شود

۲ ـ عده‌ئی از طایفه شکاک به محمد رشیدخان ملحق شده و پاسگاههای او در اطراف مرتبا تقویت می‌شود و از طرف محمد رشیدخان روز ۲۲ ماه جاری امیر اردلان

---

۱. در اصل سند (مجددانه) آمده است.

مقیم قریه هرمیله واقع در ۲۴ کیلومتری سقز احضار گردیده و او را تحت نظر قرار داده است.

۳ـ شب ۲۲ ماه جاری چند تیر به طرف اطاق محمد رشید خان در قریه سرا تیراندازی شده ولی تیر به کسی اصابت نکرده و مرتکب مجهول است.

۴ـ شب ۲۳ ماه جاری عده سوار محمد رشید خان به قریه ایچی ۶ کیلومتری سقز آمده و پس از مقداری تیراندازی خارج گردیده‌اند.

۵ـ سه روز پیش احمد فاروقی همدست محمدرشید خان به قریه مرخز ۱۸ کیلومتری سقز آمده و اظهار نموده تا چهار روز دیگر تکلیف قوای نظامی معین خواهد شد گویا قصد حمله و تعرض به سقز را دارند.

رئیس شهربانی کل کشور ـ صفاری

رونوشت برای استحضار به وزارت کشور ایفاد می‌گردد. ۱۳۹۸/۲۵/۲/۲۸ / ۵۷۶۱/۲۵/۲/۳۱ [امضاء]، ۲۵/۳/۱۵ آقای زندی ـ

رئیس شهربانی کل کشور ـ صفاری

فوری است ـ آقای کوثر، طبق دستوری که فرموده‌اند، فوراً اقدام شود/ ۲۵/۲/۳۰

محرمانه، فوری است ـ اداره انتظامات ـ اداره سیاسی ـ وزارت جنگ و به فرمانداری کردستان جهة آگهی اعلام شود ۲۵/۳/۱۹

۴

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور

اداره دفتر کل

تاریخ: ۲۵/۲/۳۱ ـ شماره: ۱۵۰۴

خیلی فوری ـ محرمانه ـ مستقیم، ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۰۵۹،

تاریخ: ۱۳۲۵/۳/۲ **۱۰۵۹ ـ ۲۴۹۱/۲۵/۳/۵**

جناب آقای نخست‌وزیر و وزیر کشور

گزارش رمز تلگرافی شماره ۱۶۴ ـ مورخه ۱۳۲۵/۲/۳۰ ذیلاً معروض می‌گردد.

شهربانی سقز گزارش داده از روز ۲۹ ماه جاری قوای محمد رشیدخان و شیخ

[ملا]مصطفی بارزانی و طوایف فیض‌اله بیگی و منطقه سقز و مهاباد عموما مسلح و سریعا از چند طریق به حال تهاجم رو به سقز پیشروی می‌نمایند و کلیه جاده‌ها جز راه کردستان مسدود شده و می‌توان گفت که نیروی سقز در محاصره است و به واسطه قطع سیمهای تلفون روابط سقز و بانه قطع گردیده و اوضاع آنجا نهایت درجه خطرناک است.

رئیس شهربانی کل کشور ـ صفاری

رونوشت برای استحضار به وزارت کشور ایفاد می‌گردد. رئیس شهربانی کل کشور ایفاد می‌گردد.

رئیس شهربانی کل کشور ـ صفاری

محرمانه ـ وزارت [کشور] اداره سیاسی، اداره انتظامات ۲۵/۲/۳۱ ـ وزارت‌کشور، اداره سیاسی، شماره ۲۴۹۱

۵

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور

اداره دفتر کل

تاریخ: ۲۵/۳/۱۰ ـ شماره: ۱۸۰۰

(محرمانه ـ مستقیم ـ فوری)

جناب آقای نخست‌وزیر و وزیر کشور

تعقیب معروضهٔ شمارهٔ ۱۸۰۲ ـ ۲۵/۳/۱ گزارش شمارهٔ ۱۸۷ ـ ۲۵/۳/۷ شهربانی کردستان ذیلاً معروض می‌گردد:

شهربانی سقز گزارش داده طبق اطلاع واصله از ساعت ده صبح روز پنج جاری جنگ عشایر دموکرات با پادگان سرباز قریهٔ (میرده) سه فرسخی سقز با نهایت شدت شروع و در حین پرواز هواپیمای بمب‌افکن به خلبان نیز تیراندازی ولی خلبان مزبور به وسیلهٔ شصت تیر به دفاع مبادرت و از قراریکه شایع است عدهٔ پنجاه نفری از طایفهٔ (شکاک و بارزانی) تلفات داده و جنگ آنها در کمال شدت ادامه دارد و قوای عشایر متهاجم قراء اطراف سقز را محاصره نموده و به طوری است که از سقز آنها را بدون دوربین در سنگرها مشاهده می‌نمایند و به علاوه به هر آبادی که وارد شده‌اند، خصوصاً طایفهٔ شکاک به تعدیات پرداخته و حتی البسهٔ زنان را درآورده و برده‌اند.

رئیس شهربانی کل کشور

سرپاس صفاری

۶

وزارت امورخارجه

ادارهٔ دفتر محرمانه

محرمانه ـ وزارت کشور

تاریخ: ۲۵/۴/۱ ـ شماره: ۱۴۶۰

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۳۹۲۸ ـ تاریخ: ۱۳۲۵/۴/۴

در پاسخ نامهٔ شمارهٔ (۳۸۲۸ / س / ۳۱۱۴ / م) مورخهٔ ۱۳۲۵/۳/۲۰ منضم به رونوشت گزارش فرمانداری سنندج زحمت اشعار می‌دهد که سفارت شاهنشاهی در عراق از هویت ملامصطفی بارزان و تبعیت او به دولت عراق و سابقهٔ طغیان وی و فرار نامبرده به خاک ایران و عدم انتساب ملامصطفی به عشایر ایران کاملا اطلاع دارد و مقصود وزارت امورخارجه نه این بوده است که آقای فرماندار دربارهٔ ملامصیطفی توضیحات بدهند چون در کشف تلگراف رمز فرمانداری که در لف نامهٔ شمارهٔ (۱۷۱۲/۲۳۱۸ / م) مورخهٔ ۱۳۲۵/۲/۱۷ به وزارت امور خارجه ارسال گردیده جملات (اشرار ایل زانی) (داخل خاک شعر) نوشته شده بود و این دو جمله مجهول بوده است به آن جهت نسبت به این دو جمله در طی نامهٔ شمارهٔ ۱۰۹ مورخهٔ ۱۳۲۵/۲/۲۳ از آن وزارت توضیح خواسته شد. به هر حال قضیه محمد رشید در جریان مذاکره و اقدام است نتیجه بعداً به استحضار وزارت کشور خواهد رسید. خواهشمند است با مراجعه به نامهٔ مزبور توضیحاتی که خواسته شده است اشعار فرمائید.

وزیر امور خارجه

از طرف...

محرمانه، ادارهٔ سیاسی اقدام نماید ـ ۲۵/۴/۳ ـ

وزارت کشور، اداره سیاسی، شماره ۴۷۶۴، تاریخ ۴/۴/ ـ

آقای امامی ـ ۴/۵/ـ

۷

وزارت کشور ـ فرمانداری سنندج
تاریخ: ۱۳۲۵/۴/۶ ـ شماره: ۴۱
محرمانه، مستقیم ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۵۶۸۸، تاریخ: ۱۳۲۵/۵/۹
وزارت کشور ـ اداره سیاسی، شماره ۶۸۰۸، تاریخ: ۲۵/۵/۱۰ ـ (ادارهٔ سیاسی به دقت ملاحظه و اقدام نماید)
فرمانداری معظم کردستان ـ ۳۳۳۰

محترماً در پیرو گزارش شماره ۳۷/۲۵/۳/۲۸ محرمانه مستقیم بعرض می‌رساند:
پس از دو شب توقف در بانه و سردشت تیمسار سرلشگر رزم‌آرا رئیس بازرسی ناحیهٔ ۲ نظامی به اتفاق آقای حاج سید باباشیخ به سقز مراجعت و بلافاصله به قصد ملاقات آقای قاضی محمد به قریه سرای عزیمت فرموده و نیمْ ساعت بعدازظهر همانروز به سقز مراجعت و بعد درنگ به وسیله هواپیما به طهران حرکت فرمودند.

کامیون‌های ارتش که برای پادگان‌های بانه و سردشت و میره ده خواربار برده بودند دو روز قبل به سقز مراجعت و فقط ۱۵ کامیون را عدهٔ بارزانی‌ها که مأمور حفاظت جاده ماشین‌رو بین بانه و سقز می‌باشند مانع از مراجعت به سقز شده و اظهار داشته بودند که پادگان میره ده بایستی به وسیله آنها به سقز برگردد. فرمانده پادگان نامبرده نیز برای محافظت کامیون‌ها از دستبرد آنها به مقام اغفال برآمده و کامیون‌ها را خواسته بود که برای حرکت افراد نزدیک خندق و استحکامات پادگان ببرند و پس از رسیدن کامیون‌ها به محل مورد نظر فرمانده پادگان و اطمینان از اینکه از تحت سلطهٔ بارزانی‌ها خلاص شده آنها را از حرکت نیرو به سقز مأیوس کرده و برای مقابله و جنگ حاضر می‌شود عده‌ای اکراد و مخصوصاً خود محمد رشید بانه که برای انجام همین منظور از سرای به نزدیکی میره ده آمده و به طوری که معلوم می‌شود تصمیم داشته‌اند پس از اینکه پادگان میره ده استحکامات خود را تخلیه و به سقز حرکت کردند آنها را محاصره و خلع اسلحه بکنند با این جریان تیرشان به سنگ خورده و مأیوس شده و خود محمد رشید دیروز به طرف سرای مراجعت نموده و فعلاً کامیون‌های مورد بحث در پادگان میره ده باقی است.

از یک هفته قبل عدهٔ شکاکها درصدد مراجعت و در این دو روزه ابوالجمعی **عمرخان** که در دهات و استان سرشیو بودند کلاً به طرف خاک **مهاباد** در حرکت و برگشته‌اند و سواران پسر آقای **اسمعیل آقای** [ ] نیز که در دهات **فیض‌الله‌بیگی‌ها** متمرکز بودند شروع به مراجعت نموده‌اند و فعلاً قوای اکراد مهاباد متمرکز در دهات توابع **سقز** عبارت از عدهٔ **بارزانی‌های** عراقی است که در دهات **آخکند**، **مرخوز**، **مثترنی**، **قشلاق**، **آلتون** و ارتفاعات آنجاها متمرکز و جمعیت آنها در حدود پانصد نفری تخمین می‌شود. عدهٔ **هرکی**، **مامش**، **زرزا**، **فیض‌الله‌بیگی** که در دهات فیض‌الله‌بیگی‌ها پراکنده و یک قسمت هم در محال **گورک سقز** می‌باشند و جمعیت آنها نیز در حدود چهارصد نفری است خود **محمدرشید بانه** هم که فرماندهی این جماعت به او واگذار است با خانواده و فرزندانش که اخیراً به شرح گزارش ۲۵/۲/۱۹/۳۲ از طرف دولت عراق تبعید شده‌اند در قریه سرای خاک مهاباد ملک آقای محمد عباسی متمرکز و عدهٔ جمعیت مسلح نامبرده و کسانش در حدود هفتاد نفری خواهد بود.

به طوری که اطلاع می‌رسد **شیخ احمد** برادر ملامصطفی بارزانی چندی است به طرف عراق برگشته و مشغول اخذ تأمین و درصدد مراجعت به اوطان خود می‌باشند به ویژه پس از ضربت شدیدی که در واقعه ۲۵ خرداد، موضوع گزارش شماره ۲۶ - ۲۵/۳/۲۶ در ارتفاعات ماشا متصل به شهر سقز از طرف قوای دولتی به آنها وارد آمده و کشته و زخمی زیادی که داده‌اند به کلی مرعوب شده حرارت اولیه آنها از بین رفته و چنانچه دولت عراق برای مراجعت آنها تمایلی نشان دهد به طور قطع بلادرنگ خواهند پذیرفت.

بخشدار سقز، امیری اردلان

رونوشت: در پیرو شماره ۱۲۳ - ۲۵/۴/۱ برای استحضار وزارت کشور ادارهٔ سیاسی ایفاد می‌گردد.

[امضاء ناخوانا]

۱۳۵
۲۵/۵/۲

---

[۰] سند افتادگی دارد.

۸

۴۴ محرمانه، مستقیم
۲۵/۴/۲۰

فرمانداری معظم کردستان

پیرو معروضهٔ ۴۱/ ۲۵/۴/۶ استحضاراً بعرض می‌رساند:

۱ ـ تاکنون دو مرتبه دیگر به وسیله کامیون‌های آرتش برای پادگان‌های میره ده بانه، سردشت خواربار حمل شده نانوازاده و یکی دو نفر دیگر نماینده دمکرات مهاباد به لباس افسری ملبس می‌باشند برای رفع موانع حمل خواربار نامبرده و انجام سایر اوامر فرماندهی نیرو در سقز اقامت دارند.

۲ ـ ملامصطفی بارزانی رئیس بارزانی‌های متواری عراق و محمدحسین سیف قاضی که سمت فرماندهی قوای دمکرات مهاباد دارد اخیراً به قریه سرای آمده و (جاده ماشین‌رویی که در جنگ بین‌المللی سابق به وسیله قوای شوروی‌ها از خط سرا اخکند، مرخوز ۳ فرسخی غربی سقز به طرف بانه ساخته شده و این مدت بلامصرف و متروک و مخروب مانده بود و اخیراً از طرف دمکرات‌های مهابادی به وسیله رعایای دهات اطراف تعمیر شده است) افتتاح کرده و فعلاً کامیون و ماشین سواری آنها از خط مهاباد و گردنهٔ سرای مستقیماً به دهات آخکند، مرخوز، تموغه و اطراف میره ده که قوای آنها متمرکز است عبور و مرور و خواربار حمل می‌نماید و گاهی نیز از قریه تموغه و به جاده ماشین‌رو بانه و سقز منتهی می‌شود مسیر آنها به سقز نیز عبور و مرور می‌نماید.

بخشدار سقز

رونوشت برابر اصل است، عبدالرحمن افشار — امیری اردلان

۹

وزارت کشور ـ اداره سیاسی

جناب آقای نخست‌وزیر و وزیر کشور

پیرو معروضه شماره ۵۱۳۹/۳۰۷۷ ـ ۲۵/۴/۱۹ محترماً طبق گزارش شماره ۳۳۲ ـ ۲۵/۴/۱۸ شهربانی کردستان به استحضار می‌رساند:

۱ ـ سیف قاضی وزیر جنگ مهاباد به اتفاق محمدامین قادر خان‌زاده برادر محمد رشیدخان، ملامصطفی بارزانی ـ احمد فاروق به قریه سرا و روز ۱۵ جاری به قریه قهرآباد واقع در ۹ کیلومتری سقز وارد شده‌اند.

۲ ـ چند کامیون ارتش کامل خواربار از سقز به بانه به وسیله سه نفر افسر و چند سرباز دموکرات بازرسی و پس از حصول اطمینان که محمولات مزبور اسلحه و مهمات نیست روز ۱۶ تحت مراقبت دموکراتها به طرف بانه حرکت داده شده است.

۳ ـ اتومبیلی حامل مسافرین مذکوره در شماره ۵۱۳۹/۳۰۷۷ ـ ۲۵/۴/۱۹ که از سرا به سقز مراجعت می‌نموده‌اند با اینکه از طرف نظامیان نگهبان به منظور توقف و شناسائی آنها دو تیر شلیک شده توقف ننموده و به سقز وارد شده‌اند.

۲۵/۴/۲۳ ـ ۱/۳۰۲۴/۵۱۵۰

محرمانه ۴۷۸۷/ک / ۵/۱۲ — از طرف رئیس شهربانی کل کشور

پاسیار حسام وزیری

تعقیب شماره ۴۷۲۳ ـ ۲۵/۴/۲۲ رونوشت شرح بالا جهت استحضار ادارهٔ انتظامات ارسال می‌شود.

۱۲۱۷۰/ن / ۵/۱۶ / (بعرض برسد) ۲۵/۵/۱۶ / (ضمن پروندهٔ امر بایگانی شود)

۲۵/۵/۱۷ — کفیل ادارهٔ سیاسی

۱۰

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور

دفتر کل ـ محرمانه ـ مستقیم

تاریخ: ۲۵/۵/۲۲ ـ ۱/۴۲۴۱/۶۷۷۲

جناب آقای نخست‌وزیر و وزیر کشور

بر طبق گزارش تلگرافی شماره (۴۵۹) شهربانی کردستان به استناد گزارش شهربانی سقز به استحضار می‌رساند:

۱ ـ به طوری که انتشار دارد ارامنه آذربایجان به روسیه کوچ نموده و به جای آنها از اکراد روسیه به آذربایجان خواهند آمد بلکه قسمتی نیز به تبریز وارد گردیده‌اند.

۲ ـ توتونهای دخانیات مهاباد از طرف قاضی محمّد به شوروی حمل و در مقابل قند و ظروفات بلور و چینی گرفته شده.

۳ ـ اخیراً قاضی محمّد از محمد رشیدخان نگران شده و تصمیم دارد او را از قریهٔ (سرا) به مهاباد احضار و در آنجا اسکان دهد ولی نامبرده به عنوان اینکه محمدامین برادرش بیمار و به سرکشی او خواهد رفت به دهات بانه متواری و فعلاً ملامصطفی نام بارزانی به جای او در سرا گذارده شده.

۴ ـ اسمعیل فرخی ستوان ۲ دموکرات پس از مراجعت از سقز مورد بدگمانی قاضی محمّد واقع و علائم دموکراتی را از او خلع نموده‌اند.

رئیس شهربانی کل کشور

سرپاس صفاری

۱۱

آقای دکتر جاوید استاندار آذربایجان

به طوری که اطلاع دارید از چندی به این طرف عدهٔ از عشایر کُرد آذربایجان غربی و مهاباد به منطقه سقز و نواحی مجاور آن تجاوزاتی کرده که به وسیله قوای نظامی از تعرضات و عملیات خلاف رویه آنها جلوگیری شد ولی معهذا این تجاوزات باز هم ادامه داشته و دستجاتی از اکراد مهاباد به اسامی مختلف به این مناطق تجاوز می‌نمایند حتی طبق آخرین اطلاعات واصله بارزانی‌ها که اکراد عراقی و به خاک ایران بدون هیچگونه اجازه‌ای آمده‌اند در مهاباد تمام ادارات و سازمانهای شهری را در دست و مشغول کار شده‌اند. در این موقع که جنابعالی سمت استانداری آن استان را داشته و بایستی از تمام سوءجریانات جلوگیری نمائید لازم است اولاً از تجاوزات اکراد مهاباد و آذربایجان غربی بهراسم و رسم که باشد به منطقه سقز و سایر مناطق جلوگیری نمائید، ثانیاً تکلیف عشایر بارزانی را که بدون مجوز و کسب اجازه از دولت به این مناطق آمده‌اند روشن سازید و اگر چنانچه استان آذربایجان قادر به جلوگیری از تجاوزات اکراد نبود و یا

نمی‌تواند اکراد بارزانی را که عراقی بوده و به نواحی ایران تجاوز نموده‌اند مطیع اوامر دولت سازند رسماً اطلاع دهید که فورا اقدامات اساسی جهت جلوگیری از این جریانات و تجاوزات به عمل آید.

نخست‌وزیر

۱۲

جناب آقای دکتر جاوید

شرحی از وزارت جنگ رسیده و تقاضا نمودند متن آن به عنوان جناب عالی با رمز مخابره شود، خواهشمندم به مفاد آن دقت فرموده و جواب مقتضی را توسط اینجانب تلگراف فرمایید. اینک متن شرحی که از وزارت جنگ رسیده است:

مدت چند ماه است که اکراد ساکن منطقهٔ ماکو، رضائیه، مهاباد به عناوین مختلف در منطقه سردشت و سقز مداخله نموده و حتی مزاحمت‌های بسیاری برای اهالی حوزهٔ سقز و سردشت فراهم ساخته‌اند با آنکه از طرف ارتش اقدامات لازمه شده چون این افراد جزو منطقهٔ استانداری جنابعالی می‌باشند در صورتی که حتماً تحت اداره و سرپرستی استان هستند؛ دستور فرمائید، افراد مسلح خود را جمع‌آوری و کوچکترین تخطی به خارج منطقه مهاباد ننمایند، ضمناً در چند روز قبل آقای سیف قاضی مأمورینی از بارزانی‌ها که اکراد عراق و فعلاً متواری در خاک ایران در مهاباد می‌باشند؛ در منطقهٔ سیف‌اللهبیگی سقز قرار داده معلوم نیست اولاً افراد عراقی را که به هیچ وجه ملیّت ایرانی ندارند چرا به مهاباد راه داده و در ضمن مطابق کدام اجازه به این عمل مبادرت شده است چه این اعمال را نمی‌توان نادیده گرفت و با بی‌قیدی نگاه کرد، قدغن فرمائید؛ اولاً فوری افراد عراقی که به ایران آمده‌اند مطابق قوانین موضوعه اسلحه خود را تحویل و محل مسکونی برای آنها تعیین و یا از ایران خارج سازند ثانیاً از این مداخلات در منطقه خارج از مهاباد حتی در نقاط اکراد سایر نواحی با تصورات واهی به سایر نقاط ایران جلوگیری شود. از نتیجهٔ اقدامات دولت را مستحضر فرمائید.

۱۳

۱۴ شهریور ۱۳۲۵

جناب اشرف آقای قوام نخست‌وزیر

تلگراف رمزی امروز از کردستان رسیده است که عیناً نقل و از لحاظ مبارک می‌گذرد...

... در موقع توقف کمیسیون متجاوز از ده نفر مالکین ساکن سقز با حال اضطراب و نگرانی شکایت کردند که بارزانی‌ها به خاک سقز تجاوز نموده و محصول سهم مالک را جمع‌آوری و حمل می‌نمایند و مانع ورود مالکین به محل هستند و این تضییقات برای آنست که مالکین برای حفظ عواید املاک به اکراد مهاباد پناهنده و تابع افکار آنها شوند و برای اثبات قضیهٔ نماینده از طرف لشکر و آقای صدر قاضی به (کانی چشتی) که چهار کیلومتری سقز است اعزام و با تنظیم صورت مجلسی که نمایندگان امضاء کرده صحت جریانات تأیید و آقای صدر قاضی وعده فرمودند که با ملاقات آقای قاضی محمد از این عملیات جلوگیری شود. لشکر کاملاً قادر به جلوگیری و حفظ انتظامات است و منتظر دستور می‌باشد ولی این وضعیت موجب تشویش و تقویت خوانین مهاباد و سرایت به سایر نقاط و اضطراب سایر خوانین و مالکین سقز و سنندج می‌باشد. در هر حال مالکیت را به مراحم و توجهات حضرت اشرف امیدوار نمودم.

(ساعت ۷/۵ ـ ۲۵/۶/۱۳ ـ شماره ۵) **جهانگیری**

۱۴

وزارت امورخارجه

ادارهٔ دفتر محرمانه

تاریخ: ۱۳۲۵/۶/۲۶ ـ شماره: ۳۳۴۵ پیوست...

جناب اشرف آقای قوام نخست‌وزیر

از سفارت شاهنشاهی در بغداد راجع به شرح مندرجه در روزنامهٔ الزمان چاپ بغداد داثر به عودت خانواده‌های بارزانی به عراق گزارشی رسیده است که رونوشت آن را جهت ملاحظه به پیوسته تقدیم می‌دارد.

(رونوشت به وزارت جنگ و کشور فرستاده شود. نا[ ]) **از طرف وزیر امور خارجه**

۲۰۷۰
۲۵/۶/۲۷

۱۵

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور

تاریخ: ۲۵/۸/۲۹ ـ شماره: ۱/۷۴۱۳/۱۱۵۸۶

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۷۸۳۴، تاریخ: ۲۵/۹/۲

وزارت کشور

تعقیب شماره ۷۳۶۱/۱۱۵۱۱ ـ ۳۲۵/۸/۲۷ به استحضار می‌رساند گزارش شماره ۸۰۳ ـ ۲۵/۸/۱۳ شهربانی کردستان حاکی است: چند روز قبل عشایر بارزانی و مهاباد اطراف سردشت را محاصره و از طرف پادگان نظامی شدیداً دفاع به عمل آمده در نتیجه تلفاتی داده شده که هنوز عده آنها معلوم نیست.

دموکراتهای مقیم اطراف سقز جاده بین سقز و بانه را به کلی خراب نموده‌اند که از رفت و آمد وسائط نقلیه ارتش جلوگیری نمایند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور

پاسیار(۱) حسام وزیری

(محرمانه؛ اداره سیاسی، اداره انتظامات، به جناب اشرف آقای نخست‌وزیر عرض می‌شود. ۲۵/۸/۳۰) ـ (آقای شاکر)

(وزارت کشور، دفتر محرمانه، شماره ۱۱۸۴ ـ ۲۵/۹/۲)

۱۶

وزارت کشور ـ استانداری آذربایجان

تاریخ: ۲۶/۴/۲ ـ شماره: ۲۵۵۱

دفتر محرمانه وزارت کشور

بعد عنوان

محترماً معروض می‌دارد طبق گزارش شهربانی ماکو در ساعت ۱۲ روز ۱۷ ماه جاری سرهنگ ساتراب کلانتر مرز به دعوت تیمسار همایونی کلانتر مرز ترکیه را ملاقات مذاکره در اطراف جلوگیری از گروه‌های بارزانی و عده شیخ حسن که قصد مهاجرت به خاک ترکیه دارند بوده در قسمت اول موافقت و در مورد قسمت دوم فعلا مشغول مذاکره

نتیجه بعداً به عرض خواهد رسید.

معاون شهربانی آذربایجان

زادسر

محرمانه ۱۴۲۶م ـ ۲۶/۳/۲۷

رونوشت به وزارت کشور ایفاد می‌گردد.

استاندار آذربایجان

(دفتر ثبت وزارت کشور، شماره ۴۵۳۵ ـ ۲۶/۴/۲)

۱۷

۲۳ آبان ماه ۱۳۲۶

گزارش

به طوری که کسب اطلاع شده در عراق حزبی به نام (رزگار) تشکیل یافته و مرامنامه خود را در شش ماده اصلی به شرح زیر تدوین و مشغول فعالیت شده‌اند:

۱ ـ مخالفت با حکومت فعلی عراق

۲ ـ اتحاد اکراد عراق و ایران و ترکیه

۳ ـ رابطه با احزاب آزادیخواه کشورهای همجوار و سایر ملل

۴ ـ تعلیم زبان کردی در مدارس

۵ ـ مخالفت با پیمان سعدآباد و امثال آن

۶ ـ تنفیذ و مبارزه با رویه حکومت عراق با کارگران نفت کرکوک

این حزب نمایندگان خود را به اشنو، مهاباد و سقز نیز فرستاده تا نظریه اکراد ایران را موافق نمایند.

(آقای مسعودی، ۸/۲۴ ـ سابقه فوراً ضمیمه شود ۸/۲۴)

(دو گزارش به استانداری آذربایجان و فرمانداری کردستان و فرمانداری سقز مجازند و شهربانی کل [؟] مدیرکل [؟] که مواظب باشند و در وزارت جنگ نیز تذکرات لازم داده شود ـ ۲۶/۸/۲۳)

(آقای الهی از معاون ادارهٔ سیاسی دیروز پرونده‌ای با گزارش که از شهربانی در این باب رسیده بود برای اقدام فرستاده شود، دستور عمل گزارش را هم آقای [؟] پرونده امر برای اقدام ضمیمه نمایند بفرمایید در موقع اقدام مفاد این گزارش مورد نظر گرفته شود، ۸/۲۴ ـ ۱۰۴۶۴، س)

۱۸

وزارت امورخارجه

محرمانه

بازگشت به نامه‌های ۱۳۲۶/۹/۱۵ شماره ۶۵۸۸ و ۲۶/۱۰/۲۹ شماره ۷۸۵۲ راجع به وضعیت فعلی حزب زرکار[1] در عراق می‌نگارد. چون گزارش سابق این سفارت بر طبق اطلاع کنسولگری شاهنشاهی در موصل بود لذا در این باب از کنسولگری نامبرده توضیحات لازم خواسته شد به قرار پاسخی که به سفارت نوشته است بعد از رفع غائله بارزانی‌ها در عراق و آرامش وضعیت آذربایجان و کردستان در ایران فعالیتی از طرف حزب مزبور مشاهده نشده و مؤسسین آن پی کار خود رفته‌اند. معهذا چنانچه در آتیه باز هم فعالیتی از آنها مشاهده شود، مراتب را به عرض خواهد رسانید.

کاردار ـ علی اصغر کیوانی

رونوشت گزارش شماره ۲۹۰۰ شهربانی تبریز راجع به خبری که از رادیو مخفی متجاسرین مربوط به ۲۱ آذر ۲۷ بین اهالی تبریز نقل و انتشار یافته برای استحضار عالی به پیوست تقدیم می‌شود.

۱۹

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور

اداره آگاهی ـ دائره سه

تاریخ: ۲۷/۸/۲۴ ـ شماره: ۱۳۶۱۲۱/۱۵۹۵۸/۳۳۷۳ ـ پیوست یک برگ

موضوع: محرمانه ـ مستقیم (ادارهٔ سیاسی ۲۷/۸/۲۵/ وزارت جنگ و شهربانی کل کشور)

وزارت کشور

رونوشت گزارش شماره ۲۹۰۰ شهربانی تبریز راجع به خبری که از رادیو مخفی متجاسرین مربوط به ۲۱ آذر ۲۷ بین اهالی تبریز نقل و انتشار یافته برای استحضار عالی به پیوست تقدیم می‌شود.

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۵۲۷۰ تاریخ ۲۷/۸/۲۶

۱۰۸۰۸ ـ ۲۷/۹/۲۷

رئیس شهربانی کل کشور

سرتیپ صفاری

---

۱. رزگار ـ رزگاری = به معنی رستگاری صحیح است.

۲۰

تاریخ: ۲۷/۸/۲۰ ـ شماره: ۱۲۹۰۰

شهربانی تبریز ـک ۱ ـ طبق اطلاع اخیراً بین مردم انتشار یافته که رادیو در ۲۱ آذرماه، ۲۳ غلام یحیی از آستارا و ملامصطفی بارزانی، [از] آذربایجان عمل کرده وارد تبریز خواهند شد و مهاجرین و طرفداران؟؟ انتظار چنین واقعه را دارند برای مراقبت و تکذیب این شایعات و تعقیب؟؟ مربوطه دستور صادر مراتب به استانداری و بازرس؟؟؟ اعلام گردیده است. سرتیپ دانشپور

رونوشت برابر اصل است.

۲۱

وزارت امور خارجه ـ اداره اوّل سیاسی

تاریخ: ۲۹/۶/۲۵ ـ شماره: ۳۶۳۵

نخست وزیری

به قرار گزارشی که از سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد رسیده است جراید بغداد می‌نویسند: ملامصطفی بارزانی که در سال ۱۹۴۷ با اتباع خود به خاک شوروی فرار کرده اخیرا نامه‌هایی برای اولیای دولت عراق فرستاده و ضمن اظهار تاسف و پشیمانی از عملیات گذشته خود اظهار داشته است که از فکر تأسیس میهن ملی کرد منصرف و مایل به عودت به عراق می‌باشد. در صورتی که دولت جائزه دستگیر کردن زنده یا مرده او را که سابقاً اعلان نموده ملغی نماید حاضر است به عراق مراجعت نماید.

وزیر امور خارجه [امضاء]

(ساعت $13\frac{3}{4}$ ـ ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر شماره ۲۴۴۵/۴ ـ تاریخ ۲۹/۶/۲۵)

۲۲

ترجمهٔ بیانیه

رفت و آمد نمایندگان استعمار به کردستان

در اثنای تابستان امسال سفیرکبیر امریکا برای مدت دو روزی، مسافرتی به سلیمانیه نمود و با بعضی از متنفذین ملاقاتهایی به عمل آورد:

پوشیده نیست بر اینکه امریکا پس از پایان جنگ جهانی کوشش می‌نماید که قدمهای خود را در کردستان که مرکز مهم سوق‌الجیشی و مرکز مهم نفت است با نشان دادن خرافات مانند وحدت کردستان و استقلال آن ثابت نماید و برای این منظور هیئت‌هایی برای جلب اکراد به طرف سیاست استعماری مفتضح خود به کردستان ایران و عراق فرستاده و مسافرت سفیر کبیر امریکا خالی از مقاصدی برای ایجاد دستها و پایگاهی برای امریکا در کردستان عراق نیست و پس از مسافرت سفیر امریکا نشاطی از طرف افسران و کنسولها و جاسوسان انگلیس در کردستان عراق مشاهده شد و می‌خواستند تأثیر مسافرت سفیر امریکا را دانسته و طوری نمایند که نوکرها و دست‌نشانده‌های خود را از دست ندهند؛ خوب شد سفیر امریکا و جاسوسان انگلیسی فقط با چند نفر از اکراد که ارتباطی با ملت حقیقی کرد و نوجوانان آن ندارند ملاقاتهایی نمودند، این چند نفر خیلی کوچکتر از این می‌باشند که بتوانند تأثیری در ارادهٔ ملت کُرد بنمایند. ملت ما که آزادی را می‌بینند و سر تسلیم بر این بازی فرود نخواهند آورد، بنابراین ملت ما به این ملاقات‌ها به استهزاء و تمسخر نگاه می‌کند.

سفیر کبیر امریکا و همدستان انگلیس مطمئن باشند که کردها به وعده‌های آنها گول نخواهند خورد. استقلال کردستان و آزادی ملّت کرد را خود ملت کُرد تحت رهبری حزب خود و به ریاست پهلوان [قهرمان] خود جنرال [ژنرال] مصطفی بارزانی و با کمک دوستانهٔ ملت عرب و نوجوانان به دست خواهد آورد.

۱۹۵۰/۱۰/۲۸ پارت دمکرات کُرد ـ عراق

۱۳۲۹/۷/۱۷

۲۳

وزارت امور خارجه ـ اداره اطلاعات

خوانوادهٔ[1] بارزانی‌ها

وزارت امور خارجه

در پاسخ نامهٔ شماره ۳۹۶۳/۳۴۰۱۴ مورخ ۱۳۲۹/۷/۲۵ راجع به درخواست خوانواده‌های بارزانی زندانی در عراق برای استخلاص و آزادی سرپرستان و متکفلین

---

۱. خوانواده مطابق متن اصلی ثبت شد.

خود می‌نگارد.

بارزانی‌هایی که در اثر شورش چهار سال قبل و زد و خورد با قوای دولت دستگیر و در دادگاه نظامی محکوم شده‌اند به دو دسته تقسیم می‌شوند: یک عده محکوم به اعدام و عده دیگر محکوم به زندان به مدتهای مختلف گردیدند ولی حکم اعدام به موقع اجراء گذارده نشد و محکومین به اعدام از انتظار فرارسیدن موقع اعدام در زندان موصل دچار آلام روحی بودند تا اینکه در سال گذشته با وساطت وزیر دادگستری وقت اعدام مبدل به زندان دائمی گردید.

خانواده زندانیان که از نداشتن سرپرست در زحمت و مضیقه هستند تاکنون چندباره به مناسبت‌های مختلفه از قبیل ولادت پادشاه و آغاز سلطنت و اعیاد مذهبی تقاضای معافیت کسان خود را نموده‌اند که آخرین آنها در تاریخ ششم مهرماه سال جاری به مناسبت عودت خانواده سلطنت از خارجه و بیماری ملکه مادر بوده است ولی تا به حال به این گونه تقاضاها ترتیب اثر داده نشده است.

سفیر کبیر

محمود صلاحی

۲۴

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران ـ بغداد ـ ۶۴

محرمانه ـ ۱۳۲۹/۱۰/۱۴

دو روز قبل اطلاع حاصل کردم عبدالله قره‌داغی مدیر و عبدالعزیز و جمال محمود معلمین مدرسهٔ خانقین را که هر سه نفر کُرد هستند به اتهام داشتن مرام اشتراکی و منتسب بودن به حزب تودهٔ (شیوعی) از کار خارج نموده‌اند درصدد تحقیق برآمدم؛ بدانم اصل قضیه چه بوده و از کجا سرچشمه گرفته معلوم شد موقع قیام ملامصطفی بارزانی عده‌ای از کُردهای سلیمانیه ساکن خانقین شبها مجالس تشکیل می‌داده و رؤسای اکراد اطراف خانقین را هم دعوت می‌نموده و بر علیه دولت عراق تحت عنوان اینکه ملت کرد باید استقلال داشته باشد و دولت مستقلی تشکیل بدهد تحریکاتی می‌نموده‌اند و پس از شکست بارزانی‌ها توسط قوای مسلح ایران و عراق و فرار

ملامصطفی به خاک شوروی این عده حزب توده را تشکیل و مشغول فعالیت گردید و در نتیجه عده‌ای از اهالی خانقین نیز به این حزب ملحق شده و شبها در منزل حمه نام خیاط جلساتی داشته‌اند. پلیس خانه را محاصره عده‌ای را دستگیر و زندانی نموده و پس از تحقیقات زیاد بعضی از آنها را که افسر و کارمند دولت بوده از خدمت اخراج، بعضی را به نقاط دیگر عراق تبعید نموده‌اند.

برای مزید استحضار اسامی چند نفر از اعضاء حزب توده [شیوعی] که به دست آمده به عرض می‌رسد:

شیخ مصطفی طالبانی رئیس عشیرهٔ طالبانی

شیخ‌محمّد فرزند شیخ‌وهاب طالبانی

رشید باجلان وکیل دادگستری

حمه خیاط

محمد امین افسر ارتش (از خدمت اخراج شده)

حسین امین شوفر

عزیز طاهر (دارای مسافرخانه)

خلیل وهاب (کاسب)

خلیل افسر ارتش (از خدمت اخراج شده)

کنسول شاهنشاهی
حسینقلی اعتصام

۲۵

نخست‌وزیری ـ سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س ـ ا ـ و ـ ا ـ ک
رونوشت گزارش سرهنگ جهانشاهی در تاریخ: ۳۰/۱۰/۱۲

به قرار اطلاع حاصله کم و بیش از اکراد منتقل شده در مناطق کردنشین عراق عرب دو حزب به نام کومله و رزکاری تشکیل و از بدو تأسیس آن ترویج بسزایی داشته بعد از نقطه نظر مخالف مشایخین اکراد تا حدی از ترویج و فعالیت آنان کاسته شده بود اخیراً در حزب مزبور باز هم به فعالیت افتاده‌اند آن هم در اثر رهبری به شیخ ملک‌محمود اهل و ساکن سلیمانیه عراق است و بی‌نهایت قوت گرفته و رافع‌های از طریق زنوز عراق به نقده و مهاباد و بوکان و با اشخاصی از قبیل خسروی و عشیره قاضی محمد و

ملامصطفی که در زدوخوردهای قوای دولتی، عشایر کشته شده و جعفر کریمی رئیس ستاد نیروهای پوشالی قاضی محمد ارتباط برقرار نموده‌اند موضوع تحت تجسس‌های بیشتری است؟؟؟.

دنباله اطلاعیه مورخه ۳۰/۱۰/۲ در موزه حزب کومله و رزکاری که به عناوین مکتسب شده به عرض می‌رساند حزب رزکاری و کومله در خاک عراق تشکیل و اصل تشکیلات آن در سال ۲۳ و ۲۴ فقط در سلیمانیه عراق مرکزیت داشته پس از فعالیت زیاد و توسعه کافی از نقطه‌نظر مخالفت مشایخین عراقی از قبیل شیخ ملک‌محمود نواده عزت گیلانی که مقام شامخی در میان مسلمانان [متسنن] دارد و شیخ کاعبدالله که مرشد طبقه ارشاد و ساکن کرکوک می‌باشد و شیخ بابا توفیق گیلانی ساکن ایلچه عراق احزاب مورد بحث تقریباً رو به اضمحلال قرار گرفته بود در این اراضی قریب به یک ماه است احزاب مزبور بی‌نهایت در حال فعالیت است و ثبات آن در خانقین و حلبچه و زنوز و کرکوک و بعقوبیه و مناطق دیگر کردنشین عراقی تشکیل یافته است و به وسیله مشایخین و روحانیون مذهبی در میان ایلات جاف و عشیره دیگر کرد که تقریباً از ۲۵ هزار نفر تشکیل از باشکلی ترکیه از سرحد خسروی در طول سرتاسر خطوط مرزی با عشایر ایران هم سرحد هستند تبلیغات و به سرعت خارق‌العاده اسم‌نویسی می‌شود و مقامات عراقی گویا چندان جلوگیری از این عملیات به عمل نمی‌آورند.

۲۶

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور

دائره اطلاعات ـ موضوع محرمانه

تاریخ: ۳۱/۱۰/۲۲ ـ شماره: ۱/۵۱۴۶۲

وزارت کشور

محترماً به استحضار خاطر عالی می‌رساند. شهربانی میاندوآب گزارش می‌دهد طبق اطلاع واصله (رحیم سیف قاضی) که از زمان دمکراتها به روسیه عزیمت و پس از دستگیری و اعدام قاضی‌ها در آنجا اقامت نموده بود قریب ۱۵ روز قبل به معیت سه نفر (بارزانی) از خط تبریز به منطقه کردستان وارد و در قریه (دلک داش) منزل حاجی صمد اقامت و با سلطان شیخ آقایی معروف به عبداله شیخ آقایی که اخیرا از زندان مرخص

شده و فعالیت شدید و علنی کمونیستی در کردستان دارد و عده دیگر از مفسده‌جویان مهابادی مانند (کریم خسروی) و غیره ملاقاتهای محرمانه کرده و بعد پس از ۵ روز اقامت در قراء (ده منصور) و ده قلا به مهاباد عزیمت نموده است. چون با توجه به شایعات مربوطه به اکراد مسلح عراقی و قوای فرقه دمکرات و بارزانی‌ها مراجعت محرمانه نامبرده در این موقع حساس اهمیت فوق‌العاده دارد شهربانی محل استدعا نموده تعلیمات لازم به واحدهای نظامی و ژاندارمری صادر گردد. گ س

از طرف رئیس شهربانی کل کشور

سرهنگ ۲ پایدار

اداره سیاسی ـ ۱۰/۲۳

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۵۰۲۷ ـ تاریخ ۳۱/۱۰/۲۴

۳۱/۱۰/۲۵ ـ ۱۶۳۳۳ ـ ۳۳۳

۲۷

وزارت امور خارجه ـ اداره اوّل سیاسی، محرمانه

تاریخ: ۳۲/۱/۳۱ ـ شماره: ۵۲۲

وزارت کشور

در پاسخ نامهٔ شماره ۱۹۹۲۹ مورخ ۳۱/۱۲/۲۵ راجع به ورود بارزانی‌ها به ایران اشعار می‌دارد که به محض وصول نامه شماره ۱۸۱۹۷ مورخ ۳۱/۱۲/۷ مراتب برای اقدام لازم به سفارت کبرای شاهنشاهی در مسکو اطلاع داده شد که البته پس از وصول پاسخ نتیجه به اطلاع آن وزارتخانه خواهد رسید ضمنا خاطرنشان می‌سازد که اقدامات احتیاطی راجع به دستگیری و حفظ امنیت در داخله کشور مربوط به وزارتخانه‌های کشور و دفاع ملی می‌باشد و وزارت امور خارجه در صورتی لازم باشد از مجرای سیاسی به موقع خود اقدام لازم خواهد نمود.

از طرف وزیر امور خارجه [امضاء]

وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی ـ ۱۶۵۵ تاریخ ۳۲/۲/۲

اداره سیاسی ـ ۳۲/۱/۳۱ (با سابقه به دائره مربوطه ارسال شود)

(ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۵۷۲ ـ تاریخ ۳۲/۲/۱)

۲۸

وزارت کشور ـ محرمانه و مستقیم
شماره خصوصی ۴۶۵۳/ [؟] ـ شماره عمومی ۳۴۳۱۴
تاریخ: ثبت: ۳۲/۳/۲۱ ـ تاریخ: خروج: ۳۲/۴/۲۵
شهربانی کل کشور

عطف به شماره ۱/۴۸۶۵ ـ ۳۲/۲/۸ راجع به ورود غازی علی‌اوف افسر شوروی و رحیم سیف قاضی به کردستان اینک رونوشت نامه شماره ۱۴۹۰ مورخ ۳۲/۳/۱۱ وزارت امورخارجه به ضمیمه فرستاده می‌شود. مقرر فرمائید از چگونگی و نتیجه اقدام وزارت کشور را مستحضر سازید.

وزیر کشور
سیدعلی

۲۹

وزارت کشور ـ محرمانه ـ ضمیمه دارد
شماره خصوصی ۵۷۴۹/ [؟] ـ شماره عمومی ۵۸۱۲
تاریخ: ثبت: ۳۲/۴/۱۰ ـ تاریخ: خروج: ۳۲/۴/۴
جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً تعقیب معروضه شماره $\frac{۴۸۳۹/۲/۴۸۵۸}{۳۲/۴/۲۸}$ راجع به ورود رحیم سیف قاضی به کردستان اینک رونوشت گزارش شماره $\frac{۱/۱۹۴۲۷}{۳۲/۴/۷}$ شهربانی کل کشور و شماره $\frac{۱۵۶۲}{۳۲/۴/۱}$ استانداری آذربایجان و شماره $\frac{۲/۲۲۳}{۳۲/۳/۳۱}$ فرمانداری کل کردستان و اوراق پیوست آن جهت استحضار خاطر عالی به ضمیمه تقدیم می‌گردد. ضمناً مراتب جهت اطلاع و اقدام لازم به وزارت دفاع ملی و وزارت امورخارجه اعلام و نسبت به سازمان شهربانی‌های منطقه کردنشین دستور لازم به شهربانی کل کشور داده شده است و نتیجه متعاقباً به عرض خواهد رسید.

وزیر کشور
دکتر صدیقی

رونوشت: به ضمیمه گزارشهای مزبور و اوراق پیوست آن جهت استحضار و اقدام مقتضی به وزارت دفاع ملی ایفاد می‌گردد. خواهشمند است مقرر فرمایید از نتیجه اعتراضی که نسبت به استقرار پاسگاه

(با اطلاع قبلی ادارهٔ راپورت و انتظامات ـ ۵۷۴۹ـ ۳۲/۴/۱۰)

(برای تکمیل پرونده عودت داده شود ـ ۳۲/۴/۱۴)

۳۰

وزارت کشور ـ ژاندارمری کل کشور
دائرهٔ رکن دوم شعبهٔ اطلاعات (محرمانه ـ مستقیم)
تاریخ: ۳۴/۱/۸ ـ شماره ۱۵۰/ ه ۴

گزارش

تیمسار سپهبد نخست‌وزیر

محترماً معروض می‌دارد:

طبق گزارش واصله از گروهان ژاندارمری سقز مستند به گزارش دستهٔ بانه تحریکات دامنه‌داری در عراق شروع و بارزانی‌های مقیم عراق قصد اغتشاش دارند و خود را برای مبارزه با دولت عراق آماده نموده‌اند و نیز چند روز قبل چند نفر افراد منتسب به دستجات چپ در سلیمانیه عراق تظاهراتی نموده‌اند یک نفر با لباس زنانه خواسته است متصرف سلیمانیه را مقتول نماید موفق نشده فورا او را با اسلحه دستگیر و زندانی نموده‌اند. فعلا افراد مزبور بر علیه دولت عراق مشغول فعالیت می‌باشند.

فرماندهٔ ژاندارمری کل کشور
سرلشکر.....

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۷۰/۴ ـ تاریخ ۳۴/۱/۱۲
(ملاحظه فرمودند ۱۲/۱/۳۳)

۳۱

قنسولگری ایران ـ سلیمانیه ـ محرمانه
تاریخ: ۳۴/۲/۱۴ ـ نمرهٔ ۸

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران

در پاسخ نامه محرمانه شماره ۶۳ مورخ ۱۳۳۴/۱/۳۱ به پیوست رونوشت نامه ۴۷۲/ الف ۳۴/۱/۱۷ وزارت امورخارجه راجع به قصد اغتشاش از طرف بارزانی‌های مقیم عراق.

با این که این سرکنسولگری از لحاظ موقعیت و وظیفه‌ای که دارد با نهایت دقت مواظب است معهذا پس از وصول دستور فوق‌الذکر برای به دست آوردن اطلاعات کافی

و اطمینان کامل از چند محل و به وسایل مختلف از جریان قضیه تحقیق گردید و با جدیتی که در این مورد به کار رفت کمترین اطلاعی که دال بر صحت خبر مذکور باشد به دست نیامد. به طوری که از قرائن آشکار است اولیاء امور با مراقبت خاص مواظب هستند و با این ترتیب چنانچه فکر تحریک و اغتشاش پیش آید قبل از آن که بخواهد تولید هیجانی بین مردم عوام بنماید آن را کشف و فاعل آن را به مجازات سخت محکوم خواهند نمود.

و راجع به سوءقصد به متصرف سلیمانیه به طوری که ضمن نامه محرمانه ۱۵۰ مورخ ۳۳/۱۲/۱۶ و شماره ۵ ـ ۳۴/۱/۲۲ معروض گردیده، این خبر تایید می‌گردد و تغییر لباس شخص مذکور برای پخش اعلامیه پیش مردم رقم بوده که مأمورین دولتی از عمل او آگاه و برای تنبیه او را با همان وضعیت در خیابان‌ها می‌گردانند.

مراتب برای استحضار به عرض رسید و چنانچه اتفاق قابل ملاحظه‌ای رخ دهد فورا گزارش خواهد شد.

سرکنسول شاهنشاهی

مهدی فرسار

۳۲

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران ـ بغداد

موضوع: محرمانه و فوری

تاریخ: ۳۴/۲/۱۹ ـ شمارهٔ ۵۲

وزارت امور خارجه

در پاسخ مرقومه محرمانه ۴۷۲ / الف مورخ ۳۴/۱/۲۷ راجع به وجود تحریکات دامنه‌داری از طرف بارزانی‌ها علیه دولت عراق اینک رونوشت گزارش محرمانه شماره ۸ کنسولگری سلیمانیه را که متضمن نتیجه تحقیقاتی که بنابر دستور سفارت کبری در این زمینه به عمل آورده است، به پیوست تقدیم و اظهار می‌دارد شماره ۱۵۰ نامبرده در متن نامه‌ای است که اصل آن مستقیما به آن وزارت از طرف سرکنسولگری مزبور تقدیم

گردیده و رونوشتی از نامه شماره ۵ مورخ ۳۴/۱/۲۲ نیز به پیوست جهت مزید استحضار ارسال می‌گردد.

سفیر کبیر

۳۳

وزارت کشور ـ فرمانداری کل کردستان
دائرهٔ اوّل ـ محرمانه و مستقیم
تاریخ: ۳۴/۲/۲۶ ـ شماره ۸/ م

وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی/ وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه ادارهٔ سیاسی، شمارهٔ ۱۶۳۳، تاریخ ۳۴/۳/۳

گزارش هنگ ژاندارمری کردستان حاکی است طبق گزارش گروهان ژاندارمری سقز مستند به اعلامیه هنگ تقویتی سقز تحریکات دامنه‌داری در عراق شروع و بارزانی‌های مقیم عراق قصد اغتشاش و ایجاد ناامنی داشته و آمادگی خود را برای مبارزه با دولت عراق اعلام داشته‌اند و همچنین متعاقب گزارش مزبور از طرف هنگ ژاندارمری به شماره ۳۵ ـ ۳۴/۱/۹ گزارشی رسید مشعر بر این است اکراد حزب توده در سلیمانیه عراق تظاهراتی نموده‌اند و حتی یکنفر با لباس زنان قصد داشته است متصرف سلیمانیه را مقتول نماید که با اسلحه کمری دستگیر و زندانی گردید و به علاوه افراد مزبور بر علیه دولت عراق مشغول فعالیت هستند و اما در مورد بارزانی‌ها فعلا اطلاعی در دست نیست و مأمورین مربوطه نیز کاملا مراقب اوضاع منطقه می‌باشند. مراتب برای استحضار به این وسیله معروض گردید.

از طرف فرماندار کل

اردلان

(سابقهٔ $\frac{۴}{۳}$ ۳۴ ـ ۳۴/۲/۴)

(چون قبلاً به وزارت خارجه و جنگ نوشته شده، بایگانی شود ـ ۳۴/۲/۷)

۳۴

وزارت امور خارجه ـ ادارهٔ اوّل سیاسی
محرمانه ـ پیوست دارد
تاریخ: ۳۴/۳/۱۱ ـ شمارهٔ ۱۶۹۹/ الف

وزارت کشور/ ورود به دفتر محرمانه وزارت کشور، شمارهٔ ۲۱۵۳، تاریخ ۳۴/۳/۱۳

عطف به نامه محرمانه شماره ۱۰۷/س۵۹/ مورخ ۳۴/۱/۱۷ راجع به استعلام درباره تحریکات بارزانی‌ها در عراق اشعار می‌گردد که موضوع از سفارت کبرای شاهنشاهی استعلام شد. گزارش در اینباب از سفارت کبرای نامبرده رسیده است که رونوشت آن به ضمیمه گزارش سرکنسولگری شاهنشاهی در سلیمانیه به سفارت کبرای بغداد جهت استحضار به پیوست ارسال می‌گردد. ضمنا به استحضار می‌رساند که جریان امر در پاسخ استعلام وزارت جهت به استحضار آن وزارت نیز رسیده است.

از طرف وزیر امورخارجه

دکتر صدیق

وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه ادارهٔ سیاسی ـ شمارهٔ ۱۹۸۷ ـ تاریخ ۳۴/۳/۱۴
(اقدامی به نظر نمی‌رسد ـ $\frac{۱۴}{۳}$۳۴) (سابقه ضمیمه شود ـ ۳۴/۳/۱۳)
(توسط وزارت امورخارجه به وزارت جنگ منعکس شده فعلاً بایگانی شود ـ ۳۴/۳/۱۴)

۳۵

وزارت جنگ ـ ادارهٔ ستاد ارتش
دائره رکن دوّم ـ محرمانه ـ مستقیم
تاریخ: ۳۴/۳/۱۵ ـ شمارهٔ ۳۷۰۹/۵۴۷/دا
ورود به دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۲۳۲۱ ـ تاریخ: ۳۴/۳/۱۷

وزارت کشور ـ دربارهٔ: بازگشت به نامهٔ شمارهٔ ۹۵/۱۰۷ـ۳۴/۱/۱۷

راجع به تحریکات بارزانی‌های مقیم عراق و اینکه قصد اغتشاش داشته‌اند مراتب از مقامات مسئول استعلام جواب واصله حاکیست که تحقیقات عمیقانه در این مورد معمول و کمترین اطلاعی که دال بر صحت خبر مذکور باشد به دست نیامده است و با

مراقبت خاصی که اولیاء عراق در استان سلیمانیه می‌نمایند، احتمال وقوع چنین پیش آمدی نخواهد رفت.

از طرف وزیر جنگ (سرلشگر...)

(در این صورت اقدامی به نظر نمی‌رسد ـ ۱۸/۳ ۳۴) ـ بایگانی شود ۳۴/۳/۱۸)

(سابقه ضمیمه شد ۳۴/۳/۱۸)

(وزارت کشور ـ ورود... ادارهٔ سیاسی، شمارهٔ ۲۱۱۱ ـ تاریخ: ۳/۱۷/)

۳۶

وزارت امورخارجه ـ ادارهٔ مطبوعات و خبرنگاری

تاریخ: ۳۴/۹/۲۸ ـ شمارهٔ ۳۱۴۷۶/۲/۴۱۳۴

نخست‌وزیری **روزنامه (La Trilrne des Natlavs)**

چاپ پاریس شرحی تحت عنوان:

«کردستان نقشه‌های مغرب را در خاورمیانه تهدید می‌نماید» در شماره مورخ ۱۱ نوامبر ۱۹۵۵ خود انتشار داده که ترجمه آن جهت استحضار به پیوست تقدیم می‌گردد.

وزیر امورخارجه

ورود به دفتر نخست‌وزیر ـ تاریخ ۳۴/۹/۲۸ ـ شمارهٔ ۱۴۳۶۹)

(بازرسی شد)

وزارت امورخارجه ـ ادارهٔ مطبوعات و خبرنگاری

تاریخ: ۲۲ نوامبر ۱۹۵۵

ترجمه مقاله La Trilrne des Natlavs

کردستان نقشه‌های مغرب را در خاورمیانه تهدید می‌نماید.

مراجعت آقای مک میلان وزیرخارجه انگلستان به همراهی آقای شوکبورکر رئیس اداره خاورمیانه وزارت خارجه انگلستان به ژنو اولین تائید پیش‌بینی‌های کابینه شما است که در آخرین نامه شما به شما نوشته بود چهار دولت معظم موضوع خاورمیانه را مورد مطالعه قرار خواهند داد بخصوص موضوع ایران راکه انگلیسها مایلند همیشه در

حدد دوجانبه روس و انگلیس و طبق معاهده روس و انگلیس ۱۹۰۷ حل نمایند.

شروع چانه زدنهای ژنو راجع به ایران مصادف گردید با صحبتهایی که راجع به رئیس کردهای بارزانی شده و جراید تهران هم منعکس شده و از این قرار است که مصطفی بارزانی خیال دارد قبایلی در ولایات شمال غربی ایلران [ایران] که کردها در آنجا سکنی دارند، برپا نمایند. بدین طریق بار دیگر موضوع کردستان پیش‌بینی شده است نخاع خاورمیانه سرزمینی راکه جغرافیدانان کردستان می‌نمایند از خلیج‌فارس در مشرق دجله شروع شده تا سرحد ترکیه سوریه در اسکندرون ادامه دارد و از اینکه نقطه در ساحل مدیترانه به جانب سرحد مشترک روسیه با ترکیه و ایران در حوالی گک چادر ارمنستان می‌رود و از طریق آذربایجان مربوط می‌شود به خاک ایران در طول محور شمال غربی - جنوب شرقی که در ناحیه ارومیه را به سواحل شرقی خلیج‌فارس منتهی می‌سازد. مجموعا مسافت کردستان ۵۰۰/۰۰۰ کیلومترمربع یعنی تقریبا برابر فرانسه می‌باشد و می‌توان آن را نخاع خاورمیانه خواند. ناحیه‌ای است کوهستانی در قلب آسیای صغیر که اهمیت سوق‌الجیشی آن بسیار زیاد است. چون از یک طرف به حوالی دریای سیاه و استپهای بین‌النهرین و از طرف دیگر به آنتن توروس و فلات ایران مسلط می‌باشد.

جمعیت کردها به گفته بعضی ۹ ملیون و به گفته بعضی دیگر ۶ ملیون است و تحت تابعیت حداقل سه دولت قرار گرفته تعداد آنها در ترکیه قریب به سه میلیون و پانصد هزار در ایران و پانصدهزار در عراق می‌باشد. کردهای کوچکی در روسیه و سوریه وجود دارد.

از بسیاری جهات این افراد از اکثر اهالی دولی که در خاورمیانه نزدیک به آنها استقلال داده شده بالاتر آمدند.

کردها مردمان کوهستانی قوی بوده شغلشان چوپانی و کشاورزی و گاهی نیز کشت مو می‌باشد. اخلاق آنها سخت و طبیعتشان جنگی است و اغلب دارای صفاتی هستند که با هم به اشکال سازش دارد مانند فهم و ذوق شاعرانه و قوت بدنی روح انتقاد و حس شرافت و علاقه به چپاول و مهمانداری و زندگانی ایلیاتی.

کردها از نژاد ارین بوده زبانشان هند و اروپایی و مذهبشان اسلام است. در ۱۹۲۱ (سروح هی Jlrrl.J.Hary) انگلیسی نوشته است: «روزی که حس ملی کردها بیدار شود

و متحد گردند دول ترکیه و ایران و عراق تبدیل به خاک خواهند شد.»

آیا این روز رسیده است. این فکری است که در محافل سیاسی تهران به ظهور رسانیده است خصلت نظامی مشهور کردها ایجاد نگرانی نموده است و همه می‌دانند که کردها با حامیان خود حسابهایی نیز دارند که می‌خواهند تسویه کنند. قتل عام و غضب ترکها، به دار آویختن رئیس آنها قاضی محمد در ایران بعد از قضایای آذربایجان در ۱۹۴۷.

شکی نیست که شروع یک جنگ سرد مجدد کردستان در قلب امور بین‌المللی قرار داد. و امضاءکنندگان پیمان بغداد به اشکال راه حلی پیدا خواهند کرد.

تکذیب بدون تأثیر ـ سه‌شنبه گذشته مجلس در نتیجه دو خبر عصبانیت زیادی ظاهر نمود یکی راجع به کردستان و دیگری راجع به تقسیم ایران بین روس و انگلیس.

یکی از نمایندگان از نامه‌ای صحبت کرد که آقای ایدن برای بولکانین در این خصوص نوشته است. نخست‌وزیر ایران آقای علاء چنین عقیده داشت که همچه نامه‌ای هیچوقت نوشته نشده است البته تکذیب آقای علاء هیچکس را قانع نکرد و تمام ناظرین سیاسی پایتخت ایران عقیده دارند که فصل جدیدی در تاریخ خاورمیانه شروع شده است.

این عقیده از این لحاظ تقویت شده است که به نظر می‌رسد روسیه تصمیم دارد در این منطقه و در تمام اسپارول دولت معظم را اختیار نمایم. نمی‌شود توجه نشد که روسیه که در مصر و افغانستان و هند و بیرمانی مقام مستحکمی حاصل نموده چگونه ممکن است سیاست فعالی در ایران پیش گیرد چه با ایران سرحد طویلی داشته و این کشور همیشه یکی از عوامل منطقه نفوذ روسیه شناخته شده است.

۳۷

وزارت امورخارجه ـ ادارهٔ مطبوعات و خبرنگاری

تاریخ: ۳۴/۱۰/۴ ـ شمارهٔ ۴۲۲۰/ ط ـ ۳۲۶۲۰ ـ پیوست دارد

نخست‌وزیری

روزنامه الاهرام چاپ قاهره در شماره ۲۵۱۸۷ مورخ ۳۴/۱۱/۲۵ شرحی درباره

آمادگی کردها برای شورش انتشار داده است که ترجمه آن به وسیله سفارت کبرای شاهنشاهی در قاهره رسیده تلوا جهت اطلاع ایفاد می‌گردد.

وزیر امورخارجه

(ورود به دفتر نخست‌وزیر ـ تاریخ ۳۴/۱۰/۴ ـ شمارهٔ ۱۴۹۰۱)

(بازرسی شد)

۳۸

نخست‌وزیر

ادارهٔ دارالترجمه وزارت امورخارجه

خواهشمند است مقرر دارند نامهٔ ضمیمه ترجمه و به نخست‌وزیری اعاده شود. موجب امتنان است.

دستور فرمائید هویت و شغل اسمعیل الشیخ عبدالسلام البارزانی مقیم بغداد را معلوم و اطلاع دهند.

دبیر مخصوص نخست‌وزیر
پرویز نجومی

۳۹

نخست‌وزیر ـ محرمانه

تاریخ: ۳۵/۳/۳ ـ شمارهٔ عمومی ۵۱۹/۴

جناب آقای قدس نجفی سفیرکبیر شاهنشاهی ـ بغداد

دستور فرمایید هویت و شغل اسمعیل الشیخ عبدالسلام البارزانی مقیم بغداد را معلوم و اطلاع دهند.

نخست‌وزیر
۳۵/۲/۳۱

نخست‌وزیر
شمارهٔ ۱۶۹۸۴
۳۵/۱۰/۱۹

نامهٔ واصله به زبان ترکی از عراق به عنوان جناب آقای نخست‌وزیر ارسال می‌شود، خواهشمند است مقرر فرمایند ترجمه و اعاده شود.

رئیس کل دفتر نخست‌وزیر

۴۰

وزارت امورخارجه ـ ترجمه

تاریخ: ۳۵/۱۰/۲۴ ـ شمارهٔ ۳۷۹۰۴

عطف به نامهٔ شمارهٔ ۱۶۹۸۴ مورخ ۳۵/۱۰/۱۹ ترجمه فارسی عریضهٔ شیخ عبدالسلام به عنوان جناب آقای نخست‌وزیر به انضمام عین عریضه لفاً ایفاد می‌گردد.

از طرف وزیر امورخارجه

ورود به دفتر نخست‌وزیر/ (ضمیمه شد ۱۰/۲۶)/ (ملاحظه فرمودند ـ فعلاً بایگانی شود ۱۰/۲۷)/
تاریخ ۳۵/۱۰/۲۵ ـ شمارهٔ ۱۴۹۸۷

وزارت خارجه

آقای محترم

با تقدیم احترامات فائقه

در دیانت ما دشمنی وجود ندارد در تمام مراحل لطف و انسانیت و شفقت و مرحمت موجود است.

عقلای قوم با وجود قدرت زائدالوصف و زندگی دائمی بشر به موجب اوامر دین مبین اسلام در هر موقع مقتضی اعلام جهاد را واجب شمرده است بنابراین سکوت در مقابل تجاوزات صهیونیها مغیر دین مبین اسلام است.

در حال حاضر جهاد شهر مسلمان حیفا، یافا، ناصر و عکا در تحت مظالم صهیونیون قرارگرفته‌اند چنانچه موضوع مظالم فلسطین در پیمان ذکر نشده لازمست این مسئله در پیمان مورد مذاکره قرارگرفته و طریق مسالمت‌آمیزی اتخاذ گردد.

برخلاف وعده‌هایی که موجوده در قراردادها دائما دهات سرحدی را بمباران نموده و اماکن مقدسه همواره از حقوق خود محروم بنابراین برای ازدیاد صحبت و یگانگی در عالم اسلام لازمست که کلیه کشورهای اسلامی با یکدیگر تشریک مساعی نموده و با دایر نمودن ارتباطات لازم با تمام قوا بر علیه تجاوزات صهیونیون مبارزه نمایند.

حل این مسئله از جنابعالی انتظار داریم. خواستاریم که به بسط عدالت در میان علمای اسلام توجه مخصوصی فرمایند.

بندهٔ شما
شیخ اسمعیل عبدالسلام مازرانی [بارزانی]
ساکن اعظمیه بغداد
۱۹۵۶/۵/۸

(۲)

اگر حکومت اسرائیل در خاورمیانه تشکیل نمی‌شد وضع کشورهای خاورمیانه استقرار پیدا می‌کرد. به طوری که می‌دانید کشورهای بزرگ دنیا به کشورهای کوچک دنیا احتیاج دارند.

در نتیجه تشکیل حکومت اسرائیل قسمت اعظم از اعراب به حیفا مهاجرت نمودند در حقیقت شهر حیفا یک منطقه عرب‌نشین می‌باشد و بدین جهت از آن جناب استدعا دارم اقداماتی فرمایند تا قوم یهود منطقه حیفا را به عرب مسترد دارند.

جنابعالی به خوبی می‌دانید که مسلمانان باید در مقابل قوم یهود بجنگند و اعلان جهاد از ضروریات می‌باشد.

شیخ عبدالسلام
فرزند اسماعیل مقیم بغداد

۴۱

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران ـ بغداد
تاریخ: ۳۵/۱۱/۱ ـ شمارهٔ ۴۲۲

خیلی محرمانه

وزارت امورخارجه

روزگذشته بر حسب دعوت آقای یوسف گیلانی معاون وزارت خارجه که در غیاب آقای بادامیان اعیان کفالت آن وزارتخانه را دارند در وزارت خارجه ایشان را ملاقات و پس از ذکر شمه‌ای انتظار داشتند که مطابق گزارشات مبتنی که از مأمورین عراق در مرز

ایران و عراق و ترکیه رسیده بعضی از عناصر کمونیست که بیشتر آنها از افراد بارزانی‌ها هستند به قسمتهای سرحدی ایران و ترکیه و عراق رخنه کرده و بین عشایر منگور ایرانی شدیداً مشغول فعالیت هستند و نشریه‌هایی هم که به دست آمده معلوم می‌شود در یک چاپخانه فرانسوی به چاپ رسیده که این نشریه‌ها در منطقهٔ بوکان نزدیکی سقز و ماکو توزیع شده است که در نتیجه مرزبان ایرانی در بانه با همکار عراقی خود در رواندوز ملاقات و تصمیماتی برای جلوگیری از عملیات روسها در این منطقه گرفته‌اند که در یادداشتی که تهیه شده (در این موقع یادداشتی هم در دو صفحه تسلیم نمودند) مراتب منعکس گردیده است و تقاضا داشت که هرچه زودتر مفاد یادداشت به استحضار مقامات دولتی شاهنشاهی برسد تا دستور لازم به مأمورین مرزی خود در آن حدود صادر نمایند و مایلند اگر طرق دیگری برای مقابله با این فعالیت‌ها به نظر دولت شاهنشاهی برسد دستور لازم به مرزداران این نقاط داده شود. بنابراین ترجمه یادداشت مزبور برای اقدام مقتضی تلوا تقدیم می‌گردد. بدیهی است مقرر خواهند فرمود از نتیجه اقدام این سفارت کبری را مستحضر سازند تا به وزارتخارجه عراق ابلاغ گردد.

کاردار سیاح

۴۲

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران ـ بغداد

رونوشت

ترجمهٔ نامهٔ ملامصطفی بارزانی به سرتیپ عبدالکریم قاسم نخست‌وزیر عراق

جناب آقای پیشوای محبوب ما سرتیپ ستاد عبدالکریم قاسم قهرمان کودتای عراق

به نام برادران مهاجرین اکراد عراق مقیم کشورهای سوسیالیست به شما درود گفته و کودتای ملت کوشای عراق که برهبری شما و همکاران قهرمان خود استعمار پلید و رژیم فاسد سلطنت را از بین برده و ملت عرب و کرد عراق را از ذلت و ظلم و بردگی نجات داده و صفحه پرافتخاری در تاریخ نبرد عراق و جنبش‌های بین‌المللی عصر حاضر باز کرده، تبریک می‌گوییم.

شما با اعلان جمهوری عراق آرزوی دیرینه ملت دلیر عراق را که از شورش ۱۹۲۰ برای رسیدن با آن نبرد کرده برآوردید. آزادی‌خواهان اکراد پیوسته دوش به دوش برادران آزاد عرب برای رسیدن به این هدف مقدس همکاری کرده‌اند.

شورش بارزانی‌ها یک قسمت از نبرد ملت عراق بر علیه استعمار و رژیم فاسد سلطنت بوده است و در اثر این نبرد ممتد بود که در برابر قوه قاهره استعمار و به وسیله همدستان خیانتکار آن، ناچار خاک وطن را ترک و نبرد خود را بر علیه استعمار و دست‌نشانده آن در خارج و در کشورهای آزاد سوسیالیست دنبال کرده ایمان راسخ داشتیم همانطوری که از کشورهای آزاد و برادر عربی خود مانند مصر و سوریه و یمن بیرون رانده شد از وطن و کشور ما نیز مطرود خواهد شد.

روز چهاردهم ژوئیه صبح امید ما را فرا رساند و با اشتیاق زیاد عازم بازگشت به خاک وطن شده و برای گرفتن گذرنامه به سفارت کبرای جمهوری متحد عرب در رومانی و چک‌اسلواکی مراجعه ولی تاکنون موفق به دریافت پاسخ نشده‌ایم اینک از آن جناب خواستاریم که نسبت به بازگشت به میهن عزیز جهت همکاری با هم‌میهنان خدمتگذار و خدمت در راه جمهوری خود موفق شویم.

در خاتمه از خداوند متعال مسئلت داریم که شما را برای از بین بردن همدستان استعمار و پاک کردن خاک وطن را از آنها و اصلاح خرابکاری‌های عهد سابق و رفاه ملت عراق و پیشرفت کشور موفق بدارد. صحت و سلامتی شما و همکاران با شهامت شما را از خداوند متعال خواهانیم زنده باد جمهوری عراق. زنده باد فرمانده و پیشوای کودتای عراق سرتیپ ستاد عبدالکریم قاسم و یاران آزادی‌خواه او. زنده باد برادری عرب و کرد در زیر سایه اتحاد عراق.

ضمناً به استحضار آن جناب می‌رساند که اینجانب و دو همکار خود آقایان میرحاج احمد و اسعد خوشوی فعلاً در چک‌اسلواکی در شهر لیدیسی به نشانی زیر اقامت می‌کنیم. نشانی م ـ میلر ـ لیدیسی شماره ۹ ـ چک‌اسلواکی.

برادر شما و خادم عراق مصطفی بارزانی

مترجم ـ محقق

۴۳

وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی ـ محرمانه ـ مستقیم
تاریخ: ۳۷/۵/۳ ـ شمارهٔ ۵۳۳۰
جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً معروض می‌دارد شهربانی کل کشور به استناد گزارش شهربانی تبریز اطلاع می‌دهد که تبلیغات مداوم عراق در برنامه رادیوی کردی و چاپ عکس ملامصطفی بارزانی و قاضی محمد در شماره ۷۷۹۱ تهران مصور و خبر آزادی بارزانی ها و خودداری رادیو ایران از معامله به مثل و تکذیب شایعات موجبات نارضایتی وطن پرستان کرد را فراهم نموده و تقاضا شده که برای خنثی نمودن تبلیغات ناروای عراق گفتارهای مستدل و عامه‌پسند از رادیو ایراد شود. (مراتب طی همین شماره به وزارت خارجه و وزارت جنگ و سازمان اطلاعات و امنیت کشور و اداره کل انتشارات و رادیو نیز اعلام گردیده است).

وزیر کشور

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۲۸۶۵/۴ ـ تاریخ ۳۷/۶/۱

(دفتر محرمانه ـ رونوشت نامه را به ادارهٔ کل انتشارات و رادیو ارسال دارید) ۳۷/۵/۲۹

* [این گزارش مجدداً در ۳۷/۵/۲۶ از طریق شهربانی کل کشور با شمارهٔ ۵/۳۶۸۷۲ ارسال گردیده است.]

رئیس شهربانی کل کشور
سرلشکر علوی مقدم

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۲۷۵۵/۴ ـ تاریخ ۳۷/۵/۲۹

(رونوشت حسب‌الامر برای اطلاع و اقدام لازم به ادارهٔ کل انتشارات و تبلیغات ابلاغ [گردد]) صادر شد.

(جناب آقای ذوالفقاری رسیدگی بفرمایید.)

۴۴

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه ـ مستقیم
تاریخ: ۳۷/۵/۷ ـ شمارهٔ ۵/۳۰۳۴۵ ج

(به عرض برسد) ورود به دفتر محرمانه وزارت کشور شمارهٔ ۴۴۹ تاریخ: ۳۷/۵/۷

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند، اطلاعیه واصله از سنندج حاکی است، گفته می‌شود

عده‌ای از بارزانی‌های مقیم شوروی به منظور خرابکاری و انحراف افکار اکراد ایرانی و ترکیه به عراق رفته و عده‌ای از اعوان و انصار بارزانی‌ها هم که در نوار مرزی ایران ساکن بوده‌اند محرمانه به آنها پیوسته‌اند.

رئیس شهربانی کل کشور
سرلشکر علوی مقدم

وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه ادارهٔ سیاسی ـ شمارهٔ ۴۴۶۹ ـ تاریخ ۳۷/۵/۹
(ادارهٔ سیاسی / شرح لازم به وزارتخانه‌های مربوطه، استانداری کردستان و کرمانشاهان بنویسید. ۳۷/۵/۸)

۴۵

وزارت کشور ـ ژاندارمری کل کشور
تاریخ: ۳۷/۵/۹ ـ شمارهٔ ۴۶۰۴
ادارهٔ ستاد ـ دائرهٔ رکن ۲ ـ شعبه ۲ امنیت ـ ۲۲۱۳۲/ج۲ ـ ۳۷/۵/۸ (محرمانه، سرّی، خیلی‌فوری)

وزارت کشور

محترماً پیرو شمارهٔ ۲۱۰۵۹/ج ۲ ـ ۳۷/۵/۱ معروض می‌دارد.
گزارش هنگ ژاندارمری رضائیه حاکی است که طبق اطلاع حاصله:

۱ ـ پس از کودتای عراق کلیه زندانیان را در عراق مرخص از آن جمله برادران ملامصطفی بارزانی با یک عده دیگر از بارزانی ها که زندانی بودند نیز مرخص شدند و بین آنها نیز اسلحه پخش گردیده است.

۲ ـ ملامصطفی بارزانی که از ایران به شوروی متواری گردیده بود با عده‌ای از کسان خود و افسران فراری تودهٔ عراقی و ایرانی از شوروی به سوریه اعزام گردیده‌اند.

۳ ـ عشایر عراقی که از طرف کودتاکنندگان مسلح شده‌اند اسلحه‌های قبلی خود را در ایران به فروش می‌رسانند و عشایر عراقی که برای تعلیف به ایران آمده‌اند واسطه و دلال خرید و فروش اسلحهٔ آنها می‌باشند.

فرمانده ژاندارمری کل کشور
از طرف سرتیپ مالک

۳۷۵۸
۷

جناب آقای نخست‌وزیر

... مراتب طی همین شماره جهت اطلاع و اقدام لازم به وزارت جنگ و وزارت امورخارجه و سازمان اطلاعات و امنیت کشور اشعار گردیده است.

(ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۲۴۸۸/۴ ـ تاریخ ۳۷/۵/۱۶)

۴۶

وزارت کشور ـ بکلی محرمانه ـ مستقیم

تاریخ: ۳۷/۵/۱۱ ـ شمارهٔ ۵۹/۴۳۹۶

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً پیرو شمارهٔ ۵۸/۴۶۰۴ ـ ۳۷/۵/۱۱ معروض می‌دارد.

ژاندارمری کل کشور به استناد گزارش های واصله از گروهان ژاندارمری نقده و دسته ژاندارمری بوکان گزارش می‌دهد:

۱ ـ پس از انتشار کودتای نظامی در عراق در بین بعضی عشایر و اکراد جنب و جوشهای زیادی مشاهده می‌شود از جمله آقای ابراهیم علیاری مالک انبار دو ساعت پس از وصول خبر کودتا در عراق با ماشین شخصی به بوکان منزل آقای قاسم ایلخانی‌زاده رفته اخبار کودتا را فوراً در منطقه منتشر و اغلب اکراد و عشایر جریان وقوع کودتا را با مسرت و خوشحالی در مجالس و اماکن تعریف و تمجید می‌نمودند.

۲ ـ اطلاعات رسیده از مرز حاکی است که اکراد عراقی (که عموما مسلح هستند) بر علیه کودتاچیان آماده قیام شده‌اند.

۳ ـ در تاریخ ۲۴ تیرماه کلیه پلیس مرزی و قائم مقام عراقی پستهای خود را ترک و فرار نموده‌اند و در ۲۵ تیرماه سربازان کودتاکننده به پاسگاه‌های مرزی وارد می‌شوند.

۴ ـ در داخله عشایر ایران در منطقه پیران و لاهیجان که در نزدیکی مرز واقع شده حاجی قرنی امین عشایری مالک قریه شین آباد و بایزید. امین عشایری مالک قریه زیوه عده‌ای به دور خود جمع نموده و بطور غیرمحسوس وسیله مطلب نام ساکن قریه زیوه

اسلحه جمع آوری و خریداری می‌نماید.

۵ـ در شب ۲۲ جاری در قریه شین آباد که در یک کیلومتری مرزخانه است در منزل حاجی قرنی امین عشایری عده‌ای جمع و تا صبح ۲۳ جاری مشغول مذاکره و دسته‌بندی‌هایی شده‌اند.

۶ـ قادر قادری مالک قریه کلج در چند روز قبل باتفاق پنج نفر از نوکران خود سواره به عراق رفته و معلوم نیست که مراجعه نموده‌اند یا خیر.

۷ـ بطور کلی اشخاص که در زمان حکومت قاضی محمد در ارتش کردستان افسر بودند فعلاً در منطقه پیران و لاهیجان محرمانه مشغول تهیه اسلحه می‌باشند و همچنین ابراهیم عزیزی مالک ضریخ، مام رسول مالک خرابه، عبداله قادری مالک جلایان، حاجی قرنی مالک شین‌آباد بایزید، امین عشایری مالک زیوه، مام رسول محمدی مالک قریه چای، رحمن سامیانی مالک قالانان، قادر قادری مالک کلنج که همگی در دوران حزب منحله توده و کومله افسر بوده‌اند به دور هم جمع شده و در منطقه پیران و لاهیجان مشغول فعالیت‌های غیرمحسوس و تهیه اسلحه می‌باشند. صفر غلام نوکر غلامرضای خسروی مالک چیانه نقده در ۲۳ جاری از ایران به حاجی عمران عراق چادرهای سید احمد گیلانی زاده رفته و مراجعه نموده و روز بعد غلامرضا خسروی وسیله ماشین شخصی (که خود راننده ماشین بوده) به اتفاق دو نفر زن و بچه به حاجی عمران عراق رفته پس از چند ساعت توقف به اتفاق زن و بچه مراجعه می‌نمایند.

۸ـ در داخله عشایر دو دستگی ایجاد شده دسته‌ای طرفدار ملک فیصل و نوری سعید و دسته دیگر حامی کودتاچیان می‌باشند در ۲۶ جاری عده‌ای از اکراد اردبیل[1] با ماشین و وسایل دیگر به قریه زینوشیخ عراق آمده علیه شاه و نوری سعید و له ملامصطفی بارزانی و کودتاکنندگان تظاهراتی نموده‌اند (مراتب طی همین شماره برای اطلاع و جلب توجه به وزارت امور خارجه و سازمان اطلاعات و امنیت کشور نیز اعلام گردیده است).

وزیر کشور

ورود به دفتر محرمانهٔ نخست‌وزیر، شمارهٔ ۲۴۸۶/۴ تاریخ ۳۷/۵/۱۶

۱. اربیل صحیح است.

۴۷

وزارت کشور ـ استانداری کردستان
تاریخ: ۳۷/۵/۱۱ ـ شمارهٔ ۹۹۶۹ ـ محرمانه
ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۵۱۲۸ تاریخ: ۱۳۳۷/۵/۲۳ (سیاسی، دفتر ویژه)

جناب آقای استاندار کردستان

پیرو شماره ۹۶۰۱ ـ ۳۷/۵/۴ گزارش بعدی واصله از گروهان سقز حاکی است که طبق اطلاع حاصله شیخ‌لطیف از زندان آزاد و شیخ قادر عموی او با عبدالرحمن آقا مالک قریه نهرک عراق حوزه شهر چهارتا دستگیر هر دو نفر زندانی شده‌اند. ضمناً شیخ‌احمد بارزانی و پسر ملامصطفی بارزانی هم فعلاً در بغداد می‌باشند.

فرمانده هنگ ژاندارمری کردستان

شمارهٔ ۴۴۳ ـ ۳۷/۵/۱۸ محرمانه مستقیم

رونوشت در تعقیب شمارهٔ ۳۷۹/م ـ ۳۷/۵/۱۱ و تلگراف رمز شمارهٔ ۴۱۲/م ـ ۳۷/۵/۱۱ برای استحضار وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی ایفاد می‌گردد.

استاندار کردستان

نورافشار

۴۸

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ موضوع: محرمانه
تاریخ: ۳۷/۵/۱۲ ـ شمارهٔ ۵/۳۳۵۶۸

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار می‌رساند، شهربانی رضائیه گزارش می‌دهد. طبق اطلاع واصله برادر ملامصطفی بارزانی که با یک عده از بارزانی‌ها در عراق زندانی بودند پس از جریان اخیر آزاد و به مناطق کرد نشین مرزی آمده و همان اطلاع حاکی است که یک عده از سران عشایر عراق که طرفدار رژیم سابق بودند از طرف کودتاچیان دستگیر و به قتل رسیده‌اند و ملامصطفی نیز با اتباع خود وارد کشور عراق شده. اکراد عراق مخصوصاً مرعوب و در نهایت بهت و سکوت بسر می‌برند.

رئیس شهربانی کل کشور

سرلشکر علوی مقدم

(ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۲۴۳۹/۴ ـ تاریخ ۳۷/۵/۱۶)

۴۷۰۹/۳۷/۵/۱۸ رونوشت پیرونامهٔ شمارهٔ ۴۴۶۹/۴۴۹۰/۳۷/۵/۱۲ جهت استحضار به استانداری کرمانشاهان/استانداری کردستان ارسال می‌گردد.

۴۷۰۹/۳۷/۵/۱۸ رونوشت به ضمیمهٔ رونوشت گزارش شمارهٔ ۳۰۳۴۵/۳۷/۵/۷ ج شهربانی کل کشور جهت استحضار به استانداری آذربایجان ارسال می‌گردد.

رئیس ادارهٔ سیاسی مدیرکل وزیر کشور ۳۷/۵/۱۵

۴۹

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه ـ ۵۰۲۰ ـ ۳۷/۵/۲۰
تاریخ: ۳۷/۵/۱۹ ـ شمارهٔ ۵/۳۳۸۸۴ و (دفتر محرمانه)

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند، شهربانی آبادان گزارش می‌دهد:
شایع است بارزانی‌هایی که از زندان عراق در جریان اخیر مرخص شده‌اند قصد دارند با کمک بعضی مقامات خارجی با اکراد ایرانی تماس حاصل نموده و زمینه را جهت اغتشاش و آشوب فراهم نمایند. و حکومت مستقلی تحت حمایت شوروی‌ها تشکیل دهند و فعلاً این عده با اسلحه‌ای که از طرف شوروی‌ها به آنها داده شده است در اطراف مرزهای ایران به طور مسلح مستقر و منتظر فرصت می‌باشند.

رئیس شهربانی کل کشور
سرلشکر علوی مقدم

۵۰

وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی
تاریخ: ۳۷/۵/۲۰ ـ شمارهٔ ۴۸۰۰
محرمانه مستقیم
وزارت امورخارجه ـ وزارت جنگ

سازمان اطلاعات و امنیت کشور

گزارش شهربانی کل کشور مستندگزارش شهربانی سقز حاکی است که طبق شایعات

محلی رؤسای اکراد مقیمین کشور عراق و عده‌ای از بارزانی‌ها در آبادی ویته داروخان ملکی همه رشید خان که در نزدیکی مرز ایران است اجتماع نمود و به طور محرمانه مشغول تهیه اسلحه می‌باشند که مراتب از طریق شهربانی سقز به هنگ سقز و سازمان امنیت کردستان نیز اعلام گردیده است تا صحت و سقم موضوع را مشخص نمایند.

وزیر کشور

رونوشت جهت اطلاع به استانداری کردستان، کرمانشاه، آذربایجان و وزیر کشور فرستاده می‌شود

$\frac{۱۵}{۵}$۳۷ رئیس ادارهٔ سیاسی

۵۱

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۵/۲۳ ـ شمارهٔ ۵/۳۵۷۶۶

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار می‌رساند، شهربانی تبریز به استناد گزارش شهربانی مهاباد گزارش می‌دهد خبری رسیده که ملامصطفی بارزانی از شوروی به سوریه رفته است.

رئیس شهربانی کل کشور
سرلشکر علوی مقدم

(ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۲۷۰۷/۴ ـ تاریخ ۳۷/۵/۲۵)

۵۲

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۵/۲۶ ـ شمارهٔ ۵/۳۶۸۶۴

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار می‌رساند، شهربانی رضائیه اطلاع می‌دهد بطوریکه درباره ملامصطفی بارزانی و اتباع وی تحقیق گردیده شایع است که نامبرده و اتباع او در بلاد (رک) سوریه بسر می‌برند و برادرش نیز که در زمان دولت سابق در عراق زندانی بوده

آزاد و داخل ایلات مرزی گردیده. چون از طرف مرزبانی ایران پاسگاه‌های مرزی عقب‌تر کشیده شده بنابراین اسلحه قاچاق مرتباً از عراق وارد و بین عشایر و ایل هرکی که همه ساله برای تعلیف احشام خود وارد می‌شوند بشدت خرید و فروش می‌شود و از قراریکه می‌گویند هر تیر قشنگ از ۴۰ الی ۵۰ ریال معامله می‌گردد و طبق شایعات ایل هرکی عراقی که رئیس آنان فتاح بیگ می‌باشد قصد دارند به موقع خود از مراجعت به عراق خودداری و تابعیت دولت شاهنشاهی را قبول نمایند.

رئیس شهربانی کل کشور
سرلشکر علوی مقدم

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر، شمارهٔ ۲۷۷۸/۴ ـ تاریخ ۳۷/۵/۲۹

۵۳

وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی
خیلی محرمانه ـ مستقیم
تاریخ: ۳۷/۵/۲۶ ـ شمارهٔ ۵۱۳۹

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً معروض می‌دارد گزارش‌های واصله از شهربانی کل کشور حاکی است:

۱ ـ طبق اطلاعیه واصله فرمانده پادگان کرکوک به اتفاق رؤسای پادگان و شهربانی با وسایل تبلیغاتی روز ۱۲ مرداد به حلبچه و بنجوین عزیمت نمودند ـ منظور آنها تبلیغات درباره دولت جدید بین عشایر و ساکنین مناطق مرزی عراق است.

۲ ـ بنا به گزارش مأمورین شهربانی بانه و شایعات محلی بین مالکین و رعایای پشت در عراق (که با سردشت هم مرز است) جنگ و جدال رخ داده و عده زیادی از طرفین کشته شده و سه کامیون نعش مردگان را به سلیمانیه حمل کرده‌اند و در نتیجه مداخلات مأمورین عده زیادی از منازعه‌کنندگان به کوههای ایران و عراق متواری.

۳ ـ طبق اطلاع رسیده شهربانی مهاباد ملامصطفی بارزانی از شوروی به سوریه رفته است.

۴ ـ طبق گزارش شهربانی قصر شیرین بنا به اظهار مسافرین دولت جمهوری عراق تضییقات در مورد مراجعت زائرین و مسافرین ایرانی را لغو نموده و به آنها همه روزه

اجازه ورود به ایران داده می‌شود.

۵ـ طبق گزارش شهربانی آبادان شخصی بنام عبدالرضا رفیعی ۱۹ ساله که در ایران متولد شده و تبعه دولت عراق می‌باشد در قهوه خانه حسن نام اظهار داشته که خلیج فارس در زمان تسلط اعراب بنام خلیج عربی بوده و در زمان تسلط عثمانی‌ها خلیج بصره نامیده می‌شده ـ در عراق جمهوری اعلام و ایران هم بایستی جمهوری شود. نامبرده دستگیر و طی پرونده‌ای به شماره ۳۱۶۵ـ۱۸/۵/۳۷ تحویل سازمان اطلاعات و امنیت آبادان گردیده است.

خیلی محرمانه

وزیر کشور

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر، شمارهٔ ۲۸۰۱/۴ـ تاریخ ۳۷/۵/۲۹

۵۴

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور

ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه

تاریخ: ۳۷/۵/۲۶ ـ شمارهٔ ۵/۳۶۸۷۲

(دفتر محرمانه ـ رونوشت نامه را به ادارهٔ کل انتشارات و رادیو ارسال دارید) ۳۷/۵/۲۹

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار می‌رساند، شهربانی تبریز به استناد گزارش شهربانی مهاباد اطلاع می‌دهد که تبلیغات مداوم عراق در برنامه رادیوی کردی و چاپ عکس ملامصطفی بارزانی و قاضی محمد در شماره ۷۷۹۱ تهران مصور و خبر آزادی بارزانی‌ها و همه رشید و خودداری رادیو ایران از معامله به مثل و تکذیب شایعات موجبات نارضایتی وطن‌پرستان کرد را فراهم می‌نماید و تقاضا گردیده برای خنثی نمودن تبلیغات شوم عراق گفتارهای مستدل و عامه‌پسند از رادیو گفته شود.

رئیس شهربانی کل کشور
سرلشکر علوی مقدم

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر، شمارهٔ ۲۷۵۵/۴ـ تاریخ ۳۷/۵/۲۹

رونوشت حسب‌الامر برای اطلاع و اقدام لازم به ادارهٔ کل انتشارات و تبلیغات ابلاغ [گردد]) صادر شد.

(جناب آقای ذوالفقاری رسیدگی بفرمایید.)

۵۵

وزارت کشور ـ ژاندارمری کل کشور
ادارهٔ ستاد ـ دایرهٔ رکن ۲ ـ شعبه اطلاعات
تاریخ: ۳۷/۵/۲۷ ـ شمارهٔ ۵۷۹۶/ح۴
ثبت کل وزارت کشور ـ شمارهٔ ۳۸۲۸۲ ـ تاریخ: ۳۷/۵/۲۹
(به عرض برسد) ـ (دفتر محرمانه، قبلاً گزارشی در این باب وسیله فرمانداری کل رضائیه رسیده بود که اقدام شده است، در سابقهٔ امر ضبط شود. [امضاء] $\frac{۱}{۶}$)

وزارت کشور

محترماً معروض می‌دارد، طبق گزارش هنگ ژاندارمری رضائیه در روزهای اول کودتای عراق تعداد زیادی عکسهای ملامصطفی بارزانی را در لباس نظامی در دهات و قصبات کردنشین عراق پخش کردند که مورد استقبال ساکنین آنجا قرار گرفت ولی اخیراً وسیله مأمورین دولت عراق کلیه عکسهای جمع‌آوری شده و فعلاً بصورت قاچاق درآمد و مردم یا مخفی و یا پاره می‌کنند.

از طرف فرمانده ژاندارمری کل کشور
سرتیپ عدل

۸۳۵۴ـ ۳۷/۶/۱ ادارهٔ سیاسی

۵۶

وزارت امور خارجه ـ ادارهٔ اوّل سیاسی
تاریخ: ۳۷/۵/۲۹ ـ شمارهٔ ۵۹۱۹ ـ محرمانه

جناب آقای نخست‌وزیر

طبق تلگراف شماره ۱۴۱ سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد بنابر گزارش سرکنسولگری شاهنشاهی درخانقین اکراد ساکن منطقه مزبور امیدوار هستند که: «با کمک دولت جدید استقلال اکراد عملی شود و برای این منظور تبلیغات می‌کنند و بعضی از آنهامتمایل به چپ و امیدوارند که دولت مستقل کرد با ریاست ملامصطفی بارزانی تشکیل گردد.» سفارت کبرای در آخر تلگراف اضافه نموده که این گزارش نظر سابق سفارت کبرا را از امتیازاتی که در عراق به اکراد داده خواهد شد ثابت می‌کند.

وزیر امورخارجه

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۲۸۵۷/۴ ـ تاریخ ۳۷/۶/۱

۵۷ـ۵۸

وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی
تاریخ: ۳۷/۶/۲ ـ شمارهٔ ۵۴۴۴ ـ خیلی محرمانه
جناب آقای نخست‌وزیر

رونوشت گزارش شماره ۱۱۹ ـ ۳۷/۵/۲۳ هنگ ژاندارمری رضائیه واصله از فرمانداری آنجا موضوع جلوگیری مأمورین عراقی از انتشار عکسهای ملامصطفی بارزانی در نواحی کردنشین عراق جهت استحضار خاطر عالی به ضمیمه تقدیم می‌گردد.

خیلی محرمانه وزیر کشور

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۲۹۰۸/۴ ـ تاریخ ۳۷/۶/۳

وزارت کشور

تهران ـ تیمسار فرماندهی ژاندارمری کل رونوشت تبریز تیمسار فرماندهی ناحیه ژاندارمری آذربایجان ـ مهاباد تیمسار فرماندهی سپاه ۳ مهاباد رونوشت تیمسار فرماندهی لشگر خانه گزارش رسیده حاکی است در روزهای اول کودتای عراق تعداد زیادی از عکسهای ملامصطفی بارزانی را در لباس نظامی در دهات و قصبات کردنشین عراق پخش و مورد استقبال ساکنین دهات بوده اخیراً وسیله مأمورین عراق از اماکن و معابر برداشته شده و به شدت جمع آوری می‌شود اکنون وضع قاچاقی یافته و اهالی از ترس شدت تعقیب مأمورین پاره یا مخفی ساخته‌اند ۱۱۹ ـ ۳۷/۵/۲۳ سرهنگ عاصی ـ محرمانه ـ مستقیم ۱۱۹ / م ۳۶/۵/۲۳ گیرندگان تیمسار فرماندهی لشگر ۴ رضائیه جهت استحضار فرمانداری کل رضائیه.

رونوشت برابر رونوشت است.

۵۹

وزارت کشور ـ ژاندارمری کل کشور ـ [ج/۲۵۴۴۸] دفتر ویژه
ادارهٔ سیاسی ـ خیلی محرمانه ـ مستقیم ۳۷/۵/۳۰
تاریخ: ۳۷/۶/۲ ـ شمارهٔ ۵۳۷۴

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً معروض می‌دارد:

گزارش شماره ۲۵۴۴۸ / ج ـ ۳۷/۵/۳۰ ژاندارمری کل کشور حاکی است که به

استناد اطلاع رسیده به هنگ ژاندارمری رضائیه شیخ‌لطیف فرزند شیخ محمود که اخیرا از زندان عراق آزاد شده به پیش برادرش شیخعلی باباکه در سلیمانیه و اطراف آن ساکن است آمده این خانواده در عراق نفوذ زیاد داشته بعد از جنگ بین‌المللی اول در جدا شدن عراق از ترکیه فعالیت زیادی نموده و در فکر سلطنت بوده‌اند شیخ محمود خانواده پادشاه سابق را غاصب دانسته و مخالفت ورزیده در نتیجه شیخ محمود دستگیر و زندانی می‌شود که پس از گذراندن مدتها عمر در زندان فوت می‌نماید بعد از او شیخ‌لطیف پسر کوچکش رویه پدر را دنبال و با استفاده از نفوذ پدر با مقام سلطنت مخالفت می‌نماید که او نیز دستگیر و زندانی می‌شود که پس از تحولات اخیر از زندان آزاد و به خانواده خود ملحق گردیده اکنون عده‌ای زیاد دور خود جمع کرده که شاید مسلح هم باشند.

شایع است که ملامصطفی بارزانی در عراق نیست بلکه چند نفر از کسان او در سوریه می‌باشند ولی برادرش شیخ‌احمد از زندان عراق آزاد اکنون در محال بارزان می‌باشد و در تجدید قوای از دست رفته خانواده خود فعالیت دارد و از اوضاع عراق راضی و خرسند است.

محمودبیک که یکی از سران با نفوذ مرزی عراق می‌باشد و وکیل مجلس در عراق بوده و با نوری سعید سابقه رفاقت داشته از طرف حکومت فعلی احضار ولی نامبرده تمکین نکرده با عدهٔ زیادی از آدمهای خود که همیشه مسلح هستند به منطقه لولان پیش عموی خود شیخ رشید که از شیوخ با نفوذ عراق و پیروان زیادی دارد رفته قریه لولان در امتداد اشنویه قرار داشته و به مرز ترکیه نیز نزدیک است.

شیخ علاءالدین چندی از طرف حکومت فعلی دستگیر به بغداد برده بود اخیراً از اوضاع ناراضی و متوحش می‌باشد بر عکس عمویش شیخ عبیداله مورد توجه است و یکی از مبلغین حکومت فعلی است.

شایع است که رشید عالی گیلانی از مصر و سوریه به بغداد آمده شاید درکابینه فعلی یا آینده مصدر کاری شود.

در مورد سرگرد افتخاری سابق لهونی هیچگونه سابقه و صحبتی در منطقه نیست.

پس از به رسمیت شناختن حکومت فعلی از طرف ایران و دول عضو پیمان بغداد از نگرانی عمومی تا اندازه‌ای در منطقه کاسته شده و کنجکاوی مردم کاهش یافته است.

از طرف ژاندارمری کل دستورات لازم برای انجام مراقبت‌های کامل به واحدهای تابعه صادر گردیده است.

وزیر کشور

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۲۹۱۰/۴ ـ تاریخ ۳۷/۶/۳

۶۰

وزارت امورخارجه ـ ادارهٔ اوّل سیس
محرمانه ـ بکلی سرّی است
تاریخ: ۳۷/۶/۵ ـ شمارهٔ ۶۳۲۰

جناب آقای نخست‌وزیر

سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد اطلاع می‌دهد دولت جمهوری عراق در قانون اساسی خود حقوق ملی اکراد را تضمین نموده است و به علاوه بایستی از تشکیل دولت جدید آن عده از سران کرد که طرفدار خودمختاری و زندانی بودند از جمله شیخ احمد بارزانی برادر ملامصطفی بارزانی آزاد شدند و عکسهایی از ملامصطفی بارزانی با لباس نظامی به عنوان «قهرمان کرد» در خیابان‌های بغداد به فروش می‌رسد.

وزیر امورخارجه

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۲۹۹۴/۴ ـ تاریخ ۳۷/۶/۸

۶۱

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران ـ بغداد
تاریخ: ۱۳۳۷/۶/۶ ـ شمارهٔ ۳۶۸ ـ سرّی است
وزارت امور خارجه ـ ادارهٔ اوّل سیاسی

عطف به نامه سری شماره ۵۵۳۸ مورخ ۱۳۳۲/۵/۲۱ و دوفقره ضمایم آن در مورد فعالیت اکراد به استحضار می‌رساند:

۱ ـ راجع به آزادی برادران ملامصطفی بارزانی و همکاران آنها خبر صحیح است و در همان روزهای اول بعد از کودتا صورت گرفت که جریان آن از طرف این سفارت کبرا در همان موقع تلگرافا به عرض رسید.

۲ ـ درباره بازگشت ملامصطفی بارزانی چون دولت جمهوری عراق به کلیه تبعیدیان سیاسی اجازه داد که به عراق بازگردند. اصولاً او هم باید به عراق بازگردد و طرفداران وی در عراق برای او تبلیغات می‌نمایند و عکس او را با شمارهای تحریک‌کننده میان مردم انتشار می‌دهند ولی راجع به عزیمت او از شورروی اطلاع قطعی به دست نیامده است.

۳ ـ چون در قانون اساسی موقت جمهوری عراق امتیازاتی به اکراد داده شده است لذا تا جایی که اطلاع هست اکثر آنها با رژیم جدید موافقند و انتظار دارند با کمک این رژیم به بعضی آرزوهای خود برسند.

۴ ـ در مورد سایر مندرجات ضمایم فوق‌الذکر، کنسولگری شاهنشاهی ایران در سلیمانیه سئوال شده پس از وصول پاسخ مراتب به استحضار خواهد رسید.

کاردار

محمود ملایری

۶۲

وزارت امورخارجه ـ ادارهٔ اوّل سیاسی

محرمانه ـ خیلی فوری است (دفتر ویژه ۲۵۹۲۰ ـ ۳۷/۶/۱۰

تاریخ: ۳۷/۶/۹ ـ شمارهٔ ۶۴۹۲

وزارت کشور

طبق اطلاع رسیده به وزارت امور خارجه در روزهای اولیه کودتای عراق تعدادی عکس ملامصطفی بارزانی در دهات و قصبات کردنشین عراق پخش شده است که اکنون از طرف مأمورین عراقی به شدت جمع‌آوری می‌شود. ممکن است تعدادی از این عکسها با سایر اوراق تبلیغاتی دیگر به داخله کشور شاهنشاهی نیز وارد شده باشد لهذا خواهشمند است به قید فوریت و موکداً به کلیه ادارات تابعه قدغن فرمایند از انتشار هر

نوع عکس یا اوراق تبلیغاتی دیگر شدیداً جلوگیری و با جدیت مراقبت کنند که این گونه عکسها و اوراق تبلیغاتی در دست مردم نماند.

از طرف وزیر امورخارجه

۶۳

وزارت کشور ـ استانداری آذربایجان
تاریخ: ۱۳۳۷/۶/۱۰ ـ شمارهٔ ۱۴۵۲
بکلی محرمانه ـ مستقیم (ادارهٔ سیاسی)
ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور، شمارهٔ ۶۳۶۶ تاریخ: ۷/۶/۱۹

جناب آقای استاندار استان آذربایجان

طبق گزارش هنگ رضائیه شایع است ملامصطفی بارزانی با مقداری اسلحه سبک در سوریه مدت دو روز است به عراق وارد سخنرانی مهیجی برای اکراد ایرانی مخصوصاً خطاب به اکراد بانه و سقز و مهاباد و سردشت ایراد که در ساعت ۸ مورخه ۸ جاری در برنامه کردی رپورت آنان را به زبان کردی رادیو بغداد پخش نموده است به گروهان نقده دستور داده شده است که در اطراف شایع مذکور تحقیق بیشتری نماید نتیجه به محض حصول متعاقباً به استحضار خواهد رسید.

فرماندار ناحیهٔ ۲ ژاندارمری آذربایجان

سرتیپ دیلمی

۱۹۶۴/۳۷/۶/۱۶ رونوشت در تعقیب شمارهٔ ۱۹۱۷/۳۷/۶/۱۲ جهت استحضار وزارت کشور ادارهٔ سیاسی، ارسال می‌شود.
استاندار آذربایجان

۶۴

وزارت کشور ـ محرمانه
تاریخ: ۱۳۳۷/۶/۱۱ ـ شمارهٔ ۶۰
محرمانه

وزارت امورخارجه

پاسخ نامه شماره ۶۱۸۹ مورخ ۳۷/۶/۳ راجع به اخبار واصله در باب بازگشت عده

از بارزانی‌های مقیم شوروی به عراق معروض می‌دارد. این شایعات از همان روزهای اول کودتای بغداد در اینجا وجود داشت و حتی بعضی اظهار می‌داشتند که ملامصطفی بارزانی هم قریباً به عراق خواهد آمد و عکسهای او را در ردیف عکسهای سران کودتا در مغازه‌ها و دکاکین نصب نموده بودند که بعداً به دستور شهربانی عکسهای نامبرده و سایر سران اکراد را برداشتند ولی آنچه محقق است تاکنون از بارزانی‌هایی که متجاوز از ده سال قبل فرار را به خاک شوروی رفته‌اند کسی به عراق مراجعت ننموده و چیزی در این باب شنیده نشده است. ضمناً از قراری که می‌گویند عده از بارزانی‌های مزبور در این اواخر به سوریه آمده و محتمل است در آینده از آن کشور به عراق بیایند و در هر حال اقدامات و عملیات آنها بسته به سیاست دولت فعلی عراق است و هرگونه تحریکاتی که برای انحراف افکار اکراد ایرانی و ترکیه بنمایند بی‌اطلاع دولت عراق نخواهد بود و البته مقامات مربوطه شاهنشاهی در مناطق کردنشین ایران بر مراقبت‌های خود افزوده و جهت خنثی نمودن فعالیت‌های احتمالی اکراد عراقی و مخصوصاً بارزانی‌ها و عناصر ماجراجوی آنها در حدود وظایف خود اقدامات لازمه به عمل خواهند آورد.

سرکنسول

احمد گُردنیا

۶۵

وزارت کشور ـ محرمانه

تاریخ: ۱۳۳۷/۶/۱۲ ـ شمارهٔ ۶۲

محرمانه

وزارت امورخارجه

پیرو گزارش شماره ۶۰ مورخ ۳۷/۶/۱۱ شب گذشته رادیو بغداد خبری به زبان کردی و عربی منتشر نمود حاکی از این که اخیراً ملامصطفی بارزانی برای اخذ اجازه مراجعت به عراق به سفارت دولت جمهوری متحده عرب در بخارست که حافظ منافع جمهوری عراق در آن کشور می‌باشد مراجعه نموده و به وسیله سفارتخانه مزبور کتبا و

تلگرافاً اجازه بازگشت به عراق را خواسته و دولت عراق مشارالیه را مشمول عفو عمومی قرار داده و به او و دو نفر به نام احمد خوشوی و حاج میراحمد[1] و سایر همراهان آنها اجازه مراجعت به عراق داده است خبر مزبور در سلیمانیه از طرف افراد متمایل به چپ و خواستاران استقلال کردستان با خوشنودی تلقی و با بی‌صبری منتظر ورود نامبرده به عراق می‌باشند مراتب استحضارا معروض گردید.

سرکنسول
احمد گُردنیا

۶۶

وزارت کشور ـ بکلی محرمانه

مقام محترم استانداری آذربایجان

به قرار اطلاع رسیده ده نفر از اکراد بارزانی چند روز است از منطقه نخجوان شوروی به خاک ایران به منطقه قراء کلیه قوتان قره ناز، وران باغ وارد و به طرف ییلاقات رفته و در داخل عشایر می‌باشند مراتب جهت اقدام لازم و اعزام مأمور ضدجاسوسی و تحقیقات در صحت و سقم موضوع به سازمان اطلاعات و امنیت کشور و همچنین به لشکر ۴ رضائیه نوشته شده است نتیجه اقدامات نیز متعاقبا به استحضار عالی خواهد رسید.

فرماندار شهرستان ماکو
سرهنگ غفاری

۱۹۱۷ ـ ۱۳۳۷/۶/۱۲

رونوشت جهت استحضار وزارت کشور ادارهٔ سیاسی ایفاد می‌شود به ناحیهٔ ۲ ژاندارمری آذربایجان دستور داده در این باب تحقیقات بیشتری معمول دارند البته نتیجه متعاقباً باستحضار خواهد رسید.

استاندار آذربایجان

رونوشت برابر اصل است

۱. اسعد خوشوی و میرحاج احمد صحیح است.

۶۷

وزارت کشور ـ بکلی محرمانه مستقیم

جناب آقای استاندار استان آذربایجان

برابر گزارش هنگ رضائیه طبق گزارش که به آن هنگ رسیده چند روز است در ییلاقات میان عشایر اطراف ماکو و سیه چشمه شایع است ده نفر از افراد رنده[1] ایل بارزانی از خاک شوروی وارد ایران و به راهنمایی یک نفر کرد از طایفه (دوزیکانلو) که هنوز هویتش معلوم نیست با سران عشایر کرد ایران ملاقات وگویا عشایر را به نافرمانی تحریک می‌نمایند با این که از محل حقیقی آنان اطلاعی در دست نیست ولی شایع است نامبردگان در ارتفاعات کلید داغی عملدار و اطراف آن می‌باشند گروهان‌های ماکو و مرند دستور دادند که در این مورد تفحض و تجسس لازم به عمل آورده نسبت به دستگیری آنان اقدام لازم به عمل آورند.

فرماندار ناحیهٔ ۲ ژاندارمری آذربایجان

سرتیپ دیلمی

۱۹۲۱ ـ ۳۷/۶/۱۳

رونوشت در تعقیب شمارهٔ ۱۹۱۷ ـ ۳۷/۶/۱۲ جهت استحضار وزارت کشور ادارهٔ سیاسی ایفاد می‌شود.

استاندار آذربایجان

۶۸

وزارت کشور ـ استانداری آذربایجان

تاریخ: ۳۷/۶/۱۳ ـ شمارهٔ ۵/۱۹۳۵۵ (دفتر ویژه) ۶۶۵۰ ـ ۳۷/۶/۲۶

جناب آقای استاندار معظم آذربایجان

محترماً به استحضار می‌رساند:

طبق نامه شماره ۵/۴۱۴۶۲/۷۴۲۳ ج ـ ۳۷/۶/۱۰ اداره اطلاعات مرکز به استناد نامه وزارت امورخارجه در روزهای اولیه کودتای عراق تعدادی عکس ملامصطفی بارزانی در دهات و قصبات کردنشین عراق پخش شده است که اکنون از طرف مأموران عراق به

---

۱. باید (زبده) باشد.

شدت جمع‌آوری می‌شود ممکن است تعدادی از این عکسها و یا سایر اوراق تبلیغاتی دیگر به داخله کشور شاهنشاهی نیز وارد شده باشد مقرر است از انتشار هر نوع عکس و اوراق تبلیغاتی دیگر شدیدا جلوگیری و با جدیت مراقبت شود که این گونه عکسها و اوراق تبلیغاتی در دست مردم باقی نباشد دستور لازم به شهربانی‌های تابعه صادر و مراتب استحضارا به عرض می‌رسد. از طرف سرپرست شهربانی‌های آذربایجان

سرهنگ کریملو

۲۰۴۹/۳۷/۶/۲۰ رونوشت در تعقیب شمارهٔ ۲۰۲۳/۳۷/۶/۲۰ جهت استحضار وزارت کشور ادارهٔ سیاسی ارسال می‌شود.

استاندار آذربایجان

۶۹

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۶/۱۵ ـ شمارهٔ ۵/۴۲۹۵۵ ج

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار می‌رساند، شهربانی رضائیه گزارش می‌دهد طبق اطلاع رسیده قریب بیست روز قبل ده نفر از اتباع ملامصطفی بارزانی بدون اسلحه از شوروی عبور و از طریق ماکو به خاک ایران وارد و به منظور تبلیغات در بین اکراد متفرق گردیده‌اند.

رئیس شهربانی کل کشور

سرلشکر علوی مقدم

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۳۲۶۲/۴ ـ تاریخ ۳۷/۶/۲۴

۷۰

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۶/۱۶ ـ شمارهٔ ۵/۴۴۲۵۹ ت

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار می‌رساند، شهربانی رضائیه گزارش می‌دهد طبق مسموعات

بین اکراد شایع است تقریباً سه روز قبل ملامصطفی بارزانی با اسلحه‌های سبک و مدرن از سوریه وارد خاک عراق شده است.

رئیس شهربانی کل کشور

سرلشکر علوی مقدم

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۳۲۶۶/۴ ـ تاریخ ۳۷/۶/۲۴

۷۱

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۶/۱۵ ـ شمارهٔ ۴۳۰۴۴/ ه و
(دفتر ویژه) شماره ۶۲۲۳ تاریخ: ۳۷/۶/۱۶

محترماً به استحضار می‌رساند، شهربانی سنندج گزارش می‌دهد، ساعت ۱۹/۴۵ روز ۳۷/۶/۷ به نام ملامصطفی بارزانی و در ساعت ۲ یک نفر به نام سرهنگ احمد افسر فرقه دموکرات سابق ایران در برنامه کردی رادیو عراق در اطراف جمهوری کردستان در سال ۲۴ و قاضی محمد و سیف قاضی سخنرانی و اظهاراتی نمود و با ذکر مطالب زننده و تحریک‌آمیز اکراد را علیه دولت و تشکیل کردستان مستقل تحریک می‌نموده. چون پخش این قبیل مطالب اثر نامطلوبی در روحیه اهالی دارد به ناچار با کمال ملایمت از گرفتن ایستگاه‌های خارجی در اماکن عمومی جلوگیری و چون ملامصطفی بارزانی در خاک شوروی است و اطلاعی راجع به ورود او به خاک عراق نرسیده، قطعاً اشخاص دیگری به نام او سخنرانی کرده‌اند. شهربانی مزبور اضافه نموده چنین به نظر می‌رسد که این سخنرانی‌ها در اذهان عمومی عشایر کرد مرزی بی‌تأثیر نخواهد بود.

رئیس شهربانی کل کشور

سرلشکر علوی مقدم

۷۲

وزارت کشور ـ استانداری آذربایجان
بکلی محرمانه ـ مستقیم

تهران ژاندارمری کل بازگشت به شماره ۲۱/۱۴۸۰ ـ ۳۷/۶/۱۲ مراتب برای رسیدگی و تحقیق به هنگ رضائیه مراجعه گزارش واصله حاکی است طبق اطلاع شیخ‌احمد بارزانی برادر ملامصطفی بارزانی که قبلاً زندانی بوده پس از کودتای عراق آزاد مدتی در بغداد و اطراف مشغول تبلیغ بوده سپس داخل ایل بارزانی رفته بعضی از سران عشایر عراقی برای ملاقات وی تردد[1] اخیراً همراه برادرش محمدصدیق و برادرزاده‌هایش به اسامی عبدالله و نعمان که پسران ملامصطفی هستند به قریه شروال و شنطه نزدیک روان‌دوز آمده خانواده خود را در آنجا سکونت داده و حتی مبلغی در حدود بیست هزار دینار به شیخ‌احمد از طرف دولت عراق کمک مالی کرده‌اند و از سران عشایر عراق چند نفر که[2] بارزانی‌ها اختلاف داشته‌اند از قبیل رئیس ایل زکایی و محمود رئیس ایل زیباری و جعفری وسیله مقامات عراقی مجبوراً به بارزان اعزام و با شیخ‌احمد اشتی و تائینی[3] دریافت داشته‌اند و شایع بوده ملامصطفی پس از وقوع کودتا به عراق آمده بعداً به سوریه رفته است. فعلاً بارزانی‌ها با اکراد ایران تماس ندارند ولی رادیو بغداد در برنامه فارسی و کردی خود اکراد عشایر ایران را تحریک به قیام می‌نمایند.

سرتیپ دیلمی

۱۵۰۲/م ـ ۳۷/۶/۱۵

رونوشت جهت استحضار به جناب آقای استاندار استان آذربایجان ایفاد می‌دارد.

فرمانده ناحیه ۲ ژاندارمری آذربایجان

سرتیپ دیلمی

---

۱. شاید نزد وی [رفته].
۲. [با]
۳. تأمینی

۷۳

وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ: ۱۳۳۷/۶/۱۸ ـ شمارهٔ ۶۲۴۰

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً معروض می‌دارد:

شهربانی کل کشور به استناد گزارش شهربانی مهاباد اطلاع می‌دهد مردم از این که دولت در برابر عراق و عملیات غیردوستانه او سکوت کرده و باز هم اجازه می‌دهد زوار ایرانی به عراق بروند ابراز عدم رضایت می‌نمایند به خصوص تبلیغات رادیو عراق به زبان کردی و ترسانیدن مردم از ملامصطفی بارزانی و سکوت رادیو تهران در برابر لاطائلات عراق بیشتر موجب ناراحتی وطن‌پرستان گردیده است.

مراتب طی همین شماره به وزارت جنگ و وزارت امورخارجه و سازمان اطلاعات و امنیت کشور و ادارهٔ کل انتشارات و رادیو نیز اعلام گردیده است.

از طرف وزیر کشور [امضاء]

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۲۳۱۱/۴ ـ تاریخ ۳۷/۶/۲۴

۷۴

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران ـ بغداد
شمارهٔ ۳۴۹ ـ سرّی ـ محرمانه

وزارت امورخارجه

در پاسخ مرقومهٔ شمارهٔ ۶۱۵۷ مورخ ۱۳۳۷/۶/۲ صادره از ادارهٔ اوّل سیاسی ـ محرمانه راجع به جرائد کردی منتشره در عراق به عرض می‌رساند به طوری که ضمن گزارش شمارهٔ ۱۱۹۴ مورخ ۱۳۳۷/۳/۱۰ به استحضار رسیده علاوه بر دو روزنامه‌ای که در نامه آن وزارت ذکر شده روزنامه‌های ذیل نیز به زبان کردی در عراق منتشر می‌شود:

۱ ـ روزنامه «ژین» در سلیمانیه با مدیریت رحمت حاج توفیق

۲ـ روزنامه «هتاو» در اربیل به مدیریت عبدالرحمن گیو عبداللطیف
۳ـ روزنامه «آفاق» در کرکوک به مدیریت شاکر هرمزی (به دو زبان عربی و کردی)

بدون تردید نه فقط بین نویسندگان روزنامه‌های شفق کرکوک و پیش که وتن (پیش کوتن) بغداد تماس نزدیک با سران جمعیت خوی بون کرد در فرانسه و سوئیس برقرار است بلکه همه نویسندگان کرد که در عراق هستند از جمعیت مزبور الهام می‌پذیرند و اگر در ظاهر نتوانند احساسات ملی کردی خود را ابراز نمایند در باطن از بذل سعی و کوشش برای تحریک احساسات جوانان کرد نسبت به ملیت کرد دریغ نداشته و به دنبال این فکر و عملی کردن آن رفته و می‌روند.

تغییر رژیم عراق و تشکیل دولت جمهوری و صدور قانون اساسی موقت که در ماده سوم آن به طور صریح و روشن حقوق ملی کرد در عراق شناخته شده (به تلگراف کشف شماره   مورخ   مراجعه فرمایند) و آزاد کردن سران کرد که از طرف دولت سابق عراق در توقیف و در بصره یعنی فرسنگ‌ها دور از مرز کردستان به سر می‌بردند و بازگشت آنان به سلیمانیه همه نشانه این است که دولت جدید عراق نه فقط مانع تشکیلات ملی کردها نیست، بلکه مشوق آن نیز می‌باشد.

به طوری که ضمن رمز شماره ۱۷۶ مورخ ۱۳۳۷/۶/۱۱ به عرض رسانید نخست‌وزیر عراق در پاسخ به تلگراف و نامه ملامصطفی بارزانی که از رومانی و چک‌اسلواکی به ایشان نوشته به او و میرحاج احمد و احمد؟؟؟[1] تلگراف کرده است که باکمال مسرت تلگراف شما را دریافت و آمدن شما را به میهن عزیز خوشامد گفته و کلیه اقدامات لازم نسبت به عفو و تسهیل مسافرت شما و همراهانتان به عراق فراهم آمده و لازم است به سفارت جمهوری متحده عربی در پراگ مراجعه نمایید که وسایل عودت شما را تأمین نماید. رادیو بغداد خبر بازگشت ملامصطفی بارزانی و همراهان او را در چندین نوبت پخش کرد و جراید روز چهارشنبه ۱۲ شهریورماه جاری نامه او را خطاب به آقای عبدالکریم قاسم، نخست‌وزیر و آقای سپهبد نجیب الربیعی، رئیس شورای جمهوریت گراور کرده و در صفحات اول خود منتشر نموده‌اند (عین کلیشه نامه

---

۱. در متن اصلی محو شده امّا با توجه به سایر اسناد اسعد خوشوی صحیح است.

ملامصطفی بارزانی و ترجمه فارسی آن را به پیوست ملاحظه می‌فرمایند) و نیز آقای خالد نقشبندی عضو کرد شورای جمهوریت در پاسخی که به نامه ملامصطفی بارزانی داده، نوشته است همه ما از بازگشت شما به میهن عزیز خود، عراق، خوشوقتیم و دولت انقلابی و ملت آزاد عراق از عرب و کرد اهمیت مبارزات شدید و مستمر شما را بر علیه استعمار رژیم فاسد سلطنت و علیه عمال استعمار می‌دانند و از مبارزات طولانی و پیوسته شما در راه آزادی و استقلال عراق ابراز قدردانی می‌کنند و مراجعه شما موجب تحکیم روابط برادرانه کرد و عرب خواهد بود.

از تمام این اقدامات این طور استنباط می‌شود که نقشه‌ای برای آینده کردستان در میان است و تشجیع عناصر مخرب کرد که سالها موجب ناامنی مرزهای ایران و عراق بوده‌اند و بازگشت دادن آنها به کردستان همه علایم بارز وجود چنین نقشه‌ای می‌باشد.

روزنامه «البلاد» که پس از شورش عراق طرفداری جدی کمونیسم را به عهده گرفته بود و همه روزه عکسهای مربوط به آنها را درج می‌کرد، در شماره شنبه هشتم شهریورماه پیشنهاد عده‌ای از آموزگاران کرد را نسبت به ترویج و تدریس لغت و تاریخ و ادبیات کرد نه فقط در کردستان عراق بلکه بین اکراد قبلی ایرانی که در ایالت دیالی هستند درج و منتشر نموده که ترجمه آن را نیز به پیوست تقدیم می‌دارد و این خود می‌رساند که موضوع اکراد از طرف کمونیست‌ها پشتیبانی می‌شود.

رژیم فعلی عراق نیز از این موضوع کاملا مطلع می‌باشد و تصور می‌رود برای اثبات و استقرار خود در داخل؟؟؟[1] از فشار عبدالناصر و طرفدارانش جهت پیوستن کامل به جمهوری متحده عرب کردها؟؟؟[2] با این اتحاد می‌باشند بدین نحو تقویت می‌نمایند. ولی شاید از نظر دور دارند با ضعف و سستی که در هیئت حاکمه رژیم فعلی حکمفرماست و نبودن شخصیتی که بتواند بر اوضاع و احوال تسلط پیدا کند و شخص ملامصطفی بارزانی با شهرتی که در خارج و داخل کسب کرده و آشنایی او به تاکتیک‌های همسایه شمالی ممکن است برای رژیم فعلی خطرناک‌تر باشد و چه بسا با تقویتی که از خارج و

۱. در اصل سند محو شده است شاید [برای جلوگیری] صحیح باشد.
۲. در اصل سند محو شده است.

داخل به وسیله حزب کمونیست خواهد شد بر اوضاع تسلط یافته و برای کشور حکمفرما گردد.

با عرض مراتب فوق تصور نمی‌رود در حال حاضر مفید فایده باشد که راجع به تماس نویسندگان جراید شفق و پیش کوتن با سران جمعیت خوی بون (استقلال کرد) به اولیای دولت عراق تذکراتی داده شود. و بر فرض هم که این عمل انجام گیرد مثمرثمر نخواهد بود. به عقیده اینجانب با پیشامد اخیر عراق و سیاستی که نسبت به کردها اتخاذ شده و رسوخ روزافزون همسایه شمالی به وسیله حزب کمونیست در این حدود لازم به نظر می‌رسد که دولت شاهنشاهی به معیت ترکها اقدام اساسی و دامنه‌داری برای جلوگیری از پیشامدهای احتمالی در این خصوص به عمل آورند.

کاردار

محمود ملایری

۷۵

بی‌سیم ارتش ـ از بغداد
تعداد کلمات: ۱۵۰
ساعت ۱۶ روز ۱۷
گیرنده: مسعودی
فرستنده: خسروی

وزارت امورخارجه

اهم اخبار از قرار ذیل است:

۱ ـ داگ هالرشولد، دبیرکل سازمان ملل متحد که دیروز وارد بغداد شد، پس از مذاکراتی که با نخست‌وزیر و وزیرخارجه به عمل آورد، امروز به عمان مراجعت می‌کند. شب گذشته میهمانی مجللی به افتخار وی از طرف نخست‌وزیر برپا گردید.

۲ ـ دولت چین کمونیست از ۱۵ نفر نمایندگان طبقات مختلف عراق دعوت نمود که رسماً به آن کشور مسافرت نمایند. این هیئت تا چند روز دیگر معین و رهسپار چین خواهد شد.

۳ـ عده‌ای به نام ادبا و اهل فن کرکوک، نامه‌ای در شماره امروز روزنامه الجمهوریه منتشر نموده و در ضمن تایید دولت در صدور اجازه بازگشت ملامصطفی بارزانی و همراهان وی نوشته‌اند که یاوه‌گویی‌های رادیوی سنندج راکه رادیوی استعماری ایران و موجب تفرقه می‌باشد، به شدت تقبیح و هم‌میهنان عزیز را به اتحاد بیشتری تحت لوای جمهوریت محبوب خود دعوت می‌نماییم.

۴ـ امروز هم سیل تلگرافات مربوط به‌راز خوشوقتی از مراجعت ملامصطفی بارزانی در جوابیه منتشر شده است

۳۷/۶/۱۷ـ ۴۲۲۸ محمود ملایری

ادارهٔ مخابرات، بی‌سیم فرماندهی ستاد بزرگ آرتش تاران، دریافت شد.

امضاء تلگرافچی

۷۶

نخست‌وزیری ـ سازمان اطلاعات و امنیت کشور
فرستنده: ۲ الف ۳

گزارش

برابر اطلاع واصله در سرحدات مرز ایران و عراق و ترکیه فعالیت‌هایی برای تشکیل کردستان آزاد به طور سری درجریان است و اضافه شده است چنین دستهای خارجی درصددند کارهایی در آبادانی صورت دهند.

مراتب جهت تعیین صحت و سقم به سازمان‌های غربی ابلاغ سازمان‌های مشروحه زیر گزارش می‌دهند:

۱ ـ ساواک تبریز پیرامون موضوع فوق گزارش می‌دهد که سه نفر از سران عشایر که مظنون به چنین فعالیت بوده‌اند با پیشنهاد لشکر و تشکیل کمیسیون امنیت به کرمان و یزد تبعید و یک نفر به نام اسمعیل ابوطالبی از افراد ناراحت و سابقه‌دار بود به علت تماس دایم با افراد مذکور به ملایر تبعید گردید و ضمناً اضافه می‌نماید که مراقب اوضاع بوده و خواهند بود.

۲ ـ سازمان مهاباد موضوع فوق را تأیید و گزارش می‌نماید که فعالیت‌هایی از طرف حزب پارت برای استقلال کردستان آزاد به نفع ریاست‌جمهوری ملامصطفی صورت

می‌گیرد و اضافه می‌نماید که اختلافاتی بین ملامصطفی و عبدالکریم به وجود آمده که منجر به ایجاد کدورت فیمابین آنان شده است.

۳ ـ سازمان رضائیه در مورد چگونگی این موضوع گزارش می‌دهد که با پیش آمدن اختلافات و کدورت‌های فیمابین عبدالکریم قاسم و ملامصطفی بارزانی حزب پارت برای استقلال کردستان آزاد به نفع ریاست جمهوری ملامصطفی فعالیت شدید می‌نماید که پس از تبعید ۷ نفر از سران عشایر و معاونت پناهندگان به عراق و وعده‌های عبدالکریم قاسم درباره خواسته‌های کلیهٔ عشایر عراقی از فعالیت حزب مزبور کاسته شده به طوری که تا این تاریخ اخباری در این مورد به این سازمان واصل نشده است.

۴ ـ گزارش سازمان کرمانشاه حاکی است که فعالیت درباره استقلال کرد رو به ازدیاد گذاشته خصوصاً با رفتن ملامصطفی به بارزان این فعالیت‌ها تشدید شده و با تغییر رویه دولت مرکزی عراق دولت شوروی توجه بیشتری به استقلال کرد و کمک به عاملین آن می‌نماید.

نظریه. با توجه به این که موضوع استقلال کرد در سوکمیته مطرح و در صورت جلسه قید شده که مقامات مربوطه اقدام مقتضی دراین‌باره به عمل آورند و سازمان‌های مربوطه نیز مراقب باشند صدور هرگونه دستوری منوط به اوامر عالی است.

گزارش کردستان کجا است.

ـ و نظربخش ایران چیست؟

محترماً در اجرای پی‌نوشت مدیریت کل به عرض می‌رساند در مورد بند اوّل گزارش ساواک سنندج خواسته شد ودر مورد نظر بخش ناخوانا جداگانه معروض گردید.(۱)

۷۷

وزارت کشور ـ سرّی است

تاریخ: ۳۷/۶/۲۰ ـ شمارهٔ ۵۷

سفارت کبرای شاهنشاهی ـ بغداد

عطف به رونوشت نامه شماره ۳۶۸ مورخ ۳۷/۶/۶ متضمن رونوشت دو فقره نامه وزارت کشور که حاوی گزارش‌های واصله از ژاندارمری کل کشور در باب وقایع بعد از

۱. جریان چپ به روایت اسناد، حزب دموکرات کردستان، صص ۷ ـ ۶.

کودتای عراق و تأثیر آن در جهت اکراد عراقی و ایرانی می‌باشد، معروض می‌دارد به طوری که ملاحظه فرموده‌اند، قسمتی از گزارش‌های واصله از ژاندارمری کل مربوط به اکراد ایرانی و نواحی تابعه مهاباد و رضائیه است. البته تحقیق از صحت و سقم آن مقامات انتظامی شاهنشاهی است و قطعاً برای جلوگیری از بروز حوادث احتمالی اقدامات لازم از طرف مأمورین مربوطه در آن نواحی به عمل آمده و از تحرکات مفسدین و آشوب‌طلبان جلوگیری نموده‌اند در باب آزادی برادران ملامصطفی بارزانی و بازگشت خود او به عراق هم اخبار واصله به اینجا همان است که از رادیو بغداد منتشر گردیده و طی گزارش شماره ۶۰-۱۲/۶/۳۷ به عرض رسیده است و نسبت به عقاید و افکار اکراد و عشایر عراقی درباره کودتای بغداد و سرنگون شدن حکومت سابق آنچه استنباط می‌شود طبقات مالکین و بازرگانان و روسای عشایر از این پیشامد به هیچ وجه راضی نیستند و نسبت به عاقبت کار بدبین به نظر می‌رسند و غالباً از اوضاع فعلی و گفتارهای رادیو بغداد به زبان کردی به طور محرمانه بدگویی می‌کنند و حتی بعضی از مالکین کل و شیوخ که دیگر نمی‌توانند حقوق خود را از رعایا وصول نمایند و امید به آینده ندارند مصمم شده‌اند که خاک عراق را ترک گفته و با عائله خود به ایران پناهنده شوند زیرا از؟؟؟ امنیت جانی آنها هم در خطر واقع شده و به هیچ وجه آسایشی در این منطقه ندارند البته توده مردم مخصوصاً کارگران و زارعین که انتظاراتی از دولت جدید دارند و آزادیخواهان اکراد و روشنفکران به امید تحصیل استقلال و آزادی کردستان می‌باشند از این پیشامد ناراضی بوده و با تبلیغات وسیعی که از طرف منابع مخصوص ؟؟؟[1] به عمل می‌آید از این رو بر فعالیت خود افزوده‌اند و در مجامع و محافل به تحریکات خود ادامه می‌دهند و بر چنان اوضاع و احوال این منطقه منوط به سیاستی است که دولت جدید عراق اتخاذ و تعقیب نماید. البته در گزارش‌های رادیویی و در کشور مربوط به وقایع روزهای اول کودتای عراق است که اکنون مشخص شده و بحث و تفسیر درباره مسائل دیگر [؟] است.

کنسول

احمد گُردنیا

---

۱. ناخوانا

۷۸

وزارت امورخارجه

وزارت امورخارجه ـ تهران

اهم اخبار جراید از قرار ذیل است:

۱ ـ دولت سابق عراق از کاندیدای شارل مالک وزیر خارجه لبنان برای ریاست مجمع عمومی سازمان ملل متحد پشتیبانی کرده بود ولی دولت جدید به پیروی از رویه جمهوری متحده عرب و یمن که با این امر مخالف بودند پشتیبانی دولت سابق را مسترد داشته است.

۲ ـ دولت عراق آیین‌نامه جدیدی برای تعطیلات رسمی دولتی تهیه نموده و روز عید نوروز (۲۱ مارس) را جزو اعیاد رسمی کشور قرار داده است تعطیل روز عید نوروز برای ارضاء اکراد می‌باشد تعطیلات اعیاد سلطنتی سابق ملغی گردیده است تعطیلات مذهبی از قبیل عاشورا و تولد حضرت رسول و غیره به جای خود باقی است.

۳ ـ مقرراتی که نسبت به بانک و عدم پرداخت وجوه امانات بیش از ۶۰۰ دینار در ماه وضع شده بود، از امروز ملغی شده فقط اشخاصی که دارایی آنان به طور موقت از طرف دولت ضبط شده از این آزادی مستثنی هستند.

۴ ـ سرتیپ عبدالکریم قاسم نخست‌وزیر عراق از دریافت حقوق نخست‌وزیری خودداری و فقط حقوق یک نفر سرتیپ ارتشی را دریافت داشته است.

۵ ـ سرهنگ عبدالسلام عارف دیروز به بصره رفته و ضمن نطقی که در پادگان آنجا ایراد کرد، اظهار نمود که در همین نزدیکی اسلحه‌های جدیدی به دست ارتش خواهد رسید و علاوه کرد ارتش برای تقویت خود بایستی شبانه روز سعی و کوشش نماید و همچنین ضمن نطقی که بین اهالی بصره ایراد نمود، اظهار کرد: بایستی نیروی مقاومت ملی را تقویت نمایند و از جمال عبدالناصر و شکر القوتلی ولیعهد یمن و سرتیپ عبدالکریم قاسم پنرام زعمای عرب تمجید فراوان نموده و گفت میهن عرب همه یکی می‌باشد.

۶ ـ کمیسیون خاص در وزارت دفاع تشکیل گردیده و از همه افراد ملت خواسته شده

هرگونه اطلاعی در باب مداخله دولت سابق در امور انتخابات اخیر مجلس داشته باشند و همچنین آنهایی که خود را کاندیدای نمایندگی مجلس نموده و در نتیجه تهدید دولت عقب‌نشینی کردند به کمیسیون مزبور مراجعه و اطلاعات خود را در دسترس کمیسیون مزبور قرار دهند.

۷ـ سخنگوی وزارت خارجه عراق اظهار داشت دولت عراق تصمیم گرفته است مبلغ ۱۳۵ هزار دینار عراقی بدهی عقب‌افتاده خود را به جامعه عرب پرداخت نماید.

۸ـ دولت عراق مجدداً تصویب نمود پنج هزار دینار عراقی علاوه بر سه هزار دینار سابق به خانواده بارزانی داده شود.

۹ـ وزیرخارجه عراق در بازگشت از نیویورک بنا به دعوت رسمی دولتین مراکش و تونس به آن دو کشور مسافرت نموده است.

کاردار

ملایری

۷۹

وزارت امورخارجه

تاریخ: ۳۷/۶/۲۰ـ شمارهٔ ۲۱

عطف به نامه محرمانه شمارهٔ ۶۴۹۴ مورخ ۱۳۳۷/۶/۹ دربارهٔ اقامت ملامصطفی بارزانی و اتباع او در بلاد (رک) سوریه به عرض می‌رساند.

چندی قبل یکی از روزنامه‌های بیروت خبری به این شرح درج کرده بود (پس از برقراری رژیم فعلی عراق ملامصطفی بارزانی از پراک تلگرافی به عبدالکریم قاسم نموده و زمامداری او را در عراق تبریک گفته بود. عبدالکریم قاسم در جواب از او تشکر کرده و ضمناً متذکر شد که مانعی برای آمدن ملامصطفی و اتباع او به عراق نیست و می‌توانند املاک و مستغلات خود را در عراق تصاحب کنند.)

این خبر را آقای سلیمان اصفهانی کارمند محلی این نمایندگی در روزنامه‌های بیروت خوانده بود که عیناً برای اینجانب نقل کرد. ضمناً اضافه می‌نماید که نقطه به نام «رک» در

سوریه نیست و تصور می‌رود منظور شهر (رقه) باشد که مرکز عشایر اعراب است که مجاور ابوکمال و در مرز سوریه و عراق واقع شده است، باشد.

طبق تحقیقاتی که به عمل آمد، هیچ منبعی اقامت طولانی و یا موقت ملامصطفی را در منطقه رقت تأیید نکرد. به علاوه آقای روح‌الله دبیر کنسول در این سرکنسولگری که عازم حلب بودند در مراجعت اظهار داشتند که دلایلی بر این موضوع مشهود نگردید و به طور کلی اخبار مربوط به اقامت ملامصطفی را در رقه و آن نواحی تکذیب کردند.

چون برای رفتن به عراق ملامصطفی راهی جز سوریه نداشته است احتمال دارد با کشتی به بندر لاذقیه آمده و بلادرنگ به خاک عراق رهسپار شده باشد. الساعه موقع بستن پست خبری در روزنامه (الفیحا) چاپ دمشق شماره ۲۵۲۹ مورخ ۱۹۵۸/۹/۱۱ راجع به ملامصطفی بارزانی و برادرش احمد درج گردیده که عین آن برای مزید استحضار به پیوست تقدیم می‌گردد. مستدعی است مقرر فرمایند ترجمه آن را از نظر عالی بگذرانند.

سرکنسول شاهنشاهی
عبدالحسین مستوفی سمیعی

۸۰

وزارت امورخارجه
محرمانه

وزارت امورخارجه ـ ستادکل

امروز قانونی از طرف دولت عراق وضع به موجب آن ملامصطفی بارزانی و شیخ احمد بارزانی و کلیه همدستان آنها از کلیه بزه‌هایی که بین سالهای ۱۹۴۵ و ۱۹۴۷ مرتکب شده‌اند مورد عفو دولت قرار می‌گیرند و نیز کلیه اموال منقول و غیرمنقول آنان که طبق رأی دادگاه به تصرف دولت درآمده به آنان مسترد و از غرامات نقدی که محکوم شده‌اند، بخشوده خواهند شد و تجدید ثبت املاک مورد مصادره به نام آنان از پرداخت مالیات و حق تمبر معاف خواهد بود.

۴۴۱ م ملایری

۸۱

وزارت کشور
تاریخ: ۳۷/۶/۲۴ ـ شماره ۶۶
محرمانه

وزارت امورخارجه ـ ادارهٔ اوّل سیاسی

پاسخ نامه شماره ۶۴۹۵ مورخ ۳۷/۶/۹ متضمن رونوشت نامه وزارت کشور را راجع به ملامصطفی بارزانی و قاچاق اسلحه و غیره معروض می‌دارد. ملامصطفی بارزانی به طوری که در اینجا شایع است و رادیو بغداد هم چندی قبل خبری درباره او منتشر نمود اکنون در رومانی به سر می‌برد و دولت عراق به او و همراهانش اجازه بازگشت به عراق داده و شاید قریباً به عراق بیاید و برادرش هم از زندان مستخلص گردیده و به نواحی بارزان رفته است. در باب قاچاق اسلحه از عراق به ایران و خرید و فروش آن بین عشایر و ایل هرکی در اینجا چیزی شنیده نشده و البته مقامات انتظامی شاهنشاهی در محل بهتر می‌توانند تحقیق نمایند رؤسای عشایر عراقی هم به طوری که در گزارش‌های سابق به عرض رسانیده است نسبت به اوضاع عراق نگران و به آینده خود بیمناک هستند و ممکن است در صورتی که مورد تهدید و فشار بیشتری قرار گیرند از تابعیت عراق صرفنظر نموده و به ایران یا ترکیه پناهنده شوند.

سرکنسول
احمد گُردنیا

۸۲

وزارت امورخارجه

بخشودگی بارزانی

بغداد ـ به موجب فرمان جمهوری صادره دو برادر بارزانی احمد و مصطفی از رهبران بزرگ کردهای عراق مشمول عفو قرار گرفته و اموال و املاک مصادره شده آنان نیز مسترد می‌گردد و نیز طبق فرمان دیگری بعضی از افراد ایل آنها هم مشمول عفو واقع شده‌اند.

در گذشته احکامی توسط مقامات رژیم واژگون شده علیه این دو رهبر کرد صادر شده است. لازم است دانسته شود که مصطفی بارزانی در سال ۱۹۴۵ مبادرت به قیام مسلحانه بر ضد رژیم سابق نمود و به بعضی از کشورهای اروپای شرقی فرار کرده ولی برادرش احمد در بغداد زندانی بود.

علاوه بر این هیئت وزیران عراق مبلغ پنجاه هزار دینار برای اجرای برنامه اسکان عشایر کرد بارزانی در عراق اختصاص داد.

۸۳

وزارت امورخارجه ـ از بغداد

وزارت امورخارجه

رمز شماره هفتادوسه سرکنسولی سلیمانیه که به این سفارت کبرا مخابره شده ذیلاً درج می‌شود. به قرار اطلاعی که رسیده از روان‌دوز جوانرودی‌ها در حدود دویست‌وپنجاه نفر تدریجاً به خاک عراق آمده در اطراف حلبچه اقامت و عموم آنها وسایل زندگی برای آنها تهیه نموده‌اند چنانچه این عملیات جلوگیری نشود در آینده تولید مشکلاتی خواهد کرد. مستدعی است نظر مقامات مربوطه را در این باب اعلام فرمایند. گردنیا ـ متمنی است از هر اقدامی که خواهند کرد سفارت کبرا را مستحضر فرمایند. در نتیجه اقداماتی که به عمل آمده است طبق اطلاعات واصله از سلیمانیه تلگراف رمز آن سرکنسولی را قبول نمایند.

ملایری

۸۴

نخست‌وزیری

سازمان اطلاعات و امنیت کشور (به عرض رسید فرمودند اقدامی ندارد، بایگانی شود.)

تاریخ: ۳۷/۶/۲۶ ـ شمارهٔ ۶۶۶۸ (دفتر ویژه) سرّی (ملاحظه شد...؟ ۶/۲۳)

یادداشت[۱]

۱ ـ طبق اطلاع واصله ملامصطفی بارزانی با موافقت مقامات دولت جمهوری عراق

---

۱. یادداشت عنوان گزارش است.

قریباً به آن کشور مراجعت خواهد کرد. تلگرافات و نامه‌های زیادی مبنی بر اظهار خوشوقتی از مراجعت نامبرده و همچنین سپاسگذاری از دولت عراق از کلیه مناطق کردنشین عراق به بغداد مخابره شده است.

۲ ـ نظر دولت عراق درباره ورود ملامصطفی به عراق.

در بدو نظر این مسئله پیش می‌آید که دولت عراق با علم و اطلاع از سوابق سوء و فعالیت‌های کمونیستی ملامصطفی اجازه ورود به نامبرده داده است. در این وضع می‌توان استدلال نمود که دولت مزبور به علت وجود هیجانات احساسات اکراد عراق قادر به عدم موافقت به معاودت وی نبوده و به این فکر که پس از مراجعت می‌تواند او را تحت نظر و کنترل خود درآورده و از فعالیت‌های کمونیستی او جلوگیری خواهد نمود با مراجعت وی موافقت کرده است غافل از این که نامبرده مدت ۱۳ سال تحت تعلیم و آموزش لازم برای این گونه مواقع حساس بوده و با ورود نامبرده و با توجه به وضع اکراد عراق دیگر قادر به کنترل او نبوده محیط برای فعالیت او و به ثمر رسانیدن افکار و عقاید دیرینه او و دولت حامی و پشتیبانش کاملاً آماده است.

۳ ـ عملیات احتمالی ملامصطفی در عراق و در ایران.

الف ـ در عراق:

به طور کلی پس از مراجعت نامبرده احساسات عمومی اکراد عراقی و کشورهای همجوار تهییج و ضمن استقبال پرشور بدون اطلاع از عاقبت کار از فعالیت و روش او پشتیبانی و حمایت خواهند کرد.

با توجه به این که دولت جمهوری عراق میدان عمل و فعالیت بیشتری به اکراد آن کشور واگذار نموده.

نامبرده با تعلیمات کافی که از مکتب کمونیسم فراگرفته به پیشرفت مرام و هدف خود پرداخته و نفوذ قابل ملاحظه‌ای در مناطق کردنشین عراق به دست خواهد آورد.

ب ـ در ایران:

با مراجعت ملامصطفی بارزانی به عراق و شروع اقدامات او احساسات اکراد ایرانی

نیز تهییج شده به وسیله ایادی خود در مناطق کردستان ایران عملیات او توسعه پیدا کرده و زمینه را برای ایجاد نفوذ خود آماده خواهد نمود.

پس از آماده شدن محیط به ایجاد اغتشاش و آشوب زحمات و مشکلات و حتی خطراتی برای دولت ایران به وجود خواهد آورد.

شایسته است موضوع با اهمیت کامل تلقی و اقدامات احتیاطی به منظور جلوگیری از خطر احتمالی به عمل آمده به موقع اجرا گذارده شود. ساواک در این مورد مشغول بررسی است نتیجه متعاقباً اعلام خوهد شد.

۸۵

سرکنسولگری شاهنشاهی ایران
سلیمانیه، کرکوک، موصل، اربیل
تاریخ: ۳۷/۶/۲۷ ـ شمارهٔ ۶۱ ـ محرمانه

وزارت امورخارجه

پاسخ نامه شماره ۶۱۸۸ مورخ ۳۷/۶/۳ متضمن رونوشت گزارش گروهان ۳ ژاندارمری سقز راجع به اخبار واصله از کردستان عراق بعد از کودتای بغداد معروض می‌دارد. در روزهای اول کودتا هیجاناتی در مردم استان‌های شمالی مخصوصاً بین اکراد و عشایر مرزی تولید شده و شایعات زیادی در افواه وجود داشت و هر دسته و طبقه به نفع خود اخباری منتشر می‌نمودند که غالباً عاری از حقیقت بود و به طور کلی بیشتر طرفداران شیخ‌لطیف فرزند شیخ محمود که از زندان مستخلص و قرار بود به سلیمانیه بازگشت نماید برای او و سایر زعمای انقلاب بغداد و همچنین بر له ملامصطفی بارزانی تظاهراتی نمودند و عکسهای آنها را در مغازه‌ها و دکاکین نصب نموده بودند که بعداً به دستور شهربانی جمع آوری گردید ولی فعلاً موضوعی که مورد گفتگوی عموم است و کمونیستها در اطراف آن جار و جنجال زیادی به راه انداختند مسئله بازگشت ملامصطفی بارزانی به عراق است که از قرار انتشارات جراید و اخبار رادیو بغداد و شایعات موجود مشارالیه قریباً از سوریه وارد عراق می‌شود و از قرار مسموع شده است اهالی کردستان

برای استقلال نامبرده به سوریه و بغداد رفته‌اند از جریانات چنین استنباط می‌شود که پس از ورود او به عراق تبلیغات دامنه‌دار و وسیع در اطراف مسئله استقلال کردستان که یکی از خواسته‌های کمونیستها است به عمل خواهد آمد و احتمال وقوع حوادثی نیز می‌رود که اکنون نمی‌توان پیش بینی نمود. بدیهی است هر گونه اطلاعی در این باره تحصیل شود فوراً به عرض خواهد رسانید.

سرکنسول
احمد گُردنیا

۸۶

وزارت امورخارجه
ادارهٔ اوّل سیاسی ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۷/۲ ـ شمارهٔ ۷۷۸۵ ـ پیوست دارد

جناب آقای نخست‌وزیر

رونوشت گزارش ۴۸۵/م ـ ۳۷/۶/۲۷ سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد راجع به مذاکرات آقای کاردار سفارت کبرا با مدیرکل سیاسی وزارت خارجه عراق در موضوع بازگشت ملامصطفی بارزانی و تبلیغات کردی به پیوست برای استحضار ایفاد می‌گردد.

وزیر امورخارجه

ورود به دفتر محرمانهٔ نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۴۱۰۸/۴ ـ تاریخ ۳۷/۸/۷

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران ـ بغداد
تاریخ: ۳۷/۶/۲۷ ـ شمارهٔ ۴۸۵/م ـ محرمانه

وزارت امورخارجه

به استحضار می‌رساند

ضمن ملاقات خصوصی که با مدیر کل سیاسی وزارت خارجه عراق صورت گرفت از موافقت دولت عراق با بازگشت ملامصطفی بارزانی و تبلیغات کردی مصر در دادن امید استقلال به اکراد از لحاظ دولت عراق که با وضع حاضر احتیاج مبرم به آرامش دارد

اظهار نگرانی شد نامبرده به طور خصوصی اظهار داشت که قطعاً دولت فعلی عراق به فکر دادن خودمختاری یا استقلال به اکراد نیست و چنین امری به هیچ وجه با مصالح عراق تطبیق نمی‌کند و اگر به ملامصطفی بارزانی اجازه داده شده که به عراق بازگردد دلیل آن نیست که با مرام و هدف‌های او موافقت دارد بلکه تحولاتی که روی داد و اوضاع و احوالی که پیش آمد موجب گردید که به این امر روی موافق نشان داده شود. ضمناً نامبرده اضافه کرد که اگر تمایلی از طرف دولت ایران برای مذاکره رسمی در موضوع اکراد باشد وزارت خارجه عراق حاضر خواهد بود در این باره مذاکره کند و اطمینان‌های لازم را بدهد و حتی ممکن است نزد دولت متحد واسطه شود که از تبلیغات به نفع استقلال اکراد خودداری کند. این مطالب به طور خصوصی اظهار شده و جنبه رسمی ندارد.

کاردار
محمود ملایری

۸۷

وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی
تاریخ: ۳۷/۶/۲۹ ـ شمارهٔ ۶۶۶۲
معرمانه ـ فوری است

ژاندارمری کل کشور ـ ادارهٔ ستاد، دایرهٔ رکن ۲
شعبهٔ اطلاعات (دفتر ویژه) محرمانه
تاریخ: ۳۷/۶/۲۵ ـ شمارهٔ ۸۰۹۰/ ه م...
وزارت کشور ـ فرمانده ژاندارمری کل کشور (سرتیپ عادل) ـ ورود به دفتر محرمانه وزارت کشور شمارهٔ ۶۶۶۲ / ۳۷/۶/۲۶

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً معروض می‌دارد: طبق گزارش ژاندارمری کل کشور گزارش هنگ ژاندارمری رضائیه حاکی است که خبر ورود ملامصطفی بارزانی به عراق صحت ندارد ولی از قرار اطلاع مشارالیه در معیت سرهنگ سابق عراق میرحاج بیک و چند نفر دیگر به

چک‌اسلواکی رفته و از آنجا وسیله خالد نقش‌بندی متصرف سابق اردبیل تلگرافی[1] به ژنرال کریم قاسم کرده و تقاضای ورود به عراق و خدمت در جمهوری جدید را نموده است و از طرف ژنرال کریم قاسم دستور فراهم آوردن وسایل حرکت وی به عراق داده شده و شاید در آینده نزدیک به عراق وارد شود. و اضافه شده است که با توجه به تحریکات دامنه‌دار عشایر عراقی و عناصر خارجی و تماس‌های غیرمحسوس آنها با عناصر وطن‌فروش منطقه رضائیه احتمال می‌رود پس از ورود ملامصطفی مذکور به عراق ایلات و عشایر و اکراد آن منطقه تشنجات و اغتشاشاتی را در آن نواحی فراهم نمایند. از این رو تقاضا شده که از طرف وزارت جنگ و سازمان اطلاعات و امنیت کشور دستورات مؤکدی به مرزبانان و کارکنان رکن ۲ و مأمورین خفیه صادر گردد که مراقبت دایم در بین اکراد معمول داشته و اقدامات مجدانه مبذول دارند تا از هر گونه وقایع مخالف مصالح کشور به موقع خود به نحو مطلوب جلوگیری به عمل آید. (مراتب طی همین شماره به وزارت جنگ وزارت امور خارجه و سازمان اطلاعات و امنیت کشور نیز اعلام گردیده است).

وزیر کشور
سپهبد باتمانقلیچ

ورود به دفتر محرمانهٔ نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۳۶۶۰/۴ ـ تاریخ ۳۷/۷/۲

۸۸ـ۸۹

وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی
تاریخ: ۳۷/۶/۲۹ ـ شمارهٔ ۶۶۴۸
خیلی محرمانه

جناب آقای نخست‌وزیر

رونوشت گزارش شماره ۱۵۰۲/م ـ ۳۶/۶/۱۵ ناحیه ۲ ژاندارمری آذربایجان راجع به آزاد شدن شیخ‌احمد بارزانی برادر ملامصطفی بارزانی از زندان و آشتی دادن وی با

---

۱. اربیل صحیح است. اصل سند اردبیل.

بعضی از روسای ایلات و کمک مالی به نامبرده از طرف دولت عراق جهت استحضار خاطر عالی به ضمیمه تقدیم می‌گردد. (مراتب به وزارت امور خارجه و وزارت جنگ و سازمان اطلاعات و امنیت کشور نیز اعلام گردیده است).

وزیر کشور

سپهبد باتمانقلیج

ورود به دفتر محرمانهٔ نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۳۶۵۹/۴ ـ تاریخ ۳۷/۷/۲

وزارت کشور ـ بکلی محرمانه

مقام محترم استانداری آذربایجان

تعقیب معروضه ۲۳۱ / م ـ ۳۷/۵/۳۰ نظر عالی را به شایعات زیر معطوف می‌دارد.

۱ ـ ده نفر اکراد مورد نظر با طایفه دودکانلو تماس دارند.

۲ ـ عده‌ای از اکراد بارزانی در مرز ارس در اطراف ایروان و بیشتر در اطراف نخجوان می‌باشد

۳ ـ ملامصطفی بارزانی با ۵ هزار نفر در مرز سوریه متمرکز شده‌اند.

۴ ـ اکراد عراق تقاضای مراجعت ملامصطفی را دارند.

فرماندار شهرستان ماکو

سرهنگ غفاری

۲۰۲۳ ـ ۳۷/۶/۲۰

رونوشت در تعقیب شمارهٔ ۱۹۱۷ ـ ۶۲۰۳ ـ ۳۷/۶/۱۲ جهت استحضار وزارت کشوراداره سیاسی ایفاد می‌شود.

استاندار آذربایجان

۹۰

وزارت کشور ـ خیلی محرمانه

تاریخ: ۳۷/۶/۲۹ ـ شمارهٔ ۶۲۰۲

جناب آقای نخست‌وزیر

رونوشت گزارش شماره ۱۹۲۱ ـ ۳۷/۶/۱۳ و شماره ۱۹۱۷ ـ ۳۷/۶/۱۲ و شماره

۲۰۲۳ - ۳۷/۶/۲۰ استانداری آذربایجان راجع به شایعه ورود ده نفر از افراد زبده ایل بارزانی از خاک شوروی به ایران و تماس آنها با سران عشایر کرد ایران و تحریک آنان به نافرمانی جهت استحضار خاطر عالی به ضمیمه تقدیم می‌گردد. مراتب به وزارت جنگ وزارت امور خارجه و سازمان اطلاعات و امنیت کشور نیز اعلام گردیده است.

وزیر کشور

سپهبد باتمانقلیچ

ورود به دفتر محرمانهٔ نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۳۶۵۷/۴ ـ تاریخ ۳۷/۷/۲

۹۱

نخست‌وزیر
تاریخ: ۳۷/۶/۳۰

آقای مهین‌ترابی

لطفاً تلگرافات ضمیمه را در پوشه تلگرافات رمز وزارت امورخارجه نزد خودتان ضبط فرمایید.

وزارت امورخارجه ـ از بغداد

وزارت امورخارجه

به قراری که شهرت دارد روز چهارم مه ملامصطفی بارزانی و همراهان وارد می‌شوند و از همین حالا عده زیادی از اکراد از سلیمانیه و اطراف برای استقبال او به بغداد آمده‌اند. این عده اکرادی هم که تا به حال لباس عربی می‌پوشیده‌اند خود را ملبس به لباس کردی کرده گفته می‌شود عده‌ای از جوانهای کرد هم تا سوریه به استقبال او به سوریه رفته‌اند.

ملایری

۹۲

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۶/۳۱ ـ شمارهٔ ۴۸۹۷۳/ ه

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار می‌رساند شهربانی آذربایجان به استناد گزارش شهربانی مهاباد اطلاع می‌دهد در روزهای اولیه کودتای عراق مجله تهران مصور عکس ملامصطفی بارزانی و قاضی محمد و سایرین را در مجله مربوطه پخش و مطالبی هم نوشته که این موضوع باعث تجری اخلالگران و تولید وحشت و بیم و هراس در بین مردم وطن‌پرست گردیده. شهربانی مزبور استدعا نموده مقرر فرمایند مطبوعات بخصوص مجلات مرکز از چاپ عکسهای این قبیل اشخاص که باعث تجرّی و ترس و واهمه اهالی نقاط مرزی می‌شود قویاً خودداری نمایند.

رئیس شهربانی کل کشور
سرلشگر علی مقدم

ورود به دفتر محرمانهٔ نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۳۵۶۳/۴ ـ تاریخ ۳۷/۷/۲

(جناب آقای ذوالفقاری) ـ (به مقامات انتظامی دستور لازم داده شد که از انتشار این قبیل مقالات و عکس جلوگیری به عمل آید. ۳۷/۷/۵ و به مدیر و سردبیر مجلهٔ تهران مصور هم تذکر داده شد).

رونوشت گزارش شمارهٔ ۴۳۴/م ـ مورخ ۳۷/۶/۲۶ استانداری بلوچستان و سیستان منضم به رونوشت نامهٔ ۲۴۰ ـ ۱۶ سپتامبر کنسول دولت پاکستان در زاهدان و شمارهٔ ۷۷۷ مجلهٔ تهران مصور که مطالب منتشره در صفحهٔ ۵۱ آن مورد اعتراض کنسول نامبرده می‌باشد برای مزید استحضار خاطر عالی و صدور اوامر مقتضی به ضمیمه تقدیم می‌گردد، مراتب طی همین شماره به وزارت امورخارجه و سازمان اطلاعات و امنیت کشور نیز اعلام گردیده است.

از طرف وزیر کشور

(جناب آقای ذوالفقاری فکر اساسی بفرمایید ـ ۳۷/۷/۱۳)

(دفتر، مراتب به عرض رسید اقدامی ندارد، بایگانی شود. ۳۷/۷/۱۶)

۹۳

وزارت کشور

جناب آقای نخست‌وزیر ـ وزارت دربار شاهنشاهی

رونوشت اطلاعیه واصله راجع به ورود ملامصطفی بارزانی به سلیمانیه و بارزان و استقبالی که بدین مناسبت از نامبرده به عمل آمده جهت استحضار خاطر عالی به ضمیمه تقدیم می‌گردد.

وزیر کشور
سپهبد باتمانقلیچ

گیرندگان: وزارت امور خارجه
وزارت جنگ
استانداری‌های کردستان ـ کرمانشاهان ـ آذربایجان غربی

۹۴

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۶/۳۰ ـ شمارهٔ ۴۸۹۶۷/ ه
ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۶۹۴۶ ـ تاریخ: ۳۷/۷/۱ ـ (دفتر ویژه)

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند شهربانی رضائیه اطلاع می‌دهد مسافری که اخیراً از اشنویه آمده صحبت می‌کرده که چند روز قبل قائم مقام (فرماندار) دولت عراق برای بردن پسر فتاح بیک و برادرزاده او با ماشین به اشنویه آمده در جلو ماشین آنها عکس عبدالناصر الصاق و راننده ماشین مزبور و همراهان وی متوالیاً زنده باد ناصر می‌گفته‌اند و چند نفر از سربازان ایرانی و اهالی اشنویه دور آنها جمع شده و ناظر قضیه بوده‌اند. مسافر مزبور اضافه نموده شیخ‌احمد برادر ملامصطفی بارزانی که در ناصریه عراق زندانی بوده از طرف رژیم جدید عراق آزاد و از رادیو بغداد نسبت به قاضی محمد و اسمعیل سیمتقو و سایر سران اکراد که اعدام شده‌اند دلسوزی می‌نماید و گفته است پس از ورود ملامصطفی بارزانی به عراق در نتیجه تحریکات و دستوراتی که از طرف

مقامات بیگانه به او داده شده ممکن است با تحریک بین عشایر و اکراد مرزی مزاحمت دولت ایران را فراهم نمایند و نیز از طرف دولت عراق سران اکراد و طوایف مختلف که کدورتی با هم داشته‌اند احضار و در نتیجه وساطت دولت مزبور رفع کدورت به عمل آمده است.

رئیس شهربانی کل کشور
سرلشگر علی مقدم

(دفتر محرمانه چندی قبل گزارشی راجع به [احتمال] تشنجاتی در ایران پس از ورود ملامصطفی به عراق گزارشی از ژاندارمری کل رسیده بود که به عرض جناب آقای نخست‌وزیر رسیده است، سابقه ضمیمه شود)
بختیار

ورود به دفتر محرمانهٔ نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۳۶۳۸/۴ ـ تاریخ ۳۷/۷/۲

۹۵

وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی
تاریخ: ۲/۷/ ـ شمارهٔ ۱۳۸۴۴ ـ محرمانه

طبق اطلاع واصله گویا شیخ رشید نام مالک و ساکن اباعبیده عراق (یک فرسنگی حلبچه) به دستور ملامصطفی بارزانی محرمانه با مرزنشینان ایرانی طایفه بهرام بیگی دزلی و سایر طوایف اورامی تماس گرفته و قرار است با آنها همکاری نماید. ولی این خبر هنوز تأیید نگردیده است.

وزیر کشور
سپهبد باتمانقلیج

رئیس ادارهٔ سیاسی
گیرندگان:
استانداری کردستان
استانداری کرمانشاهان
آقای رئوفی فرمانداری اورامانات

۹۶

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ موضوع محرمانه
تاریخ: ۳۷/۷/۳ ـ شمارهٔ ۴۹۷۷۸/ هـ ت

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار می‌رساند. طبق گزارش شهربانی رضائیه روز ۳۷/۶/۹ عمرآقا شریفی رئیس ایل شکاک[1] در رضائیه فوت نموده است. چند روز قبل ۹ نفر پسران وی به اتفاق عموی خود و چهار نفر دیگر به تهران وارد و در هتل کاروان اقامت قصد گرفتن وقت جهت تشریفات به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه را دارند.

رئیس شهربانی کل کشور
سرلشگر علی مقدم

ورود به دفتر محرمانهٔ نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۴۴۱۳/۴ ـ تاریخ ۳۷/۸/۱۴

۹۷

وزارت امورخارجه
تاریخ: ۳۷/۷/۳ ـ شمارهٔ ۷۸۶۹(۷۱۵ ـ ۷/۷/۵)
فوری و سری است ـ (دفتر ویژه ـ ۷/۷/ ۳۷)

وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی ۱۳۳۷/۷/۲۱ / ۷۰/۷۱۵ سری / فوری

با تقدیم رونوشتی از گزارش سری ۴۳۹/ م مورخ ۳۷/۶/۱۸ سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد و ضمایم آن و رونوشت گزارش شماره ۸۸ مورخ ۳۷/۶/۷ سفارت کبرای شاهنشاهی در آنکارا و رونوشت سه فقره تلگرافات بین وزارت امور خارجه و سفارت کبرای شاهنشاهی در آنکارا به استحضار می‌رساند.

به طوری که کاملاً وقوف دارند رژیم جدید عراق از روز استقرار نسبت به کردزبانان مقیم آن کشور سیاست خاصی را به موقع اجرا گذاشته که می‌توان رئوس آن را به شرح ذیل خلاصه نمود:

---

۱. برای نقش عمرآقا در تعقیب گریختگان بارزانی در سال ۱۳۲۶ ر.ک از مهاباد خونین تا کرانه ارس نجفقلی پسیان.

۱ـ اعلام عراق به عنوان یا جمهوری عرب و کرد که هر دو عنصر در آن دارای حقوق متساوی باشند.

۲ـ توقیف کلیه متنفذین کرد که به نحوی از انحاء مورد اعتماد رژیم سابق بوده‌اند و تقویت کلیه کسانی که در معرض سخط دولت قبلی قرار داشته و غالباً در زندان و تبعید به سر می‌برده‌اند.

۳ـ آغاز یک جنگ تبلیغاتی دامنه‌دار به نفع کردها و تظاهر شدید به جانبداری و حمایت از استقلال کردزبانان در تمام خاورمیانه. آنچه از ظاهر استنباط می‌شود به نظر دولت فعلی عراق از تعقیب این سیاست وصول به هدفهای مختلفی در حال و آینده می‌باشد.

در حال حاضر اولیای رژیم عراق که به هیچ وجه از استقرار وضع خود مطمئن نیستند، می‌کوشند اولاً مناطق کردنشین را به وسیله ایادی مطمئن تحت کنترل درآورند. ثانیاً همان طوری که سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد متذکر شده با تهییج حس ملیت کردزبانان برای پیشرفت مطامع جمهوری متحده عرب و طرفداران آن مانع موثر و بزرگی بتراشند.

از طرف دیگر چنین به نظر می‌رسد که تدوین‌کنندگان قانون اساسی جدید مخاطراتی را که ممکن است در آینده با اعلام تساوی حقوق بین عرب و کرد مواجه شوند از نظر دور نداشته‌اند و از این جهت تناقض بارزی در قانون مزبور حاصل شده است زیرا صریحاً عراق را یک سرزمین عربی قلمداد کرده‌اند و شاید منظور اصلی این بوده که بدون این که در حال حاضر به اصل عربی بودن عراق لطمه‌ای وارد شود، دولت مزبور بتواند در موقع مناسب به بهانه تساوی حقوق عرب و کرد رعایت تمهیداتی را که طبق قرارداد ۱۹۳۰ با انگلستان و ضمانت جامعه ملل سابق در قبال کردها به عنوان یک اقلیت نژادی به عهده دارد موضوعاً منتفی اعلام کند و سپس به تدریج نیز تحدیدی را که لازم بداند از لحاظ زبان و آداب و رسوم بر کردزبانان عراق به عنوان اتباع یک کشور عربی تحمیل نماید. ظاهراً رهبران فعلی کرد که عموماً از حزب خوی بون (کلمه خوی بون به معنی استقلال است و این حزب مسئول شورش آرارات و شورش درسیم در ترکیه می‌باشد) الهام می‌گیرند به رهبری سران بارزانی و خانواده شیخ محمود (که سلطنت عراق را حق خود می‌داند و همیشه به خانواده هاشمی به چشم غاصب می‌نگریستند) با

توجه به خطر احتمالی ناشی از قانون اساسی جدید و خاصه با توجه به موقت بودن آن می‌کوشند که از موقع مناسب فصلی و ضعف رژیم کنونی عراق حداکثر استفاده را به عمل آورند و تساوی حقوق مورد ادعای قانون اساسی جدید را به صورت قطعی و اطمینان‌بخشی تثبیت نمایند و ضمناً رهبران کرد عراق دوشادوش اقدامات سیاسی به تقویت قدرت جنگی خود نیز توجه بسیار معمول می‌دارند و الحاق عده‌ای از سران جوانرود ایران به خانواده شیخ محمود در سلیمانیه را باید نمونه‌ای از آن دانست. عناصر کمونیست و عمال رسمی شوروی نیز با بیداری متوجه اوضاع هستند و طبق آثار و ظواهر امر باید معتقد بود که دولت شوروی با جدیت بسیار در صدد است که با ایجاد یک دولت دست‌نشانده کرد دالان مستقیمی از قفقاز به سرزمین‌های عربی بکشاند و بازگشت ملامصطفی بارزانی را باید طلیعه اجرای این سیاست دانست و باید در آینده نزدیک تصادم شدید بین دولت عراق و سران کرد یا تسلیم دولت عراق را به نظریات آنان که هر دو برابر دولت شاهنشاهی ایران متضمن خطرات بسیار خواهد بود انتظار داشت.

با توجه به مراتب فوق چون در نظر است که سیاست ثابتی از هم‌اکنون برای مقابله با خطر از طرف دولت شاهنشاهی طرح و به موقع عمل گذاشته شود مقرر فرمایند هرگونه نظرات و اقداماتی که برای حصول منظور لازم و مفید تشخیص می‌دهند اعلام دارند تا مورد مداقه قرار گرفته و اقدام لازم معمول گردد.*

وزیر کشور

سپهبد باتمانقلیچ

---

* [در رونوشت وزارت امورخارجه در پاراگراف آخر آمده است] با توجه به مراتب معروضه در فوق وزارت امورخارجه لازم می‌داند که سیاست مشخص و ثابتی از هم‌اکنون برای مقابله با خطر از طرف دولت شاهنشاهی طرح و به موقع عمل گذاشته شود و در این برنامه باید توجه به مصالح حال و آینده دولت شاهنشاهی همکاری محدودی با دولت ترکیه نیز ملحوظ گردد علیهذا پیشنهاد می‌کند مقرر فرمایند کمیسیون از نمایندگان جناب آقای نخست‌وزیر، ستاد بزرگ ارتشتاران، سازمان اطلاعات و امنیت کشور، وزارت کشور و ادارهٔ کل انتشارات و تبلیغات وزارت امورخارجه هرچه زودتر تشکیل و پس از بررسی دقیق اوضاع برنامه قطعی آینده را تنظیم و ضمناً حدود و همکاری دولت ترکیه را تعیین نمایند تا در این باره فوراً دستور لازم به سفارت کبرای شاهنشاهی در آنکارا صادر شود.

خواهشمند است از هر نظری که نسبت به این پیشنهاد اتخاذ خواهند فرمود، هرچه زودتر وزارت امورخارجه را مستحضر فرمایند.

از طرف وزیر امورخارجه

۹۸

وزارت کشور
تاریخ: ۳۷/۷/۸ ـ شمارهٔ ۷۱۰۱
خیلی محرمانه

پیرو شماره ۶۶۶۲ ـ ۳۷/۶/۲۹ اشعار می‌دارد به طوری که وزارت امورخارجه طی شماره ۷۸۴۴ مورخ ۳۷/۷/۳ اطلاع می‌دهند سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد تلگرافاً گزارش می‌دهد به قراری که شهرت دارد روز چهارم مهرماه ملامصطفی بارزانی و همراهان وارد می‌شوند و از همین حالا عده زیادی از اکراد از سلیمانیه و اطراف برای استقبال او به بغداد آمده‌اند. ضمناً اضافه شده است که عده اکرادی هم که تا به حال لباس عربی می‌پوشیدند خود را ملبس به لباس کردی کرده و گفته می‌شود عده‌ای از جوانان کرد هم تا سوریه به استقبال او می‌روند. مراتب به وزارت جنگ و جناب آقای نخست‌وزیر و سازمان اطلاعات و امنیت کشور نیز اعلام گردیده است.

وزیر کشور
دکتر پیراسته

سازمان اطلاعات و امنیت کشور	(آخرین اطلاعات از وزارت امورخارجه خواسته شود ۷/۱۴)
وزارت جنگ	(سابقه ضمیمه شود ۷/۱۹)
شهربانی کل کشور	وزارت امورخارجه
ژاندارمری کل کشور	ادارهٔ اوّل سیاسی ـ محرمانه
استانداری آذربایجان غربی	۳۷/۷/۳ ـ ۷۸۴۴
استانداری آذربایجان شرقی	محرمانه ـ فوری است
استانداری کردستان	
استانداری کرمانشاهان	

مخصوص جناب آقای وزیر کشور

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۴۱۱۵/۴ ـ ۳۷/۸/۷

۹۹

وزارت امورخارجه
تاریخ: ۳۷/۷/۱۲ ـ شمارهٔ ۸۲۲۹ ـ پیوست دارد
اداره اول سیاسی ـ محرمانه (دفتر ویژه، سابقه ضمیمه است)
پیوست دارد ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۷۴۴۶ ـ تاریخ: ۳۷/۷/۱۲

وزارت کشور

بازگشت به نامه شماره ۴۸۲۱ ـ ۳۷/۵/۲۰ راجع به اوضاع عراق رونوشت گزارش شماره ۶۱ مورخه ۳۷/۶/۲۷ سرکنسولگری شاهنشاهی در سلیمانیه به پیوست برای اطلاع ایفاد می‌گردد (رونوشت به سازمان اطلاعات و امنیت کشور ارسال شده است)

(از طرف) وزیر امورخارجه

وزارت امورخارجه ـ محرمانه
از قاهره

وزارت امورخارجه

دیروز سفیر کبیر ترکیه که تازه از انکارا برگشته است به بنده اطلاع داد که ملامصطفی بارزانی که اخیراً در پراک بود با اجازه به عراق برگشته است به عقیده او فعلاً دولت خارجی که میدانید عراق را مرکز عملیات خود قرار داده و کردها را وسیله کرده است سفیر کبیر می‌گفت آن طور که می‌فهمم خیال باطنی آن دولت بدینوسیله پیدا کردن ارتباط مستقیم با اعراب می‌باشد. سفیر کبیر تعجب می‌کرد که چگونه ممکن است کشور عراق این پیش آمد که برخلاف مصلحت وی می‌باشد موافقت نماید و می‌گفت فعلاً وضعیت عراق نامعلوم است و خودشان هم نمی‌دانند در هیجان و انقلابات اولی چه می‌خواهند همین که به خوب و بد پی بردند تدریجاً امید می‌رود که منافع خودشان را بهتر تشخیص بدهند خواهشمند است این تلگراف را به عرض جناب آقای نخست‌وزیر برسانند.

سپهبدی

وزارت کشور ـ استانداری آذربایجان ۱۰۰
تاریخ: ۳۷/۷/۱۷ ـ شمارهٔ ۱۸۴۳
محرمانه مستقیم ـ (سیاسی) ورود به دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۷۹۲۳ ـ تاریخ: ۳۷/۷/۲۲

جناب آقای استاندار استان آذربایجان

طبق گزارش هنگ رضائیه اطلاعات مکتسبه حاکی است که از طرف شیخ‌احمد بارزانی برادر بزرگ ملامصطفی بارزانی که فعلاً در عراق است نامه و طومارهایی به طور محرمانه به روسای عشایر اکراد ایرانی برای تشکیل کردستان آزاد فرستاده شده که در آن طومار اسامی اشخاص مخالف و موافق ثبت نموده به وی مسترد دارند در مورد اطلاعیه رسیده دستورات لازم به گروهان‌های تابعه صادر شده که در این مورد تحقیقات محرمانه به عمل آورده صحت و سقم آن را ضمن بدست آوردن طومارهای منظور گزارش نمایند که به محض حصول نتیجه در ثانی به استحضار خواهد رسید.

از طرف فرمانده ناحیه ۲ ژاندارمری آذربایجان
سرهنگ عبادی

(به عرض برسد)
۲۳۸۵
۳۷/۷/۱۹
رونوشت جهت استحضار وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی ایفاد می‌شود.

از طرف استاندار آذربایجان شرقی

وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه اداره سیاسی ـ شماره ۷۷۱۳ ـ تاریخ ۳۷/۷/۲۳

وزارت امورخارجه ـ محرمانه ۱۰۱
از قاهره

جناب آقای نخست‌وزیر

رونوشت تلگرام رسیده از سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد که متضمن رونوشت دو فقره تلگرام سرکنسولگری شاهنشاهی در سلیمانیه راجع به مسافرت دو نفر از عمال

شوروی به سلیمانیه و مراجعت ملامصطفی بارزانی از مصر به شوروی می‌باشد تلوا جهت استحضار ایفاد می‌دارد.

وزیر امورخارجه

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۴۱۰۱/۴ ـ تاریخ ۳۷/۸/۷

از بغداد

جناب آقای دکتر صدر معاون سیاسی و پارلمانی وزارت امورخارجه

عین دو تلگراف رمز واصل که از سرکنسول سلیمانیه ذیلاً نقل می‌گردد، روز جمعه گذشته دو نفر روسی که از قرار معلوم به خبر خبرگزاری تاس و روزنامه پراودا بودند به سلیمانیه آمده به اتفاق فرمانده پادگان و جمعی از افراد در شهر گردش از بعضی از نقاط دیدن نموده عصر مراجعت چند اتومبیل از هواخواهان شوروی‌ها آنها را تا چند فرسخی بدرقه و مشایعت نمودند.

گردنیا

به طوری که در اینجا شایع شده ملامصطفی بارزانی از مصر به شوروی مراجعت کرده و به عراق نخواهد آمد کسانی که جهت استقبال او به بغداد رفته بودند مراجعت نمودند گفته می‌شود دولت ایران مانع آمدن نامبرده شده است برای استحضار به عرض رسید.

گردنیا ـ ملایری

۱۰۲

وزارت امورخارجه ـ محرمانه
رونوشت تلگراف رمز واصله از بغداد
تاریخ: ۱۳۳۷/۷/۵ ـ شمارهٔ ۱۱۰۵

وزارت امورخارجه. جنای آقای دکتر صدر

به قرار اطلاع حاصل ملامصطفی و همراهان شب گذشته بغتتاً وارد بغداد شدند و

این موضوع ممکن است با برودتی که بین مصر و عراق درباره وحدت کامل با مصر و برکناری عارف طرفدار این فکر حاصل شده ارتباط داشته باشد.

ملایری

وزارت امورخارجه ـ ادارهٔ اوّل سیاسی. محرمانه ـ ۸۷۴۳ ۳۷/۷/۳۰
جناب آقای نخست‌وزیر
ورود به دفتر محرمانه ـ شمارهٔ ۴۰۷۴/۴ ـ تاریخ ۳۷/۸/۷

۱۰۳

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران ـ بغداد
تاریخ: ۳۷/۷/۱۷ ـ شمارهٔ ۵۹۲/م
موضوع محرمانه

وزارت امورخارجه ـ ادارهٔ اول سیاسی

پیرو تلگراف رمز شماره ۲۳۱ مورخ ۱۳۳۷/۷/۱۵ راجع به ورود مصطفی بارزانی به استحضار می‌رساند:

دو روز قبل از ورود ملامصطفی بارزانی به بغداد ورود او به قاهره و تماس او با جمال عبدالناصر انتشار یافت، طبق تحقیقاتی که به عمل آمده هنگامی که جمال عبدالناصر به مسکو رفته بود ملامصطفی بارزانی از او دیدار کرده و جمال عبدالناصر او را به قاهره دعوت نموده بود لذا نامبرده و همراهانش به قاهره رفته و از جمال عبدالناصر دیدن کرده‌اند.

بعدازظهر دوشنبه ۱۳۳۷/۷/۱۴ بدون اطلاع قبلی ملامصطفی بارزانی و همراهانش با هواپیمایی که حامل هیئت الجزایری بود وارد بغداد شدند و شخصیت‌هایی که برای استقبال هیئت الجزایری که سه تن از وزیران دولت آزاد الجزایر عضو آن هستند به فرودگاه رفته بودند خواه ناخواه با ملامصطفی بارزانی و همراهان او روبرو شدند، همراهان او عبارتند از میرحاج احمد و اسعد خوشوی که در فرودگاه اظهار داشتند بیش از پانصد تن از بارزانی‌ها در کشورهای کمونیست به سر می‌برند دولت عراق سعی کرد ورود ملامصطفی بارزانی به بغداد بی‌سروصدا انجام گیرد لذا عده او از کردها و

کمونیست‌ها که خود را برای استقبال وی آماده کرده بودند موفق به انجام این مقصود نشدند، نامبرده فردا ورود از نخست‌وزیر و اعضای شورای جمهوری عراق دیدن نمود.

کاردار

محمود ملایری

۱۰۴

سازمان اطلاعات و امنیت کشور س.ا.و.ا.ک.

گزارش اطلاعات خارجی

کشور عراق ـ شماره ۹/۶۸۲۳ ب (ف ـ ب)

موضوع عکس عبدالکریم قاسم و ملامصطفی

تاریخ: وقوع ۱۳۳۷/۸/۲۲

منبع: ج تاریخ: وصول خبر ۳۷/۸/۱۷

طبق اطلاع واصله عبدالکریم قاسم نخست‌وزیر عراق با ملامصطفی بارزانی در حال ایستاده عکس برداشته و این عکس بین عشایر عراق پخش شده است.

محرمانه ثبت ورود به دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۹۶۴۱ ـ تاریخ ۳۷/۸/۲۴

گیرندگان: وزارت کشور ـ وزارت امورخارجه

۱۰۵

وزارت کشور ـ اداره سیاسی

تاریخ: ۱۳۳۷/۷/۲۰ ـ شماره ۷۴۴۸ ـ محرمانه

جناب آقای نخست وزیر

رونوشت گزارش شماره ۶۶ ـ ۳۷/۶/۲۴ سرکنسولگری شاهنشاهی در سلیمانیه مبنی بر نگرانی رؤسای عشایر عراقی از اوضاع عراق و احتمال خروج آنها از تابعیت آن دولت و پناهنده شدن به ایران جهت استحضار خاطر عالی به ضمیمه تقدیم می‌گردد.

وزیر کشور

سپهبد پاتمانقلیچ

گیرندگان: وزارت جنگ ـ شهربانی کل کشور ـ ژاندارمری کل کشور

استانداری‌های مربوطه ـ جهت استحضار و صدور دستور مقتضی و اعلام نتیجه

۱۰۶

وزارت کشور
تاریخ: ۳۷/۷/۲۰ ـ شماره ۴۱۷ ـ استخراج رمز کرمانشاه

وزارت کشور ۶۹۴۳ طبق اطلاع رسیده از قصرشیرین ملامصطفی روز ۱۴ جاری با هواپیمای مصری وارد بصره و در هتل خیام اقامت نموده و بر له او تظاهراتی شده، عارف و رشید عالی گیلانی و چند نفر از وزرای کودتا زندانی گردیده‌اند و عده‌ای هم که تظاهرات بر له عارف می‌نمودند دستگیر، خلع سلاح و نزدیک خانقین لب مرز ایران تحت نظر هستند اطلاع قطعی که شوروی‌ها برای تشکیل فرقه دموکرات فعالیتی می‌نمایند، به دست نیامد.

۷۰۴ / م مورخ ۳۷/۷/۱۷
استاندار سرلشکر مقبلی

۱۰۷

وزارت امورخارجه ـ اداره اول سیاسی ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۷/۲۷ ـ شمارهٔ ۱۸۸۷۳
پیوست دارد ـ سرّی و فوری است
جناب آقای نخست‌وزیر

رونوشتی از گزارش رسیده از سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد متضمن مذاکرات کاردار سفارت کبرای شاهنشاهی با آقای کامل چادرچی رئیس حزب دموکرات ملی عراق را تلوا جهت استحضار ایفاد می‌دارد.

وزیر امورخارجه

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۴۰۷۱/۴ ـ تاریخ ۳۷/۸/۷

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران ـ بغداد
تاریخ: ۳۷/۷/۱۷ ـ شمارهٔ ۵۹۷/م
سرّی است ـ وزارت امور خارجه

جناب آقای دکتر صدر معاون سیاسی و پارلمانی

به استحضار می‌رساند دو روز قبل آقای کامل چادرچی رئیس حزب دموکرات ملی

که ضمناً یکی از شخصیت‌های سیاسی معروف و برجسته عراق می‌باشد ملاقات و مناظرات دوستانه در اطراف مسائل مربوط به عراق با مشارٌالیه به عمل آورد.

راجع به سیاستی که دولت فعلی عراق تعقیب می‌نماید وی اظهار داشت فدراسیون با کلیه کشورهای عرب و حفظ بی‌طرفی مثبت و داشتن روابط حسنه با کلیه دول منجمله عرب می‌باشد و اضافه کرد علت اساسی این که به دول اروپای شرقی اجازه افتتاح نمایندگی در عراق داده شده این است که تجارت ما منحصر با غرب نباشد و مجبور نباشیم که کالاهای موردنیاز خود را به قیمت‌های سرسام‌آور پیشنهادی آنها بفروشیم و در مقابل اجناس صادراتی خود را به بالاترین قیمت به آنها واگذار کنیم. در پاسخ این سؤال که آیا مصر با یک چنین فدراسیونی شبیه به یمن موافقت خواهد کرد مشارٌالیه گفت تصور می‌کند از این اقدام که به نفع هر دو کشور و جهان عرب می‌باشد استنکاف نماید هرچه که اخیراً برودت مختصری در این خصوص پیدا شده.

در مورد مراجعه ملامصطفی بارزانی با سوابقی که در عراق دارد وی اظهار داشت احتمال خطری از طرف او نمی‌رود و اگر به کوچکترین اقدامی بر علیه رژیم فعلی مبادرت نماید فوراً سرکوب خواهد شد.

در مورد تقسیم املاک مشارالیه اظهار داشت که بزرگ‌ترین قدم دولت فعلی در بهبود وضع داخلی همین اقدام بوده و بزودی موسسات تعاونی برای کمک به دهاقین نیز تشکیل خواهد شد. وی ضمناً در خصوص پیمان بغداد صحبت کرده و گفت آیا بهتر نیست که به جای پیمان بغداد کشورهای اسلامی مخصوصاً دول همسایه بدون مشارکت خارجی‌ها پیمانی داشته باشند؟ به او جواب دادم تشخیص آن بسته به نظر دولت متبوع من می‌باشد استنباط این است که موقعی که آقای شنتل در یکی از ملاقات‌های خود به اینجانب اظهار داشت، ما نقشه‌های وسیعی برای همکاری با ایران داشتیم. عین اظهارات آقای کامل چادرچی بود.

کاردار

محمود ملایری

۱۰۸

وزارت امورخارجه ـ محرمانه
رونوشت تلگراف واصله از بغداد

وزارت امورخارجه

آقای عبدالکریم قاسم نخست‌وزیر عراق امروز در مصاحبه (ویکونت لابتینی روزنامه‌نگار معروف) درباره زعامت جمهوری متحد عرب این که هر کدام سمتی پیش می‌رود اظهار داشت امروز اعراب همه با هم برادر هستند. زعامت‌ها باعث تفرقه آنها نخواهد شد و هر یک در خدمت به ملت و طبقه خود را انجام می‌دهد همچنین در پاسخ روزنامه‌نگار مزبور درباره اردن و این که خواهد توانست یوغ فعلی خود برقرار بماند آقای عبدالکریم قاسم اظهار داشت این موضوع در درجه اول مربوط به خود اردن بود و یک موضوع داخلی و مربوطه به مردم اردن می‌باشد و ما در مورد دیگران مداخله نمی‌کنیم و فقط مراقب جریانات خواهیم بود روزنامه‌نگار مزبور اظهار داشت در مقدمه کتاب زندگانی جمال عبدالناصر اشاره شده است.

دولتهای متألفه عرب باید به دولتهایی که در امور اقتصادی فقیر هستند کمک نمایند. آقای عبدالکریم قاسم در پاسخ اظهار داشت اعراب همه برادر هستند هرگاه یک دولت عربی برادر خود را نیازمند به خود دانست لازم است به او کمک کند. عراق نیز وظیفهٔ خود می‌داند که به هر یک از کشورهای عرب کمک نماید. آقای عبدالکریم قاسم درباره شایعات اختلافات بین پیشرویان عراق اظهار داشت آنچه دراین‌باره شنیده‌اید مبالغه‌آمیز بوده و سیاست با بی‌طرفی و مسالمت‌آمیز و جمهوری، از رژیم دمکراسی پیروی می‌کند و اگر تغییراتی روی داده به مصلحت وطن بوده است آقای عبدالکریم قاسم درباره قرارداد نفت اظهار داشت از حق خود صرفنظر نکرده و اگر همسایه‌های ما سود بیشتری به دست آوردند ما هم تقاضای اضافه خواهیم کرد و نامبرده علاوه کرد تمام کارها با تفاهم حل می‌شود و ما تصمیم داریم میزان استخراج و صدور نفت را افزایش دهیم و بازارهای تازه‌ای ایجاد نماییم.

۴۸۸۹ مورخ ۳۷/۷/۱۷

۱۰۹

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
اداره اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۷/۲۶ ـ شمارهٔ ۵۶۱۹۹/ ه

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار می‌رساند شهربانی سنندج گزارش می‌دهد شخصی به نام محمود فرزند سایه خان شهرت لالایی تبعه دولت شاهنشاهی متولد بغداد که عنصر مشکوکی به نظر رسیده تحت مراقبت مأمورین شهربانی واقع و مأمور ویژه به نام مسافری ناشناس در مهمانخانه روشن با وی تماس حاصل نامبرده شرح مفصلی درباره حوادث عراق و به نفع استقلال کردها و ملامصطفی بارزانی و همچنین علیه دولت شاهنشاهی بیان داشته است. شخص مزبور احضار در بازجویی منکر بیانات فوق گردیده و اظهار داشت قادر و سه برادرانش در عراق ساکن و تبعه کشور مزبور می‌باشند و خود وی مدت ۵ سال است به ایران آمد و در شرکت ام.ک.او. و اداره موتوری ارتش در عباس‌آباد مترجم امریکایی‌ها و ارتش بوده و قریب ۱۱ روز قبل برای کار و سرکشی به اقوام خود به سنندج آمده و ضمن بازرسی از چمدان‌های وی و تهیه صورت مجلس پرونده تنظیم و با نامبرده از طرف شهربانی محل تسلیم سازمان اطلاعات و امنیت کردستان گردیده است.

رئیس شهربانی کل کشور
سپهبد علوی مقدم

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۴۸۶۹/۴ ـ تاریخ ۳۷/۸/۲۴

۱۱۰

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران ـ بغداد
سرّی است
وزارت امورخارجه ـ اداره اول سیاسی

عطف به نامه سری شماره ۷۸۲۹ مورخ ۳۷/۷/۳ متضمن نامه وزارت کشور درخصوص سخنرانی ملامصطفی بارزانی و سرهنگ احمد از رادیو بغداد به استحضار می‌رساند:

۱ ـ مقارن تاریخی که در نامه وزارت کشور ذکر شده نامه‌ها و تلگراف‌هایی که بین

ملامصطفی بارزانی و دو همراهش میرحاج احمد و اسعد خوشوی از یک طرف و زمامداران عراق از طرف دیگر مبادله شده بود قرائت می‌گردید. این نامه‌ها مربوط به موافقت با بازگشت نامبردگان به عراق بوده میرحاج احمد مذکور افسر توپخانه سابق در ارتش عراق بوده که با ملامصطفی بارزانی در تمام فعالیت‌ها همکاری داشته است و تصور می‌شود که آنچه از برنامه کردی عراق در آن تاریخ شنیده شده همین نامه‌های متبادله بوده است. ضمناً همان طوری که در گزارش‌های دیگر معروض افتاد به استحضار می‌رساند که ملامصطفی بارزانی بعدازظهر دوشنبه ۳۷/۷/۱۴ با هواپیما از راه قاهره به بغداد وارد شد همراهان او اشخاص زیر بودند:

۱ـ صادق بارزانی ۲ـ میرحاج احمد ۳ـ اسعد خوشوی ۴ـ ابراهیم احمد ۵ـ نوری احمد طه ۶ـ عبیدالله ملامصطفی.

عکس پیوست هم که در اولین شماره روزنامه «الثوره» چاپ بغداد مورخ ۵۸/۱۰/۸ انتشار یافته نامبردگان را در فرودگاه نشان می‌دهد. مقامات مربوطه شاهنشاهی با ملاحظه عکس خواهند شناخت که کدام یک از افراد مذکور با دموکرات‌ها همکاری داشته‌اند.

۲ـ در مورد مطالب تحریک‌آمیز رادیو عراق مذاکرات و تماس‌های مفصلی بین این سفارت کبرا و وزارت خارجه عراق به عمل آمد و نتیجه این شد که طرفین از نشر مطالب تبلیغاتی رادیویی علیه هم خودداری نمایند و جریان آن جداگانه به استحضار وزارت متبوعه رسیده است.

کاردار

محمود ملایری

۱۱۱

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی ـ کشور عراق
تاریخ وقوع: ۱۳۳۷/۸/۱۸ ـ شماره ۹/۶۵۷۶ ب
موضوع: در باره رفتن برادرزاده ملامصطفی بارزانی به سلیمانیه
تاریخ: گزارش: ۱۳۳۷/۷/۳۰ ـ منبع: ب ـ تقویم ۴

در تاریخ ۳۷/۶/۱۷ پسر شیخ‌احمد بارزانی برادرزاده ملامصطفی بارزانی با دویست

نفر از بارزانی‌ها از بغداد به سلیمانیه و بعد از بازدید عشایر و اهالی سلیمانیه یک شب هم در منزل شیخ‌لطیف (پسر شیخ محمود) بوده و سپس به طرف قلعه دیزه به راه افتاده و بعدازظهر روز هیجده وارد قلعه دیزه شده و از طرف اهالی و مأمورین از آنان استقبال گرمی به عمل آمد. شب آن روز را در منزل میرزا احمد بزاز اهل قلعه دیزه به سر بردند و صبح روز نوزدهم از آنجا به طرف نوردین که متعلق به بیگزادگان پشتدر می‌باشد حرکت نمودند سران عشایر قریه نوردین هنگام استقبال تعداد ۱۵ راس گوسفند جلوی پای آنان قربانی نمودند. این عده شب را در نوردین به سر برده و نویدهای زیادی به ؟؟؟ اهالی دادند و آنها را به همکاری با دولت جدید اغوا و فردای آن روز به بغداد بازگشتند.*

محرمانه

به استانداری غربی کشور منعکس شود.

۱۱۲

وزارت کشور ـ استانداری کردستان

تاریخ: ۱۳۳۷/۸/۳ ـ ۱۳۷۸۸/ج

۹۲۷۰ (سیاسی) ـ (بعرض برسد) ـ (گزارش رسیده فعلاً این بود که اقدام شده بایگانی شود
۳۷/۸/۱۸
۳۷/۸/۱۹

جناب آقای استاندار کردستان

پیرو ۱۷۷۶۶ / ج ـ ۳۷/۸/۳ گروهان مریوان حاکی است طبق شایعات مورخه ۳۷/۷/۲۶ ملامصطفی و شیخ لطف‌الله[1] همدستان به سلیمانیه وارد و پس از یک شبانه‌روز توقف و تماس با قاطبه اهالی به اتفاق به بغداد مراجعت و نیز شایع است

* درگزارشی از وزارت کشور ـ اداره سیاسی ـ شمارهٔ ۲/۹۳۵۸ ـ تاریخ ۳۷/۸/۲۱ ـ محرمانه با ارسال گیرنده به استانداری آذربایجان غربی ـ استانداری کردستان ـ استانداری کرمانشاهان ـ مورد زیر را در همین مطلب آورده است که؛ ۲ ـ وضع شیخ‌لطیف پسر شیخ‌محمود در سلیمانیه خوب و ظاهراً احترام زیادی از طرف مأمورین و ادارات دولتی نسبت به او معمول می‌گردد ولی اشخاص فهمیده و سرشناس و خصوصاً مأمورین بانفوذ دولتی چون او را یک ماجراجو می‌دانند، باطناً به قدرت او راضی نیستند.

رئیس اداره سیاسی مدیرکل وزیرکشور

۱. شیخ لطیف صحیح است.

دولت عراق به دو نفر مزبور و چند نفر دیگر از متنفذین کشور هر یک ۵۰۰ دینار بخشیده است.

فرماندهٔ هنگ ژاندارمری کردستان

۹۰۵/م ـ ۳۷/۸/۱۱ **سرهنگ افشار**

رونوشت برای استحضار وزارت کشور. ادارهٔ سیاسی ایفاد می‌شود.

(از طرف) استاندار کردستان

وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه اداره سیاسی ـ شماره ۸۹۱۳ ـ ۳۷/۸/۱۸

۱۱۳

وزارت امورخارجه ـ اداره اول سیاسی
تاریخ: ۳۷/۸/۲ ـ شماره ۹۴۲۸
خیلی فوری است ـ محرمانه (دفتر ویژه)
وزارت کشور ۸۰۵۰۹ / ۳۷/۸/۵

وزارت امورخارجه ـ از بغداد ـ به تاریخ ۱۳۳۷/۷/۲۹ ـ شماره ۱۱۹۴. ملایری

به موجب تلگراف سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد ملامصطفی بارزانی را به طور مخفیانه با هواپیما به کرکوک حرکت داده‌اند و از آنجا هم بدون این که کسی مطلع شود، به مقصد نامعلومی رفته که حدس زده می‌شود بارزان باشد، این مسافرت تاکنون به هیچ وجه در خارج منعکس نشده است.

وزیر امورخارجه

آخرین اطلاع این است که وارد سلیمانیه شده و پس از یک شب توقف و سخنرانی به کرکوک رفته است. بنابراین تلگراف به استانداران کرمانشاه و سنندج و رضائیه بشود از بخشداران و عوامل مرزی بخواهند هرچه می‌توانند اطلاعات بیشتری کسب نموده وزارت را مطلع نمایند.

گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

سازمان اطلاعات و امنیت کشور. س.ا.و.ا.ک

گزارش اطلاعات خارجی ـ کشور عراق

موضوع. ملامصطفی بارزانی ـ شمارهٔ ۶۲۶۸/وب ـ تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۸/۱۰

تاریخ وصول خبر ۳۷/۸/۷ ـ تاریخ گزارش ۳۷/۸/۷

۱۱۴

وزارت کشور
رونوشت تلگراف رمز
تاریخ: ۳۷/۸/۴ ـ شمارهٔ ۹۱۰

وزارت کشور طبق گزارش فرمانداری اورامانات ملامصطفی بارزانی و شیخ‌لطیف و سرگرد لهونی دو روز قبل در حلبچه سخنرانی نموده پنج کامیون قند و شکر و خواربار بین لهونی‌ها و جوانرودی‌ها تقسیم نموده‌اند. ۹۱۰ ـ ۳۷/۸/۴

استاندار کردستان

نورافشار

۱۱۵

وزارت امورخارجه ـ اداره اول سیاسی
پیوست دارد ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۸/۳ ـ شمارهٔ ۹۴۳۵

جناب آقای نخست‌وزیر

پیرو نامه شماره ۸۷۴۳ مورخ ۳۷/۷/۲۰ اینک رونوشت گزارش سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد راجع به مسافرت ملامصطفی بارزانی را تلوا جهت استحضار ایفاد می‌دارد.

وزیر امورخارجه

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۴۹۷۱/۴ ـ تاریخ ۳۷/۸/۲۶

وزارت امورخارجه ـ اداره اول سیاسی
فوری است ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۸/۶ ـ شمارهٔ ۹۵۸۷

جناب آقای نخست‌وزیر

سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد به نقل از سرکنسولگری شاهنشاهی در سلیمانیه اطلاع می‌دهد که ملامصطفی بارزانی شب جمعه گذشته با راه‌آهن کرکوک به سلیمانیه

وارد و دیروز در میدان مقابل استانداری برای جمعی که گرد آمده بودند شرحی مبنی بر اتفاق کرد و عرب در تحت لوای عبدالکریم قاسم سخنرانی نمود و بعدازظهر به طرف کرکوک رفته است.

وزیر امورخارجه

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۴۹۶۶/۴ ـ تاریخ ۳۷/۸/۲۶

۱۱۶

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
اداره اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۸/۸ ـ شمارهٔ ۵۹۹۷۸/ ه ت
جناب آقای نخست‌وزیر

به استحضار می‌رساند شهربانی خوی گزارش می‌دهد طبق اطلاعیه واصله قاضی محمد ساکن قصبه قطوره خوی (مرز ترکیه) قبل از تشریف‌فرمایی هیئت محترم دولت به آذربایجان با سران کُرد ایل جلالی که در آن موقع در ییلاق ساری چمن محال اواجیق بوده‌اند رفته و با سران ایل مزبور تماس حاصل نموده و ضمن صحبت اظهار داشته در این موقع که ملامصطفی بارزانی از خاک شوروی به خاک عراق رفته باید ما هم از حالا جمهوریت بخواهیم و ملامصطفی بارزانی در این مورد به من نامه نوشته که ما از یهودی‌ها و ارامنه کمتر نیستیم و نیز چهار نفر از اکراد بارزانی از خاک شوروی مخفیانه به ایل جلالی آمده و با عمر آقا رئیس ایل مامش و آقا ساکن (قزیل داق) مذاکره و مجدداً به شوروی مراجعت نموده‌اند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور
سرهنگ میرنصیری

وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانهٔ اداره سیاسی ـ شماره ۸۵۵۵ ـ ۳۷/۸/۱۱ ـ وزیرکشور سپهبد باتمانقلیچ
ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۴۸۴۴/۴ ـ تاریخ ۳۷/۸/۲۴
گیرندگان: وزارت جنگ
وزارت امورخارجه
سازمان اطلاعات و امنیت کشور
استانداری آذربایجان غربی
ثبت دفتر محرمانه وزارت ـ شمارهٔ ۱۱۹۴۴ ـ ۳۷/۹/۲۹

سازمان اطلاعات و امنیت کشور س.و.ا.ک ـ گزارش اطلاعات خارجی
شمارهٔ ۹/۸۵۲۱ ب۷ ـ تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۹/۲۹ ـ تاریخ گزارش ۳۷/۹/۲۴
به (۱) منعکس شود ـ ۳۷/۱۰/۱

۱۱۷

وزارت کشور
تاریخ: ۳۷/۸/۱۰ ـ شمارهٔ ۴۳۹/م

ـ (عین پروندهٔ مصطفی‌بارزانی ضمیمه شد. ۸/۱۹/) (بعرض رسیده ۸/۱۹/)
ـ (ورود به دفتر محرمانه ادارهٔ سیاسی ـ شمارهٔ ۸۹۱۹ ـ تاریخ ۳۷/۸/۱۶)
(دفتر محرمانه ـ سابقهٔ شمارهٔ ۷۴۴۶ ضمیمه فرمایند راجع به تظاهرات [؟] ملامصطفی بارزانی در کرکوک قبلاً گزارشی دیگر نیز رسیده بود که به عرض جناب آقای نخست‌وزیر هم رسیده، این سابقه را هم ضمیمه نمایید. بختیاری)

استانداری معظم استان پنجم

عطف به امریه شماره ۸۱۴/م متضمن رونوشت دستور شماره ۷۴۴۶ صادره از مقام تیمسار وزیر محترم کشور در مورد ورود ملامصطفی سردسته اشرار بارزانی به عراق به استناد گزارش واصله از سرکنسولگری شاهنشاهی در سلیمانیه معروض می‌دارند که گزارش ورود وی به عراق ضمن شماره ۴۱۹ / م ـ ۳۷/۷/۱۶ به عرض رسیده و گزارش‌های بعدی نیز حاکی است نامبرده در روز اول آبان وارد سلیمانیه و کرکوک شده. در کرکوک از طرف قبایل عراقی که قطعاً از ناحیه کمونیست‌ها و استقلال‌طلبان کرد رهبری می‌شده‌اند استقبال شایان و بی‌نظیری از وی به عمل آمده و تصادمی هم بین استقبال‌کنندگان و عده ترک به عمل می‌آید و گویا ترکها تظاهر می‌کنند بایستی سگ جلوی پای ملامصطفی و یارانش قربانی نماید و در نتیجه زدوخورد دو نفر کرد و دو نفر افسر از مأمورین انتظامی عراق و چهار نفر ترک مقتول می‌شوند. بعداً هم ملامصطفی با هواپیما به بغداد مراجعت و پس از مراجعت او چهارده نفر ترک به وسیله مقامات عراقی دستگیر و زندانی می‌شوند شایع است ملامصطفی تا حلبچه محل بیگ‌زادگان جوانرودی و خانقین نیز مسافرت نموده و لیکن هنوز این خبر تأیید نشده بدیهی است هرگونه اطلاعی برسد بلادرنگ به عرض خواهد رسید.

فرماندار قصرشیرین

ضیایی

۹۰۷/م ـ ۳۷/۸/۱۳

رونوشت به منظور استحضار وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی ایفاد می‌گردد.

رونوشت برابر اصل است. استاندار استان پنجم ـ سرلشگر مقبلی

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۹۲۹۹۰ ـ تاریخ ۳۷/۸/۸

۱۱۸

وزارت کشور ـ استانداری کردستان

تاریخ: ۳۷/۸/۳ ـ شمارهٔ ۱۲۷۶۶ ـ ۳۷/۸/۱۵ سوابق ضمیمه شد (سیاسی)

محرمانه ـ از هنگ ژاندارمری کردستان

وزارت کشور

ژاندارمری کل کشور

ادارهٔ ستاد ـ دایره رکن ۲

شعبه اطلاعات /سیاسی $\frac{۸۷۷۱}{۳۷/۸/۸}$

(برگشت و اعاده شود که بعرض برسد ۳۷/۸/۸)

تاریخ: ۳۷/۸/۷ ـ ۱۱۵۷۹/ج۴

(بعرض رسید)

پاسخ ۷۳۷/م ـ ۳۷/۷/۱۶ گزارش گروهان سقز به استناد اطلاعات واصله حاکی است دولت فعلی عراق مشغول ساختمان و منزل جهت ملامصطفی و میرحاج و کسان آنها در بغداد می‌باشد که همان جا متمرکز و تسهیلاتی هم برای زندگی آنها فراهم شده.

$\frac{۸۹۹}{۳۷/۸/۷}$ **فرمانده هنگ ژاندارمری کردستان سرهنگ افشار**

رونوشت عطف به مرقومه شماره ۶۹۰۴ ـ ۱۷/۷/۵ وزارت کشور اداره سیاسی ایفاد می‌گردد.

(از طرف استاندار کردستان)

وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه اداره سیاسی ـ شماره $\frac{۸۶۹۳}{۸۴۴۷}$ تاریخ $\frac{۳۷/۸/۱۴}{۳۷/۸/۱۰}$

• به شماره $\frac{۸۷۷۱}{۳۷/۸/۱۱}$ وزیر کشور به نخست‌وزیر و وزارت دربار شاهنشاهی بطور محرمانه و مستقیم گزارش نموده، همچنین به وزارت جنگ ـ وزارت امورخارجه ـ سازمان اطلاعات و امنیت کشور، استانداری کرمانشاهان ـ کردستان و آذربایجان غربی گیرنده داده شده است ـ در سابقه، صفت نسبی (بارزانی) بعد از میرحاج و بجای کلمه منزل، خانه آمده است.و نیز وزارت کشور به شمارهٔ ۸۷۷۱ ـ تاریخ ۳۷/۶/۱۱ ـ محرمانه، مستقیم (سیاسی) به وزارت دربار شاهنشاهی ـ با عنوان جناب آقای نخست‌وزیر گیرنده داده است.

۱۱۹

وزارت امورخارجه
اداره اول سیاسی ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۸/۶ ـ شمارهٔ ۹۵۵۱
سری ـ محرمانه ـ فوری (اداره سیاسی) ـ ۸۷۲۹ (بعرض برسد) ـ ۳۷/۸/۸
سازمان اطلاعات و امنیت کشور

رونوشت گزارش شماره ۶۱۶/م مورخ ۳۷/۷/۲۲ سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد منضم به یک قطعه روزنامه حاوی عکس ملامصطفی بارزانی و همراهان او هنگام ورود به فرودگاه بغداد را تلوا جهت استحضار و اقدام متقضی ایفاد می‌دارد.

وزیر امور خارجه

۹۵۵۱ ـ ۳۷/۸/۶ رونوشت گزارش جهت استحضار به وزارت کشور ارسال می‌شود.

از طرف وزیر امورخارجه

وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه اداره سیاسی ـ شماره ۸۴۵۵ ـ تاریخ ۳۷/۸/۱۰

۱۲۰

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
اداره اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۸/۱۰ ـ شمارهٔ ۵/۶۰۴۲۶
جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً تعقیب شماره ۵۹۹۲۴ / ۵ ـ ۳۷/۸/۸ به استحضار می‌رساند شهربانی سنندج گزارش می‌دهد ضمن مدارکی که از متهمین به دست آمد، نامه رمزی است که شیخ‌الاسلام مریوان به پسر خود سیدمحمد فاتح که جزو دستگیرشدگان است نوشته و کشف رمز مزبور حاکی است که سرگرد ایوبی رئیس سازمان ضداطلاعات لشکر کردستان برای به دست آوردن عکس به مریوان اعزام شده لیکن بنا به نوشته شیخ‌الاسلام افسر مزبور موفق به تحصیل عکس نشده چون موضوع قابل توجه بوده مراتب تعقیب معلوم گردیده عکس موردنظر عکسی است که اخیراً از ملامصطفی بارزانی در حالی که روی مناطق کردنشین عراق و ایران و ترکیه ایستاده است تهیه شده و برای ریاست جمهوری او و معاونت شیخ خالد نقشبندی که گویا نایب رئیس مجلس

سنای عراق است، تبلیغات دامنه‌داری می‌شود و این عکسها در کمال اختفا وسیله عشایر مرزی که به منظور مبادله کالا به عراق می‌روند بین بعضی از مرزنشینان پخش می‌شود. شهربانی مزبور اضافه نموده در این مورد دستورات لازم به مأمورین و شهربانی‌های سقز و بانه داده شده است.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور
سرهنگ میرنصیری

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۴۸۴۵/۴ ـ تاریخ ۳۷/۸/۲۴

۱۲۱

وزارت امورخارجه
اداره اول سیاسی ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۸/۱۲ ـ شمارهٔ ۹۹۲۹

جناب آقای نخست‌وزیر

گزارش سرکنسولگری شاهنشاهی در سلیمانیه حاکی است که روز پنجشنبه ۲۴ مهرماه اطلاع حاصل شد که ملامصطفی بارزانی به سلیمانیه می‌آید و عده کثیری خود را آماده استقبال نمودند. ساعت ۴ بعدازظهر اتومبیل‌های مستقبلین به شهر مراجعت و معلوم شد که ملامصطفی مستقیماً به اتفاق میرحاج به طرف رواندوز و بارزان رفته است. سرکنسولگری اضافه می‌نماید که کمونیست‌ها مردم را مرعوب می‌نمایند والا افراد عادی و کسبه و بازرگانان تمایلی به شرکت در این اجتماعات ندارند. موضوع دیگری که در سلیمانیه این چند روزه شنیده می‌شود این است که شیخ‌لطیف به اتفاق عبدالله گوران نویسنده و شاعر کرد مسافرتی به شوروی می‌نماید و عده‌ای از خطبای شهرستان‌های عراق ازجمله محمد عمر قره‌داغی خطیب سلیمانیه برای شرکت در جشنهای انقلاب اکتبر که در شوروی برپا می‌شود به آن کشور مسافرت خواهند نمود.

وزیر امور خارجه

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۴۹۷۶/۴ ـ تاریخ ۳۷/۸/۲۶

۱۲۲

وزارت کشور
محرمانه ـ مستقیم (سیاسی) (بعرض برسد) ـ (قبلاً گزارشهای جامعی در این زمینه
تاریخ: ۳۷/۸/۱۰ ـ شمارهٔ ۴۳۸/م رسیده، اقدام شده، بایگانی شود. ۱۹/)

استانداری معظم استان پنجم

عطف به مرقومه شماره ۸۱۰/م متضمن گزارش سرکنسولگری شاهنشاهی معروض می‌دارد ملامصطفی مدتی است وارد و در بغداد سلیمانیه و کرکوک به سر می‌برد که گزارش ورود او ضمن شماره ۴۱۹/م ـ ۳۷/۷/۱۶ به عرض رسیده و مسلماً اگر فشاری به قبایل و عشایر کرد عراقی وارد شود به خصوص آنهایی که زندگانی ایلاتی داشته و گوششان به این زمزمه‌ها آشنا نیست چاره‌ای جز پناهندگی به ایران و ترکیه ندارند. در مورد خرید و فروش اسلحه از عراق به ایران یکی دو فقره تقاضایی جهت تحویل اسلحه به فرمانداری رسیده بود که به پادگان قصر ارجاع گردید و خرید و فروش اسلحه صحیح نیست و چنین گزارشی تاکنون به فرمانداری نرسیده است. فرماندار قصرشیرین

ضیایی

۹۰۵/م / ۳۷/۸/۱۳ رونوشت به منظور استحضار وزارت کشور. ادارهٔ سیاسی ایفاد می‌گردد.

استاندار استان پنجم ـ سرلشگر مقبلی

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۹۲۹۷ ـ تاریخ ۳۷/۸/۱۸

۸۹۲۷ / ۳۷/۸/۱۸

۱۲۳

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی ـ محرمانه — شماره ۷۹/۶۵۷۹ب (سیاسی، دفتر ویژه)
کشور عراق ـ موضوع: ملامصطفی — تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۸/۱۸
سابقه منبع: الف شمارهٔ ۹۳۵۶ — تاریخ وصول خبر ۱۳۳۷/۸/۱۱
تقویم: تاریخ: ۳۷/۸/۱۸ ـ — تاریخ گزارش ۱۳۳۷/۸/۱۳

طبق اطلاع واصله روز شنبه موقعی که ملامصطفی بارزانی در کرکوک قصد ایراد خطابه برای کردها داشت عده‌ای از ترکها او را مسخره کرده و در نتیجه از سخنرانی منصرف و فوراً با هواپیما روانه بغداد شد. در نتیجه بین تظاهرکنندگان و قوای انتظامی

زدوخورد و از قرار مسموع چند نفر مجروح و مقتول شده‌اند که گویا یک نفر افسر ارتش هم به قتل رسیده است.*

نظریه ـ از منابع دیگر نیز اطلاعیه فوق تأیید شده است.

محرمانه ـ (به استانداران سه قسمت غربی منعکس شود. ۸/۱۷)

۱۲۴

وزارت امورخارجه
اداره اول سیاسی ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۸/۱۳ ـ شمارهٔ ۱۰۰۶۹
پیوست دارد ـ فوری است ـ (سیاسی) ـ ۹۱۷۵ ـ ۳۷/۸/۱۵

وزارت کشور

رونوشتی از گزارش سرکنسولگری شاهنشاهی در سلیمانیه راجع به مسافرت ملامصطفی بارزانی را تلوا جهت استحضار ایفاد می‌دارد.

وزیر امورخارجه

وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۸۸۱۳ ـ ۳۷/۸/۱۷

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک — **شماره ۹/۶۵۸۷ب**
گزارش اطلاعات خارجی — **تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۸/۱۸**
کشور عراق ـ موضوع: زدوخورد ترکها با اکراد و اعراب — **تاریخ وصول خبر ۳۷/۸/۱۳**
تاریخ گزارش ۳۷/۸/۱۳
تقویم: الف **ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور شماره ۹۳۵۴ ـ تاریخ ۳۷/۸/۱۸**

به قرار اطلاع واصله روز سوم آبان ملامصطفی بارزانی که در کرکوک بود می‌خواست

---

* [درگزارش] وزارت کشور ـ تاریخ ۱۳۳۷/۸/۲۱ ـ شمارهٔ ۹۲۹۹/م ـ محرمانه ـ [عنوان] نخست‌وزیر [آمده است]: پیرو شمارهٔ ۹۲۳۵/م ـ ۳۷/۸/۱۷ راجع به تظاهرات علیه ملامصطفی بارزانی در کرکوک اینک رونوشت گزارش شمارهٔ ۹۰۷/م ـ ۳۷/۸/۱۳ استانداری کرمانشاهان در این باب برای مزید استحضار به ضمیمه تقدیم می‌گردد. ضمناً معروض می‌دارد که اطلاعیه واصله به وزارت کشور که مؤید گزارش‌های فوق می‌باشد حاکی است... [متن فوق]

به بغداد عزیمت نماید. اکراد با شعارهای کمونیستی و زنده باد کرد و عرب ابراز احساسات نموده و عکسهای ملامصطفی را جلوتر و بالاتر از عکس عبدالکریم قاسم روی ماشین‌ها نصب می‌کنند و در ضمن بر ضد ترکها اظهاراتی می‌نمایند. ترکها که تابعیت عراق را دارند و اکثریت جمعیت کرکوک را تشکیل می‌دهند به اکراد عراقی دشمنی دیرینه داشته و خصوصاً با حکومت فعلی عراق مخالف هستند. پس از عزیمت ملامصطفی یک افسر ترک زبان به نام عقید هدایت افندی در فرودگاه به علت سکته قلبی فوت و شایع می‌شود که اکراد او را کشته‌اند. در نتیجه این شایعه باعث تصادم بین کرد و ترکها گردید و منجر به زدوخورد شدیدی می‌شود ارتش به طرفداری اکراد مداخله و در نتیجه یک سرباز کشته و چندین نفر زخمی می‌شوند و عده‌ای هم دستگیر و زندانی می‌گردند. اینک تمام خیابان‌ها و کوچه‌های کرکوک وسیله سربازان مسلح با مسلسل مراقبت و از مسافرین به شدت بازرسی به عمل می‌آید.

گیرندگان: وزارت کشور

(به استانداران آذربایجان غربی ـ کردستان ـ کرمانشاهان، منعکس شود، ۸/۱۷)

۱۲۵

وزارت کشور

استانداری آذربایجان غربی (محرمانه)

وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه ـ اداره سیاسی ـ شماره ۸۹۷۷ ـ تاریخ ۳۷/۸/۱۸

از رضائیه به تبریز تیمسار فرماندهی ناحیهٔ ژاندارمری

گزارش رسیده از گروهان نقده حاکی است اطلاعات زیرین از عراق حاصل گردیده ذیلاً به عرض می‌رساند:

۱ ـ ملامصطفی بارزانی به عزم بارزان و دیدن برادر خود شیخ‌احمد در بغداد روز بیست‌وهفتم مهرماه حرکت در راوندوز نطقی در برابر استقبال‌کنندگان در مورد لزوم اتحاد اکراد ایراد نموده و اکنون سه روز است در بارزان می‌باشد و قرار است پس از چند روز به حاجی عمران آمده در سر قبر سیداحمد نطقی بنماید و شایع است شغل وزارت کشور و امور تمامی اکراد به وی واگذار گردیده است.

۲ ـ چندی قبل در قلعه دیزه عراق یکی از آموزگاران کمونیست تبلیغ از طرف اکراد

مقتول گردیده تمامی آموزگاران منطقه اعتصاب از طرف مقامات عراقی چند نفر دستگیر گردیده‌اند. ۵۱۱ / م ـ ۳۷/۸/۲ سرهنگ امین‌زاده

رونوشت برای استحضار تیمسار سرلشگر مظفری فرمانده لشگرخانه در مهاباد ارسال می‌شود. دستور فرمایند مأموریت صلاحیت‌دار به طور مقتضی و محرمانه تحقیقات دقیق به عمل آورده نتیجه را به استاندار اعلام دارند.

استاندار آذربایجان غربی
ملکی

۶۱۴
۳۷/۸/۱۳

رونوشت برای استحضار وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی ایفاد می‌گردد:

استاندار استاندار آذربایجان غربی

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۹۲۹۲ ـ تاریخ ۱۳۳۷/۸/۱۸ ملکی

۱۲۶

وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی
تاریخ: ؟
محرمانه ـ مستقیم

جناب آقای نخست‌وزیر ـ وزارت دربار شاهنشاهی

محترماً معروض می‌دارد گزارش تلگرافی استانداری کردستان حاکی است که ملامصطفی بارزانی با عده‌ای از بارزان به سلیمانیه رفته و پس از یک شب توقف به صوب کرکوک عزیمت می‌نماید و چون مخالفین در آنجا قصد ترور او را داشتند بین آنها و طرفداران وی زدوخورد شدیدی روی می‌دهد که منجر به قتل پانزده نفر از طرفین شده و بالنتیجه نامبرده به بغداد مراجعت می‌نماید.*

وزیر کشور
سپهبد باتمانقلیچ

گیرندگان: وزارت امورخارجه

وزارت جنگ

سازمان اطلاعات و امنیت کشور

---

* وزارت کشور ـ ۱۲۹۰۱ ـ ۳۷/۸/۲۲

محترماً بازگشت به شمارهٔ ۹۲۳۵/م ـ ۳۷/۸/۱۷ معروض می‌دارد برابر گزارش شمارهٔ ۱۲۶۸/م ـ ۳۷/۸/۱۹ هنگ ژاندارمری سنندج طبق اطلاع رسیده به گروهان سقز ملامصطفی بارزانی با سران بارزان... بین اهالی کوکوک و طرفداران ملامصطفی قریب هشت ساعت زدوخوردی واقع...

فرماندار ژاندارمری کل کشور ـ سرتیپ عدل

۱۲۷

وزارت کشور
محرمانه ـ فوری است
تاریخ: ۳۷/۸/۱۷ ـ شماره ۹۲۳۵/م

جناب آقای نخست‌وزیر ـ وزارت دربار شاهنشاهی

محترماً معروض می‌دارد گزارش استانداری کردستان حاکی است برطبق اطلاع رسیده از سردشت در موقع ورود ملامصطفی بارزانی به کرکوک تظاهراتی بر له و علیه او به عمل آمده است که در نتیجه هفتاد نفر مقتول و مجروح می‌گردند و نامبرده هم که قصد عزیمت به بارزان را داشته به بغداد مراجعت می‌نماید. ضمناً اضافه شده است که علت تظاهرات بر علیه نامبرده خواسته‌های ترکهاست که عمرعلی را رهبر خود می‌دانند.

وزیر کشور
سپهبد باتمانقلیج

گیرندگان: وزارت امورخارجه
وزارت جنگ
سازمان اطلاعات و امنیت کشور
استانداری کرمانشاهان
استانداری آذربایجان غربی
شهربانی کل کشور
ژاندارمری کل کشور — جهت استحضار و صدور دستور برای انجام تحقیقات لازم و اعلام نتیجه.

۱۲۸

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی — **شماره ۹/۶۸۲۹ب۷**
کشور عراق — **تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۸/۲۶**
موضوع: انتشار عکس ملامصطفی بارزانی در عراق — **تاریخ گزارش ۳۷/۸/۱۸**
منبع: ب
تقویم: ۳

به قرار اطلاع واصله عکس‌هایی از ملامصطفی با لباس ژنرالی چاپ و در اماکن عمومی و کوچه و خیابان‌های عراق نصب شده است از طرف دولت عراق جمع‌آوری شده است.

محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۹۶۴۴ ـ تاریخ ۱۳۳۷/۸/۲۴

گیرندگان: وزارت کشور ـ وزارت امورخارجه ـ ستاد بزرگ ارتشتاران

۱۲۹

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات — **شماره ۱/۹ب۷**
کشور عراق — **تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۸/۲۷**
موضوع: ملاقات با ملامصطفی — **تاریخ گزارش ۳۷/۸/۱۸**
منبع: ج — **۳۷/۸/۲۰**
تقویم: ۳

به قرار اطلاع واصله چندی پیش عده‌ای از اهالی پنجوین و دهات در معیت عشایر اطراف پنجوین به سلیمانیه نزد ملامصطفی رفته‌اند. ـ ح

محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۹۹۱۷ ـ تاذیخ ۱۳۳۷/۸/۲۷
(فعلاً اعلام گردیده که اقدام شده ـ ۲۷/)
گیرندگان: (وزارت کشور) ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

۱۳۰

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی — **شماره ۹/۶۸۳۷ب۷**
کشور عراق — **تاریخ گزارش ۳۷/۸/۱۸**
موضوع: انتشار عکس ملامصطفی بارزانی در عراق
منبع: ب ـ تقویم: ۳

به قرار اطلاع واصله تعدادی عکس ملامصطفی بارزانی در مناطق کردستان عراق منتشر شده است.

محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۹۶۴۵ ـ تاذیخ ۳۷/۸/۲۴
(فعلاً اعلام گردیده که اقدام شده ـ ۲۷/)
گیرندگان: وزارت کشور ـ ستاد بزرگ ارتشتاران

۱۳۱

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی — **شماره ۹/۶۸۳۴ب۷**
کشور عراق — **تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۸/۲۳**
موضوع: وضع بیگزادگان و رعایای عراق — **تاریخ گزارش ۳۷/۸/۱۸**
منبع: ب ـ تقویم: ۲

به قرار اطلاع واصله در عراق وضع هنوز تثبیت نشده بیک‌زادگان و رؤسای عشایر

مرزی خیلی ناراضی و اگر اقداماتی بشود ممکن است تعداد زیادی از آنها به ایران بیایند ولی اکراد عراقی طبقه رعیت و اکثریت مردم عادی نسبت به اوضاع عراق خوشبین بوده و از مراجعت ملامصطفی اظهار خوشوقتی می‌نمایند.

محرمانه ـ ۹۶۲۸ ـ تاریخ ۲۷/۸/۲۴
گیرندگان: وزارت کشور ـ ستاد بزرگ ارتشتاران ـ وزارت امورخارجه

۱۳۲

وزارت کشور
استانداری آذربایجان غربی (محرمانه)
وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه اداره سیاسی ـ شماره ۹۷۴۱ ـ تاریخ /۳۷/۸
۱۱۰۵۰/ج ـ ۳۷/۸/۲۱

جناب آقای استاندار استان آذربایجان غربی

شنیده می‌شود ملامصطفی بارزانی که ۲ شب به بارزان آمده و به پیش شیخ‌احمد بارزانی رفته در [؟؟] دیگر را ملاقات و از آنجا با عشایر ایرانی مشغول گرفتن تماس و ارتباط هستند و از آنجا به منظور فاتحه‌خوانی سیداحمد گیلانی‌زاده به باقاز عراق رفته در آنجا به منظور ملاقات با شیخ‌لطیف به سلیمانیه رفته در سلیمانیه استقبال خوبی از وی کرده‌اند. از آنجا به کرکوک که اهالی آنجا اکثراً ترک هستند رفته در آنجا گویا به نامبرده با نارنجک یا مسلسل به طرف آن تیراندازی ملامصطفی مختصر زخمی برداشته است. اهالی کرکوک تظاهرات زیادی بر علیه ملامصطفی کرده و گویا چند نفری هم در این تظاهرات کشته شده و از آنجا به عراق رفته گویا می‌خواهد خودش با احمد میرحاج به مسکو برگردد.

۲ ـ عشایر عراقی فتاح، محمودبیک صالح به بارزان به نزد شیخ‌احمد برادر ملامصطفی بارزانی رفته بودند. شیخ‌احمد روی خوش به آنها نشان نداده از محمود بیگ خلیفه ادعای ۸۰۰ قبضه مسلسل و اسلحه را که گویا در موقع رفتن به عراق در منزل آن جاگذاشته بود خواستار شده آن هم پس نداده است.

۳ ـ شیخ‌لطیف در اطراف سلیمانیه مشغول فعالیت است. بارزانی‌ها نیز در اطراف رواندوز ایران فعالیت می‌کنند. معلوم نیست شیخ‌لطیف و ملامصطفی با هم اختلاف

دارند. هر کدام به طور جداگانه برای خودشان فعالیت می‌کنند.

۴ ـ به طور کلی وضع عراق خوب نیست. مالکین از این اوضاع کاملا ناراضی هستند.

۵ ـ گفته می‌شود از عشایر ایرانی رشید بیگ جهانگیری و طایفه قادری‌ها ممکن است با ملامصطفی بارزانی ارتباط داشته باشند قادری‌ها مدتی است از طرف سپاه مهاباد زندانی می‌باشد.(۱)

فرمانده هنگ ژاندارمری رضائیه
سرهنگ امین‌زاده

بکلی محرمانه ـ ۳۷/۸/۲۴

رونوشت جهت استحضار وزارت کشور ـ اداره سیاسی ایفاد می‌گردد.

(روی نامه رسیده از ژاندارمری کل کشور اقدام شد بایگانی شود.)

استانداری آذربایجان غربی: ملکی

۱۳۳

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی
محرمانه
منبع: ج

شماره ۹/۷۰۸۵ب۷
تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۸/۲۸
تاریخ وصول خبر ۳۷/۸/۱۸
تاریخ گزارش ۳۷/۸/۱۹

طبق اطلاع واصله

در بغداد شایع شده که دولت عراق برای ساکت نگاهداشتن ملامصطفی بارزانی ممکن است مشارالیه را به جای خالد نقشبندی در شورای جمهوری منصوب کند و به نقشبندی کار دیگری واگذار نماید.

۱۰۰۴۹
۳۷/۸/۲۹

گیرندگان: (وزارت کشور) ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

---

۱. در گزارش ژاندارمری کل کشور اضافه شده است که: مراتب به ستاد بزرگ ارتشتاران گزارش گردیده است ـ
از طرف فرمانده ژاندارمری کل کشور ـ سرتیپ عدل
وزارت کشور ـ محرمانه
۳۷/۸/۱۹ ـ ۱۳۲۴۷

۱۳۴

دربار شاهنشاهی
تاریخ: ۱۳۳۷/۸/۲۰ ـ شماره ۷۶۵
محرمانه ـ (دفتر ویژه) گزارش ملامصطفی بارزانی

تیمسار سپهبد باتمانقلیچ وزیر کشور

نامه شماره ۹۳۳۵/م ـ ۳۷/۸/۱۷ واصل گردید. از شرفعرض مبارک ملوکانه گذشت.

وزیر دربار شاهنشاهی

علم

(سابقه ضمیمه می‌شود)

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۹۴۶۶ ـ تاریخ ۳۷/۸/۲۰

(فعلاً اقدامی ندارد)

۱۳۵

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی
کشور عراق
موضوع: رفتن ملامصطفی بارزانی به سلیمانیه و کرکوک
منبع: ب ـ تقویم: ۴

شماره ۹۴۶/۹۶ب۷
تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۸/۲۴
تاریخ گزارش ۳۷/۸/۲۰

(بعرض برسد)

۹۸۳۰
۳۷/۸/۲۵

به قرار اطلاع واصله چندی قبل قرار بود که ملامصطفی و همراهانش به عنوان تعزیه شیخ محمود پدر شیخ‌لطیف که دو سال پیش فوت کرده و همچنین برای تعزیه مصطفی خوشناو (یکی از افسران فرقه دمکرات مهاباد که اهل سلیمانیه بوده و پس از به هم خوردن مهاباد در عراق دستگیر و در جلوی وزارت جنگ در بغداد به دار آویخته شد و سه روز نعش او آویزان بود) به سلیمانیه برود مردم سلیمانیه به محض شنیدن این خبر در حدود یکصد اتومبیل به راه انداخته و به پیشواز او تا کرکوک رفته بودند ولی قبل از رسیدن آنها به کرکوک ملامصطفی از راه التون کوپری و اربیل و رواندوز به عنوان سرکشی خصوصی به بارزان محل اصلی خود رفته بود. بارزان که آخرین منطقه شمالی عراق است در مرز ترکیه نزدیک مرز ایران می‌باشد و بالاخره در روز پنجشنبه ۳۷/۸/۱ در میان پیشواز گرم مستقبلین به سلیمانیه وارد شد. ملامصطفی ابتدا به مقبره حاج کاک احمد که در کنار مسجد بزرگ سلیمانیه می‌باشد و قبر شیخ محمود در آنجا واقع است

رفته و بعداً در منزل شیخ‌لطیف مهمان بوده است. شب جمعه هفته گذشته پنج ماشین از عشایر و اهالی پنجوین و اطراف جهت ملاقات ملامصطفی به سلیمانیه رفته‌اند.
گویا ملامصطفی دو شب بیشتر در سلیمانیه نبوده و به بغداد مراجعت می‌نماید.

محرمانه

۱۳۶

وزارت کشور
ادارهٔ سیاسی
تاریخ: ـ شماره
محرمانه ـ (دفتر ویژه) گزارش ملامصطفی بارزانی

جناب آقای نخست‌وزیر ـ وزارت دربار شاهنشاهی

اطلاعات واصله به وزارت کشور حاکی است:

۱) چند نفر به نمایندگی از طرف تیره‌های مختلف ایل شکاک نزد ملامصطفی بارزانی به عراق رفته و از مشارالیه پشتیبانی نموده‌اند. اسامی نمایندگان مزبور به قرار زیر می‌باشد:

۱ ـ رضا فرزند علاءالدین از تیره تیسان که به عراق رفته و مراجعت نموده است.
۲ ـ شفیق نام از تیره خلیفه‌زادگان به عراق رفته و مراجعت نموده است.
۳ ـ حسین فرزند صوفی آهو ساکن قریه حسن از تیره خدری‌ها به عراق رفته و مراجعت نموده است.

ضمناً اضافه شده است که در منطقه آذربایجان غربی مأمورین کشوری و لشگری به این امر توجهی ننموده و عشایر مزبور از این موقعیت سوءاستفاده می‌نمایند.

۲) بین عشایر شایع شده که گویا دو نفر از طرف شیخ‌لطیف به عنوان رمالی و؟؟؟ جهت تبلیغات بین عشایر ایران اعزام شده‌اند (ضمناً اظهار نظر شده که این موضوع بعید به نظر نمی‌رسد)

۳) عشایر منطقه صومای برادوست و شاهپور قطور مشغول خرید اسلحه و مهمات می‌باشند.

وزیر کشور
سپهبد باتمانقلیچ

گیرندگان: شهربانی کل کشور ـ ژاندارمری کل کشور
استانداری کردستان
آذربایجان غربی
کرمانشاهان جهت استحضار....
محرمانه ۱۰۵۰۵/ ۳۷/۹/۶ وزارت کشور ـ ادارهٔ دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی شماره ۹/۷۴۸۲ب۷
محرمانه ـ کشور ایران ـ عراق تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۹/۶
موضوع: در باره پشتیبانی ایل شکاک تاریخ گزارش ۱۳۳۷/۸/۲۱
منبع: ب ـ تقویم: ۴

۱۳۷

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی شماره ۷۹/۷۴۸۸ب
کشور عراق تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۹/۶
موضوع: مسافرت شیخ‌لطیف به روسیه تاریخ گزارش ۳۷/۸/۲۱
منبع: ب ـ تقویم: ۴

۱ ـ گفته می‌شود که شیخ‌لطیف چند روز قبل به طرف مسکو حرکت نموده است.

۲ ـ خبر دیگر حاکی است که از طرف دولت شوروی از شیخ‌لطیف و امام جمعه سلیمانیه و چند نفر از علمای عراق دعوت شده است که مسافرتی به روسیه بنمایند و نامبردگان ۱۲ روز است که رفته‌اند. بنابراین اگر شیخ‌لطیف به روسیه رفته باشد مبنی بر همین دعوت خواهد بود.

نظریه ـ یک خبر رادیویی حاکی است که عده‌ای از علمای دینی سلیمانیه به مسکو عزیمت کرده‌اند ولی در مورد مسافرت شیخ‌لطیف به مسکو هنوز خبری در دست نیست.

محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۰۵۱۱ ـ تاریخ ۳۷/۹/۶
(قبلاً اقدام شده)
گیرندگان: وزارت کشور ـ وزارت امورخارجه ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

۱۳۸

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۸/۲۱ ـ شماره: ۶۴۷۳۸/ ه ت
وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه ادارهٔ سیاسی ـ شماره ۹۲۹۵ ـ تاریخ ۳۷/۸/۲۴
(بعرض برسد)

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند شهربانی کرمانشاه به استناد گزارش شهربانی قصرشیرین اطلاع می‌دهد طبق اطلاعیه واصله بیک‌زادگان جوانرود و عشایر و کردهای طرفدار ملامصطفی بارزانی در قصبه کلار واقع در حلبچه عراق متمرکز و مشغول فعالیت‌هایی هستند. شهربانی مزبور اضافه نموده اطلاعیه مزبور وسیله شهربانی مربوطه به مرزبانی قصرشیرین جهت تعیین صحت و سقم موضوع تحقیقات در نوار مرزی منعکس شده که پس از حصول نتیجه متعاقباً به استحضار خواهد رسید.

از طرف رئیس شهربانی کل
سرهنگ میرنصیری

گیرندگان:

جناب آقای نخست‌وزیر ـ ریاست ستاد بزرگ ارتشتاران ـ وزارت امورخارجه ـ وزارت جنگ ـ استانداری کردستان ـ استانداری آذربایجان غربی ـ ژاندارمری کل کشور ـ استانداری کرمانشاهان

۹۶۱۸/۳۷/۸/۲۲ جهت استحضار و صدور دستور برای انجام تحقیقات لازم

۱۳۹

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی شماره ۷۹/۷۴۸۳ب
محرمانه ـ کشور عراق تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۸/
موضوع: اختلاف بین ملامصطفی بارزانی و شیخ‌لطیف تاریخ گزارش ۳۷/۸/۲۱
منبع: ب

طبق اطلاع واصله تأیید شده که بین ملامصطفی و شیخ‌لطیف به علل زیر اختلافاتی

روی داده که ممکن است روز به روز شدید شود. اولاً شیخ‌لطیف روی اصل سوابق خود با برادرش باباعلی که فعلاً وزیر کابینه ملی عراق است خود را ذیحق می‌داند که اگر حکومت کرد در عراق تشکیل شود، ریاست آن را عهده‌دار شود ولی ملامصطفی روی اصل مبارزات سیاسی و محبوبیت بین مردم خود را صددرصد کاندید این مقام نموده است.

شیخ‌لطیف از مالکین عمده سلیمانیه بوده و قلباً با تقسیم اراضی و کمونیزم موافقتی ندارد و به طوری که گفته می‌شود در املاک طایفه شیخ محمود هنوز تقسیم اراضی عملاً اجرا نشده است. از طرف دیگر رفتن شیخ‌لطیف به مسکو اگر صحت داشته باشد، این فکر را به خاطر می‌آورد که شاید نامبرده به منظور رقابت با ملامصطفی و جلب توجه مقامات روسی مبادرت به این سفر نموده باشد و طبیعی است که رژیم فعلی عراق از این مسافرت بی‌اطلاع نبوده است.

نظریه ـ مسافرت شیخ‌لطیف تایید نشده است.

گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

۱۰۵۰۶
۳۷/۹/۶

۱۴۰

وزارت کشور
تاریخ: ۳۷/۸/۲۱ ـ شماره: ۵۱۷/م
خیلی محرمانه ـ مستقیم و سرّی است

به عرض مبارک برسد تعقیب تلگراف شماره ۵۰۹/م ـ ۳۷/۸/۲۰ اطلاع واصله در مورد ملامصطفی بارزانی ضدونقیض و تاکنون قطعیت آن مشکوک بود ولی امروز شخص مطلعی اظهار می‌داشت نامبرده به اتفاق شیخ‌لطیف از بغداد خارج و موقتاً به شوروی مراجعت نموده به ظاهر حدس زده می‌شود به منظور رسیدگی به وضع خانواده خود که در روسیه زندگی می‌کنند رفته ولی شاید در باطن غرض از مسافرتش مقاصد خاصی را دربرداشته باشد.

یکی دیگر اظهار می‌داشت در یک هفته پیش در خانقین دیده شده و پس از صرف

نهار به مقصد نامعلومی حرکت کرده است آنچه فعلاً تا حدودی قابل تأیید است خروج او از عراق می‌باشد حال به چه نحو مقصودی معلوم نیست ولی قدر مسلم این است در حال حاضر روابط وی با دولت فعلی در حال عادی و تیرگی محسوس نیست. تصمیمات متخذه ظاهری از طرف عبدالکریم قاسم در مورد تقسیم اراضی و تضییقاتی که برای مالکین عمده وارد شده طرفداران وی از نظر کشاورزان که فاقد زمین و آب بوده باشد در مناطق کردنشین رو به تزاید و فعلا جناح چپ و کمونیست‌ها بیشتر در طرفداری از قاسم تظاهر می‌کنند و لیکن رؤسای عشایر عراقی که منافع خود را در خطر می‌بینند به شدت از وضع ناراضی هستند.

فرمانده قصرشیرین
ضیایی

محرمانه ـ ۱۰۵۲/م ـ ۳۷/۸/۲۵
رونوشت به منظور استحضار به وزارت کشور ـ اداره سیاسی ایفاد می‌شود.
استاندار استان پنجم ـ سرلشگر مقبلی

۱۴۱

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی — شماره ۷۹/۷۴۸۹ب
محرمانه ـ کشور عراق — تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۹/
موضوع: رفتن ملامصطفی بارزانی به پنجوین — تاریخ وصول خبر ۱۳۳۷/۸/۱۵
منبع: ب ـ تقویم: ۲ — تاریخ گزارش ۱۳۳۷/۸/۲۱

به قرار اطلاع واصله ملامصطفی بارزانی روز ۳۷/۸/۱۵ به پنجوین رفته و پذیرایی شایانی از وی به عمل آمده است. گفته می‌شود ۲۴ ساعت قبل عموم بیک‌زادگان اطراف پنجوین و رؤسای عشایر مخصوصاً محمد رشید بانه‌ای و محمدامین گوله و محمدامین بیک برادر محمدرشید در آنجا حاضر شده بودند نامبرده مدت ۴۸ ساعت در پنجوین توقف نموده و با سران عشایر کرد مذاکراتی کرده که هنوز چگونگی آن معلوم نیست ولی شایع است که راجع به وحدت اکراد و اتفاق با اعراب صحبت‌هایی نموده است.

محرمانه ـ ۱۰۵۱۲ ـ ۳۷/۸/۲۶

گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

۱۴۲

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی
محرمانه ـ کشور عراق ـ ایران
موضوع: ملامصطفی
منبع: ج ـ تقویم: ۴

شماره ۹/۷۰۸۷ب۷
تاریخ وقوع ۳۷/۸/۱۸
تاریخ وصول خبر ۳۷/۸/۲۲
تاریخ گزارش ۳۷/۸/۲۴

طبق اطلاع واصله ملامصطفی بارزانی در مسافرتی که به مناطق کردنشین داخل خاک عراق نموده نامه‌هایی برای روسای اکراد داخل خاک ایران نوشته و در اغلب این نامه‌ها آنان را تحریک به مخالفت با دولت ایران و امیدوار به حکومت کردستان آزاد نموده.

ظاهراً اغلب اکراد ایرانی هم به این نامه‌ها پاسخ مطلوب داده و همکاری خود را با ملامصطفی اعلام کرده‌اند.

محرمانه ـ ورود به دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۰۰۴۷ ـ تاریخ ۱۳۳۷/۸/۲۹
گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

۱۴۳

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی
محرمانه ـ کشور ایران
موضوع: ملاقات نماینده ملامصطفی بارزانی با بعضی از سران عشایر منطقه شاهپور
منبع: ب ـ تقویم: ۴

شماره ۹/۷۷۶۴ب۷
تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۹/۱۲
تاریخ گزارش ۳۷/۸/۲۴
(محرمانه، به استاندار آذربایجان‌غربی)

طبق اطلاع واصله در روز ۳۷/۸/۲۴ در منزل مالک در قریه نیکجه واقع در ۲۰ کیلومتری شاهپور محمد معصوم خلیفه و برادرش حاجی ملاطاهر و عزالدین رئیس خلیفه‌زادگان و قاضی قطور عبدالوهاب و حاجی رینه، رئیس طایفه الوری‌های منطقه شاهپور با نماینده ملامصطفی بارزانی با یک نفر نماینده عشایر مرز ترکیه به قریه مزبور آمده پس از مذاکرات محرمانه در یک اطاق خصوصی به کلام‌الله مجید قسم یاد کرده‌اند که از ملامصطفی بارزانی پشتیبانی کرده و از اوامر مشارالیه سرپیچی نکرده و اطاعت نمایند.

ضمناً در این منطقه به واسطه عدم مراقبت مأمورین و اولیای امور از این قبیل جریانات رخ می‌دهد.

محرمانه ـ ۱۰۸۹۴ ـ تاریخ ۳۷/۹/۱۳
گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

۱۴۴

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی **شماره ۹/۷۲۳۸ب**
محرمانه ـ کشور عراق **تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۹/۱**
موضوع: ملامصطفی **تاریخ وصول خبر ۳۷/۸/۲۳**
منبع: ب ـ تقویم: ۳ **تاریخ گزارش ۳۷/۸/۲۴**

برابر اطلاع واصله شایع است که بزودی نام شورای جمهوری عراق به شورای انقلابی تغییر یافته و ملامصطفی بارزانی نیز به جای خالد نقشبندی در شورا منصوب خواهد شد.

محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۰۲۱۹ ـ تاریخ ۱۳۳۷/۹/۲
گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ـ وزارت امورخارجه

۱۴۵

وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی
تاریخ: ۳۷/۸/۲۵ ـ شماره: ۹۶۲۹/م
محرمانه ـ مستقیم

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً معروض می‌دارد اطلاعات واصله به وزارت کشور حاکی است که؛

۱) قرار است که میرحاج و ملامصطفی بارزانی و شیخ‌لطیف و امام جمعه سلیمانیه و دو نفر از علمای بغداد به مسکو رفته و وسایل مراجعت بارزانی‌های مقیم روسیه را فراهم نمایند.

۲) در عراق وضع هنوز تثبیت نشده. بیک‌زادگان و روسای عشایر مرزی از اوضاع ناراضی و اگر اقداماتی بشود ممکن است تعداد زیادی از آنها به ایران بیایند ولی طبقه رعیت اکراد عراقی و اکثریت مردم عادی نسبت به اوضاع عراق خوشبین بوده و از مراجعت ملامصطفی اظهار خوشوقتی می‌نمایند.

۳) عبدالکریم قاسم نخست‌وزیر عراق با ملامصطفی بارزانی در حال ایستاده عکس برداشته و این عکس بین عشایر عراق پخش شده است.

۴) عکسهایی که از ملامصطفی با لباس ژنرالی چاپ و در اماکن عمومی و کوچه و خیابان‌های عراق نصب شده بود از طرف دولت عراق جمع‌آوری شده است.

۵) قائم‌مقام خانقین به شخصی به نام مینا فرزند علی دراز ساکن قوره‌تور رئیس طایفه ورمرزیار دستور داده است با عده خود و تجهیزات کامل مراقب مرز باشد و اگر تجاوزی از طرف ایرانی‌ها شد مقاومت کند.

۶ـ رشید عالی گیلانی هم‌مرام عبدالسلام عارف با طرد از خدمات سیاسی اکنون در بغداد بازداشت می‌باشد.

وزیر کشور
سپهبد باتمانقلیچ

گیرندگان: وزارت امورخارجه ـ استانداری کرمانشاهان
ژاندارمری کل کشور ـ شهربانی کل کشور
استانداری کردستان ـ آذربایجان غربی
ورود به دفتر نخست‌وزیر ـ شماره ۵۰۹۲/۴ ـ تاریخ ۳۷/۸/۲۸

۱۴۶

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی
محرمانه ـ کشور عراق
موضوع: کنفرانس در سفارت شوروی
منبع: ب ـ تقویم: ۶

شماره ۹/۷۰۸۱ب۷
تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۸/۲۸
تاریخ وصول خبر ۳۷/۸/۲۴
تاریخ گزارش ۳۷/۸/۲۵

طبق خبر واصله از بغداد در روزهای ۳۰ و ۳۱ اکتبر در سفارت شوروی در بغداد کنفرانسی با حضور اشخاص زیر:

۱ ـ ملامصطفی بارزانی

۲ ـ خالد بکداش
۳ ـ عبدالله رماوی
۴ ـ اسمعیل بوستانی
۵ ـ احمدخان بهاشانی (عضو حزب عوامی لیگ از پاکستان شرقی) تشکیل شده است.
نظریه ـ این خبر هنوز تأیید نشده است. ـ ح

محرمانه ـ ورود به دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۰۰۵۱ ـ تاریخ ۳۷/۸/۲۹
گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

۱۴۷

وزارت کشور
تاریخ: ۱۳۳۷/۹/۲ ـ شماره: ۱۰۶۰۴
خیلی محرمانه (بعرض برسد.)

وزارت امورخارجه

پیرو شماره ۶۵/۶۲۸۲ ـ ۳۷/۶/۱۸ راجع به اوضاع عراق اینک رونوشت گزارش شماره ۹۵۸/م ـ ۳۷/۸/۲۸ استانداری کردستان و شماره ۵/۵۳۴۷ ـ ۳۷/۸/۲۵ شهربانی رضائیه در مورد ملامصطفی بارزانی و برادرش شیخ‌احمد بارزانی جهت استحضار و هرگونه اقدام مقتضی به ضمیمه ایفاد می‌گردد.

وزیر کشور
سپهبد باتمانقلیچ

گیرندگان: استانداری کرمانشاهان
استانداری کردستان ـ ژاندارمری کل کشور ـ
به ضمیمهٔ گزارش ۸/۵۳۳۷ / ۳۷/۸/۲۵ شهربانی رضائیه

وزارت کشور
تاریخ: ۱۳۳۷/۹/۲ ـ شماره: ۱۰۶۰۴
بکلی محرمانه

مقام محترم استانداری آذربایجان غربی

محترماً عطف به مرقومه شماره ۶۰۸ ـ ۳۷/۸/۱۲ و تعقیب گزارش شماره ۵/۵۱۰۵ ـ

۳۷/۸/۱۸ طبق گزارش دایره اطلاعات نسبت به ملامصطفی بارزانی اطلاع کسب شده که به شرح زیر ملامصطفی بارزانی تقریباً بیست روز قبل از طریق سوریه به عراق آمده در عراق از نامبرده پیشواز شد. شاگردان مدارس به استقبال وی رفته بودند. ضمن صحبت به ملامصطفی بارزانی اظهار داشته‌اند که الحمدلله که ما شما را بار دیگر دیدیم. در مرام و مسلک و عقیده خود به شما پایدار هستیم. ملامصطفی نزد سرتیپ عبدالکریم قاسم رفته آمادگی خود را برای خدمت به دولت جدید عراق اظهار داشته گویا به دستور عبدالکریم قاسم عمارت مجللی برای ملامصطفی بارزانی در بغداد ساخته می‌شود. به برادر ملامصطفی از طرف دولت عراق چند هزار دینار پول داده شده و قرار است که در منطقه بارزان عمارتی نیز برای شیخ‌احمد بسازند: طایفه بارزانی از تمام عشایر نزد دولت عراق محبوب‌ترند. چند صد قبضه اسلحه از طرف دولت عراق به ملامصطفی داده شده در کرکوک یک نفر عجم به اکراد گفته که پدر شما آمده (منظور از ملامصطفی بارزانی است) در نتیجه زدوخورد شدیدی بین اکراد و غیرسنی‌ها درگرفته در کرکوک سران زدوخوردکنندگان را گرفته زندانی کرده‌اند. هنگام ورود ملامصطفی بارزانی به عراق دو نفر افسر روسی با تغییر لباس (لباس سویل) با او بوده‌اند. ملامصطفی پس از ورود به عراق جهت دیدن برادرش شیخ‌احمد به بارزان رفته تا نیم ساعت از طرف شیخ‌احمد به ملامصطفی اجازه جلوس داده نشده، پس از نیم ساعت شیخ‌احمد به ملامصطفی بارزانی می‌گوید که مصطفی عشایر ما را چکار کردی. ملامصطفی اظهار می‌دارد که من ۵۰۰ نفر با خود به روسیه برده بودم، ۳۰ نفر از آنها فوت بقیه ۴۷۰ نفر که در آنجا عیال اختیار کرده‌اند در تاشکند اقامت دارند و دارای اولاد نیز می‌باشند. در مدت اقامت در شوروی عشایر مزبور در کارخانه‌ها کار کرده و کار یاد گرفته‌اند. (با توجه به این که ملامصطفی شخصاً فاقد عیال و اولاد می‌باشد) ملامصطفی علاوه می‌کند که آمده‌ام اجازه بگیرم بروم عشایر ۴۷۰ نفری را نیز بیاورم. هنگام ورود ملامصطفی به بارزان یک نفر از افسران فراری ایرانی و یک نفر افسر که در ارتش عراق سابقاً مقام مهمی داشته با ملامصطفی بوده‌اند و همان افسر عراقی از رفقای مصطفی خوشناو سروان سابق عراق که اعدام شده، می‌باشد. در سازمان‌های اداری و نظامی عراق در هر محلی دو نفر از

افراد بارزانی گمارده شده‌اند تا هر کس برخلاف میل دولت جدید اقدام نماید، فوراً دستگیر کنند به استحضار می‌رساند:

رئیس شهربانی رضائیه
سرهنگ ۲ میرگلو

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور، ادارهٔ اطلاعات، شمارهٔ ۶۷۲۶۶/ ه ت، تاریخ ۳۷/۹/۶
محرمانه ـ وزارت کشور ورود به دفتر محرمانهٔ ادارهٔ سیاسی، شمارهٔ ۱۰۱۰۷، تاریخ ۳۷/۹/۸
گیرندگان: جناب آقای نخست‌وزیر ـ ریاست ستاد بزرگ ارتشتاران
ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۰۴۶۷ ـ تاریخ ۳۷/۹/۶

۱۴۸

وزارت کشور ـ ژاندارمری کل کشور
اداره ستاد ـ دایره رکن ۲
شعبه اطلاعات ـ محرمانه

وزارت کشور

محترماً معروض می‌دارد گزارش هنگ ژاندارمری رضائیه حاکی است که مورخ ۳۷/۸/۲۰ اطلاعیه به امضاء عزیز مصطفایی به وسیله پست شهری به هنگ مزبور می‌رسد که ضمن آن اعلام شده بود چهار روز است سعید تمری مالک زرنگاران محال دشت با یک عده چندین نفری مسلح با چند قبضه تفنگ برنو و مقدار زیادی فشنگ به عراق برده و در حدود هر نفر سی هزار تومان وجه به دینار عراقی تبدیل کرده و اسلحه‌های برده شده را به عنوان هدیه به شیخ‌احمد بارزانی بدهند هنگ رضائیه مراتب را به لشگر ۴ رضائیه و سازمان ساواک اعلام داشته که مأموری به محل اعزام و صحت و سقم اطلاعیه را تعیین نمایند نتیجه متعاقباً به عرض خواهد رسید. مراتب به ستاد بزرگ ارتشتاران هم گزارش شد.

فرمانده ژاندارمری کل کشور
سرتیپ عدل

ورود به دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۹۸۵۱۰ ـ تاریخ ۳۷/۸/۲۶
۱۹۲۵/من / ۳۷/۸/۲۷ (عیناً به اداره سیاسی ایفاد می‌گردد، ژاندارمری کشور، اداره انتظامات ۳۷/۸/۲۷
ورود به دفتر محرمانه ادارهٔ سیاسی ـ شمارهٔ ۹۵۶۵ ـ تاریخ ۳۷/۸/۲۸

۱۴۹

وزارت کشور ـ ژاندارمری کل کشور
اداره ستاد ـ دایره رکن
شعبه اطلاعات ـ بکلی محرمانه

وزارت کشور

محترماً پیرو ۱۲۹۳۱/ج ۴ ـ ۳۷/۸/۲۵ معروض می‌دارد گزارش هنگ ژاندارمری رضائیه حاکی است در تاریخ ۳۷/۸/۲۷ فرمانده گروهان اول رضائیه (سرگرد داورپناه) با معیت سروان شادور افسر مرزبانی به نمایندگی لشگر ۴ رضائیه به محل سکونت سعید تمری (قریه زنگلان محال دشت ۲۵ کیلومتری غرب رضائیه) جهت رسیدگی به موضوع عزیمت طبق تحقیقات معموله سعید تمری مدت ده روز از تاریخ ۳۷/۸/۱۷ الی ۳۷/۸/۲۶ به خاک عراق رفته و مراجعت کرده که پرونده مدونه در ۷ برگ ضمن معرفی شخص مذکور به لشگر ۴ رضائیه تحویل گردیده است.

فرمانده ژاندارمری کل کشور

سرتیپ عدل

گیرندگان: ریاست ستاد بزرگ ارتشتاران

ورود به دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۱۴۵۷ ـ تاریخ ۱۳۳۷/۹/۲۳

۱۵۰

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی **شماره ۹/۷۷۶۸ب۷**
محرمانه ـ کشور ایران ـ ترکیه ـ عراق **تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۹/۱۲**
منبع: ب ـ تقویم: ۴ **تاریخ گزارش ۳۷/۸/۲۶**
(به استانداری غرب و فرمانداری ماکو سرهنگ غفاری منعکس شود) ۹/۱۳

به قرار اطلاع واصله عزالدّین رئیس طایفه خلیفه‌زاده‌گان ساکن قریه چهار ستون منطقه شاهپور و ملامحمد عارف ساکن قریه کانیان صاحب محضر ازدواج و طلاق دهات گره‌بنی شاهپور از طرف اهالی گره‌بنی که جهت ملاقات با دو نفر حسن فرزند محمد و عبدالرحمان فرزند موسی ساکن قریه چهارستون به خاک ترکیه رفته بودند مدت سه روز است در قریه خانه لور ترکیه توقف نموده و پیمان و عهدنامه‌ای با

نماینده‌های قراء مرزی گره‌بنی‌های ترکیه امضاء و طبق آن پشتیبانی خودشان را نسبت به ملامصطفی بارزانی اعلام داشته‌اند. ضمناً عهدنامه مزبور به وسیله دو نفر فوق‌الذکر حسن و عبدالرحمن به عراق برده شد.

محرمانه ـ ورود به دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۹۰۱ ـ تاریخ ۳۷/۹/۱۳

گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

* استاندار آذربایجان غربی، سرکار سرهنگ غفاری فرماندار شهرستان ماکو.

وزیر کشور ۳۷/۹/۱۵

وزارت کشور، تاریخ ۳۷/۱۰/۴، شمارهٔ ۱۲۰۶۵، محرمانه، جناب آقای نخست‌وزیر

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۶۱۹۱/۴ ـ تاریخ ۳۷/۱۰/۶

گیرندگان: وزارت امورخارجه ـ سازمان اطلاعات و امنیت کشور

شهربانی کل کشور ـ استانداری آذربایجان غربی

۱۵۱

وزارت کشور ـ استانداری آذربایجان غربی

تاریخ: ۳۷/۸/۲۶ ـ شماره ۶۹۷

پیوست دارد ـ (بکلی محرمانه) (بعرض برسد)

برای مراقبت نسبت به واردین ناشناس به رضائیه که شنیده می‌شد از کسان ملامصطفی بارزانی هم مراوده دارند به شهربانی دستور اکید داده شده است و اینک رونوشت گزارش شماره ۵۳۴۷ / ۵ شهربانی برای استحضار مقامات مربوطه ایفاد می‌گردد:

استاندار آذربایجان غربی

ملکی

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۰۲۰۸ ـ تاریخ ۳۷/۹/۲

وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه ادارهٔ سیاسی ـ شمارهٔ ۹۸۸۱ ـ تاریخ ۳۷/۹/۲

۱۵۲

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی
کشور عراق
موضوع: اختلاف بین ملامصطفی بارزانی و شیخ‌لطیف
منبع: ب ـ تقویم: ۳

شماره ۹/۷۹۷۲ب۷
تاریخ وقوع ۳۷/۹/۱۷
تاریخ گزارش ۳۷/۸/۲۷

طبق اطلاع واصله وجود اختلاف بین ملامصطفی و شیخ‌لطیف تأیید شده و فعلاً منطقه فعالیت شیخ‌لطیف اطراف سلیمانیه و منطقه فعالیت بارزانی‌های رواندوز و قلعه دیزه می‌باشد.

(به استانداری غرب و آقای رئوفی منعکس شود. ۹/۱۷/)
نظریه ـ از یک منبع دیگر نیز اختلاف بین این دو تأیید شده است.
ورود به دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۱۱۲۹ ـ تاریخ ۳۷/۹/۱۷
گیرندگان: وزارت کشور ـ وزارت امورخارجه ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

۱۵۳

وزارت کشور ـ استانداری کردستان
تاریخ: ۳۷/۸/۲۸ ـ شماره ۹۵۸ک/م
محرمانه مستقیم (سیاسی)

وزارت کشور

عطف به شماره ۷۴۴۶ ـ ۳۷/۷/۲۰ به طوری که فرمانداری مریوان گزارش می‌دهد تبلیغات برای استقلال کرد از طرف ملامصطفی بازانی در عراق شدیداً شروع گردیده است.

استاندار کردستان
نورافشار

(بعرض برسد) ۹/۴/
ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۰۲۹۶ ـ تاریخ ۳۷/۹/۳
وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه ادارهٔ سیاسی ـ شمارهٔ ۹۸۹۵ ـ تاریخ ۳۷/۹/۴
(سابقه را ضمیمه نمایید)

۱۵۴

وزارت امورخارجه ـ اول سیاسی ـ ۲۲۸۴۴
تاریخ: ۱۳۳۷/۸/۲۹ ـ شماره ۴۴۷۲
پیوست خلاصه گزارش (سیاسی)

وزارت کشور

خلاصه گزارش سفارت کبرای شاهنشاهی در بیروت در مورد اظهارات ملامصطفی بارزانی درباره اکراد عراق به پیوست جهت استحضار ایفاد می‌گردد.

وزارت امور خارجه

(محرمانه) (... استاندار، آقای رئوفی، فرماندار پاوه ارسال شود.) ۹/۱

۱۰۱۹۰ ۳۷/۹/۳

۱۵۵

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک

گزارش اطلاعات خارجی	**شماره ۷۹/۷۳۲۰ب**
کشور عراق	**تاریخ وقوع ۳۷/۹/۴**
موضوع: ملامصطفی	**تاریخ وصول خبر**
منبع: الف ـ تقویم: ۲	**تاریخ گزارش**

طبق مندرجات روزنامه‌های النهار و البلاغ ملامصطفی بارزانی گفته است که کلیه کردهای پناهنده به دولت شوروی برای کمک به ملت عراق و دفاع از جمهوری به خاک وطن معاودت خواهند کرد.

وی اضافه نموده است که برقراری مساوات برای کلیه مردم عراق و شناختن عراق به عنوان وطن مشترک اعراب و اکراد و همچنین شناختن حق ملیت کردها اساس استواری برای وحدت کشور می‌باشد.

محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۰۲۳۰ ـ تاریخ ۳۷/۶/۴

وزارت امورخارجه عطف به نامهٔ شمارهٔ $\frac{۲۲۸۴۴/۴۴۹۲}{۳۷/۸/۲۹}$ صادره از اداره اول سیاسی متضمن خلاصه گزارش سفارت کبرای شاهنشاهی در بیروت

۱۵۶

وزارت کشور
تاریخ: ۳۷/۸/۲۹ ـ شماره ۹۹۱۵/م
محرمانه

جناب آقای نخست‌وزیر   وزارت دربار شاهنشاهی

پیرو شماره ۹۸۳۰ مورخ ۳۷/۸/۲۸ اینک رونوشت اطلاعیه واصله راجع به بیانات ملامصطفی بارزانی در سلیمانیه مبنی بر این که کرد و عرب برادرند و عبدالکریم قاسم ناجی عراق می‌باشد و صحبتی هم از استقلال کرد فعلاً در بین نیست جهت استحضار خاطر عالی به ضمیمه تقدیم می‌گردد.

وزیر کشور
سپهبد باتمانقلیچ

گیرندگان: وزارت امورخارجه ـ وزارت جنگ
استانداری کردستان ـ کرمانشاهان ـ آذربایجان غربی ـ شهربانی کل کشور ـ ژاندارمری کل کشور

۱۵۷

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک

گزارش اطلاعات خارجی	**شماره ۹/۲ب۷**
محرمانه ـ کشور عراق	**تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۸/۲۲**
موضوع: ملامصطفی	**تاریخ وصول خبر ۳۷/۸/۱۸**
منبع: ج ـ تقویم: ۳	**تاریخ گزارش ۳۷/۸/۲۰**

به قرار اطلاع واصله:

۱ ـ ملامصطفی روز جمعه گذشته یعنی ده روز قبل به سلیمانیه وارد و پادگان سلیمانیه را بازدید برای افسران نطقی ایراد نمود مبنی بر این که کرد و عرب باید برادر باشند. بعداً به مقبره کاکه محمود[۱] جد شیخ‌لطیف (کاکه محمود[۲] از لحاظ دینی مورد احترام کامل اکراد چه در ایران و چه در عراق می‌باشد) رفته و بعد از گذاشتن دسته گلی برای ناهار به منزل شیخ‌لطیف می‌رود. بعدازظهر به اتفاق شیخ‌لطیف به مهمانخانه بزرگ سلیمانیه می‌روند. مردم با در دست داشتن پرچم استقلال کرد و شعارهای مربوط به آن در جلو مهمانخانه جمع شده و به نفع ملامصطفی تظاهر می‌نمایند. ملامصطفی به

۱ و ۲. احمد صحیح است.

بالکون مهمانخانه آمده و نطقی ایراد که مفاد آن از این قرار بود که کرد و عرب برادرند و صحبتی از استقلال کرد فعلاً در بین نیست. عبدالکریم قاسم ناجی عراق است و من هم فدایی عبدالکریم قاسم می‌باشم و این شعارها را پاره کنید و دور بیندازید و مردم هم عین دستور وی را اجرا نمودند.

۲ ـ بعداً شب را با شیخ‌لطیف و همراهان در همان مهمانخانه استراحت کرده و صبح به کرکوک می‌روند.

۱۳۳۷/۸/۲۷ ـ ۹۹۱۵

وزارت کشور ـ ادارهٔ دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

۱۵۸

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک

گزارش اطلاعات خارجی — **شماره ۷۴/۷۴۰۲ب**

محرمانه ـ کشور سلیمانیه[۱] — **تاریخ وصول خبر ۳۷/۸/۲۹**

موضوع: تبلیغات کمونیستهای عراق برعلیه ایران — **تاریخ گزارش ۳۷/۹/۱**

منبع: مأمور ویژه مقیم در محل گزارش می‌دهد ـ تقویم: ب ـ ۳

به قرار اطلاع واصله:

۱) بر اثر فشار تبلیغات کمونیست‌های عراق افکارعمومی بر علیه ایران تحریک و نسبت به ایرانی‌ها توهین زیاد می‌شود.

۲) در مطبوعات و نشریات کردی عراق مطالبی شدید و وقیح بر علیه ایران درج و منتشر می‌شود.

۳) محصلین در مدارس هر روز به جای درس خواندن به طرفداری ملامصطفی و دولت شوروی میتینگ و شعار می‌دهند.

۴) مردم به انتظار ورود اجناس روسی از خرید جنسهای دیگر در بازار خودداری می‌کنند.

---

۱. عراق صحیح است.

۵) کتابهای کمونیستی زیادی در بین مردم و کتابفروشی‌ها تقسیم شده و برای خرید آنها علاقه فراوانی نشان می‌دهند.

۶) مکاتبات در ادارات سلیمانیه به زبان کردی شده است.

۷) حکومت عراق طی اعلامیه‌ای از فعالیت سایر احزاب جلوگیری و فقط حزب اتحاد عراق که آن هم شیوعی‌ها تشکیل داده‌اند آزاد نموده است.

۸) به طور کلی تسلط کمونیست‌ها در عراق به خصوص در مناطق کردنشین معلوم و روز به روز اضافه می‌شود.

ورود به دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۰۴۲۳ ـ تاریخ ۳۷/۶/۵
محرمانه ـ (برای استانداران کرمانشاه ـ کردستان ـ آذربایجان غربی و آقای رئوفی ارسال شود)
دستورکلی: (سری؛ پس از قرائت [تصریح] نمایید بسوزانند)
گیرندگان: وزارت کشور

۱۵۹

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی — **شماره ۹/۷۴۱۲ب۷**
محرمانه ـ کشور عراق — **تاریخ وصول خبر ۳۷/۹/۱**
موضوع: جوانرودیها — **تاریخ گزارش ۳۷/۹/۲**
منبع: ج ـ تقویم: ۳
(امید موفقیت‌های بیش از این هم دارم ـ بکلی محرمانه به آقای رئوفی منعکس نمایید.)

طبق اطلاع واصله

گفته می‌شود که جوانرودی‌ها مورد بی‌مهری دولت عراق واقع گردیده‌اند.

نظریه ـ این خبر هنوز تأیید نشده است.

محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۰۴۱۹ ـ تاریخ ۳۷/۹/۵
گیرندگان: وزارت کشور ـ ادارهٔ دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

۱۶۰

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی شماره ۹/۷۴۱۵ب۷
کشور عراق ـ ایران تاریخ ۵/؟/۳۷
موضوع: فراریان لهونی و جوانرودی تاریخ وصول خبر ۳۷/۹/۱
منبع: ج ـ تقویم: ۲ تاریخ گزارش ۳۷/۹/۲
(فوری، تصور نمی‌نماییم، از آقای رئوفی توضیح خواسته شود.)

به قرار اطلاع واصله روز به روز عده فراریان لهونی و جوانرودی رو به ازدیاد است به طوری که اهالی حلبچه از لحاظ نان در مضیقه بوده و روی این اصل به دولت متبوعه شکایت کرده‌اند.

محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۰۴۱۶ ـ تاریخ ۳۷/۹/۵
۱۰۴۱۶/۳۷/۹/۱۵ ـ (رونوشت برای آقای رئوفی فرماندار اورامانات فرستاده شود، دستور فرمایید در بارهٔ اطلاعیهٔ فوق که تصور نمی‌نمایم صحت داشته باشد تحقیقات لازم معمول و از چگونگی وزارت کشور را مستحضر سازند ـ مدیرکل...)
گیرندگان: وزارت کشور ـ ادارهٔ دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

۱۶۱

وزارت کشور
رونوشت اطلاعیه موثق واصله از مرز عراق

جوانرودی‌ها و لهونی‌ها که از ایران به عراق رفته مسلماً در حلبچه و آبادی (عبابیله) با خانواده‌های خود ساکن و از طرف دولت عراق به آنها حقوق داده می‌شود به دستور محمدامین بیک لهونی رئیس آنها برای خرابکاری و راهزنی اغلب به ایران اعزام می‌شوند.

۲) عده‌ای از ملاکین و بیک‌زادگان (جاف از طرف دولت عراق به بغداد احضار راجع به تقسیم اراضی با آنها مذاکره شده به هر کدام که با این کار تمایل نشان نداده‌اند اجازه بازگشت داده نشده و در بغداد می‌باشند.

۳) ملامصطفی بارزانی و شیخ‌لطیف که در بارزان و سلیمانیه توقف داشته‌اند در محلهای خود نیستند شایع است که هر دو نفر از کشور عراق خارج شده‌اند.

۴) توفیق نام مشهور به (توفه کاکاخان) که اصلاً ایرانی و سالها در عراق ساکن و به

شغل راهزنی اشتغال داشته چند روز قبل با سه قبضه تفنگ خود را به محمدخان ساکن مریوان معرفی محمدخان مزبور او را با یک قبضه تفنگ پنج تیر جهت معرفی به پادگان در قلعه مریوان حاضر دو قبضه تفنگ دیگر راکه یکی برنو دیگری سه‌تیر بوده خود نگهداری نموده است.

۵) شیخ‌احمد کهنه‌پوش مقیم (رشیده) مریوان اغلب ملامحمد اهل آبادی (سیف) مریوان را به عراق می‌فرستاد و شایع است که قبلاً به وسیله همین شخص با شیخ‌لطیف ارتباط داشته در حدود (۱۴) روز قبل ملامحمد مزبور که قبلاً به کشور عراق رفته بوده مراجعت نموده است.

۶) عباس فرزند لطف‌الله ساکن؟؟ آباد عراق برای راهزنی به گردنه (تره‌تولهون) نزدیک مرز ایران آمده وسیله دو نفر چوبدار که یکی از آنها اسلحه کمری داشته کشته شده است.

رونوشت برابر رونوشت است

۱۶۲

وزارت کشور
تاریخ: ۳۷/۹/۳ ـ شماره ۱۰۱۲۹/م
محرمانه

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً رونوشت گزارش شماره ۱۰۵۲/م ـ ۱۳۳۷/۸/۲۵ استانداری کرمانشاهان حاوی رونوشت گزارش شماره ۵۱۷/م ـ ۳۷/۸/۲۱ فرمانداری قصرشیرین راجع به ملامصطفی بارزانی و اوضاع عراق جهت استحضار خاطر عالی لفا تقدیم می‌گردد.

وزیر کشور
سپهبد باتمانقلیچ

گیرندگان: وزارت امورخارجه ـ وزارت جنگ ـ سازمان اطلاعات و امنیت کشور

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۵۱۰۱/۴ ـ تاریخ ۳۷/۹/۵

۱۶۳

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی — **شماره ۹/۷۷۱۲ب۷**
کشور عراق — **تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۹/۱**
موضوع: ریاست جمهوری اکراد — **تاریخ وصول خبر ۳۷/۹/۲**
منبع: ج ـ تقویم: ۳ — **تاریخ گزارش ۳۷/۹/۳**

طبق اطلاع واصله شیخ‌لطیف و ملامصطفی بارزانی هر دو خود را کاندیدای ریاست جمهوری کردستان کرده و مشغول فعالیت در این زمینه می‌باشند و باطنا با یکدیگر خوب نیستند حزب شیوعی از ملامصطفی و حزب پارت دمکرات از شیخ‌لطیف پشتیبانی می‌نمایند. ـح

محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۰۷۷۵ ـ تاریخ ۳۷/۹/۱۱

(به کردستان و کرمانشاه منعکس و نظر خواسته شود.)

۱۶۴

نخست‌وزیر
تاریخ: ۱۳۳۷/۹/۲ ـ شمارهٔ ۵۹۳/ گزارش
رونوشت نامهٔ دفتر مخصوص شاهنشاهی

جناب آقای دکتر اقبال نخست‌وزیر.

گزارشی از طرف شخص مطلع و موثّقی راجع به اوضاع کردستان ایران و عراق به شرف عرض رسیده که رونوشت خلاصه آن‌لفا ارسال و به موجب فرمان مبارک ملوکانه ابلاغ می‌شود که تحقیقات و اقدامات لازمه به عمل آورده و نتیجه را اعلام فرمایید به شرف عرض برسد.

امضاء رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی

۱۶۵

وزارت کشور ـ ژاندارمری کل کشور
اداره ستاد ـ دایرهٔ رکن ۲ ـ شعبه اطلاعات
شماره ۱۳۶۱۹/ج ـ وزارت کشور (سیاسی)

محترماً معروض می‌دارد. طبق گزارش هنگ ژاندارمری کرمانشاه ملامصطفی

بارزانی با چند نفر از شیوخ کرد چند روز است از بغداد به مقصد نامعلومی عزیمت نموده است. مراتب به ستاد بزرگ ارتشتاران گزارش شده است.

فرمانداری ژاندارمری کل کشور
سرتیپ عدل

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارۀ ۱۰۴۹۳ ـ تاریخ ۳۷/۹/۶
وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه اداره سیاسی ـ شمارۀ ۱۰۰۶۱ ـ تاریخ ۳۷/۹/۸
(سابقه در جریان است) ـ (قبلاً نظیر این گزارش از سازمان [ ] رسیده است که اقدام شده است.)

۱۶۶

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی — **شماره ۹/۷۷۶۷ب۷**
محرمانه ـ کشور عراق — **تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۹/۱۳**
موضوع: ملامصطفی — **تاریخ وصول خبر ۳۷/۹/۶**
منبع: ج ـ تقویم: ۳ — **تاریخ گزارش ۳۷/۹/۶**

طبق اطلاع واصله

۱) چندی قبل که ملامصطفی جهت آوردن افراد خود عازم مسکو بوده مقامات عراقی به وی اظهار داشته‌اند که از کدام راه مراجعت خواهی کرد در پاسخ گفته است از همان راهی که قبلا رفته بودم ولی بعداً منصرف و پسر خود را به مسکو اعزام داشته است.

۲) ملامصطفی از بغداد به برادر خود شیخ‌احمد بارزانی پیغام داده که هفتصد نفر از افراد بارزانی را به بغداد اعزام تا از منزل وی و عبدالکریم قاسم مراقبت کنند. ضمناً برای این عده در بغداد مشغول ساختن خانه می‌باشند.

۳) شایع است که ملامصطفی قصد دارد به عده‌ای از افراد بارزانی و چند نفر عراقی که در اختیارش خواهند گذارد قوای مسلحی تشکیل دهد.

۴) رابطه عبدالکریم قاسم با ملامصطفی حسنه ولی ملامصطفی و عبدالسلام عارف با یکدیگر خوب نیستند.

محرمانه ـ ۱۰۹۰۳ ـ ۳۷/۹/۱۳

گیرندگان: وزارت کشور ـ ادارۀ دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

۱۶۷

وزارت کشور ـ ژاندارمری کل کشور
تاریخ: ۳۷/۹/۸ ـ شمارهٔ ۱۰۲۱۹ ـ محرمانه

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً معروض می‌دارد اطلاعات واصله به وزارت کشور حاکی است:

۱) شایع است که به زودی نام شورای جمهوری عراق به شورای انقلابی تغییر یافته و ملامصطفی بارزانی نیز به جای خالد نقشبندی در شوروی منصوب خواهد شد.

۲) گفته شده که عبدالکریم قاسم بارها گفته است به محض این که وضع در عراق تثبیت گردید، به کمونیست‌ها خواهد پیوست و آنها را از بین خواهد برد.

وزیر کشور

سپهبد باتمانقلیچ

گیرندگان: شهربانی کل کشور ـ ژاندارمری کل کشور ـ استانداری کردستان ـ استانداری آذربایجان غربی ـ استانداری کرمانشاهان

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۵۴۶۳/۴ ـ تاریخ ۳۷/۹/۱۱

۱۶۸

وزارت کشور ـ استانداری کردستان
تاریخ: ۳۷/۹/۹ ـ شمارهٔ ۴۴۷۳۹ ـ
محرمانه مستقیم ـ (سیاسی)

جناب آقای استاندار کردستان

محترماً به استحضار می‌رساند برابر تلگراف شهربانی بانه طبق شایعات محلی ملامصطفی بارزانی محمدرشید یاغی را تحت فشار قرار داده که کلیه اسلحه و غنایم که در سالهای ۲۴ و ۲۵ از ایران به دست آورده پس بدهد و فعلاً محمدرشید در کوکوک و سلیمانیه به سر می‌برد.

رئیس شهربانی کردستان

سرهنگ حشمتی

محرمانه مستقیم ـ شمارهٔ ۲/۱۱۵۲ ـ تاریخ ۳۷/۹/۱۲ رونوشت برای استحضار وزارت کشور ایفاد می‌گردد.

استاندار کردستان ـ نورافشار

وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانهٔ ادارهٔ سیاسی ـ شمارهٔ ۱۰۵۸۱ ـ تاریخ ۳۷/۹/۱۷
دفتر محرمانه ـ سابقه ضمیمه شود ـ ۳۷/۹/۱۷ ـ ۱۰۸۳۹/۳۷/۹/۱۶ اداره سیاسی به گیرندگان وزارت امورخارجه ـ وزارت جنگ ـ سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ شهربانی کل کشور
طی شمارهٔ ۸۳۹ه اقدام شده ـ بایگانی شود ـ ۳۷/۹/۲۰
وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور، ادارهٔ اطلاعات، تاریخ ۳۷/۹/۱۱ ـ شمارهٔ ۶۹۵۶۲/ه ت
محرمانه سیاسی ـ گیرندگان: جناب آقای نخست‌وزیر (به پرونده ملامصطفی بارزانی ضمیمه شود.)
۱۰۸۳۹ ـ ۳۷/۹/۱۲

۱۶۹

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی — **شماره ۹/۷۹۷۵ب۷**
محرمانه ـ کشور ایران — **تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۹/۱۷**
موضوع: طایفهٔ امیر عشایری — **تاریخ وصول خبر ۳۷/۹/۸**
منبع: الف ـ تقویم: ۱ — **تاریخ گزارش ۳۷/۹/۹**

به قرار اطلاع واصله نظر به سابقه عداوتی که طایفه امیر عشایری با بارزانی‌ها دارند و همچنین با وضع فعلی عراق موقعیت ملامصطفی روز به روز مستحکم‌تر می‌گردد. علی امیر عشایری با اطلاع قبلی سپاه مهاباد در اواخر مهرماه کلیه رؤسای طایفه امیر عشایری را به اتفاق حاج قره‌نی آقا به ایران دعوت و با ابراز وفاداری به شاهنشاه سوگند یاد کرده‌اند که در صورت بروز هرگونه اتفاقی شدیداً مقاومت نمایند سوگندنامه نیز نزد علی امیر عشایری است. ـ ح

محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۱۱۲۶ ـ تاریخ ۳۷/۹/
گیرندگان: وزارت کشور ـ وزارت امورخارجه ـ ادارهٔ دوم ستاد بزرگ ارتشتاران
(به استانداران، رضائیه، سنندج، کرمانشاه، آقای رئوفی منعکس شود.)

۱۷۰

نخست‌وزیر
بتاریخ: ۳۷/۹/۱۱ ـ شمارهٔ ۵۴۸۴/۴
خیلی محرمانه ـ (سیاسی) ـ و مستقیم فوری
(موقعی مطرح شد که اینجانب نظرات مختلفه معموله راجع به اوضاع عراق مطرح کرده بودم و...! در هر صورت منتظر اطلاع به وزارت امورخارجه نشوید ـ فوری رونوشت برای

استانداران کرمانشاهان ـ کردستان و آقای رئوفی هریک جداگانه فرستاده و بخواهید نظر خود را با مطالعات و تحقیقات کامل روی هر قسمت تهیه و ارسال دارند.) ۹/۱۱/

جناب آقای وزیر کشور

با ارسال رونوشت نامه شماره ۵۹۳ ـ ۱۳۳۷/۹/۳ دفتر مخصوص شاهنشاهی و رونوشت گزارش ضمیمه آن راجع به اوضاع کردستان ایران و عراق اشعار می‌دارد: موضوع در جلسه مورخ ۱۳۳۷/۹/۱۰ هیئت وزیران قرائت مقرر گردید جنابعالی با جناب آقای دکتر صدر معاون وزارت امور خارجه موضوع را مورد بررسی قرار داده و با توجه به مفاد آن گزارش جامعی با پیشنهادهای لازم تهیه و ارسال فرمایند تا در هیئت دولت مطرح گردد.

ثبت دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۱۰۷۷۷ ـ تاریخ ۳۷/۹/۱۱ **نخست‌وزیر**

۱۷۱

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی — **شماره ۹/۷۹۶۹ب۷**
محرمانه ـ کشور ایران ـ عراق — **تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۹/۱۲**
موضوع: شیخ لطیف — **تاریخ وصول خبر ۳۷/۹/۱۰**
منبع: ج ـ تقویم: ۳ — **تاریخ گزارش ۳۷/۹/۱۱**

از قرار اطلاع طایفه احمدی در بانه به علت قرابت با شیخ‌لطیف که (از حامیان محمد رشید و شخص متنفذی معرفی شده) به نفع مشارالیه دست به تبلیغ زده‌اند. ضمناً ایاب و ذهاب افراد عراقی تا چندی پیش به بانه به منظور ایجاد بلوا و هرج و مرج بوده است. لیکن مردم بانه از قتل ملک فیصل متاثر و این عمل را مورد نکوهش قرار داده‌اند. نفوذ شیخ‌لطیف در منطقه سلیمانیه و شیخ‌احمد و ملامصطفی در منطقه بارزان خیلی زیاد است و حکومت عراق نیز در مقابل مخالفین خود (ازجمله شیخ رشید لولون و بابکر آقای پشتدری) از آنها کاملاً تقویت می‌نماید. شیخ‌لطیف و شیخ‌احمد مدتهاست که مشغول رفع کدورت بین عشایر هستند.*

* [در گزارش] وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی، ۱۱۲۳ ـ ۳۷/۹/۲۲ ـ محرمانه ـ [گیرندگان] استانداری آذربایجان
←

محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۱۱۳۱ ـ تاریخ ۳۷/۹/۱۷

(۱ ـ ۲ ـ ۳ و آقای رئوفی منعکس شود ـ ۳۷/۹/۱۷)

گیرندگان: وزارت کشور ـ ادارهٔ دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

۱۷۲

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک

گزارش اطلاعات خارجی — **شماره ۹/۷۷۷ب۷**

محرمانه ـ کشور عراق — **تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۹/۱۱**

موضوع: مسافرت نوری احمدطه به مسکو

منبع: ب ـ تقویم: ۳

به قرار اطلاع واصله نوری احمدطه که یک افسر بازنشسته عراقی می‌باشد و در جریانات مهاباد همراه ملامصطفی بارزانی بوده اکنون در عراق مشغول فعالیت شدیدی است. نامبرده ده روز قبل به عنوان تبلیغات به طرف رواندوز آمده و از رواندوز با هواپیمای جت به مسکو عزیمت و بعد از چهار روز که مراجعت نموده هفت هواپیمای دیگر جت همراه داشته و هشت نفر ناشناس با نامبرده بوده‌اند که قرار بوده به بغداد بروند. ـ ح

نظریه ـ از یک منبع دیگر نیز تأیید شده. محرمانه $\frac{۱۰۹۰۹}{۳۷/۹/۱۳}$

(محرمانه ـــــ شود تنها فرودگاه قابل پرواز جت در عراق در حبانیه و احتمالاً در بصره می‌باشد ـ که در دست انگلیس‌هاست و نظارت دارند و اینکه نوشته شده است «از رواندوز با هواپیمای جت به مسکو عزیمت و بعد از چهار روز که مراجعت نموده هفت هواپیمای دیگر جت همراه داشته [بجز] آخر مستلزم توضیح و توجه بیشتر می‌باشد.)

گیرندگان: وزارت کشور ـ محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه‌وزارت کشور ـ شمارهٔ ۱۰۰۴۸ ـ تاریخ ۳۷/۸/۲۹

→ غربی ـ استانداری کردستان ـ استانداری کرمانشاهان ـ آقای رئوفی فرماندار اورامانات [آمده است] به قرار اطلاع رسیده:

۱ ـ وضع عراق متشنج و در منطقه شیار محل سکونت محمدرشید شروع به تقسیم اراضی شده است.

۲ ـ وجود اختلاف بین ملامصطفی و شیخ‌لطیف تأیید شده و فعلاً منطقه فعالیت شیخ‌لطیف اطراف سلیمانیه و منطقهٔ فعالیت بارزانی رواندوز و قلعه دیزه می‌باشد.

[و سپس متن گزارش فوق درج شده است.]

اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

[در گزارشی به تاریخ وصول ۸/۱۸ـ وقوع ۸/۲۸ـ گزارش ۸/۲۰ـ از سازمان اطلاعات و امنیت کشور آمده است نوری احمدطه یکی از مبلغین استقلال کرد بوده و قبل از مسافرت ملامصطفی به سلیمانیه آمده بود از سلیمانیه به رواندوز و از آنجا با همراهان خود به روسیه می‌رود... [در بازگشت]... در سلیمانیه پیاده شده و بعد از ملاقات با شیخ‌لطیف به بغداد عزیمت کرده‌اند و تاکنون از این عده خبری نیست.]

۱۷۳

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی — شماره ۹/۷۹۶۸ب۷
محرمانه ـ کشور عراق ـ ایران — تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۹/۱۷
موضوع: شیخ رشید — تاریخ وصول خبر ۳۷/۹/۱۰
منبع: ج ـ تقویم: ۴ — تاریخ گزارش ۳۷/۹/۱

طبق اطلاع واصله از شیخ رشید دعوت شده بود که به بغداد برود ولی نامبرده از رفتن به بغداد خودداری کرده و معتقد است که اعمال رژیم جدید نامطلوب است و اگر این وضع ادامه یابد، به کشور شاهنشاهی که مورد احترام عالم اسلام است، خواهد آمد. نامبرده و یاران او که از مخالفین ملامصطفی بارزانی هستند دارای قدرت و نفوذ کاملی بوده و بنابر اطلاع واصله دوازده هزار مرد جنگی در اختیار دارند. ـح

(از سازمان خواهش شود که دستور فرمایند در موقع صدور تا جایی که ممکن است محل سکونت و مشخصات تقریبی اشخاص را در اطلاع معلوم نمایند ـ به استانداران کرمانشاه و کردستان ۹/۱۷/)

گیرندگان: وزارت کشور ـ وزارت امورخارجه ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

۱۷۴

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی — شماره ۴/۷۹۳۰ب۷
محرمانه ـ کشور عراق — تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۹/۱۶
موضوع: اوضاع عراق — تاریخ وصول خبر ۳۷/۹/۱۵
منبع: ج ـ تقویم: ۲ — تاریخ گزارش ۳۷/۹/۱۵

طبق اطلاع واصله:

۱) در عراق ۴ فرقه جداً در فعالیت هستند. طرفداران عبدالکریم‌قاسم، سلطنت ـ

خواهان، هواخواهان استقلال کردستان، کمونیست‌ها.

۲) اخیراً آخوندها و ملاها در معابر مردم را علیه مالکین و متنفذین می‌شورانند و در اکثر قراء و قصبات ضمن هتک احترام به خانه ارباب یا مالک قریه هجوم آورده و خساراتی وارد نموده‌اند.

۳) به مهاجرین ایرانی که به عراق وارد می‌شوند اسلحه داده و ماهیانه نیز ۱۲ دینار به آنها داده می‌شود.

۴) شیخ‌احمد بارزانی برای این که افراد ایل بارزانی تعلیمات سربازی را فراگیرند دستور داده است کلیه افراد ایل خدمت زیر پرچم را انجام دهند.

۵) دولت عراق تصمیم دارد عشایر را خلع سلاح نماید ولی ایل بارزان از این قاعده مستثنی است.

۶) روی‌هم‌رفته وضع عراق بسیار وخیم و مبهم و آبستن حوادث دیگری جلوه می‌کند.

محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۱۱۰۲ ـ تاریخ ۳۷/۹/۱۷

گیرندگان: وزارت کشور ـ وزارت امورخارجه ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ـ ۹/۱۷

۱۷۵

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی
محرمانه ـ کشور عراق
موضوع: ملامصطفی
منبع: ج ـ تقویم: ۳

شماره ۹/۸۳۲۱ب
تاریخ وصول خبر ۳۷/۹/۱۷
تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۹/۲۴
تاریخ گزارش ۳۷/۹/۱۸

به قرار اطلاع واصله از طرف سفارت شوروی در بغداد وجوه زیادی در اختیار ملامصطفی بارزانی برای فعالیت گذاشته شده است. میرحاج احمد که افسر سابق عراق و تحصیل‌کرده لندن است و با درجه سرهنگ ۲ ارتش عراق در سال ۲۴ به ملامصطفی بارزانی در مهاباد ملحق گردیده و نیز همراه ملامصطفی از شوروی به عراق آمده بود به دستور ملامصطفی به شوروی رفته است. ملامصطفی بارزانی مرتباً در گردش میان کردها و اعراب می‌باشد و شعار نامبرده اتحاد کرد و عرب و پشتیبانی از جمهوری عراق

و عبدالکریم قاسم است. ملامصطفی بارزانی پس از افتتاح کمیته جوانان کردستان آزاد در بغداد در هفته قبل به طرف موصل و عقره در مرز سوریه رفته است.

نظریه:

۱ ـ مسافرت میرحاج احمد به مسکو از دو منبع دیگر تأیید گردید.

۲ ـ مسافرت‌های ملامصطفی و شعار مزبور نیز از چندین منبع تأیید گردیده.

محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۱۶۳ ـ تاریخ

([از] شرف عرض پیشگاه شاهانه گذشت)

گیرندگان: وزارت کشور ـ وزارت امورخارجه ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

(به [؟] و آقای رئوفی منعکس شود ۹/۲۵)/ وزارت کشور ۱۱۷۷۸/۳۷/۹/۲۷ گیرندگان: استانداری رضائیه ـ استانداری کردستان ـ استانداری کرمانشاهان ـ آقای رئوفی فرماندار پاوه.

وزیر کشور: سپهبد باتمانقلیچ

۱۷۶

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک

گزارش اطلاعات خارجی — شماره ۹/۸۲۷۴ب

کشور عراق — تاریخ وقوع ۳۷/۹/۲۲

موضوع: اظهارات ملامصطفی — تاریخ گزارش ۳۷/۹/۱۹

منبع: ب

در تاریخ ۳۷/۹/۸ در سفارت یوگسلاوی ضیافتی برپا بوده که ملامصطفی بارزانی نیز جزو مدعوین حضور داشته است. آنچه از گفته‌های نامبرده در این جلسه مسموع شده عبارت بوده است از:

۱ ـ انتقاد و بدگویی از مذاکرات نظامی ایران و امریکا و خطری که این امر برای صلح جهانی دربردارد.

۲ ـ بیان مطالبی پیرامون مراجعت یکصد نفر از اکراد که با وی به شوروی رفته و تاکنون موفق به خروج از شوروی نشده‌اند. این عده طبق اطلاعی که نامبرده داشته تا اواخر دسامبر به عراق بازخواهند گشت.

محرمانه ـ ۱۱۵۵۳ ـ ۳۷/۹/۲۴ ـ گیرندگان: وزارت کشور ـ ستاد بزرگ ارتشتاران

استانداری کردستان ـ استانداری کرمانشاهان — وزیر کشور: سپهبد باتمانقلیچ

۱۷۷

منبع: تلفنی که به امور منطقه وارد است
تقویم: ج ۳ ـ محرمانه

(یک عده از عمال حزب کومله که از سال ۲۵ به عراق متواری شده‌اند فعلاً رابط ایران و بادکوبه هستند که عکس آنها در دست است.)

یک عده از عمال کومله با استفاده از موقعیت متواری شده و مدتهاست در عراق به سر برده اینک اخیراً به طور قاچاق وارد مناطق مهاباد، اشنویه، سردشت، بوکان شده مرتباً رابط بین اکراد و عمال کومله می‌باشند.

۱ ـ عبدالله بارزانی یکی از رؤسای بارزان که در سال ۲۶ در عراق تحت تعقیب بوده است نامبرده روی آشنایی که با عیال قاضی محمد در دهات وی پنهان شده بود و در سال ۳۳۲ به تهران آمده با خرید یک دستگاه تاکسی مشغول امرار معاش خود بود و مرکزش چهارراه مخبرالدوله کافه فیروز که همیشه عمال کومله در آنجا جمع می‌شدند اینک نامبرده به محض جریان اخیر عراق به بارزان مراجعت کرده است و اغلب به تهران آمدورفت نموده و رابط بین عمال کومله تهران و عشایر بارزان و عشایر منطقه کبلاد شده است.

۲ ـ محمد مولود اهل مهاباد یکی از زبردست‌ترین افراد عمال حزب کومله ـ ژ ـ ک است نامبرده همیشه رابط بین عراق، ترکیه، ایران بادکوبه بوده است. نامبرده از زبده‌ترین افراد کومله بوده که از سال ۱۳۲۵ به عراق متواری شده بود.

۳ ـ دلشاد رسولی اهل عراق که از بدو تأسیس حزب کومله کردستان معاون فرهنگ کردستان و مبلغ زبان کردی بود. پس از سقوط مهاباد به عراق بازگشته و از آنجا به طور قاچاق به سوریه رفته فعلاً گوینده رادیو قاهره به زبان کردی می‌باشد.

۴ ـ ذبیحی از خانواده‌های معروف مهاباد که پس از جریان سال ۲۵ به عراق متواری شده قریباً از بغداد به طرف مهاباد؟؟ نماید. ضمناً عده زیادی از اهالی دهات نیز که متواری بوده‌اند اخیراً به طور قاچاق مرتباً به دهات اطراف مهاباد وارد می‌شوند.

علی قاضی محمد مرتباً با پسر صدر قاضی و یک عده دیگر از محصلین کرد که در آلمان غربی هستند. علی نام مرتباً به آلمان شرقی آمد و رفت داشته و ارتباط با مهاباد دارد و تبریک هم برای عبدالکریم قاسم و ملامصطفی بارزانی فرستاده‌اند.

۴/۵۹۲ ت ـ ۳۷/۹/۱۹ (طی نامه عطف به سابقه از اداره کل دو، عکس‌ها خواسته شود.)

۱۷۸

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
اداره اطلاعات
تاریخ: ۳۷/۹/۲۰ ـ شمارهٔ ۷۱۷۲۴/ ه
محرمانه خیلی فوری است

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً تعقیب شماره ۷۱۲۲۰/ ه ت ـ ۱۳۳۷/۹/۱۸ رونوشت اطلاعیه موثق واصله از مرز عراق جهت استحضار به ضمیمه تقدیم می‌گردد.

رئیس شهربانی کل کشور
سپهبد علوی مقدم

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۵۷۹۰/۴ ـ تاریخ ۳۷/۹/۲۲

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
اداره اطلاعات
تاریخ: ۳۷/۹/۱۲ ـ شمارهٔ ۵/۷۰۱۲۰
محرمانه، فوری است

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً رونوشت اطلاعیه واصله از مرز عراق جهت استحضار به ضمیمه تقدیم می‌گردد. ـ پ

از طرف رئیس شهربانی کل کشور
سرهنگ میرنصیری

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۵۶۳۵/۴ ـ تاریخ ۳۷/۹/۱۶

رونوشت اطلاعیه واصله از مرز عراق:

اطلاع واصله حاکی است، نوری احمد طه اهل سقز که از فعالین حزب کومله کردستان و آذربایجان بوده و پس از تسلط قوای دولتی باستان آذربایجان و تارومار نمودن دسته پیشه‌وری مشارالیه از راه سقز به عراق متواری و از طرف مقامات عراقی دستگیر و زندانی بوده پس از واقعه عراق و آزادی زندانیان سیاسی آنجا او هم آزاد گردیده و در تاریخ ۳۷/۶/۷ با استفاده از رادیو عراق در بخش کردی رادیو مزبور سخنرانی و به مقدسات ملی ایرانی توهین کرده ایرانی را برای استقلال کرد دعوت می‌نمود. اخیراً و

پس از ورود ملامصطفی بارزانی به عراق از نزدیکان او محسوب و دائماً با وی در تماس است. و فعلاً رهبری حزب کومله و توده عراق را عهده‌دار و فعالیت‌های شدیدی دارد و دائماً با وی در تماس است. و فعلاً رهبری حزب کومله و توده عراق را عهده‌دار و فعالیت‌های شدیدی دارد و دائماً با سران عشایر عراقی به خصوص اکراد کردزیان ملاقات و اشخاصی که از مرزهای اطراف کردستان و مریوان به عراق می‌روند و همچنین بیگ‌زاده‌های جوانرود را اطراف خود جمع‌آوری و با این رویه قصد دارد جمع‌آوری کرد را به سرپرستی ملامصطفی بارزانی تشکیل دهند و ملامصطفی و برادرانش با عده‌ای دیگر از او پشتیبانی می‌نمایند و از طرفی بین کرد و عرب فعلاً اختلاف شدیدی موجود است. ضمناً به طوری که تظاهرات چپی در بغداد نشان می‌دهد شوروی‌ها قصد دارند جنبه‌ای که در آذربایجان ایران به وسیله پیشه‌وری و همدستانش به وجود آورده بودند این جنبه را در مناطق کردنشین عراق تشکیل داده و به مناطق کردنشین ایرانی نیز دست‌اندازی نمایند.

روز دوم ماه جاری در حدود دویست‌وپنجاه نفر از اهالی جوانرود ایران که کلیه مسلح بوده‌اند به حال اجتماع در حال میتینگ دادن به پشتیبانی از عبدالکریم قاسم با همان لباس محلی به بغداد وارد شده‌اند. از طرف دولت عراق از آنان پذیرایی و محلهایی برای سکنا در اختیار آنها گذارده شده است و در روز سه ماه جاری عده‌ای از اهالی در خیابان شارع الرشید بغداد در حالی که پرچم سفید در دست داشتند ضمن دادن میتینگ فریاد مرده باد آمریکا و ایران از متظاهرین شنیده شده است. در روز چهارم ماه جاری از ساعت ۸ صبح الی ۱۶ میتینگ عظیمی با شرکت در حدود بیست هزار نفر مرد و زن در بغداد مقابل قصر سلطنتی سابق عراق مبنی بر پشتیبانی از عبدالکریم قاسم داده شده. در خاتمه سازمان جوانان دانشجو متمایل به چپ رسماً تشکیل و طبقات کارگر و دانشجویان نمایندگان خود را انتخاب نمودند و روز ۴ ماه جاری اکثر مجلات و روزنامه‌های عراقی در مورد بحرین قلمفرسایی نموده و بحرین را جزئی از ممالک عربی معرفی و حملاتی به دولت شاهنشاهی نموده‌اند. شایع است دولت عراق در نظر دارد ملامصطفی بارزانی و شیخ محمود برادرش را در کادر کابینه وارد و پست وزارت به یکی از آنها تفویض و دیگری را پیشوای ملت کرد اعم از اکراد ایرانی و عراقی و ترکیه و روسیه برگزینند. طبق اظهار مسافرین و اشخاص مطلع دولت عراق اخیراً ایرانیان ساکن

عراق را تحت فشار شدید قرار داده که تابعیت آن دولت را قبول نمایند و هر یک که حاضر به قبول تابعیت عراق نمی‌شوند یا خود دولت عراق مایل به ورود تابعیت آنها نیست. بلافاصله دستگیر و زندانی بدون آن‌که به این اشخاص فرصت جمع‌آوری اموال و اثاثیه حتی احضار خانواده آنها داده شود تحت‌الحفظ به ایران سوق می‌دهد و این امر موجب وحشت و اضطراب ایرانیان ساکن عراق را فراهم. مأمورین عراقی نیز از فرصت سوءاستفاده نموده ایرانیان را به این عناوین مرعوب و اخاذی می‌نمایند. شایع است که چندی قبل عبدالکریم قاسم به نجف اشرف مسافرت نموده و آقای سیدحسین حکیم که از علمای بانفوذ نجف است، در مورد ایرانیان تقاضا نموده که به آنها مهلت بیشتری داده شود تا بتوانند اموال و عائله خود را جمع‌آوری و به ایران عزیمت نمایند. ظاهراً عبدالکریم قاسم با این تقاضا موافقت نموده است.

۱۷۹

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
اداره اطلاعات
تاریخ: ۳۷/۹/۲۰ ـ شمارهٔ ۷۱۶۰۹/ ه
پیوست دارد ـ محرمانه

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً تعقیب شماره ۵/۶۹۴۰۲ ـ ۳۷/۹/۱۰ به استحضار می‌رساند شهربانی کرمانشاه به استناد گزارش قصرشیرین ضمن ارسال نمونه عکسهایی که عبدالکریم قاسم با ملامصطفی بارزانی گرفته گزارش می‌دهد.

در مورد اوضاع و احوال سیاسی کشور عراق آنچه تاکنون استنباط شده فعلاً در آن کشور زمینه مساعدی برای پیشرفت مرام کمونیستی فراهم گردیده و عمال توده نیز از فرصت استفاده و از هرگونه تبلیغات و تظاهرات خودداری نمی‌نمایند و چنانچه به همین منوال پیشرفت نمایند، شک نیست متدرجاً به اوضاع و احوال عراق تسلط کامل خواهند یافت. و از قرار اطلاع ملامصطفی بارزانی با اخذ دستورات لازم به منظور تبلیغات سیاسی مأمور نواحی مرزی ایران و عراق شده است و این گونه تغییرات سیاسی در کشور عراق که باکشور شاهنشاهی دارای مرز نسبتاً طویل و بازی می‌باشد بی‌اثر نخواهد بود. شهربانی مزبور اضافه نموده بنابه دلایل معروضه حفاظت نوارمرزی عراق و

مراقبت دقیق و دائم عملیات مسافرین و اشخاص مشکوک و مظنون و همچنین کنکاش جهت کسب اخیر و اطلاعات این کشور از اهم وظایف مأمورین مربوطه می‌باشد. یک قطعه از نمونه عکسهای مذکور جهت مزید استحضار به ضمیمه ایفاد می‌گردد.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور

سپهبد علوی مقدم

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۵۸۷۱/۴ ـ تاریخ ۳۷/۹/۲۴

۱۸۰

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک

گزارش اطلاعات خارجی

شماره ۹/۸۲۶۷ب۷

کشور ترکیه ـ عراق

تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۹/۲۳

موضوع: کنفرانس اکراد در بغداد

منبع: ب ـ تقویم: ۴

به قرار اطلاع رسیده: کاردار اسرائیل در ترکیه در تاریخ ۲۴ آبان به سفیر کبیر ایران در آن کشور اظهار داشته است که ملامصطفی بارزانی در بغداد کنفرانسی از نمایندگان مناطق کردنشین به منظور تعیین خط‌مشی برای به دست آوردن استقلال اکراد تشکیل خواهد داد. در این کنفرانس نمایندگان کردهای ایران و ترکیه نیز به طور غیررسمی شرکت خواهند کرد.

محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۱۱۴۶ ـ تاریخ

گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

(به ۱ ـ ۲ ـ ۳ ـ ۴ آقای رئوفی منعکس شود. ۹/۲۴/)

۱۸۱

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور

اداره اطلاعات ـ محرمانه

تاریخ: ۳۷/۹/۲۳ ـ شمارهٔ ۷۲۲۳۶/ ه

وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه اداره سیاسی ـ شمارهٔ ۱۰۹۸۹ ـ تاریخ ۳۷/۹/۲۵

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند شهربانی کرمانشاه گزارش می‌دهد برخی از

بیک‌زادگان متواری جوانرود منجمله سرگرد افتخاری لهونی در حلبچه می‌باشند ولی در مورد وجود ملامصطفی بارزانی در آن محل اطلاع موثقی در دست نمی‌باشد.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور

گیرندگان: جناب آقای نخست‌وزیر ـ ریاست ستاد بزرگ ارتشتاران **سپهبد علوی مقدم**

۱۱۶۰۷ ـ ۳۷/۹/۲۴ (دفتر محرمانه ـ سابقه ضمیمه شود.) (بعرض برسد ۳۷/۹/۲۵)

۱۸۲

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک

گزارش اطلاعات خارجی **شماره ۹/۸۵۲۸ب۷**

محرمانه ـ کشور عراق **تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۹/۲۹**

موضوع: نارضایی طوایف پشتدروجاف و میران از ملامصطفی **تاریخ گزارش ۳۷/۹/۲۳**

منبع: ب ـ تقویم: ۳

طبق اطلاع واصله: طوایف پشتدر و جاف و میران از ملامصطفی ناراضی می‌باشند و علت نارضایتی آنها این است هنگامی که ملامصطفی در چهارده سال قبل دست به یاغیگری زد و با طوایف مذکور خصوصاً شیخ محمود هم پیمان شده و سوگند یاد کرد که به اتفاق دست به شورش زده و انقلاب نمایند ولی در عمل طوایف مزبور نه تنها به ملامصطفی کمک نکردند بلکه در شکست و گرفتاری ملامصطفی با حکومت سابق عراق نیز همکاری نمودند. ملامصطفی هم پس از گرفتاری و تبعید به سلیمانیه عهد کرد که از طوایف نامبرده انتقام بگیرد. روی این اصل جافها[؟] شیخ محمود از مراجعت ملامصطفی آن هم با این وضع نگران و مشوش می‌باشند و به خصوص این که حکومت فعلی عراق از ملامصطفی طرفداری می‌نماید. چنان که خود عبدالکریم قاسم هنگام ورود ملامصطفی به عراق اظهار داشته باید اختلافات را کنار گذاشته و همگی با هم متحد باشید.

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۱۹۴۰۱ ـ تاریخ ۳۷/۹/

گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ـ وزارت امورخارجه

---

* [محمدامین لهونی معروف به محمدامین سلطان، رئیس‌العشایر اسبق اورامان لهون و از جوانرود جدا شده در گزارش‌ها کراراً به عنوان بیگ‌زادهٔ جوانرود آمده است. ر.ک اعلام همین مجموعه.]

۱۸۳

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
تاریخ: ۳۷/۹/۲۷ ـ شمارهٔ ۶۱۳/م
بکلی سری و محرمانه است

به عرض مبارک برسد.

به قرار اطلاع رسیده ملامصطفی بارزانی پس از مراجعت از مسکو در بغداد منزل مرحوم نوری سعید که به همین منظور تهیه شده سکنی گزیده اگر چه ظاهراً رابطه‌اش با عبدالکریم قاسم در حال عادی است ولی بعید به نظر نمی‌رسد استقرار امروز بغداد ناشی از این باشد هرگاه مقتضیات بر علیه یا در[۱] نامبرده ایجاب نماید مأمورین بتوانند در اسرع وقت با او تماس حاصل نمایند. ضمناً اطلاع می‌رسد اتباع شوروی که به بغداد وارد شده‌اند در هتل سیمروس پذیرائی می‌شوند و به طور کلی در چند روز اخیر اداره امور که به دست کمونیست‌ها استفاده[۲] در سفارتخانه‌های بلوک شرق متمرکز در بغداد جنب و جوش بیشتری دیده می‌شود.

فرماندار قصرشیرین

ضیایی

محرمانه ـ ۱۳۷۰/م ـ ۳۷/۹/۲۹

رونوشت به منظور استحضار به وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی ایفاد می‌شود.

استاندار استان پنجم ـ سرلشگر مقبلی

۱۸۴

وزارت کشور ـ استانداری پنجم
تاریخ: ۳۷/۱۰/۳ ـ شمارهٔ ۸۸۴۶
محرمانه مستقیم (سیاسی)

جناب آقای استاندار استان پنجم

محترماً به استحضار می‌رساند گزارش هنگ ژاندارمری کرمانشاه به استناد گزارش گروهان قصرشیرین حاکی است طبق اطلاع رسیده از عراق دولت از ارتش و مأمورین انتظامی سلب اعتماد نموده و دانشجویان دبیرستان‌ها با اسلحه کمری مسلح و به تفتیش

---

۱ و ۲ ـ تصریح اصل سند است[؟].

دروازه‌ها و عبور و مرور گمارده و برای حفظ امنیت داخلی شهرستان‌ها از افراد غیرنظامی استفاده می‌نمایند و اظهار اطلاع شده ملامصطفی بارزانی و همراهانش زندانی گردیده و در قسمت شمال خاک عراق شعار کمونیستی داده می‌شود. دستور داده شد نسبت به صحت و سقم اطلاعات واصله بررسی‌های بیشتر معمول و نتیجه را گزارش دهند.

فرمانده ناحیه ژاندارمری باختر

سرتیپ سینکی

محرمانه ـ مستقیم

$\frac{۲/۱۴۶۲}{۳۷/۱۰/۳}$ رونوشت به منظور استحضار به وزارت کشور ـ اداره سیاسی ایفاد می‌شود.

استاندار استان پنجم ـ سرلشکر مقبلی

(بعرض برسد) وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه اداره سیاسی ـ شماره ۱۱۸۱۳ ـ تاریخ ۳۷/۱۱/۱۴

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۲۰۶۲۷ ـ تاریخ ۱۳۳۷/۱۰/۱۰

دفتر محرمانه (سابقه ضمیمه شود)

وزارت کشور، ژاندارمری کل کشور، اداره ستاد، دایره رکن ۲، شعبه اطلاعات، محرمانه مستقیم (بعرض برسد)

شماره ۱۴۶۲۰/ج ۴، تاریخ ۳۷/۹/۲۹ از طرف فرمانده ژاندارمری کل کشور ـ سرتیپ عدل

گیرندگان: تیمسار ریاست ستاد بزرگ ارتشتاران ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۱۹۸۹ ـ تاریخ ۳۷/۱۰/۱

۱۸۵

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک

گزارش اطلاعات خارجی

کشور عراق

موضوع: ملامصطفی

منبع: ج ـ تقویم: ۳

شماره ۹/۸۸۳۴ب۷

تاریخ وقوع ۳۷/۱۰/۶

تاریخ گزارش ۳۷/۹/۲۹

طبق اطلاع واصله:

ملامصطفی پنج روز قبل به سلیمانیه و بارزان رفته و با عجله به بغداد مراجعت کرده است.

محرمانه (به ۱ ـ ۲ ـ ۳ منعکس شود...۱۰/۷)

ثبت دفتر محرمانه ـ وزارت کشور ـ شماره ۲۴۲۸۰ ـ تاریخ ۳۷/۱۰/۷

۱۸۶

وزارت امورخارجه
اداره اول سیاسی ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۹/۳۰ ـ شمارهٔ ۱۲۷۰۸
محرمانه (سیاسی)

وزارت کشور

بازگشت به نامه شماره ۱۰۱۲۹ مورخ ۳۷/۹/۳ منضم به رونوشت گزارش استانداری کرمانشاه راجع به مسافرت ملامصطفی بارزانی به مسکو اشعار می‌دارد طبق تحقیقاتی که سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد به عمل آورده خبر مزبور صحت ندارد.

از طرف وزیر امورخارجه

$\frac{۱۲۰۲۸}{۳۷/۱۰/۳}$ رونوشت عطف به نامه شماره ۱۰۵۲/م ـ ۳۷/۸/۲۵ جهت استحضار هرگونه اقدام مقتضی به استانداری کرمانشاه فرستاده شود.

وزیر کشور ـ سپهبد باتمانقلیچ

گیرندگان: جنگ ـ سازمان امنیت ـ (غفاری)

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۲۰۲۸ ـ تاریخ ۱۳۳۷/۱۰/۱

۱۸۷

وزارت کشور (استانداری پنجم)
تاریخ: ۱۳۳۷/۹/۳۰ ـ شمارهٔ ۱/۱۲۷۴
محرمانه ـ مستقیم

جناب آقای نخست‌وزیر

البته اطلاعیه که سفارت عراق منتشر نموده از نظر محترم گذشته به نظر بنده اصولاً انتشار نطق‌های رئیس‌جمهور انقلابی درباره تأمین و هدف خود در کشور شاهنشاهی خیلی مناسب نبوده ولی حالا که آنها انتشار داده و به وسیله سفارت خود برای ما فرستاده‌اند در صورت اقتضا به موقع خواهد بود از طرف سفارت ایران نیز نشریه‌هایی از قبیل سوابق ملامصطفی بارزانی و خیانت او به کشور همچنین تأیید هم‌میهنی و هم‌دینی و هم‌نژادی اکراد با ایران تدوین شده و توزیع گردد.

استاندار استان پنجم
سرلشگر مقبلی

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۶۲۶۲/۴ ـ تاریخ ۳۷/۱۰/۱۰

۱۸۸ ـ ۱۸۹

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
اداره اطلاعات ـ محرمانه، فوری
تاریخ: ۳۷/۱۰/۱ ـ شمارهٔ ۵/۷۳۸۹۴
محرمانه، فوری

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً تعقیب شماره ۵/۷۳۶۷۴ ـ ۳۷/۹/۳۰ رونوشت دو فقره اطلاعیه موثق واصله از مأمورین مرز عراق در مورد اوضاع داخلی کشور مزبور جهت استحضار به ضمیمه ایفاد می‌گردد.

رئیس شهربانی کل کشور
سپهبد علوی مقدم

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۶۱۱۳/۴ ـ تاریخ ۳۷/۱۰/۳

رونوشت اطلاعیه موثق واصله از مرز عراق:

اخیراً سازمان و تشکیلاتی به نام هوده در عراق تشکیل و اشخاصی که از اتباع کشورهای دیگر در عراق بخواهند به شغلی مشغول شوند باید قبلاً از سازمان مذکور اجازه کار تحصیل نمایند ایرانیانی که قصد دخول به کاری داشته و برای تحصیل اجازه مراجعه می‌نمایند پروانه اقامت آنان را اخذ و جواب صحیحی نمی‌دهند و چون مکرر مراجعه نمایند با تشدد و خشونت با آنها رفتار و با لحن زننده آنها را خارج می‌نمایند و هرکس بدون اجازه به کاری مشغول شود به شش ماه حبس و ۵۰ دینار عراقی جرم محکوم و بعداً از عراق تبعید می‌شوند. دانشجویانی که عهده‌دار انتظامات هستند به محض برخورد به ایرانی ضمن توهین به مقدسات ملی ایرانیان آنان را دستگیر و پس از مدتی حبس تبعید می‌نمایند مخصوصاً در نجف و کربلا و کاظمین و سایر اماکن متبرکه که ایرانیان بیشتر تمرکز دارند دانشجویان شدت عمل بیشتری به خرج می‌دهند.

در کلیه دکاکین و بازارهای بغداد عکس استالین و خروشچف و عبدالجمال ناصر و عبدالکریم قاسم نصب و هر مغازه فاقد عکس باشد تحت تعقیب دانشجویان قرار می‌گیرد.

جریان کودتای اخیر عراق را یک نفر ستوان یکم افسر ارتش که مبالغی وجه از

کودتاچیان گرفته بود، گزارش داده و با دینارهای گرفته شده عبدالکریم قاسم را ملاقات و جریان راگزارش می‌دهد که در نتیجه به سرهنگی ارتقاء و پس از دستگیری کودتاچیان خانه افسر مزبور را در کاظمین و عده‌ای سرباز برای حفاظت او در اطراف منزلش گمارده شده است.

عبدالسلام عارف فعلاً در بغداد زندان انفرادی است و از طرف عبدالکریم قاسم روزانه ۱۵ دینار عراقی مخارج خانواده‌اش داده می‌شود و شایع است که عبدالسلام عارف در زندان مبتلا به اختلال هواس گردیده است.

یکی از خانهای مجلل و وسیعی در اختیار ملامصطفی بارزانی گذارده وعده سرباز به عنوان حفاظت اطراف خانه نگهبانی می‌دهند. و همچنین در خانه‌های اکثر شیوخ عرب و بازرگانان و اشخاص متنفذ در بغداد به عنوان حفاظت مأمورین سرباز گمارده شده ولی در حقیقت آنها را تحت مراقبت قرار داده که به عمل خلافی مبادرت ننمایند.

در بغداد کنترل شدید برقرار است و هیچ کس جرأت اظهار عقیده سیاسی ندارد. می‌گویند وضعیت فعلی عراق حالت انقلاب فرانسه روسیه شوروی را در زمان تزار به خود گرفته و هرکس در امور سیاسی عراق دخالت و برعلیه دولت کوچکترین اظهار عقیده‌ای نماید، فوراً دستگیر و به اعدام یا حبس طویل‌المدت محکوم می‌شود.

ایرانیانی که برای تحصیل کار به سازمان هوده مراجعه و پروانه اقامت آنان گرفته شده و اجازه کار برایشان صادر نگردیده در نتیجه در دست نداشتن پروانه اقامت و گذرنامه موفق به خروج از عراق نمی‌گردند و از اشکالاتی در راه کارشان فراهم شده سخت در مضیقه و در محدودیت مخصوصی قرار گرفته‌اند.

اهالی و ساکنین کربلا و کاظمین و نجف تلگرافاً از عبدالکریم قاسم تقاضا کرده‌اند که به زوار ایرانی اجازه آمدن به عراق را بدهند. چون منبع درآمد و کسب آنان از ورود این گونه مسافرین است و در نتیجه نیامدن زوار کار و کسب آنان تعطیل شده و از لحاظ امرار معاش زندگی در مضیقه هستند. عبدالکریم قاسم در جواب گفته کنسولگری‌های عراق در خارج اجازه ورود به عراق را می‌دهند و آمدن زوار به عراق آزاد است خود زوار و مسافرین حاضر به مسافرت به عراق نیستند و این موضوع به من مربوط نیست.

عصر روز ۲۴ و عصر روز ۲۶ ماه جاری در موقع ورود و خروج مستر (ویلیام رانتری) معاون وزارت امورخارجه آمریکا با وجودی که از طرف دولت پیش‌بینی و اقدامات احتیاطی شده بود مع‌الوصف در چند نقطه از فرودگاه تا محل سکونت ویلیام از طرف عناصر چپی و کمونیست‌ها تظاهراتی بر علیه آمریکا به عمل آمد که مأمورین انتظامی مداخله و جلوگیری کردند.

امور بازرگانی عراق به کلی راکد و چون از طرف دولت اجازه ورود کالا و ورود و خروج به بازرگانان داده نمی‌شود، بازار بغداد فعلاً در حال رکود است و بازرگانان در انتظار آینده و وقایع تازه روزشماری می‌نمایند.

انتشار دارد ۴ نفر از اهالی که با رشید عالی بستگی داشته قصد ترور عبدالکریم قاسم را داشته که به وسیله مأمورین دستگیر و بدون تشکیل دادگاه و صدور حکم به محض دستگیری آنان را در زندان اعدام کرده‌اند لیکن اتباع عراق ظاهراً آرام و هر کس وارد عراق بشود تصور می‌کند که هیچگونه خبری نیست در صورتی که وضعیت عراق فوق‌العاده مغشوش و هر آن انتظار پیش‌آمدی می‌رود.

رونوشت اطلاعیه موثق واصله از مرز عراق حاکی است:

در واقعه اخیر کودتا مقداری اسلحه متفرقه جمع‌آوری و با یک دسته چک حواله بانکهای فرانسه و مقداری دینار در حالی که روی میز گذارده شده بود به وسیله رادیو و تلویزیون به نظر اهالی می‌رسانند و چون در تلویزیون گفته می‌شد در بین کودتاچیان یک نفر امریکایی وجود داشته که گذرنامه او از ایران صادر شده (مقصود روادید ورود به عراق است) قبل از وقایع کودتا هم در خانقین انتشار داده بودند که مقداری اسلحه و پول از طریق مرز خانقین وارد عراق گردیده است. کلیه کسانی که در عراق دست به تظاهرات و اظهار تمایل به مرام کمونیستی می‌باشند بیشتر از طبقه سوم و خیلی مختصر از طبقات دوم مردم عراق هستند و اغلب عرب و بی‌وطن می‌باشند و علناً معلوم است که آلت دست خارجی می‌باشند. به مردم طبقه اول و اغلب از طبقه دوم و متنفذین از وضعیت فعلی فوق‌العاده عصبانی و ناراحت و در صورت ادامه این وضعیت عده‌ای از عراقی‌ها به

ایران پناهنده شوند اخیراً طرز رفتار آنها با ایرانیان تغییر کرده است شدت بدرفتاری نسبت به ایرانیان کاسته شده و در برخورد با ایرانیان با لحن بهتری و با ادب صحبت می‌کنند.(۱)

۱۹۰

وزارت کشور ـ اداره سیاسی
تاریخ: ۳۷/۱۰/۱۶ ـ شمارهٔ ۱۲۸۲۶/م
محرمانه

شهربانی کل کشور

عطف به شمارهٔ ۵/۶۹۵۶۲ ت / ۳۷/۹/۱۱ راجع به این شایعه که ملامصطفی از محمدرشید بانه‌ای استرداد اسلحه و غنائم سال ۲۴ و ۲۵ را کرده است اینک رونوشت گزارش شمارهٔ ۱۱۰۴/م / ۳۷/۱۰/۲ سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد از جهت استحضار به ضمیمه فرستاده می‌شود.

رئیس اداره سیاسی　　مدیرکل　　وزیرکشور

گیرندگان: استانداری کردستان ـ استانداری کرمانشاهان به ضمیمه رونوشت گزارش سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران ـ بغداد
تاریخ: ۳۷/۱۰/۳ ـ شمارهٔ ۱۱۰۴/م
محرمانه ـ وزارت امورخارجه ـ اداره اول سیاسی

عطف به نامه محرمانه شماره ۱۲۲۸۴ مورخ ۳۷/۹/۲۲ راجع به این که ملامصطفی بارزانی محمد رشید بانه‌ای را برای استرداد اسلحه و غنائمی که در سال‌های ۲۴ و ۲۵ به دست آورده تحت فشار قرار داده است به استحضار می‌رساند که آنچه مسلم است دولت عراق تصمیم گرفته است عین و یا بهای کلیه آنچه را دولتهای سابق از بارزانی‌ها

---

۱. سند مزبور به جهت روشنگری اوضاع عراق در اوج فعالیت بارزانی‌ها و اینکه دنباله گزارش قبلی بود، درج گردید.

گرفته بودند به آنها مسترد دارند و ممکن است محمد رشید بانه‌ای هم مشمول تصمیم مذکور دولت عراق قرار گیرد.

کاردار
محمود ملایری

۱۹۱

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران ـ بغداد
تاریخ: ۳۷/۱۰/۴ ـ شمارهٔ ۱۱۱۵/م
محرمانه ـ وزارت امورخارجه ـ اداره اول سیاسی

عطف به نامه محرمانه شماره ۱۲۳۴۳ مورخ ۳۷/۹/۲۳ راجع به چهار فقره اخبار مربوط به عراق به استحضار می‌رساند:

۱ ـ تصمیم ملامصطفی به مسافرت به مسکو صحت ندارد و آنچه واقع شده این است که چند روز پس از آمدن ملامصطفی به عراق دو نفر از همراهان او برای فراهم کردن وسایل بازگشت بقیه بارزانی‌ها به عراق به اروپای شرقی مسافرت نمودند.

۲ ـ موضوع مراقبت منزل عبدالکریم قاسم به وسیله بارزانی‌ها صحت ندارد. نامبرده معمولاً در وزارت دفاع به سر می‌برد و شب را هم در آنجا می‌خوابد و نگهبانی او به وسیله افراد و افسران ارتش صورت می‌گیرد.

۳ ـ تشکیل قوای مسلح به وسیله ملامصطفی تاکنون شنیده نشده است و تصور هم نمی‌رود در حال حاضر زمینه‌ای برای چنین کاری باشد. آنچه محقق است به تدریج تشکیل نیروی مقاومت ملی که تابع وزارت دفاع است در سایر شهرهای عراق توسعه پیدا می‌کند و هم‌اکنون هم در موصل برای تشکیل نیروی مذکور اقدام شده است.

۴ ـ حسنه بودن روابط ملامصطفی و عبدالکریم صحیح است و عبدالسلام عارف که اکنون در زندان به سر می‌برد و طرفدار الحاق عراق به جمهوری متحد عرب است نمی‌تواند با ملامصطفی که مخالف این نظر است رابطه خوب داشته باشد لذا خبر مربوط به این که ملامصطفی و عبدالسلام عارف با هم خوب نیستند کاملاً با حقیقت وفق می‌دهد.

کاردار
محمود ملایری

۱۹۲

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
اداره اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۱۰/۴ ـ شمارهٔ ۷۵۰۲۲/ ه ت
جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً تعقیب شماره ۵/۷۲۷۹۸ ـ ۳۷/۹/۲۵ به استحضار می‌رساند شهربانی مهاباد گزارش می‌دهد ۴۴ نفر رؤسای ایل ایرانی روز ۳۷/۹/۲۳ از رضائیه مراجعت شب را در باشگاه افسران پذیرائی صبح روز بعد به طرف سردشت عزیمت نموده‌اند.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور
سپهبد علوی مقدم

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۶۲۱۲/۴ ـ تاریخ ۳۷/۱۰/۷

۱۹۳

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی
کشور عراق
موضوع: درباره تعیین سرپرست اکراد عراق
تقویم: ج

شماره ۹۷۵۸/ب۹۷
تاریخ وصول ۱۳۳۷/۱۰/۲۳
تاریخ گزارش ۱۳۳۷/۱۰/۶
(بعرض برسد)

طبق اطلاع واصله: در عراق احزاب مختلفی تشکیل شده و قرار است یک نفر به سرپرستی کردهای عراق تعیین شود حزب کمونیست ملامصطفی بارزانی را را نامزد این مقام نموده است.

محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۳۵۴۹ ـ تاریخ ۳۷/۱۰/۲۴
(ملاحظه شد ـ ۱۰/۲۴) ـ (بنابراین فعلاً اقدامی ندارد، بایگانی شود، ۱۰/۲۵)
گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ـ وزارت امورخارجه

۱۹۴

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی
کشور عراق
موضوع: اختلاف بین ملامصطفی و شیخ‌رشید
منبع: ب ـ تقویم: ۱

شماره ۹/۹۱۳۵ب۷
تاریخ وصول ۳۷/۱۰/۱۲
تاریخ گزارش ۳۷/۱۰/۷
(بعرض برسد)

طبق اطلاع واصله: به علت اختلافاتی که بین ملامصطفی بارزانی از یک طرف و شیخ

رشید و محمودآقا برادوست از طرف دیگر وجود دارد وضع مرز عراق رضایت‌بخش نیست.

نظریه: اختلاف بین ایل برادوست (این ایل در شمال شرقی عراق بین مرز ایران و ترکیه و عراق واقع شده) از زمان قدیم وجود داشته است.

محرمانه ـ (به ۱ منعکس شود ۱۰/۱۴/)

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۲۸۵۹ ـ تاریخ ۳۷/۱۰/۱۴

گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ـ وزارت امورخارجه

۱۹۵

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک

گزارش اطلاعات خارجی	**شماره ۹/۹۱۴۱ب۷**
کشور عراق	**تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۱۰/۱۲**
موضوع: ملامصطفی	**تاریخ گزارش ۳۷/۱۰/۸**
منبع: ج ـ تقویم: ۳	**(بعرض برسد)**

طبق اطلاع واصله: ساختمان نوری‌السعید به ملامصطفی داده شد و گویا نامبرده تحت نظر باشد.

نظریه: تحت نظر بودن وی مورد تایید منابع دیگر واقع نشده است.

محرمانه ـ ملاحظه شد ۱۰/۱۴ (بنابراین بایگانی شود ۱۰/۱۴/)

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۲۸۶۴ ـ تاریخ ۳۷/۱۰/۱۴

گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ـ وزارت امورخارجه

۱۹۶

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک

گزارش اطلاعات خارجی	**شماره ۹/۹۲۶۹ب۷**
کشور عراق	**تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۱۰/۱۵**
موضوع: میرحاج و شیخ‌لطیف	**تاریخ گزارش ۱۳۳۷/۱۰/۸**
منبع: ب ـ تقویم: ۲	

طبق اطلاع واصله: میرحاج و شیخ‌لطیف به منظور اخذ و حمل اسلحه به روسیه رفته

بودند و سلاحی که اخیراً از روسیه به عراق وارد شده نتیجه اقدامات دو نفر نامبرده می‌باشد.

نظریه: این موضوع از منابع دیگر تأیید نشده است.

محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۲۹۳۱۰ ـ تاریخ ۳۷/۱۰/۱۵

(ملاحظه شد ـ بنابراین بایگانی شود. ۳۷/۱۰/۱۵)

گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ـ وزارت امورخارجه

۱۹۷

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی **شماره ۹/۹۴۵۴ب۷**
کشور عراق **تاریخ گزارش ۳۷/۱۰/۱۲**
موضوع: ملامصطفی
منبع: الف ـ تقویم: ۳

طبق اطلاع واصله: ملامصطفی از موقعی که وارد عراق شده فقط یک هفته خارج از بغداد به سر برده است و روزانه عده زیادی به ملاقات او می‌روند و فعلاً یاران خود را در ادارات دولتی عراق به کار مشغول می‌کند گفته می‌شود ماهی ۵۰۰ دینار از سفارت شوروی دریافت می‌دارد به طور کلی فعالیت نامبرده رهبری کمونیست‌ها و توسعه مرام کمونیزم در عراق است و با تمام قوا می‌کوشد وارد ارتش شده و شغل مهمی را احراز نماید.

محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۳۱۴۲ ـ تاریخ ۳۷/۱۰/۱۲

(به ۱ ـ ۲ ـ ۳ ـ ۴ منعکس شود) ۱۰/۱۳

گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ـ وزارت امورخارجه

۱۹۸

وزارت کشور ـ ژاندارمری کل کشور
ادارهٔ ستاد ـ دایره رکن ۲ ـ شعبه اطلاعات
محرمانه ـ مستقیم (سیاسی ـ بعرض برسد ۱۰/۱۶/)
تاریخ: ۱۳۳۷/۱۰/۱۳ ـ شمارهٔ ۱۵۵۸۷/ح۴
وزارت کشور

محترماً معروض می‌دارد گزارش واصله از هنگ ژاندارمری رضائیه حاکی است که

چهار نفر از کسان ملامصطفی بارزانی به منظور ملاقات و تبلیغات بین سران عشایر و اکراد به اشنویه و دهات اطراف آمده‌اند. هنگ مزبور به گروهان نقده دستور کشف حقیقت و دستگیری آنها را صادر نموده که نتیجه متعاقباً به عرض خواهد رسید.

از طرف ژاندارمری کل کشور

سرتیپ عدل

گیرندگان: تیمسار ریاست ستاد بزرگ ارتشتاران

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۲۹۵۷ ـ تاریخ ۳۷/۱۰/۱۲

۱۲۰۲۵ / ۳۷/۱۰/۱۶ ، ۱۲۹۵۷/م / ۳۷/۱۰/۲۰

گیرندگان: وزارت امورخارجه ـ سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ شهربانی کل کشور (غفاری)

وزارت کشور ـ تاریخ ۱۳۳۷/۱۰/۲۰ ـ شماره ۱۲۹۵۷/م ـ محرمانه، جناب آقای نخست‌وزیر

وزیر کشور ـ سپهبد باتمانقلیج

گیرندگان: وزارت امورخارجه ـ سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ شهربانی کل کشور

محرمانه، ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۶۹۱۱/۴ ـ تاریخ ۳۷/۱۱/۶

۱۹۹

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک

گزارش اطلاعات خارجی — **شماره ۹/۹۴۳۵ب۷**

کشور عراق — **تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۱۰/۱۲**

موضوع: ملامصطفی بارزانی — **تاریخ گزارش ۳۷/۱۰/۱۴**

منبع: ب ـ تقویم: ۳

طبق اطلاع واصله: در تاریخ ۳۷/۸/۲۷ در هتل تایگرس پالاس جلسه‌ای با حضور ملامصطفی بارزانی و باباعلی و توفیق منیر و سلیم الچلبی عزیز الحاج عثمان و مراد و کامل قزانچی و مادام ورونیکا تشکیل شده است.

نظریه: از منابع دیگر تأیید نشده است.

(ملاحظه شد ـ ۱۰/۱۳/ بنابراین بایگانی شود)

محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۳۱۴۷ ـ تاریخ ۱۳۳۷/۱۰/۱۸

گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ـ وزارت امورخارجه

۲۰۰

وزارت کشور
ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره [؟] ۱۳ ـ تاریخ ۱۳۳۷/۱۰/۱۷
ورود به دفتر محرمانه اداره سیاسی ـ شماره ۱۲۱۳۱ ـ تاریخ ۱۳۳۷/۱۰/۱۷
(بعرض برسد)

جناب آقای استاندار محترم استان پنجم

محترماً برابر گزارش شهربانی قصرشیرین مستند به اطلاعات واصله از چندی قبل که عده کثیری از اهالی کردستان که از راههای غیرمجاز به عراق می‌روند به دستور ملامصطفی بارزانی در حلبچه جمع‌آوری و پس از برداشتن عکسهای دسته‌جمعی آنها را به خانقین اعزام و متدرجاً به ایران تبعید می‌نمایند تصور می‌رود منظور از این عمل تهیه اسناد و مدارکی است که بعدا بتوانند به اتکای آن مدعی شوند خود اکراد ایرانی به عراق پناهنده و تقاضای کمک و مساعدت‌های سیاسی نموده‌اند.

۲ ـ اخیراً بنا به اظهار مطلعین در شهرهای [؟] مورد تبلیغات کمونیست‌ها به منتهی درجه خود رسیده به طوری که دولت نگران و جریان به جمال عبدالناصر رئیس‌جمهوری متحده عرب گزارش و در نتیجه هیأتی مرکب از چند نفر افسر ارتش و قضات دادگستری به دمشق اعزام بلافاصله پس از ورود چند نفر از سران کمونیست و مدیران جراید را دستگیر و عده‌ای از آنان را توقیف؟؟؟؟ خبر در بغداد به کمونیست‌های [؟] در روز ۴ ماه جاری عده کثیری از دانشجویان پسر و دختر و طبقات مختلف مردم بر علیه دولت کمونیست دست به تظاهرات دامنه‌داری زده از کاظمین تا بغداد تظاهرات ادامه داشته متظاهرین و سخنوران علناً به عبدالناصر و عبدالحمید سراج وزیر؟؟؟؟ دشنام و بدگویی می‌نمودند و قطعنامه‌ای مبنی بر آزادی دستگیرشدگان و رفع توقیف از روزنامه‌های کمونیستی صادر نمود. این تظاهرات تا پاسی از شب ادامه داشت سپس متدرجاً متفرق شدند. در این جریانات مأمورین انتظامی هیچ گونه عکس‌العملی نشان ندادند.

۳ ـ مدتی است که بازار طومارسازی [رواج] یافته در هفته قبل در نقاط مختلف شهر و در خیابانهای پرجمعیت چند میز و صندلی و وسایل نوشتن گذارده و طوماری مبنی بر نگرانی در پیمان منعقده بین کشور شاهنشاهی و آمریکا و وجود آمریکایی‌ها در ایران تهیه و به امضای عابرین و کسبه می‌رساندند. اخیراً هم به همین نحو مشغول تهیه طوماری هستند که؟؟؟؟ امضاء نموده و تقاضا می‌نمایند عبدالکریم قاسم ریاست

جمهوری عراق را قبول نماید.

۴ ـ عده‌ای از افسران و کارشناسان ارتش شوروی که با اسلحه و مهمات به بغداد وارد شده‌اند، در مهمانخانه سمیرامیس بغداد متوقف در هفته گذشته ملاحظه شده ملامصطفی بارزانی دو شب به مهمانخانه مزبور رفته منظور از ملاقات با افسران شوروی بوده ضمناً عده‌ای اشخاص ناشناس و مرموز نیز در آنجا رفت و آمد دارند ضمناً شهربانی قصر شیرین اضافه نموده که تحقیق در این مورد برای تعیین صحت و سقم آنها منوط به اقدامات مأمورین سیاسی دولت شاهنشاهی در بغداد می‌باشد. مراتب استحضاراً گزارش می‌گردد. از طرف رئیس شهربانی استان پنجم سرهنگ انصاری.

۱۵۷۲/م
۳۷/۱۰/۱۲

رونوشت به منظور استحضار به وزارت کشور ـ اداره سیاسی ایفاد می‌شود
(قبلاً اقدام شده ـ بایگانی شود ـ ۳۸/۱۰/۱۸)

استاندار استان پنجم
سرلشکر مقبلی

۲۰۱

وزارت کشور ـ ژاندارمری کل کشور
ادارهٔ ستاد ـ دایره رکن ۲ ـ شعبه اطلاعات
محرمانه
تاریخ: ۱۳۳۷/۱۰/۲۵ ـ شمارهٔ ۱۶۱۹۱/خ۴

وزارت کشور

محترماً پیرو گزارش ۱۵۵۸۷/ج ۴ ـ ۳۷/۱۰/۱۳ معروض می‌دارد گزارش بعدی هنگ ژاندارمری رضائیه حاکی است که یکی از چهار نفر مذکور در گزارش قبل رحمن قاسملو پسر محمد آقا وثوق بوده که پدرش در رضائیه ساکن و مالک قریه قاسملوست که به دهات اشنویه آمده که پس از تماس با مسی خان زرزاء ساکن سنکا اشنویه مراجعت نموده است.

از طرف فرمانده ژاندارمری کل کشور
سرتیپ عدل

گیرندگان: تیمسار ریاست ستاد بزرگ ارتشتاران
ورود به دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۳۶۵۶ ـ تاریخ ۱۳۳۷/۱۰/۲۷

وزارت کشور ـ اداره سیاسی
گیرندگان: وزارت امورخارجه ـ سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ شهربانی کل کشور
پیرو شماره ۱۲۰۲۵/۱۲۹۵۷ ـ ۳۷/۱۰/۲۰

وزیر کشور ـ سپهبد باتمانقلیچ

۲۰۲

وزارت کشور ـ ژاندارمری کل کشور
ادارهٔ ستاد ـ دایره رکن ۲ ـ شعبه اطلاعات
(بعرض برسد ـ سیاسی ۱۰/۲۷/) ـ رونوشت به دولت ـ دفتر مخصوص منعکس شود.)
تاریخ: ۳۷/۱۰/۲۵ ـ شمارهٔ ۱۵۹۶۰/ج۴

وزارت کشور

محترماً معروض می‌دارد گزارش تلگرافی هنگ ژاندارمری رضائیه به استناد اطلاعات مکتسبه حاکی است که:

۱ ـ شیخ‌لطیف و پسر ملامصطفی بارزانی که چندی قبل به روسیه رفته بودند اخیراً با یک هیئت روسی مراجعت نموده اسلحه‌هایی از طرف همان هیئت تحویل مصطفی بارزانی شده و قرار است قریباً نامبرده به بارزان رفته افراد ایل خود را مسلح نماید و عده هم از کسانش را به منظور تماس با اکراد ایرانی به ایران بفرستد.

۲ ـ شایع است اکراد مرزنشین عراقی که از دولت فعلی نگرانی دارند تصمیم دارند عائله خود را به طرف مرز کشیده و به ایران یا ترکیه پناهنده شوند و تصمیم اکثریت آنها این است که اگر از طرف دولت ایران توجهی به آنها بشود از رفتن به ترکیه خودداری و به ایران بیایند.

از طرف فرمانده ژاندارمری کل کشور

سرتیپ عدل

گیرندگان: تیمسار ریاست ستاد بزرگ ارتشتاران $\frac{۱۳۶۵۴}{۳۷/۱۰/۲۷}$

۱۲۵۵۵ ـ $\frac{۱۳۶۵۴}{۳۷/۱۰/۲۹}$ رونوشت جناب آقای نخست‌وزیر

رونوشت جهت استحضار ریاست محترم دفتر مخصوص شاهنشاهی ایفاد می‌گردد.

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۶۵۴۵/۴ ـ تاریخ ۳۷/۱۱/۲

وزیر کشور ـ سپهبد باتمانقلیج

۲۰۳

وزارت کشور ـ استانداری کردستان
محرمانه ـ مستقیم (سابقه ضمیمه است ۳۷/۱۱/۱)
تاریخ: ۳۷/۱۰/۲۷ ـ شمارهٔ ۱۵۳۴/م

وزارت کشور

معطوفاً به شماره ۱۰۵۱۲ مورخ ۳۷/۹/۱۰ فرمانداری بانه طی شماره ۱۵۹ مورخ ۳۷/۱۰/۱۰ می‌نویسد مذاکرات ملامصطفی بارزانی و سران عشایر و بیک‌زادگان اطراف پنجوین به اتفاق محمدرشید بانه‌ای و غیره صحت دارد و سوابقی نیز در این مورد نیز در مرزبانی بانه موجود هست ولی از نحوه مذاکرات و تصمیمات آنها اظهار بی‌اطلاعی نموده است.

(از طرف) استاندار کردستان
نورافشار

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۲۹۷۰ ـ تاریخ ۳۷/۱۰/۳۰

۲۰۴

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
اداره اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۱۱/۲ ـ شمارهٔ ۸۱۴۱۵/ ه ت

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار می‌رساند شهربانی تبریز به استناد گزارش شهربانی مهاباد اطلاع می‌دهد از جمعیت ۲۵ هزار نفری مهاباد حداقل سه الی چهار نفر بیکار و همیشه در انتظار روزی هستند که دست به کاری بزنند که وکلیه افکار اکراد متوجه قضایای عراق می‌باشد و حوادثی که در کشور مزبور رخ می‌دهد در مهاباد عکس‌العمل ناراحت‌کننده‌ای ایجاد و وجود ملامصطفی بارزانی در عراق بیشتر موجب تشویش اکثریت مردم آنجا می‌باشد.

(از طرف) رئیس شهربانی کل کشور
سپهبد علوی مقدم

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۶۶۴۱/۴ ـ تاریخ ۳۷/۱۱/۵

۲۰۵

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی
کشور عراق
موضوع: ملامصطفی
منبع: ب ـ تقویم: ۳

شماره ۹/۱۰۷۷۷ب۷
تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۱۱/۱۵
تاریخ وصول خبر ۱۳۳۷/۱۱/۴

طبق اطلاع واصله ملامصطفی بارزانی ضمن صحبت‌هایی که می‌کند مرتباً از ایران تنقید کرده و نسبت به عمل دولت ایران در مقابل قاضی محمد اظهاراتی می‌نماید و حتی گفته است که هر کس از اکراد سرشناس به ایران برود و تسلیم دولت ایران شود عاقبتش چنان خواهد بود این گفته ملامصطفی بین مردم کاملاً رسوخ نموده است.

اضافه می‌شود که کلیه مخارج روزانه منزل ملامصطفی در بغداد که روزی چندصد نفر به ملاقاتش می‌روند از سفارت شوروی تأمین می‌شود و حتی پزشک معالجش نیز دکتری است که عراقی نمی‌باشد.

محرمانه ـ گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ـ وزارت امورخارجه

۱۵۰۰۲/۳۷/۱۱/۱۶ (به ۱ ـ ۲ ـ ۳ منعکس شود

(این اطلاعیه امروز برای اقدام نظر اینجانب فرستاده شده است. ۱۱/۲۰/)

۲۰۶

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی
کشور عراق
موضوع: احمد غفوریان
منبع: ب ـ تقویم: ۲

شماره ۹/۱۰۶۵۳ب۷
تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۱۱/۱۲
تاریخ گزارش ۱۳۳۷/۱۱/۵

طبق اطلاع واصله احمد غفوربابان برادر شوکت غفوربابان که در برنامه کردی رادیوی بغداد ساعت ۶/۵ بعدازظهر به وقت تهران بحث سیاسی اجرا می‌کند می‌باشد و در سلیمانیه معلم دبستان جمهوری است.

احمد غفوربابان و نوری احمد طه از طرفداران کمونیست و نماینده ملامصطفی بارزانی بوده که تحت عنوان پارت دمکرات فعالیت می‌نمایند.

محرمانه ـ (به ۱ ـ ۲ ـ ۳ ـ ۴ آقای رئوفی منعکس شود ۳۷/۱۱/۱۱)

۱۴۸۳۳/۳۷/۱۱/۱۲ گیرندگان: وزارت کشور ـ وزارت امورخارجه

۲۰۷

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی **شماره ۹/۱۰۶۵۱ب۷**
کشور عراق **تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۱۱/۱۳**
موضوع: آشتی کردن ملامصطفی و محمودآقابرادوست **تاریخ گزارش ۳۷/۱۱/۸**
منبع: ب ـ تقویم: ۳

طبق اطلاع واصله ملامصطفی با محمود آقا برادوست عراق که با هم عداوت داشتند آشتی کرده‌اند.

محرمانه ـ ورود به دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۴۸۳۵ ـ تاریخ ۳۷/۵/۱۳

گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ـ وزارت امورخارجه

۲۰۸

وزارت کشور ـ اداره سیاسی
تاریخ: ۳۷/۱۱/۹ ـ شمارهٔ ۱۵۲۵۴
محرمانه

طبق اطلاع واصله از طرف دولت عراق طاهرآقا غدیر رئیس ایل کاکه‌ای‌های عراق که در اطراف خانقین زندگی می‌کند به علت دوستی و همکیشی با سنجابی‌ها و قلخانی‌های ایران به بغداد احضار و بازداشت شده است. این امر موجب عصبانیت تمام کاکه‌ای‌های عراق و ازجمله سیدکمال‌الدین فرزند سیدفتاح آقا ساکن کرکوک که سمت پیشوایی کاکه‌ای‌های عراق را دارد شده و از این جریان ناراحت می‌باشند. در کرکوک بین کاکه‌ای‌های فوق‌الذکر و سنی‌ها منازعه‌ای روی داده و مأمورین دولتی به سنی‌ها کمک کرده‌اند و در نتیجه ایل مزبور به‌شدت عصبانی است.

کاکه‌ای‌های کرکوک و اطراف آن‌که به ترکها موسومند تاکنون به‌کمونیست‌ها نگرویده‌اند ولی کردها اکثراً تمایلات کمونیستی دارند.

وزیر کشور
رئیس اداره سیاسی **سپهبد باتمانقلیچ**

گیرندگان: استانداری کردستان ـ استانداری کرمانشاهان ـ آقای رئوفی فرماندار اورامانات

۲۰۹

وزارت امورخارجه
اداره اول سیاسی ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۱۱/۱۱ ـ شمارهٔ ۱۴۷۱۸
محرمانه ـ وزارت کشور
(سیاسی ـ سابقه ضمیمه شود، بختیاری ۱۱/۱۳/ ـ سابقه ضمیمه شد.[۱])

بازگشت به نامه شماره ۱۳۶۵۶ ـ ۳۷/۱۱/۲ اشعار می‌دارد در نامه شماره ۱۲۹۵۷/م ـ ۳۷/۱۰/۲۰ مرقوم فرموده‌اند: «گزارش واصله از هنگ ژاندارمری رضائیه حاکی است که چهار نفر از کسان ملامصطفی بارزانی الخ ...» در صورتی که به موجب نامه بالا هنگ ژاندارمری رضائیه اطلاع می‌دهد: «یکی از چهار نفر مذکور رحمن قاسملو فرزند محمدآقا وثوق که پدرش در رضائیه ساکن و مالک قریه قاسملوست الخ ...» و اسمی از سه نفر دیگر برده نشده است.

خواهشمند است مقرر فرمایند هنگ ژاندارمری ضمن اعلام نسبت رحمن قاسملو با ملامصطفی بارزانی اسامی سه نفر دیگر را نیز اطلاع دهد.

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۴۰۶۹۳ ـ تاریخ ۳۷/۱۱/۳ **از طرف وزیر امورخارجه**

۲۱۰

وزارت کشور
ادارهٔ سیاسی ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۱۱/۱۴ ـ شمارهٔ ۱۴۷۴۲

سازمان اطلاعات و امنیت کشور

عطف به اطلاعیه شماره ۹/۷۴۸۹پ۷ مورخ ۳۷/۹/۶ موضوع رفتن ملامصطفی بارزانی به پنجوین اشعار می‌دارد بر طبق اطلاع رسیده شهربانی کردستان ملامصطفی بارزانی به پنجوین نرفته. محمدرشید بیک بانه‌ای به اتفاق محمدامین گوله و محمدامین برادر محمدرشید بیک جهت ملاقات ملامصطفی بارزانی به سلیمانیه رفته بودند ولی ملامصطفی حاضر به ملاقات با آنها نشده و اظهار داشته هنوز قضیه نافرمانی آنها را در جریان دمکراتها فراموش نکرده است.

رئیس‌اداره سیاسی

وزیر کشور
سپهبد باتمانقلیچ

---

۱. چون سابقه قبلاً ارائه شده است، حذف گردید.

۲۱۱

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی
کشور عراق
موضوع: مردم استان کرکوک
منبع: ج ـ تقویم: ۳

شماره ۹/۱۰۹۵۵ب۷
تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۱۱/۱۹
تاریخ گزارش ۳۷/۱۱/۱۵

طبق اطلاع واصله اهالی استان کرکوک برخلاف سایر استانهای عراق از مخالفین جدی ملامصطفی و حزب شیوعی (توده) بوده و فعالیت آنها در این استان پیشرفتی ندارد.

نظریه: اطلاعات رسیده حاکی است که ترکهای کرکوک دارای این طرز فکر می‌باشند. ولی در مورد کردها هنوز نمی‌توان اظهارنظر قطعی نمود.

محرمانه ـ گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ـ وزارت امورخارجه
۱۵۲۵۳/۳۷/۱۱/۲۶ گیرندگان: وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی
گیرندگان: استانداری آذربایجان غربی ـ استانداری کردستان ـ استانداری کرمانشاهان

۲۱۲

وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی
تاریخ: ۳۷/۱۱/۱۹ ـ شمارهٔ ۱۷۱۴۱
محرمانه

بر طبق اطلاع رسیده شهربانی قصر شیرین دفتر توده‌ای که در نجف اشرف تمرکز داشته اخیراً مرکز فعالیت خود را به حله واقع در ۶کیلومتری نجف انتقال و روز ۱۸ ماه بهمن اولین میتینگ عظیم توده‌ای با شرکت ملامصطفی بارزانی و سایر سران و رهبران توده‌ای نجف در حله برگزار ضمناً ملامصطفی سخنرانی مفصلی در پشتیبانی از عبدالکریم قاسم ایراد و در خاتمه به استعمارگران و عمل آنها که قصد دارند با توسل به زور حکومت عبدالکریم را ساقط نمایند حمله نموده و این تظاهرات با پرواز کبوتر سفید صلح پایان یافته است. اخبار واصله حاکی است اوضاع اقتصادی عراق فوق‌العاده وخیم خصوصاً در اماکن متبرکه اکثر کسبه و پیشه‌وران صاحبان اماکن عمومی بیکار و در انتظار وقوع وقایع جدیدی به نفع خود هستند و همچنین اغلب مهمانخانه‌ها و مسافرخانه‌ها به کلی تعطیل و کسادی بازار و ناراحتی و عدم رضایت اهالی در شهرهای زیارتی که به

خوبی محسوس می‌باشد و ضمناً اضافه شده است که چنانچه این وضع ادامه یافته و سال آتی نیز از رفتن زوار به عراق جلوگیری شود اثرات نامطلوبی برای دولت و ملت عراق در بر خواهد داشت. طبق اطلاع اخیراً شیخ‌لطیف از مسافرت سه ماه خود به مسکو مراجعت نموده و پس از مسافرت با عبدالکریم قاسم ضمن استقبال شایان اهالی به سلیمانیه وارد و در چند روز اخیر بابا علی وزیر مستعفی پست و تلگراف و شیخ رئوف وکیل مجلس عراق برای ملاقات...*

۲۱۳

وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی
تاریخ: ۳۷/۱۱/۱۸ ـ شمارهٔ ۱۴۸۳۳
محرمانه

طبق اطلاع واصله:

۱ ـ احمد غفوربابان که برادر شوکت غفوربابان مفسر سیاسی برنامه کردی رادیوی بغداد در سلیمانیه معلم دبستان جمهوری است.

احمد غفوربابان و نوری احمد طه از طرفداران کمونیست و نماینده ملامصطفی بارزانی بوده که تحت عنوان پارت دمکرات فعالیت می‌نمایند.

۲ ـ بهاءالدین نوری که اخیراً جزو زندانیان سیاسی آزاد گردید یکی از کمونیست‌های فعال است که در زمان حکومت سابق عراق دستگیر و زندانی شد. نامبرده در سال سوم دبیرستان (دارالمعلمین) به تحصیل اشتغال داشت و فرزند ملانوری امام مسجد باباعلی سلیمانیه است. بهاءالدین نوری پس از آزادی به اتفاق شیخ‌لطیف وارد سلیمانیه شد و بعد از مدتی به بغداد رفته و اکنون در دایره مهندسی بغداد مشغول کار است و شایعه این که از حزب کمونیست اخراج شده است صحت ندارد و هنوز هم با کمونیست‌ها همکاری می‌کند. از قرار اطلاع در سال گذشته که زندانی بوده است از شرکت در حزب کمونیست اظهار ندامت کرده ولی هنگام توقف در سلیمانیه به چند نفر اظهار داشته

---

* اصل سند ناقص است.

است که از طرف او اظهار ندامتی نشده و نوشته‌ای دال بر پشیمانی از عضویت حزب کمونیست نداده است.

رئیس‌اداره سیاسی　　　　وزیر کشور

سپهبد باتمانقلیچ

گیرندگان:

استانداری آذربایجان غربی ـ استانداری کردستان ـ استانداری کرمانشاهان ـ آقای رئوفی فرماندار اورامانات

۲۱۴

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی　　　　شماره ۹/۱۱۷۷۹ب۷
کشور عراق　　　　تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۱۲/۱۱
موضوع: در مورد تبلیغات احزاب کمونیست و دمکرات　　　　تاریخ گزارش ۳۷/۱۱/۲۰
(بعرض برسد)

طبق اطلاع واصله از طرف حزب کمونیست (شیوعی) و حزب دمکرات عراق عده‌ای مجهز و با تبلیغات لازم جهت تبلیغ به ایران فرستاده‌اند.

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۶۵۸۱ ـ تاریخ ۳۷/۱۲/۱۱

گیرندگان: وزارت کشور ـ وزارت امورخارجه ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

۲۱۵

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی　　　　شماره ۹/۱۱۷۸۴ب۷
کشور عراق　　　　تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۱۲/۱۱
موضوع: در باره استقلال اکراد　　　　تاریخ گزارش ۳۷/۱۱/۲۰
منبع: ج ـ تقویم: ۳　　　　(بعرض برسد)

طبق اطلاع واصله اکراد عراقی به شدت مشغول جداساختن حقوق اکراد از اعراب می‌باشند و در رأس آنها فعلاً ملامصطفی بارزانی قرار دارد ولی گفته می‌شود اکراد عراقی زیاد به نامبرده خوشبین نیستند و علت آن هم این است که اکراد عراقی می‌خواستند در همان بدو انقلاب و هنگام مراجعت ملامصطفی این موضوع عملی شود

و بارها به مشارالیه پیشنهاد کرده بودند که باید فرصت را غنیمت شمرده و از وقت استفاده کنند ولی ملامصطفی با امروز و فردا کردن وقت را گذرانیده و گفته است که دولت شوروی هفتاد میلیون عرب را برای دو میلیون کرد عراقی از دست نخواهد داد.

گیرندگان: وزارت کشور ـ وزارت امورخارجه ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران
(به ۱ ـ ۲ ـ ۳ ـ ۴ آقای رئوفی منعکس شود.)
ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۶۵۸۶ ـ تاریخ ۳۷/۱۲/۱۱

۲۱۶

وزارت کشور ـ استانداری پنجم
تاریخ: ۳۷/۱۱/۲۲ ـ شمارهٔ ۹۱۵۷/ ه
محرمانه ـ مستقیم

جناب آقای استاندار محترم استان پنجم

شهربانی قصرشیرین در مورد اوضاع داخلی کشور اطلاعاتی کسب و گزارش نموده که ذیلاً جهت استحضار به عرض می‌رسد:

۱ ـ طبق اطلاع واصله دادگاه خلق حکم اعدام عبدالسلام عارف را صادر و برای امضاء به عبدالکریم قاسم تسلیم ولی به علت اعتراض عده‌ای از افسران ارتش امضاء و اجرای حکم معوق در نتیجه شش نفر از وزراء که کلیه از عمال کمونیست می‌باشند و در اجرای حکم صادره اصرار داشته‌اند متفقاً مستعفی به همین علل هم‌اکنون اختلالات شدیدی بین افسران ارتش و وزراء عراق حکم‌فرما این اختلافات به داخل ادارات دولتی سرایت و وضع را غیرعادی و متشنج نموده به همین لحاظ مسئولان امور از انجام کارهای مراجعین خودداری و امور جاریه کشور عراق فعلاً در حال رکود است.

۲ ـ در عراق شایع گردیده که در چهار کیلومتری قصرشیرین تا کرمانشاه را آمریکایی‌ها اشغال و به صورت پایگاه نظامی درآوردند از قرار این شایعات روی این اصل است که در چهار کیلومتری قصرشیرین در زمین‌های ذهاب شرکت (انتوک وز)[1] برای لوله‌کشی نفت شاه مشغول کار شد. دور آنجا تعدادی اتاق‌های مدرن متحرک و

---

۱. انتریوز

ماشین‌آلات و کارخانه برق و غیره در کنار جاده تمرکز داده و همچنین مدتی است که در نزدیکی شاه‌آباد غرب شرکت (برزوکه) مشغول ساختمان سربازخانه و مرکز سپاه می‌باشد و تاکنون تعدادی از این بنا ساخته شده. مسافرین عازم عراق با مشاهده این فعالیت‌ها شایع نمودند که آمریکایی‌ها در مرز عراق پایگاه نظامی ساخته‌اند. مراتب استحضاراً معروض صحت و سقم اطلاعیه منوط به تحقیقات بیشتری از طرف نمایندگان سیاسی دولت شاهنشاهی در عراق می‌باشد.

از طرف رئیس شهربانی استان پنجم
سرهنگ دولتشاهی

۲/۲۰۴۵
۴۷/۱۱/۲۷

رونوشت جهت استحضار به وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی ایفاد می‌شود.
ورود به دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۶۱۶۱ ـ تاریخ ۳۷/۱۲/۵ استاندار استان پنجم ـ سرلشکر مقبلی
(بنابراین چون مقام وزارت ملاحظه فرموده‌اند، بایگانی شود. ۳۷/۱۲/۱۰)

۲۱۷

وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی
تاریخ: ۳۷/۱۱/۲۶ ـ شمارهٔ ۱۱۳۹۳
محرمانه

طبق اطلاع واصله

۱ ـ میرحاج که با ملامصطفی وارد عراق شده بود پس از دو هفته توقف به روسیه مراجعت نموده است.

۲ ـ امام جمعه سلیمانیه که الآن شیخ‌محمد خطیب است و همچنین شیخ‌لطیف و عبدالله گوران و حسن رفعت شهردار سابق سلیمانیه در روسیه هستند. شیخ‌لطیف و شیخ‌محمد به زبان کردی از رادیو مسکو و تاشکند سخنرانی کرده که از برنامه عربی رادیوهای مذکور پخش گردیده است.

مدیرکل **رئیس اداره سیاسی** **وزیر کشور**

گیرندگان: استانداری آذربایجان غربی ـ استانداری کردستان ـ استانداری کرمانشاهان ـ استانداری خوزستان
آقای رئوفی فرماندار اورامانات ۳۷/۱۲/۲۶

۲۱۸

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی
کشور عراق
موضوع: شایعه مسافرت ملامصطفی به قلعه‌دیزه
منبع: ج ـ تقویم: ۳

شماره ۱۱۴۰۲/۹ب۷
تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۱۱/۲۰
تاریخ وصول خبر ۱۳۳۷/۱۱/۲۳
(بعرض برسد) (محرمانه)

طبق اطلاع واصله ملامصطفی قرار است به قلعه‌دیزه رفته و به وضع آنجا رسیدگی نماید.

گیرندگان: وزارت کشور ـ وزارت امورخارجه ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران
ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۶۰۵۴ ـ تاریخ ۳۷/۱۲/۲۸
(ملاحظه شد، ۱۲/۶ ـ خود مقام وزارت ملاحظه فرمایند. ۳۷/۱۲/)

۲۱۹

وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی
کشف رمز کردستان ـ اداره ۷۸۰.

[وزارت] کشور طبق گزارش فرمانداری بانه شعبه حزب دمکرات کردستان به رهبری نوری احمد طه که طرفدار ملامصطفی بارزانی و رژیم دولت عراق می‌باشد در سلیمانیه تأسیس و محل حزب نیز مقابل عمارت شیخ قادر عموی شیخ‌لطیف و باباعلی است و نامبرده در تمام دوائر دولتی سلیمانیه نفوذ کامل دارد. ۱۷۹۸ ۳۷/۱۱/۲۵
استاندار نورافشار

محرمانه ـ (به دولت، دفتر مخصوص [؟] منعکس شود. ۱۱/۲۴
جناب آقای نخست‌وزیر ـ ریاست دفتر مخصوص شاهنشاهی
گیرندگان: ۱۵۸۰۱ / ۳۷/۱۱/۲۸
وزارت امورخارجه ـ وزارت جنگ ـ سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ ژاندارمری کل کشور ـ شهربانی کل کشور

۲۲۰

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۱۱/۲۵ ـ شمارهٔ ۸۷۹۵۳/ ه ت

محترماً به استحضار می‌رساند، اطلاعیه واصله از بانه حاکی است در قصبه پنجوین افراد احزاب ایرانیان را گرفته و تحویل پلیس می‌دهند. در سلیمانیه اهالی با خواندن

شعار و سرود زنده باد عبدالکریم قاسم از خیابان عبور می‌نمایند و مأمورین انتظامی مغازه و کافه‌ها بازرسی و عکس عبدالناصر را از هر مغازه‌ای کشف نمایند، صاحب مغازه را زندانی و عکس را پاره می‌نمایند.

دو ماه قبل ملامصطفی بارزانی به شهر کرکوک پس از یک ساعت چندین کامیون پر از کردهای سلیمانیه جهت استقبال وی به کرکوک آمده و نامبرده ضمن سخنرانی گفته برادران کرد و عرب باید دست به دست هم داده و با استعمار مبارزه نمایند. در این موقع اهالی ترک زبان کرکوک تظاهرات شدیدی نموده و با اسلحه‌های گرم و سرد بارزانی و طرفدارانش حمله و چندین نفر از آنها را مجروح و به سلیمانیه فرار کرده‌اند.

ملامصطفی نیز ناچار با هواپیما کرکوک را ترک پس از عزیمت وی عده‌ای از تظاهرکنندگان وسیله مأمورین انتظامی زندانی شده و فعلاً اهالی کرکوک مخالف سرسخت ملامصطفی می‌باشد.

رئیس شهربانی کل کشور

سپهبد علوی مقدم

گیرندگان: جناب آقای نخست‌وزیر

$\frac{۱۴۲۷۳}{۳۷/۱۱/۲۹}$ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۵۰۸۲۱ ـ تاریخ ۳۷/۱۱/۲۹

۲۲۱

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک

گزارش اطلاعات خارجی — شماره ۹/۱۱۴۰۶ب۷

کشور لبنان — تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۱۱/۲۵

موضوع: نوشته روزنامه الکیفاح — تاریخ گزارش ۳۷/۱۱/۲۵ (بعرض برسد)

منبع: ج ـ تقویم: ۳ — محرمانه

طبق اطلاع واصله روزنامه الکیفاح چاپ بیروت طی مقاله‌ای که درباره تشکیل دولت کردستان آزاد نوشته است، ملامصطفی را عامل تشکیل معرفی کرده که در آتیه نزدیکی به کمک شوروی موفق به تشکیل این دولت خواهد شد.

گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ـ وزارت امورخارجه

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۶۰۶۱ ـ تاریخ ۳۷/۱۱/۳۰

وزارت کشور ـ اداره سیاسی ـ $\frac{۵۶۰۶۶}{۳۷/۱۲/۱۳}$ محرمانه وزیر کشور

گیرندگان: شهربانی کل کشور ـ استانداری آذربایجان غربی ـ استانداری کردستان ـ استانداری کرمانشاهان

۲۲۲

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی
کشور عراق
موضوع: پاسدار تشریفاتی
منبع: ج ـ تقویم: ۳
شماره ۹/۱۱۴۱۱ب۷
تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۱۱/۳۰
تاریخ گزارش ۳۷/۱۱/۲۶ (بعرض برسد)
محرمانه

طبق اطلاع واصله یک گروهان پاسدار تشریفاتی در بغداد درب منزل ملامصطفی بارزانی است.

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۶۰۹۹ ـ تاریخ ۳۷/۱۱/۲
(بنابراین چون مقام وزارت ملاحظه فرموده‌اند، ۳۷/۱۲)
گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ـ وزارت امورخارجه

۲۲۳

وزارت کشور ـ ژاندارمری کل کشور
ادارهٔ ستاد ـ دایره رکن ۲ ـ شعبه اطلاعات
محرمانه مستقیم (بعرض برسد) ـ (...گزارش بعرض برسد ۳۷/۱۱/۳۰)
تاریخ: ۳۷/۱۱/۲۶ ـ شمارهٔ ۷۶۰۷ ـ

محترماً معروض می‌دارد، گزارش تلگرافی مورخ ۳۷/۱۱/۲۵ استانداری کردستان مستند به گزارش فرمانداری بانه حاکی است که شعبه حزب دمکرات کردستان به رهبری نوری احمد طه که طرفدار ملامصطفی بارزانی و رژیم دولت عراق می‌باشد در سلیمانیه تأسی و محل حزب نیز مقابل عمارت شیخ قادر عموی شیخ‌لطیف و باباعلی بوده و نامبرده در تمام دوائر دولتی سلیمانیه نفوذ کامل دارد.

(از طرف) فرماندار ژاندارمری کل کشور
سرتیپ سینکی

گیرندگان: تیمسار ریاست ستاد بزرگ ارتشتاران
ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۵۵۲۷۰ ـ تاریخ ۱۳۳۷/۱۱/۲۵
وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه اداره سیاسی ـ شماره ۱۴۰۹۷ ـ تاریخ ۳۷/۱۱/۲۶

۲۲۴

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی
کشور عراق
موضوع: ملامصطفی بارزانی
منبع: ج ـ تقویم: ۳

شماره ۹/۱۱۷۹۷ب۷
تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۱۲/۱۱
تاریخ گزارش ۳۷/۱۲/۵
(بعرض برسد)

طبق اطلاع واصله روز پنجشنبه ۱۱/۳۰ ملامصطفی و عده‌ای از همراهانش و گارد مخصوص نامبرده در حالی که شمشیر در دست داشتند برای زیارت مرقد مطهر سیدالشهدا(ع) در کربلا مشرف گردیدند. این عده هنگامی که می‌خواستند به حرم حضرت ابوالفضل مشرف گردند عده زیادی تجمع کرده و به نفع ملامصطفی شعار دادند به طوری که نامبرده از زیارت منصرف شده و به بغداد مراجعت کرده است.

محرمانه ـ (به «۱» منعکس شود ۳۷/۱۲/۱۳)
ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۶۱۶۳ ـ تاریخ ۳۷/۱۱/۱۶
گیرندگان: وزارت کشور ـ وزارت امورخارجه ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران
وزارت کشور ـ شماره خصوصی ۱۶۱۶۳/ ۱۱/۱۷/ ـ وزیر کشور
گیرندگان: استانداری آذربایجان غربی ـ ۳۷/۱۲/۱۴

۲۲۵

اطلاعات حاصله از اوضاع عمومی عراق
تاریخ: ۳۷/۱۲/۶ ـ (بعرض برسد. ۳۷/۱۲/۱۲)

جهت وطن‌پرستان که به نام کمونیست معروف هستند عبارتند سازمان الشمول به معنی وطن‌پرستان که عبارت است از جمعیت هواداران صلح، سازمان جوانان دمکرات، سازمان دفاع از حقوق زنان که از زنان و دختران عراق به وجود آمده است، نهضت مقاومت شعبث (سعدیه) که سابقاً غیرسیاسی بوده است و مرام آن کمونیستی بوده است.

زیرا از طرف شخص سرلشگر قاسم نخست‌وزیر تقویت گردیده‌اند و فعلاً نهضت نامبرده با سازمان دانشجویان عراق در اختیار ارتش درآورده است و آنها نیز در کلیه

شهرستان‌های عراق در شعبات منطقه خود مسلح و عهده‌دار انتظامات داخلی و بازرسی به اشخاصی مشکوک و متفرقه می‌باشند.

مرتباً افراد وابسته به این سازمان در کلیه شهرستان‌ها به تمرین اسلحه مشغول می‌باشند.

ریاست نهضت مقاومت ملی به طوری که در بالا قید گردیده به عهده مصطفی بارزانی و نیابت او سرهنگ دوم سابق میرحاج احمد می‌باشد.

هواداران صلح در کلیه نقاط کشور عراق دارای شعبات و تابلوهایی که سردرب آن از پیکاسیون‌هایی کبوتر صلح ترتیب داده شده است.

در کلیه تظاهرات اعم از دختران و پسران و زنان مرتباً کبوتر صلح را همراه خود حمل و مظهر آرمان‌های خود قرار داده‌اند.

در مقابل حزبهای متحد و مختلف عراق که در بالا شرح داده فقط حزب کردستان آزاد وجود دارد که آن نیز در یک ماه و نیم قبل با حضور نمایندگان کلیه نقاط کردنشین در بغداد تحت رهبری مصطفی بارزانی به وجود آمد که مرکز آن منزل شخص نوری سعید است. واقع در بغداد جدید (کراده مریم)

مرکز کردستان آزاد در اطراف و جلو درب آن افراد مسلح بارزانی نگهبانی می‌دهند که در معنی منزل شخص مصطفی بارزانی و مرکز کردستان آزاد است.

شیخ سلیمان و میرحاج احمد مرتباً در بین راه بادکوبه و بغداد در آمدورفت می‌باشند. شیخ سلیمان برادر مصطفی بارزان که در سالهای ۵۶ در موقع فعالیت کمونیست‌ها در سوریه به نام کردستان آزاد با خالد بکتاش همکاری می‌نمود.

قدرت مصطفی بارزان در بغداد بستگی به (کردفیلی است) که آنها در بغداد اکثریت آنها برابر با اکثریت اعراب خواهد بود.

یک عده از هواپیماهای جت میگ شوروی مرتباً اسلحه‌هایی را به عراق وارد می‌نمایند و از آن نیز به طرف الجزایر به نام؟؟ قاسم حمل می‌شود.

شخص مصطفی بارزان در عراق اکثر تبلیغات کمونیستی را به عمل می‌آورد.

در کلیه شهرستان‌های عراق دو حزب کردستان و مقاومت ملی وجود دارد. حزب کردستان از اشخاص ثروتمند و چیزدار تشکیل گردیده از ترس نگهداری زندگی خود از دست کمونیست‌ها به این حزب پیوسته‌اند.

ولی عمال کمونیست که شعبهٔ حزب مقاومت وطن‌پرستان نامیده می‌شود مسلح هستند و در تمام شهرستان‌ها به امورات معمولی مداخله بنمایند و؟؟؟ روزانه خود را از آن تأمین می‌نمایند. اکثر بین دو حزب اختلاف وجود دارد.

اخیراً در ۲۰ روز پیش چند نفر از افسران شوروی به پنجوین، حلبچه آمده بودند و حتی در آبادی (معروف به خان شیخان واقع در یک کیلومتری مرز ایران با شهر مریوان پیاده شده و دروازه‌های مرزی را تحت بازرسی قرار دادند) در مراجعت به طرف حلبچه مرز پاوه نوسود و دربندخان قصرشیرین رفته بودند به طوری که مسافر نامبرده اظهار می‌داشت مرتباً از این مأموریت در خط الوس مرزی ایران و ترکیه در تردد می‌باشند.

در دو سه هفته قبل حاج عزالممالک اردلان سفیر کبیر ایران در عراق که به کاظمین و عراق رفته بود در آنجا نسبت به ماشین او ادای بی‌احترامی به عمل آمده بود.

مرتباً مأمورین عمال توده‌ای شب و روز در اطراف سفارت ایران نگهبان می‌دهند و کاملاً او را به سفارت ایران تحت کنترل آنها می‌باشند. چنانچه اشخاص به آنجا رجوع نماید در مراجعت تحت بررسی توده‌ای‌ها قرار خواهد گرفت.

مصطفی بارزان در مراجعت شیخ‌لطیف در ۱۰ روز قبل به سلیمانیه آمده بود و از راه قلعه دیزه منطقه سردشت ایران به طرف رواندوز رفته و پس از بازدید با کلیه رؤسای عشایر ارتباط با کلیه عشایرهای مرزی ایران برقرار نموده است.

اخیراً در عراق به نام کمیته کردستان آزاد که در آلمان شرقی تهیه شده بود کارت‌هایی تهیه نموده که متن قطعنامه آن را برای کردهای ایران، عراق، ترکیه و سوریه بفرستند.

شیخ‌لطیف پس از مراجعت از مسکو کاملاً با مصطفی همراه و همصدا گردیده است و نیز در تمام موارد نظریات مصطفی را تأیید می‌نماید.

کردستان آزاد شعبه سلیمانیه تحت نظر شیخ‌لطیف می‌باشد و روزنامه (ژین) کردی که به زبان کردی چاپ می‌شود ارگان رسمی کمیته نامبرده می‌باشد.

در مرکز کردستان آزاد مرتباً از افراد کرد شوروی مشاهده می‌گردد.

بین سفارت شوروی در بغداد و سفارت شوروی ایران مرتباً درباره کردها و توده‌ای‌ها ارتباط برقرار است.

(رونوشت برابر اصل است)

۲۲۶

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران ـ بغداد
تاریخ: ۳۷/۱۲/۷/م ـ شمارهٔ
محرمانه

وزارت امورخارجه ـ(اداره اول سیاسی)

عطف به نامه محرمانه شماره ۱۵۵۵۱ مورخ ۳۷/۱۱/۲۸ و اطلاعیه منضم به آن راجع به ملامصطفی بارزانی و شیخ‌لطیف اشعار می‌دارد که ملامصطفی مانند سابق در بغداد اقامت دارد و اگر مسافرت کوتاه و موقتی به بارزان نموده باشد اعلام نگردیده است. محل اقامت دائمی شیخ‌لطیف در سلیمانیه است و اخیراً به طور موقت به بغداد آمده است و در هر صورت هر دوی آنها با دولت فعلی کمال همکاری را دارند.

سفیرکبیر
امان‌الله اردلان

۲۲۷

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی
کشور عراق
موضوع: روابط شیخ‌لطیف و ملامصطفی
منبع: ج ـ تقویم: ۲

شماره ۹/۱۱۹۹۱ب۷
تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۱۲/۱۴
تاریخ گزارش ۱۳۳۷/۱۲/۱۰
(بعرض برسد)

طبق اطلاع واصله: روابط شیخ‌لطیف و ملامصطفی بارزانی بسیار بد شده است با این که هر دوی آنها طرفدار شوروی می‌باشند با یکدیگر رقابت داشته و هر دو ادعای پیشوایی اکراد را دارند.

از طرف دیگر بین کردهای ملاک و کردهای جوان اختلاف عقیده و تضاد شدیدی پیدا شده است. زیرا دسته اخیر طرفدار تقسیم اراضی می‌باشند و در نتیجه مبارزه بین مالکین و طرفداران آنها با کردهای جوان و طرفدار کمونیست ممکن است اتفاقات مهمی رخ دهد اکنون سه دسته سیاسی متفاوت بین کردهای عراقی فعالیت می‌کنند:

۱ ـ کردهای ناسیونالیست
۲ ـ طرفداران شیخ‌لطیف
۳ ـ طرفداران ملامصطفی بارزانی

نظریه

ملامصطفی و شیخ‌لطیف ظاهراً با یکدیگر رابطه حسنه دارند ولی در باطن هر کدام جداگانه برای رسیدن به هدف خود کوشش می‌نمایند.

وزیر کشور

گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ـ وزارت امورخارجه
استانداری آذربایجان غربی ـ استانداری کردستان ـ استانداری کرمانشاهان

۲۲۸

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی شماره ۹/۱۱۹۹۲ب۷
کشور عراق تاریخ وقوع ۱۳۳۷/۱۲/۱۴
موضوع: ملامصطفی تاریخ گزارش ۳۷/۱۲/۱۰
منبع: ب ـ تقویم: ۳ (بعرض برسد)

طبق اطلاع واصله روز به روز نفوذ ملامصطفی در میان اکراد عراقی بیشتر شده و چون مدت‌ها در شوروی بوده است در میان کمونیستهای عرب عراق نیز نفوذ کاملی دارد و در کلیه کارها با او مشورت می‌شود در کارهای دولتی نیز نظارت کامل دارد. در ضمن مشغول تشکیل اتحادیه هایی در مناطق کردستان و شمال عراق می‌باشد شایع است از دولت عراق تقاضای اسلحه برای بارزانی‌ها نموده ولی موفق نشده است.

نظریه

به بارزانی‌ها اسلحه داده شده است و به افراد این ایل نیز تعلیمات نظامی داده می‌شود.

محرمانه ـ ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۹۷۹۸ ـ تاریخ ۳۷/۱۲/۱۴
گیرندگان: وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ـ وزارت امورخارجه
(۱ ـ ۲ ـ ۳ منعکس شود. ۱۲/۱۳/)
وزارت کشور ـ شماره خصوصی ۱۶۷۹۸ / ۳۷/۱۲/۲۲
گیرندگان: استانداری آذربایجان غربی ـ استانداری کردستان ـ استانداری کرمانشاهان

۲۲۹

وزارت امورخارجه ـ ادارهٔ اول سیاسی (محرمانه)
تاریخ: ۳۷/۱۲/۱۱ ـ شمارهٔ ۱۶۱۵۵

وزارت کشور (سیاسی ـ بعرض برسد.)

بازگشت به نامه شماره ۱۳۹۶۰/م ـ ۳۷/۱۱/۵ متضمن گزارش فرمانداری کل بانه اشعار می‌دارد:

از سفارت کبرای شاهنشاهی راجع به خبر مربوط به تعیین ملامصطفی بارزانی به ریاست شرطه استعلام شد جواباً سفارت کبرای نامبرده می‌نویسد که مطلب عاری از حقیقت است.

(از طرف) وزیر امورخارجه

۱۶۵۹۷ ـ ۳۷/۱۲/۱۹

۱۴۹۸۵ ـ ۳۷/۱۲/۱۹ رونوشت عطف به شمارهٔ $\frac{۱۵۰۵}{۳۷/۱۰/۲۷}$ جهت استحضار استانداری کردستان فرستاده می‌شود.

رئیس اداره سیاسی وزیر کشور

ورود به دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۶۵۹۷ ـ تاریخ ۳۷/۱۲/۱۲

وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه اداره سیاسی ـ شماره ۱۴۹۸۵ ـ تاریخ ۳۷/۱۲/۱۲

۲۳۰

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۱۲/۱۳ ـ شمارهٔ ۹۲۴۸۶/ هـ ت

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار می‌رساند اطلاعیه واصله از رضائیه حاکی است چند روز قبل شخصی به نام (جتیو کرد) که موقع فرار ملامصطفی بارزانی با وی به شوروی رفته از عراق به قریه (برشقرن) آمده و با طاهر سمتکو و رشید جهانگیری ملاقات و به بهانه عروسی کدخدای قریه را نیز دعوت و اوراق حزب منحله (کومله) کردستان را بین اکراد پخش نموده‌اند.

رئیس شهربانی کل کشور
سپهبد علوی مقدم

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۷۹۲۰/۴ ـ تاریخ ۳۷/۱۲/۱۷

۲۳۱

وزارت امورخارجه ـ ادارهٔ اول سیاسی ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۱۲/۱۷ ـ شمارهٔ ۱۶۵۳۵ ـ پیوست دارد

وزارت کشور (سیاسی ـ دایرهٔ ۲)

بازگشت به نامه شماره ۱۳۵۴۵ ـ ۱۴۸۱۹ ـ ۳۷/۱۱/۲۳ رونوشت گزارش شماره ۱۴۶۴ ـ ۳۷/۱۱/۷ سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد راجع به ملامصطفی بارزانی و شیخ‌لطیف به پیوست ایفاد می‌گردد.

(از طرف) وزیر امورخارجه

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۶۹۵۶ ـ تاریخ ۳۷/۱۲/۱۷
وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه اداره سیاسی ـ شماره ۱۵۲۹۹ ـ تاریخ ۳۷/۱۲/۱۸
محرمانه ـ شهربانی کل کشور ۳۷/۱۲/۱۹

وزیر کشور
سپهبد باتمانقلیچ

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ: ۳۷/۱۱/۱۲ ـ شمارهٔ ۸۴۷۳۶/ج

وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند اطلاعیه واصله از سقز حاکی است طبق اطلاع واصله ملامصطفی بارزانی اخیراً به بارزان رفته و شیخ‌لطیف هم در سلیمانیه به کار خود مشغول و با دولت فعلی عراق همکاری ندارد.

رئیس شهربانی کل کشور
سپهبد علوی مقدم

گیرندگان: جناب آقای نخست‌وزیر
ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۱۴۸۱۹ ـ تاریخ ۳۷/۱۱/۱۵
وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه اداره سیاسی ـ شماره ۱۳۵۴۵ ـ تاریخ ۳۷/۱۱/۱۴

۲۳۲

وزارت کشور ـ ادارهٔ سیاسی
تاریخ: ۳۷/۱۲/۱۷ ـ شمارهٔ ۱۶۵۶۲

طبق اطلاع واصله از عراق رشید افندی و کمال افندی که به ترتیب بخشدار و رئیس ژاندارمری یاسنه عراق (سی‌وشش کیلومتری بانه) می‌باشند، شدیداً مشغول تبلیغات کمونیستی بوده و کارتهایی به نام نیروی مقاومت ملی بین اهالی توزیع کرده‌اند.

در این بابت تحقیقات لازم معمول و از نتیجه وزارت کشور را مستحضر سازید.

۳۷/۱۲/۱۴ رئیس اداره سیاسی وزیر کشور

۲۳۳

وزارت کشور ـ استانداری آذربایجان غربی
تاریخ: ۳۷/۱۲/۲۳ ـ شمارهٔ ۱۷۹۶۵/ج
محرمانه ـ مستقیم

جناب آقای استاندار استان ۴ آذربایجان غربی

گزارش گروهان ژاندارمری ماکو به استناد اطلاعیه رسیده حاکی است چند روز پیش سه نفر به اسامی شیخ لطف‌الله و قادر رشید و زیرو نام که گویا از کسان ملامصطفی بارزانی بوده‌اند از مرز شوروی به خاک ایران وارد با راهنمایی کسان جعفر عجو رئیس طایفه علی محولی از خط سیرشدی و آق گل به قریه نادری ترکیه منزل احمد نام کدخدای قریه رفته‌اند. اطلاع مکتسبه حاکی است نامبردگان در خاک ترکیه از طرف سرهنگ رکن‌الدین فرمانده گردان چالدران ترکیه تحت تعقیب می‌باشد. به گروهان دستور داده شد نسبت به صحت و سقم موضوع و نحوه مأموریت سه نفر یادشده بالا کاملاً رسیدگی و بررسی نموده نتیجه راگزارش نمایند. نتیجه متعاقباً به استحضار خواهد رسید.

فرمانده هنگ مستقل ژاندارمری آذربایجان غربی
سرهنگ امین‌زاده

۱۲۰۰/۳۷/۱۲/۲۵ رونوشت به وزارت کشور ـ اداره سیاسی ارسال می‌شود ـ به ژاندارمری دستور تعقیب موضوع و اعلام نتیجه داده شد.
استاندار آذربایجان غربی ـ ملکی

وزارت کشور ـ ورود به دفتر محرمانه اداره سیاسی ـ شماره ۱۷۹ ـ تاریخ ۳۸/۱/۱۲

۲۳۴

وزارت کشور ـ محرمانه

وزارت امورخارجه ـ اداره اول سیاسی

عطف به نامه محرمانه ۱۲۲۰۲ مورخ ۱۳۳۷/۱۲/۱۹ راجع به اطلاعاتی در مورد جریان‌های اخیر عراق به استحضار می‌رساند:

۱ ـ آمدن ۲۵۰ نفر از اهالی جوانرود به بغداد طبق تحقیقاتی که به عمل آمد صحت ندارد. جوانرودی‌هایی که به عراق آمده‌اند همان طور که قبلاً به استحضار رسیده در حال حاضر در حوالی حلبچه به سر می‌برند.

۲ ـ در تاریخ سوم آذرماه گذشته میتینگی در شارع الرشید متضمن شعارهایی علیه ایران و امریکا داده نشد و خبر رسیده به وزارت متبوعه عاری از صحت است.

۳ ـ همانطوری که در ردیف ۳ تلگراف کشف شماره ۵۹۰۵ مورخ ۳۷/۹/۶ گزارش داده شده روز ۲۵ نوامبر (۳۷/۶/۴ میتینگ عظیمی در تأیید اقدامات دولت عبدالکریم قاسم از طرف دسته‌های سیاسی مختلف عراق در میدان ورزی بغداد صورت گرفت.

۴ ـ با تصویب دولت عراق سازمان دانش‌آموزان و دانشجویان عراق به وجود آمده در انتخابات سازمان کاندیداهای چپ پیروز شدند و نیز دولت قانونی برای تشکیل سندیکاهای کارگران تنظیم نموده و در آینده سندیکاهای مزبور تشکیل خواهند گردید.

۵ ـ شایعات مربوط به شرکت برادران بارزانی در کابینه با دادن مقام پیشوایی به یکی از آنها صحت ندارد و در حال حاضر زمینه‌ای برای چنین اقدامی دیده نمی‌شود.

۶ ـ موضوع فشاری که نسبت به ایرانیان در عراق صورت می‌گیرد مربوط به اجرای قانون کار است که جریان آن به تفصیل قبلاً معروض افتاده است. ضمناً بعضی عناصر هم مخفیانه ایرانیان را به داوطلبی تابعیت عراق تشویق می‌نمایند که گزارش آن هم جداگانه تقدیم شده است.

کاردار

محمود ملایری

۲۳۵

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ ۳۸/۲/۹ ـ شماره ۵/۷۶۲۱ج

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً پیرو اطلاعیه شماره ۵/۶۲۴۲ج ـ ۳۸/۲/۶ به استحضار می‌رساند اطلاع واصله از سقز حاکی است بین اکراد بارزانی که از روسیه به عراق مراجعت کرده‌اند چند نفر افسر روس نیز بوده‌اند. ضمناً از طرف حزب شیوع جاسوسانی به کردستان اعزام شده که میان اکراد اختلاف سنی و شیعه ایجاد نمایند و موضوع تحت پیگرد است.

(از طرف) رئیس شهربانی کل کشور
سپهبد علوی مقدم

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر - شمارهٔ ۱۱۱۳/۴ - تاریخ ۳۸/۲/۱۲

۲۳۶

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ ۳۸/۲/۴ ـ شماره ۵/۵۹۵۲ت

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار می‌رساند اطلاعیه واصله از سنندج حاکی است چند نفر قاچاقچیانی که برای خرید چای به پنجوین عراق می‌روند اخیراً تا نزد یکی مرز رفته‌اند ولی طرف معامله آنها در پنجوین برای آنها پیغام فرستاده که از آمدن به پنجوین خودداری نمایند زیرا عناصر بارزانی که از شوروی به عراق آمده‌اند برای دستگیری ایرانیانی که به عراق وارد می‌شوند سخت تلاش می‌کنند و علاوه بر دستگیری هرچه وجه و اشیاء همراه داشته باشند به یغما می‌برند.

(از طرف) رئیس شهربانی کل کشور
سپهبد علوی مقدم

شمارهٔ ۱۱۷۲/۴ ـ تاریخ ۳۸/۲/۱۶

۲۳۷

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ ۳۸/۲/۹ ـ شماره ۵/۶۸۲۶ج

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار می‌رسد طبق اطلاعی که به شهربانی سقز رسیده دولت عراق املاک مرحوم نوری سعید را در اختیار ملامصطفی بارزانی گذارده و او را تقویت می‌نماید.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور
سپهبد علوم مقدم

ورود به دفتر محرمانه اداره سیاسی ـ شماره ۱۲۰۰/۴ ـ تاریخ ۳۸/۲/۲۶

۲۳۸

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ ۳۸/۳/۵ ـ شمارهٔ ۵/۱۲۹۴۰ت

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار می‌رساند طبق اطلاعیه واصله چون دولت عراق از موقع ورود ملامصطفی بارزانی و بارزانی‌های ساکن شوروی به عراق به منظور جلب توجه آنان ملت عراق را دو ملت کرد و عرب معرفی و امتیازات فراوانی نیز برای آنها قائل شده است موجبات نارضایتی ترکها را که اکثراً در شهرستان‌های شمال و خاور عراق ساکن هستند فراهم نموده و این نارضایتی گذشته از این که ترکها را به مخالفت با دولت عراق کشانیده متدرجاً به عداوت بیشتری بین افراد مزبور مبدل می‌شود. لیکن مأمورین مراقب از تصادم آنها جلوگیری می‌نمایند. با این وصف عصر روز ۳۸/۲/۲۸ در خانقین بین چند نفر کرد و ترک بدواً نزاع جزئی واقع و دامنه‌ای وسعت پیدا کرده و عده کثیری از دو طایفه به یکدیگر حمله‌ور در نتیجه عده‌ای مقتول و مجروح و مأمورین با زحمات زیاد طرفین را متفرق و عده‌ای در حدود چهارصدنفر را دستگیر و در آنجا زندانی نموده‌اند.

(از طرف) رئیس شهربانی کل کشور ـ سپهبد علوم مقدم

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۲۳۶۴/۴ ـ تاریخ ۳۸/۳/۳۰

۲۳۹

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
تاریخ ۳۹/۳/۲۴ ـ شماره ۵/۱۶۹۸۵ج
پیوست دارد
از: شهربانی کل کشور
به: جناب آقای نخست‌وزیر
درباره اوضاع داخلی کشور عراق

محترماً به استحضار می‌رساند رونوشت اطلاعیه واصله از سنندج در مورد وضع داخلی کشور عراق به ضمیمه ایفاد می‌گردد.

از طرف رئیس شهربانی کل کشور ـ سپهبد علوی مقدم

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۴۳۹۳/۴ ـ تاریخ ۳۹/۴/۲۶

رونوشت اطلاعیه واصله از مرز عراق (سنندج) حاکی است:

۱ ـ اخیراً بین ملامصطفی بارزانی و شیخ رشید عموزاده‌اش اختلاف شدیدی بروز که منجر به زدوخورد بین طرفداران آنان در منطقه (بارزان) گردیده شایع است بین عبدالکریم قاسم و ملامصطفی بارزانی اختلاف بروز نموده است.

۲ ـ روز ۱۲ ماه جاری شیخ لطیف با چهار نفر مسلح از نوکران خود به (پنجوین) وارد. گفته شده نامبرده قبلاً در منطقه (پشتدر) بوده.

۳ ـ محمدرشید خان معروف تقاضای پناهندگی به ایران را نموده ولی پذیرفتن تقاضای او مورد مطالعه مقامات مربوطه می‌باشد.

۴ ـ جلال فرزند محمد میرزا فتاح اصلاً عراقی ساکن قریه (پیران) ایران و شیخ عارف عراقی ساکن (خرماق) عراق با قائم مقام حلبچه آمدورفت می‌کنند هرچند روز به ایران وارد و اخباری کسب و به نامبرده می‌دهند. شیخ عارف با طایفه (لهونی) در ایران و سرگرد لهونی در عراق نیز رابطه دارد.

۵ ـ اخیراً ایل (جاف) به پنجوین آمده و قرار است مقامات عراقی راجع به ورود آنان به مقامات ایرانی گفتگو نمایند. گفته شده است با وضعی که بر اثر خشکسالی و نبودن محصول و بروز بیماری که در بین دامها در عراق شیوع پیدا نموده چنانچه به این طایفه که کار آنها دامداری است اجازه ورود به ایران داده نشود، وضع آنان سخت در خطر خواهد بود.

۶ـ حدود ده روز قبل سردار بیگ هنگ ژاله مریوان به دست عبدالله‌نام (ساکن کوره دره) کشته شده و قاتل به اتفاق محمود نام برادرش به عراق متواری شده‌اند.

۷ـ بر اثر نطق عبدالکریم قاسم راجع به بین‌النهرین و کشته شدن یک سرباز کرد که جنازه او با تشریفات به پنجوین آورده شده در بین اکراد عراقی نارضایتی زیاد از دولت کنونی عراق فراهم گردیده است.

رونوشت برابر با اصل است.

۲۴۰

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ ۳۸/۴/۶ ـ شماره ۲۱۲۳۱/ه‌ج
جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار می‌رساند طبق اطلاع واصله از سقز افراد بارزانی که از روسیه به کشور عراق مراجعت کرده‌اند در (حاج عمران) و (سیدکانی) تا (برادوست) با اسلحه و مهمات متمرکز در (پنجوین و چوارتا) نیز تحت تعلیمات و فرمان افسران شوروی هستند و برای برقراری ارتباط با اکراد (سردشت) و (مهاباد) فعالیت زیاد می‌کنند. ولی به واسطه مراقبت‌های دقیق مأمورین مرزی ایران تاکنون موفق نشده‌اند و جوانرودی‌های مقیم در کشور عراق از طرف افسران روسی تقویت و تحریک می‌شوند که به پادگان‌های (نوسود) و پاوه حمله نمایند.

(از طرف) رئیس شهربانی کل کشور ـ سپهبد علوی مقدم

شماره ۲۹۴۱/۴ـ تاریخ ۳۸/۴/۲۱

۲۴۱

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
محرمانه
تاریخ ۳۸/۵/۲۰ ـ شمارهٔ ۵/۳۲۷۵۷
جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار می‌رساند طبق اطلاع واصله شایعاتی در شهر منتشر گردیده

مبنی بر این که از طرف کمونیست‌ها چند نفر به کردستان رفته تا اهالی آن حدود را تحریک به یاغی‌گری نمایند و این عمل به طور محرمانه انجام گرفته و در نتیجه منجر به مسافرت آقای وزیر کشور به آن نقاط گردیده. گفته می‌شود جاسوسان کمونیست هنوز با لباس مبدل بین اکراد فعالیت می‌نمایند.

(از طرف) رئیس شهربانی کل کشور ـ سپهبد علوی مقدم

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۴۲۶۲ ـ تاریخ ۳۸/۶/۷

۲۴۲

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ ۳۸/۶/۲ ـ شماره ۵/۳۴۸۳۵ت
پیوست دارد

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً رونوشت اطلاعیه واصله از مرز عراق (سقز) در مورد اوضاع داخلی کشور مزبور جهت استحضار به ضمیمه ایفاد می‌گردد.

(از طرف) رئیس شهربانی کل کشور ـ سپهبد علوی مقدم

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۴۴۹۳/۴ ـ تاریخ ۳۸/۶/۷

رونوشت اطلاعیه واصله از سقز در مورد اوضاع عراق حاکی است:

۱ ـ چندی قبل بین ملامصطفی بارزانی و شیخ لطیف اختلافی تولید که منجر به مشاجره حضوری آنان شده فعلاً نیز با هم کدورت دارند.

۲ ـ بین ملامصطفی بارزانی و عبدالکریم قاسم اختلافی به وجود آمده و فعلاً با یکدیگر ترک مراوده نموده‌اند.

۳ ـ چند روز قبل در سلیمانیه عراق بین حزب پارت دمکرات و حزب شیوعی زدوخورد شدیدی شده در نتیجه عده‌ای مقتول و مصدوم شده و ۵۰ نفر از طرفین وسیله قوای انتظامی دستگیر شدند.

۴ ـ اخیراً قوای جاف با اغنام و احشام خود برای تعلیف به مرز ایران عراق آمده‌اند.

رونوشت برابر اصل است

رونوشت اطلاعیه واصله از مرز عراق

در عراق روزنامه ارکان حزب کمونیست و استقلال کرد تحت نظر سفارتخانه‌های شوروی و چنین کمونیست و روزنامه اُرگان استقلال کرد وابسته به ملامصطفی بارزانی با انتشار اعلامیه مضره به منظور تحریکات اکراد به ایرانی حملات ناروایی به دولت شاهنشاهی ایران می‌نمایند.

۲ ـ محمدرشید خان رئیس عشایر اطراف پنجوین را به منزل خود دعوت ضمن برقراری اتحاد به مشارالیهم اظهار نموده با این که اقوام و عده کثیری از بستگانم که در خاک عراق و ایران سکونت دارند حاضریم تا آخرین نفس به هرگونه اوامر دولت عراق فداکاری نمایم ضمناً مصطفی بیک، محمدامین بیک، حسن بیک که پسرعمو و دایی محمدرشید می‌باشند به عنوان (؟؟؟)[۱] در جلسه مزبور حاضر پس از خاتمه جلسه به محل مراجعت نموده‌اند.

۳ ـ در حدود ۷ هزار نفر بارزانی را به منظور سرکوبی مخالفین دولت عبدالکریم قاسم مسلح نموده‌اند.

۴ ـ عده‌ای از بارزانی‌ها که از شوروی مراجعت کرده و اطلاعات کشاورزی دارند به عنوان سرپرست به کشاورزان سلیمانیه و پنجوین مأمور نموده‌اند.

(رونوشت برابر اصل است)

۲۴۳

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ ۳۸/۶/۲۷ ـ شماره ۳۸۹۰۲/ه ت

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار می‌رساند طبق اطلاع واصله ملامصطفی بارزانی و شیخ لطیف و شیخ‌احمد و سایر سران بارزانی برای تشکیل کردستان آزاد از هرگونه فعالیتی خودداری نمی‌نمایند و افراد حزب منحله توده و نیروی مقاومت ملی و کمونیست‌های عراق نیز که

۱ـ اصل سند (منسکار) با توضیح (ناخوانا) آمده است، شاید پیشکار باشد.

از فعالیت آنها جلوگیری شده فعلاً در این مورد سران کرد را پشتیبانی می‌نمایند و دولت جمهوری عراق هرچند تاکنون موافقت خود را با تشکیل دولت کردستان آزاد اعلام نداشته لیکن اقداماتی دراین‌باره در جریان است. کما این که اکراد ساکن بغداد و بعضی از شهرستان‌های عراق نیز سرشماری شده‌اند.

(از طرف) رئیس شهربانی کل کشور ـ سپهبد علوی مقدم

شماره ۴۸۷۵/۴ ـ تاریخ ۳۲۷/۱۰

۲۴۴

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
ادارهٔ اطلاعات ـ محرمانه
تاریخ ۳۸/۶/۳۰ ـ شماره ۴۳۴۹۱/ه‌ت
پیوست دارد

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً رونوشت اطلاعیه واصله از مرز عراق (قصرشیرین) در مورد اوضاع داخلی کشور عراق جهت استحضار به پیوست ایفاد می‌گردد.

(از طرف) رئیس شهربانی کل کشور ـ سپهبد علوی مقدم

رونوشت اطلاعیه واصله از عراق (قصرشیرین) در مورد اوضاع داخلی کشور عراق

در مورد اکراد بارزانی که به سرپرستی ملامصطفی بارزانی و همچنین اکراد فراری جوانرودی به سرپرستی سرگرد پیشین محمدامین بیک لهونی در عراق متمرکز شده بودند اخیراً این عده در نوار مرزی دست به تجاوزات و خرابکاری زده‌اند در نتیجه ۷ نفر سربازان پاسگاه گارد مسلح گمرک را اغفال به عراق برده و همچنین متجاوز از ۳۰ نفر سارقین مسلح عراقی نوار مرزی تجاوز و در قریه (ازگله) یک نفر سرباز را کشته و سه نفر را نیز مجروح و متواری و اخیراً هم عده‌ای مسلح به عنوان بردن عیال یکی از عشایر به قریه (انجیرک) وارد و زدوخوردی بین آنان واقع و در نتیجه سه نفر مجروح گردیده. با توجه به مراتب معروضه ممکن است عشایر عراقی به تحریکات و خرابکاری‌های خود

ادامه و به سایر نواحی مرزی نیز تجاوزاتی به عمل آورند. بدین لحاظ گروهان پادگان قصر شیرین اخیراً به یک گردان تبدیل و سربازان گارد مسلح گمرک نیز تقویت شده‌اند.

۲۴۵

وزارت کشور ـ سیاسی
محرمانه
تاریخ ۱۳۳۸/۷/۵ ـ شماره ۲/۹۸۵۶
جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً معروض می‌دارد گزارش استانداری کرمانشاهان مستند به گزارش ناحیه ژاندارمری باختر حاکی است که طبق تحقیقاتی که به عمل آمده ملامصطفی بارزانی پیشنهاداتی مشابه پیشنهاد پیشه‌وری به شرح زیر به دولت عراق تسلیم نموده:

۱ ـ ۳ نفر از وزراء کرد باشند.
۲ ـ حق نظارت در بودجه مصرفی عراق را داشته باشد.
۳ ـ قسمت کردستان از عراق مجزا و در مدارس زبان کردی تدریس شود.
۴ ـ افسران و سربازان کرد در ناحیه کردنشین و اعراب در محل خودشان باشند.
۵ ـ مبلغی از منافع نفت به آنها داده شود.

(از طرف) وزیر کشور

گیرندگان:
وزارت جنگ ـ وزارت امور خارجه ـ سازمان اطلاعات و امنیت کشور
ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۵۵۸۷/۴ ـ تاریخ ۳۸/۷/۸

۲۴۶

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
موضوع: ورود افسران فراری به عراق
تاریخ گزارش ۳۸/۱۰/۲۵ شماره ۱/۴۲۸۷ب۷
منبع: ستاد بزرگ ارتشتاران ـ تقویم: ۳

عده‌ای از افسران ایرانی فراری به شوروی و رهبران حزب کومله کردستان و

همدستان قاضی محمد اخیراً به عراق وارد و با نظر ملامصطفی به فراخور حال خود به شغلی گمارده شده‌اند و در ارتش عراق عده‌ای از این افراد و حتی افسران و درجه‌داران روسی دیده می‌شوندکه مشغول فعالیت مضره علیه ایران می‌باشند.

ملامصطفی کاملاً به وضع فعلی و آتی خود اطمینان قطعی دارد زیرا در صورت موفقیت قاسم و دولت او به پشتیبانی طرفداران خود دولت کردستان آزاد را تشکیل خواهد داد و مردم از سه اصل مهم امنیت، مذهب، کسب و کار محروم می‌باشند.

اصل در پرونده الف/۸۷۲ ـ بایگانی ۳۸/۱۲/۱ ح/۲۵

۲۴۷

وزارت کشور
تاریخ ۱۳۳۸/۱۱/۷ ـ شماره ۲/۴۰۳۴الف

محترماً معروض می‌دارد طبق گزارش مورخه ۳۷/۱۱/۳ ناحیه ژاندارمری باختر اطلاعیه مزبور به وسیله گروهان قصرشیرین کسب شده است:

۱ ـ طایفه ملامصطفی بارزانی مورد اطمینان دولت عراق بوده و آنها را با اسلحه‌های ساخت شوروی مسلح نموده‌اند.

۲ ـ طبق اطلاع غیرمحسوس شبکه ایوان حضرت امیرالمؤمنین در نجف به تحریک توده‌ای‌ها به تدریج برداشته می‌شود که ظاهراً جهت تعمیر ولی منظور اصلی برای محو نوشتجات و آثار آن می‌باشد. ضمناً ایوان قدیمی حضرت ابوالفضل را در کربلا به کلی خراب نموده‌اند.

۳ ـ نرخ حبوبات و غله در عراق روز به روز رو به گرانی و اهالی در مضیقه و از وضع کنونی ناراضی می‌باشند.

از طرف فرمانده ژاندارمری کل کشور

سرلشکر عدل

۲۴۸

وزارت امور خارجه
تاریخ ۳۸/۱۲/۱۱ ـ بشمارهٔ ۲۱۸
رونوشت تلگرافی که از بغداد رسیده

چندی قبل گفته شد که شیخ‌احمد بارزانی در منطقه واقعه بین بارزان و زیبار از طرف زیباری‌ها مورد سوءقصد قرار گرفته است. پس از آن مشارالیه به بغداد آمده و با قاسم ملاقات نموده و گفته شده قاسم دستور داده است بین طرفین صلح داده شود. طبق اظهار تیمسار منصورپور وابسته نظامی که در این باب بازجویی دقیق به عمل آورده دولت سرتیپ فواد عارف وزیر مشاور کرد را مأمور این کار کرد و نامبرده به اتفاق ملامصطفی به شمال رفت ولی موفق نشد طرفین را آشتی دهد. از طرفین جداگانه خواست به بغداد بیایند و در بغداد با حضور قاسم جلسه مصالحه تشکیل می‌گردد ولی در این جلسه هم نتیجه حاصل نمی‌شود و مناقشه کلامی شدیدی بین طرفین با حضور قاسم رخ می‌دهد و شیخ‌احمد و ملامصطفی که توقع داشتند قاسم از آنها جانبداری نماید، چون در این اختلاف او را بی‌طرف می‌بینند متعرضانه جلسه را ترک و به حالت قهر به بارزان می‌روند و هنوز در آنجا هستند. خبر اگر به این صورت صحیح باشد حائز کمال اهمیت است. منابع خبر وقوع سوءقصد و وساطت فواد عارف را به دستور قاسم قطعی می‌دانند ولی جریان مناقشه در حضور قاسم هنوز قطعی نیست مشغول بازجویی است نتیجه را بعداً به عرض می‌رساند.

ازرمی

۲۴۹

وزارت کشور
تاریخ ۱۳۳۸/۱۲/۲۶ ـ شماره ۲/۱۳۱۶۷
محرمانه
جناب آقای نخست وزیر
موضوع اوضاع داخلی و سیاسی عراق

محترماً رونوشت گزارش تلگرافی شماره ۵۲۸ ـ ۳۸/۲/۱۸ فرمانداری سقز مبنی بر تشریح جریانات سیاسی عراق جهت استحضار تلوا تقدیم می‌شود.

وزیر کشور
اتابکی

گیرندگان:
وزارت امور خارجه ـ وزارت جنگ ـ سازمان اطلاعات و امنیّت کشور
ورود به دفتر محرمانه نخست وزیر ـ شماره ۲۵۰/۴ ـ تاریخ ۳۹/۱/۵

وزارت کشور

تاریخ ۳۸/۱۲/۲۱ ـ شماره ۷۶۲

کشف رمز سقز ـ کشور طبق اطلاع رسیده اولاً امیربیک یک نفر از پناهندگان عراقی به عراق فرار کرده است. ثانیاً روز ۳۸/۱۱/۱۴ شیخ لطیف با عبدالکریم قاسم ملاقات کرده و دو روز قبل از این ملامصطفی با یک نفر افسر روسی که همراه وی به عراق آمده بود در منزل شیخ لطیف با او ملاقات کرده و گفته می‌شود دولت عراق کوشش می‌کند بین شیخ لطیف و ملامصطفی را سازش دهد. ثالثاً دفتر حزب پارت دمکرات کردستان که در منزل حسین فرزند فتح‌الله فرش فروش در بوکان تشکیل می‌شد مدتی است به سرپرستی رحمن فرزند رسول کشاورز در قریه برده زرد منزل ملاسلطان واقع در حوزه فیض‌الله بیگی بوکان تشکیل می‌شود. رابعاً عبدالکریم قاسم با تصویب مجلس مبلغ گزافی در اختیار ملامصطفی برای تشکیل کردستان آزاد گذارده و مشارالیه مشغول تبلیغات می‌باشد. خامساً به کمال‌الدین افسر عراقی که در ستاد کرکوک و یعقوبیه کار می‌کرد مأموریت داده شده است که در نوار مرزی مهاباد مشغول کسب اطلاع باشد. سادساً دولت عراق به احزاب پارت دمکرات و کمونیست آزادی عمل داده است. گویا با اعطاء آزادی بنابه تصویب هیئت وزیران بوده است. در ضمن رهبر حزب پارت دمکرات به عهد ملامصطفی و رهبر حزب کمونیست به عهده حزب کمونیست به عهده یک نفر از مدیران جراید گذارده شده است. ۵۲۸ ـ ۳۸/۱۲/۱۷

سلیمانی

(رونوشت برابر اصل است)

۲۵۰

وزارت امور خارجه
تاریخ ۳۸/۱۲/۱۸ ـ شماره ۵۰۶۶
رونوشت تلگراف از بغداد

اخبار رادیو و مطبوعات عراق:

۱ ـ خلاصه اظهارات قاسم در کنگره دیروز زنان عراق به قرار زیر است: علیرغم توقعهای استعمار و طمعکاران این جمهوری همچنان پایگاه آزادی خواهد ماند. هم پایگاه آزادی و جنب و جوش در خاورمیانه خواهد ماند و هم با سایر دولتهای عالم در این باره همکاری خواهد کرد. اکنون در عراق زن همگی[1] مرد در راه آزادی‌خواهی و پیروزی پیش می‌رود و دیگر اکنون لزوم ندارد که تمام سازمان شما جامعه دفاع از حقوق زن باشد و طبق اراده شما نام آن از این به بعد جامعه زن عراقی یا جامعه زنان عراقی خواهد بود. شما سابق از حقوق زنان دفاع می‌کردید و اکنون از حقوق میهن دفاع می‌کنید. ما همگام جهان آزادی از بند رسته پیش خواهیم رفت و روی چرخهایی که به خودمان تعلق دارد به پیش روی ادامه خواهیم داد و از راه راست و با قدمهای عاقلانه و اسلوب عادلانه به سوی هدفهای خود پیش خواهیم رفت. سال گذشته قبل از این که به این کنگره بیایم از بودن توطئه‌ای در موصل اطلاع داشتم و ترتیب کار را برای کوبیدن برق‌آسای آن دادم و سپس به این کنگره شما آمدم (مقصود همان شورش شواف در موصل است که در چنین روزی روی داد ـ مترجم) استعمار قادر نیست در ما تأثیر کند و ما امروز به اتحاد و یگانگی و کار مثبت احتیاج داریم. ما تاکنون جزو کمی از هدفهای خود را عملی نکرده‌ایم و هدفهای عمده ما در آینده عملی خواهد شد فئودالیسم از بین خواهد رفت و ما در راه بالا بردن سطح زندگی فقرا تا سطح زندگی ثروتمندان می‌کوشیم.

۲ ـ البلاد مدعی شده که در ایران مردم به تصنیف فاضل رشید بر ضد ایران گوش می‌دهند و از آن نوار می‌گیرند و مأمورین دولت عده‌ای را به جرم این کار دستگیر

---

۱ ـ همگام صحیح است.

نموده‌اند.

۳ ـ روزنامه کمونیستی التقدم نوشته که مجله کردستان که به کردی در ایران چاپ می‌شود فقط به منظور تبلیغات به سفارت‌خانه‌های ایران در خارج ارسال می‌گردد و در داخل ایران در معرض فروش گذاشته نمی‌شود. همین روزنامه مدعی شده که فشار نسبت به اکراد در ایران ادامه دارد و به اصلاح پیش‌بینی‌هایی به دعوی خود راجع به این که ایران نموده است.

۴ ـ دیروز در اثر این که قاسم با اتومبیل‌های همراهش در خیابان حرکت می‌کرده یک اتومبیل سواری تاکسی بین اتومبیل او و اتومبیل فرماندار نظامی قرار می‌گیرد و با اتومبیل فرمانداری نظامی مختصر تصادفی می‌کند. از این جریان آسیبی به کسی نرسیده است.

۵ ـ دادگاه نظامی شماره یک شخصی را که بر روی قاطر موادمنفجره به طور قاچاق از سوریه آورده بود محکوم به سه ماه حبس نموده زیرا ثابت شد که این مواد برای صید ماهی بوده و نیت سویی در کار نبوده است.

۶ ـ التقدم و المبدأ نوشته‌اند که مذاکرات برای وحدت دو حزب کمونیست و اتحاد الشعب در روزهای اخیر روی داده ولی به نتیجه‌ای نرسیده است.

۷ ـ المبدأ تفسیر سیاسی رادیو مسکو را بر ضد ایران ترجمه کرده است.

۸ ـ مبلغ سیصد هزار دینار عراقی برای ساختن خانه جهت ۸۵۳ نفر بارزانی که از شوروی به عراق آمده‌اند اختصاص داده شده است.

۹ ـ مجادله بین روزنامه‌های الاهالی و اتحاد الشعب هنوز ادامه دارد.

ازرمی

۲۵۱

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران ـ بغداد
تاریخ ۱۳۳۹/۱/۲۲ ـ شماره ۱۱
رونوشت گزارش محرمانه
سرکنسولگری شاهنشاهی در بغداد ـ محرمانه

طبق اطلاع واصله دکتر فریدون کشاورز که چندی قبل به عراق آمده در وزارت

بهداری عراق استخدام و فعلاً در بیمارستان «حمایة الاطفال» مشغول کار است.

سرکنسول

جمشید جلایر

۲۵۲

سفارت کبرای شاهنشاهی ایرن ـ بغداد
تاریخ ۱۳۳۹/۱/۲۵ ـ شماره ۷۵
پیوست دارد ـ محرمانه

وزارت امور خارجه

رونوشت گزارش محرمانه شماره ۱۱ مورخ ۱۳۳۹/۱/۲۲ سرکنسولگری شاهنشاهی ایران در بغداد راجع به دکتر فریدون کشاورز را به پیوست تقدیم و اضافه می‌نماید که خود در مراسم گشایش نمایشگاه صنعتی شوروی در بغداد که با حضور قاسم و میکویان روز ۱۳۳۹/۱/۲۱ افتتاح گردید نامبرده را شخصاً دیدم. شخص دیگری هم با همسر خود همراه او بود که دکتر کشاورز او را مراد خطاب می‌کرد و به قراری که بازجویی نمودم نامبرده مراد عزیز بارزانی و دکتر در اقتصاد است که قبل از ۱۹۴۷ در ایران بوده و با خانمی از اهالی رضائیه ازدواج نموده است.

کاردار موقت

کاظم آزرمی

۲۵۳

وزارت امور خارجه
تاریخ ۳۹/۳/۲۴ ـ شمارهٔ ۲۸۴

رونوشت تلگراف از بغداد

این روزها در محیط مطبوعات عراق حمله‌ای بر ضد ایران در مورد رای صادره درباره چار تن از اکراد ایران شروع شده است. حزب دمکرات که رئیس [آن] ملامصطفی بارزانی است اعلامیه در این باره با احزاب و سازمان‌ها و شخصیت‌های مهم فرستاد و از آنها خواستار هماهنگی و پشتیبانی برای جلوگیری از اجرای رای صادره

فوق شده است (موضوع نامه خیلی محرمانه شماره ۲۸۰ مورخ ۳۹/۳/۲۲) همچنین بخشنامه‌ای به نمایندگی‌های سیاسی مقیم بغداد و نامه‌هایی به کمیسیون حقوق بشر دراین‌باره فرستاده است اغلب روزنامه‌ها حتی روزنامه‌های معتدل تمام یا خلاصه اعلامیه و نامه‌های فوق‌الذکر را انتشار داده‌اند و فقط بعضی روزنامه‌های دست راستی تاکنون دراین‌باره مطالبی ننوشته‌اند. روزنامه خه بات ارکان حزب مذکور علاوه بر درج متن کامل اعلامیه و نامه‌های مذکور سرمقاله و مقاله‌های بسیار تند و زننده‌ای در شماره‌های اخیر خود راجع به موضوع مذکور بر ضد ایران نوشته است به علاوه روزنامه مذکور و بعضی روزنامه‌های دست چپی دیگر ترجمه کامل مقاله پراودا را در مورد اعدام چهار نفر در آذربایجان و احتمال اعدام چهار نفر فوق‌الذکر را درج کرده‌اند. همچنین روزنامه خه‌بات و روزنامه‌های کمونیستی و دست چپی اعلامیه فدراسیون جهانی محصلین و سایر اعلامیه‌های سازمان‌های کمونیستی و دست چپی خارجی و داخلی را بر ضد دولت شاهنشاهی در مورد جریان فوق مرتباً انتشار می‌دهند و ارسال نامه‌های تنفرآمیز به جراید عراق از طرف اشخاص و دسته‌هایی که به پشتیبانی اکراد مذکور در فوق برخاسته‌اند شروع شده است. روزنامه دست چپی الرای العام نیز مقاله‌ای بدین مناسبت نوشته و از ملت عراق خواسته که به پشتیبانی اکراد در ایران و ترکیه برخیزد و آنها را به اصطلاح از ظلم و فشار نجات دهد. آنچه بیش از همه جلب توجه نموده مقاله روزنامه البیان دراین‌باره می‌باشد. این روزنامه که یک روزنامه وزین و طرفدار دولت به شمار می‌رود و اداره‌کنندگان آن همان محمد حدید وزیر دارایی سابق و هواداران او می‌باشند که بر سر جانبداری از دولت قاسم از حزب دمکرات ملی منشعب شدند. این روزنامه هم در مقاله مذکور از رویه دولت ایران نسبت به اکراد انتقاد نموده و این انتقاد با لحنی شدید صورت گرفته است و می‌توان گفت که این روزنامه در حال حاضر منعکس‌کننده افکار هیئت حاکمی عراق یا اقلاً عده مؤثری از افراد هیئت مذکور می‌باشد. مقارن این احوال روزنامه‌های کمونیستی به نوشته‌های خود بر ضد ایران ادامه می‌دهند. چنان که روزنامه صوت‌الاحرار در شماره مورخه ۲۳ خرداد جاری مقاله نشریه سری و توده‌ای صبح امید را در مورد فرماندهی مشترک سنتو که در آن به مقامات عالیه

کشور حمله زننده شد، ترجمه کرده و روزنامه اتحاد الشعب در شماره امروز خود در ستون مخصوص اکراد به مقامات ایران تاخته است. انتظار می‌رود تبلیغات مطبوعات بر ضد ایران راجع به همان موضوع رأی اعدام صادره نسبت به چهار تن کرد در چندروز آینده در جراید عراق توسعه یابد.

ازرمی

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۲۴۰۸/۴ ـ تاریخ ۳۹/۴/۱۲

۲۵۴

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی
کشور لبنان
موضوع: انتشار بیانیه حزب پارت دمکرات
منبع: یکی از مدیران جراید لبنان (و)

شماره ۲/۲۰۳ ب آ ـ محرمانه
تاریخ وصول خبر ۳۹/۴/۱۵
تاریخ گزارش ۳۹/۴/۱۵

حزب کمونیست لبنان و هواخواهان صلح در بیروت و بعضی از شخصیت‌های دست چپی متن یادداشتی را که دفتر سیاسی حزب دمکرات کردستان به ریاست ملامصطفی بارزانی و خطاب به تمام احزاب و سازمان‌ها و هیئت‌ها و دستجات ملی در عراق و کشورهای عرب نسبت به احکام اعدام صادره درباره اکراد ایران تهیه کرده بود، دریافت کردند.

در مقدمه یادداشت اشاره به حمله‌های مداوم ارعاب‌آمیزی که دستهٔ زمامداران ایران برعلیه ملت کرد و برادران آنها، ملت ایران نموده و گفته است که به حقوق بشر و کوچکترین مفهوم آزادی تجاوز شده سپس در یادداشت چنین ذکر شده. از چندین ماه نیروهای پلیس و سازمان امنیت تحت سرپرستی سلاخ ایران ژنرال بختیار و نظارت افسران امریکایی دست به حمله‌های ارعاب‌آمیز دامنه‌داری برَعلیه ملت کرد زده که در نتیجه تعداد زیادی از میهن‌پرستان اکراد شهید و بیش از پانصد نفر بازداشت و هزارها نفر بی‌خانمان شده‌اند. در حالی که این عده هیچگونه گناهی را مرتکب نشده بودند. این اقدامات مقدمه‌ای است برای توطئه‌های استعمارگری که تحت سرپرستی عناصر

ارتجاعی به منظور کمک به زمامداران طهران و آقایان استعمارگران آنها امریکایی‌ها بر علیه جمهوری عراق آزاد می‌شود تا بدین وسیله صدای ملت کرد راکه در راه جلوگیری از مبدل کردن کردستان به پایگاه‌های جنگی و تبلیغاتی و مبارزه بر علیه مبلغین امریکایی خواهان جنگ و علیه مقید کردن ایران به دسته‌بندی‌های جنگی و استعمارگری مبارزه می‌کنند در گهواره خفه نمایند. سپس یادداشت به شرح وسایل و رویه‌های وحشیانه‌ای که برای شکنجه وارد کردن به کردها در زندان‌های ایران پرداخته می‌گوید از وسایل ارعاب امریکایی‌ها استفاده شود تا میهن‌پرستان کرد را مجبور کنند از ملیت خود صرف‌نظر نموده و به جمهوری عراق و رهبران فحاشی کرده پیروی خود را از استعمارگران مخصوصاً امریکایی‌ها و دسته فرمانداران کنونی ایران اعلام نمایند.

چهار نفر از میهن‌پرستان و آزادی‌خواهان کرد محکوم به اعدام با دار شده‌اند که عبارتند از:

بلوریان، اسمعیل قاسملو، عزیز یوسفی، رحمت شریعتی، اکنون ارتجاعیون ایران سعی می‌کنند حکم جابرانهٔ خود را دربارهٔ آنها بطور محرمانه بموقع اجرا بگذارند. در پایان یادداشت دفتر سیاسی حزب دمکرات کردستان فدائیه‌ای برای هم میهنان فرستاده تا صدای اعتراض خود را از ادامهٔ حمله‌های وحشیانه بر علیه ملت کرد بلند کرده تا احکام اعدام ستمکارانه متوقف و ملغی شود زیرا این امر عبارت از یک وظیفهٔ ملی است و لازمه برادری کرد و عرب است و برای حفظ جمهوری عراق جاوید و نگهداری از عدالت ضروری است.

ضمناً حزب ابراز اعتماد از همکاری آزادیخواهان جهان با آزادیخواهان کرد نموده و اظهار امیدواری کرده بتوانند محافل ارتجاعی ایران را از اجرای احکام ننگین خود وادار به عقب‌نشینی نمایند؛ بطوری که اطلاع حاصل شده است، هیئت‌های کمونیستی و هیئت‌های گوناگون طرفدار آنها در حال حاضر مشغول تنظیم بیانیه‌ای هستند تا ذیل آن امضاهائی مبنی بر پشتیبانی از زندانیهایی که حزب دموکرات کُرد فرستاده است، جمع‌آوری نمایند.

گیرندگان ـ اداره کل هفتم ـ ادارهٔ کل سوم ۱۰۵۳ (ضمیمه پروندهٔ ر/۱۹۰ گردد)

۲۵۵

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
تاریخ ۳۹/۴/۹ ـ شماره ۵/۱۹۹۲۶ج
پیوست دارد
از: شهربانی کل کشور
به: جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً پیرو شماره ۱۹۴۸۰ / ۵ج مورخ ۳۹/۴/۵ رونوشت اطلاعیه واصله از سقز در مورد وجود اختلاف بین ملامصطفی بارزانی و شیخ لطیف و زدوخورد احزاب پارت و شیوعی عراق از جهت استحضار به ضمیمه ایفاد می‌گردد.

(از طرف) رئیس شهربانی کل کشور ـ سپهبد علوی مقدم

محرمانه ـ ورود به دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۴۲۲۰/۴ ـ تاریخ ۳۹/۴/۲۳

۲۵۶

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
تاریخ ۳۹/۶/۵ ـ شماره ۵/۳۳۱۰۷ج
پیوست دارد
از: شهربانی کل کشور
به: جناب آقای نخست وزیر

محترماً رونوشت اطلاعیه واصله از سنندج در مورد اوضاع داخلی عراق جهت استحضار به ضمیمه ایفاد می‌گردد.

(از طرف) رئیس شهربانی کل کشور ـ سپهبد علوی مقدم

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۸۷۶۲/۶ ـ تاریخ ۳۹/۷/۶

رونوشت اطلاعیه

اداره اطلاعات ـ اخبار و اطلاعاتی وسیله مأمور مخصوص کسب گردیده به شرح زیر می‌باشد:

۱ ـ اخیراً در آبادی گل تپه عراق بین چند نفر از شیوخ و مالکان جا و عده‌ای از رعایا

بر سر برداشت خرمن نزاع درگرفته که چهار نفر مرد و زن به قتل رسیده و مالکین مزبور متواری شده‌اند.

۲ ـ بنابه دستور ملامصطفی بارزانی کتابی در مورد استقلال کرد به قلم عشایر کردزبان در سلیمانیه به چاپ رسانیده تا بین اکراد عراقی و ایران پخش نمایند طبق اطلاع به یک نفر از فرزندان صانعی قبلاً با محمودخان دیوان بیگی ساکن قری شویش هو آشنایی داشته یک جلد از کتاب مزبور برای محمودخان فرستاده حامل کتاب شیخ توفیق نام اهل شویش که به عراق آمد و رفت دارد بوده ضمناً یک جلد دیگر از کتاب مزبور در نزد حاج علی محمد نام ساکن قریه فراوا دیده شده.

۳ ـ در حال حاضر در مرز مریوان از آمد و شد به خاک عراق چنان جلوگیری نمی‌شود و هر روز عده‌ای از عراقی‌ها به ایران و عده‌ای از ایرانیان به عراق آمدورفت دارند.

۴ ـ اخیراً سارقین مسلح در منطقه مریوان پیدا شده و به امنیت منطقه مزبور لطمه وارد نموده کریم جام اهل قریه اسنوه واقع در مرز ایران در گردنه کوترکش را همین سارقین به قتل رسانیده‌اند.

۵ ـ عده‌ای از عراقی‌هایی که به ایران پناهنده شده و در منطقه مریوان سکونت داده شده بود به عراق متواری شده‌اند.

۶ ـ از طرف مقامات عراقی دستور داده شده تفنگهای برنو که به عناوین مختلف به دست عراقی‌ها افتاده مأمورین عراقی جمع‌آوری و ضبط نمایند.

(رونوشت برابر اصل است)

۲۵۷

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
تاریخ ۳۹/۸/۶ ـ شمارهٔ ۵۰۳۳۴/د ـ ج
پیوست دارد ـ محرمانه
از: شهربانی کل کشور
به: جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً رونوشت اطلاعیه واصله از سنندج پیرامون اظهارات اخیر ملامصطفی

بارزانی جهت استحضار به ضمیمه ایفاد می‌گردد.

(از طرف) سرپرست شهربانی کل کشور ـ سپهبد علوی مقدم

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۱۱۰۵۲/۴ ـ تاریخ ۳۹/۸/۱۸

اخیراً ملامصطفی بارزانی تصمیم گرفته کارتهای عضویت برای کسانی که مایل به استقلال کرد هستند بفرستد و با وسیله عوامل خود به اشخاص مزبور در مناطق کردنشین تقسیم گردد بلکه در بین مردم راجع به استقلال کرد و مزایای آن تبلیغات نمایند و به اکراد بگویند که قریباً استقلال کرد عملی خواهد شد و باید اکراد ایران و عراق با یکدیگر متحد شوند. گفته شده که در تاریخ ۸ و ۹ مهرماه یک نفر از طرف ملامصطفی به همین منظور به منطقه‌های کردزبان و سپس به منزل شیخ‌محمد نقشبندی ملاک قریه سورکول آمده تا به دستیاری شیخ مذکور که در آن تاریخ مجلس عروسی داشته به اشخاص مورد اطمینان تماس حاصل نمایند و چنانچه مایل به استقلال کرد و همکاری می‌باشند آمادگی خود را اعلام نمایند و مذاکرات مخفیانه‌ای انجام گرفته شخص مزبور تصمیم داشته به منطقه منوّری برود که شیخ‌محمد مانع رفتن او شده و گفته است چنانچه به منطقه مزبور برود وسیله مأمورین دستگیر خواهد شد و او را از راه امن به اتفاق یک نفر راهنما معاودت داده ضمناً حسین بیگ زنکایی خواهرزاده فرح بیگ انوری که از شرکت‌کنندگان در مجلس عروسی از جریان اطلاع حاصل نموده و چگونگی را به فرح بیک اظهار فرح بیک او را سرزنش نموده که چرا در دستگیری نماینده ملامصطفی اقدام نکرده در آن تاریخ مأمورین سازمان مقاومت ملی به منظور انجام تیراندازی افراد سازمان در (سورکول) بوده ولی از جریان اطلاع حاصل نموده‌اند. قاصد مزبور دارای قدی متوسط گندمگون بود در منزل شیخ‌محمد به اسم شایح ساکن و موقع حرکت ملبس به لباس طلبه بوده. شیخ عثمان نقشبندی مدتی قبل از قریه (دورود) به قلعه شیخان و در تاریخ ۳۹/۷/۱۲ به طرف تهران عزیمت نموده است.

۳ ـ عده‌ای از پناهندگان عراقی مقیم منطقه مریوان به واسطه عدم توجه و مراقبت مأمورین به عراق بازگشت نموده‌اند.

۴ ـ مدتی قبل از طرف مقامات دولتی عراق شیخ لطیف بقرا از سلیمانیه به بغداد احضار نامبرده بلافاصله به بغداد حرکت نموده است.

۲۵۸

سازمان اطلاعات و امنیت کشور
گزارش اطلاعات داخلی (خارجی) — **شماره ۸۳۴۸/د ۱۳**
محل: کشور عراق — **تاریخ وصول خبر ۳۹/۱۰/۱۲**
موضوع: کردستان — **تاریخ گزارش ۳۹/۱۰/۱۴**
منبع خبر: یک نفر از مالکین محلی ـ تقویم: ب ـ ۳

طبق اطلاع واصله ملامصطفی بارزانی موقع عزیمت به شوروی به روسای عشایر گفته است تا مراجعتش از شوروی هیچگونه اقدامی بر علیه دولت عراق ننمایند و در روسیه درباره استقلال کردستان اقدام خواهد کرد و اگر موفق نشد به عراق مراجعت نخواهد کرد و به انگلستان خواهد رفت تا وسیله دول انگلیس و امریکا دراین‌باره اقدام نماید.

نظریه:

اینک چون همراهان وی مراجعت و او برنگشته است در عراق شایع است که در منظور خود موفقیت حاصل نکرده است.

رونوشت برابر اصل است. اصل در الف/۴۲۹ امور کردها
(ضمیمه پرونده کردستان آزاد ـ بایگانی شود ـ فروزش ۳۹/۱۱/۳ ـ کلاسه پرونده کردستان آزاد ـ ک)

۲۵۹

(نسخه سه از صورت جلسه مورخ ۳۹/۱۲/۴ کمیته اطلاعاتی شهر کرمانشاهان که طی نامه شمارهٔ ۱۲۹۰۸/۳۹/۱۱/۲۲ وزارت کشور)

طبق گزارشات واصله و اطلاعات مکتسبه حزب پارت اخیراً دست به فعالیت شدیدی برای استقلال کرد زده کما این که موقعی که ملامصطفی در شوروی بوده کمیته

نظامی با حضور حکیم عامر فرمانده کل نیروی نظامی سوریه و عده‌ای از افسران عالیرتبه شوروی تشکیل و ضمن سایر دستورات موضوع استقلال کرد در خاورمیانه و کمک به اکراد بارزانی یکی از مسائل مورد مذاکره بوده و همچنین فرمانده سپاه اضافه نمودند به طوری که از خلال سطور روزنامه‌ها و اطلاعاتی که عوامل مرزی می‌دهند و تقاطع این اخبار با هم استنباط می‌شود استقلال کرد از طرف سیاست‌های مختلف خارجی تقویت می‌شود و مأمورین مصراً خواسته‌اند که به فعالیت مخرب این حزب که فعلاً در بادی امر و روز به روز دامنه‌دارتر خواهد شد توجه شده و توجه مقامات عالیه را به این نکته مهم معطوف نمایند.

رونوشت برابر اصل است

(اصل در کمیتهٔ اطلاعاتی کرمانشاه ک/۴۴۸)
(ضمیمهٔ پرونده ک/۱۷ گردد.)

۲۶۰

نخست وزیری
سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گیرنده: مدیریت کل اداره دوم شماره ۱۰۱۷۷/ج ۱۳
فرستنده: ساواک استان ۴ تاریخ ۳۹/۱۱/۲۶
پیوست: یک قطعه نوشته (از شرفعرض اعلیحضرت همایونی گذشت ۱۲/۷/)
خیلی محرمانه

به طوری که استحضار دارند در سالهای ۲۳ و ۲۴ که روسها در ایران بودند با به وجود آوردن جمهوری دمکراتیک کردستان و علم کردن قاضی محمد به رئیس‌جمهوری آن نقشه کردستان را هم که شامل شوروی، ترکیه، عراق و کردستان ایران تا مناطق نفت‌خیز جنوب رسم و وعده داده بودند که نقاط مزبور جزو کردستان خواهند بود و منظور از این که خوزستان را هم جزو کردستان محسوب کرده بودند، این بود که به دریا راه پیدا کنند و به طوری که معلوم می‌شود در مسافرتی که اخیراً ملامصطفی به مسکو کرده همان نقشه با همان مقصود به نام او ثبت و عکس ملامصطفی را در حالی که پرچم کردستان نیز بالای سر او می‌باشد در بالای نقشه کلیشه گردیده و از این قرار معلوم می‌شود که وعده رئیس‌جمهوری کردستان را نامبرده گرفته و مراجعت نموده است.

اینک یک قطعه از نقشه مزبور که به وسایل مقتضی به دست آمده و کلیشه گردیده به پیوست تقدیم و به عرض رسیده با مراجعت ملامصطفی از مسکو به عراق جنبش حزب پارت روبه شدت گذاشته و بعید نیست که با برطرف شدن فصل سرما و از بین رفتن موانع جوی این جنبش‌ها شدیدتر شده و به نوار مرزی کشور ایران نیز سرایت نماید. و چنان چه از هم‌اکنون نسبت به جلوگیری و خنثی کردن عملیات آنان پیش‌بینی‌های لازمه به عمل نیاید، به احتمال قوی در آتیه ایجاد ناراحتی و مزاحمت برای ایران فراهم خواهد شد. متمنی است مقرر فرمایید در این مورد اقدام مقتضی مبذول و نتیجه را به این سازمان ابلاغ نمایند.

رئیس سازمان اطلاعات و امنیّت استان آذربایجان غربی ـ
رزمپوش

رونوشت پیوست یک قطعه نقشهٔ جمهوری کردستان جهت استحضار به مدیریت کل اداره سوم تقدیم می‌گردد. رئیس سازمان اطلاعات و امنیّت استان آذربایجان غربی ـ رزمپوش

امور کردها ـ ضمیمه سابقه و ارائه شود. فروزش ۳۹/۱۲/۹

۲۶۱

نخست وزیری
سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات داخلی
موضوع: تشکیل جمعیت کرد **تاریخ گزارش ۳۹/۱۱/۲۱**
منبع خبر: ادارهٔ دوم ستاد بزرگ ارتشتاران
تقویم: ب ـ ۲ ـ محرمانه

اخبار واصله حاکی است که:

۱ ـ قسمت اعظم اکراد ساکن مناطق سنندج و مهاباد و عشایر جوانرودی در ایران یک حزبی به نام (جمعیت کرد) تشکیل داده‌اند و با کردهای عراقی پیرو ملامصطفی بارزانی تماس مستقیم دارند.

۲ ـ این مجموعه در ایران توسعه پیدا کرده و دستورالعمل از جمال عبدالناصر رئیس‌جمهور متحده عرب دریافت می‌دارند و همچنین مساعدت‌های لازمه از شوروی برای آنان می‌رسد. شایع است که این مساعدت تجهیز اسلحه جنگی مدرن می‌باشد که

تعداد زیادی از آنها در این مناطق توزیع شده است.

۳ ـ این جمعیت روی اساس دیسیپلین حزبی اداره می‌شود و سرگرم فعالیت می‌باشد. شایع است که منتظر سپری شدن فصل زمستان می‌باشند تا دست به یک شورش در ایران و عراق بزنند.

محرمانه ـ (فروزش ۳۹/۱۱/۲۶ ـ ۴۳۴۷۶/الف م ـ ۳۹/۱۱/۳۰)

گیرندگان: سازمان اطلاعات و امنیّت کردستان ـ کرمانشاه ـ رضائیه ـ همدان ـ تعداد نسخه: جهت اطلاع و تعیین صحت و سقم و مراقبت و اعلام نتیجه ـ مدیریت کل اداره دوم جهت اطلاع.

۲۶۲

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع: فعالیت حزب پارت دمکرات در ایران

منبع خبر: ادارهٔ دوم ستاد بزرگ ارتشتاران **تاریخ گزارش ۱۳۴۰/۲/۱**

۱ ـ در حدود ۱۹ روز قبل یک نفر کرد ۵۰ قبضه اسلحه کمری بین کراد سنندج تقسیم نموده.

۲ ـ در حدود دو ماه قبل مقدار زیادی اسلحه کمری و تفنگ از شوروی توسط ملامصطفی بارزانی به عراق وارد و از استان اربیل عراق به مهاباد حمل و بین اکراد مناطق از تاریخ فوق مشغول تقسیم می‌باشد.

۳ ـ در اغلب از شهرهای شعبه حزب پارت تشکیل گردیده در سنندج و مریوان و سابلاخ و اورامان و...

۴ ـ در مهاباد شعبه حزب پارت مهمتر از کردستان می‌باشد.

۵ ـ در شهرهای نامبرده بالا و مراکز پرجمعیت کردستان از طرف ملامصطفی از اسلحه‌های رسیده از شوروی مشغول تقسیم بین اکراد مطمئن که جزء حزب پارت می‌باشند از دو ماه قبل شروع شده و ادامه دارد.

۶ ـ عده‌ای درجه‌دار و افسر جزء سروان داخل درکردستان در حزب پارت نام‌نویسی کرده و فعالیت می‌کنند عده آنها در مهاباد مریوان اورامان تخت و سنندج بیشتر است و

تمام فعالیت‌ها برای متحد کردن اکراد ایرانی با اکراد عراق می‌باشد. در رسانیدن و تقسیم اسلحه و متحد کردن اکراد همه رشید بانه‌ای و آدمهایش همکاری دارند.

۳۱۲۵۴۹۹۱ / ۴۰/۲/۳ - (فروزش - ۴۰/۲/۳)
تعداد نسخه: سازمان اطلاعات و امنیت کردستان. رضائیه جهت اطلاع و تعیین صحت و سقم و بررسی و اعلام نتیجه

۲۶۳

نخست وزیری
سازمان اطلاعات و امنیت کشور
گیرنده: مدیریت کل اداره دوم — **شماره ۱۰۵۶/ج ۱۳**
فرستنده: ساواک استان ۴ — **تاریخ ۴۰/۲/۳**
موضوع: خیلی محرمانه

اطلاعیه واصله حاکی است چندی قبل که ملامصطفی از شوروی مراجعت نمود با شیخ لطیف ملاقات و در دنباله آن کلیه اکراد عراقی پناهندگان به ایران نیز مخفیانه نمایندگان خود را برای مذاکره و اخذ تصمیم نزد ملامصطفی فرستادند. علاوه بر پناهندگان طایفه احمدی بانه و عزت خان هم با افراد مزبور همکاری و همفکری کردند و به طوری که در اطلاعیه اشاره گردیده عده‌ای از سران اکراد برای ملاقات با محمدرشید به داروخان رفته و در آنجا نیز جلسه تشکیل و در اطراف استقلال کرد بحث می‌نمایند. ضمناً جهت استحضار به عرض می‌رساند که حزب پارت دمکرات به رهبری ملامصطفی جداً مشغول فعالیت و نشر بیانیه‌ها و بعضی انتشارات می‌باشد ولی چون از طرف دولت عراق فعالیت حزب مزبور محدود گردیده لاجرم فعالیت خود را زیرزمینی کرده و زیاد آشکار نمی‌باشد ولی به طور حتم از طرف ملامصطفی به نام رهبری حزب پارت دمکرات که اساسنامه‌اش استقلال کرد و از طرف روسها تحریک می‌شوند فعالیت‌هایی در جریان بوده و مردمان ساده‌لوح و دهاتی را به وعده‌های پوچ اغوا می‌نمایند و چون هوا مساعد و راههای نفوذی قابل عبور گردیده امکان این را داشته که اشخاص مشکوکی برای اجرای منظورهای خاص خود به منطقه وارد و فعالیت‌هایی

بنمایند. لذا مراتب به سپاه ۳ اعلام تا از طریق مرزبانی‌ها نسبت به ورود و خروج اشخاص مظنون اقدامات احتیاطی را معمول دارند.

از طرف رئیس سازمان اطلاعات و امنیت آذربایجان غربی.

شماره **محسنی**

رونوشت جهت استحضار به مدیریت کل اداره سوم تقدیم می‌گردد

از طرف رئیس سازمان اطلاعات و امنیت آذربایجان غربی ـ محسنی

۱ ـ اصل در پروندهٔ کردستان آزاد

۲ ـ رونوشت ضمیمه پرونده ملامصطفی بارزانی و امور کردها گردد.

۳ ـ مراقب بطور اطلاعیه به ساواک کردستان به منظور اعلام شود. فروزش ۴۰/۲/۱۳

۲۶۴

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک

گزارش اطلاعات خارجی **شماره ۲۲۷۲/ د ۱۲**

کشور عراق **تاریخ وصول خبر ۴۰/۲/۸**

موضوع: اوضاع داخلی **تاریخ گزارش ۴۰/۲/۹**

منبع: رؤسای عشایر محلی ـ تقویم: ب ـ ۳

برابر اطلاع واصله قریب بیست روز پیش بین طایفه گوران عراق که متعلق به بارزانی‌ها است از یک طرف و ایل هرکی (طایفه محی‌الدین) که مخالف بارزانی‌هاست از طرف دیگر در سرآسیاب جوجو واقع در حومه موصل اختلافاتی رخ داده که منجر به زدوخورد بین آنها شده در نتیجه هفت نفر از ایل هرکی و سه نفر از ایل گوران کشته شده و بعداً در اثر دخالت و وساطت مأمورین دولت منازعه پایان یافته است. ضمناً سه آبادی از آبادی‌های بارزانی‌ها که در مسیر ایل هرکی موقع عزیمت به ایران واقع شده تخلیه گردیده‌اند.

نظریه:

اینگونه اختلافات و تصادفات هر قدر بیشتر باشد باعث تضعیف حزب پارت و جلوگیری از فعالیت‌های ملامصطفی و طرفداران حزبی وی خواهد بود.

گیرندگان: مدیریت کل اداره دوم و سوم جهت استحضار تقدیم می‌گردد.

۲۶۵

نخست‌وزیری ـ سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا. و ا.ک.
گیرنده: اداره کل سوم شماره ۱۷۲۹/ب۲
فرستنده: ساواک کردستان تاریخ ۱۳۴۰/۲/۲۸
عطف ۴۳۴۷۶/الف۳ ـ پیرو ۳۹/۱۱/۳۰
موضوع: تشکیل جمعیت کُرد ـ محرمانه
تیمسار ریاست سازمان اطلاعات و امنیت کشور

برابر اعلام مرزبانی منطقه مریوان:

۱ ـ حزب متشکلی که به منظور استقلال کرد فعالیت می‌کند حزب پارت است که به ظن قوی در مناطق کردنشین ایران نیز شعباتی دارد و به عوامل خود در سنندج و مهاباد امیدواری بیشتری دارد.

۲ ـ امیدواری حزب پارت اکنون به جمال عبدالناصر و دولت شوروی بیشتر از سایر دول است و به منظور برقراری مناسبات حسنه با عبدالناصر فعلاً به هیچ وجه نامی از اکراد سوریه در مطبوعات خود نمی‌برند.

۳ ـ در مورد بند سوم امریه معطوفی اطلاعیه مورد تأیید ولی تصور نمی‌رود تا هنگامی که ملامصطفی بارزانی اطمینان کافی از موقعیت خود پیدا نکند دست به قیام مسلحانه بزند و فعلاً ترجیح می‌دهد از طریق مسالمت‌آمیز امتیازاتی از قبیل آزادی و تدریس زبان کردی در مدارس به دست آورد.

رئیس سازمان اطلاعات و امنیّت استان کردستان

محرمانه **کبیری**

۲۶۶

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران ـ بغداد
محرمانه
وزارت امور خارجه ـ ادارهٔ اوّل سیاسی

پیرو گزارش محرمانه شماره ۲۸۴ مورخ ۱۳۴۰/۳/۲۲ راجع به ملاقات شیخ‌احمد بارزانی با سرلشکر عبدالکریم قاسم نخست‌وزیر عراق به استحضار می‌رساند:

نامبرده با همراهان خود در مهمانخانه سمیرامیس که از مهمانخانه‌های درجه اول بغداد به شمار می‌رود اقامت نموده است. شیخ‌احمد بارزانی که پس از حوادث بارزان و بعد از جنگ دوم و فرار ملامصطفی بارزانی به شوروی دستگیر شد بعد از چند سال زندانی بودن در شهر بصره به زندان بغداد منتقل گردید و بعد از انقلاب ۱۴ ژوئیه با سایر زندانیان سیاسی آزاد گردید و به محل اقامت خود در منطقه بارزان عودت نمود. برای این که شخصیت و اهمیت بیشتری به شیخ‌احمد بارزانی داده شود چند تن از ارباب مطبوعات ظاهراً به اشاره مقامات دولتی با نامبرده در مهمانخانه ملاقات و مصاحبه به عمل آورده و شرح مصاحبه را در صفحات اول روزنامه درج و منتشر نموده‌اند.

در این مصاحبه شیخ‌احمد بارزانی از دولت کنونی و شخص عبدالکریم قاسم ستایش فراوان نموده و ضمن اشاره به اقدامات سودمند دولت در منطقه شمال عراق گفته است یک عده خانه‌های مسکونی ساخته شده و در اختیار بارزانی‌ها قرار گرفته است. طرح تأسیس کارخانه برق در منطقه بارزان قریباً خاتمه می‌یابد. همچنین مدارس و درمانگاه‌ها در این منطقه تأسیس گردیده و نسبت به کشاورزی توجه مخصوص مبذول و قنواتی برای آبیاری این منطقه حفر شده است.

شیخ‌احمد بارزانی خود را از طرفداران انقلاب و وحدت ملت عراق و برادری بین کلیه طوایف و ملل معرفی کرد و عشایر کرد را به همکاری و برادری دعوت نموده است (من شخصاً در راه پیروزی جمهوری عراق و کلیه نظریات و هدفهای سرلشکر عبدالکریم قاسم از بذل و جان دریغ نخواهم کرد).

شیخ‌احمد بارزان اظهار داشت که به هیچ یک از احزاب بستگی ندارد و بارها اعلام داشته است که مربوط به هیچ حزبی نیست و هیچ یک از احزاب را تأیید نمی‌کند نامبرده ضمن اظهار تأسف گفت پاره‌ای احزاب در صدد ایجاد اختلاف و جدایی بین افراد ملت برآمده و توجهی به مصالح جمهوری و ملت عراق ندارند. شیخ‌احمد بارزانی بار دیگر تأکید نمود که تمایل به هیچ حزبی ندارد و فقط نسبت به جمهوری عراق وفادار است و نخستین هدف او متحد ساختن صفوف علیه مستعمرین می‌باشد.

شیخ‌احمد بارزانی راجع به مسافرت خود به بغداد در این موقع از سال که معمولاً

بایستی به ییلاق میرفت گفته است در صدد رفتن به ییلاق بودم ولی چون اطلاع یافتم بین عشایر کرد در شمال اختلافاتی وجود دارد ترجیح دادم به بغداد آمده مراتب را به عرض نخست وزیر برسانم و وفاداری خود را تجدید نمایم و سرلشگر مسائل معروضه را مورد توجه قرار داده و دستور داده بعضی فراریان کرد به شمال عودت داده شود و درخواست‌های آنان با دیدهٔ مهر و عدالت مورد توجه قرار گیرد شیخ‌احمد بارزانی علاوه نمود که سعی خواهد کرد متهمین فراری خود را به مقامات مربوطه معرفی نمایند و همچنین در راه توحید صفوف ملت خواهیم کوشید و همیشه نسبت به جمهوری عراق و رهبر آن عبدالکریم قاسم وفادار خواهم بود و به بدخواهان فرصت ایجاد اختلاف در منطقه بارزان نمی‌دهم و آنها را به مقامات مربوطه معرفی خواهم کرد.

شیخ‌احمد در پایان مصاحبه اظهار داشته که در خلال ۳۰ سال گذشته روی راحت ندیده‌ایم ولی در این سه سال که دولت جمهوری عراق تأسیس شده است آرامش و رفاه و عمران در سراسر عراق برقرار می‌باشد.

شیخ‌احمد بارزانی روز ۲۲ خرداد ماه جاری به شمال عودت نموده است.

سفیرکبیر

عباس آرام

۲۶۷

وزارت کشور

تاریخ ۴۰/۳/۲۳ ـ شماره ۵/۱۸۸۰۱ج

از شهربانی کل کشور (ادارهٔ اطلاعات) ـ به وزارت کشور

محترماً به استحضار می‌رساند. اطلاع واصله از عراق به قصر شیرین حاکی است:

۱ ـ اختلافات موجود بین اکراد و اعراب بیشتر شده و اخیراً از طرف دولت عراق سران حزب پارت که برای استقلال کرد فعالیت می‌نماید به عناوین مختلف دستگیر کرده‌اند و به این ترتیب عبدالکریم قاسم خود را طرفدار اعراب نشان داد و در نتیجه اکراد به خصوص بارزانی‌ها از این رویه ناراحت بوده چون مدعی هستند که انقلاب

عراق به دست اکراد و فعالیت بارزانی‌ها انجام گرفته است.

۲ ـ گفته شده در موقع تقسیم و مصادره املاک نوری سعید و امیر عبداله و ملک فیصل اکراد بارزانی تصور می‌گردید که خواسته‌های آنان برآورد شده و املاک دیگر نیز بین آنان تقسیم خواهد شد اکنون که ملاحظه می‌کنند از فعالیت حزب پارت جلوگیری می‌شود و مالکین نیز کمافی‌السابق املاک خود را اداره می‌نمایند نسبت به دولت عبدالکریم قاسم بدبین شده‌اند.

۳ ـ شایع است فعالیت ملا مصطفی بارزانی و هم دستانش در بین اکراد مؤثر بوده و شخص ملا مصطفی محبوبیت خاصی بدست آورده و برای استقلال اکراد ایران و سوریه و ترکیه مشغول فعالیت می‌باشد.

۴ ـ راجع به ادعا نامه صادره دادستان ترکیه علیه عده‌ای از کمونیستها که قصد داشته‌اند دولت کمونیستی در ترکیه تشکیل دهند اظهار عقیده متهمین با کردهای ایران و عراق مخصوصاً ملا مصطفی تماس داشته و تصور می‌رود منظور از تشکیل دولت کمونیستی همان استقلال کرد در عراق باشد.

۵ ـ اخیراً در عراق شایع شد عبدالکریم قاسم ملا مصطفی را احضار می‌کند نامبرده از رفتن به نزد عبدالکریم قاسم امتناع نموده و فعلاً در جنگلی بین مرزهای ایران و ترکیه و عراق در قسمت کوهستانی آنجا بنام (نیشیر بچه) ساکن و جبهه‌ای برای مبارزه با عبدالکریم قاسم تشکیل داده و گفته می‌شود در آنجا با اکراد کردستان و مهاباد و حتی ترکیه در تماس بوده و از طرف اکراد ایرانی نیز نسبت به وی کمکهای مالی شده و خواربار به او می‌رسانند.

۶ ـ در بعضی محافل عراق اظهار عقیده شده ممکن است اکراد در عراق دست به یک خرابکاری و توطئه خونین بزنند و این اقدام به کشورهای همسایه کردنشین هم سرایت نماید.

رئیس شهربانی کل کشور

سرلشکر نصیری

رونوشت برابر اصل است.

۲۶۸

وزارت کشور
تاریخ ۱۳۴۰/۳/۲۹ ـ شماره ۲/۷۹۹
خیلی محرمانه ـ فوری
مقام نخست‌وزیری

رونوشت گزارش شماره ۲/۱۴۱۶ الف ـ ۴۰/۳/۲۵ ژاندارمری کل کشور درخصوص شایعات بین عشایر ایران مبنی بر اتحاد اکراد عراق و انتظار مقامات عراقی در بروز تحول در ایران برای اطلاع به پیوست ارسال می‌شود. در این مورد شرح لازم به استانداری‌های کردستان و آذربایجان نوشته شده است که از اقدامات بعدی و تحقیقاتی که به عمل خواهند آورد، وزارت کشور را مستحضر سازند. البته پس از وصول پاسخ نتیجه اقدامات را متعاقباً به استحضار خواهد رسانید. با تقدیم احترامات فائقه.

(از طرف) وزیر کشور
(دکتر نصراله)

(تا وصول نتیجه ضبط شود. ۴۰/۴/۳)

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۲۲۶۷/۴ ـ تاریخ ۴۰/۳/۲۹

۲/۱۴۱۶ الف ـ ۴۰/۳/۲۵ وزارت کشور محترماً معروض می‌دارد گزارش مورخ ۴۰/۳/۲۴ ناحیه ژاندامری باختر حاکی است که:

الف) استانداری کردستان به هنگ کردستان اعلام نموده طبق اطلاع بین عشایر ایران شایع است که اکراد عراقی متحد شده و برای به دست آوردن استقلال کردستان واحدی تشکیل داده و تلاش می‌کنند با عشایر ایرانی تماس برقرار نمایند. هنگ مذکور مراتب را به واحدهای تابعه اعلام و گروهان ژاندارمری مریوان گزارش نموده این موضوع در عراق صحت ندارد و ملامصطفی و محمدرشید دارو خان هم در این مورد متحد شده‌اند ولی داخل عشایر و اکراد ایرانی تاکنون موضوع تأیید نشده و فعالیتی هم مشاهده نگردیده.

ب) سازمان اطلاعات و امنیت کردستان طی شماره ۲۷۰۶ ـ ۴۰/۳/۲ به هنگ مذکور اعلام نموده برابر اطلاع حاصله مقامات دولت عراق در انتظار تحول بسیار بزرگی در ایران بوده‌اند و انتظار آنان پس از روی کار آمدن دولت فعلی بیشتر شده و تحولی که

مقامات مذکور در انتظارش هستند، هرقدر هم مهم نباشد لااقل ایجاد وضعیت است که موجب اغتشاش و بی‌نظمی درکشور ایران بخصوص در نقاط مرزی ایران و عراق بشود وکردستان ایران هم وضعیتی نظیر کردستان عراق پیداکند و بعید نیست مأمورینی جهت تبلیغات به نقاط اعزام شده باشند.

مراتب از طریق هنگ کردستان به واحدهای تابعه ابلاغ و تاکنون گزارشی که اطلاعات مذکور را تأیید کند نرسیده ضمناً مأمورین مشغول کسب اطلاعات می‌باشند.

از طرف فرمانده ژاندارمری کل کشور

رونوشت برابر اصل است. **سرلشگر معزی**

۲۶۹

وزارت کشور

۴۸۸/م - ۴۰/۵/۵ وزارت کشور عطف به شماره ۸۱/م - ۱۳۴۰/۳/۲۹ به استحضار می‌رساند درباره تشکیل حزبی به نام حزب دمکرات کردستان ایران در بین کرمانشاه و سنندج به پشتیبانی امریکایی‌ها و همچنین راجع به متحد شدن اکراد عراقی به منظور به دست آوردن استقلال اکراد اطلاعاتی به این استانداری واصل گردید که برای روشن شدن موضوع و صحت و سقم آن مراتب به هنگ ژاندارمری و شهربانی‌های استان و فرمانداری‌های و بخشداری‌های تابعه ابلاغ گردید.

۱ - گزارش شهربانی‌های استان به استناد گزارش شهربانی بانه حاکی است که بنابه شایعات محلی ملامصطفی بارزانی برای به دست آوردن استقلال کرد تلاش می‌کند ولی عده‌ای از عشایر و اشخاص سرشناس مناطق کردنشین عراق با او مخالف هستند و وضع امنیت کردستان عراق خوب نیست و مردم تأمین جانی ندارند.

۲ - بخشداری کامیاران گزارش نموده است که وسیله اشخاص مطمئن تحقیق و رسیدگی به عمل آمد. تشکیل حزب دمکرات کردستان ایران بین کردستان و سنندج صحت ندارد منتها در قریه ماراب که حوزه بخشداری حومه کرمانشاه است و نزدیک دهات بخش کامیاران است بین آقای عباس و برهان کمانگر مالکین و رعایای آنان اختلافاتی پیدا شد که علیه یکدیگر اقداماتی نمودند و اخیراً با یکدیگر سازش و توافق

حاصل کرده‌اند و فعلاً سروصدایی وجود ندارد منتها در مورد متحد شدن اکراد عراق و تلاش آنها برای تماس با عشایر ایرانی نوشته است طبق اطلاع مکتسبه حزب پارت عراق وسیله سرگرد افتخاری سابق محمدامین لهونی و محمدصالح بیگ جوانرودی با اغلب سران اورامی و جوانرودی علیه اجرای قانون اصلاحات ارزی تماسهایی گرفته شد و در این باره دستوراتی داده می‌شود و چون مناطق مذکور جزو حوزه بخشداری کامیاران نیست برای به دست آوردن اطلاعات بیشتر و نحوهٔ عملیات آنان و شناسایی اشخاص اقدامی جهت بخشداری مقدور نیست.

۳ ـ هنگ ژاندارمری کردستان گزارش نموده است طبق گزارش رسیده از ژاندارمری مریوان فعالیت ملامصطفی بارزانی درباره حزب پارت روزافزون می‌باشد و با وجود جلوگیری عراق از فعالیت وی و حتی دستگیری عده‌ای از سران حزب پارت در حلبچه معهذا فعالیت او ادامه دارد. و با محمدرشید قادر خانزاده هم متحد شده است ولی در مورد تماس مأمورین خارجی با عشایر ایرانی نوشته است طبق اطلاع مأمورین خارجی کنسولگری آمریکا در تبریز درصدد تماس با عشایر ایرانی هستند ولی به علت بعد مسافت با حوزه استحفاظی هنگ مذکور تحقیقی در اطراف چگونگی قضیه مقدور نمی‌باشد و در مسافرت کنسول آمریکا به منطقه مریوان نامبرده نهایت جدیت نموده که با عشایر منطقه مذکور تماس حاصل کند ولی جلوگیری غیرمحسوس مأمورین مرزبانی مانع از تماس نامبرده گردید.

۴ ـ طبق گزارش فرمانداری بانه کمیسیونی مرکب از فرماندار، مرزبان و فرمانده پادگان سرپرست ژاندارمری و رئیس ساواک تشکیل شد و درباره رفت و آمد عشایر مرزنشین و پناهندگان عراقی با فامیل و بستگان خود تصمیم گرفته شد که از رؤسای عشایر دعوت گردد که در فرمانداری حضور یافته و در این مورد به آنان تذکرات لازم داده شود که براساس تصمیمات متخذه روز ۴۰/۳/۱۶ رؤسای عشایر منطقه به بانه در کمیسیون متشکله حضور به هم رسانیده و درباره کنترل عبور و مرور اشخاص مظنون و تحت نظر قرار دادن افراد بیگانه تذکرات لازم به آنان داده شد و به طور دسته‌جمعی ضمن ابراز علاقه‌مندی خود به آب و خاک کشور ایران اظهار داشتند کلیه عشایر منطقه بانه افرادی میهن‌پرست و شاه‌دوست هستند و همواره برای خدمتگذاری آماده

می‌باشد.

۵ـ فرمانداری مریوان گزارش کرده است در اوایل فروردین ماه سال جاری شایعاتی در این زمین در منطقه مریوان بود و به نظر رسید این شایعات برای متزلزل ساختن اذهان عشایر ایرانی پراکنده شده است. فعلاً در این مورد اطلاعاتی در دست نیست.

استاندار کردستان

سرتیپ امین آزاد

(رونوشت برابر اصل است)

۲۷۰

وزارت کشور
تاریخ ۱۳۴۰/۴/۸ ـ شماره ۲/۹۲۰
محرمانه ـ سیاسی

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً معروض می‌دارد به طوری که استانداری آذربایجان غربی به استناد گزارش ژاندارمری رضائیه اطلاع می‌دهد دولت شوروی مبلغ گزافی برای فعالیت در راه استقلال کردستان آزاد در اختیار ملامصطفی بارزانی دارد و مشارالیه برای به دست آوردن اطلاعات و ایجاد دسته‌بندی به منظور استفاده و رسیدن به مقصود اصلی خود از هرگونه هزینه‌ای خودداری نمی‌نماید و اخیراً سلاحهای ساخت چک‌اسلواکی (تفنگ و توپهای لازم) به ملامصطفی داده شده و عبدالکریم قاسم ملامصطفی را به بغداد دعوت کرده و نامبرده برادرش عبدالرحمن را فرستاده و عبدالکریم قاسم به مسائل مقتضی از نامبرده پذیرایی شایانی نموده و با ماشین خود به خیابان‌ها برده است.

(از طرف) وزیر کشور

گیرندگان: وزارت امور خارجه ـ وزارت جنگ ـ سازمان اطلاعات و امنیت کشور
(چنین موضوعی قبلاً واصل شده بود علیهذا در سابقه امر بایگانی شود. فروزش. ۴۰/۴/۱۴)
محرمانه
ورود به دفتر محرمانه نخست وزیر ـ شماره ۲۴۶۶/۴ ـ تاریخ ۴۰/۴/۱۰ ـ (تیمسار برای استحضار عالی تقدیم می‌گردد مستوفیان ۴۰/۴/۱۱)

۲۷۱

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا. ا.ک.
گزارش اطلاعات خارجی
کشور ج ـ م.ح (سوریه)
موضوع: خالدبیک ـ
منبع: ج (دفتر ویژه) ـ تقویم: ۴

شماره ۷۲۳/۱۳۷۹ (ف.ب)
تاریخ وصول خبر ۱۳۴۰/۳/۲۴
تاریخ گزارش ۴۰/۴/۱۰

در حدود ۴۰ روز قبل خالد بیک رئیس حزب پارت سوریه به منظور ملاقات به بارزان آمده و در مورد تشکیل حزب پارت به رهبری جامعه عرب از کردهای سوریه، عراق، ترکیه، ایران مذاکره شده ضمناً در این ملاقات ملامصطفی اظهار داشته من پیشوای کردستان نیستم بلکه فردی خدمتگزار هستم. پیشوای دولت فدرال کرد در ایران است که باید از او پیروی نمود. نام پیشوا معلوم نشده لیکن ممکن است منظور او قاضی محمد بوده باشد.

گیرندگان: اداره کل سوم و دوم

(بایگانی شود)

۲۷۲

وزارت امور خارجه ـ ادارهٔ اوّل سیاسی
تاریخ ۱۳۴۰/۴/۲۶ ـ شماره ۱۸۱۶
پیوست دارد ـ محرمانه

جناب آقای نخست‌وزیر

پیرو نامه شماره ۱۷/۱۴۴۰ مورخ ۴۰/۴/۱ متضمن رونوشت گزارش سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد در باب ملاقات شیخ‌احمد بارزانی برادر ملامصطفی بارزانی با سرلشکر عبدالکریم قاسم اینک رونوشت گزارش دیگری که در شرح و چگونگی از سفارت کبرای شاهنشاهی واصل گردیده است، جهت استحضار به پیوست ایفاد می‌گردد.

وزیر امور خارجه

بایگانی شود ۱۳۴۰/۵/۱ ـ (بعرض برسد ۱۱ ـ ۱۳۴۰/۴/۲۶)

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۲۸۹۲/۴ ـ تاریخ ۴۰/۴/۲۶

۲۷۳

ادارهٔ کل انتشارات و رادیو ـ اداره اطلاعات
تاریخ ۱۳۴۰/۷/۳ ـ شمارهٔ ۱۰۵۱
از: روزنامهٔ دیلی‌نیوز ـ چاپ آنکارا
مورخ ۳۱ شهریور ماه ۱۳۴۰

این روزنامه نقل از روزنامه ملیت چاپ استانبول می‌نویسد: ملامصطفی بارزانی که در عراق شکست خورده قصد خروج از کردستان عراق را دارد. نامبرده یا باید به ترکیه و یا به ایران فرار کند. در مرز ایران قوای ارتش مراقب است و در مرز ترکیه نیروی ترکیه و مقامات امنیتی مراقبند. اگر بارزانی‌ها نتوانند در منطقه زیار ترکیه نفوذ کنند خواهند کوشید که برای فرار از ناامیدی در عراق از طریق ناحیه شمدین در ترکیه خود را به ایران برسانند. پیش‌بینی می‌شود که ملامصطفی که در ارتش سرخ درجه ژنرالی دارد از جانب شوروی پشتیبانی شود.

طبق گزارش واصله کولخان آقا رئیس ایل ریکان که در حدود دو ماه قبل از عراق فرار کرده و به ترکیه پناهنده شده است گفته است که روسها نه فقط مایل به کمک به بارزانی‌ها هستند بلکه در ناحیه کوهستانی تحت نفوذ بارزانی‌ها فرودگاهی دایر کرده‌اند که وی از آن استفاده کند و حتی وعده داده‌اند که به ملامصطفی موشک هم بدهند.

۲۷۴

وزارت امور خارجه ـ ادارهٔ اوّل سیاسی
تاریخ ۴۰/۷/۱۲ ـ شمارهٔ ۳۳۴۶
پیوست دارد ـ محرمانه

جناب آقای نخست‌وزیر

طبق گزارش واصله از سفارت کبرای شاهنشاهی ایران در بغداد حزب کمونیست مخفی عراق به مناسب حوادث شمال و سرکوبی متمردین بارزانی بیانیه‌ای انتشار داده و از اقدام دولت در سرکوبی و بمباران متمردین انتقاد نموده و حوادث شمال را ساخته و پرداخته عمال استعمار و پیمان سنتو معرفی کرده است.

اینک برای مزید استحضار ترجمه متن بیانیه مورد بحث به پیوست ایفاد می‌گردد.

از طرف وزیر امور خارجه

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۶۲۳۰/۴ ـ تاریخ ۴۰/۷/۱۲

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران ـ بغداد

بیانیهٔ حزب کمونیست عراق راجع به وضع بحرانی عراق

باید از خونریزی جلوگیری کرد و صفوف ملت را متحد نمود و تقاضاهای ملت عراق را عموماً و حقوق ملی اکراد را مخصوصاً اجابت کرد و عمال استعمار و سنتو را دور نمود.

بحران اوضاع در کردستان عراق مخصوصاً در چند هفته اخیر وخیم‌تر شده است و علت آن شدت فعالیت عمال استعمار و سنتو طبق نقشه خصمانه می‌باشد و هدف آنها روشن کردن آتش جنگ سوم و حملهٔ ناجوانمردانه به جماهیر شوروی قرارگاه صلح جهانی و دوست باوفای جمهوری ما و همچنین منظور آنها برهم زدن استقلال ملی ما و تقویت و پافشاری شرکتهای احتکاری نفت در برابر تقاضاهای ساده و عادلانه عراق می‌باشد.

در برابر تجدید بحران در کردستان دولت اقدام مقتضی برای دور کردن عمال استعمار و سنتو و اجابت تقاضاهای ملت عراق عموماً و حقوق ملی اکراد خصوصاً و تجدید سازش بین اکراد و سایر نیروهای ملی به عمل نیاورده بلکه به مساعی خود در استمالت و خرید عمال استعمار و خوانین ملاک با مبالغ گزاف و فشار بر ملیون کرد و اقدام علیه جنبش دمکراسی و تمدید مدت فترت و اوضاع غیرعادی ادامه داده است. دولت اقدام به صدور بیانیه‌ای راجع به اوضاع بحرانی چند ماه در کردستان عراق مبادرت نورزید تا این که چند روز قبل فرمانده لشگر دوم در کرکوک بیانیه‌ای صادر و به وسیله هواپیما پخش و اخطار نموده که تجمعات را می‌کوبد و هیچ گونه اشاره‌ای نشده که ملت کرد اطمینان پیدا کند که تقاضاهای ملی و ساده آنها اجابت خواهد شد و عملاً تجمعات در گردنه بازیان بین کرکوک و سلیمانیه و در بخش زاخو صبح روز ۱۱ سپتامبر بمباران شده است.

وضعیت بسیار خطرناک شده است زیرا قوای انگلیس در کویت و دول پیمان سنتو کمین کرده‌اند و روابط با دول عربی همسایه حسنه نیست و ملت چندان اعتمادی به تدابیر دولت در داخله ندارد. حمله مسلحانه به تجمعات در کردستان بدون تمیز نتایج آن از لحاظ نظامی هرچه باشد زخم عمیقی در قلب ملت به جای می‌گذارد و اختلاف بین

ملت و دولت را عمیق‌تر می‌کند و به هیچ وجه امکان ندارد که راه اصلاح وضع بحرانی و وخیم در کردستان باشد مادامی که دولت هیچگونه آمادگی برای انجام توافق‌های مشروع ملت کرد در حدود وحدت عراق نشان نداده است و بدون انجام این تقاضاها نمی‌توان دسایس استعمار و سنتو را خنثی نمود و عمال استعمار را دور کرد و برادری بین عرب و کرد را تقویت و از ریختن خون هم‌میهنان جلوگیری به عمل آورد. طبعاً دولت این تقاضاهای عادلانه را اجابت نخواهد کرد. مگر این که در عین حال و در درجه اول برای خاتمه دادن به دوره فترت و اوضاع غیرعادی و حکومت نظامی و برقراری حکومت ملی براساس دمکراسی برای عموم افراد ملت آماده باشد. این تقاضاها مورد تأیید قوای سیاسی ملت است و پیوسته در مطبوعات و نشریه‌های خود هر یک به طرز مخصوص خود مطالبه آن را می‌نمایند.

حزب کمونیست همواره خطر هرگونه مبارزه مأیوسانه و جداً از مبارزه مشترک عموم ملت عراق از عرب و کرد را گوشزد نموده است. زیرا این راه مشترک یگانه راه تحقق تقاضاهای مشروع ملی کرد می‌باشد.

حزب ما همیشه علیه عملیات بی‌رویه و بدون مطالعه بوده و می‌باشد. زیرا این قبیل عملیات برای استقلال ملی جمهوری عراق و ملت کرد به خصوص خطرناک است. حزب ما علیه هرگونه نزدیکی یا همکاری به هر عنوان و بهانه بین هر جبهه دولتی یا ملی و بین فئودال‌ها و عناصر مشکوک می‌باشد. پیروی از این طرق خطرناک تنها موجب مسرت استعمار و سنتو است.

و علی‌رغم آنچه روی داده است از برادران خود ملیون شریف کرد خواستاریم که مسئولیت ملی خود را با حوادث بسنجند و در جلوگیری از خونریزی و بستن شکاف و سلب فرصت از استعمار و سنتو و سایر بدخواهان جمهوری عراق یعنی جمهوری کرد، عرب و کرد شرکت کنند. همچنین از تجمعات که عذر مقامات در به کار بردن اسلحه است خودداری نمایند و آنها را دعوت می‌کنیم که مساعی خود را در مبارزات سیاسی دسته‌جمعی مشترک برای تحصیل تقاضاهای ملت بیشتر کنند.

از دولت نیز دعوت می‌کنیم که در این اوضاع دقیق کشور و جهان مسئولیت ملی خود را با حوادث مهم جاری همسطح نمایند و وضع بحرانی و وخیم کردستان عراق را با دوراندیشی و تحمل اصلاح کند و از کلیه طرقی که تأثیر سویی در برادری قدیم بین ملتین

کرد و عرب باقی نمی‌گذارد استفاده کند.

یقین داریم که تنها راه اساسی پذیرفتن تقاضاهای ملی اکراد است که جزو لاینفک تقاضاهای عموم ملت عراق در برابر حکومت ملی براساس دمکراسی می‌باشد. جمهوری عراق جمهوری عرب و کرد عظمت و رونق خود را حفظ خواهد کرد. طرحهای استعماری و پیمان سنتو بر صخره برادری عرب و کرد نابود می‌شود.

بغداد ـ ۶۱/۹/۱۲ **حزب کمونیست عراق**
۱۳۴۰/۶/۲۴

۲۷۵

وزارت امور خارجه ـ ادارهٔ اوّل سیاسی
تاریخ ۴۰/۷/۱۲ ـ شمارهٔ ۳۳۴۴
پیوست دارد ـ محرمانه

جناب آقای نخست‌وزیر

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران در بغداد ترجمه بیانیه حزب کمونیست عراق را درباره حوادث کردستان آن کشور ارسال داشته است. اینک رونوشت آن جهت استحضار به پیوست ایفاد می‌گردد.

(از طرف) وزیر امور خارجه

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۶۲۳۱/۴ـ تاریخ ۴۰/۷/۱۲

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران ـ بغداد

بیانیه حزب کمونیست عراق

راجع به عملیات نظامی انتقام‌جویانه در کردستان

تیراندازی و سوزاندن دهات آرام را در کردستان متوقف سازید

مشکلات اکراد را طوری حل کنید که وحدت کشور محفوظ بماند

ای توده ملت مجاهد!

حزب ما از سه ماه گذشته از این اواخر طی سه اعلامیه دولت و ملت را متوجه اوضاع بحرانی کردستان نمود و مخصوصاً از دولت که زمام امور را در دست دارد تقاضا نمودیم

اوضاع را طوری اصلاح کند که از خونریزی جلوگیری شود و وحدت کشور تقویت گردد و به استعمار و پیمان سنتو و عمال استعمار فرصتی برای دسیسه و توطئه داده نشود. دولت را متوجه نمودیم که اصلاح اوضاع با اقدامات نظامی صلاح نیست بلکه باید تقاضاهای عموم ملت و ازجمله تقاضاهای ملی و عادلانه اکراد را اجابت نمود و از دولت خواستیم که قلب ملت را جریحه‌دار نکند و شکاف بین ملت و دولت را با اعمال زور و شکنجه و حرکات وحشیانه عمیق‌تر ننماید و اوضاع را با درایت اصلاح کند و در عین حال نسبت به هرگونه تمرد عملاً و قولاً اعتراض نمودیم.
یک هفته است که در کردستان چه می‌گذرد؟

دولت حتی وعده انجام یکی از تقاضاهای ملی عادلانه ملت برادر ما اکراد را نداده است. ملت کرد از قرون متمادی علاقه‌مند به وحدت کشور و برادری عرب و کرد بوده است. دولت بدون این که جریانات کردستان را توضیح دهد و تقاضاهای ملی اکراد را که با امضاهای بسیاری به مقامات رسمی داده شده بیان کند از یازدهم سپتامبر شروع به حمله بر تنگه یازیان و دربند خان در استان سلیمانیه نمود و روز بعد تجمع عشایر در تنگه یازیان متفرق گردید و تنگه‌ها را دولت متصرف نمود و تجمعات مسلحانه را متواری ساخت و مجدداً بر جاده‌های اصلی و نقاط سوق‌الجیشی تسلط یافت و دیگر خطر مهمی که دولت یا قوای مسلح دولت را تهدید کند باقی نماند.

بلکه از تاریخ یازدهم سپتامبر دیگر زدوخوردی به معنای واقعی بین دولت و متمردین روی نداد ولی دولت به این قدر اکتفا نکرد و فرصتی برای حل مشکلات به وسیله تفاهم و طرق مسالمت‌آمیز نداد و به تعقیب متمردین مسلح اکتفا ننمود بلکه از فرصت برای ادامه بمباران و ویرانی بدون تمیز بین اشخاص مسلح و غیرمسلح و مزارع مسکونی استفاده کرده دهات عدیده‌ای را بین کرکوک و یازیان بدون جهت و حتی بدون ضرورت نظامی ویران نمود و از اصول مخالفت بشریت یعنی مسئولیت دسته‌جمعی و کشتن بیگناهان به جرم گنهکاران پیروی کرد. فرمانده لشگر دوم به نمایندگی از دولت اخطاریه‌هایی خطاب به رانیه، قلعه دیزه، حلبچه، زاخو و عمادیه از هواپیما فرو ریخت. متن اخطاریه‌ها چنین است:

(برادران اهالی محترم.... قوای دولت متشکل از تانک و توپ زره‌پوش و پیاده به پشتیبانی هواپیمای بمب‌افکن و فشفشه‌ای به طرف شما پیشروی خواهند کرد. از شما

خواهشمندیم این قوا را با کف زدن و مسرت و سرور استقبال نمایید زیرا شما را از اشرار و راهزنان و عمال استعمار حفظ می‌کنند. همه باید بدانند که اگر احدی بر کارمند دولت تجاوز نماید قوای ما تمام شهر را ویران و آتش خواهد زد و لذا از اهالی محترم.... خواستاریم که این اشرار را هرچه زودتر از شهر خود بیرون کنند و جان اهالی بیگناه را حفظ نمایند.

امضاء، سرتیپ محمود عبدالرزاق، فرمانده لشگر دوم.)

کیفر دسته‌جمعی در تمام شهر در برابر انتقام از تجاوز بر کارمندی حتی در دوره گذشته هم سابقه ندارد. آیا چنین رویه‌ای ترکی یا هیتلری لایق جمهوری عراق است؟ دولت منتظر وقوع تجاوز بر یکی از کارمندان خود نشد تا دهات را ویران کند بلکه بمباران از ۱۱ سپتامبر تاکنون ادامه دارد. هواپیماها بدون تمیز بخشهای زاخو، دهوک و عمادیه را بمباران کردند و خانه‌ها را در ییلاقات سولان آتش زدند. هواپیماها اتومبیل‌های اهالی و مسافرین را در جاده‌های عمومی بمباران می‌کنند و حال آن که در گزارش‌های رسمی گفته شده است که متمردین جز تفنگ و اسلحه سبک مهمات دیگری ندارند و جراید دولتی می‌نویسد که متمردین فرار کرده‌اند. ازجمله دلایل بر این که فعالیت نظامی کنونی در کردستان رنگ انتقام‌جویی دارد این است که هواپیماها روز شنبه ۱۶ سپتامبر دهات آرام بارزانی‌ها را که از کلیه مناطق تجمعات و یا نقاط وقوع بعضی حوادث دور است شدید بمباران کردند. این بمباران انتقام‌جویانه به خوبی منویات دولت را نسبت به هم‌میهنان بارزانی نشان می‌دهد. بارزانی‌ها بارها علیه دوره گذشته قیام کرده و مورد کیفر شدید قرار گرفته‌اند. این تجاوز بر بارزانی‌های آرام و علاقه‌مند به وطن و جمهوری تکذیب صریح ادعای دولت است که فقط درصدد تعقیب ملاکین عمال بیگانه می‌باشد و حال آن که در واقع دوستی ملاکین عمال بیگانه را جلب و به وسیله مال و امتیازات رضایت خاطر آنان را تأمین می‌کند یا این که مدعی است که خواهان آرامش و امنیت می‌باشد و حال آن که مردم آرام را مرکوب می‌کند.

دولت از فعالیت نظامی انتقام‌جویانه در کردستان برای محو باقیمانده آثار دمکراسی و سرکوبی جنبش ملی دمکراسی در سراسر کشور سوءاستفاده می‌نماید. در هفته گذشته و بدون موجب و علت شعبات سندیکا و باشگاه معلمین را در سلیمانیه و حلبچه تعطیل نمود و دستگیری عناصر دمکرات که علیه هرگونه تمردی ایستادگی می‌دهد را

برای نابودی کامل کلیه باقیمانده دمکرات با تمام قوا می‌کوشد و کشور را در معرض گرفتاری یکی پس از دیگری قرار می‌دهد تا بدین وسیله دوره فترت و اوضاع غیرعادی را که افکار ملی و احزاب و عقاید سیاسی اجتماعی عراق از آن به ستوه آمده‌اند ادامه دهد.

هم‌میهنان از کلیه ناسیونالیزم‌ها و احزاب و تمایلات سیاسی نسبت به کشتار کنونی در کردستان اعتراض نمایند. هم‌میهنان غیور و باوجدان می‌توانند با اعتراض به قتل و حرق و ویرانی مخالف ساده‌ترین اصول بشریت خون برادران کرد خود را حفظ کنید.

ای ملیون شرافتمند نسبت به سیاست منکوب کردن نژادی که برخلاف اخلاق عربی است اعتراض کنید.

ای دمکرات‌های مبارز برای جلوگیری از اعمال حکومت فردی و سیاست قلع و قمع نسبت به ملت برادر کرد مبارزه کنید.

ای توده غیور ملت برای جلوگیری از تیراندازی در کردستان و حفظ خون و حل مشکل کردستان از طریق مسالمت‌آمیز و تفاهم برادرانه که وحدت عراق را نیرو می‌بخشد مبارزه کنید.

۱۹۶۱/۹/۱۷

حزب کمونیست عراق

۲۷۶

بی‌سیم ارتش ـ از بغداد
شمارهٔ ماهیانه مبدأ ۱۱۱ ـ تعداد کلمات ۶۰۰
تلگرافچی گیرنده: خسروی ـ تلگرافچی فرستنده: معطری
تاریخ مخابره ساعت ۱۷/۲۰ روز ۷/۱۲

جناب آقای نخست‌وزیر

اهم مطالب در اختیار جراید امروز بغداد ذیلاً به استحضار می‌رسد:

به مناسبت جشن دوازدهمین سال تأسیس آلمان شرقی یک هیئت نظامی از عراق مرکب از سرهنگ دسفن طاهر سرهنگ ۲ کاظم طامل الجبوری و حسام الجبوری فردا عازم برلین شرقی می‌شوند. روزنامه الاخبار می‌نویسد دکتر اکرامی رئیس باشگاه شاهین

به سفارت عراق رفته و از موافقت اتحادیه فوتبال عراق در اجرای مسابقات دوستانه قبول دعوت باشگاه شاهین تشکر نموده است. روزنامه الثوره می‌نویسد طبق اطلاعات حاصل شیخ‌احمد بارزانی دیروز خود را به فرماندهی لشگر دوم کرکوک تسلیم و استدعای اعزام به بغداد و ملاقات با سرلشگر عبدالکریم قاسم نموده است ولی لشگر با این تقاضا موافقت نکرده و دستور داده است که باید کلیه اشیاء که از مقامات دولتی غارت شده مسترد گردد و ملامصطفی بارزانی را معرفی و به مقامات مربوطه تحویل دهد. این روزنامه می‌نویسد بنا به دستور نخست‌وزیر عراق شیخ‌احمد بارزانی تحت‌الحفظ به منطقه بارزان عودت داده شده تا دستورات صادره را اجرا نماید. روزنامه الفجر الجدید نقل از اخبار موصل می‌نویسد منطقه دینارته که مرکز تجمع متمردین بود به تصرف قوای دولت درآمد و نیروی ارتش و شهربانی با پشتیبانی نیروی هوایی در تعقیب متمردین فراری می‌باشند....

۲۷۷

اداره کل انتشارات و رادیو
از مجلهٔ نیوزویک ـ چاپ ایالات متحده — Newsweek U.S.A.
مورخ ۱۶ اکتبر ۱۹۶۱ ـ رویهٔ کردها — Oct. 16.1961

در میان کوههای دندانه‌داری که خاورمیانه را از اتحاد شوروی جدا می‌کند ۵ میلیون نفر از قوای کرد زندگی می‌کنند که اکنون ۲۰۰۰ سال است که آرزوی تشکیل یک کردستان خودمختار که برادرانش را در ترکیه، ایران و ارمنستان شوروی با آنان متحد و هم‌پیمان می‌سازد، در سر می‌پرورانند.

اکثر کردها در دل تپه‌ها و کوههای شمال عراق اسماً زیرفرمان قاسم رهبر شریف عراق زندگی می‌کنند. بعد از انقلاب سال ۱۹۵۸ قاسم تشکیل یک جمهوری مرکب از اعراب و کردها را اعلام کرد و همچنین خنجر کردها را به شمشیر اعراب در روی نشان ملی عراق اضافه نمود. قاسم ملامصطفی بارزانی را که یک کرد کمونیست است از تبعید روسیه به کشور دعوت نمود و یک ویلای باشکوه در بغداد در اختیارش گذاشت و

برایش هزار و چهارصد دلار مستمری ماهیانه مقرر کرد.

اما ملامصطفی خوشحال نبود. او فکر می‌کرد که چگونه دولتهای پیشین اموال او را مصادره کرده و بر رقبایش داده بودند. او که در این موقع بیشتر یک کرد بود تا کمونیست دوباره راه مسکو را پیش گرفت و به سوریه مراجعت کرد. هنگامی که به عراق برگشت گزارش‌هایی به خارج تراوش کرد مبنی بر این که کاروانی از قاطر با بار سلاحهای شوروی از کوهها عبور کرده به داخل منطقه کردها سرازیر می‌شود. هرج و مرج و گرفتاری هنگامی شروع شد که «رهبر شریف» تصمیم به استقرار مجدد نظم در کوهستان‌های کردنشین گرفت. اولین گروه نظامیان قاسم به سختی شکست خوردند و ۲۳ نفر از افسران و نفرات آن کشته شدند. نیروهای ملامصطفی بارزانی که در نتیجه این حوادث تشویق شده بودند به سوی سرزمین‌های پست حرکت کردند و تأسیسات نفت را در مرز کوههای مسکن خود مورد تهدید قرار دادند در نشریه‌ای که از ناحیه کردها منتشر شده بود این عبارات به چشم می‌خورد «نفت کردستان متعلق به کردهاست. اعراب منفور را بیرون کنید.» ظرف مدت کوتاهی یک سوم از خاک عراق از طرف کردها اشغال شد و پرچم آنها با علامت خنجر روی آن در مرزهای ترکیه و ایران به اهتزاز درآمد. قاسم سریعاً به این عملیات پاسخ داد و از راکت‌های هواپیماهای جت که از شوروی دریافت کرده بود برای سرکوبی نفرات ملامصطفی استفاده کرد. یک حمله عمومی در سه ستون کردها را به عقب راند و ملامصطفی ناپدید شد و برادرش احمد اسیر گردید.

«رهبر شریف» که پیروز شده بود یک جلسه مصاحبه مطبوعاتی تشکیل داد و اعلام کرد که بلوای کردها پایان یافته است. او انگلیسی‌ها و بازیچه دستشان آمریکایی‌ها را متهم کرد که به علت اختلافات مربوطه مذاکرات نفت شورش مزبور را به وجود آورده بودند اما نقش روسها در این میان چه بود؟ قاسم در این مورد گفت: «مسلماً روسها هیچ گونه دخالتی در این شورش نداشتند» علت این شورش چه بود؟ یک مثل قدیمی کردی که می‌گوید: «جنگ کردن بهتر از هیچ کار نکردن است.»

۲۷۸

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا. و ا.ک.
گزارش اطلاعات خارجی شماره ۱۰/ک ۴۰/۷/۱۴ ـ ۳۱۵/۳۲۴
کشور عراق تاریخ گزارش ۴۰/۷/۳۰
موضوع: قیام اکراد محرمانه
منبع: حیدر ـ تقویم ب – م

دو نفر از اکراد عراقی مقیم آلمان به نامهای کمال فواد و محمدی اظهار نمودند که حزب دمکرات می‌داند که قیام اکراد در عراق موفقیت‌آمیز نخواهد بود زیرا عراق بین کشورهایی قرار دارد که مخالف آزادی و استقلال کردستان می‌باشند. بنابراین دولت شوروی نمی‌تواند وسایل و سلاحهای لازم را در اختیار قیام‌کنندگان بگذارد و گویا منظور قیام‌کنندگان هم مستقل نمودن کردستان ایران بوده است. حزب دمکرات عراق تمام فعالیت خود را متوجه ایران ساخته و البته قرار نبود که قیام به این زودی آغاز شود. آنها می‌خواستند که قبلاً در کردستان ایران یک حزب مخفی به وجود آورند آنگاه با هم قیام نمایند. البته هنوز هم جریان به کلی خاتمه نیافته است.

درباره ملامصطفی بارزانی و قیامش عقاید مختلف است عده‌ای می‌گویند که به دولت ایران پناهنده شده و ایران می‌خواهد او را تحویل عراق دهد. بعضی‌ها می‌گویند که کشته شده است و عده‌ای هم می‌گویند او هنوز جنگ می‌کند و ممکن است از راه سوریه به شوروی پناه ببرد. دو نفر از کردهای عراقی مقیم برلین به نام‌های محمد عبدالحسن و لاوچاک اهل سلیمانیه اظهار داشتند در عراق دو حزب تازه به وجود آمده است یکی به اسم حزب «پیش مه‌رگه» و دیگری «شورش» و معتقدند که حزب شورش از طرف دولت ایران درست شده و حزبی است که طرفداری از ایرانی بودن اکراد می‌کند و در نقاط مختلف کردستان مخصوصاً ایران و عراق طرفداران زیادی پیدا کرده است. از طرف حزب شیوعی عراق اطلاعیه‌ای بر علیه این حزب منتشر گردیده است. حزب پیش مه‌رگه به معنی سرباز حزبی است. تروریستی که می‌خواهند با کشت و کشتار مسلحانه کردستان را به گوش جهانیان برسانند. حزب مذکور خیلی مخفی است و گویا مرکزش در سلیمانیه می‌باشد و طرز قبول اعضاء را پیروی از کارهای مخفیانه کومه‌های ژ ـ ک به عمل می‌آورند یعنی یک مدت زیادی آنها را تجربه می‌کند و بعد باید ۷ دفعه قسم

بخورند و در موقع خیانت باید کشته بشوند. در حال حاضر در برلین شرقی و غربی در حدود ۳۰ نفر کرد عراقی دو نفر از ترکیه و یک نفر کرد لبنانی و ۳ نفر سوریه‌ای هستند. این افراد قرار است بزودی جلسه‌ای تشکیل بدهند.

نظریه:

به نظر اینجانب اطلاعیه فوق به شرح زیر اقدام شود، اصلح است.

۱ ـ ساواک‌های غرب (رضائیه ـ مهاباد ـ کرمانشاه)

۲ ـ ادارهٔ کل دوم ـ ساواک

۳ ـ ادارهٔ دوم ستاد بزرگ ارتشتاران فرستاده شود. ۴۰/۸/۲

۴ ـ اداره سوم کل منطقه سوم

(عیناً جهت اطلاع و اقدام به ادارهٔ دوم ارسال می‌گردد ۴۰/۸/۲)/ محترماً به عرض می‌رساند. ۳۲/۸/۹ (فعالیت حزب دموکرات کردستان عراق در اروپا).

۲۷۹

وزارت کشور
تاریخ ۱۳۴۰/۸/۲۸ ـ شمارهٔ ۲/۳۲۹۹
محرمانه

مقام نخست‌وزیری

رونوشت گزارش شماره ۳۶۴۵ / ۲ الف ـ ۴۰/۸/۲۴ ژاندارمری کل کشور راجع به قوای بارزانی‌ها در مقابل مرزخانه به پیوست تقدیم و به استحضار می‌رساند که ضمن اعلام مراتب به وزارت امور خارجه و وزارت جنگ و سازمان اطلاعات و امنیت کشور به استانداری‌های آذربایجان غربی و کردستان و کرمانشاه دستور داده شد با تماس با مأمورین انتظامی محل مراقبت‌های لازمه را معمول دارند.

(از طرف) وزیر کشور

(ملاحظه شد ۴۰/۸/۲۹)

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر. شمارهٔ ۸۱۱۳/۴ ـ تاریخ ۴۰/۸/۲۸

۲/۳۶۴۵الف ـ وزارت کشور محترماً معروض می‌دارد پیرو شماره ۳۴۸۱ / ۲ الف ۴۰/۸/۶ گزارش ۴۰/۸/۱۸ هنگ ژاندارمری کردستان حاکی است طبق اطلاع ملامصطفی بارزانی و شیخ‌احمد و پسران و سایر پیروان آنها مانند محمود کاوانی و اسعد خوشوی و قریب پنج هزار نفر تفنگچی در مقابل مرزخانه می‌باشند و ممکن است تغییر جهت بدهند و تصور نمی‌رود نزدیکی آنان به مرز ایران در اثر فشار قوای دولت عراق باشد زیرا نیروی زمینی عراق به آنها حمله‌ای نکرده است.

از طرف فرمانده ژاندرمری کل کشور

سرلشکر معزی

۲۸۰

نخست وزیری
سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا. و ا.ک.

گزارش وضع فعلی کردستان

محترماً به عرض می‌رساند:

اخیراً اطلاعیه‌هایی واصل شده مبنی بر این که در مناطق کردنشین همواره درباره استقلال کردستان صحبت می‌نمایند و کار به جایی کشیده شده است که حتی اطفال مدارس ابتدایی نیز از شجاعت ملامصطفی بارزانی تعریف می‌نمایند و به علاوه شایع است که دولتهای انگلیس و آمریکا برای استقلال کردستان آزاد با اکراد همکاری و کمک می‌کنند. عده‌ای نیز می‌گویند ملامصطفی بارزانی جهت نیل به این مقصود (تشکیل کردستان آزاد) در روسیه فن پارتیزانی را یاد گرفته. چگونه ممکن است حالا به کمک آمریکایی‌ها راضی و یا گول بخورد. ضمناً گفته می‌شود عقیده بعضی از اکراد به طور دگرگون شده اگر جزئی خشونتی از طرف مأمورین به آنها نشان داده شود بی‌درنگ به عراق متواری و به ملامصطفی بارزانی ملحق خواهند شد و عده‌ای از افراد ایل کلهر و رعایای مرحوم امین لشگر افشار که کرد هستند و سابقاً به عنوان کارگری به عراق رفته‌اند حالا مرتباً از مرزها به طور ماهرانه به عراق می‌روند ولی اینها به عوض کارگری به تفنگچیان ملامصطفی بارزانی ملحق خواهند شد.

مراتب به ساواک کردستان استان پنجم منعکس و پاسخ واصله از ساواک استان پنجم حاکی است که:

۱ ـ بحث اطفال مدارس در مورد ملامصطفی صحت ندارد.

۲ ـ عده‌ای عقیده‌مند هستند که نظر به این که ملامصطفی فن پارتیزانی را در روسیه یادگرفته متمایل به کمونیست می‌باشد و نیز عده‌ای عقیده دارند که در حال حاضر که لایحه اصلاحات ارضی در جریان است چنانچه ملامصطفی بر اوضاع مسلط شود کلیه املاک دولتی خواهد شد (طبق نظریهٔ کمونیست‌ها).

۳ ـ به طوری که تحقیق شده در نوار مرزی ایران در هر محفلی صحبت و تفسیر و تعبیر از اقدامات شورشیان و استقلال کرد می‌باشد. بخصوص در این موقع کـه قـانون اصلاحات ارضی در شرف اقدام است عشایر و مالکین متنفذ که با اجرای قانون مزبور قدرت و نفوذ خود را از دست می‌دهند بسیار ناراحت و احتمال بیشتری از طرفداری و حمایت کرد می‌رود.

نظریه:

چون اخیراً هرگونه تحولاتی در اوضاع سیاسی و اجتماعی و اقتصادی مملکت انجام می‌گیرد توسط عده‌ای مغرض و واخورده‌های اجتماع این طور شایع می‌گردد که توسط راهنمایی آمریکایی‌ها و انگلیسی‌ها و احیاناً در اثر سازش با روسها انجام گرفته است. در صورت تصویب ترتیبی اتخاذ گردد که از نشر این گونه اخبار جلوگیری و ضمن تقویت حس ناسیونالیستی مردم اوضاع و احوال سیاسی ایران و دنیا نیز با تجزیه و تحلیل دقیق و مفید در اختیار اکراد و سایر طبقات تحصیلکرده قرار گیرد. صـدور هـرگونه دسـتوری موکول به اوامر عالی است.

تهیه کننده: جمیاری

رئیس بخش: کامیاب

رئیس اداره: شریف

مدیرکل: امجدی

معاونت ساواک (ردیف ۱–۲–۳ بعرض برسد در صورت تصویب تیمسار منصور هم این گزارش را مطالعه نمایند. ۴۱/۱۰/۳).

(تیمسار منصورپور ـ طبق تقاضای اداره کل سوم خواهشـمند است ایـن پرونده را

بررسی فرموده نظریهٔ عملی اعلام فرمائید. نظر بنده در مورد آنچه که مربوط به ملامصطفی بارزانی است این است که شایعات را نمی‌توان مأخذی برای عکس‌العمل دانست بلکه باید در اطراف قضیه تحقیق و کسب اطلاع بیشتری بشود و در مورد پیشنهاد ادارهٔ کل سوم بنده هم موافقم ولی چگونه؟ برای پاسخ به این سؤال است که پرونده را تقدیم داشتم

ایرملو ۴۱/۱۰/۱۲

۲۸۱

گزارش اطلاعات داخلی
موضوع: منطقه حساس کردستان
منبع خبر: ص.پ. **شماره ۲۱۱/۷۶۳ ـ ن/م**
تاریخ وصول خبر: ۴۰/۱۰/۳۰ **تاریخ گزارش: ۴۰/۱۰/۳۰**

۱ ـ مهمترین منطقه حساس کردستان در درجه اول مهاباد است. زیرا اهالی شهر و حومه برای به دست آوردن کردستان آزاد هیچ گونه کوتاهی ندارند. ضمناً ارتباط بین اکراد ایرانی و عراقی وسیله قاچاق فروشان در نوار مرزی از اشنویه الی سردشت، بانه، مریوان، باب انجیرک، لاوران، دهستان، قصرشیرین، گیلانغرب، ایلام، مهران، دهلران، سوسنگرد و خرمشهر انجام می‌گیرد.

۲ ـ پس از اختلاف پیدا شدن عمال اکراد با حکومت عبدالکریم قاسم مسیر رفت و آمد آنها به خاک شوروی به شرح زیر است.

از بارزان به آبادی ماوندا (ملک رشید جهانگیری بین عشایر هرکی) ملک سرتیپ ماندی عشایر شکاک و سیاه‌چشمه ملک عشایر جلالی. پلدشت ملک عشایر سفر کانلو و قطور ملک عشایر حیدرانلو زیرا وسیله بی‌سیم به شوروی اطلاع خواهند داد قایق در لب رودخانه آماده و حاضر می‌شود و آنها را به خاک شوروی ببرد. ۷۰ نفری که به شوروی رفته و مراجعت کرده‌اند از راهی بود که به عرض رسید ولی خود ملامصطفی بارزانی با هلیکوپتر شخصی به شوروی رفته است.

۳ ـ پس از مراجعت مصطفی بارزانی از شوروی حمله‌های اخیر اکراد در عراق شروع شده در تمام جبهه موفقیت نصیب اکراد بارزانی شده و در کلیه شهرهای اربیل،

کرکوک، سلیمانیه، حلبچه و قصبات سیدصادق پنجوین، قلعه دیزه، شقلاوه، کوه سنجاق، رواندوز، زاخو، عقره وسیله بی‌سیم با مرکز بارزان ارتباط برقرار شده و عموماً مشغول تدارکات اسلحه و فعالیت جدیدی شده‌اند.

۴ـ انتشار دارد از طرف جماهیر شوروی به عبدالکریم قاسم توصیه شده که ریاست کردستان را به ملامصطفی بارزانی واگذار و تحت حکومت بغداد اداره شود تا در سایر کشورهای همجوار یعنی مناطق کردنشین آنها نفوذ پیدا کند و تا اندازه‌ای قاسم این توصیه را قبول کرده و مشغول بررسی است و یکی از موارد قرارداد اخیر خرید کارخانه ذوب آهن عراق از شوروی سازش با اکراد است.

۵ـ رفت و آمد و فعالیت فعلاً از عراق به مهاباد و از مهاباد به تهران است. برای اولین بار کمیته دانشجویان کرد در دانشگاه تهران با همکاری دانشجویان لرستان، کرمانشاه تشکیل و وابستگی خود را به کمیته دانشجویان اکراد عراق که پیوستگی به کمیته دانشجویان شوروی است، اعلام داشته که رونوشت آن را دکتر کمال صدر قاضی که یک ماه و نیم قبل در تهران بوده برای کمیته کردستان آزاد به آلمان شرقی برده است و رهبری و ارتباط در تهران به عهده احمد قاضی دانشجوی دانشگاه تهران است. نامبرده دارای سوابق توده‌ای و عموزاده قاضی محمد است و همچنین کمیته زنان و دختران اکراد به عهده دختر قاضی محمد دانشجوی دانشگاه تهران است. خلاصه اکنون افراد مهابادی که در تهران به عنوان تحصیل و غیره ساکن هستند از هیچ گونه فعالیتی برای به دست آوردن کردستان آزاد کوتاهی نخواهند کرد.

۶ـ قسمت عمده مردم مهاباد اکنون به فعالیت مضره مشغول هستند مخصوصاً رحمان مدرس شهردار فعلی مهاباد، مناف کریمی، وزیر فرهنگ، قاضی محمد، با انجمن شهر مهاباد که اخیراً تشکیل شده در فعالیت هستند و اشخاص مشروحه زیر هم که برای ساواک مهاباد کار می‌کنند مانند سیدمحمد سیدی موفقی، کریم خسروی، مینه شرقی، صدیق حیدری، شیخ معصوم نقشبندی که دو سره بازی می‌کند نامبردگان از عمال برجسته حکومت قاضی محمد بودند که اکنون شب و روز اینها به ساواک مهاباد رفت و آمد دارند. در زمان تصدی سرهنگ یاوریان راه پیدا کرده و با عراق ارتباط دارند.

همچنین قریب ۲۰۰ نفر از اهالی مهاباد فقط با قاچاق فروشی امور زندگی خود را اداره می‌کنند آشکارا به عراق رفت و آمد دارند بدون شک اینها هم وسیله ارتباط هستند.

۷ـ روز سه‌شنبه گذشته در برنامه ما و شنوندگان رادیوی تهران که به زبان کردی اجرا می‌شود پیامی دکتر کمال نقشبندی کارمند راه‌آهن تهران که در دوران قاضی محمد معاون بهداری ایشان بوده به امام جمعه سلیمانیه که در مهرماه سال ۱۳۳۸ به شوروی رفته و در راه مسکو تبلیغات به نفع استقلال کردستان نموده و فرستاده است.

۸ ـ برنامه رادیو کردی تهران وسیله بین اکراد عراق است زیرا روز چهارشنبه گذشته تحت عنوان ما و شنوندگان پیام حسن زیرک توسط عیالش مهدیه زیرک زندی به یک نفر از افراد عراقی ساکن شهر کرکوک فرستاده شد خود حسن زیرک هم اخیرا از منطقه کردستان. بوکان. مهاباد مراجعت نموده و در این مسافرت با اشخاص مشکوک عراق ملاقات کرده است نامبرده با اینکه کارمند رادیو کردی تهران است چون قبل از کودتای عراق در انتشارات رادیو بغداد دارای حقوق بوده اکنون هم همان حقوق را دریافت می‌دارد خواهر ایشان زن یک نفر از همکاران درجه ۱ قاضی محمد بوده و فعلا در شوروی به سر می‌برد در اوائل ۱۳۴۰ وسیله سفارت شوروی در آنکارا به ترکیه آمده بود و همچنین مهدیه زیرک گوینده رادیوی مزبور اغلب شبها به نام اقوام خود پیام‌هایی به کردستان می‌فرستد.

۹ ـ لازم است روزنامه کردستان که در تهران منتشر می‌شود کاملا تحت بررسی قرار بگیرد چون اداره‌کنندگان آن مفتی زاده‌ها هستند که یکی از آنها به نام ملا صدیق بوده ایشان در آن زمان از طرف وزارت فرهنگ در یکی از مدارس مهاباد آموزگار بوده‌اند.

۲۸۲

بولتن محرمانه
اکراد عراق: اسلامبول، آسوشیتدپرس، دوازدهم آوریل

گزارش‌ها و اخباری به ترکیه می‌رسد که نشان می‌دهد نبردها و زدوخورد شدیدی بین افراد ارتش عراق و هواداران ملامصطفی بارزانی رهبر شورش اکراد، تعلیم یافته

مسکو در شمال عراق روی داده است. این گزارش‌ها که به شهر (ماردین) در جنوب شرقی ترکیه رسیده معلوم نمی‌کند که این جنگها چه موقع آغاز گردیده، ولی گفته می‌شود که در آنها تلفات بسیار سنگینی به بارزانی‌ها وارد شده است. همین اخبار حاکی است که ملامصطفی بارزانی که زمانی در ارتش سرخ درجه ژنرالی داشته هنگامی که توسط نیروهای عراقی محاصره شده در وضع بسیار خطرناکی قرار گرفته و هیچ باقی نمانده بود که اسیر شود. او برای این که بتواند صفوف سربازان را بشکافد، لباس نظامیان عراقی را به تن کرده بود و بدین وسیله موفق به فرار شده است.

۲۸۳

بولتن محرمانه

شورش اکراد

تهران ـ آسوشیتدپرس، دوم ژانویه، در تهران اظهار می‌دارند که حدود ۸۰۰ تن از افراد قبایل کرد که با هرگونه سلاحی از بازوکا تا خمپاره‌انداز مسلح هستند با نیروهای دولتی و قبایل مخالف خویش در ارتفاعات پوشیده از برف شمال عراق به زدخورد پرداخته‌اند، عبدالکریم قاسم نخست‌وزیر عراق به وسیله نیروهای پلیس خود بر ضد این قبایل دست به حمله زده نیروهای کرد را که با قوای دولتی در نبرد بودند عقب نشانده و برای پراکنده ساختن آنان از حملات هوایی استفاده کرده است.

منابع ایرانی اظهار می‌دارند به عقیده کردهایی که در ایران در طول مرزهای بسته شده و پوشیده از برف این کشور با عراق مستقر هستند، رهبر قبایل شورشی به مسکو فرار کرده است. این رهبر ملامصطفی بارزانی است که در رشته جنگهای غیرمنظم در مسکو تحصیل کرده است. او با تجهیزات یک نیروی ده هزار نفری قصد ایجاد یک حکومت مستقل کرد را دارد. خبر فرار ملامصطفی بارزانی تأیید نشده و محافل بغداد می‌گویند رهبری این نبرد هنوز به عهده اوست. قاسم یکشنبه گذشته اعتراف کرده که پس از شش ماه قبایل کرد دوباره به ادارات دولتی، مراکز پلیس و دهکده‌ها حمله‌ور شده‌اند. در تهران و یا بغداد نمی‌توانند رقم دقیق تلفات این عملیات را که از اوایل دسامبر آغاز شده تخمین بزنند ولی بعضی‌ها می‌گویند: عده تلفات طرفین از کشته و زخمی بالغ بر ۴۰۰

نفر است. منابع تهران اظهار می‌دارند؛ گزارش‌های رسیده از ترکیه مبنی بر کشته شدن گروهی از اکراد مرزنشین مربوط به‌کردهای دست راست است که می‌خواستند از چنگ ملامصطفی بگریزند. قاسم گروهی از اکراد مذکور را جزء نیروهای وفادار به دولت قلمداد کرده بود. گزارش‌های تأیید نشده حاکی از آن است که حمله‌هایی که در اوایل ماه دسامبر کردهای موافق با دولت به بارزانی‌ها کرده‌اند، ۲۰۰ نفر کشته شده‌اند. تابستان گذشته ملامصطفی بارزانی موفق شده بود بیشتر قبایل کرد را به جز قبایل نیرومند زیباریس [زیباری] مورچیس [سورچی] و هارکیس [هرکی] تحت رهبری خود درآورد.

۲۸۴

نخست‌وزیری
سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا. و ا.ک.
کشور عراق — **شماره ۱۱۲۶۹/۱۶/د**
موضوع: ملاقات انورمائی با حلمی و علی‌شریف — **تاریخ وصول خبر ۴۰/۱۱/۱۴**
منبع خبر: ساواک قصرشیرین ـ تقویم ۳ — **تاریخ گزارش ۴۰/۱۱/۱۸**

محترماً اطلاعیه واصله را ذیلاً به عرض می‌رساند.

۱ ـ شایع است به دستور انگلیسی‌ها دولت اسرائیل به اکراد بارزانی کمک می‌نماید.

۲ ـ در پنج روز قبل یک نفر از طرف حزب پارت دموکرات به نام انور مائی وارد منطقه هورین شیخان شده و بلافاصله جهت ملاقات حلمی نام و علی شریف که در نزد عثمان‌بیگ شرف یانی می‌باشند حرکت و پس از سه روز توقف دوبارهٔ شخص مزبور به موصل حرکت می‌کنند توضیح اینکه انور مائی در سال ۱۳۳۶ مسافرتی هم به شوروی کرده و گویا از کارمندان عالی رتبهٔ دولت عراق بوده که اخیراً به منطقه جنوب عراق تبعید شده و حالا آزاد گردیده است.

۳ ـ عثمان بیگ شرف یانی عضویت حزب پارت را پذیرفته ولی در ردیف اعضای ساده و عادی است اما پسرش به نام محمد رشید بیگ جزء اعضای فعال حزب محسوب شده است.

از طرف رئیس سازمان اطلاعات و امنیّت استان پنجم

بهرامی (فاتح)

(در پروندهٔ حزب پارت دموکرات کردستان عراق ضمیمه شود.)
(رونوشت برابر است و اصل در پرونده شب/۹۶۱ شورش اکراد شمال عراق است)
(ملاحظه شد از نظر این بخش اقدامی ندارد.) ـ ۴۰/۱۲/۱۳
گیرندگان: مدیریت ادارات دوم و سوم ـ ۴۰/۱۱/۲۳

۲۸۵

سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا. و ا.ک.
گزارش اطلاعات خارجی ـ خیلی محرمانه
کشور سوئیس
موضوع: تلگراف دانشجویان کُرد به عارف
منبع: ادارهٔ دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

طبق اطلاع از طرف دانشجویان کرد تلگرافی از ژنو به عارف مخابره شده و طی آن خودمختاری کردستان عراق را خواستار گردیده و شناسایی دولت جدید عراق را از طرف اکراد منوط به پذیرش این تقاضا اعلام داشته‌اند.

کمیته دانشجویان دانشگاه تهران اشخاصی از قبیل معینی نام مهابادی که پدرش وزیر کابینه قاضی محمد بوده و صلاح پسرحاج عبدالرحمن ایلخانی‌زاده و محمد پسر حاج اسمعیل ایلخانی‌زاده که از وزراء قاضی محمد بوده و برادر عبدالله ایلخانی‌زاده را به قید قرعه انتخاب و نزد ملامصطفی بارزانی فرستاده‌اند در کمیته دانشجویان ژنو یدالله صادق وزیری که از فعالین حزب منحله توده می‌باشد شرکت داشته است وزیری‌ها برادر خانم رضا آصف نماینده سابق مجلس شورای ملی می‌باشند.

خیلی محرمانه ـ شماره ۳۱۵/۳۵۵۶۸ ـ تاریخ ۴۱/۱۲/۱۵
گیرندگان: ادارهٔ کل هفتم ـ ادارهٔ کل دوم ـ ساواک تهران جهت تحقیق و اعلام ـ دانشجویان دانشگاه تهران

۲۸۶

خیلی فوری ـ به ۷۱۲ ـ از ۲۲۶
شماره گزارش ۱۲۱۹۸/ح۱۲/۲۳۲ ـ تاریخ گزارش ۴۱/۱/۱۵
گیرندگان خبر: ۳۱۴ ـ ۸۲۱ ـ ۲۱۲
منبع: یکی از منابع ساواک کردستان

۱ ـ ملامصطفی بارزانی اخیراً به یکی از محارم خود اظهار داشته پس از توافق بین او و دولت عراق به مقامات ایرانی قول داده است که همواره دوست ایرانی باقی خواهد

ماند و همیشه خود را مطیع و خدمتگذار شاهنشاه آریامهر می‌داند و به خوبی آگاه است امتیازاتی که نصیب او شده بر اثر مساعدت و پشتیبانی ایران می‌باشد.

۲ ـ ملامصطفی نیز اظهار نموده است اخیراً پاره‌ای از مقامات مرزی ایران با افرادی مانند شیخ لطیف حفیدزاده و محمدرشید بانه‌ای و مالکین میراودلی پشتدر تماسهایی داشته و وعده کمک و مساعدت پنهانی به آنها داده‌اند و نیز قصد دارند به جلال طالبانی و افراد او در صورت لزوم در ایران پناه دهند. ملامصطفی در دنباله اظهارات خود گفته باید توجه داشت که این اشخاص قدر و قیمتی ندارند و اشخاص دورو و خائنی هستند. بدیهی است هرگاه دولت ایران کاری داشته باشد همواره با تمام امکانات در اجرای آن کوشا خواهد بود. و هرگاه مقامات مرزی ایران به این امر توجه داشته باشند بدون شک موجب قطع روابط دوستانه فیمابین را فراهم خواهند نمود و لازم دانسته موضوع را بدینوسیله به اطلاع مقامات مرزی ایران برسانند و بگویند من حتی دولت عراق را ملزم به دوستی با ایران نموده و فعلاً مشغول انجام آن هستم و اطمینان می‌دهم تا زمانی که زنده باشم نگذارم از این طریق مشکلی برای دولت ایران به وجود آید.

در ساعت ۱۷/۲۰ روز ۱/۱۶ به بخش ۳۱۴ گردید

۲۸۷

وزارت کشور
۴۱/۱/۱۸

جناب آقای دکتر صاحبقلم استاندار محترم استان پنجم برای استحضار و اطلاع اخبار و اطلاعات واصله از کشور عراق را به طور خلاصه و وضع منطقه را به پیوست تقدیم می‌دارد. فرماندار پاوه و اورامانات ـ رئوفی

محرمانه، مستقیم ـ شماره ۲ سیار
رونوشت به انضمام رونوشت اطلاعیه پیوست برای استحضار تیمسار سپهبد امیر عزیزی وزیر کشور ایفاد می‌شود.
استاندار کرمانشاهان ـ دکتر صاحبقلم ـ رونوشت برابر رونوشت است

وزارت کشور ـ سیاسی

به تاریخ ۱۳۴۱/۱/۲۳ ـ شمارهٔ ۱۳۸/م ـ محرمانه

مقام نخست‌وزیری

رونوشت نامه شماره ۲/ سیار استانداری کرمانشاهان و رونوشت اطلاعیه پیوست آن راجع به اوضاع عراق جهت استحضار به پیوست تقدیم می‌گردد.

(از طرف) وزیر کشور

گیرندگان: وزارت امور خارجه ـ وزارت جنگ ـ سازمان اطلاعات و امنیّت کشور
ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیری ـ شماره ۲۶۹/۴ ـ تاریخ ۴۱/۱/۲۵
(ملاحظه شد ـ ۴۱/۱/۲۸)

۱ ـ در حدود مبلغ ۷۰ هزار پوند طلا در اختیار ملامصطفی بارزانی گذاشته شده است که برای پیشرفت به منظور ایجاد اغتشاش در عراق به وسیله کردها اقدام و از این پول به خانواده‌هایی که در جنگ تابستان کردها خساراتی دیده‌اند طبق اخبار واصله از ناحیه حلبچه، سلیمانیه، کرکوک مساعدت‌هایی کرده است. وضع او فعلاً روی عدم علاقه اکراد به دولت مرکزی بغداد از سال گذشته بهتر است.

۲ ـ کردهای عراق اکثراً روی ناچاری دنبال روش ملامصطفی هستند و دیگر زیر بار دولت عربی عراق نخواهند رفت.

۳ ـ در نامه‌ای که ملامصطفی به عبدالکریم قاسم نوشته آزادی کردها و مرخص کردن آنها که باقیمانده در زندان قید شده است.

۴ ـ امکان یک کودتا در عراق پیش‌بینی می‌شود که دولت مقتدری روی کار بیاید که مورد علاقه کردها هم باشد.

۵ ـ فعلاً در نقاط مرزی انتشار دادند که برای قشون ملامصطفی سوار می‌گیرند و با حقوق کافی.

۶ ـ نسبت به منطقه جوانرود باید توجه بیشتری دولت ایران داشته باشد و خصوصاً نسبت به بیک‌زادگان.

۷ ـ با ثبات وضع ایران و بی‌ثباتی وضع عراق امکان هرگونه تمایلات ایران خواهی در

کردهای عراق می‌توان به وجود آورد. قبل از این که به سیستم‌های دیگری ناچار اکرادهای عراق آشنا شوند.

رونوشت برابر رونوشت است.

نبرد شدیدی که از چند روز قبل بین نیروهای دولتی و اکراد شروع گردیده به نفع عشایر شورشی تمام شده و آنها بیشتر شهرها و قصبات شمالی عراق تسلط یافته‌اند. ضمناً بمباران دهات غیریاغی به وسیله نیروهای دولتی موجب خشم آنها واقع و بیشتر عشایری که مخالف بارزانی‌ها بوده‌اند به آنها ملحق و شدیداً درصدد تلافی برآمده‌اند. به طوری که واضح است در مدت ۴۸ ساعت اخیر در حدود دو هزار نفر افسر و سرباز عراقی کشته و زخمی گردیده و در حدود ۴ هزار نفر که یک سرتیپ جزء آنهاست به وسیله اکراد اسیر گردیده‌اند و عده زیادی نیز به محل خود به عشایر یاغی ملحق گردیده‌اند. گفته می‌شود که شکست‌های نیروی دولتی موجب عدم رضایت مردم عراق واقع در تمام شهرهای عراق مردم به عبدالکریم و سران عراق ناسزا و هتاکی می‌نمایند. امکان شورش عمومی در سراسر عراق قطعی به نظر می‌رسد.

رونوشت برابر رونوشت است.

حزب اخوان المسلمین عراق که مدتها از طرف دولت از فعالیت آن جلوگیری می‌شد اخیراً به دنبال شورش عشایر طی اعلامیه شدیدی که در بغداد و شهرستان‌های بزرگ عراق انتشار یافته شدیداً به دولت عبدالکریم قاسم حمله نموده و او را دیکتاتور خطاب و متهمش نموده که برخلاف گفته‌هایش حاضر نیست در عراق انتخابات مجلس شورای ملی انجام پذیرد. از قرار به محض انتشار اعلامیه‌ها از طرف مأمورین پلیس و سازمان امنیت اوراق مزبور جمع‌آوری و ناشرین آن تحت تعقیب قرار گرفته‌اند. اطلاعیه بعدی حاکی است امید مردم از دولت فعلی عراق به کلی سلب شده و مانند سابق از عملیات دولت پشتیبابی نمی‌شود.

رونوشت برابر رونوشت است.

۲۸۸

وزارت کشور ـ سیاسی
به تاریخ ۴۱/۱/۲۵ ـ شماره ۱۴۶/م ـ محرمانه
مقام نخست‌وزیری

طبق گزارش واصله از فرمانداری مریوان ساعت ۱۲ روز ۴۱/۱/۲۲ شیخ یمین فرزند شیخ عبدالکریم با چهار نفر از همراهان صبری بیگ افسر بازنشسته عراق به عنوان پناهنده وارد مریوان شده صبری بیگ صبح روز ۲۳ به سنندج عزیمت و شیخ یمین و چهار نفر همراهان در مرزبانی هستند شیخ عبدالکریم فعلالب مرز چادر زده است و تقاضای پناهندگی کرده است و گویا جیب مرزبانی برای آوردن وی به پاوه عزیمت کرده ضمناً اضافه شده که طبق اطلاع شیخ یمین چند نفر پلیس عراق را کشته و بایران آمده است.

(از طرف) وزیر کشور

گیرندگان: وزارت امور خارجه ـ وزارت جنگ ـ سازمان اطلاعات و امنیّت کشور
ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۲۷۰/۴ ـ تاریخ ۴۱/۱/۲۵

۲۸۹

گزارش اطلاعات داخلی
موضوع: استفاده اطلاعاتی از افراد وابسته به حزب کومله
منبع خبر: وزارت کشور ـ تقویم قابل بررسی
تاریخ گزارش ۴۱/۱/۲۶ ـ خیلی محرمانه

موضوع مهمی که دارای کمال اهمیت است سازمان اطلاعات و امنیت مهاباد یک عده از افرادی که در دیوان قاضی محمد با بودن بارزانیها بر علیه و بر له آنان فعالیت می‌کردند برای کسب اطلاعات و جاسوسی به عراق می‌فرستند که این اشخاص ابداً مورد اعتماد نیستند چه بسا ممکن است اطلاعاتی از ایران به ملامصطفی بدهند ویک اخبار ناقص بی‌نتیجه از آن طرف بیاورند و د راین مورد بایستی نهایت دقت بشود و از عناصری برای کسب اطلاعات به آن حدود اعزام شوند که مورد اعتماد و علاقمند به مملکت باشند.

خیلی محرمانه ۳۲۱/۳۶۹۴ ـ ۴۱/۲/۴ یک نسخه فرستاده شد

تعداد نسخه: ریاست سازمان اطلاعات و امنیّت مهاباد جهت اطلاع و بررسی صحت و سقم و اعلام نظریه

۲۹۰

وزارت کشور ـ سیاسی
تاریخ ۱۳۴۱/۲/۲۶ ـ شماره ۴۴۳/م
محرمانه

مقام نخست‌وزیری

رونوشت دو فقره اطلاعیه در مورد اوضاع داخلی عراق که از طریق استانداری کرمانشاهان واصل گردیده جهت استحضاریه پیوست تقدیم می‌گردد.

(از طرف) ویر کشور

گیرندگان: وزارت امور خارجه ـ وزارت جنگ ـ سازمان اطلاعات و امنیّت کشور
ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۹۳۱/۴ ـ تاریخ ۴۱/۲/۲۶

وزارت کشور ـ سیاسی
تاریخ ۱۳۴۱/۳/۹ ـ شماره ۶۳۴/م ـ محرمانه

مقام نخست‌وزیری

رونوشت گزارش شماره ۱۹ـ۴۱/۳/۲ آقای رئوفی فرماندار پاوه واورمانات راجع به وضع داخلی عراق و اکراد شورشی که از طریق استانداری کرمانشاهان واصل گردیده جهت استحضار به پیوست تقدیم می‌گردد.

(از طرف) وزیر کشور

گیرندگان: وزارت امور خارجه ـ وزارت جنگ ـ سازمان اطلاعات و امنیّت کشور
ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۱۳۱۴/۴ ـ تاریخ ۴۱/۳/۱۰

۱۹ ـ ۴۱/۳ به کلی محرمانه جناب آقای دکتر صاحبقلم استاندار محترم استان پنجم برای استحضار اخبار و اطلاعات کسب شده از وضع اکراد شورشی عراق گزارش می‌گردد:

۱ ـ دولت عراق کلیه پاسگاه‌های نظامی (عسگر) و شرطه خود را تا حدود دسترسی شورشیان کرد تخلیه کرده است که به وسیله اکراد و قوای ملامصطفی بارزانی دستگیر نشوند و آنها را به پادگان‌های غربی حوالی سلیمانیه و کرکوک فرستاده است. عمل اخیر دولت عراق فعلاً روحیه شورشیان را قوی و مردم نواحی مزبور حالت یأس دارند.

۲ ـ دولت عراق درصدد است با این عمل فوق شاید دستبرد و دخالت قوای شورشی به یکی از نقاط مرزی و پاسگاه‌های ایران بکنند که کشور ایران ناچار شود با شورشیان مزبور درگیر و از این حیث کمکی به دولت فعلی عراق شده باشد.

۳ ـ از دانشجویان کرد عراقی که فعلاً در دانشگاه‌های اتریش، آلمان شرقی، آلمان غربی، نامه‌جات و به نامه‌هایی[۱] برای حمایت از اکراد شورشی و تعیین سرنوشت اکراد مزبور رسیده است که طبق اطلاعات کسب شده در شورای شورشیان این بیانیه‌ها[۲] خواهد شده است. [؟؟]

۴ ـ اکراد شورشی عراقی یا برای سیاست خود و پیشرفت آن یا حقیقتاً اظهار داشته‌اند ما به کلی با دولت سرلشگر عبدالکریم قاسم که تا خاتمه فتح جنگ خواهیم کرد و شاه ایران را به قیمومیت خود قبول داریم در این مورد در حال مطالعه و کسب اطلاعات بیشتری می‌باشم که کاملاً از نیت آنها و استفاده از این انتشارات گزارش کامل و جامعی به استحضار برسانم که به دولت گزارش شود و در این مورد دارای نظریات و مطالعاتی در روی اکراد و زندگی آنها و چه نوع حکوستی امکان دارد بعداً به استحضار خواهم رساند.

۵ ـ اکراد شورشی عید قربان را برگزار نکردند و سوگندهایی در روز عید در کلیه طوایف کرد عراق برگزار گردیده است.

فرماندار پاوه و اورامانات، رئوفی

۲۹۱

اداره کل انتشارات و رادیو ـ اداره اطلاعات
تاریخ ۱۳۴۱/۲/۱۶ ـ شماره ۱۱۹۴
ترجمه ـ از مجله «تایم» چاپ ایالات متحده
مورخ ۴ مه ۱۹۶۲

TIME U.S.A.
May 4, 1962

در خاورمیانه چه می‌گذرد؟
تهدید از ناحیه کوهستانها

یک ضرب‌المثل عربی می‌گوید: در دنیا فقط سه آفت وجود دارد: موش، ملخ و کرد:

۱ـ شاید (بیانیه‌هایی) باشد.
۲ـ شاید (خوانده) باشد.

اگرچه ممکن است افکار عمومی اعراب در مورد کردها کم بیش آمیخته با پاره‌ای تعصبات باشد معذالک باید خاطر نشان ساخت اگر طی قرون متمادی کردهارا عامل آشوب خواند باند راه اغراق نپیموده‌اند. کردها که در میان کوههایی زندگی می‌کنند که مرز عراق، ترکیه، سوریه، ایران و شوروی را دربرگرفته‌اند. همیشه حالت یاغیگری نسبت به مقررات کشورهای همجوار داشته‌اند. بعد از جنگ جهانی دوم روسیه شوروی با خرسندی از وجود کردها برای آزار کشورهایی که محل زندگی کردها بود استفاده کرد. هفته گذشته نیز کردها مجدد حالت همیشگی خود را پیدا کردند. آنها علیه دولت عراق و اهالی عرب اطراف دست به جنگ زدند.

اما شورش این بار چیزی نبود که بتوان منحصراً آن را به یاغیگری و حیوان صفتی کردها تشبیه نمود. یاغیها سریعاً از جنوب کوههای زاگرس حرکت و به ۷۰ میلی بغداد رسیدند و اکنون تقریباً در قسمتهای مهم عراق مستقر شدده‌اند. پیروزی‌های مداوم آنها همچنین مخالفان غیرکرد قاسم نخست‌وزیر عراق را نیز برانگیخته است.

جناح مخالف ادعای قاسم را مبنی بر این که شورش مزبور از ناحیه امپریالیست‌های انگلیسی و دست‌نشاندگان آمریکایی آنها سرچشمه گرفته مسخره می‌کنند. آنها رویه قاسم را در مورد تحریک کردها به جنگ ملامت می‌نمایند. گذشته از این حرفها باید گفت که رژیم قاسم در معرض خطر سقوط قرار گرفته است.

رهبر کردهای انقلابی مصطفی بارزانی یک کمونیست ورزیده است که زمانی یک رهبر مذهبی به شمار می‌رفت و رهبر ارتش یک جمهوری دست نشانده شوروی به نام کردستان در بعد از جنگ جهانی دوم بود. بعد از این که دولت نشانده فوق‌الذکر در سال ۱۹۴۶ از میان برداشته شد بارزانی به روسیه فرار کرد و بعد از ظهور انقلاب قاسم که از حمایت کمونیست‌ها برخوردار بود به عراق مراجعت کرد. قاسم کوشید برای تقویت رژیم خود در میان کردها به چاپلوسی بپردازد. او به آنها قول داد که برایشان مدارس کردی بسازد، روزنامه‌های کردی منتشر نماید و یک حزب کرد تشکیل دهد. در هر صورت قاسم خانواده‌های کرد راکه رقیب یکدیگر بودند به طوری که خیلی قوی نشوند مسلح کرد و آنها را به جان هم انداخت. اما قاسم وعده‌های خود را اجرا نکرد و به

موازات این عهدشکنی مناسبات مسکو هم روی به سردی گذاشت. خانواده‌های کرد مناقشات خود را کنار گذاشتند و تحت رهبری خردمندانه بارزانی تفنگهای خود را متوجه دولت کردند.

بارزانی کار خود را در تابستان گذشته با غارت پستهای پلیس عراق در مناطق دورافتاده شروع کرد اما اخیراً او سطح عملیات انقلابی خود را بالا برده است. کردها که در پایان ماه مارس دست به یک سلسله اقدامات انقلابی وسیع زدند در نواحی دوهو [ک] و زاخو واقع در شمال موصل به گردان‌های ارتش عراق حمله بردند و در نتیجه ۵۰ نفر را کشته و ۱۵۰ نفر را زخمی کردند. وقتی که قاسم دستور داد نیروی هوایی این کشور در نزدیکی سلیمانیه دست به عملیاتی علیه دهکده‌های کردنشین که محل سکونت زنها و بچه‌های کرد بود بزند شورشیان با غارت ۲۰۰ شهر عربی و هتک ناموس زنان این شهرها تلافی کردند. در شهرهایی که زیر کنترل دولت قرار دارد کردها دست به قتل‌عام‌هایی نظیر کشتارهای ارتش سری فرانسه زده‌اند. رویهم رفته اقدامات نظامی قاسم علیه کردها تقریباً بی‌اثر مانده است چه یک سوم سربازان قاسم اصلاً کرد هستند و قاسم که از این موضوع می‌ترسد هیچ وقت بیش از دو روز غذا و اسلحه در اختیار نیروهایی که برای مبارزه با کردها تشکیل شده‌اند نمی‌گذارد. چنانچه رسم است در بیشتر جنگهای محلی ارتش به کنترل راهها خصوصاً طی ساعات روز می‌پردازند اما کردها کنترل اطراف را خصوصاً شبها در دست دارند. ارتش که به سلاحهای ساخت شوروی مسلح است به کندی حرکت کرده و موانع بین خود و کردها را از بین می‌برد در حالی که کردها با سلاحهای خود که اغلب از مسلسل سبک و خمپاره انداز کوچک تشکیل شده سریعاً پیش می‌روند.

بارزانی که کت و شلوار انگلیسی‌اش با عمامه و شلوار کردها و همچنین خنجرهای آماده به کشتار پیروانش هماهنگی ندارد در نتیجه موفقیت‌هایش چنان تشویق شده بود که هفته گذشته تقاضاهای خود را از قاسم افزایش داد. بارزانی که دیگر به مساوات بین کردها و اعراب هم راضی نیست اصرار دارد که در داخل خاک عراق حکومت مستقلی مرکب از کردها که قلمرو آن از قله کوههای ترکیه تا خلیج فارس ادامه پیدا کند تشکیل

دهد. وی برای این حکومت تقاضای حقوق اقلیت نظیر امتیازاتی که اقلیت‌ها در سوئیس، یوگسلاوی، هندوستان و چک‌اسلواکی از آن برخوردارند؛ دارد. روسها خوشحالند که از طرح بارزانی حمایت نمایند چه به موجب این نقشه آنها به کشورهای عرب خاورمیانه دسترسی پیدا می‌کنند و به مدیترانه نزدیک‌تر می‌شوند.

۲۹۲

سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا. و ا.ک.
گزارش اطلاعات خارجی **شماره ۴۵۳۸**
کشور عراق
موضوع: حوادث شمال این کشور **تاریخ وصول خبر ۴۱/۳/۱۶**
سابقه پیرو ۴۵۳۶ ـ ۴۱/۳/۱۷ **تاریخ گزارش ۴۱/۳/۱۷**
منبع ب ـ تقویم ۲

۱ ـ شیخ رشید لولان طی نامه‌هایی که برای مریدان خود به عراق و ترکیه و ایران فرستاد باز صوفیان خود دعوت کرده که برای خاطر دیانت و جنگ باکفار به لولان بیایند متجاوزان بیست نفر از صوفیان مرگور ایران و حدود دو نفر از صوفیان ترکیه و تعدادی زیادی از صوفیان عراق تا حال به لولان آمده‌اند و باید منتظر بود که باز هم این تعداد اضافه شوند.

۲ ـ به صوفیانی که نزد شیخ رشید می‌روند از طرف دولت تفنگ و دو قطار قشنگ و ماهی چهار دینار عراقی حقوق داد می‌شوند و اگر کشته شوند به خانواده آنها پنجاه هزار دینار داده خواهد شد.

۳ ـ دویست و پنجاه نفر صوفی مسلح برای مقابله با بارزانی‌ها اعزام شده‌اند صد نفر از (بِنِه) سر راه حسن بیگ و بوله ـ پنجاه نفر در حدود (مرگه‌میر) نزدیک کِلَشینْ ایران ـ پنجاه نفر اطراف سیده‌کان اعزام شده‌اند در حدود صد نفر هم علاوه بر آنها در خود لولان و ارتفاعات اطراف نگهبانی می‌دهند.

۴ ـ تعدادی از صوفیان ساکن کانی رَشْ برای کمک آمده بودند شیخ رشید با آنها مذاکره به آنها گفته که بروند در ارتفاعات کانی رش مراقبت کنند تا اگر دستجات شورشیان از آن طرف بخواهند بیایند قبلاً اطلاع دهند و افراد مزبور برای این مأموریت

به ارتفاعات کانی رش رفته‌اند این عده در حدود بیست نفر مسلح می‌باشند از کانی رش تا لولان در حدود هشت ساعت راه پیاده می‌باشد.

۵ ـ حاج محمد فرزند شیخ رشید در تاریخ ۴۱/۳/۱۲ برای صوفیانی که در لولان مجتمع بودند سخنرانی کرد و از طرف شیخ رشید به آنها گفته که احزاب پارت، دموکرات، کمونیست، بعثی و اخوان المسلمین تماماً یک مرام دارند ولی هر کدام این به نحوی تبلیغات می‌کنند و تمام اینها با دیانت اسلام مخالفند هر کس مسلمان باشد نباید در این احزاب داخل شود زیرا تمام این حرفها از کمونیست‌ها و از شوروی سرچشمه می‌گیرد و هر کس با این اشخاص به جنگ و آنها را به قتل رساند به دیانت اسلام کمک کرد و اگر کشته شود به بهشت خواهد رفت و جنگ ما با بارزانی‌ها فقط به خاطر دیانت خواهد بود و نیز در خاتمه شرحی از آدم کشی‌ها و غارتها و نتایج اعمال ملامصطفی که برای مردم بدبختی و خرابی و گرسنگی به جای آورد بیان داشت و آنها را ترغیب و تهیج کرد و به قول دادند که برای حفظ دیانت آماده هستند.

خیلی محرمانه
جهت استحضار مدیریت کل اداره دوم
جهت استحضار مدیریت کل اداره سوم
ضمیمهٔ پروندهٔ شورش اکراد شمال عراق گردد و بایگانی شود. ۴۱/۳/۳۰

۲۹۳

وزارت کشور
تاریخ ۴۱/۴/۵ ـ شمارهٔ ۹۰۲/م
محرمانه

مقام نخست‌وزیری

پیرو ۱۴۶ /م ـ ۴۱/۱/۲۵ طبق گزارش واصله از استانداری کردستان آقای شیخ عبدالکریم کربچنه و عائله‌اش که برای[1] پناهنده شده از قریه خانم شیخان جز شهرستان مریوان به طرف سنندج حرکت و در بین راه مورد استقبال اهالی و عشایر و دراویش قادری واقع و در ساعت ۲۲/۳۰ روز چهارشنبه ۲۸ خرداد ماه در حالی که عده

۱- به ایران صحیح است.

زیادی از اهالی و پیروان طریقه قادری برای استقبال از ایشان به خارج از شهر رفته بودند به سنندج وارد و در منزل حاج فتاح کلاه قوچی خلیفه دراویش اقامت نموده‌اند.

گیرندگان: وزارت امور خارجه ـ وزارت جنگ ـ سازمان اطلاعات و امنیّت کشور
محرمانه ـ ورود به دفتر نخست‌وزیر ـ شماره ۱۹۷۴/۴ ـ تاریخ ۴۱/۴/۶
(جناب آقای ذوالفقاری وزیر محترم مشاور) (اداره محرمانه ـ سابقه ۴/۵)

۲۹۴

ادارهٔ کل انتشارات و رادیو
تاریخ ۴۱/۴/۱۰ ـ شماره ۲۱۲۴/۱ط/۹۵۳/۱۳د
محرمانه

جناب آقای نخست‌وزیر

به پیوست رونوشت گزارش شماره ۱۱۶ ـ ۳۷۰ مورخ ۴۱/۳/۲۵ آقای استخر وابسته مطبوعاتی سفارت کبرای شاهنشاهی در بیروت همراه با ترجمه اعلامیه ملامصطفی به ارزانی و عرض حال شورشیان عراق به مدیر کل سازمان ملل متحد جهت استحضار تقدیم می‌گردد. اضافه می‌نماید که چون اطلاعی از وابستگان مطبوعاتی شاهنشاهی در بغداد و بیروت درباره اعلامیه نامبرده که در بیروت منتشر شده رسیده بود از آقای استخر خواسته شد متن اعلامیه را به دست آورده و ارسال دارد.

معاون نخست‌وزیر و سرپرست انتشارات و رادیو
معینیان

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۲۱۱۷/۴ ـ تاریخ ۴۱/۴/۱۰

ادارهٔ کل انتشارات و رادیو
تاریخ ۴۱/۳/۲۵ ـ شماره ۱۱۶ ـ ۳۷۰
اداره کل انتشارات و رادیو

عطف به تلگراف رمز شماره ۱۶۶۴ مورخه ۴۱/۳/۲۰ مراتب زیر اشعار می‌دارد:
ضمن فعالیتی که برای دسترسی به چنین اعلامیه‌ای به عمل آمد معلوم گردید که

اعلامیه مفصلی در چندین صفحه به زبان عربی به وسیله نماینده ملامصطفی بارزانی در بیروت به اختیار نماینده آسوشیتدپرس گذاشته شده ولی به جهاتی اصل مصاحبه در هیچ یک از جراید انتشار نیافته و به عبارت دیگر مصلحت دیده نشده که عین آن به وسیله مطبوعات یا خبرگزاریهای خارجی انتشار یابد.

باز به قرار اطلاع فقط یک نسخه از این اعلامیه به طور محرمانه به اداره مرکزی آسوشیتدپرس ارسال شده که به اختیار مقامات مربوطه در آمریکا گذاشته شود.

در تماسی که به نماینده این خبرگزاری به عمل آمده وی اظهار داشت نماینده ملامصطفی به صورت محرمانه و ناشناس در بیروت به سر می‌برد زیرا جان وی در خطر است در مذاکرات اولیه نامبرده موافقت خود را به دادن یک نسخه از اصل اعلامیه به ما به صورت محرمانه که فعلا در هیچ نشریه‌ای انتشار پیدا نکند اعلام نمود ولی پس از اندکی مطالعه تغییر عقیده داد و گفت باید برای این کار موافق مقامی جلب شود. نماینده آسوشیتدپرس فقط حاضر گردید که خلاصه تقاضای مرکز فعالیت به بارزانی‌ها را در سوئیس که از سازمان ملل متحد به عمل آمده به اختیار ما بگذارد که یک نسخه از آن به ضمیمه ارسال می‌شود. در یک نسخه دیگر از گزارشی که در ۴ ژوئن تنظیم گردیده نیز به سخنان ملامصطفی و هدفهای وی اشاره شده که یک نسخه از آن نیز به پیوست است.

آقای لانکاشیر نماینده آسوشیتدپرس در برابر سماجت این جانب برای دسترسی به اصل اعلامیه ملامصطفی که تاکنون انتشار نیافته قول صد در صد مساعدی نداد ولی اظهار داشت تا هفته آینده صبر کنید ـ احتمال دارد با آن موافقت شود.

فعلا به پیوست دو نسخه از دو گزارش فوق ارسال می‌گردد و در خلال هفته آینده نتیجه‌ای که از ملاقات با آقای لانکاشیر حاصل خواهد شد به اطلاع خواهد رسید. م

وابسته مطبوعاتی سفارت کبرای شاهنشاهی
منوچهر استخر

بیروت چهارم ژوئن ـ آسوشیتدپرس ـ روز دوشنبه اعلامیه‌ای از طرف شورشیان کرد عراق صادر گردیده است که به موجب آن کردهای این کشور عهد کرده‌اند شورش خود

را در شمال عراق همچنان ادامه دهند. در این اعلامیه کردها می‌گویند: ما شورش خود را پیوسته دنبال خواهیم کرد تا رژیم دیکتاتوری عراق واژگون گردد. در این اعلامیه که به وسیله نماینده ملامصطفی بارزانی رهبر شورشیان عراق صادر شده است خاطرنشان شده است که کردها به نبرد و ستیز خود با ارتش عراق همچنان ادامه خواهند داد تا حکومت انفرادی و دیکتاتوری قاسم در عراق از بین برود و امنیت و رژیم مشروطیت این کشور مجدداً برقرار گردد. نیروهای این کشور قیام نموده و خواهان خودمختاری کردها در چهارچوبه اتحاد ملی عراق می‌باشند شورش بر علیه دولت عراق تقریباً از ده ماه پیش آغاز شده است.

در اعلامیه پیش گفته خواسته شده است کمیته‌ای مرکب از یک عده عناصر صالح و مشهور به درستی تشکیل شود تا زیانهای مالی و جانی کردها ناشی از بمباران هوایی قاسم برآورد گردد و هر چه زودتر جبران شود. در این اعلامیه همچنان گفته شده است که قاسم خانه‌ها و مزارع کردها را به آتش کشیده و مردان و زنان و کودکان آنها را بی‌رحمانه کشته است.

اعلامیه بدون امضای مورخ ۱۲ مه دومین اعلامیه منتشره از ناحیه کردهاست ولی اعلامیه اول کردها به امضای بارزانی رسیده است.

یکی دیگر از خواسته‌های شورشیان کرد استخلاص زندانی‌های سیاسی است که به‌علت مخالفت با رژیم قاسم دستگیر شده‌اند.

در برابر ادعای کردها مبنی بر ادامه شورش آنها در عراق دولت عراق مدعی است که شورش کردها را فرو نشانده است. ولی ادعای کردها متکی بر متن تلگراف‌های روسای شهربانی‌ها و فرمانداران موصل، داهوک و شیخان به دولت مرکزی عراق می‌باشد. نماینده شورشیان می‌گوید که کردها به وسیله رادیو به مضمون تلگراف‌های مزبور پی برده‌اند. در اعلامیه دیگری که خطاب به ملت کرد و به امضای احزاب و دموکراتیک کردستان در ایران و روسیه و همچنین به امضای کمیته مدافع از حقوق کردها صادر گردیده است مقاصد و هدفهای کردها به طور تفصیل بیان شده است.

بیروت ۱۳ ژوئن آسوشیتدپرس

سازمان شورشی کردهای عراق در سوئیس عرض حالی به عنوان یوتانت دبیر کل سازمان ملل فرستاده و تقاضا نموده است که سازمان ملل در ستیز و کشمکش بین کردها و نیرو ارتش عراق در شمال این کشور میانجی‌گری نماید.

روز چهارشنبه نسخه‌هایی از عرض حالی مورخ ۳ ژوئن کمیته دفاع از حقوق کردها به عنوان سازمان ملل در بیروت پخش گردید.

در عرض حال مزبور به نمایندگی از طرف ملامصطفی بارزانی رهبر شورشیان عراق از سازمان ملل خواسته شده است که مسئله حاکمیت کردستان عراق را زیرنظر سازمان ملل به آرا همگانی بگذارند. در این عرض حال همچنین خاطرنشان شده است که در مدت ده سال گذشته عشایر کرد عراق بر ضد رژیم دیکتاتوری ژنرال قاسم نخست‌وزیر عراق به نبردهای پارتیزانی مشغول بوده‌اند در این عرض حال از سازمان ملل خواسته شده است که در کشمکش مزبور مداخله و میانجی‌گری نماید و به تجاوزات دولت عراق نسبت به ملت کرد پایان دهند ضمناً با مردم کردستان عراق تماس مستقیم حاصل نموده و به تمایلات و خواسته‌های آنها توجه نمایند.

کردهای جنگجوی عراق خواهان خودمختاری محلی با یک حکومت مستقل برای عشایر کوهستانی شمال عراق می‌باشند.

قاسم در یک مصاحبه مطبوعاتی که روز سه‌شنبه در بغداد انتشار یافت اعلام نمود که راهزنان و تبهکاران کردی امیدوارند دولت جداگانه‌ای در شمال عراق تشکیل دهند سپس از بریتانیای امپریالیست و خواهر امپریالیست او آمریکا تقاضای کمک نمایند و آنها نیز نیروهای خود را در آن سامان پیاده کنند. قاسم افزود «ولی ما نقشه‌های امپریالیست‌ها را نقش بر آب نموده و راهزنان را متفرق ساختیم.

در عرض حال نماینده شورشیان عراق به سازمان ملل قاسم متهم است که نسبت به کردهای عراق رویه آدم‌کشی پیش گرفته و با بمباران هوایی نفوس بلا دفاع غیرنظامی کردها را از بین برده است. در این عرض حال همچنین خاطر نشان شده است که دولت عراق از انجام تعهدات خود نسبت به کردهای منطقه موصل شانه خالی کرده است.

کردهای شورشی عراق مدعی هستند که اکنون بر قسمت عمده شمال عراق جز شهرهای آن تسلط کامل دارند.

در نامه پیوست عرض حال نمایندگی شورشیان به سازمان ملل از یوتانت دبیر کل سازمان مزبور خواسته شده است که نمایندگی کردها را بپذیرد تا آنها هدف و مقاصد شورش کردها را برای ایشان و سایر اعضای سازمان ملل توجیه نمایند.

این عرض حال در لوزان (سویس) به امضای عصمت شریف وانلی دبیر کمیته پیش گفته صادر گردیده است.م

۲۹۵

ادارهٔ کل انتشارات و رادیو
تاریخ ۴۱/۴/۱۲ ـ شماره ۱/۲۱۴۲ط/ ۹۷۶/د
محرمانه

جناب آقای نخست‌وزیر

به پیوست رونوشت ترجمه مطلب مندرج در روزنامه لوسوار Le Soir چاپ بیروت مورخ ۱۶ ژوئن ۱۹۶۲ زیر عنوان «امیر بدر خان برای گزارش نظریات اکراد به سازمان ملل متحد می‌رود» جهت استحضار تقدیم می‌گردد.

معاون نخست‌وزیر و سرپرست انتشارات و رادیو
معینیان

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۲۱۸۱/۴ ـ تاریخ ۴۱/۴/۱۲
ایندکس شد

ادارهٔ کل انتشارات و رادیو
از روزنامه لِوسوار، چاپ بیروت
مورخ ۱۶ ژوئن ۱۹۶۲ شمارهٔ ۴۷۶۵

Le Soir Beyrouth
16. Juin 1962 No. 4765

امیر بدرخان برای گزارش نظریات اکراد به سازمان ملل متحد می‌رود. ا
خبر زیر از روزنامه که با مورخ ۱۲ ژوئن نقل می‌شود:

بنابه دستور ژنرال مصطفی بارزانی فرمانده ارتش ملی کرد امیر بدرخان وارد نیویورک شده است. وی مأموریت دارد وضع مشکلی را که کردستان عراق به آن دچار شده برای یوتانت دبیرکل سازمان ملل متحد تشریح کند. خشونت‌هایی که از یک سال قبل نیروی زمینی و هوایی ژنرال قاسم مرتکب شده‌اند به اطلاع نمایندگان کشورهای عضو سازمان ملل رسیده و توضیحاتی در این زمینه به آنها داده خواهد شد.

امیر بدرخان در نظر دارد از دبیرکل سازمان ملل متحد درخواست کند یک کمیسیون بین‌المللی تحقیق برای رسیدگی به اجحافات ارتش عراق علیه اکراد تعیین شود. اجحافاتی که به صورت از بین بردن و تخریب شهرها و دهات و نابود کردن اکراد درآمده است. مدتی است که مطبوعات فرانسه و بین‌المللی از سکوت سازمان ملل در این موضوع ناراحت و متأثر شده‌اند. سازمان ملل متحد به هیچ یک از تقاضاهای نمایندگان انجمن‌های کرد ترتیب اثر نداده است.

در ماده ۶۴ معاهده سور مورخ ۱۰ اوت ۱۹۲۰ این طور مصرح است:

کشورهای بزرگ متحد نسبت به پیوستگی اختیاری اکراد ساکن قسمتی از کردستان (که تاکنون جزئی از موصل بوده است) به یک دولت کرد مستقل هیچ نوع اعتراضی نخواهند داشت. به علاوه کمیسر عالی بریتانیا در تاریخ ۲۴ دسامبر ۱۹۲۲ اظهار داشته است: «دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان و دولت عراق حقوق اکراد ساکن مرزهای عراق را در مورد برقراری یک حکومت کرد در داخل این مرزها به رسمیت می‌شناسند.» ـ ب

۲۹۶

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع: کردستان آزاد — **شماره ۳۱۲/۱۶۲۶**

محل: تهران — **تاریخ وصول خبر ۴۱/۴/۱۶**

منبع خبر: مأمور ویژه ـ تقویم: ب ـ ۲ — **تاریخ گزارش ۴۱/۴/۱۶**

مهندس ژرژ تبعه عراق که در قسمت نقشه‌کشی مقاطعه‌کاری ساختمانی کار می‌کند می‌گفت؛ مقامات آمریکایی ملا مصطفی بارزانی را برای تشکیل یک حکومت کردستان آزاد تقویت می‌کنند و برنامه کار این شخص جدا کردن کردستان ایران و ترکیه و عراق از

کشورهای مذکور و تشکیل حکومت خودمختاری کرد بوده است روی همین اصل شورویها و انگلیسها که با این نقشه آمریکایی‌ها نظر مخالف دارند حکومت عبدالکریم قاسم را برای سرکوبی کردها تشویق و تقویت می‌کند.

مهندس ژرژ می‌گفت قبل از اینکه در کشور عراق انقلاب کمونیستی صورت گیرد شورویها نیز دارای نقشه‌ای برای تشکیل کردستان آزاد بودند ولی اکنون که حکومت عراق در اختیار شوروی‌ها قرار دارد دارای چنان برنامه‌ای نیستند و روی همین اصل ملا مصطفی بارزانی از شورویها رنجیده و خود را در اختیار آمریکایی‌ها قرار داده است.

محرمانه

(ضمیمهٔ پرونده کردستان آزاد و ارائه شود، فروزش ـ ۴۱/۵/۱۱)

۲۹۷

وزارت کشور ـ سیاسی

تاریخ ۱۳۴۱/۴/۲۰ ـ شماره ۱۰۶۷/م

محرمانه

مقام محترم نخست‌وزیری

رونوشت گزارش شماره ۹۹ / م ـ ۴۱/۴/۷ شهربانی آذربایجان غربی در مورد وضع داخلی عراق که از طریق استانداری محل واصل گردیده جهت استحضار به ضمیمه تقدیم می‌گردد.

(از طرف) وزیر کشور

گیرندگان: وزارت خارجه ـ وزارت جنگ ـ سازمان اطلاعات و امنیت کشور

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۳۴۵/۴م ـ تاریخ ۴۱/۴/۲۰

(جناب آقای! اشتری وزیر محترم مشاور) ۴/۲۰/

(دفتر، بعرض برسد استحضار حاصل فرمایند، البته به وزارت جنگ نیز از مجرای استاد نیز مراتب گزارش شده است. ۴۱/۴/۲۴)

از شهربانی‌های آذربایجان غربی ـ به تیمسار فرماندهی لشگر ۴ آذربایجان غربی تعقیب شماره ۹۵/م ـ ۴۱/۳/۲۹ مفاد گزارش شهربانی مهاباد در مورد اوضاع عراق ذیلاً

درج می‌گردد. اطلاع واصله حاکی است بین شورشیان و دولت عراق مذاکراتی شده بود تا از راه مسالمت‌آمیز به این شورش و تشنج خاتمه داده شود. در نتیجه چند روزی بود که شورشیان عده خود را مرخص کرده بودند. اخیراً آنها را احضار و جمع‌آوری نموده‌اند و ملامصطفی با عده از بارزانی‌ها در اطراف رواندوز متمرکز روزها در کوهستان و غارها پراکنده موقع غروب به زدوخورد و مبارزه ادامه می‌دهند و گفته می‌شود از ملامصطفی سئوال شده در صورتی که فاتح شوی آیا رئیس‌جمهور خواهید شد یا نخست‌وزیر جواب داده من نه رئیس‌جمهوری می‌خواهم و نه نخست‌وزیری. در صورت فاتح شدن رئیس‌جمهور را از ایرانی انتخاب خواهم کرد و چنانچه دولت وقت بخواهد من رئیس قوای ارتش را قبول خواهم کرد. این اظهارات در صورت صحت می‌رساند چنانچه عبدالکریم ملامصطفی را به ریاست ارتش عراق منصوب کرد به این شورش و تشنجات خاتمه داده می‌شود. اصل این گزارش در مهاباد به فرماندهی محترم سپاه ۳ تقدیم گردیده است.

سرپرست شهربانی‌های آذربایجان غربی
سرهنگ ستاد محمدحسن کهنموئی

اداره محرمانه ـ رونوشت برابر رونوشت است.

۲۹۸

وزارت کشور
تاریخ ۱۳۴۱/۵/۲۵ ـ شماره ۱۴۸۴/م
پیوست یک برگ دارد ـ محرمانه

جناب آقای نخست‌وزیر

رونوشت مفاد گزارش شهربانی مهاباد که وسیله استانداری آذربایجان غربی در مورد اوضاع کردستان عراق و شورشیان رسیده به ضمیمه برای استحضار عالی تقدیم می‌شود.

وزیر کشور

گیرندگان: سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ وزیر امور خارجه ـ وزارت جنگ
ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۲۸۸۰/۴ ـ تاریخ ۴۱/۵/۲۵
محرمانه ـ (ملاحظه شد ـ ۴۱/۵/۲۵)

وزارت کشور
تاریخ ۴۱/۵/۱۷ ـ شماره ۱۰۳/م
از شهربانی‌های آذربایجان غربی (رضاییه)
جناب آقای استاندارد محترم آذربایجان غربی

مفاد گزارش شهربانی مهاباد در مورد اوضاع کردستان عراق و شورشیان ذیلاً درج می‌گردد. برابر اطلاع و شایعات و گفتگوهایی که بین مردم بحث می‌شود و به طور غیرمحسوس به دست آمده، به شرح زیر می‌باشد:

۱ ـ در سراسر نوار مرزی عراق که در تصرف شورشیان است پرچم کردستان نصب گردیده و افراد و سران آنها نشانهای مخصوص کردستان به سینه خود نصب کرده‌اند.

۲ ـ شورشیان به طور پراکنده به دسته‌های ۲۵ نفری تقسیم و پاسگاه‌هایی تشکیل داده و از لحاظ تجهیزات و اسلحه و جیره و حقوق افراد ارتش نحوه دولتی را به خود گرفته‌اند که هر دسته دارای توپ و خمپاره و دستگاه‌های بی‌سیم و بدین وسیله با یکدیگر ارتباط دارند.

۳ ـ یک دوشیزه آسوری با چهارصد نفر افراد عشایر وابسته به خود که اسوری (جلو فله رشه) معروف و نامیده می‌شوند برای پشتیبانی و همکاری از سوریه به ملامصطفی بارزانی پیوسته است.

۴ ـ گفته می‌شود چند نفر خارجی که تابعیت آنها معلوم نیست همیشه نزد ملامصطفی هستند.

۵ ـ شایع است که شورشیان توپهای سنگین و حتی هواپیما و توپهای ضدهوایی در اختیار دارند.

۶ ـ از طرفی گفته می‌شود شیخ‌احمد برای ملامصطفی کمافی‌السابق از عبدالکریم قاسم مستمری دریافت می‌نمایند.

۷ ـ شیخ رشید و فتاح هرکی که از مخالفین ملامصطفی بارزانی هستند پس از زدوخورد و دادن تلفات زیاد به ایران پناهنده ولی دولت ایران آنها را نپذیرفته است. به ترکیه پناهنده شده‌اند.

۸ ـ از قرار اطلاع یکصد نفر از بارزانی‌ها از لحاظ لباس و شکل و شباهت خود را به

صورت ملامصطفی ساخته‌اند. هرکس آنها را ببیند تصور می‌کند ملامصطفی می‌باشد و این عده خود را از فداییان او می‌دانند. اصل این گزارش وسیله شهربانی مهاباد به سپاه ۲ مهاباد تقدیم گردیده است.

سرپرست شهربانی‌های آذربایجان غربی،
سرهنگ ستاد محمدحسن کهنمویی

(رونوشت برابر رونوشت است)

۲۹۹

ادارهٔ کل انتشارات و رادیو
تاریخ ۴۱/۶/۲۲ ـ شماره ۱/۴۱۳۴ط/۲
محرمانه

جناب آقای نخست‌وزیر

به پیوست رونوشت تلگرام مورخ ۴۱/۶/۱۹ آقای رزمجو وابسته مطبوعاتی سفارت کبرای شاهنشاهی در لندن راجع به مندرجات روزنامه دیلی تلگراف درباره مصاحبه آقای «دان آدامس اشمیت» خبرنگار نیویورک تایمز با ملامصطفی بارزانی جهت استحضار تقدیم می‌گردد.

معاون نخست‌وزیر و سرپرست انتشارات و رادیو
معینیان

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۳۴۱۳/۴ ـ تاریخ ۴۱/۶/۲۲

در شماره امروز دیلی تلگراف نوشته شده که آقای دان ادامس اشمیت خبرنگار نیویورک تایمز پس از یک مصاحبه اختصاصی با ملامصطفی بارزانی می‌گوید؛ که او مصراً و با قید فوریت درخواست کمک از امریکا کرده است. آقای اشمیت می‌گوید؛ او می‌خواهد دوباره برگشته و حکومت عبدالکریم قاسم را سرنگون و عراق را به یک کشور طرفدار غرب تبدیل کند.

نیرومندترین دسته کرد خاورمیانه ادعا می‌کند که چریک‌های آنها در حدود نصف

منطقه کردنشین عراق را اشغال کرده و در حدود ۱۲۰۰۰ نفر از افراد نظامی عراق را که در رواندیز در شمال شرقی عراق در پنج ساخلو تقسیم شده‌اند احاطه کرده‌اند. اشمیت اضافه می‌کند که احزاب کمونیست خاورمیانه خصومت اولیه خود را با انقلاب مصطفی پایان داده و اینک با کردها نزدیک می‌شوند.م.

۴۱/۶/۱۹ رزمجو

ادارهٔ کل انتشارات و رادیو
اداره: اطلاعات ـ شمارهٔ ۱۲۷۴ ـ تاریخ ۴۱/۷/۵
از: روزنامه نیویورک تایمز چاپ ایالات متحده The New York Times, U.S.A.
مورخ ۲۵ سپتامبر ۱۹۶۲ Sept. 25, 1962

پیشنهاد کمک از طرف کمونیستها به کردها
رهبر شورشیان قولی را که درباره کوچ به شمال ایران داده بود منکر می‌شود

از: دانا ـ آدامس ـ اشمیت Dana Adams Schmidt

بیروت ـ احزاب کمونیست ایران و عراق گویا بملامصطفی بارزانی رئیس شورشیان کرد پیشنهاد کرده‌اند که فعالیتهای خود را تا شمال غربی ایران توسعه دهد این منطقه در مقابل اتحاد شوروی وافی شده است.

این اطلاعات از منابع سیاسی در یکی از کشورهای همسایه عراق اخذ گردیده است. همراه این اطلاعات گزارش مربوط بعدم موافقت ملامصطفی با پیشنهاد مزبور نیز ضمیمه بود.

گفته می‌شود هنگامی که ملامصطفی مرکز فعالیتهای خود را از غرب بشرق تغییر داد احزاب کمونیست از اواسط آوریل ببعد سه بار با ژنرال بارزانی تماس گرفته‌اند. گویا آخرین تماس شش هفته قبل صورت گرفته است.

گفته می‌شود کمونیستها بژنرال اظهار داشته‌اند که اگر او ناحیه فعالیت دیگری نزد یک مرز شوروی باز نماید اتحاد جماهیر شوروی مخفیانه باو اسلحه، مهمات، غذا، لباس و پول خواهد داد.

ایران عضو سنتو است

ایران یکی از اعضاء سازمان پیمان مرکزی است. سایر اعضاء این سازمان عبارتند از ترکیه، پاکستان و بریتانیا، ایالات متحده با این پیمان پیوستگی دارد.

می‌گویند رئیس شورشیان کرد باتحاد جماهیر شوروی اطمینان ندارد و امیدوار است که جواب مساعدی از امریکا در قبال درخواست کمک خود برای ادامه فعالیتش در شمال عراق که اکنون در آن منطقه برای خودمختاری می‌جنگد دریافت کند.

می‌گویند او از هرگونه اقدامی که سبب توسعه فعالیتهای او در ایران و ترکیه بشود خودداری خواهد کرد.

بین دو تا دو میلیون و پانصد هزار نفر کرد در عراق هستند، سه میلیون کرد در ایران، پنج میلیون در ترکیه و سیصد هزار نفر هم در سوریه میباشند.

ملامصطفی به مهمانانی که از ستاد او دیدن بعمل میآورند گفته است که میخواهد شورش را بعراق محدود نماید. گویا ملامصطفی گفته است که توسعه این جدال بخاکهای ایران و ترکیه حکم بمیان کشیدن پای ایالات متحده را دارد زیرا این دولت توسط سازمان پیمان مرکزی با ایران و ترکیه مربوط است.

نیروهای پارتیزانی کرد که از پانزده تا بیست هزار نفر تخمین زده می‌شوند در سال گذشته کنترل مناطق عراق را از مرزهای ترکیه و ایران تا شهرهای موصل، کرکوک و اربیل و سلیمانیه بدست گرفته‌اند. بنظر می‌رسد که مناطق تحت کنترل اکراد در حال افزایش باشد. ـ ر.

۳۰۰

وزارت پست و تلگراف و تلفن
دفتر وزیر
تاریخ ۴۱/۷/۱۷ ـ شماره ۱۰۳/۲۴/م
محرمانه

جناب آقای نخست‌وزیر

رونوشت کشف رمز شماره ۸۴۳۹/۱ ـ ۴۱/۷/۱۶ اداره پست و تلگراف و تلفن

کرمانشاه را جهت استحضار به پیوست تقدیم می‌دارد.

وزیر پست و تلگراف و تلفن

مهندس سمیعی

ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شمارهٔ ۳۹۴۸/۴ ـ تاریخ ۴۱/۷/۱۷

محرمانه ـ (ملاحظه فرمودند ۴۱/۷/۱۷)

کشف رمز پستل کرمانشاه

مقام وزارت محترماً گزارش مورخ ۴۱/۷/۱۵ پستل پاوه جهت استحضار ذیلاً مخابره می‌شود شماره ۸۴۳۹/۱ مورخ ۴۱/۷/۱۶ دکتر حشمت برابر اطلاع قریه طویله مرز ایران و عراق وسیله عشایر بارزانی اشغال ونیروهای انتظامی عراق تسلیم شده‌اند.

پستل پاوه

رونوشت با کشف رمز برابر است ـ دفتر ویژه

۳۰۱

گزارش اطلاعات داخلی
موضوع پیام ملامصطفی به عشایر ایران
تقویم ج ـ ۴
تاریخ گزارش ۴۱/۸/۱۶

طبق اطلاع رسیده ملا مصطفی بارزانی برای عشایر ایران پیغام فرستاده است که سعی کنند به هیچوجه تقسیم اراضی انجام نگردد تا کردستان آزاد تشکیل شود.

۳۲۱
۲۱۹۸۶
۴۱/۸/۱۲

تعداد نسخه: ریاست سازمان اطلاعات و امنیّت (کردستان ـ مهاباد ـ رضائیه ـ کرمانشاه) جهت اطلاع و تعیین صحت و سقم و اعلام نتیجه.

۳۰۲

وزارت کشور ـ اداره سیاسی
محرمانه
تاریخ ۱۳۴۱/۸/۲۰ ـ شماره ۲۵۰۷/م
(بعرض مبارک برسد ـ ۴۱/۸/۲۰)

مقام محترم نخست‌وزیری

گزارش واصله از شهربانی کل کشور حاکی است که طبق اطلاع رسیده از سقز شصت نفر مسلح عراقی از طرف ملامصطفی بارزانی بقراء (بلکه و چمپاروا موت) آمده به مالکین آن حدود گفته‌اند در مورد تقسیم اراضی خودداری نمایند.

ضمناً به مالکین اطراف سقز مخصوصاً آقا فیض اله بیوکی که در موضوع اصلاحات ارضی نگران هستند این پیغام رسیده و از قرار مالکین مزبور باملا مصطفی و اتباع او محرمانه وسیله پیک در دهات ارتباط دارند.

(از طرف) وزیر کشور

گیرندگان: وزارت امور خارجه ـ جهت اطلاع ـ وزارت جنگ ـ جهت اطلاع ـ سازمان اطلاعات و امنیت کشور
ژاندارمری کل کشور جهت اطلاع و تحقیق در اطراف موضوع
ورود به دفتر محرمانه نخست‌وزیر ـ شماره ۴۴۸۱/۴ ـ تاریخ ۴۱/۸/۲۰ ـ محرمانه

۳۰۳

سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا. و ا.ک.
گزارش اطلاعات خارجی — **شماره ۴۶۳۲**
کشور عراق — **تاریخ گزارش ۱۳۴۱/۹/۷**
موضوع: کمک به ملامصطفی
منبع: ب ـ تقویم: ۳

۱ ـ حاج عبداله قادری جلدیان مقداری گندم و پول به ملامصطفی بارزانی کمک کرده است.

۲ ـ طایفه قشقایی از شیراز دویست هزار تومان پول نقد و مقداری طلا برای ملامصطفی فرستاده‌اند.

۳ ـ طبق اطلاع احمد توفیق اخیراً جهت مذاکراتی از طریق منطقه آلان سردشت به ایران آمده است. (تحت تحقیق است)

۴ـ احمد توفیق از طرف ملامصطفی به دوایر حزبی گفته که اگر ایران به ما کمک کند ما دوست و مستعمرهٔ او خواهیم بود اگر کمک نکرد بعد از فارغ شدن از عراق دیگر دوستی نخواهیم کرد بلکه از طریق تبلیغات وارد جنگ می‌شویم.

گیرندگان: به مدیریت کل ادارات دوم و سوم جهت استحضار ـ ریاست ساواک رضائیه ـ سنندج ـ کرمانشاه ـ جهت اطلاع

۳۰۴

نخست وزیری
سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا. و ا.ک. **شماره ۶۱۴۷ ا.س.ت.**
گزارش اطلاعات داخلی **تاریخ وصول خبر ۴۱/۹/۲۷**
موضوع: فعالیت اکراد در دانشگاه تهران (پارت دموکرات)
منبع خبر: کردستانی ـ تقویم: ج ۳ **تاریخ گزارش ۴۱/۹/۲۸**

اطلاع واصله حاکی است که دانشجویان کردزبان که اکثراً مهابادی و سنندجی و کرمانشاهی می‌باشند در دانشسرای عالی و معقول و منقول به تحصیل مشغولند و عده‌ای در حدود چهل نفر از معلمین نقاط کردنشین نیز در سال گذشته به بهانه تحصیل به تهران منتقل شده و به جمع این دانشجویان کردزبان پیوسته‌اند.

و هسته فعالیت پارت دمکرات را در تهران تشکیل داده‌اند و اخیراً از طرف دانشجویان کردزبان فردی به نام صلاح مهتدی فرزند حاج عبدالله ایلخانی‌زاده (مهتدی) (استاد دانشکده معقول و منقول) دانشجوی سال سوم حقوق به سمت کردستان رفته و به همراهی شش نفر از دانشجویان مردود کرمانشاهی از بوکان به ملاقات ملامصطفی بارزانی رفته‌اند و خود را نماینده دانشجویان ایرانی به او معرفی نموده‌اند و گفته می‌شود که دکتر فریدون معتمد وزیری در این باره با صارم‌الدین صادق وزیری فعالیت می‌نماید.

(فعالیت حزب دموکرات کردستان در تهران)
(در پرونده پارت دموکرات ضمیمه شود.)
(رونوشت برابر اصل است و اصل در پروندهٔ شورش اکراد ش‌جلد۱۲/۹۶۱ می‌باشد.)

۳۰۵

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع: کمک مردم ایران به شورشیان عراق　　تاریخ وصول گزارش ۴۱/۹/۲۵

محل: اغلب از شهرستانها ـ محرمانه　　تاریخ گزارش ۴۱/۹/۲۸

منبع خبر: ساواک بانه مستند به گزارش مجید احمدی همکار ساواک ـ تقویم: (۳)

۱ ـ کریم نام اهل آبادی بلحسن ایران که یکی از همکاران شورشیان می‌باشد و فعلاً در پاسگاه شهاب‌الدین فعالیت دارد چندی قبل همراه عده‌ای از افراد شورشی پاسگاه مزبور به مهاباد و بوکان و دهات اطراف رفته پس از مدتی توقف و فعالیت ۱۲ بار قاطر که محتوی مقدار زیادی پتو، لباس، کفش و غیره کمک مردم آن منطقه بوده به طرف شهاب‌الدین محل شورشیان مراجعت نموده است.

۲ ـ عده‌ای از اهالی تبریز، مهاباد و بوکان که از طبقات مختلفی بوده‌اند به عراق عزیمت و قصد دارند با ملامصطفی بارزانی ملاقات و آمادگی خود را برای هر نوع کمکی به اطلاع وی برسانند.

۳ ـ اهالی شهرستان‌های مرزی بویژه اهالی بانه به شورشیان عراق کمکهای نقدی و جنسی می‌نمایند.

۴ ـ در بعضی از نقاط مرزی ایران از طرف شورشیان شایع شده که اهالی مناطق مرزی به آنها کمک می‌نمایند و حتی ملامصطفی نماینده خود را به همین منظور به تهران فرستاده است.

۲ب/۸۷۹۲
۱۳۴۱/۱۰/۱　　بایگانی شود. ۱۰/۱۹/

تعداد نسخه ـ مدیریت کل اداره سوم جهت استحضار

۳۰۶

نخست‌وزیری

سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا. و ا.ک.

تاریخ ۱۳۴۱/۱۰/۱۵ ـ شماره ۵۵۴۱

تیمسار ریاست سازمان اطلاعات و امنیّت کشور

(مدیریت کل اداره سوم)

نتیجه حاصله از بررسی‌های معمول حکایت دارد که اکثریت اکراد این منطقه به

موضوع استقلال کرد و طرفداری از شورش ملامصطفی علاقه‌مند بوده و باطناً منتظر فرصت‌هایی هستند که نتیجتاً جامه عمل به آرزوی دیرینه آنان بپوشاند. این احساسات مخصوصاً در بین طبقات تحصیلکرده و به اصطلاح روشنفکر شدیدتر بوده و با امکانات و مقدوراتی که دارند برای وصول به این هدف فعالیت‌هایی هم می‌نمایند و به احتمال قریب به یقین با کشورهای بیگانه نیز تماس می‌گیرند. کشف منابع مزبور مطیع نظر این سازمان بوده و از هر نوع وسیله و امکاناتی که این نتیجه را به دست آورد استفاده خواهد شد و چون یک عده از تحصیلکرده‌ها و روشنفکران مهابادی که از نظر این سازمان مظنون هستند ساکن تهران می‌باشند لذا اسامی آنان در برگ پیوست تقدیم می‌گردد. مقرر فرمائید با امکاناتی که موجود است نسبت به کنترل و مراقبت اعمال و افعال آنان اقدام لازم معمول و در صورت موفقیت نتیجه را به این سازمان نیز ابلاغ فرمایند.

رئیس سازمان اطلاعات و امنیّت مهاباد

صیادیان

(فعلاً از نظر این بخش اقدامی ندارد. پرونده به ادارهٔ یکم ارجاع شود.)

(رونوشت برداشته شده است.)

(دفتر دو برگ رونوشت بردارند ـ نزد اینجانب بیاورند، بعد به ادارهٔ سوم راسال شود.) ۱/۹

(ده نسخه ماشین و جهت ضمیمه کردن به پرونده انفرادی نامبردگان به بایگانی داده شود. ۴۶/۱/۱۵)

۳۰۷

سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا. و ا.ک.

گزارش اطلاعات داخلی **تاریخ وصول خبر ۴۱/۱۰/۲۶**

موضوع: کمیته دانشجویان کرد وابسته به جبهه ملی **تاریخ گزارش ۴۱/۱۰/۲۷**

منبع خبر: ادارهٔ دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ـ تقویم: ب ـ ۳

اخیراً برای کمیته دستوری رسیده که در عوض سلام موقعی که به همدیگر می‌رسند بگویند (بژی ک‌وک) به معنی زنده باد کرد و کردستان بزرگ این موضوع شامل دانشجویان کرمانشاهی، کردستانی و سایر دانشجویان مناطق کردنشین است.

طبق اطلاع واصله شخصی به نام سیداسحاقی از افسران حزب کومله سابق مهاباد و فرمانده پادگان میاندوآب که به نام مستعار علی توفیق در حزب پارت معروف است و

حتی شناسنامه ایرانی او نیز همین اسم را دارد از طرف ملامصطفی بارزانی مأمور راهنمایی پارتهای کردستان در تهران شده و از طریق بادکوبه به ایران آمده است و فعلاً در تهران است و این خبر که نامبرده در تهران است از طریق مهاباد بوکان نیز تأیید شده است.

محرمانه ـ ۳۳۱/۳۰۲۶۶ ـ /۴۱/۱۱

گیرندگان: ساواک تهران

ارسال شود (در پروندهٔ فعالیت اکراد مقیم تهران ـ ۴۱/۱۰/۲۹)

۳۰۸

سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا. و ا.ک.
گزارش اطلاعات داخلی
موضوع: کمک مرزنشینان به شورشیان کُرد
محله عراق
منبع خبر: ادارهٔ دوم ستاد بزرگ ارتشتاران
تاریخ وصول خبر ۴۱/۱۰/۲۷
تاریخ گزارش ۴۱/۱۰/۲۹

نخست‌وزیری

چند روز قبل دو نفر مهابادی به نام میرزا قادر که خود را برادرزاده قاضی محمد معرفی می‌کرد و دیگری سیدمحمد که حامل ۶۰۰۰۰ تومان پول و مقداری کارت حزبی بودند از طریق آبادی شینیه عراق روبه‌روی پاسگاه دوصتر وسیله کدخدای قریه به نام خدر به قلعه دیزه رفته و آنها را به احمد شریف یکی از طرفداران ملامصطفی معرفی نموده و بلافاصله دو نفر را به نزد ملا فرستاده‌اند و اضافه شده است که وجه را از افراد حزبی مهاباد و اطراف جمع‌آوری کرده و ۲ نفر مزبور به مهاباد مراجعت نموده‌اند.

محرمانه

(در صورت تصویب فرستاده شود. ۱۰/۲۹/)

۳۳۱/۳۰۲۲۴ ـ ۴۱/۱۰/۳۰

گیرندگان:

ساواک مهاباد جهت تحقیق و اعلام چگونگی موضوع.

۳۰۹

گزارش اطلاعات داخلی
موضوع: شورش اکراد شمال عراق **تاریخ وصول خبر ۴۱/۱۱/۲**
منبع خبر: اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ـ تقویم: ب ۳ **تاریخ گزارش ۴۱/۱۱/۳**

به قرار اطلاع اکثر پناهندگان عراقی که از ایران به کشور خود برگشته‌اند به عمال حزب پارت ملحق شده و مورد تشویق ملامصطفی بارزانی قرار گرفته‌اند ازجمله طه حسن آقا رئیس منگور (ظهوری) عراق برادرزاده عبدالله بایزیدی منگور ایران که در یک ماه پیش از طرف سپهبد نصراللهی از ایران خارج گردیده مستقیماً به نزد ملامصطفی بارزانی رفته و مورد تشویق او قرار گرفته و چهار قبضه تفنگ به رسم خلعت به وی داده است.

طبق اطلاع حاصله عشایر مرزی منطقه ماکو جلالی وسیله عبدالرزاق، میلانی حاجی میلان، مام کمانلو سلطان جنسی، دوکان لومجید اتانام، بشیر مقصودی که همجوار مرزی ترکیه می‌باشند با عشایر مرزی ترکیه ارتباط نزدیک برقرار نموده و شب و روز در تماس و فعالیت‌هایی آشکارا به نفع حزب پارک دمکرات کردستان انجام می‌دهند به نحوی که افسران کرد از این جریان مستحضرند و نیز در میان شکاک‌ها که عده زیادی از این عناصر متواری هستند اکثر آنها در نزد ملامصطفی به سر برده و به طور قاچاق به محلهای خود برگشته و فعالیت می‌کند. عشایر هرکی از قبیل رشید جهانگیری و نوری بیک که املاک آنان خالصه و در اجاره آنهاست و نزدیکترین عشایر با خاک بارزان است اینک در توگور می‌باشند و مرگور نیز پس از رفتن شیخ رشید محمود خلیفه و هرکی‌ها آمد و رفت زیادی به طرف رضائیه دارند و فعالیت به نفع پارت در آنها سرایت کرده است. در منطقه خانه و نقده عشایر قره پاپاخ بیش از همه وسیله دکتر بهمن خسروی و پسران امیرفلاح که در تهران مشغول تحصیل می‌باشند به نفع حزب پارت فعالیت می‌کنند و فعالیت عناصر پارت در تهران روز به روز بیشتر می‌شود و ارتباط آنها به وسیله مسافرین که در مسافرخانه‌های همت و حقیقت و فارس و بازرگانان انجام می‌شود. ازجمله فعالیت آنها فعالیت شخصی به نام وثوقی اهل بانه است که پس از تأسیس پاسگاه سپاه گویز از طرف شورشیان نامبرده به طور علنی در شهر بانه اقدام به جمع‌آوری پول نموده و برای این پاسگاه فرستاده است.

مرزبانی و شهربانی ساواک محل نیز از جریان مطلع می‌باشند. این شخص چند روزی است وارد تهران شده اکثراً با اشخاص ناشناس ملاقاتهایی می‌نماید. این شخص به چندین سال حبس ازطرف دادگاه محکوم و ازفعالین مهم حزب پارت بوده‌است.

چند نفر از عشایر فیض‌الله بیگی به نام دادخواه و امیری که از ترس تقسیم اراضی به تهران آمده و در مسافرخانه توکلی امیرکبیر به سر می‌برند اظهار می‌دارند محال است در منطقه بوکان حاضر شویم که تقسیم اراضی انجام شود. در سقز نیز با این که مدتها از موعد مقرر تقسیم اراضی گذشته هنوز کسی برای تنظیم اوراق پرسشنامه‌ها حاضر نشده است. در مهاباد و نقده و غیره همچنان از تهیه اوراق پرسشنامه خودداری و با دید و بازدیدهای محرمانه که مرتباً در جریان است به فعالیت خود علیه اصلاحات ارضی ادامه می‌دهند.

نظریه:

در روز رژه ۲۱ آذر گفته می‌شد که اعلیحضرت همایونی موقعی که می‌خواستند از ماشین لندور برای بازدید صفوف و دیدن سان استفاده نمایند ماشین مزبور دیر روشن شده است و این امر باعث اوقات تلخی ذات شاهانه گردید. در رژه فوق چون اکثریت با لشگر ۱ گارد بوده (از قبیل توپخانه سنگین، ضدهوایی، افراد و غیره) گفته می‌شد قدرت رژه مزبور فقط با پادگان تهران و لشگر ۱ گارد است و این واحد نیز زیرنظر مستقیم اعلیحضرت همایونی قرار دارد و چنین تصور می‌رفت که این مشاهدات مردم را به قوت و نیروی دربار بیش از پیش مطمئن می‌سازد.

روز پنجشنبه ۴۱/۱/۲۱ از ساعت ۵ بعدازظهر جلسه مهمی در منزل محمد عباسی مرکب از عده زیادی مالکان مهاباد، سقز و سنندج تشکیل و در گفتگوهای خود به این نتیجه رسیدند که باید به اعمال پارت همکاری شود و دست به عملیات به طور علنی در دهات بزنند که باعث وحشت مقامات انتظامی و غیره بشود تا این که دولت اعلام نماید که تقسیم اراضی تا اوایل سال آینده راکد و اقدامات اساسی فعلاً صورت نگیرد. اشخاص اجتماع‌کننده قرار است مرتباً در تهران تشکیل جلسه دهند و با مأمورین دولتی تماس گرفته جریان اقدامات خود را به عناصر کرد در مناطق مرزی برسانند.

اشخاص اجتماع‌کننده در منزل محمد عباسی عبارتند از: حاجی صالح شاماری مالک مهاباد و قاسم ایلخانی‌زاده و امیر پسر رضا آصف مالک بزرگ سنندج خواهرزاده صارم‌الدین صادق وزیری که اخیراً از اروپا مراجعت کرده است و محمد جوانمردی رئیس عشایر گورک سقز مهاباد و سرهنگ شکرالله کمانگر و وثوقی نام ملاک و غضنفری و عده دیگر که قرار است با محمد عباسی و شخصی به نام امیر و سایرین با کمیته مالکین تهران تماس بگیرند. در این جلسه مدرسی شهردار و مناف کریمی و صدیق حیدر و شهید شافعی که از عمال حزب کومله هستند نیز شرکت داشته‌اند.

در جلسه روز پنجشنبه ۴۱/۹/۲۹ منزل عباسی نماینده سابق مجلس شورای ملی سرهنگ شکرالله کمالی و رئیس دایرهٔ امراء در کارگزینی کل ارتش شرکت داشته چون سرهنگ کمالی دارای سوابق همکاری با عمال بارزانی در سال ۱۳۲۵ بوده و این شخص رابط بین مالکین و بعضی از افسران شده است مرتباً از جریانات تصمیمات مقامات دولتی درباره اقدامات تقسیم اراضی کردستان با عمال سازمان امنیت و ارتش تماس گرفته و به مالکین اطلاع می‌دهد.

لیله گذشته (شب ۴۱/۱۰/۲) ملاکین کردستان که به تهران آمده‌اند در منزل آصف نماینده سابق کردستان واقع در خیابان دانشگاه جلسه داشته‌اند و به قرار اطلاع دقیق سرهنگ ستاد شکرالله کمالی که اخیراً به نام این که مشغول تهیه و نوشتن کتاب ریشه نژاد کرد می‌باشد مرتباً در مناطق کردستان مخصوصاً مهاباد، سنندج، سقز برای جمع‌آوری اطلاعات و کتیبه‌های کردی مخارجی می‌کنند و این عمل را بهانه ارتباط خود با اکراد نموده است.

نظریه:

ملامصطفی بارزانی با یک عده از روزنامه‌نگاران امریکایی و انگلیسی و فرانسوی به طرف دهوک و زاخو رفته و مناطق تحت تصرف خود را به خبرنگاران خارجی نشان داده است. افسران سابق حزب کومله کردستان عراق در مهاباد که اخیراً با ملامصطفی ملاقات نموده‌اند اظهار می‌دارند که عملیات جنگی در تمام کردستان و برادرکشی خاتمه خواهد پذیرفت زیرا قرار شده اکراد عراقی به خواسته‌های خود رسیده و خواسته‌های

آنها مورد قبول واقع شود.

فعلاً مرکز مذاکرات بین دولت و اکراد عراق منزل شیخ‌احمد در بارزان است و ملامصطفی بارزانی گفته است که باید از کلیه سران عشایری که با او در فعالیت بوده‌اند رضایت حاصل گردد به قراری که گفته می‌شود در شهرهای پنجوین جوارتاکه اخیراً نیروهای دولتی به آنجا وارد شده و در قلعه دیزه و رواندوز و رانیه و سلیمانیه و حلبچه موقعی که عمال پیش مرگ و تفنگچیان با آنها مواجه می‌شوند هیچ گونه زدوخوردی بین شورشیان و قوای دولتی رخ نمی‌دهد و به یکدیگر تعرض نمی‌نمایند. این امر بیشتر روی اصل متارکه اخیر است که توسط شیخ‌احمد با وساطت با دولت‌عراق انجام‌گردیده است.

محرمانه

(در صورت تصویب برای ادارات کل دوم و هفتم فرستاده شود.)

(ارسال شود ۴۱/۱۱/۶)

(یک نسخه به پروندهٔ حزب دموکرات کردستان ضمیمه شود.)

(عیناً به استحضار ریاست بخش ۳۳۴ (اصلاحات ارضی) نیز برسد.)

۳۳۱/۳۱۰۶۳
۴۱/۱۱/۷

۳۱۰

گزارش اطلاعات داخلی
موضوع: شورشیان شمال عراق
محل: عراق تاریخ گزارش ۴۲/۱/۲۱
منبع خبر: دلیر ـ تقویم: ب ـ ۳
شماره ادارهٔ یکم عملیات
۲۰۹ بخش ۱۱

برابر اطلاع واصله بعد از آخرین ملاقات جلال طالبانی نماینده شورشیان اکراد با عبدالسلام رئیس‌جمهور فعلی عراق که نتیجه‌اش برای اکراد منفی و از مطالبات خود یأس حاصل نموده‌اند جلال طالبانی به بارزان بازگشته و کلیه روسای شورشیان با ریاست مصطفی بارزانی جلساتی تشکیل داده‌اند و در نتیجه قرار بر آن شده که حزب پارت دمکرات اکراد و حزب توده عراق و سایر طرفداران عبدالکریم قاسم رئیس‌جمهور سابق عراق که جسته و گریخته ضد دستگاه کنونی عراق فعالیت دارند ائتلاف نموده و

دسته‌جمعی علیه حکومت عبدالسلام عارف قیام نمایند. روی این تصمیم از طرف مصطفی بارزانی که رئیس پارت دمکرات اکراد می‌باشد نامه‌ای به شیخ لطیف فرزند مرحوم شیخ محمود موسوم به (ملک محمود) که رئیس و سردسته کمونیست‌های اکراد عراق و از طرفداران عبدالکریم قاسم می‌باشد نوشته شده در یک محل معینی ملاقات نمایند. شیخ لطیف یادشده بالا بعد از دریافت نامه مزبور به منطقه قصبه چارتاکه در شمال شرقی شهر سلیمانیه واقع است رفته و ملاقات انجام شده است.

توضیح این که بعد از کودتای اخیر عراق بین حزب پارت دمکرات و حزب کمونیست عراق چند مرتبه تیراندازی و از طرفین تعدادی کشته شده و بیش از پنجاه نفر از کمونیست‌ها به وسیله شورشیان دستگیر شده‌اند. ضمناً به عرض می‌رساند پادگان سیدصادق که بین شهرهای سلیمانیه و حلبچه واقع است در مدت مذاکرات و اصلاح شورشیان با جمهوریت عراقی متمرکز می‌باشد. شایع است در حدود صد نفر اکراد عراق چه کمونیست مرام و چه از حزب پارت دمکرات کردستان آزاد از مرز پنجوین و به مریوان و از منطقه خانقین و با ویسی به خاک ایران آمده تا در میان اکراد ایرانی هم رخنه نموده و کمک از آنها بگیرند.

۴۲/۱/۲۱

محرمانه (به ادارات دوم و هفتم شود. ۱/۲۱)

(عیناً به استحضار ریاست اداره سوم برسانید ۴۲/۱/۲۲)

۳۱۱

سازمان اطلاعات و امنیّت کشور

گزارش اطلاعات خارجی — **شمارهٔ ۲۳۴/۰۲۱۱۱**

کشور: ایران — **تاریخ گزارش ۴۲/۲/۱۵**

موضوع: فعالیت حزب پارت در ایران

منبع: ادارهٔ هشتم از طریق ستاد بزرگ ارتشتاران ـ تقویم: الف ـ ۲

اغلب پناهندگان عراقی جزو حزب پارت بوده مورد ظن قوی به منظور پیشرفت مقاصد خود در ایران فعالیت‌هایی می‌نمایند منجمله:

۱ ـ غیرنظامی سلیم آقا فرزند درویش آقا (پناهنده عراقی) در منطقه سردشت مرتباً

تردد نموده از پدرش که رهبر حزب پارت منطقه سویل است دستوراتی اخذ و به احتمال قوی دستورات ماخوذه را در داخله خاک ایران به عشایر مرزنشین می‌دهد و سعی دارد عشایر ایرانی را به داخل حزب پارت عراق کشانده و کارت حزبی بین آنان توزیع نماید.

۲ ـ سرگرد محمد امین بیک لهونی به لیدری حزب پارت اورامانات تعیین شده است.

۳ ـ غیرنظامی وثوقی اهل بانه از فعالین حزب پارت می‌باشد.

۴ ـ غیرنظامی سوار عمری ضمن ملاقات با دکتر مولوی در زندان شماره ۳ شهربانی اظهار داشته (کمک مالی فراوانی از طریق کردستان ایران برای مرکز حزب پارت فرستاده شده است)

۵ ـ شیخ مختار از بدو فعالیت اکراد شورشی با آنان بی‌ارتباط نبوده و جزو افراد فعال حزب پارت می‌باشد.

۶ ـ اشخاص مشروحه زیر که وابسته به حزب پارت می‌باشند در این روزها شروع به فعالیت دامنه‌داری نموده‌اند و رهبر آنان سرهنگ بازنشسته فتاح قاضی (پسرعموی قاضی محمد) می‌باشد سرتیپ سابق ارتش ترکیه احسان نوری، دکتر اختیار اهل بانه، دکتر شیرازی دندان پزشک، هاشم خلیل‌زاده معروف به سهیل، جعفر حیدری علمی کارمند بنیاد پهلوی اهل مهاباد ۱ با هواهل مهاباد، علی خسروی اهل مهاباد، تیروآل گیلانی اهل رضائیه، سرهنگ سابق جاوید (برادر همسر فتاح قاضی و دایی رحیم سیف قاضی در شوروی) صارم‌الدین صادق وزیری، یحیی صادق وزیری، دکتر اسماعیل اردلان، محمد کمانگر بازپرس دادگستری، و عده‌ای دیگر از سنندجی‌ها از قبیل رحمت شریعتی.

۷ـ در دیماه گذشته از طرف ملامصطفی به معاون کمال دستور داده شده که به منظور تبلیغ در نقاط کردنشین ایران افرادی را تعیین با آموزش به نقاط مختلف کردستان اعزام نمایند تا ضمن مسافرت به نقاط بانه، سقز، سنندج، و تماس با سران عشایر و مالکین اوّل که از تقسیم اراضی ناراضی هستند به تهیه کارت افرادی که راضی به دخول در حزب پارت هستند اقدام گردد.

بخش ۳۱۱

روی پرونده عملیاتی حزب پارت بهره‌برداری شود، سپس به ادارهٔ سوم ارسال گردد، ضمناً دفتر عملیات بخش آنچه در این پرونده مربوط به حزب پارت باشد رونوشت بردارد ۴۲/۲/۲۵

ـ ریاست اداره دوم کل سوم

ـ عیناً جهت اقدام ایفاد می‌گردد.

رئیس اداره یکم

سرمدی

۴۲/۳۰

۳۱۲

وزارت کشور ـ ژاندارمری کل کشور

تاریخ ۴۲/۲/۱۸ ـ شماره ۲/۱۳۸۹الف

خیلی محرمانه

ژاندارمری کل کشور ـ دایره اطلاعات و ضد اطلاعات

ریاست سازمان اطلاعات و امنیّت کشور

گزارش واصله از ناحیه ژاندارمری باختر حاکی است:

چندی قبل در شهرکری عراق کمیسیونی از سران عشایر تشکیل و عده‌ای به نامهای عبدالرحمن و محمدرشید خان و محمد امین خان برادر محمد رشید خان و محمد بیک کوله و یکی از ایرانی‌های مقیم عراقی به‌نام عبدالله اهل مهاباد که اسم مستعار او احمد توفیق و جزو حزب پارت بوده و در سال ۳۸ به عراق متواری شده در این کمیسیون شرکت داشته و به نام کردهای ایرانی سخنرانی و چنین اظهار داشته است:

یک مشت ایرانی زیرزنجیر و یوغ مأمورین دولت ایران قرارگرفته‌اند و آنها را هر روز به عناوین مختلف شکنجه و آزار می‌دهند. از جانب ملامصطفی سران شورشی خواستارند به داد این بیچاره‌ها برسند و پس از چند روز کمیسیون پایان و عشایر به محل خود مراجعت و مشغول ساختن استحکامات می‌باشند.

از طریق ناحیه مزبور دستور مراقبت لازم به واحدهای تابعه صادر گردیده است.

از طرف فرمانده ژاندارمری کل کشور

سرلشگر معنوی

خیلی محرمانه

۳۱۳

گزارش اطلاعات داخلی
موضوع: پناهندگان کُرد عراقی در ایران — **شماره ۲۳۴/۰۲۴۵**
محل: کشور عراق — **تاریخ گزارش ۴۲/۲/۲۳**
منبع خبر: دفتر ویژه اطلاعات

طبق اطلاع در چند روز قبل با پیر بابکر آقا رئیس طایفه میرآودلی پشتدر به ملامصطفی گفته است در این موقع که دولت ایران اسلحه را از پناهندگان پس گرفته و هیچ گونه کمک مالی هم به آنها نمی‌دهد بهتر نیست که به عراق مراجعه نمایند. ملامصطفی جواب داده است فعلاً بهتر است تا روشن شدن نتیجه مذاکرات ما با دولت عراق پناهندگان در ایران بمانند. اگر پس از نتیجه مذاکرات موفقیت با ما بود آن وقت پناهندگان ایران بهترین وسیله تبلیغ بین اکراد ایرانی می‌باشند و اگر هم موفق نشدیم و از طرف دولت عراق تحت فشار قرار گرفتیم باز هم وجود پناهندگان در ایران بهترین پناهگاه برای افراد ما می‌باشند که خود را در داخل آنها به نام پناهنده جا می‌زنیم و در هر دو حالت وجود پناهندگان در ایران برای حزب پارت که طرفدار استقلال کردستان می‌باشد مفید است.

(۱ـ رونوشت در پرونده پناهندگان عراقی)

(۲ـ یک نسخه در پرونده حزب دموکرات، کردستان و کرمانشاه)

۳۱۴

گزارش اطلاعات داخلی
موضوع: خبر فعالیت اکراد — **شماره اداره یکم عملیات**
منبع خبر: صابر ـ تقویم: ب ـ ۳ — **تاریخ ۷۵۶/د ـ ۲ بخش ۳۱۱**
تاریخ گزارش ۴۲/۲/۲۶

برابر اطلاع واصله اخیراً در منطقه مریوان و اورامان دید و بازدیدی بین سران عشایر پیدا شده و اغلب برای مذاکره افرادی را به عراق فرستاده و آمد و رفت‌های مشکوکی نیز در بین آنها دیده می‌شود. جالب‌ترین فعالیت اخیر حزب پارت توام با پشتیبانی رادیوهای شوروی و اسرائیل و همچنین بطور رسمی دولت شوروی پشتیبانی خود را

نسبت به حزب پارت کردستان اعلام و این موضوع باعث شده که سران حزب پارت مشغول تهیه مقدمات جدیدی باشند. مجله پاری ماج چاپ فرانسه که عکس ملامصطفی بارزانی در آن چاپ شده و مجله آن قبلاً تقدیم گردیده است، با قیمت گزافی خریداری و در کردستان به مقدار زیادی پخش شده و تقویت روحی اکراد را که وابسته به حزب پارت می‌باشند افزوده است.

محرمانه

(بخش عشایری)

(به پرونده حزب دمکرات کردستان در سنندج ضمیمه گردد.)

(مربوط به حزب پارت می‌باشد به بخش ۳۲۱ ارائه شود.) ازم

(قبلاً چنین اطلاعیه‌ئی واصل و اقدام شده است در پرونده حزب پارت بایگانی شود.)

تعداد نسخه. اداره دوم کل سوم ـ ادارهٔ سوم کل سوم.

۳۱۵

اداره یکم عملیات

شمارهٔ $\frac{۱۱۳۶}{د - ۲}$ بخش ۳۱۱

تاریخ گزارش ۴۲/۳/۲۰

بغداد ـ رویتر، دهم ژوئن، دولت عراق امروز اعلام داشت که عملیات نظامی شدیدی را بر ضد اکراد مناطق شمالی این کشور آغاز خواهد کرد. در بیانیه‌ای که امروز از رادیو بغداد انتشار یافت خاطرنشان گردیده که به شورشیان کُرد ۲۴ ساعت مهلت داده شده است تا سلاح خود را زمین بگذارند و در صورت عدم اطاعت منتظر عواقب ناگواری باشند. در بیانیهٔ شورای ملی انقلاب عراق که امور این کشور را اداره می‌کند، گفته می‌شود؛ از امروز ما سراسر مناطق شمالی عراق را از وجود بقایای شورشیان بارزانی پاک می‌کنیم و به همین مناسبت مناطق مزبور از این پس به نام مناطق جنگی خوانده می‌شوند. در این بیانیه اکراد بارزانی متهم گردیده‌اند که در جریان مذاکرات صلح به نیروهای دولتی حمله‌ور شده‌اند. شورای ملی انقلاب به ساکنین کلیهٔ روستاها و قصبات استان‌های سلیمانیه و سایر شهرهای شمالی عراق اخطار کرده است که به شورشیان کُرد پناه ندهند زیرا چنانچه مشاهده گردد که شورشیان مذکور از محل این

روستاها و قصبات به سوی افراد نظامی و مأموران مسلح دولت تیراندازی کنند نیروهای هوایی و زمینی عراق آنها را به سختی بمباران خواهند کرد.

جلال طالبانی یکی از رهبران اکراد عراق روز چهارشنبهٔ هفتهٔ پیش در بیروت گفت: کردهای عراق خواهان خودمختاری هستند و می‌خواهند پارلمانی داشته باشند که اعضای آن توسط اکراد انتخاب شده باشند.

در این بیانیه برای آخرین بار درخواست شده است که آیت‌الله خمینی رهبر مذهبی سراسر ایران آزاد شود، آیت‌الله خمینی قرار است بزودی در یک دادگاه نظامی به اتهام شرکت در حوادث هفته گذشته محاکمه شود...

۳۱۶

سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا. و ک.

گزارش تاریخ ۴۲/۳/۲۱

گیرنده شماره ۱۱۵۴/۲

فرستنده: ۳۱۱

خیلی محرمانه

محترماً به عرض می‌رساند:

یکی از مأمورین ویژهٔ این دایره ضمن ملاقات‌ها و تماسهایی که با افراد حزبی (چپ و راست) و معلمین و متفرقه نموده گزارش مشروحی دربارهٔ جریانات اخیر و تجزیه و تحلیل آن به رشتهٔ تحریر درآورده که عیناً به صورت اطلاعیه در هفت صفحه به پیوست تقدیم می‌گردد.

شیخان

ادارهٔ سوم...

سیدجلال حسینی... اکراد به خصوص بارزانی‌ها از عناصر مؤثری هستند که دولت سخت از آنها وحشت دارند به‌خصوص که از آیت‌الله حکیم حرف شنوایی و احترام فوق‌العاده‌ای برای نامبرده قائل هستند و از این جبهه می‌توان امیدوار بود که در صورت لزوم از وجود آنها استفاده نمایند به خصوص که به نظر می‌رسد عبدالناصر هم تلویحاً از

جریانات حمایت [می]نماید و در این مورد به عارف هم برای کمک به مردم ایران توصیه نماید...

۳۱۷

گزارش اطلاعات داخلی
موضوع: اخبار و شایعات و جریانات روز — **شماره ادارهٔ یکم عملیات**
منبع خبر: خرمی ـ تقویم: شایعات — **تاریخ حادثه $\frac{۱۲۰۶}{۳}$ بخش ۳۱۱**
تاریخ گزارش ۴۲/۳/۲۶

...[مورد] ۱۱ ـ یکی از فرهنگیان می‌گفت غالباً در روزنامه‌ها که از رهبر عشایر شورش عراق نامبرده می‌شود از ذکر نام ملامصطفی بارزانی خودداری می‌شود زیرا دولت به جراید دستور داده که از ذکر نام ملامصطفی خودداری کند.

... [مورد] ۱۲ ـ یکی از توده‌ای‌های سابق می‌گفت: ملامصطفی بارزانی نامه‌ای برای کندی، رئیس‌جمهوری امریکا فرستاده و طی آن نوشته ماکردها یک سوم جمعیت عراق را تشکیل می‌دهیم و حق داریم حکومت مستقلی تأسیس کنیم. ملامصطفی از کندی خواسته است که از تقاضای کردها حمایت کند ولی کندی پاسخی به ملامصطفی نداده است.

گیرندگان: ادارهٔ دوم ـ کل سوم

۳۱۸

گزارش اطلاعات داخلی
موضوع: آمدن مشاور خصوصی به ایران
محل: تهران — **تاریخ وصول خبر ۴۲/۴/۳**
منبع خبر: ادارهٔ دوم ستاد بزرگ ارتشتاران — **تاریخ گزارش ۴۲/۴/۴**

طبق اطلاع واصله پس از وقوع کودتای عراق یک نفر به نام (عُمَر دبابه) که مشاور خصوصی ملامصطفی بارزانی است مخفیانه به ایران آمده و مدت ۳ روز در منزل سیدرسول دهقان سکونت داشته و مأموریت او این بوده است که دستورات و اساسنامه جدید حزب دمکرات در عراق را به بقایای افراد حزبی در ایران برساند و این دستورات وسیله یک نفر محمد امین مراجی که اهل مهاباد است برای افراد حزب دمکرات

کردستان که در تهران هستند ارسال گردیده و ضمناً شخصی به اسم شکیبا ساکن سنندج با حزب شورش همکاری می‌نماید. تعدادی از افراد حزب دمکرات کردستان در تهران می‌باشند که گویا مخفیانه با نهضت ملی کرد در مهاباد و سازمان زنان حزب دمکرات کردستان در فعالیت می‌باشند و رهبری آنان با دکتر ارجمندی و دانشجو فیض‌زاده است و اسامی ۱۱ نفر از آنان عبارت است از:

۱ ـ دانشجو شیروانی ۲ ـ دانشجو علی‌یار ۳ ـ دانشجو نیری ۴ ـ دانشجو توحیدی ۵ ـ ستوان شاطری افسر ارتش ۶ ـ بابا طاهری دانشجوی دانشگاه ۷ ـ خلیل قم قلعه ۸ ـ رحمن شریف‌زاده ۹ ـ شیخ‌الاسلامی ۱۰ ـ ابوبکر الیخان‌زاده ۱۱ ـ ستوان باباطاهر افسر ارتش.

مفاد اعلامیه‌ای که از طریق مرکز حزب در عراق برای کردستان ایران رسیده تقریباً این بوده است که دستور صریح به افراد باقیمانده حزب داده شده که به دهقانان کُرد یادآوری شود منظور از انقلاب کردستان تقسیم زمین بین رعایا نیست و مقصود زنده کردن نژاد اجدادی و به دست آوردن استقلال کامل کردستان و سرنوشت خود می‌باشد و بایستی تا آخرین قطره خون در راه نیت خود در برابر دشمنان نژادی و مذهبی ایستادگی نماییم.

(در صورت تصویب به ساواک تهران فرستاده شود.)
(۱ ـ به ساواک تهران دو نسخه اطلاعیه فرستاده می‌شود.)
(۲ ـ ارسال نمائید ۴/۵/)
خیلی محرمانه ـ ۱۳۷۰۶ ـ ۴۲/۴/۸

۳۱۹

وزارت کشور ـ اداره سیاسی
محرمانه
تاریخ ۱۳۴۲/۴/۱۳ ـ شماره ۲/۱۱۲۲
پیوست رونوشت گزارش شمارهٔ ۷۳۳۶۹/ز ۳۴۲ ژاندارمری کل کشور
مقام نخست‌وزیری

گزارش ژاندارمری کل کشور مستند به گزارش ژاندارمری باختر حاکی است:
ساعت ۱ مورخه ۴۲/۳/۲۳ دو فروند هواپیمای عراقی وارد خاک شاهنشاهی شده و

در اطراف قریه بلبر ایران (۱۸ کیلومتری مرز) تعداد ۷ بمب پرتاب که در نتیجه خساراتی به شرح زیر به ساکنین مرزی ایران وارد شده است.

۱) تخریب یک باب خانه متعلق به محمود بیک ساکن بلبره.

۲) تخریب دو باب خانه متعلق به حسین رحیم ساکن بلبره.

۳) تخریب سنگ آسیاب آبی متعلق به عبدالرحیم فرزند عبدالله ساکن بلبره.

۴) حریق کشت گندم و بذر (سید کیلو) متعلق به محمد قادر با تعدادی درخت میوه.

۵) حریق کشت گندمهای حاجی صادق و احمد بیک و شریف فرزند محمدامین.

مجموع خسارات وارده در حدود دویست هزار ریال می‌باشد.

از ۷ فقره بمب پرتاب شده یکی از آنها منفجر نشده و قسمتی از آن در خاک فرورفته و جهت معدوم نمودن آن مراتب به پادگان مریوان اعلام گردیده است.

پیش‌مرگ‌های بارزانی اطراف پاسگاه شرطه عراقی را در کوه بمو محاصره و پس از زدوخورد افراد پاسگاه مزبور که در حدود چهل نفر بوده‌اند، تسلیم و خلع سلاح شده‌اند.

ضمناً رونوشت گزارش‌های شماره ۲/۳۳۶۰الف ـ ۴۲/۴/۸ و ۲/۳۴۲۷الف ـ ۴۲/۴/۸ ژاندارمری کل کشور جهت استحضار به ضمیمهٔ ایفاد می‌گردد.

(از طرف) وزیر کشور

گیرندگان: وزارت امور خارجه ـ وزارت جنگ ـ سازمان اطلاعات و امنیت کشور

۳۲۰

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع گفتگو دربارهٔ شورشیان شمال عراق

محل تهران ـ کردستان ایران

منبع خبر: خوشی ـ تقویم: ب ـ ۳

اداره یکم عملیات

شمارهٔ ۱۴۷۶/د ـ ۲پ ش ۳۱۱

تاریخ گزارش ۴۲/۴/۱۶

اکنون اکثر مذاکرات و گفتگوی اکراد ایران مقیم تهران و یا در کردستان ایران درباره موفقیت ارتش آزادی‌بخش کردستان منظور (شورشیان شمال عراق) است و می‌گویند افراد بارزانی تحت رهبری قهرمان ملت کرد ملامصطفی بارزانی لقب ارتش آزادی‌بخش کردستان را به دست آورده و پیروزی درخشانی نصیبشان شده و بر افتخارات

صلاح‌الدین ایوبی افزوده است.

افراد اکراد سردشت، بانه و مهاباد که تازگی از کردستان عراق برگشته‌اند اظهار داشته‌اند که مرتب از افراد کرد ترکیه و نقاط مختلف ایران بخصوص (مهاباد) فداییان راه آزادی به عراق می‌روند و دیوانه‌وار مسلح می‌شوند و دوش به دوش شورشیان داخل میدان جنگ ضد حکومت بغداد خواهند شد. مسافرین فوق‌الذکر افزوده‌اند که تسلیم شدن سربازان عراق به ارتش آزادی‌بخش کردستان به حدی است مافوق تصور زیرا در جنگهای اخیر که بین شورشیان و قوای ارتش عراق اتفاق افتاد به علت اسیر کردن واحدهای مختلف از سربازان عراقی اکنون اکراد شمال به انواع وسایل و اسلحه مانند تانک، هواپیما و سایر سلاح جنگی مجهز می‌باشند و گفته‌اند چیزی که باعث پیشرفت آزادی بخش کردستان شده آن است که افراد آن از مرگ نمی‌ترسند و افرادی که از ایران و ترکیه به آنها ملحق می‌شوند به مجرد این که مسلح شوند خوی آنها را گرفته و بدون ترس به سربازان عراقی حمله می‌برند. سربازان عراقی با مشاهده چنین رشادتی از حریفان خود تاب مقاومت نداشته ناچار تسلیم و سلاح خود را به زمین گذاشته فرار را بر مقاومت ترجیح می‌دهند اظهارات این گونه اشخاص باعث تشویق جوانان اکراد ایران شده و به طوری که اطلاع می‌دهند از داخل شهر مهاباد بیش از ۱۵۰ نفر از جوانان دیپلمه و سیکل به عراق رفته با شورشیان پیوسته‌اند و شایع است مالکین کردستان ایران هرچه قاصد می‌فرستند و یا خودشان به عراق می‌روند از طرف مقامات شورشیان جواب منفی گرفته و به ایران عودت داده می‌شوند و به آنها می‌گویند شما برای استقلال کردستان آزاد فعالیت نمی‌کنید بلکه منظورتان حفظ املاک و ظلم به رعایاست. در بین اکراد ایرانی شایع است که دولت ایران به طوری سری جهت سرکوبی اکراد خیال نقشه‌کشی دارد و اکراد می‌گویند دیگر زمان به عقب برنمی‌گردد و دولت ایران نمی‌تواند مانند گذشته در شهرهای سقز و مهاباد دسته‌جمعی فرزندان کرد را اعدام کند. زیرا به مجرد این که دولت ایران عکس‌العملی بر علیه اکراد نشان دهد کردستان به یکپارچه آتش تبدیل و مانند چند سال قبل الجزیره خواهد شد و خون قاضی محمد، علی آقا جوانمردی، احمد خان متین و گیلان‌زاده‌ها و غیره به جوش خواهد آمد.

محرمانه ـ بخش عشایری ۴۲/۴/۱۹

گیرندگان: اداره دوم ـ کل سوم

۳۲۱

گزارش اطلاعات داخلی
موضوع: کمک به شورشیان شمال عراق
منبع خبر شهربانی ـ تقویم: ب ـ ۲

تاریخ وصول خبر ۴۲/۴/۲۲
تاریخ گزارش ۴۲/۴/۲۲

طبق اطلاع واصله از رضائیه از روزی که دولت عراق اقدام به سرکوبی شورشیان (ملامصطفی بارزانی) نموده مالکین اکراد ایرانی ظاهراً خودشان را خیلی خونسرد نشان می‌دهند ولی باطناً به طور محرمانه در آبادی‌ها بعضی از منازل مالکین که شهر می‌باشند جلسه‌هایی تشکیل و پیش‌بینی و کمکهای خودشان را نسبت به بارزانی‌ها طرح می‌نمایند و همه روزه با ملامصطفی ارتباط داشته و از وضع آنها اطلاع حاصل نموده منتهی به منظور سرگرم کردن مأمورین مرزی چنین شایع نموده‌اند هر کس از اکراد ایرانی برای الحاق به ملامصطفی بارزانی به خاک عراق عزیمت می‌نماید از طرف بارزانی‌ها دستگیر به دولت شاهنشاهی تحویل می‌دهند تا با این شایعه بتوانند در مواقع مناسب نظر خودشان را علنی بنمایند. گفته می‌شود مالکین اکراد نیز دائماً با همدیگر ارتباط و تماس غیرمستقیم دارند.

(در صورت تصویب به ادارهٔ دوم و هفتم و ساواک‌های غرب فرستاده شود.)
(خیلی محرمانه) ـ ۴۲/۴/۲۵ ـ ۳۳۱/۱۶۶۰۲
تعداد نسخه ـ ساواک‌های آذربایجان غربی (رضائیه) مهاباد ـ کردستان (سنندج) ـ کرمانشاه ـ مدیریت کل ادارهٔ دوم ـ مدیریت کل ادارهٔ هفتم

۳۲۲

از ۲۸/ع
به تیمسار ریاست ادارهٔ دوم
منبع خبر: رفیعی

تاریخ وصول ۴۲/۵/۲
شماره گزارش ۲/۲۰۹
تاریخ نوشتن گزارش ۴۲/۵/۳
تقویم: گزارش ب ـ ۲

۱ ـ سعیدخان حبیبی و مظفرخان حبیبی مالکین ایرانشاه و چند آبادی دیگر تاکنون از آبادی‌های خود در حدود ۱۵۰ خانوار را بیرون کرده و کافی‌السابق نسبت به رعایای خود بدرفتاری می‌نمایند و حقوق و بهره مالکانه سابق را می‌گیرند ولی آبادی‌های نزدیک

شهرها زارعین و رعایا زیر بار زور ارباب نمی‌روند. نامبردگان هم در حدود ۳۰۰۰ دست لباس کردی جهت شورشیان ارسال داشته‌اند.

۲ ـ کلیه مالکین دهات مناطق فوق از پیشروی اکراد و موفقیت‌های آنان خوشحال و گاهی در مساجد و تکایا برای موفقیت آنان دعا می‌نمایند.

۳ ـ به جز پنج تن از معلمین بوکان و مهاباد تاکنون کسی به میان شورشیان نرفته اگر کسی هم وارد شود همراه تفنگچیان شورشی به لب مرز آورده وارد خاک ایران می‌نمایند البته رفتن پنج تن معلم فوق‌الذکر طبق دستور و نوشته ملامصطفی بوده.

۴ ـ حزب پارت در مناطق بوکان، مهاباد، روز به روز توسعه می‌یابد ولی در مناطق سقز و بانه هنوز نفوذ ننموده است.

۵ ـ مالکین منطقه سقز و بانه و اطراف آن از این که محمد عباسی نماینده سابق مجلس املاک خود را بین فرزندانش تقسیم نموده است نسبت به دولت بدبین شده‌اند زیرا آنها اظهار داشته‌اند که بیش از یک سال نیست که املاک خود را تقسیم نموده و مطابق قانون باید از فرزندانش گرفته شود و تقسیم نمایند ولی با نفوذی که داشته تاریخ آن را به سه سال و نیم قبل تغییر داده است.

گیرندگان: نیروی زمینی / سازمان اطلاعات و امنیت کشور / دفتر ویژه اطلاعات / دایرهٔ ۲/
خیلی محرمانه ـ در پرونده فعالیت حزب دموکرات کردستان در مهاباد بایگانی شود.

۳۲۳

وزارت کشور ـ ادارهٔ کل انتظامات
تاریخ ۴۲/۵/۲۴ ـ شمارهٔ ۲/۱۵۸۴
محرمانه، فوری است
خیلی محرمانه

جناب آقای نخست‌وزیر

محترماً به استحضار می‌رساند کمیته امنیت استان کرمانشاهان در جلسه مورخه ۴۲/۴/۳۱ تقاضا نموده است که به منظور بهبود وضع اقتصادی اکراد بویژه آنها که در نوار مرزی سکونت دارند برنامه‌های اقتصادی آنی و سریع طرح و در نهایت سرعت به

مورد اجرا گذارده شود تا بدین طریق از فعالیت حزب پارت عراق در بین اکراد ایرانی جلوگیری به عمل آید و برای این کار تقاضا نموده که اعتباری دربست در اختیار کمیته امنیت گذارده شود تا به منظورهای امنیتی و سیاسی به مصرف برسد. مستدعی است مقرر فرمایند از هر اقدامی که در این مورد معمول خواهند داشت وزارت کشور را مستحضر سازند.

وزیر کشور

خیلی محرمانه ـ (در کمیسیون امنیّت مطرح شود ـ ۴۲/۵/۲۳)

۳۲۴

نخست وزیری
سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا. و ا.ک. ـ سری
تاریخ ۴۲/۵/۳۰ ـ شماره ۳۴۹۸

تیمسار ریاست سازمان اطلاعات و امنیّت کشور (دفتر تیمسار منصورپور)

به طور کلی اطلاعات مکتسبه حاکی است که فعالیت دامنه‌داری در مورد علاقه‌مندی به استقلال کردستان و محبوبیت به ملامصطفی به طور مدام در اطراف بوکان انجام و این گونه تبلیغات وسیله افراد متنفذ منطقه در اکثر مواقع و به طور غیرمحسوس جریان دارد که اطلاعات واصله یکی پس از دیگری مؤید صدق مطلب است اینک گزارش واصله از مأمور ویژه در این مورد به شرح زیر به عرض می‌رسد.

در تماسی که در روز گذشته با مأمور این ساواک که موجبات همکاری وی اخیراً فراهم شده و قلباً علاقه‌مند به خدمت است و در قریه بیگ اویسی هفت کیلومتری بوکان به شغل دهبانی مشغول می‌باشد به عمل آمده است.

نامبرده اظهار می‌دارد که سواره ایلخانی‌زاده فرزند احمد ایلخانی‌زاده دانشجوی دانشگاه تهران با راهنمایی اقوام خود دست به یک نوع تبلیغات مضره زده و افراد مورد اعتماد و تا اندازه‌ای با نفوذ را به علاقه‌مندی به استقلال کردستان و ملامصطفی تشویق می‌نماید و در برخورد با دهبان مذکور وی را به همین منظور تبلیغ نموده و مأمور مورد بحث نیز به منظور تماس نزدیک با نان علاقه‌مندی خود را در این مورد اعلام داشته

است بالنتیجه ملاقات را به دو روز بعد محول و در جلسه بعدی سواره ایلخانی‌زاده ضمن تعریف و تمجید فراوان از اکراد عراقی به وی نوید می‌دهد که در صورت تشکیل کردستان آزاد موفق به اخذ درجه ژنرالی خواهد شد و در صورت احراز چنین درجه‌ای ضمن خدمت کامل به استقلال کردستان شما را نیز مصدر شغلی خواهم نمود. نامبرده علاقه‌مندی خود را در این مورد مجدد ابراز و اضافه می‌نماید آیا امکان آن را دارد در صورتی که کردستان آزاد تشکیل گردید وی به درجه گروهبانی نائل آید که ضمن انجام خدمت تأمین زندگی عائله‌اش را فراهم نماید سواره ایلخانی‌زاده با دادن قول مساعد به وی اظهار می‌دارد که آمادگی و قبول خدمت شما را به اطلاع برجستگان عضو خواهد رسانید.

طبق اطلاع مأخوذه آمادگی و عضویت مأمور وسیله سواره ایلخانی‌زاده در جلسه اعضای مؤثری که از آقایان قاسم مهتدی، رحمان مهتدی، سیدآقا مهتدی تشکیل شده مطرح ولی سیدآقا با دخول و فعالیت مأمور مورد بحث به علت عدم انجام فعالیت در زمان دمکراتها مخالفت می‌نماید مع‌هذا بر اثر اصرار سواره موضوع قبول عضویت و اتخاذ تصمیم در این مورد به جلسات بعدی محول گردید حصول نتیجه متعاقباً به عرض خواهد رسید.

رئیس سازمان اطلاعات و امنیّت مهاباد ـ صیادیان ـ فروزش

سری ـ(۱ در پروندهٔ فعالیت حزب دموکرات کردستان در مهاباد

(۲ـ از اسامی یاد شده بهره‌برداری ضمن تهیه فیش در دفتر

نتیجه اقدامات و اطلاعات تکمیلی ۷/۱۳

۳۲۵

سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا. و ا.ک.

گزارش اطلاعات خارجی

آلمان

مذاکره منبع با جلال طالبانی و پرویز حکمت‌جو دربارهٔ اکراد

یک مقام عالیرتبه سفارت در آلمان

تاریخ ۴۲/۶/۲ ـ شماره ۲۳۴/۰۸۷۶

جلال طالبانی برای پرویز حکمت‌جو نامه نوشته و از او خواسته که در برلن غربی با

هم ملاقات نمایند و در ۲۰ ژوئیه کمال فواد راجع به این موضوع‌ها و تلفن کرده و قرار شده قرار ملاقات آنها را در برلن غربی بگذارند.

در ضمن در حین مستی نامبرده برای منبع تعریف کرده که او به وسیله دوستانش اطلاع حاصل کرده است که جلال طالبانی چند روز قبل در فرانسه بوده است و با دولت فرانسه مذاکراتی کرده‌اند و دولت فرانسه حاضر شده است به آنها اسلحه بدهد و فعلاً حاضر شده است به آنها تلفنهای جنگی متوسط بفروشد و گویا همین روزها می‌فرستند و یا فرستاده‌اند. گویا قبل از تشکیل کنگره در مونیخ یک جلسه سری پارت دمکرات تشکیل می‌شود. منبع دلیل‌های دیگری هم در دست دارد که این موضوع صحت دارد.

چون اعضاء مؤثر که همه به عنوان اعضاء پارت شناخته شده‌اند. همه یک هفته قبل از تشکیل کنگره به مونیخ می‌روند از برلن سعد دزه‌یی کمال فواد، منبع هفته قبل با جلال طالبانی ملاقات کرده است. یک بار او را در یک مجمع عمومی دیده‌اند و یک بار هم نامبرده به خانه او آمده در صحبت‌هایی که با هم نموده‌اند از وضع خودشان در عراق خیلی اظهار رضایت می‌کرد و به موفقیت خودشان صددرصد امیدوار بود و اظهار می‌داشت که وضع کردها تابه حال هیچ وقت بدین خوبی نبوده است. او می‌گفت که بارزانی اکنون در حدود ۴۰ هزار نفر افراد مسلح دارد ولی از لحاظ اسلحه‌های ضدتانک و ضدهوایی خیلی در مضیقه هستند و باید مقداری بازوکا و مسلسل ضدهوایی تهیه نمایند. راجع به امکان خرید این اسلحه‌ها از یارو بلژیکی هم صحبتهایی شد و کمال فواد اظهار داشت که این شخص مورد اطمینان نیست و باید دنبال اشخاص دیگری بگردند و مطابق گفته جلال طالبانی این تنها مشکل موضوع نیست بلکه بردن این اسلحه‌ها به محل دچار اشکال می‌کند و حالا در فکر این هستند که از چه راهی این اسلحه‌ها را به عراق برسانند. جلال طالبانی در باره امکان این که این اسلحه‌ها از راه ایران به عراق بردند هم صحبت کرد و گفت قبل از روی کار آمدن عبدالسلام عارف در این امر امکان داشت ولی در حالت فعلی چنین امکانی وجود ندارد. و او فکر می‌کند که دولت ایران با این امر موافقت بکند بعداً راجع به امکاناتی که من می‌توانم داشته باشم و روابطی که در ایران دارم سوالاتی نمود و آیا می‌شود به او اظهار می‌داشت که وضع

کردها تا به حال هیچ وقت بدین خوبی نبوده در این مسئله کمک نماییم منبع در جوابش گفت هر کمکی بشود در مورد شما انجام خواهد شد. ولی یک چنین موضوع پس احتیاج به مطالعه دارد و هر وقت آنها کاری داشتند می‌توانند خواسته‌های خودشان را دقیقاً به منبع بگویند تا آن را با امکانات خود مقایسه کرده و رویش فکر بکنند. راجع به اشخاص که در سفارت ایران کار می‌کنند و کار به دست هستند سوالاتی نمود و پرسید اینها چه اشخاصی هستند گفته شد که فقط دورادور جناب سفیر را شناخته که ایشان هم کرد هستند وقتی اسم آقای سفیر گفته شد و او هم ایشان را شناخت وبعد گفته شد دیگر با کسی در آنجا آشنایی ندارد درباره وضع و روابط آنها با کمونیستها در حال حاضر سوال نمودند جلال طالبانی گفت که ما ظاهراً در حالت فعلی موافق تشکیل جبهه واحد ملی هستیم ولی شرایط را طوری می‌گذاریم که برای هیچ کدام از دسته‌ها قابل قبول نباشد یکی از شروط ما برای تشکیل این جبهه شرکت تمام دسته‌های سیاسی عراق از راست به چپ می‌باشد ولی ما می‌دانیم که چپی‌ها و راستی‌ها هیچ وقت با هم کنار نخواهند آمد با این ترتیب ما می‌کوشیم که موافق جبهه هستیم ولی عملا با آن مخالفیم. ولی روی هم رفته روش ما در مقابل کمونیستها تغییر کرده است. هر چند که می‌دانیم کمونیست‌ها حالا مجبورند از ما پشتیبانی کنند. در صورتی که در زمان قاسم این کار را نمی‌کردند و به قول مشهور عمل کمونیست‌ها از حب علی نیست از بغض معاویه است. منبع درباره این که شنیده بود که نام‌برده به مسکو رفته است با او صحبت کرد او گفت که من هنوز به مسکو نرفته‌ام و صلاح نیست که به کشورهای شرقی برویم ولی در این جا یعنی در برلن غربی با دو روزنامه‌نگار شوروی صحبت کرده‌ام.

جلال طالبانی فعلا مرتب مشغول سفر است ولی بیشتر اوقات را در برلن به سر می‌برد. مثلاً روزهایی اتفاق می‌افتد که او صبح از برلن به مونیخ می‌رود و شب برمی‌گردد. مثلاً روز چهارشنبه هفته قبل در کلن بود و بیشتر این مسافرتها کمال فواد نیز شرکت دارد.

همان طوری که تلفناً عرض شد قرار بود پنج‌شنبه گذشته نام برده یک مصاحبه مطبوعاتی در برلن غربی داشته باشد ولی این عمل به وقوع پیوست. راجع به ایران

می‌گفت که ما هنوز معتقدیم که اکراد ایرانی نباید کوچکترین اقدامی بکنند و می‌گفت که عده زیادی از روسای عشایر کردستان ایران به بارزانی کاغذ نوشته‌اند گفته‌اند که آنها هم حاضرند در ایران شروع کنند و با این که به کمک بارزانی بشتابند و بارزانی برای این که با دولت ایران مستقیماً دچار اشکال نشود از هر گونه حرکتی در ایران جلوگیری کرده است و اگر اکرادی هم از ایران به عراق آمده باشند آنها را پس فرستاده و از دولت ایران خیلی اظهار رضایت و قدردانی می‌کرد به خاطر کمکهایی که به پناهندگان عراقی شده است.

از طرف دیگر ادعا می‌کرد که اگر بارزانی با شورش اکراد و با شلوغ کردن آنها در ایران موافقت می‌کرد دولت ایران موفق به اجرای رفورم ارضی در کردستان ایران نمی‌شد. جلال طالبانی فعلاً در اروپا می‌ماند و می‌گفت اگر راهی پیدا کند به عراق برمی‌گردد ولی حتماً در کنگره مونیخ شرکت خواهد کرد. قرار شد که دوباره همدیگر را ببینند.

(اصل در پروندهٔ انفرادی جلال طالبانی $\frac{\text{ط - الف}}{۶۳۲}$ موجود است.)

(در پرونده شورش اکراد ضمیمه شود ش۹۶۱ ج -)

۳۲۶

تلگرافات وارده
از مرکز
به ساواک‌های رضائیه ـ مهاباد ـ سنندج ـ کرمانشاه
تاریخ ۴۲/۶/۶ ـ شماره ۲۳۱/۲۱۷۱۵
سری رمز شود ـ تقدم خیلی فوری

برابر اطلاعیه رسیده از ستاد بزرگ ارتش تاران با تماسهایی که ملامصطفی بارزانی با حزب دموکرات کردستان گرفته حزب دموکرات اکراد ایرانی را با حزب منحله توده هم آهنگ نموده تا طرح بر پا کردن آشوبی را در منطقه آذربایجان غربی عملی نمایند و بدین وسیله بتوانند واحدهای ایرانی را از منطقه مرزی متوجه مناطق داخلی کرده و در همین فرصت گرانبها داخل مرز ایران گردیده و خود را به منطقه مرزی ایران و ترکیه و شوروی برسانند و از آنجا از داوطلبان و سلاحهای روسی برای تشکیل کردستان مستقلی

استفاده نمایند. خواهشمند است دستور فرمایید اولاً با تشریک مساعی کلیه سازمانهای انتظامی استان صحت و سقم موضوع را تحقیق و رسیدگی نموده ثانیاً چون وضع حساس منطقه آذربایجان غربی ایجاب می‌نماید که مراقبت‌های بیشتری از هر لحاظ در آن استان به عمل آید حداکثر همکاری را با واحدهای نظامی ارتش یکم و سایر سازمان‌های انتظامی آن منطقه معمول و اطلاعات مکتسبه را مستقیماً مبادله و نتیجه تحقیقات و اقدامات معموله را به مرکز نیز اعلام دارند. ص مقدم

مرموزات ۵۱۲۰/۴۶/۶/۶

رونوشت برابر اصل و اصل در پرونده کلاسه ش جلد ۱۹/۹۶۱ می‌باشد.

پرونده فعالیت حزب دمکرات کردستان در کرمانشاه ضمیمه و بایگانی شود.

۳۲۷

گزارش

سّری

محترماً بعرض می‌رساند:

اطلاعیه واصله در تاریخ ۴۲/۶/۱۰ حاکی بود که فعالیت افراد و عناصر ناراضی و مخالفین لوایح ششگانه و همکاری بعضی از این عناصر با عمال حزب دموکرات کردستان در منطقه کردستان به چشم می‌خورد. کما اینکه یک هفته قبل در شهرستان سقز شبانه به دستور دفتر کمیته مالکین که ریاست آن با شیخ نافع مظهر می‌باشد طبق نقش قبلی تظاهرات شدیدی صورت می‌گیرد در این تظاهرات تظاهرکنندگان پلیس را خلع سلاح و کتک مفصلی به رییس شهربانی می‌زنند به طوری که رییس شهربانی بستری می‌شود. ضمناً اظهار نظر شده بود اغلب خرده مالکین فیض‌الله بیگی در این تظاهرات دست داشته اشخاص گمنام و بی‌بضاعت با اخذ پول از دفتر کمیته مالکین این تظاهرات را انجام داده‌اند.

اطلاعیه دیگری رسیده است از ساواک کردستان چنین حاکی بود که ساعت ۲۲ روز ۴۲/۵/۳۰ ستوان یکم اردلان رییس شهربانی سقز در معیت ستوان یکم نعمت زاده فرمانده گروهان ژاندامری سقز در خیابان به یک نفر عابر به نام امیر که گویا در اثر استعمال نوشابه الکلی از حال طبیعی خارج و تظاهرات مستانه می‌نموده برخورد

می‌نمایند. رییس شهربانی از او می‌خواهد از مزاحمت مردم دست برداشته و خود را به شهربانی معرفی نماید. نام برده از دستور افسر مزبور سرپیچی نموده و در نتیجه با هم گلاویز می‌شوند و عده دیگری به پشتیبانی شخص مزبور داخل عمل شده به رییس شهربانی حمله می‌کنند که در نتیجه منجر به دخالت پلیس و عده زیادی از اهالی بیکار محل گردیده و در آن موقع شب ازدحام بزرگی در حدود هزار و پانصد نفر در خیابان تجمع و با سنگ و آجر به مامورین حمله می‌نمایند چون مامورین پلیس قادر به متفرق کردن مردم نمی‌شوند افسر دژبان تلفنی از فرمانده پادگان کمک خواسته بالاخره در اثر دخالت مامورین نظامی غائله خاتمه پیدا می‌کند.

گزارش رسیده حاکی از تظاهرات مزبور تاکنون در سقز سابقه نداشته و پس از متفرق شدن اهالی شهربانی سقز شروع به دستگیری محرکین اصلی نموده و گویا عده‌ای در حدود بیست نفر دستگیر و به دادسرا تحویل شده‌اند. ضمناً این تظاهرات نقل محافل سقز و نقاط افراد شده و هر کس به نوعی آن را تعبیر می‌نماید عده‌ای اظهار می‌داشتند چون انتخابات نزدیک است بدین وسیله خواسته‌اند مردم را مرعوب نمایند. عده دیگر علت تظاهرات را پشتیبانی یک عده از استقلال کرد و ملا مصطفی بارزانی دانسته‌اند. مشروح جریان و نتیجه رسیدگی دادسرای محل و تصمیمات متخذه در کمیته اطلاعاتی استان کردستان از ساواک کردستان خواسته شده به محض وصول متعاقباً به استحضار عالی خواهد رسید.

۳۲۸

نخست وزیری
سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا. و ا.ک.
تاریخ ۴۲/۶/۱۳ ـ شماره ۳۸۰۱
تقویم ب ـ ۲
تیمسار ریاست سازمان اطلاعات و امنیّت کشور
(مدیریت کل اداره سوم)

به طوری که مأمور ویژه محال شهرویران گزارش می‌دهد

۱ ـ ملا ابراهیم رستمی پیش‌نماز قریه گرد یعقوب با وی تماس حاصل نموده و

کماکان در مورد علاقه‌مندی به استقلال کردستان و جلب توجه وی مطالبی ارسال نموده و چون علاقمندی وی را نسبت به ایده خود مشاهده می‌نماید لذا به وی اظهار می‌دارد که موجبات شناسایی شما را با سایر دوستان و رفقا فراهم خواهم ساخت و برای این منظور بدواً قرار می‌شود که متفقاً در روز ۴۲/۶/۹ به مهاباد عزیمت نموده و با عمر قاضی فرزند وهاب ملاقات نمایند منتها چون ملای مذکور موفق به اخذ کلیه وجوه جمع‌آوری از افراد نشده از رفتن مامورین به مهاباد خودداری و وی را در روز مذکور به منظور تماس با عمر قاضی به مهاباد روانه می‌سازد.

۲ ـ مامور ویژه در روز ۴۲/۶/۹ به مهاباد عزیمت و با یک نفر از دوستان قدیمی خود به نام ملا قادر لاچینی شغل طلبه ساکن قریه لاچین که از افراد فعال حزب و علاقه‌مند به استقلال کردستان است تماس حاصل و ضمن صحبت مطالبی درباره وضع اکراد عراقی بین آنان رد و بدل گردید نام برده چون دو سه روز قبل از عراق مراجعه و از طرفی رابط و پیک احمد توفیق (عبدالله اسحاقی) به افراد واعضای حزب پارت ایران است به همین جهت ضمن تعریف و تمجید زیاد از سپاه‌گری اکراد و وضع مهمات و اسلحه آنان اظهار داشته است که در جبهه‌ای که لشگر عراق پیش روی نموده و به منطقه بارزان نزدیک شده بودند خود ملا به اتفاق ششصد نفر پیش مرگ به جبهه وارد و قوای عراق را در جبهه مذکور شکست داده است سپس ملای مذکور چون علاقه‌مندی وی به ایده خود مشاهده نمود و از طرفی از تماس وی با ملا ابراهیم رستمی واقف گردید لذا در ساعت ده صبح متفقاً به منزل عمر قاضی رهسپار می‌گردند.

که به علت نبودن نام برده در منزلش موفق به ملاقات با وی نشده و در غروب همان روز هنگام برخورد با مامور با عمر قاضی که قبلاً با یکدیگر جزیی آشنایی داشتند با اطلاع از موضوع و اظهار معذرت مامور را در ساعت ۹ شب همان شب به منزل خود دعوت نموده و مدت یک ساعت و نیم با وی در مورد استقلال کردستان به رهبری ملامصطفی تبلیغ نموده و ملا (مامور ویژه) را به تبلیغ افراد و گرفتن و جمع‌آوری پول جهت کمک به اکراد عراقی تشویق و ترغیب نموده و اضافه می‌نماید که خود شما در این مورد نیز باید پیش قدم باشید.

۳ـبرابر گزارش مامور ملاابراهیم رستمی مسوول جمع‌آوری پول جهت حزب پارت و شورشیان بوده و به طوری که خود ملا ابراهیم اظهار داشته است قبلاً مبلغ هزار ریال از مصطفی باشوکی شغل زارع ساکن قریه خوره خوره و هزار ریال از عثمان عباس رمضانی ساکنین قریه کهنه اخذ و متعاقباً هر ماه مبلغ صد ریال به عنوان اعانه از افراد مذکور پول اخذ و مرتباً مبالغ جمع‌آوری شده را جهت حزب پارت و ملا مصطفی ارسال داشته است.

رئیس سازمان اطلاعات و امنیت مهاباد
صیادیان

۱ـ بررسی و بهره‌برداری شود.
۲ـ خواسته شود که مأمور سعی نماید پیش از پیش اعتماد عمر قاضی را نسبت به خود جلب نماید تا بتواند هر اطلاعی دقیق و کاملی از نحوهٔ فعالیت افراد عمده طرفدار حزب دمکرات در آن منطقه گزارش دهد. ۷/۷

۳۲۹

سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا. و ا.ک.
گزارش اطلاعات خارجی
کشور: ایران ـ عراق
موضوع: روابط اکراد ایران با اکراد عراقی
منبع: یک منبع خارجی ـ تقویم: ۴

شماره ۷۲۳/۳۴۳۸
تاریخ گزارش ۴۲/۸/۱۳
ادارهٔ (۱) عملیات
(بخش ۳۱۳)

۱ ـ بعضی از طرفداران ملا مصطفی در ایران قادر هستند به آزادی وارد عراق شده و با شورشیان علیه دولت مبارزه نموده و پس از مراجعت به ایران در شهر مهاباد در کمال آزادی با تفنگ‌های خود گردش کنند. تعدادی از بارزانی‌ها که زخمی شده بودند به ایران آمده و تعداد بیشتری از آنها در اوایل زمستان به ایران خواهند رفت و در ایران وسایل راحتی آنها قبلاً فراهم شده است.

۲ ـ فعالیت‌های اکراد ایرانی اکثراً تحت نفوذ حزب کومله است تا حزب دموکرات کردستان. حبیبی یکی از اهالی مهاباد که در کنسولگری مهاباد در تبریز کار می‌کند و معلم انگلیسی می‌باشد عضو حزب کومله است.

۳ـرهبری حزب دموکرات ایران بین سه نفر تقسیم شده است:

الف ـ جعفر کریمی یکی از لیدرهای قبیله دهبکری که در دهکده قم قلعه نزدیک مهاباد زندگی می‌کند.

ب ـ رحیم قاضی فرزند قاضی محمد معدوم.

ج ـ خجه شاطری یک ثروتمند مهابادی.

۴ ـ کمکهایی به ملامصطفی از طریق ایران می‌شود و ستاد دایمی ملامصطفی این گونه عملیات را در شهر مهاباد رهبری می‌کند. تقریباً تمام رهبران کرد با ارسال این گونه کمکها تشریک مساعی می‌کنند ضمناً کمکهای مالی و جنسی از طریق سردشت با کامیون‌های حاجی شاطری به عراق ارسال می‌شود. حمل مواد کمکی به عراق گاه‌گاهی از ناحیه سلدوز به نقده (جاده خانه) صورت می‌گیرد. ژنرال پرهیزگاری فرمانده لشکر پنجم خانه نسبت به اکراد سمپاتی داشته و درکمک به آنها پشتیبانی و حمایت می‌کند.

۵ ـ کمک‌های شوروی به ملامصطفی از طریق مرزهای ایران در نزدیکی مرز ترکیه ارسال می‌گردد. یکی از مسوولان ارسال کمک سنأ رمامدی پسر کوتاس رهبر طایفه مامدی از عشیره شکاک مقیم شاهپور می‌باشد حمل این کمک‌ها به وسیله آقا زاز عشیره (هناره) در مرکز رودخانه اشک سو شمال رضاییه صورت می‌گیرد. در آوریل گذشته تعداد زیادی از تفنگ‌های برونه(ممکن است برونیک و یابرنو باشد) از راه ایران برای ملامصطفی ارسال گردیده است. پاشا خان امیر فلاح و برادرش قلی خان و حسین امیر فلاح که از ثروتمندان و لیدران ایل قره پاپاق هستند به ملا مصطفی کمک‌های مالی و جنسی می‌نمایند (ایل مزبور در دهکده اکتا و در بخش نقده واقع است) یکی از برادرزادگان افراد فوق‌الذکر به نام فرود خسروی با ملا همکاری می‌کنند. اسفندیار خسروی نیز که شغل وی مهندسی است در سال گذشته به عراق رفته و ناحیه بیتوانه را برای نصب یک فرستنده رادیو تعیین نمود. به علاوه ایلات میران گلباغی و تماوند (؟) برای ملامصطفی تعدادی داوطلب اعزام نموده‌اند.

حزب توده ایران کمک خود را به ملامصطفی ادامه می‌دهد و عقیده دارد که عملیات دوم کردها را در ایران به موازات عراق آغاز خواهد گردید.

دبیر کل حزب دموکرات کردستان عراق ابراهیم احمد یک فرد کمونیست و شخص با

نفوذی است به همین علت تحت کنترل دایمی قرار گرفته است این شخص با ملامصطفی اختلاف نظری ندارد اختلاف او با اعضاء دیگر حزب می‌باشد.

اداره یکم

گیرندگان: اداره کل سوم جهت هرگونه اقدام مقتضی و اعلام نتیجه. (سری)/اداره کل دوم جهت اطلاع / اداره کل هشتم جهت اطلاع

نخست‌وزیری ـ سازمان اطلاعات و امنیت کشور. س.ا. و ا.ک. ـ سری. فوری. گیرنده. ریاست ساواک رضائیه. فرستنده. ادارهٔ سوم

۳۳۰

تاریخ ۴۲/۶/۱۷ ـ شماره ۲۸۵۵

تیمسار ریاست سازمان اطلاعات و امنیت کشور

(مدیریت کل اداره سوم)

مأمور ویژه دهبان قریه بیگ اویسی گزارش می‌دهد

۱ ـ در تاریخ ۴۲/۵/۲۴ تعداد ۱۲ نفر اکراد عراقی به سرپرستی صلاح‌الدین مهتدی و شخصی به نام احمد توفیق شبانه‌به‌آبادی قلقله وارد و با حاجی کریم حسنی و حاجی عمرخورخوره و طاهر امامی مالک قاقل‌آباد تماس و شام را در قریه شیخ لرضرف و دو نفر از آنان به نام صلاح‌الدین و احمد توفیق به اتفاق حاجی کریم حسنی و حاجی عمرآقا در اطراف قریه عبداله‌آباد رحیم‌خان عزیمت دردشت هموار با مالکین به اسامی ابراهیم علیار ـ رشید و فتاح و خالد حسن و گلابی علیاروسلیمان و عزیز رسول معروفی ـ فتاح علی سیف قاضی ـ کاکه آقا و احمد قاضی ملک حاجی‌آباد ملاقات و پس از سه ساعت مذاکره جلسه در ساعت ۲ الی ۳ بعد از نصف شب خاتمه یافت و دو نفر فوق به اتفاق ۲ نفر مالکین ذکر شده مجدداً به خورخوره مراجعه و صبح روز بعد به عراق مراجعت می‌نمایند.

۲ ـ برابر گزارش مأمورین در روز ۴۲/۶/۸ ساعت ۸ در کافه رسوران مشروب‌فروشی رحیم فاتح ناشهرت طاهری به اتفاق دو نفر دیگر هنگام صرف مشروب گیلاس عرق را به سلامتی ملامصطفی و کردستان آزادسر می‌کشید طاهری نام از ذکر مطالب فوق

خودداری ننموده و مرتباً به بیانات فوق می‌پرداخت.

۳ ـ تجمع مالکین مخصوصاً مناطق بوکان بدور هم مرتباً ادامه داشت و از اجتماع آنان اطلاع در دست نیست.

محمد بداغی فرزند حسن و محمد بداقی فرزند حبیب که طالب و علاقمند به استقلال کردستان هستند در مورد انتخابات اظهارنظر نموده و اظهار داشتند که انتخابات این دفعه نیز مشابه با دفعه قبل منحل خواهد شد.

رئیس سازمان اطلاعات و امنیت مهاباد

صیادیان

۳۳۱

تاریخ ۴۲/۶/۲۳ ـ شماره ۳۹۸۶ ـ سری

تیمسار ریاست سازمان اطلاعات و امنیت کشور

(مدیریت کل اداره سوم)

وهاب سلطانیان که در پاییز سال ۴۱ به عراق متواری شده بود چندی قبل به ایران مراجعت و خود را به این سازمان معرفی و از وی بازجویی لازم معمول اینک اطلاعات مکتسبه از مشارالیه اختصاراً به شرح زیر به عرض می‌رسد

۱ ـ نامبرده در پاییز سال ۴۱ به عراق عزیمت بدواً نزد قادر تیگرانی به قریه چوارتای عراق رفته و سپس نزد عبدالله اسحاقی و چند نفر دیگر به اسامی هاشم اقل الطالب ـ علی مدنی (متواریان مهابادی) و عده دیگری مرتباً به دهات مسافرت و بهر قریه‌ای که می‌رسیدند اول با مسئول حزبی قریه تماس سپاس اهالی را جمع و عبدالله اسحاقی برای آنها سخنرانی و آنها را برای رفتن به جبهه جنگ و کمک به ملامصطفی تشویق و ترقیب می‌نمود نامبرده اظهار می‌داشت که هریک از ما دارای یک ورقه بودیم که بامضای عبدالله اسحاقی بود و در هر کجا آن را ارائه می‌دادیم ممانعتی به عمل نمی‌آمد ولی پس از چندی به واسطه‌ی اختلافی که بین عبدالله اسحاقی و مسئولین حزب پارت دموکرات ـ عمرد بابه ـ ابراهیم احمد حاصل می‌شد به اسحاقی تذکر می‌دهند که دیگر حق ندارد به کسی برگه‌ی عبور بدهد و حتی خودش هم در این اواخر نمی‌توانست به دهات مسافرت

نماید نامبرده اظهار منمود که پس از سه ماه اقامت نزد اسحاقی چون دیدم نامبرده با برادرم قاسم سلطانیان دشمنی و خصومت دارد از وی جدا و در قلعه دیزه و دهات منگور عراق به شغل درمان‌فروشی (اصطلاح محلی است) مبادرت ولی در آنجا هم به علت بد بودن وضع مالیم در ناراحتی به سر می‌بردم لذا ناچاراً به ایران مراجعت کرده و ضمناً در مدتی که در نزد اسحاقی بودم علاوه بر لباس و خوراک ماهیانه مبلغ دو دینار و نیم پول از حزب پارت عراق دریافت و در این مدت در دهات مردم را تبلیغ به رفتن به جبهه جنگ و کمک به ملامصطفی می‌نموده است.

۲ ـ نامبرده در بازجویی اظهار می‌داشت که سلیمان معینی ـ محمد ایلخانی‌زاده ـ (اسم مستعار کاوه) کوخاکریم و محمد امین و سعید از اهالی انجینه‌ی بانه و گاهاً صلاح‌الدین مهتدی (اسم مستعار مصطفی) فرزند حاجی رحمان مهتدی مرتباً با لباس بارزانی به ایران آمده و سلیمان معینی و محمد ایلخانی‌زاده با قاسم مهتدی ـ جعفر ایلخانی‌زاده ـ احمد ایلخانی زاده ـ عثمان نام مالک قریه خورخوره ـ سید عمر مالک قریه حاجی کند ـ احمد نام ملک قریه راوه کوه ـ حاجی بابکر آقا ملک قریه زیراندول و سعد ایلخانی‌زاده ملاقات و حتی سلیمان معینی به وهاب گفته بود که من به اتفاق محمد ایلخانی‌زاده به بوکان منزل قاسم مهتدی میرویم و سایرین را در یکی از دهات از اطراف بوکان گذارده و نامه‌ی ملامصطفی و روزنامه دیسان بارزانی برای قاسم مهتدی و مالکین فوق‌الذکر می‌رویم و در متن نامه وسائلی راکه مورد احتیاج شورشیان بوده و ملامصطفی جهت قاسم می‌نوشته منجمله اجناسی از قبیل پارچه ـ کفش چاقو ـ جوراب ـ کلاه ـ کیف تپانچه ـ فشنگ‌دان (وهاب در بازجویی گفته است من خودم فشنگ‌دانها را که کلمه‌ی تبریز روی آن نوشته شده بود مشاهده نمودم) ضمناً سلیمان معینی به وهاب گفته بود که وقتی نامه را به قاسم مهتدی تحویل می‌نمائیم تا موقعی‌ای که وسایل حاضر و آماده می‌شد از بوکان خارج و در قراء قره گویز ـ سردارآباد ـ حاجی کند ـ خورخوره ـ زاوه کوه خود را مخفی و وقتی وسائل آماده می‌شد الاغ از زاوه کوه بوکان برده و وسائل را از قاسم مهتدی تحویل و حتی بعضی اوقات که وقت را مقتضی میدانستیم برای حمل اجناس از تراکتور استفاده و روی تراکتور را با گیاه می‌پوشاندیم که کسی متوجه و

مشکوک نگردد و شبانه وسائل را به عراق حمل می‌کردیم.

۳ـ سلیمان معینی به وهاب گفته بود که در یکی از مسافرتها که به ایران نمودیم اطاقی راکه در کوهی مجاور قریه قره‌گویی جهت ما درست کرده بودند نشسته که ناگهان قاسم مهتدی به ما اطلاع داد که ژاندارمها در تعقیب شما هستند و میخواهند شما را در دستگیر نمایین ما هم بلافاصله فرار ولی بعداً اطلاع حاصل کردیم که در موقع فرار نامه‌ای از خود به زبان عربی نوشته شده بود در اطاق باقی می‌گذاریم و وقتی ژاندارمها به محل مذکور می‌رسند نامه را برمی‌دارند ولی قاسم مهتدی و احمد ایلخانی از آن مطلع و با داده ده هزار ریال ژاندارمها نامه را دریافت می‌کنند.

۴ـ وهاب سلطانیان اظهار می‌داشت که قاسم مهتدی در ایران نماینده‌ی حزب بوده که با ملامصطفی و عبدالله اسحاقی ارتباط دارد و حتی در نامه‌ای که قاسم مهتدی برای ملامصطفی می‌فرستد متذکر می‌شده اگر شما اجازه بدهید ما هم حاضریم تفنگ برداریم ولی ملامصطفی در جواب نامه به وی می‌نویسد فعلاً من راضی نیستم در ایران اغتشاش و جنجال بنمائید.

۵ـ وهاب اظهار می‌داشت که در یکی از سفرها که سلیمان معینی به ایران نموده بود مبلغ ششصد هزار ریال وسائل و وجه نقد قاسم مهتدی به وی تحویل می‌دهد که به ملامصطفی پرداخت نمایید و از این پول مبلغ پانزده هزار تومان سلیمان معینی به نفع برمی‌دارد و از این جریان عبدالله اسحاقی مطلع روی این اصل میانه‌ی عبدالله اسحاقی و سلیمان معینی تیره می‌گردد.

۶ـ نامبرده اظهار می‌نمود که صلاح‌الدین مهتدی به وی گفته بود که پدرم حاجی رحمان هم در تهران فعالیت و جهت ملامصطفی اعانه جمع‌آوری می‌نماید و به وهاب گفته بود که در حدود نه ماه قبل یعنی تابستان سال ۴۱ عبدالله اسحاقی به تهران می‌آید و به منزل پدرم می‌رود و با او ملاقات و پدرم مرا پس از چندماه به بوکان روانه سپس سلیمان معینی به بوکان می‌آید و مرا با خود به عراق می‌برد.

۷ـ نامبرده اظهار می‌داشت که مالکین کمکهای نقدی و جنسی به ملامصطفی می‌نمایند و طریقه‌ی کمک آنان بدین ترتیب است که مالکین وسائل و اعانه‌ها را به قاسم

مهتدی تحویل و نامبرده هم آنان را جمع‌آوری و وسیله‌ی سلیمان معینی و همراهانش که اسامی آنان ذکر شد پیک و روابط ایران و عراق می‌باشند.

۸ـ نامبرده اظهار می‌داشت که از طرف عبدالله اسحاقی به هاشم اقل‌الطلاب پیشنهاد می‌شود که نامبرده هم با سلیمان همکاری و روابط بین ایران و عراق بشود ولی هاشم از این عمل امتناع و به واسطه‌ی اختلاس و دزدی عبدالله اسحاقی و معینی از آنان جدا و اکنون در قلعه‌ی دیزه و دهات منگور عراق درمان فروشی می‌نماید ضمناً نامبرده می‌گفت که به علت ناسازگاری عبدالله اسحاقی با متواریان ایرانی فیمابین ملامصطفی و عبدالله اسحاقی تیره شده است.

۹ـ نامبرده اظهار می‌داشت که علی مدنی (نامبرده در پاییز سال ۴۱ به عراق متواری و یکی از همکاران عبدالله اسحاقی بود) به علت و دخواهی و غرور عبدالله اسحاقی از نزد او فرار و اکنون در مکتب حزب پارت هیئت اجرایه در قریه مالومه اطراف سلیمانیه مشغول کار می‌باشد.

رئیس سازمان اطلاعات و امنیت مهاباد

صیادیان

۱ـ این گزارش مورد بررسی و بهره‌برداری قرار گیرد: ۲ـ یک نسخه در پروندهٔ انفرادی وهاب سلطانیان ضمیمه و به ساواک مهاباد جواب داده شود با توجه به اینکه شخص مزبور چنانچه تحت تعقیب قرار می‌گرفت محکومیت سنگینی پیدا می‌کرد و فعلاً نیز پروندهٔ وی مفتوح است بایستی کاملاً در اختیار ساواک قرار گرفته و خسارت گذشتهٔ خود را به نحو احسن جبران نماید. راه برای اینکار جلب اعتماد افراد مؤثر حزب کردستان در مهاباد و فراریان آن حزب در عراق و گزارش جزئیات فعالیت مخفی آنها در آنجا می‌باشد و بس ۴۲/۷/۶

۳۳۲

به: ساواکهای مهاباد. کرمانشاه. سنندج. رضائیه
از: مرکز
خیلی محرمانه
تاریخ ۴۲/۷/۱۳ ـ شماره ۳۱۳/۲۵۸۷۶

طبق اطلاعات واصله پشتدریها که تاکنون بی‌طرف بوده‌اند اخیراً جهت کمک به ملامصطفی خود را آماده و قرار است ۵۰۰ نفر تفنگچی به بارزان اعزام دارند و عباس

ممندآقا از بیتوین یکصد نفر تفنگچی به بارزان فرستاده و اکنون در منطقه‌ی بالک با عشایر زدوخورد می‌نماید دستور فرمائید در مورد اطلاع فوق تحقیق و نتیجه را اعلام دارند.

مقدم ۴۲/۷/۱۴

از طرف

۳۳۳

به: ایران
از: ساواک سنندج
موضوع: خرید و ارسال گندم جهت شورشیان
تاریخ ۴۲/۷/۲۰ ـ شماره ۲۳۴/۰۱۲۲۶

برابر گزارش ساواک مریوان مستند به اظهار مرزبان مورخه ۴۲/۷/۱۳ مقدار بیست تن گندم توسط عبدالله خان دزلی به مبلغ /۱۲۰۰۰۰ ریال خریداری و جهت شورشیان وسیله عده‌ای از عراقیها حمل گردید.

اداره یکم
۷/۲۱
(کمک به شورشیان ـ در پرونده کمک شورشیان بایگانی شود.)

۳۳۴

گزارش اطلاعات داخلی
موضوع: کمک بشورشیان
محل: عراق
منبع خبر: راستی ـ تقویم: ب ۳

شماره ۳۱۲/۳۱
تاریخ گزارش ۴۲/۷/۲۱

برابر اطلاع واصله مقدار زیادی پول کاغذی مربوط به کشور اسرائیل جهت کمک به بارزانی‌ها رسیده است که وسیله تجاربانه‌ای و کسبهٔ مرزی جهت تعویض با پول ایران به تبریز و تهران فرستاده شده است. در سراسر کردستان عراق از طرف بارزانی‌ها ده [به] دو کلیهٔ محصولات جمع‌آوری می‌شود. اخیراً روزنامه‌ی به نام (کردستان آوات) منتشر

شده و در کلیهٔ مناطق پخش می‌گردد.
(محترماً به عرض می‌رساند در صورت موافقت به ادارهٔ کل دوم و ساواک‌های ذینفع ارسال شود.)
(ساواک تبریز ـ ساواک رضائیه ـ ساواک تهران ـ ساواک سنندج ـ ادارهٔ کل دوم ارسال گردد.)
ک/۱۱۲۲ م ـ و / ۳۱۳/۲۶۷۳۷ / ۴۲/۷/۲۳ / ادارهٔ کل دوم جهت استحضار ساواک تبریز ـ رضائیه ـ تهران ـ سنندج جهت اطلاع

۳۳۵

کشور: عراق ـ سری
موضوع: همکاری و کمک آمریکائیها به شورشیان
تاریخ ۴۲/۷/۳۰ ـ شماره ۷۲۳/۳۲۰۱

۱) اخیراً چند آمریکائی از طریق خانه و بانه به بغداد عزیمت و به عنوان مخبر و فیلمبردار با شورشیان کرد تماس و ضمن مصاحبه آنها را از لحاظ روحی تقویت کرده‌اند. در مصاحبه‌ای که یکی از آنها با ملامصطفی به عمل آورد از نامبرده سئوال نمود که آیا با کمک و عضویت کدام دولت خارجی شورش را اداره می‌کند نامبرده پاسخ داد پشتیبانی خود و هر ملتی که به او کمک کند.

۲ ـ یک نفر آمریکائی در شمال عراق مقدار قابل ملاحظه‌ای دارو به ملامصطفی کمک کرده است.

گیرندگان: اداره‌ی سوم/ ستاد بزرگ ارتشتاران/ دفتر ویژه اطلاعات/ دفتر نخست‌وزیری/ اداره کل هشتم/ ژاندارمری کل کشور/ وزارت امور خارجه

به ساواک کردستان جهت اطلاع و تحقیق
اداره‌ی یکم عملیات ۴۲/۸/۱

۳۳۶

گزارش اطلاعات داخلی
موضوع: ارسال خواربار جهت شورشیان — **تاریخ گزارش ۴۲/۷/۲۳**
منبع خبر: حقوقی ـ تقویم: ب ۲ — **تاریخ ۴۲/۷/۲۲ ـ شماره ۳۱۳/۳۸**

برابر اطلاع واصله با وجود اینکه در مرز نوسود و پاوه و مریوان مأمورین مرزی از

عبور خواربار به عراق به شدت جلوگیری می‌نمایند مع‌الصف اخیراً از مرز بانه و سردشت توسط اهالی مهاباد که طرفدار شورشیان می‌باشند خواربار به حد کافی برای آنها فرستاده می‌شود و در حال حاضر عشایر شورشی از لحاظ خواربار در مضیقه نمی‌باشند.

(محترماًبعرض می‌رساند در صورت موافقت یک نسخه به ادارهٔ کل دوم ساواک مهاباد ارسال شود. ۷/۲۳)

۳۳۷

گزارش اطلاعات داخلی
محرمانه
تاریخ ۴۲/۹/۲۸ ـ شماره ۳۱۳/۳۸۵۴۸

۱ ـ عبدالله اسحاقی به عنوان افسر تعلیمات در دستگاه ملامصطفی مشغول فعالیت است و برای پیش مرگه‌ها سخنرانی می‌نماید و هر کجا برود افراد مسلح به همراه دارد.

۲ ـ هاشم جلالی پس از رهایی از زندان در سال ۳۸ به عراق رفته و جریان دستگیری و بازداشت خود را همان‌طوری که بوده برای اسحاقی و سایرین توضیح داده که می‌خواستند او را بکشند لیکن از کشتن او صرف‌نظر نموده‌اند و فعلاً در عراق شاگرد قهوچی می‌باشد.

۳ ـ قاسم سلطانیان یکی دیگر از متواریان به مهاباد مراجعت کرده است.

۴ ـ در مهاباد شایع است که جلال طالبانی در راه مراجعت از مسافرت اروپا به تهران آمده تا درباره روابط کردهای عراق با ایران مذاکره نماید.

۵ ـ برنامه رادیویی کردهای عراق در مهاباد بخوبی قابل استفاده است و شامل نیم‌ساعت اخبار جبهه و بعد به نام انبانهٔ دروغ برنامه دارد که اعلامیه و اخبار رادیو بغداد را تکذیب می‌نماید.

۶ ـ ایستگاه رادیو کردستان در غاری با مصالح ساختمانی مدرن ساخته شده و سقف غار را برای کار گذشتن آنتن دستگاه فرستنده شکافته‌اند که هر شب آنتن از سقف به فضای آزاد راه می‌یابد و فرستنده شروع به‌کار می‌نماید.

۷ ـ تمام منطقه کردستان عراق در دست کردها است و اطراف شهرهای سلیمانیه و

کرکوک را نیز محاصره کرده ولی داخل شهر نشده‌اند.

۸ ـ خوار و بار و لوازم مورد احتیاج کردهای عراق بوسیله بازرگانان مهاباد ـ سردشت و بانه تهیه و به وسیله قاچاقچیان با قیمت‌های خوب به عراق حمل می‌نمایند.

۹ ـ مالکین و رؤسای عشایر هم به کردهای عراق کمک می‌رسانند و در مقابل کالاهای صادر به عراق اکثراً گوسفند و پشم و از این قبیل وارد می‌کنند.

۱۰ ـ کردها کمونیست‌های متواری عراق را پناه داده‌اند ولی از طرف ملامصطفی به آنها اخطار شده که اگر بخواهند در منطقه کردستان بمانند باید فقط به کار و کسب بپردازند و هرگاه شنیده شود حتی به نفع کردها هم دست به تبلیغات زده‌اند آنها را نابود خواهند کرد.

۱۱ ـ دولت سوریه اخیراً قوای نظامی خود را از عراق فراخوانده است.

۱۲ ـ کردهای عراق برای خرید مایحتاج خود از دینار عراقی که به مقدار زیادی در اختیار دارند استفاده می‌کنند.

(حزب دمکرات کردستان (سرخ) بایگانی شود)
اصل در پروندهٔ شورش اکراد) ـ خیلی محرمانه
۴۲/۹/۲۸ ـ ۳۱۳/۳۸۵۴۸

۳۳۸

تاریخ ۴۲/۱۰/۱۰ ـ شماره ۳۲۴/۳۲۲۴۵
موضوع: اظهارات آقای روح‌الامین اشتری

آقای روح‌الامین اشتری کارمند وزارت کشور که مدت ۱۱ ماه فرماندار مرزخانه بود و در جشن تولد امام حسین علیه‌السلام اظهار داشت چند روز است از خانه به تهران وارد و تقاضای بازنشستگی کرده‌ام چون در مرزخانه به من خیلی بد گذشته و آنجا یک مرز سرحدی است و عشایر کرد و عشایر عراقی با هم ارتباط دارند در مرزخانه عشایر طرفدار ملامصطفی بارزانی هستند و چندین مرتبه ملامصطفی به مرز ایران آمده و چند دفعه به من خبر دادند که عده‌ای در منزل بعضی از رؤسای عشایر جمع شده‌اند و برای عشایر عراقی پول جمع‌آوری می‌نمایند و این جریانات را به مقامات مربوط در تهران

گزارش می‌دادم ولی ترتیب اثری نمی‌داد. من خبر داشتم که چند دفعه پنجاه هزار تومان پول جمع‌آوری کردند و برای عشایر شورشی عراق می‌فرستادند و همچنین چندین مرتبه عشایر عراقی به مرز ایران حمله کردند گوسفندان عشایر کرد ایران را به سرقت بردند ما هم نتوانستیم کاری انجام دهیم و تیمسار سرلشکر دیلمی فقط می‌خواهد استاندار باشد ولی کار مثبتی انجام نمی‌دهند و ما هرچه گزارش کردیم ایشان ترتیب اثری ندادند. در پرونده‌ی شورش اکراد عراقی ضمیمه یک نسخه نیز در پرونده فعالیت حزب دموکرات منطقه مربوطه بایگانی شود.

گیرندگان: ریاست ساواک آذربایجان غربی (رضائیه) جهت بررسی در اطراف صحت سقم اظهارات نامبرده بالا و اعلام نتیجه.

در پرونده شورش اکراد عراقی

ضمیمه و یک نسخه نیز در پرونده فعالیت حزب دموکرات منطقه مربوط بایگانی شود. ۱۰/۱۰

۳۳۹

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع: حزب پارت — **ـ شماره ۱۶/۹۸۵۰/ح**

منبع خبر: ب ـ تقویم: ۲ — **تاریخ ۴۲/۱۰/۱۴**

محرمانه

محترماً برابر گزارش مأمور ویژه این سازمان در تاریخ ۴۲/۹/۳۰ فاضل طالبانی ضمن صحبت‌هایی که با رشید دولار راجع به حزب پارت دمکرات ایران می‌کرده مطالبی به شرح زیر بیان داشته.

۱ ـ حزب پارت دمکرات کردستان در ایران رو به پیشرفت است و در حال حاضر در قصرشیرین پنج نفر در ذهاب و سرپل عده زیادی ـ درکرمانشاه ده نفر ـ در پاوه و نوسود وکردستانات عده زیادتری عضو دارد و اغلب آنها در مکتب سیاسی و بنکه بمو پرونده دارند که به شما ارائه خواهم داد.

همه آنها مرتب معاش کردایتی خود را می‌فرستند وکمکهای لازم به ما می‌کنند.

۲ ـ شخصی به نام شکر فرزند امامعلی که اصلاً اهل ریجاب کرند است جز افراد

پیش مرگه بنکه می‌باشد و مأمور وصول معاش کردایتی افراد وابسته بحزب پارت در ایران است و هر دو ماه یک‌بار برای جمع‌آوری وجوهات به ایران می‌آید. شکر نام از بستگان نزدیک کدخدا حبیب قادری و محمد صالح رحمانی ساکنین ریجاب می‌باشد.

شکر فرزند امامعلی در روز ۴۲/۶/۲۶ و ۴۲/۹/۲۵ در ریجاب منزل حبیب قادری بوده و در قصرشیرین و سرپل ذهاب هم او را دیده‌اند لکن معلوم نیست در قصرشیرین و سرپل‌ذهاب با چه کسی تماس گرفته.

محرمانه

۳۴۰

خیلی محرمانه

از: در ۲۱ — **تاریخ وصول ۴۲/۱۰/۲۱**

به: تیمسار ریاست اداره دوم — **شماره گزارش ۲/۴۵۳**

منبع خبر: کمال ـ تقویم: گزارش ب ـ ۲ — **تاریخ نوشتن گزارش ۴۲/۱۰/۲۲**

موضوع: دستور ملامصطفی بارزانی به کردهای ایران و سوریه

بین محافل وابسته بحزب پارت دمکرات در منطقه مهاباد زمزمه است که ملامصطفی بارزانی دستور داده است که به کردهای ایران و سوریه برسانند که تکان نخورند و اقداماتی ننمایند که سبب تضعیف کمک به ما شود مأمور اضافه نموده است ظاهراً در این زمستان نظر ملامصطفی این است که اقدام حادی از جانب هواخواهان آنها معمول نگردد زیرا ممکن است این اقدام سبب دستگیری دستجمعی آنها بشود لذا ضعف شدیدی در ارکان طرفداران آنها به وجود خواهد آمد ضمناً ملامصطفی اشاره کرده است تا حصول موقعیت ما این نکته را مرعی دارند در آن صورت به نتیجه خواهند رسید.

گیرندگان: نیروی زمینی / دفتر ویژه اطلاعات / ساواک / دایره /۲ خیلی محرمانه

۳۴۱

گزارش اطلاعات داخلی
موضوع: اظهارات ابراهیم یونسی افسر سابق عضو سازمان نظامی حزب منحله توده
محل: تهران **شماره ۲۱۳/۳/۱۹۹۷**
منبع خبر: شارق ـ تقویم: ب ۲
تاریخ ۴۲/۱۱/۲۱ **تاریخ گزارش ۴۲/۱۱/۲۰**
۱۲۳ سرکشی ۳۱۳

آقای ابراهیم یونسی اظهار داشته جلال طالبانی در مأموریت‌های خارج از عراق که به نمایندگی از طرف ملامصطفی و کردها اعزام می‌شد اقداماتی به نفع خود و مخالف ملامصطفی انجام داده است از آن جمله در مسافرتهایش با محمد رحیم قاضی (پسر سیف قاضی معدوم) که افسر ارتش شوروی است و در شوروی به سر می‌برد و همچنین با پسر قاضی محمد تماس گرفته و به اتفاق و همدستی آنها بر علیه ملامصطفی اقداماتی نموده است که از همه اقدامات جلال طالبانی، ملامصطفی مطلع شده و اضافه نموده که پسر قاضی محمد نامه‌ای به ملامصطفی نوشته و از او درخواست نموده موافقت نماید به عراق برود ولی ملامصطفی به پسر قاضی محمد جواب منفی داده است.

ملامصطفی بعد از آگاهی از این وضع جلال طالبانی را احضار و به جای نامبرده ابراهیم احمد را که فعلاً عضو حزب دمکرات کردستان عراق می‌باشد و قبلاً نیز عضو حزب کمونیست آن کشور بوده تعیین کرده که به مأموریت‌های خارج از عراق برود. نتیجتاً ابراهیم احمد به نمایندگی از طرف کردهای عراق در کنفرانس قاهره که چندی پیش با شرکت رئیس‌جمهور عراق تشکیل شده بود شرکت و مذاکراتی برای حل مسأله کرد انجام داده بود.

توضیح: هرگونه اقدام باعث شناسایی و لورفتن مأمور خواهد شد

(ف/۳۲۵ اصل در پرونده ابراهیم یونسی)

گیرندگان: ادارات کل دوم/ هفتم جهت استحضار

۳۴۲

گزارش اطلاعات داخلی
موضوع: اکراد
منبع خبر: سرو ـ تقویم: ب ـ ۲
محرمانه

شماره ۳۲۶/۴۴۶
تاریخ وصول خبر ۴۳/۲/۱۲
تاریخ گزارش ۴۳/۲/۱۴

محترماً اطلاعات واصله دربارهٔ اکراد را بشررح زیر از عرض می‌گذراند:

الف ـ اکراد داخلی:

۱) در تاریخ ۴۲/۲/۱۸ خضر و حمزه که از مالکین مرزی سنگور مهاباد می‌باشند دستگیر و با مدارک مربوطه به شهربانی بوکان تحویل گردیده‌اند. (این موضوع سابقه دارد)

۲) علی امیر عشایری به اتفاق عده‌ای از همراهان خود چندی قبل به قریه زینوشیخ که نزدیک مرز (خانه) است مراجعت و در این مدت که در خاک عراق بوده هنوز به ملاقات نمودن ملامصطفی موفق نشده ضمناً عباس محمد آقا رابط بین نامبرده، ملامصطفی بارزانی است و اخیراً ملا دستور داده که علی امیر عشایری به مرز مراجعت نماید و به انتظار نتیجه سازش اکراد با دولت عراق باشند.

۳) رشید بیک فرزند علی بیک مالک و ساکن قریه دارنه حومه بانه به اتفاق دو نفر برادران در تاریخ ۴۲/۲/۱۵ به عراق متواری شده‌اند.

۴) حاج رشید یونسی ساکن قریه کانی شیلان حومه بانه به اتفاق خانواده او به عراق کوچ نموده است.

۵) شایع است متواریان اخیر به عراق مشغول استخدام افرادی با ماهیانه ۱۵۰۰ ریال می‌باشد.

۶) محمد جوانمردی بعد از عید قربان به مدت یک هفته از داروخان شهر عراق به گورگ سقز مراجعت و مخفیانه در کوههای قراء پیر عمران و کنده سوره به سر برده و سپس به محل خود مراجعت نمودهاست.

۷) قرار است جهت متواریان اخیر ایرانی به عراق در قراره مشروحه زیر که نزدیک به نوار مرزی ایران و دارای موقعیت مناسب نیز می‌باشد مراکز حزبی تأسیس کرد:

آبادیهای هرو ـ سنه. شینه ـ گناو و مراکز اصلی و رهبری در شهر ظمه دیزه عراق خواهد بود.

ب ـ اکراد خارجی:

۱) بین عارف. مصطفی. کاوه ـ احمد توفیق که نامبردگان از متواریان قدیم ایرانی به عراق بوده و اسامی مذکور مستعار می‌باشد اختلاف به وجود آمد، و شایع است دلیل این اختلاف همانا در اثر غرور و جاه‌طلبی نامبردگان است.

۲) بین عشایر منطقه خانقین عراق شایع شده است که دولت مصر وسیله دولت عراق عشایر عرب زبان منطقه خوزستان را کمک نموده تا آنان موقع معینی سربلند کرده و شورش و انقلاب نمایند.

۳) روابط بین اکراد و ملامصطفی با دولت عراق به علت دفع الوقت گذراندن پیشنهادات اکراد تا اندازه تیره و احتمال زد و خورد مجدد بین آنها پیش‌بینی می‌شود.

۴) از تاریخ ۴۳/۲/۲۶ کلیه پیش مرگه‌های مستقر در سلیمانیه و سید صادق عراق از محل‌های خود خارج و به مقرهای مرزی عزیمت نموده‌اند.

۵) بین حزب پارت و طرفداران ملامصطفی اختلاف کماکان ادامه دارد و امکان دارد بین آنها زد و خوردهای روی دهد.

۶) شیخ‌محمد فرزند شیخ عبدالکریم کربچنه به علت آزردگی و ناراحتی از ملامصطفی بقره داغ رفته و در امور شورشیان دخالتی نمی‌کند.

۷) در مورخه ۴۳/۲/۲۲ در سلیمانیه در خیابان کاوه عده‌ای از شورشیان که شایع است پارتی بوده‌اند چند گلوله به طرف متصرف و فرمانده پادگان سلیمانیه (متصرف منظور استاندار است) تیراندازی که فرمانده پادگان مجروح و وسیله هواپیما به بغداد انتقال یافته است.

۸) اخیراً محمد رشید قادر خانزاده نزد ملامصطفی بارزانی رفته در مورد متواری شدن محمد جوانمردی رئیس ایل گورک سقز مذاکره و فعلاً در آبادی سنگر نزد ملامصطفی می‌باشد.

۹) از طرف مکتب سیاسی به افراد حزبی مأمورین داده شده به کلیه پاسگاه‌های شورشی سرکشی نمایند و مردم را درست به وظایف حزب پارت آشنا نمایند.

ضمناً اخیراً طبق دستور حزب پارت عراق فروش کارتهای حزبی ممنوع شده و

ظاهراً دلیل آن را چنان اعلام داشته‌اند که شاید کارتها را افراد حزبی بگیرند و وسیله تعقیب و ناراحتی مأمورین حزبی گردد تنها به رؤسای حوزه‌های حزبی و مسؤولین آن اجازه داده‌اند اسامی اعضاء را به نام مستعار یادداشت و وجوهی که به عنوان کمک می‌پردازند به اسم آنها ثبت و به عراق ارسال دارند.

محرمانه ـ عیناً جهت اقدام به ادارهٔ ۳۱۶ ارسال می‌گردد شماره ۳/۱۳

این موضوع (بند ۱) سابقه دارد.

...اطلاع قدیمی (بند ۲) اخیراً خبر داشتم که ملاقات شده است.

۳۴۳

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع: حزب پارت **تاریخ گزارش ۴۳/۳/۶**

منبع خبر: شهربانی ـ تقویم: ب/۳

طبق اطلاع واصله از کردستان

با دستگیری مالکین وابسته به حزب پارت عضویت مالکین فعلاً پذیرفته نمی‌شود و از مراجعین تحقیق می‌شود که از چه طبقه می‌باشد چنانچه از طبقه دانشجو و اصناف باشند عضویت آنان مورد قبول واقع و هر عضو بایستی در حدود یکصد و پنجاه کارت عضویت توزیع و ۲۰ الی ۱۰۰ ریال در ماه به عنوان حق عضویت بپردازد و بایستی وجوه جمع‌آوری شده به مرکز حزب که در پنجوین می‌باشد ارسال گردد.

گفته می‌شود مالکین متواری سقز با ملامصطفی بارزانی تماس گرفته و در مورد دستگیری اعضاء حزب با وی مشورت کرده نامبرده اظهار داشته که پاسخ شما وسیله محمد رشید قادربیگی‌زاده اشرار معروف و برادر محمد امین خان مالک قراء لونیه داروخان عراق داده خواهد شد اکنون مالکین متواری شده در داروخان نزد محمدرشید خان به سر برده و محمد جوانمردی مالک تموفه سقز مترصد است که شبانه فرصتی به دست آورده و عائله خود را به عراق ببرد. دستگیر شدگان از اعضاء اصلی حزب پارت در ایران هستند و عده‌ای که دستگیر نشده‌اند مشغول فعالیت بوده و در قریه قلندر سقز منزل رشیدخان فاتح جلسات حزب پارت را تشکیل می‌دهند.

تعداد نسخه: ساواک سنندج جهة اطلاع و تحقیق و اعلام چگونگی
در صورت تصویب ارسال شود ـ ۳۱۶/۱۱۱۵۹ / ۴۳/۳/۱۰
گیرندگان: ساواک سنندج جهة اطلاع و تحقیق و اعلام چگونگی

۳۴۴

سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا. و ا.ک.
خیلی محرمانه
گزارش اطلاعات خارجی — **شماره ۴/۲۳۶۷ح**
کشور: عراق — **تاریخ گزارش ۴۳/۲/۱۲**
موضوع: اختلاف بین سران حزب پارت
منبع: ب/۴

۱ ـ اختلاف بین حزب پارت و ملامصطفی روز به روز شدیدتر می‌گردد و این اختلاف هنوز مرحله زد و خورد نرسیده و ملامصطفی توجه دولت را نیز به خود جذب نموده و در این مورد شایعات مشروحه زیر موجود است.
الف ـ نظر به این که عده‌ای از عشایر کرد عراق از قدیم با ملامصطفی دشمنی دارند با ایجاد یک شکاف نامبردگان به حزب پارت نزدیک می‌شوند.
ب ـ سیاست ایجاد این اختلاف به منظور استفاده از امکانات دول خارجی است.
ج ـ این اختلاف به علت نزدیکی ملامصطفی به دولت عراق ایجاد شده است.
۲ ـ ازدیاد قدرت حزب پارت تأیید ولی تاکنون از طرف حزب پارت و ملامصطفی بیانیه قطعی که مبنی بر اختلاف بین آنها باشد صادر نشده است.
۳ ـ حزب پارت قدرت نفوذش از ملامصطفی بیشتر است ولی اگر دولت عراق از ملامصطفی پشتیبانی نماید مسلماً قدرت و نفوذ او بیشتر خواهد بود و در حال حاضر دولت عراق ظاهراً با ملامصطفی خوب و حزب پارت از او مظنون است .

(اطلاعات جالب و محکمی نیست در پروندهٔ شورش اکراد ضمیمه شود.)

گیرندگان: اداره کل سوم ـ ریاست ساواک کرمانشاه ـ ریاست ساواک سنندج ـ ریاست ساواک مهاباد

۳۴۵

اطلاعیه ـ خیلی محرمانه
موضوع: دستگیری
ارزیابی پ ـ آ
شماره ۱۱۱۰
تاریخ وصول ۴۳/۳/۲۴ ـ تاریخ گزارش : ۴۳/۳/۲۴

طبق اطلاع واصله از بانه چند روز قبل یک نفر نماینده از طرف ملامصطفی به مناطق چهارتاو پنجوین رفته و ۲۵ نفر از اهالی آن مناطق را به اتهام این که وجوهی به عنوان کمک به شورشیان عراق از نوار مرزی و شهرهای ایران جمع‌آوری و وجوه مذکور را حیف و میل کرده و به شورشیان نداده‌اند دستگیر و به مائوت اعزام و بازداشت نموده است.

عیناً جهت اقدام به ادارهٔ ۳۱۶ ارسال می‌گردد شماره ۲۵/۳/ (شورش اکراد ۲۶/۳/)
خیلی محرمانه
گیرندگان : اداره دوم ساواک

۳۴۶

خیلی محرمانه
از د/۲۱
شماره گزارش ۲/۹۷۷
تاریخ نوشتن گزارش ۴۳/۵/۲۶
تاریخ وصول ۴۳/۵/۲۵
منبع خبر: طهماسبی ـ تقویم گزارش ۲

۱ ـ در تاریخ ۴۳/۵/۱۷ بار دیگر پناهندگان عراقی با اطلاع مقامات نظامی کشور شاهنشاهی طی نامه‌ای از ملامصطفی در آبادی هیروبشتدر تقاضای ملاقات و مذاکره نمودند نامبرده جواب نامه را داده و از تعقیب جریان راضی نبوده است.

۲ ـ ارتباط خصوصی پناهندگان عراق با ملامصطفی به وسیله مکاتبه سری انجام می‌گیرد و کسی از موضوع اطلاع حاصل نمی‌کند.

۳ ـ در بین جمعی از اکراد ملامصطفی گفته است اگر چند نفری نظیر سید عبدالله اسحاقی و ملاباقی مهابادی می‌داشتم تا حال توانسته بودم استقلال کردستان را بگیرم ملامصطفی، ملا باقی را از نظر شناسایی همطراز ابراهیم احمد می‌داند ولی دیگران او را

قبول ندارند. سید عبدالله اسحاقی و ملاباقی که از متواریان مهابادی می‌باشند فوق‌العاده مورد اعتماد و طرف توجه ملامصطفی هستند.

۴ـ در ۴۳/۵/۱۸ ملا عبدالله عضو مکتب سیاسی به همراهی عده‌ای ۵ قبضه اسلحه را از اهالی مرگه از توابع بخش بنگر دریافت داشته بودند و عشایر مزبور مراتب را به ملامصطفی گزارش دادند.

گیرندگان:
نیروی زمینی شاهنشاهی جهت استحضار ـ ساواک ـ دفتر ویژهٔ اطلاعات ـ دایرهٔ ویژهٔ سازمان اطلاعات و امنیت کشور
خیلی محرمانه

۳۴۷

خیلی محرمانه
از د/۲۱ — **شمارهٔ گزارش ۱۵۴۰**
به ارتش یکم — **تاریخ وصول ۴۳/۷/۱۱**
تقویم گزارش ب ـ ۲ — **تاریخ نوشتن گزارش ۴۳/۷/۱۱**
موضوع: تحویل کنسرو از طرف دولت اسرائیل

به قرار اطلاع قوطی‌های کنسرو از طرف دولت اسرائیل به بارزانی‌ها داده شده، ابعاد آنها بیست سانتیمتر بوده تا در موقع مضیقه در فصل زمستان مورد استفاده قرار گیرد.

گیرندگان: ساواک ـ دائره ۲
(بایگانی شود.) ۴۳/۱۱/۲۷ / خیلی محرمانه

۳۴۸

گزارش اطلاعات داخلی
موضوع: فعالیت حزب دموکرات کردستان — **شماره ۴/۱۶۱۶۷ ﻫ**
محل: منطقهٔ مرگور — **تاریخ گزارش ۴۳/۹/۱**
منبع خبر: اسفند ـ تقویم: ب/۳

در تاریخ ۴۳/۸/۶ مصطفی احمدی معروف به افندی پیشنماز قریه دیزج مرگور

جهت ملاقات با احمد توفیق به عراق رفته پس از ملاقات با وی و اخذ دستورات حزبی احمد توفیق یک قبضه اسلحه کمری سیاه رنگ به وی داده است افندی پس از مراجعت از عراق به قریه سیدک مرگور رفته و در آنجا احمد مصطفی ساکن سیدک نامه ملامصطفی بارزانی را به وی داده است و در آن نامه ملامصطفی بارزانی خطاب به افندی نوشته است که بایستی در تاریخ ۴۳/۸/۲۵ در اینجا حاضر باشید افندی در تاریخ ۴۳/۸/۱۷ در منزل ملا رسول در قریه دیزج مرگور کمسیونی با حضور مأمور و محمد فرزند حاج محمد امین نوی و حاج مصطفی فرزند حاج عزیز و ملا رسول برادر حاج مصطفی تشکیل و پس از نشان دادن اسلحه کمری که احمد توفیق به وی داده و روی آن شهربانی ۱۳۱۷ نوشته شده اظهار می‌دارد که من از طرف احمد توفیق به ریاست شبکه مرگور انتخاب شده‌ام و اکنون به دستور ملامصطفی بارزانی بایستی به عراق جهت کسب دستورات بروم در خاتمه موافقت می‌شود که افندی به اتفاق محمد فرزند حاج محمد امین و حاج مصطفی فرزند حاج عزیز و ملامجید نزهت‌زاده (که برای ریاست شبکه رضائیه و شاهپور و خوی انتخاب شده) و در آن جلسه نبوده از راه اشنویه به عراق بروند. پس از عزیمت آنها ملا رسول تعدادی کارت اعانه و اعلامیه‌های حزبی که افندی با خود از عراق آورده است به مأمور می‌دهد که عکسبرداری و ضمیمه چند برگ اعلامیه حزبی و ترجمه آنها به پیوست ایفاد می‌گردد.

۱ـ پرونده عملیاتی جداگانه؟؟؟ شبکه فوق تشکیل شود

۲ـ رونوشت اطلاعیه و برگ ارزش خبری در پرونده محصور

گیرندگان: مدیریت کل ادارهٔ سوم (۳۱۶) جهت استحضار.

۳۴۹

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع: اکراد | **شماره ۳۲۶/۴۰۷۵**

محل: تهران | **تاریخ وصول خبر ۴۳/۹/۱**

منبع خبر: فروغی ـ تقویم: ب ـ ۲ | **تاریخ گزارش ۴۳/۹/۲**

به طوری که از لازار یکی از منشی‌های سابق سفارت فرانسه در تهران که اکنون با

مؤسسات فرهنگی یهودیان ایران آلیانس همکاری دارد و ضمناً با محافل و شخصیت‌های فرانسوی در تهران دارای روابطی دوستانه است کسب خبر گردیده است فعالیت نمایندگان اکراد در فرانسه که در واقع وابسته به ملامصطفی بارزانی و دار و دسته مشارالیه می‌باشند تنها محدود به سرنوشت مناطق کردنشین عراق نیست بلکه فعالیت سیاسی و تبلیغاتی آنان اصولاً در مورد منطقه‌ای است که از شمال به کوه آرارات منتهی شده و به جنوب تا نقطه‌ای که رشته جبال حمرین بآیاقایاجیل طانع (زاگروس قدیم) متصل می‌شود امتداد دارد و عرض آن از مشرق به مغرب از کوهی که دو دریاچه وان و رضائیه را جدا می‌سازد تا (حصن کیف) که شهری است در ساحل دجله می‌رسد (یعنی بر مأخذ منابع جغرافیایی فرانسوی منطقه‌ای که حدود آن عبارت از خطی است که از قله آرارات شروع شده و ازدیادین و طوپراق قلعه و سعرد و جزیره گذشته و ساحل شرقی دجله را تا نقطه‌ای که این شط معبری در جبال حمرین باز می‌کند قطع می‌نماید و این خط مفروض از این رشته جبال گذشته و به جبل طانع می‌رسد که تا سرچشمه رودخانه شیخ حسن امتداد دارد و از آنجا رو به شمال غربی رفته و در مشرق صحنه به سرچشمه‌های قزل اوزن و از آنجا به سرچشمه تخت سلیمان می‌رسد و رودخانه سارخ رشته جبال فاصل بین دریاچه‌های وان و رضائیه را بریده و رضائیه و سلماس و خوی را در مشرق گذاشته از قطوره و زیره عبور و از ساحل غربی رود ارس و دوباره به کوه آرارات متصل می‌گردد و تمامی فعالیت‌های تبلیغاتی و سیاسی نمایندگان ملامصطفی در فرانسه به نام کردستان کبیر صورت می‌گیرد و بالنتیجه مناطق کردنشین سوریه و ترکیه و ایران و عراق همگی مورد نظر و هدف غائی آنان می‌باشد.

لازار مذکور اضافه نمود که به اعتقاد مقامات فرانسوی در تهران اولیا دولت ایران به تصور این که هدف اکراد تنها منتهی به کردستان عراق می‌گردد و نه این که با دولت عراق در مقابل با آنان همکاری نمی‌کند بلکه تا حدود زیادی به طرق مختلفه مشوق اکراد نیز در عصیان بر ضد دولت مرکزی عراق می‌باشد و این اشتباهی است که عواقب آن گریبانگیر دولت ایران نیز خواهد گشت.

خیلی محرمانه ـ فوری

گیرندگان ادارات کل هشتم و دوم جهت استحضار و هرگونه اقدام مقتضی ـ ۹/۱۹/

۳۵۰

سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا.و.ا.ک.
گزارش اطلاعات خارجی **تاریخ گزارش ۴۳/۹/۱۹**
کشور عراق
موضوع: اخبار متفرقه
منبع: اداره کل دوم ـ تقویم: ب

۱ ـ کنفرانس سران پارت دمکرات کردستان در تاریخ ۱۱ جاری در آبادی سنهٔ عراق به پایان یافت و کلیه سران حزب اعم از ایرانیان متواری و ایرانیان مناطق مهاباد و سردشت و بانه در آن شرکت داشتند.

۲ ـ مسؤولین اصلی عبارتند از احمد توفیق، ملاباقی، سلیمان معینی ولی شرکت‌کنندگان ایرانی به علت این که در مدت کنفرانس عبور و مرور به این آبادی تحت کنترل قرار داده بودند؛ شناخته نشدند.

۳ ـ منظور از کنفرانس تعیین رهبر و رئیس حزب و تشکیلات اساسی و امور اداری بوده و تا به حال رئیس معلوم نشده و ممکن است احمد توفیق شود.

۴ ـ ملامصطفی در این کنفرانس شرکت نکرده بود.

۳۱۶/۳۰۳۹۰
۴۳/۱۰/۱

گیرندگان:
ریاست ساواک رضائیه جهت استحضار و تحقیق دربارهٔ چگونگی موضوع و هویت شرکت‌کنندگان از اکراد ایرانی ـ اصل در ش جلد ۲۸
ریاست ساواک کرمانشاه جهت استحضار و تحقیق دربارهٔ چگونگی موضوع و هویت شرکت‌کنندگان از اکراد ایرانی
ریاست ساواک سنندج جهت استحضار و تحقیق دربارهٔ چگونگی موضوع و هویت شرکت‌کنندگان از اکراد ایرانی

۳۵۱

گزارش اطلاعات داخلی
موضوع: کنگره حزب دموکرات کردستان **شماره ۴/۱۸۰۶۵ هـ**
محل: سونی عراق **تاریخ وصول خبر ۴۳/۹/۲۶**
منبع خبر: مأمور (نمازی) ـ تقویم: ب ـ ۲ **تاریخ گزارش ۴۳/۹/۲۸**

یکی از اهالی خانه که اخیراً نشان شده و اطلاعات مفیدی در اختیار ساواک گذارده

بود در حدود بیست روز قبل به ساواک مراجعه و اظهار می‌دارد که جهت تشکیل کنگره به عراق دعوت شده لذا با راهنمایی‌های لازم و دادن دستورات به عراق اعزام و در مورخ ۴۳/۹/۲۰ مراجعت می‌نماید اینک اطلاعات واصله از وی به شرح زیر اعلام می‌گردد. نامبرده در مورخ ۴۳/۸/۲۹ جهت شرکت در دومین کنگره حزب دمکرات کردستان به عراق عزیمت و پس از پنج ساعت پیاده‌روی خود را به پاسگاه دربند عراق معرفی و چون فائق امین (سلیمان معینی) رئیس پاسگاه مزبور در محل نبود لذا با راهنمایی‌های معاون وی به اتفاق یک نفر پیش مرگه به قریه گلاله رفته و خود را به رئیس پاسگاه گلاله به نام غزالی که بارزانی می‌باشد معرفی و از وی محل فائق امین را سؤال ولی مشارالیه اظهار بی‌اطلاعی می‌نماید لذا از محل مزبور به اتفاق یک نفر پیش مرگه به طرف قریه رزان که رئیس پاسگاه آنجا هم شخصی به نام بیجان می‌باشد (طبق اطلاع مشارالیه نیز یک نفر از اکراد ایل شکاک ایران بوده که در سال ۱۳۲۳ به ملامصطفی بارزانی ملحق گردیده و بعداً نیز به روسیه متواری و اخیراً با بارزانی‌ها به عراق مراجعت نموده است) معرفی و به وی اظهار می‌دارد که فائق امین اینجانب را احضار نموده است نامبرده یک نفر پیش مرگه در اختیار وی قرار می‌دهد و چون می‌بایستی از کوهستان‌ها عبور نماید لذا یک رأس قاطر در مقابل سه دینار عراقی کرایه از منطقه بالک گذشته و یک شبه در قراء (سرنوس وبن نوس) توقف و سپس به منطقه عشایری (اکوبی) رفته و یک شب نیز در قریه (پلینگان) در منزل ملاعثمان نام که صاحب قریه و یکی از افراد حزب دمکرات عراق می‌باشد اقامت و سپس به قریه (دیری) که منزل ملامصطفی بارزانی و عباس مامند آقا و غیره می‌باشد رهسپار و پس از صرف ناهار در محل مزبور با همان یک نفر پیش مرگه که بیجان دراختیار وی گذارده بود به رزان مراجعت و در رزان قاطر را به پیش مرگه تحویل و از وی جدا شده و به اتفاق پسر عباس ممند آقا و همراهی یکی از نوکرانش پیاده خود را به رانیه می‌رساند.

پس از ورود به رانیه خود را به مقدم عزیز معرفی و از وی محل احمد توفیق و سلیمان معینی را سؤال در جواب می‌گوید که احمد توفیق در سنگسر می‌باشد لذا سوار ماشین شده و به سنگسر عزیمت و بلافاصله به محل کار احمد توفیق می‌رود و معاون

احمد توفیق اظهار می‌دارد که احمد توفیق در قریه سونی می‌باشد و مشارالیه بلافاصله با ماشین به قلعه دیزه رفته شب را در یکی از مسافرخانه به سر برده و فردای آن روز با قاطر به طرف سونی حرکت می‌کند و در آنجا با احمد توفیق و سلیمان معینی و چند نفر پیش مرگه ملاقات و پس از صرف نهار به اتفاق آنان پیاده به طرف کوههای سونی حرکت و پس از دو ساعت راهپیمای به محلی که سه چهار چادر که یکی از چادرها خیلی بزرگ و گنجایش صد نفر را داشت می‌رسند شب را در آنجا استراحت و سپس از طرف احمد توفیق اعلام می‌شود که فردا کنگره تشکیل خواهد شد و در حدود ۵۴ الی ۵۵ نفر در مدت دو سه روز به محل مزبور آمدند.

احمد توفیق ریاست کنگره را به عهده داشت و طی بیانیه‌ای که در ۱۹ صفحه و پروگرام در ۲۱ صفحه که هر یک تقریباً در حدود سیصد ماده و تبصره و به عنوان تقاضا از دولت ایران راجع به اکراد ساکن ایران می‌باشد و مأمور اضافه می‌نمود که تقریباً می‌توان گفت که ادعای خودمختاری اکراد ایران از دولت ایران در داخله خود مملکت ایران می‌باشد و به قرار است که این بیانیه‌ها به صورت کتابچه در آمده و توزیع گردد ضمناً مأمور اظهار می‌داشت که در موقع تشکیل کنگره پرچم سه رنگ که عیناً شبیه پرچم دولت شاهنشاهی ایران بوده با این اختلاف که رنگ سرخ در قسمت بالا واقع شده بود و عکسهای قاضی محمد معدوم و محمد حسین معدوم و صدرالاسلام و مصطفی خوشناو (افسر عراقی بوده که در عراق اعدام نموده‌اند) و ملامصطفی بارزانی نیز به چشم می‌خورد. در کنگره به اتفاق و اکثریت آراء ۱۵ نفر که دارای اسامی مستعار داشتند به هیأت رئیسه حزب دمکرات کردستان تعیین می‌شوند و با اکثریت آراء و رضایت کامل شرکت‌کنندگان در کنگره ملامصطفی بارزانی را به پیشوای کردستان تعیین و انتخاب می‌نمایند و ضمناً ۵ نفر نیز به سمت بازرس هیأت رئیسه حزب دمکرات کردستان تعیین می‌شوند. افرادی را که در کنگره شرکت نموده و دارای اسم مستعار بودند و مأمور آنان را از سابق می‌شناخته عبارتند از:

۱ـ صدیق انجیری آذر ۲ـ احمد توفیق ۳ـ سلیمان معینی ۴ـ عبدالله معینی

۵ـ منتقم قاضی ۶ـ امیر قاضی ۷ـ عبدالله ملا عثمان ساکن بادین آباد

لاهیجان که یکسال قبل به عراق متواری شده
۸ـ سید حاجی ساکن قریه جران ایران که در سال ۳۸ متواری شده
۹ـ مراد رسول علی لیلان ـ شغل نجار ساکن شهرستان خانه که یکسال قبل به عراق متواری شده است.

مأمور از شش روز توقف در قریه سونی از احمد توفیق اجازه می‌خواهد که مراجعت نماید لذا با وساطت احمد توفیق ورقه‌ای که به نام عدم تعرض نامیده می‌شود (طی اعلامیه شماره ۴/۱۸۰۳۱ هـ ۴۳/۹/۲۵ ایفاد گردیده از ملامصطفی بارزانی در رانیه اخذ می‌نماید). مأمور شب را در رانیه توقف و فردای آن شب با ماشین از راه کویسنجق به اربیل وارد و شب را در هتلی به نام فرح به سر می‌برد. سپس از اربیل به قریه حریر که محل سکونت محمود بیگ ـ شیخ رشید می‌باشد رفته و اظهار می‌داشت که نامبردگان در محل نبودند فقط در جلوی درب منزل آنان یک ارابه جنگی با چادر پوشانیده شده بود مشاهده نمود و پس از صرف ناهار در قریه مزبور به طرف رواندوز که دراختیار دولت عراق بوده و دارای پادگان نظامی می‌باشد حرکت و شب را در رواندوز اقامت فردای آن شب به قریه زینوشیخ عزیمت و از آنجا به محل مسکونی خود شهرستان خانه مراجعت می‌نماید.

مأمور در خاتمه اظهار می‌داشت که تمام راههای مناطق شمال کردستان و قصبه‌ها به استثناء (سلیمانیه، اربیل، موصل، کرکوک) تماماً در اختیار شورشیان است و در تمام طول و عرض راهها پاسگاه‌های متعددی وجود داشته و تا دو کیلومتری شهرهای فوق پیش آمده‌اند و در اربیل به استثنای قوای دولتی عراق متجاوز از دو هزار نفر عشایر طرفدار دولت عراق در هتل‌ها و مهمانخانه‌ها به طور مسلحانه موجود بودند.

۳۵۲

گزارش اطلاعات داخلی
منبع خبر: دفتر ویژه
تاریخ: ۴۳/۱۰/۱۶ ـ شماره: ۳۱۶/۳۶۶۱۹
موضوع: فعالیت حزب دموکرات کردستان

اطلاع واصله از بانه حاکیست که شش نفر از افراد مورد اعتماد ملامصطفی برای

جمع‌آوری وجوه ماهانه افراد حزبی جزء حوزه‌ی دولتی و به مناطق سردشت و مهاباد و حومه‌ی آن وارد شدند. ضمناً احمد توفیق مشاور مخصوص ملامصطفی به علت نامعلومی با نامبرده اختلاف پیدا کرده و ملامصطفی قصد نابودی وی را دارد که احمد توفیق از جریان با خبر و متواری شده است اکنون از محل مشارالیه اطلاعی در دست نیست.

گیرندگان: ریاست ساواک سنندج جهت استحضار و تحقیق.
ریاست ساواک رضائیه جهت استحضار و تحقیق.
محترماً در صورت تصویب ارسال گردد. ۱۰/۲۶

۳۵۳

سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی ـ خیلی محرمانه — **شماره ۲۵۱/۴۵۰۰۸**
کشور عراق — **تاریخ گزارش ۴۳/۱۱/۲۴**
موضوع: پیغام ناصر به ملامصطفی — **منبع:**

از استانداری کردستان به وزارت کشور ـ اداره سیاسی گزارش فرماندهی هنگ ژاندارمری کردستان به استناد گزارش مرزبانی مریوان مشعر است بر اینکه:

۱ ـ اخیراً از طرف جمال عبدالناصر به ملامصطفی بارزانی پیغام داده شده است چنانچه قسمت کردنشین ایران را تصرف کند استقلال کردستان عملی خواهد شد و برای اجرای این منظور دولت مصر هم حاضر به همه گونه کمک و مساعدت می‌باشد.

۲ ـ فعالیت‌هایی از طرف عناصر دولت مصر برای نزدیکی بین ملامصطفی بارزانی و دولت عراق انجام گردیده و برای این منظور قرار است عبدالحمید افسر مصری با متصرف سلیمانیه در بارزان رؤسای عشایر ایران را ملاقات نمایند.

(اقای)
(۱ ـ در پروندهٔ اکراد بررسی شود)
(۲ ـ در صورت لزوم ممکن است یک پرونده‌ای به نام فعالیت و تبلیغات مضرهٔ ناصری در بین اکراد بر علیه ایران تهیه و اطلاعات رسیده در آن جمع‌آوری و بررسی شود. ۱۱/۲۶/)
گیرندگان: ادارات کل هفتم ـ سوم ـ هشتم

۳۵۴

سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی ـ خیلی محرمانه **شماره ۲۵۵/۴۶۲۴۵**
کشور عراق **سابقه ۳۱۶/۳۶۶۴۳ ـ ۴۳/۱۰/۳۰**
موضوع: تحقیق اطلاعیه **تاریخ گزارش ۴۳/۱۲/۱۲**
منبع: ۳۰۲ ـ تقویم: ب/۲

۱ ـ تعداد تقریبی متواریان و پناهندگان ۳۵۰ نفر و محل سکونت آنها در قلعه دیزه ـ جوارتا ـ سنه ـ سنگسر و ده مروی می‌باشد.

۲ ـ نحوه زندگی و اعاشهٔ متواریان را اعلام نکرده است.

۳ ـ نامبردگان با دولت عراق رابطه‌ای ندارند.

۴ ـ با ملامصطفی و اکراد شمال رابطه دارند و ملامصطفی مانع هرگونه خرابکاری آنها می‌باشد.

۵ ـ این کنفرانس در تاریخ ۴۳/۹/۱۱ در آبادی سنه منطقه منگور عراق پایان یافت و مسؤولین اصلی عبارت بودند از احمد توفیق ـ سلیمان معینی و ملاباقی.

۶ ـ هدف اصلی کنفرانس سنه آمادگی پارت دمکرات ایران برای اجرای هدف‌های حزبی و توسعه فعالیت آنها در ایران بوده است.

۷ ـ تعداد شرکت‌کنندگان ایرانی به ۲۰۰ نفر می‌رسد که اسامی آنها معلوم نشده است.

۸ ـ اسنادی منتشر نشده ولی ایرانیان و متواریان سخنرانی کرده که این سخنرانی‌ها روی نوار ضبط و جزء اسرار حزبی نزد احمد توفیق و سلیمان معینی نگهداری می‌گردد.

نظریه رهبر عملیات

۱ ـ گرداننده فعالیت‌های پارت دمکرات ایران احمد توفیق و سلیمان معینی است احمد توفیق نظر به آشنایی کاملی که روی مناطق مهاباد و سردشت و بوکان و خانه و اشنویه دارد رهبری این فعالیت‌ها را به عهده گرفته و ضمن تماس با عوامل پارتی در ایران دستورات لازم را به آنها صادر و شبکه‌های موجود را رهبری می‌نماید و عامل اصلی تشکیل کنفرانس سنه نیز احمد توفیق است و عده‌ای از ایرانیان با دعوت نامه قبلی

برای شرکت در کنفرانس به آن آبادی رفته و به طور مخفی پس از خاتمه کنفرانس به ایران مراجعت کرده‌اند.

۲ ـ زندگی رهبران متواریان از قبیل احمد توفیق و سلیمان معینی و احیاناً چند نفر دیگر از محل عایدات حزبی و بقیه به طور عادی مانند سایر مردم شمال عراق به طرق مختلف زندگی می‌نمایند.

خیلی محرمانه

گیرندگان: اداره کل سوم

(مربوط به کنفرانس اوّل است روی سابقه بررسی و بهره‌برداری شده و در پرونده مخصوص این موضوع ضمیمه شود.) م ـ ۱۲۲۳ ـ جلد ۵

۳۵۵

گزارش اطلاعات داخلی

موضوع: شایعات در شهرستان بانه

منبع خبر: شهربانی

در شهرستان بانه شایع است که دولت مصر عده‌ای از اکراد مصری را جهت جاسوسی به مناطق کردنشین عراق اعزام نموده است.

اضافه گردیده که جاسوسان مصری در مناطق کردنشین عراق شایع نموده‌اند که پس از خاتمه اختلاف اکراد با دولت عراق عبدالناصر قصد دارد اکراد عراق را از هر حیث تقویت نماید تا کردستان ایران را وسیله آنان تصرف کند.

۳۱۶/۵۱۳۲ / ۴۴/۱/۲۵   کلاسه ت/۲۳۲ جلد ۱   محرمانه در صورت تصویب ارسال شود.

۱۰/۲۲

گیرنده:

ریاست ساواک کردستان جهت تحقیق صحت و سقم موضوع و جلوگیری از این قبیل شایعات

خیلی محرمانه

۳۵۶

موضوع کمیتهٔ ناوندی یا حزب دموکرات کردستان
محل عراق **شماره ۵۰۶۹/۴/ه**
منبع خبر: ۷۶۰ـ تقویم: ب ۲ **تاریخ گزارش ۴۴/۳/۲۶**

از مجموع اطلاعات مکتسبه در کمیته ناوندی که مرکز آن در قریه سونه عراق است چنین استنباط گردیده:

الف ـ تعداد اعضای کمیته ناوندی ۲۱ نفر بوده که عده زیادی از آنها فعلاً در سونه نمی‌باشند رئیس کمیته بعد از تشکیل کنگره دوم احمد توفیق بوده است (کمیته ناوندی بعد از کنگره دوم تشکیل شده).

ب ـ افراد شناخته شده در کنگره که عضو کمیته می‌باشد عبارتند از:

۱ ـ سلیمان معینی به نام مستعار فایق عضو هیأت رئیسیه.
۲ ـ عبدالله برادر سلیمان بازرس کمیته ناوندی.
۳ ـ ملا قادر لاچینی بازرس کمیته و رابطه کمیته ناوندی
۴ ـ سید حسن اسحاقی عضو کمیته ناوندی
۵ ـ میرزا احمد عضو کمیته ناوندی
۶ ـ نحوپاشائی به نام مستعار با پیرشکاک صندوقدار و عضو کمیته ناوندی
۷ ـ صدیق انجیری آذر عضو کمیته
۸ ـ سید حاجی ساکن جران خانه عضو کمیته.

کمیته ناوندی دارای چند شاخه است که مقر آنها یکی در قریه در بند بین گلاله و حاجی عمران و مسؤولش سید حسن اسحاقی و ملاعبدالله ملاعثمان و دیگری در اطراف سلیمانیه می‌باشد.

دو طرف بیست الی ۲۵ روز دیگر بنا به گفته میرزا احمد یک نفر مسؤول به محل مرگور آمده و شغل و مسؤولیت هر یک از افراد حزبی را تعیین خواهد کرد.

د ـ احمد توفیق به واسطه سوءاستفاده‌هایی که نموده از حزب استعفا داده ولی اطرافیان نامبرده استعفای او را قبول نکرده و گفته‌اند بایستی اول تصفیه حساب نمایید و اکنون معلوم نیست در کجا به سر می‌برد ملامصطفی نیز تقاضای وی را جهت ملاقات قبول نموده.

هـ ـحسن رستگار و چند نفر دیگر که در قلعه دیزه هستند از کمیته ناوندی جدا شده و قرار است ملامصطفی با آنها ملاقات و ترتیب همکاری آنان را با حزب دهد. کمیته مرکزی بایستی دارای بیست و یک عضو باشد که این اعضا، به شعبات زیر تقسیم شده‌اند: ۱ ـایالتی ۲ ـولایتی ۳ ـچاودیری (بازرسان) ۴ ـکمیته ناوند.

و ـدولتهای هندوستان ـپاکستان آمریکا ایران ـاسرائیل به ملامصطفی کمک می‌کنند.

نظریه ـبه منبع آموزش لازم داده شد که در همه جا موضوع سوءاستفاده‌های احمد توفیق را بازگو نموده مخصوصاً به این نکته که ملامصطفی او را تحت نظر قرار داده و نسبت به او ظنین گردیده اشاره نماید و به افراد حزبی طوری تفهیم کند که همه بدانند احمد توفیق و رفقایش به ملامصطفی خیانت نموده‌اند بدیهی است از نظر تزلزل روحیه افراد حزبی و سلب اطمینان آنها از کمیته حزب دمکرات کردستان بسیار مؤثر خواهد بود.

گیرنده ـمدیریت کل اداره سوم ۳۱۴ جهت استحضار ـرونوشت برابر اصل است.

۳۵۷

خیلی محرمانه
از د/۲۱
منبع خبر: پیران
تقویم گزارش ب ـ ۴

شماره گزارش ۲/۴۰۹
تاریخ وصول ۴۴/۴/۱۳
تاریخ نوشتن گزارش ۴۴/۴/۱۲

موضوع فعالیت حزب دمکرات کردستان در ایران

طبق اطلاع واصله از طرف حزب دمکرات کردستان ایران که در عراق رهبری می‌شود به تمام اهالی منگورمامش و پیران آنهایی که حزبی هستند دستور داده شده است که خود را مسلح نمایند و به هر عنوان باشد اقدام به تهیه اسلحه کنند و رهبر حزب نیز از ملامصطفی تقاضای بیست هزار قبضه اسلحه نموده است که در ایران پخش نماید ولی ملامصطفی به تمام خواسته حزب موافقت نکرده و تعداد هشتصد قبضه در اختیار نامبرده گذاشته است که آن را تحویل نگرفته‌اند و پس داده‌اند. و یک عده پیش مرگه برای تبلیغاتی داخل ایران آمده و به فعالیت خود ادامه می‌دهند و در منطقه پیران و

منگور نیز یک عده از زارعین و خوش‌نشین‌ها داخل حزب شده و به نام پیش‌مرگه ثبت نام کرده‌اند.

گیرندگان:

نیروی زمینی شاهنشاهی جهت استحضار ـ ساواک ـ دفتر ویژه اطلاعات دایره ۲

موضوع یک نوع تبلیغ و شایعه به منظور ارعاب می‌باشد با توجه به تقویم مجتمع و این که

۱ ـ گیرنده ساواک جهت استحضار و اعلام چگونگی موضوع

۲ ـ از افراد رهبر کیست ضمن تعیین مشخصات وی اطلاعات بیشتری در این زمینه اعلام دارند. ۴/۱۵

۳۵۸

نخست وزیری

سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س. ا. و. ا. ک

گزارش اطلاعات داخلی — **شماره ۱۲/۵۳۱۳**

موضوع: میرزا صدیق فرزند احمد — **تاریخ گزارش ۴۴/۵/۱۸**

محل: عراق. ایران — **خیلی محرمانه**

منبع خبر: جلال. امید ـ تقویم: ج/۱

۱ ـ صبح مورخ ۴۴/۴/۱۷ میرزا صدیق فرزند احمد رئیس پارت دمکرات پنجوین با لباس ملائی در قریه برده‌رشه دیده شده نامبرده قصد عزیمت بکانی سانان و مریوان را داشته است و احتمال دارد به قراء دیگر از جمله دو رود مسافرت نماید مراتب جهت دستگیری نامبرده به مرزبانی مریوان اعلام در صورت حصول نتیجه مراتب متعاقباً به عرض خواهد رسید.

توضیح نامبرده از طرف پارت دمکرات سلیمانیه مأموریت یافته که به ایران آمده و درباره عزیز عقراوی و علت عزیمت وی از راه ایران به نزد ملامصطفی را کشف نماید.

۲ ـ یکی از اعضاء حزب پنجوین به نام صالح حبسه جاسوس و بازرس حزبی بوده و هر روزه جهت کنترل افراد حزبی پناهنده در مریوان (بایوه) و کسب اخبار از پنجوین به قریه بایوه آمده و ضمن کنترل افراد حزبی و تماس آنان با ایرانیان اوراق و نشریات حزبی بین افراد حزبی پناهنده توزیع و شبها به محل خود مراجعت می‌نماید.

گیرندگان: مدیریت کل اداره سوم جهت استحضار.

۳۵۹

نخست‌وزیری
سازمان اطلاعات و امنیّت کشور
از ساواک کرمانشاه
شماره ۵/۳۱۰۲/ ـ تاریخ ۴۴/۶/۲۹

مدیریت کل اداره سوم (۳۱۴)

عطف به شماره ۴۴/۴/۳/۳۱۴/۱۶۳۱۵ دولت عراق سعی می‌نماید که به عشایر شمال آن کشور تماس حاصل و از آنان تحبیب نماید تا به وسیله آنها در صورتی که موقعیت و فرصت اجازه دهد منظورهای خود را که ممکن است اخلال در کشور شاهنشاهی باشد انجام دهد. لیکن در حال حاضر به طوری که مشاهده می‌گردد کلیه پیش‌مرگه‌ها نسبت به دولت شاهنشاهی خوشبین بوده و چنانچه افرادی نیز قصد داشته باشند در مرزهای ایران ایجاد ناامنی کنند با مخالفت شدید پیش‌مرگه‌ها روبرو می‌شوند و به جوانرودی‌های متواری که تحت کنترل شورشیان می‌باشند دستور اکید صادر شده است که به هیچ وجه نبایستی در کشور ایران تولید بی‌نظمی نمایند.

رئیس سازمان اطلاعات و امنیت استان پنجم. افشائی

در ساعت ۹/۳۰ صبح روز ۷/۳ سال ۴۴ به بخش ۳۱۴ واصل گردید.
خیلی محرمانه
سابقه ۷/۳۰
تا حصول نتیجه از ساواک‌های رضائیه و کردستان $\frac{\text{ش}}{\text{۹۶۱}}$ صد ۳۴
بایگانی شود. ضمناً برابر خبری که از دفتر ویژه رسید و دولت عراق با عشایر شمال عراق از جمله گوله ـ جاف ـ قیاد و خانه تماس گرفته و درنظر دارند در ایران خرابکاری نمایند که جهت تحقیق به ساواکه ارسال شود. ۷/۴

۳۶۰

خیلی محرمانه
از د/۲۱ — **شماره گزارش ۲/۷۰۶**
منبع خبر: پرنیان ـ تقویم: گزارش ب ـ ۳ — **تاریخ وصول ۴۴/۶/۲۱**
موضوع: عناصر حزب دمکرات کردستان در منطقه مهاباد
تاریخ نوشتن گزارش ۴۴/۶/۳۱

عناصر حزب دمکرات کردستان در مهاباد همیشه با ملامصطفی بارزانی در تماس

بوده و رابطه سیاسی دارند آدمهای ملامصطفی در شهرستان مهاباد می‌آیند و دستورات لازمه را به مسؤولین حزبی می‌دهند یکی از مسؤولین حزب در مهاباد عموی آقای سید نجم‌الدین می‌باشد که ملامصطفی با وی روابط صمیمانه دارد سید نجم‌الدین اظهار داشته عمویش چند سال در تهران زندانی بوده و پس از مرخص شدن مجدداً فعالیت حزبی را شروع نموده ضمناً به طوری که گفته می‌شود رهبر حزب یکی از خویشاوندان درجه اول آقای احمد توفیق (سید عبدالله اسحاقی) مهابادی می‌باشد که به دستور او حزب مهاباد اداره می‌شود.

گیرندگان:
نیروی زمینی شاهنشاهی جهت استحضار ـ ساواک ـ دایره ۲ دفتر ویژه اطلاعات
مربوطه به بخش ۳۱۴ می‌باشد.
آقای کاظم‌زادگان
۱ ـ سیدنجم‌الدین و عموی وی شناسایی شوند.
۲ ـ مراتب به ساواک رضائیه منعکس شود تا چگونگی و صحت و سقم آنراگزارش نمایند. ۵/۷
۲ نسخه
۱ ـ فعالیت حزب دمکرات کردستان ایران
۲ ـ فعالیت در آذربایجان غربی

۳۶۱

گزارش اطلاعات داخلی
موضوع: عزیمت باپیری به عراق
محل: دربند عراق
منبع خبر: ناصری ـ تقویم: و ۲

شماره ۴/۱۱۳۶۰ هـ
تاریخ حادثه ۷/۲۴
تاریخ وصول خبر ۷/۲۷
تاریخ گزارش ۴۴/۷/۲۸

محمد باپیری در مورخه ۴۴/۷/۲۴ از طریق خانه به عراق عزیمت و پس از ورود به دربند عراق با صدیق انجیری آذر و یونس ملاقات و از نامبردگان محل حسن رستگار را جویا می‌شود صدیق می‌گوید چون ملامصطفی دستور داده است کلیه متواریان ایرانی و همچنین افراد حزبی در قریه سونی اقامت نمایند از این نظر حسن رستگار و رسول

پیشنمازی و مراد حاصل چند روز قبل به سونی حرکت نمودند باپیری علت را از صدیق استفسار در جواب می‌گوید چهار روز قبل از این جلال طالبانی و عمر دبابه به افراد حزب پارت دستور داده بودند بایستی حتماً احمد توفیق را به قتل برسانند و افراد حزب پارت گفته‌اند چنانچه قرار باشد احمد توفیق در عراق بماند ما نخواهیم توانست کاری انجام دهیم ولی ملامصطفی گفته است کسی حق ندارد به احمد توفیق آزار برساند چون این شخص مدت ۲۲ سال است برای اکراد زحمت می‌کشد و برای جلوگیری از خونریزی ملامصطفی دستور داد همه متواریان در سونی جمع شوند.

نظریه منبع ـ چون حسن رستگار به سونی عزیمت نمود، لذا طی دوره‌ها فعلاً انجام نخواهد گرفت.

نظریه رهبر عملیات ـ نحوه فعالیت و مشخصات افراد یاد شده فوق قبلاً به آن اداره کل اعلام گردیده است.

ملامصطفی بارزانی تمایل ندارد که به افراد ایرانی متواری به عراق به خصوص احمد توفیق آسیب برسد.

گیرنده:
مدیریت کل اداره سوم (۳۱۴) جهت استحضار

۳۶۲

نخست‌وزیری
سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات داخلی — **شماره ۵/۵/۳۵۹۱**
موضوع: اختلاف بین اعضاء حزب دمکرات — **تاریخ وصول خبر ۴۴/۱۱/۱۳**
محل: عراق — **تاریخ گزارش ۴۴/۸/۱۵**
منبع خبر: ساواک کرمانشاه ـ تقویم و ۲/

چندی قبل بین هفت نفر از اعضاء حزب دمکرات و احمد توفیق اختلافی بوجود آمده و علت اختلاف به شرح زیر است:

مقررات کنگره چنین است که باید احمد توفیق کلیه امور حزبی را با هفت نفر مذکور در

میان بگذارد چون احمد توفیق شخصی خودخواه و همچنین مورد توجه ملامصطفی می‌باشد اغلب امور حزب را با اعضاء دیگر در میان نمی‌گذارد. چندی قبل هنگامی‌که حساب پولهای دریافتی حزب از ایران را می‌نمودند مبلغ شصت‌هزار تومان کسر آمده که هفت نفر مذکور مدعی هستند این مبلغ را احمد توفیق به نفع خود ضبط نموده است.

سری

۳۶۳

وزارت اطلاعات ـ محرمانه
جناب آقای نخست‌وزیر
اداره شماره ۷۷۴۲/ط ت/۶۶۳۰/م‌د ـ تاریخ ۴۴/۸/۲۶
پیوست رونوشت

به پیوست رونوشت گزارش شماره ۵۶۹ مورخ ۴۴/۸/۱۹ آقای استخر رایزن مطبوعاتی سفارت کبرای شاهنشاهی ایران در بیروت پیرامون مطالب مطبوعات بیروت و دمشق درباره ایران برای استحضار تقدیم می‌گردد.ن

از طرف وزیر اطلاعات. امیر معز

وزارت اطلاعات
رونوشت گزارش شمارهٔ ۵۶۹ مورخ ۴۴/۸/۱۹
دفتر اطلاعات و مطبوعات ایران در بیروت

وزارت اطلاعات

مطالب یک هفته اخیر مطبوعات بیروت و دمشق درباره ایران به سه قسمت متمایز تقسیم می‌شود:

۱ ـ مطالب و گزارشات مربوط به جریانات ـ حوادث و تحولات داخلی ایران که به شرح زیر در جراید محل انعکاس یافته است:

+ + جراید الهدف ـ الراصد و الجمهوریه به ریرتاژ مشروحی پیرامون تظاهرات عظیم

مردم ایران به مناسبت میلاد مسعود شاهنشاه آریامهر انتشار داده‌اند. روزنامه‌ها نوشته‌اند که در مراسم جشن ورزشی روز چهارم آبان که در پیشگاه شاهنشاه برگزار گردید ۳۰۰ هزار نفر از مردم تهران شرکت نمودند. جشنهای میلاد شاهنشاه که از شرق تا غرب و از شمال تا جنوب در همه شهرها و دهات و اقصی نقاط کشور باشکوه و جلال بی‌سابقه بر پا گردید یکبار دیگر پیوند ناگسستنی میان شاه و ملت ایران را به اثبات رسانید.

+ + مجله الجمهور الجدید عکسهای جالبی از مراسم با شکوه جشن سفارت کبرای شاهنشاهی در بیروت که به مناسبت روز فرخنده ۴ آبان برگزار گردید در آخرین شماره خود به چاپ رسانید.

+ + رقیب الاحوال در گزارشی پیرامون سفر معاون وزارت کشاورزی ایران به تایپه نوشت ـ چین ملی و ایران برای تحکیم همکاری خود خصوصاً در زمینه کشاورزی به مبادله کارشناس اقدام خواهند کرد.

+ + اوریان گزارشی پیرامون مسابقات جهانی وزنه‌برداری تهران انتشار و از قهرمان شوروی (جابوتینسکی) عکسی در حال وزنه‌برداری به چاپ رسانید.

+ + هفتگی نامه الراسمال پیرامون قرارداد ترانزیتی ایران و شوروی که بالمآل در توسعه مناسبات اقتصادی دو کشور نقش مهمی ایفاء خواهد کرد گزارش این رایزنی را انتشار و بیانات وزیر اقتصاد ایران و نیز سخنان زایتسف سفیر شوروی را درباره مزایای این قرارداد عیناً منتشر ساخت.

+ + اوریان پیرامون صناعت ذوب آهن ایران براساس مطالبی که این رایزنی تهیه کرده بود گزارشی انتشار و ضمن نشان دادن مشخصات کارخانه نوشت ـ کارخانه ذوب آهن ایران با ۶۰۰/۰۰۰ تن ظرفیت آغاز بکار خواهد کرد و این ظرفیت تا ۱/۲۰۰/۰۰۰ تن قابل افزایش است.

+ + الصفاء و الراصد در باره فرمان شاهنشاه دائر به تأسیس دانشگاه صنعتی آریا مهر گزارش این رایزنی را انتشار و نوشتند ـ ایجاد این دانشگاه برای پاسخ به احتیاجات روز افزون صنعت در حال پیشرفت ایران به کارشناسان ورزیده می‌باشد.

+ + الحیات و الجمهوریه عکسی از جریان ملاقات نمایندگان اعزامی امام یمن را به

تهران با جناب نخست وزیر ایران به چاپ رساندند.
+ + الراصد از جریان ملاقات و مذاکرات نخست وزیر رومانی با نخست وزیر ایران عکسی به چاپ رسانید.
+ + الجمهوریه گزارشی پیرامون جریان شرفیابی هیأت مطبوعاتی سعودی به حضور شاهنشاه انتشار داد و نوشت ـ شاهنشاه در این شرفیابی خطاب به هیأت مطبوعاتی سعودی گفتند ـ ما از حقوق اعراب و مسلمانان در فلسطین دفاع می‌کنیم. روابط ما با کشورهای عربی سابقه کهن و تاریخی دارد و سعی داریم که روز به روز بر تقویت و توسعه آن بیفزاییم.
+ + جراید اوریان ـ الاحرار و الطیار پیرامون شکست مذاکرات ایران و لبنان درباره صادرات تنباکوی ایران به این کشور مطالبی انتشار و ضمن اشاره به بیانات نخست وزیر لبنان نوشتند ـ انحصار دخانیات ایران با عدم اجراء قرارداد فیمابین و بالا بردن بهای تنباکو موجب گردید که لبنان از وارد کردن تنباکوی ایران صرف‌نظر کند.
۲ ـ مطالب و گزارشات مربوط به روابط ایران و عراق و مسأله اکراد که جراید به شرح زیر آن را انعکاس داده‌اند:
+ + اوریان براساس مندرجات روزنامه الجمهوریه چاپ بغداد نوشته است ـ درباره سیاست داخلی و خارجی عراق نمی‌توان مسأله روابط این کشور را با ایران و ترکیه از نظر همسایگی ـ منافع مشترک و نیز اشتراک مذهب از نظر دور داشت و آن را نادیده گرفت. الجمهوریه بغداد اضافه کرده است اختلاف نظر میان عراق و ایران و ترکیه به مثابه اختلاف میان اعضاء یک فامیل است که می‌تواند به سهولت مرتفع شود. رادیو بغداد ضمن انتشار این مقاله مندرجات روزنامه را دنبال و گفته است به بهبود مناسبات میان عراق و ترکیه و ایران باعث تحکیم صلح خاورمیانه خواهد گردید. امروز شرایط برای از میان بردن اختلافات و تحکیم مناسبات از هر جهت آماده است.
+ + الهدف با تیتر درشت گزارش داده است که ایران بر ضد بارزانی‌ها مبارزه را آغاز و سرحدات خود را به روی اکراد عراق خواهد بست.
+ + الیوم براساس همین گزارش نوشته است ـ دولت ایران به اکراد بارزانی دستور داده است که خاک ایران را ترک کنند والا در انتظار عواقب عدم اجراء این دستور باشند.

+ + البعث (چاپ دمشق) می‌نویسد ـ البزاز نخست وزیر عراق ضمن سفر خود به بریتانیا و آمریکا، لندن و واشنگتن را متقاعد ساخته که ایران و ترکیه را مجبور سازند که از کمک به اکراد بارزانی خودداری نماید.

+ + الانوار نیز عین مطالب البعث را انتشار داده است.

+ + جراید الشعب ـ المحرر ـ الثوره (چاپ دمشق) و الجمهوریه درخصوص ملاقات البزاز نخست وزیر عراق و دکتر پیراسته سفیر شاهنشاهی در بغداد و مذاکرات آنها پیرامون بهبود مناسبات دو کشور براساس گزارشات خبرگزاری‌ها مطالبی همانند انتشار داده‌اند.

+ + اخبار فلسطین تحت عنوان ـ چرا ایران در حالی که بر ضد ایجاد یک حکومت خودمختار کرد در ایران مبارزه می‌کند از اکراد عراق حمایت می‌نماید؟ مطالبی انتشار و نوشته است ـ هفته گذشته البزاز نخست وزیر عراق در یک مصاحبه مطبوعاتی اعلام داشت که مسؤولین ایرانی علاقه‌ای به کمک به اکراد عراق ندارند زیرا می‌دانند که نتایج خودمختاری اکراد عراق بر روی ۳ میلیون اکراد ایرانی اثرات نامطلوبی باقی خواهد گذاشت که احتراز از آن امکان‌پذیر نیست.

+ + مجله اللواء پیرامون مذاکرات محی‌الدین ذکریا نخست وزیر مصر با البزاز نخست وزیر عراق مطالبی انتشار و نوشته است ـ اعلامیه‌ای که پس از پایا مذاکرات نخست وزیران دو کشور انتشار یافت حمایت کامل مصر از تصمیمات دولت عراق در راه سرکوب ساختن طغیان اکراد بارزانی تأیید نمود. این اعلامیه درست پاسخی است به ادعاهای محافل سفارت ایران در بیروت و روزنامه‌های مدافع آن درخصوص به اصطلاح اختلاف عراق و جمهوری متحده عرب که به زعم آنها از کودتای اخیر عراق سرچشمه گرفته است.

۳ ـ قسمت سوم مطالب مطبوعات اخبار و گزارشات خبرگزاری‌های خارجی در مورد محکومیت متهمان حادثه کاخ مرمر می‌باشد که عیناً در جراید محل انتشار یافته است.

روزنامه‌ها براساس گزارشات خبرگزاری‌های خاورمیانه ـ آسوشیتدپرس و رویتر رأی دادگاه نظامی را درباره متهمان حادثه عیناً انتشار و ضمناً روزنامه‌های صوت العروبه ـ

الدیار و العمل گزارشات مخبرین خارجی را نیز پیرامون اعتصاب غذای ۴۵ دانشجوی به اصطلاح ایرانی در کارلسروهه و تقاضای اتحادیه دانشجویی بین‌المللی را از کمیته حقوق بشری وابسته به سازمان ملل مبنی بر اعزام هیأتی برای بازرسی به جریان محاکمه متهمان عیناً ساخته‌اند.

(برای اطلاع) تا این ساعت پیرامون رأی دادگاه نظامی مسؤول رسیدگی به پرونده ۱۴ نفر متهمان حادثه کاخ مرمر جز اخبار کوتاه خبرگزاری‌های خارجی به صورتی که در فوق انعکاس یافت مطلب یا تفسیری در مطبوعات لبنان انتشار نیافته است. ن

رایزن مطبوعاتی

استخر

۳۶۴

وزارت امورخارجه
تلگراف شمارهٔ ۳۴۵۵ مورخ ۴۴/۸/۲۵
از سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد وزارت امورخارجه

رئیس ستاد ارتش عراق به خبرنگار روزنامه انگلیسی بغداد نیوز اظهار داشته است که ارتش عراق در یک نبرد خونین با بارزانی‌ها که در هفته گذشته روی داد خسارات سنگینی به آنها وارد آورد و یاغیان مقدار زیادی اسلحه ساخت اسرائیل که به علامت اسرائیل مشخص است جا گذارده و فرار کرده‌اند و این خود نشان می‌دهد اسرائیل برای مشغول کردن ارتش عراق در نبردهای داخلی و بازداشتن آن از نجات فلسطین به متمردین شمال کمک می‌کند. رئیس ستاد در پایان اظهار داشته است در ششم ژانویه آینده که روز ارتش است اسلحه جدیدی از جمله هواپیماهای جت جنگی با سرعت مافوق صوت در رژه ارتش نمایش داده خواهد شد وی از دست دادن اطلاع بیشتری درباره اسلحه مزبور خودداری کرده است. مارشال عارف دیروز به خبرنگار خبرگزاری خاورمیانه اظهار داشت وحدت عربی اول باید بین عراق و مصر صورت گیرد تا پایه و اساس باشد ولی راه وحدت طولانی است. احمد سعید رئیس برنامه‌های رادیوی صوت العرب که برای شرکت در جشنهای سالگرد انقلاب هیجدهم نوامبر به بغداد آمده دیروز

در یک مصاحبه رادیویی در رادیوی بغداد اظهار داشت چهار دستگاه رادیوی بغداد و قاهره و صنعا و الجزایر در حال حاضر با هم همکاری می‌کنند و در ماه رمضان آینده بعضی برنامه‌های مشترکی در آن واحد از بغداد و صوت العرب پخش خواهد شد. مارشال عارف پیامی جهت هشتمین کنفرانس وکلای دادگستری عرب که ۶۵/۱۱/۲۴ در بیت‌المقدس منعقد خواهد شد ارسال داشته است. مارشال عارف طی تلگرافی جشن تولد اعلیحضرت پادشاه بلژیک را تبریک گفته است. به مناسبت سالگرد انقلاب هیجدهم نوامبر عده‌ای از خوانندگان در سینمای مصر در بغداد برنامه اجرا خواهند کرد برنامه مزبور از رادیو بغداد پخش خواهد شد. المنار نوشته است به مناسبت سالگرد انقلاب هیجدهم نوامبر ده درصد از مدت محکومیت تمام زندانیان کم خواهد شد. روزنامه صوت العرب در سرمقاله خود تحت عنوان دشمنان وحدت می‌نویسد مشکلات داخلی عراق به نحوی چیده شده که انجام وحدت فوری فقط مورد نظر دشمنان می‌باشد. روزنامه البلد در سرمقاله خود تحت عنوان مانور دریایی وسیعی با شرکت انگلستان در خلیج فارس صورت گیرد روزنامه مزبور علاوه می‌کند طرح جدید استعمار انتقال دادن مرکز نظامی انگلستان به جزیره عمان واقع در تنگه هرمز می‌باشد و در پایان می‌نویسد دولتهای عربی باید اقدام واحد و قاطعی جهت جلوگیری از منظور انگلستان از مانور خود اتخاذ نمایند.

دکتر پیراسته

۳۶۵

گزارش اطلاعات داخلی ـ سری
موضوع: فعالیت افراد حزب دمکرات کردستان
محل: رضائیه
منبع خبر: شهریار ـ تقویم: و ۲۰۰

شمارهٔ ۴/۱۳۱۰۴ هـ
تاریخ حادثه ۴۴/۹/۵
تاریخ وصول خبر ۴۴/۹/۵
تاریخ گزارش ۴۴/۹/۱

در مورخه ۴۴/۹/۵ احمد نزهت‌زاده با رشید سلیم‌فر در رضائیه ملاقات و پس از آنکه مقداری صحبت می‌نمایند نزهت‌زاده از مشارالیه سؤال می‌نماید وضع احمد توفیق

در عراق چگونه است رشید اظهار می‌دارد احمد توفیق در بغداد دستگیر و با این که عوامل عراقی او را شناخته بودند از زندان آزاد و به شمال عراق مراجعت می‌نماید و موقعی که از وی در مورد چگونگی آزادی او سؤال می‌نمایند جواب می‌دهد در بغداد چهل و پنج دینار به محافظ زندان رشوه دادم و مرا شبانه با طناب از محوطه زندان بیرون آوردند و آن شب را در منزل یکی از رفقای حزب گذراندم و فردای آن روز با همکاری همان رفقای حزبی از بغداد خارج و به شمال مراجعت کردم و چون اظهارات وی در مورد آزادی خود از زندان غیرمعقول بوده لذا ملامصطفی بارزانی از همان زمان به مشارالیه مظنون می‌گردد و چون در این اواخر نیز برخلاف نظر ملامصطفی در ایران شروع به فعالیت نموده بود و از طرفی ملامصطفی صلاح نمی‌بیند او را سرکوب نماید روی این اصل برای آن که از فعالیت نامبرده جلوگیری نموده باشد به احمد توفیق اظهار می‌دارد دولت ایران استرداد شما را از من خواسته است و بدین وسیله او را از کمیته مرکزی برکنار نموده است.

نظریه منبع:

فرار احمد توفیق به این سادگی‌ها پایان داشته نبوده و به نظر من فرار او وسیله عوامل عبدالناصر در بغداد صورت گرفته است.

نظریه رهبر عملیات:

۱ ـ دستگیری احمد توفیق در بغداد وسیله منبع آن نیز تأیید گردیده است.

۲ ـ برابر گزارشات واصله استعفای احمد توفیق مورد موافقت اعضاء کمیته واقع نشده و اکنون نامبرده در یکی دیگر از مناطق کردنشین عراق شدیداً فعالیت حزبی می‌نماید.

۳ ـ تماس احمد توفیق با عوامل عبدالناصر وسیله منبع ۵۱۲ تأیید شده است.

گیرندگان:

مدیریت کل ادارمه سوم (۳۱۴) جهت استحضار

رونوشت برابر با اصل واصل در پرونده محصول شهریار (۳۰۴) در بخش بایگانی است.

ح ـ الف

۳۶۶

نخست‌وزیری
سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات داخلی **شماره ۲۴۴۹۵/س‌ادت**
موضوع: کنگرهٔ حزب دموکرات کردستان **تاریخ وصول خبر ۴۴/۱۰/۲**
منبع خبر: ۶۴۶ ـ تقویم ب ۳ **تاریخ گزارش ۴۴/۱۰/۲**

برابر اطلاع واصله کنگره حزب دمکرات کردستان در آذرماه سال ۴۳ در کوههای زاگرس تشکیل نشده بلکه آقایان صدیق انجیری، احمد توفیق، امیر قاضی و یک نفر دیگر، بیان نامه تحت عنوان دومین کنگره حزب دمکرات کردستان تهیه و تایپ جهت تکثیر برای دوستان خود به ایران می‌فرستند. فعلاً ملامصطفی بارزانی سه قریه از قریه‌های اشغال شده را با ۵۰ نفر تفنگچی دراختیار آنها قرار داده است.
صدیق انجیری و احمد توفیق از جمله افرادی هستند که با اعضا کمیته مرکزی مخالف هستند و حس ناسیونالیستی در نهاد این دو نفر وجود دارد ضمناً بعضی از اکراد و اعضا حزب منحله توده صدیق انجیری را وابسته و فرستاده سازمان امنیت می‌دانند. س

نظریه رهبر عملیات ـ امکان تحقیق بیشتر در این مورد برای منبع مقدور نیست.

گیرنده ـ اداره کل سوم ۳۱۴

(به تعداد کافی جهت درج در پرونده‌های افراد یاد شده بالا تکثیر گردید.)

در پرونده کنگره بایگانی شود.

۳۶۷

سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
گزارش اطلاعات خارجی **شماره ۲۵۵/۵۳۲۷۴**
کشور: عراق **تاریخ ۴۴/۱۰/۸**
موضوع: اظهارات محمد امین (شیوعی) **تاریخ گزارش ۴۴/۱۰/۸**

روز ۴۴/۹/۲۴ شخصی به نام عبدالرحمن ملا بهاء با محمد امین احمد شل (شیوعی) در منزل محمد موچرکه بوده‌اند. محمد امین به منبع اظهار داشته این شخص

(عبدالرحمن) می‌خواهد به کرمانشاه مسافرت نماید و می‌خواهد قبلاً به دورود رفته و با اخذ معرفی نامه از شیخ عثمان به کرمانشاه برود آیا با داشتن نامه شیخ عثمان تسهیلاتی برای وی فراهم می‌شود یا خیر؟ منبع در جواب گفته است بایستی از طرف شورش نامه داشته باشد والا مأمورین ایرانی او را دستگیر خواهند نمود سپس محمد امین گفته حزب میرزاحسن نورولی را به عنوان معالجه به دورود اعزام و شیخ عثمان نامه‌ای به سازمان امنیت مریوان نوشته. به طور اطلاع سازمان با عزیمت میرزا حسن به کرمانشاه موافقت نموده است و ما می‌خواهیم عبدالرحمان را نیز با این وسیله بفرستیم و همان روز عبدالرحمن ملا بهاء به دورود اعزام گردیده است. (توشیح. اخیراً میرزا حسن با تقاضای ساواک مریوان به سنندج عزیمت و پس از دو روز توقف در سنندج از راه سروآباد به دورود مراجعت نموده است)

توضیح مأمور

به طوری که از محمد امین استفسار شده حزب شیوعی قصد دارد عده‌ای را به عنوان معالجه از راههای مختلف به ایران اعزام نماید. محمد امین اظهار داشته دولت عراق از حزب شیوعی و سایر احزاب عراق درخواست نموده که کلیه در یک جبهه‌ی متحد حزب جدیدی به نام حزب اتحاد اشتراکی تشکیل نمایند. این حزب از اکراد اعراب دست چپی تشکیل و در کلیه‌ی شهرهای عراق مقروفرع تشکیل و فعالیت آنان از مصلحت وحدت عربی تجاوز نکند و حزب ما (حزب شیوعی) به این امر موافقت نموده است به شرطی که آنها در یک جبهه به نام جبهه وطنی متحد و اتحاد روزنامه‌ای به نام روزنامه تحریر به آنان داده شود و دولت عراق کلیه زندانیان شیوعی را از زندان آزاد و با اتحاد شوروی روابط سیاسی و تجاری و صنایع خود را تقویت و به حق اکراد توقف و هر چه زودتر انتخابات را شروع نمایند لکن هنوز معلوم نیست که دولت عراق خواستهای حزب را قبول خواهد کرد یا خیر و اضافه کرد تا حدی سیاست کنونی دولت عبدالرحمن البزاز برای ما (حزب شیوعی) رضایت‌بخش است و امیدوارم که درخواستهای مأمور قبول واقع شود زیرا دولت عراق از غرب مأیوس شده و دشمن زیادی دارد و می‌خواهد اشتراکیت را در عراق انجام و اصلاحات عرضی را شروع و با استعمار و استعمارگران بجنگند و چندین هدف بزرگ در پیش دارد که بدون کمک و همکاری ما موفق به انجام

آن نخواهند شد. سپس اظهار داشت حزب شیوعی و دولت عراق به خوبی می‌دانند که شورش اکراد از کجا تقویت و الهام می‌گیرد و معلوم است که ملامصطفی برای بالا بردن وجهه خود ملت کرد عراق را به آمریکا فروخته و مکتب تنفیذی طرفدار ما بوده و فروختن اکراد ناراحت است و به این زودی در بین دولت عراق و شورشیان چیزهایی روی خواهد داد که تعجب همگان را برخواهد انگیخت و ممکن است دولت عراق حقوق اکراد را بدهد لیکن به شخص دیگر نه ملامصطفی. حزب شیوعی در بین شورش نفوذ زیادی دارد و اکثراً افسران شورش شیوعی می‌باشند و ما اکنون در بعضی نقاط شورش از جمله قادر کریم جباری. در بندیخان مسلط بوده و در بین مأمورین دولت عراق مخصوصاً در بغداد فعالیت شیوعی آشکار شد و در بین ارتش مخصوصاً لیوای ۱۹ و ۲۴ و لیوای مضلی (چترباز) برادران و همکاران زیادی داریم و اکثراً افسران بازنشسته عراق (شیوعی‌ها) به ارتش دعوت و به مقام حساسی منصوب شده‌اند و مسئولیتی که می‌خواهند حزب اتحاد اشتراکی جدید تشکیل دهند اکثراً مصری بوده و قصد دارند این حزب از افراد دست چپی مخصوصاً شیوعی‌ها تشکیل شود.

عیناً به استحضار ریاست بخش ۳۱۱ برسد شایسته است دستور فرمائید چنانچه ناخوانا برخورد گردید و اگر موید همکاری احزاب شیوعی (توده) و دموکرات کردستان ایران باشد مراتب را به این بخش اعلام فرمائید.

گیرندگان:
اداره کل هشتم ـ اداره کل سوم (۳۱۴)
پرونده روابط حزب دموکرات کردستان و احزاب دیگر بایگانی شود.
ملاحظه شد به موقع اقدام خواهد گردید. ۴۴/۱۰/۹

۳۶۸

وزارت امورخارجه
تلگراف شماره ۴۲۲۸ مورخ ۴۴/۱۰/۲۶ رسیده
از سفارت کبرای شاهنشاهی ـ بغداد
(بعرض می‌رساند؟ ـ ملاحظه فرمودند ـ آقای گلستانه ۱۰/۲۸)

وزارت امورخارجه

کلیه جراید بغداد نقل از رادیو تهران نوشته‌اند که دولت شاهنشاهی ایران دیروز

رسماً با سه ماده پیشنهادی عراق درباره حل اختلافات مرزی بین دو کشور موافقت کرد این پیشنهادات را سفیر عراق در تهران به دولت ایران تقدیم نمود پیشنهادات مزبور عبارت است از عقب‌نشینی ارتش شاهنشاهی ایران از مرز عراق به داخل خاک ایران و جلوگیری از حملات رادیویی و مطبوعاتی و تشکیل کمیته مشترکی برای حل اختلافات مرزی جراید اضافه می‌نمایند که این موافقت بنا به وساطت اعلیحضرت ملک فیصل بین ایران و عراق صورت گرفته است نقطه آقای احمد بالافریج نماینده شخصی پادشاه مراکش اعلام داشت که شاهنشاه ایران دعوت اعلیحضرت ملک حسن را برای مسافرت به مراکش پذیرفته و تاریخ مسافرت هنوز اعلام نشده است وی گفت که حامل پیامی از اعلیحضرت شاهنشاه ایران جهت ملک حسن می‌باشد ـ آقای بالافریج وساطت مراکش بین ایران و عراق را تکذیب نموده و درباره مسافرت خود به ایران اظهار داشت که مسافرتش سودمند و در چارچوب روابط مراکش و ایران بوده است و راجع به تشکیل پیمان اسلامی اظهار بی‌اطلاعی کرد ـ روزنامه المنار نوشته است آقای منجی سلیم نماینده شخصی حبیب بورقیبه دیروز عازم دهلی نو و کراچی و تهران شد مسافرت نامبرده به تهران تشریفاتی است روزنامه المنار دو عکس از مراسم تقدیم استوارنامه سفیر جدید عراق به پیشگاه مبارک اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر چاپ نموده است همین روزنامه نوشته که وزارت خارجه‌الجزایر اعلام داشته است چنانچه اختلاف مرزی بین ایران و عراق تشدید گردد دولت الجزایر تقاضای اجتماع وزرای خارجه دول عربی را خواهد نمود این اعلامیه پس از ملاقات وزیر خارجه الجزایر با سفرای ایران و عراق در آن کشور انتشار یافته است ـ روزنامه ـ الفجرالجدید نوشته است یک هواپیمای ایرانی در خاک ترکیه سرنگون و سرنشینان آن کشته شده‌اند ـ روزنامه البلاد نوشته است مقامات عراقی ۱۲۰ نفر ایرانی راکه از راه غیر مجاز وارد عراق شده‌اند در بغداد بازداشت نموده‌اند ـ عبدالرحمن البزاز دیروز با سفیر عربستان سعودی ملاقات کرد سفیر سعودی ظرف چند روز آینده برای مدت یک هفته عازم کشور خود خواهد شد ـ روزنامه البلاد نوشته است احتمال دارد سفیر عراق در تهران ظرف چند هفته آینده برای مذاکره درباره روابط ایران و عراق به بغداد بیاید ـ سفیر ترکیه در بغداد در یک مصاحبه با

خبرنگار روزنامه البلاد راجع به وضع شمال عراق اظهار داشت که این یک مسأله داخلی است و دولت ترکیه امیدوار است این مشکل در آینده نزدیکی حل شود.

رائد

(گیرنده: جناب آقای نخست‌وزیر)

۳۶۹

وزارت امورخارجه

تلگراف شماره ۴۲۴۴ مورخ ۴۴/۱۰/۲۷ از سفارت کبرای شاهنشاهی در بغداد

(ملاحظه شد ۱۱/۴ ـ آقای گلستانه ۱۱/۲/ ـ شماره ۸۱۹)

وزارت امورخارجه

هیأت دولت عراق دیروز تشکیل جلسه داد و روابط ایران و عراق را بررسی نمود. **المنار** می‌نویسد؛ احتمال دارد ظرف دو روز آینده عارف در رأس هیأتی برای شرکت در اجتماع رهبری سیاسی واحد بین عراق و مصر به قاهره مسافرت نماید. وزیر دفاع عراق در یک مصاحبه مطبوعاتی اظهار داشت که ارتش عراق متمردین شمال را محاصره کرده و اظهارات رادیویی و مطبوعاتی بعضی کشورهای خارجی را مبنی بر این که پنجوین به دست کردها افتاد قویاً تکذیبت کرد و اضافه کرد که امنیت و استقرار در شمال حکمفرماست و ارتش عراق از روز سه‌شنبه گذشته دست به پاک کردن مناطق دیگر از متمردین زده است. اعلیحضرت ملک حسین ظرف ماه فوریه آینده عازم مصر خواهد شد. العرب در سرمقاله خود تحت عنوان ما و ایران نوشته که اخیراً دولت ایران با پیشنهادات نخست وزیر عراق موافقت نموده بنابراین بحران بین دو کشور کاهش یافت و سیاست ملت و دولت عراق پیروز شد آن سیاستی که بزاز در مصاحبه مطبوعاتی اخیر گفت که سفیر عراق از طرف اعلیحضرت شاهنشاه ایران و نخست وزیر و وزراء مورد حسن استقبال قرار گرفته است حقیقتاً اتکا برعقل و حکمت و حقایق و همچنین موافقتنامه‌های امضاء شده بین دو کشور و نیز مقررات حقوق بین‌المللی به کمیته مشترک برای حل اختلافات مرزی بین عراق و ایران کمک خواهد کرد این اقدام اولین پیشنهاد

عراق نیست بلکه قبلاً پیشنهادهایی نموده که دولت ایران با آنها مخالفت می‌کرده و فقط در مورد بازرسی پاسگاه به حبله موافقت کرد که آن هم نقشه‌های غیر رسمی را ارائه نمود. روزنامه مزبور در پایان می‌نویسد؛ عامل کسی است که به تاریخ استناد نماید و کمیته مشترک باید از روی فهم و ادراک پیروی نماید.

رائـد

۳۷۰ـ۳۷۱

کشور: آلمان غربی
منبع: ۲۶۱/۱۱
موضوع: طرح اطلاعاتی اکراد
بازگشت به شماره ۲۴/۴۳۴۸ / ۴۳/۱۲/۴
شماره پرونده: ۲۶۱/۳۶۵۳۲۱
تاریخ گزارش: ۴۴/۱۰/۲۹
(سّری)

الف ـ فعالیت‌های روز انجمن عبارتند از تماس اکراد در شهرهای مختلف و تعویض آخرین اخباری که از شورش شنیده‌اند.
گذشته از کنگره سالیانه هیأت اجرائیه سازمان سالی یک بار یعنی بعد از عید نوروز جلسه‌ای تشکیل می‌دهند. در هر یک از کشورها شعبه سازمان سالی یک بار کنگره دارند و حوزه‌های سازمان معمولاً ماهی و یا هر دو ماه یک بار تشکیل جلسه می‌دهند.
در مورد فعالیت‌های پنهانی اکراد در اروپا تا به حال هر وقت چنین مسأله‌ای پیش آمد گزارش داده شده است.

در مورد رابطه این سازمان با اکراد خاورمیانه مخصوصاً بارزانی، این سازمان تا به حال صد درصد در اختیار پارتی‌ها بود و هنوز هم سران آن را پارتی‌ها و کمونیست‌ها تشکیل می‌دهند ولی اخیراً بتدریج در این اعضاء سازمان تعداد طرفداران بارزانی بتدریج زیاد می‌شود و سران سازمان دچار وضع عجیبی شده‌اند. مسافرینی که از عراق مراجعت می‌کنند می‌گویند رادیوهای خارجی مرتباً از با دوام بودن شورش و موفقیت‌های آن بر ضد اعراب تعریف می‌نمایند هنوز هم به بارزانی ناسزا می‌گویند و

فعلاً مستقیماً با بارزانی رابطه ندارند.

انجمن با دول شرق مناسبات نسبتاً خوبی دارد، با وجودی که عده‌ای از سران آن گذرنامه معتبر ندارند دول شرقی به آنها اجازه عبور از کشورهای خود را می‌دهند، با دول غربی مناسباتی ندارند و مخصوصاً آلمان‌ها آنها را فقط به عنوان اتباع کشورهایی می‌شناسند که از آنجا آمده‌اند، تصور نمی‌رود که با اسرائیل هم رابطه داشته باشند چون هنگام برگزاری کنگره سعی شد از جامعه یهودیان برلین کمک گرفته شود ولی آنها از هرگونه کمک خودداری کردند چون اخیراً شایع شده است که ناصر در عراق بر ضد اکراد سرباز پیاده کرده است اکراد اکنون با ناصر مخالف هستند به طور کلی تصور نمی‌رود با هیچ‌یک از دول عربی رابطه داشته باشند. چون اکراد ناسیونالیست از اعراب متنفرند.

اگر از عراق از طرف پارت برای سازمان کمکی نرسد آنها احتیاجات مادی خود را از دریافت حق عضویت رفع می‌نمایند. سالیانه هر یک از افراد سازمان مجبور است مبلغ ۲۶ مارک حق عضویت بپردازد و با پانصد نفر عضوی که سازمان دارد سالیانه ۱۶ هزار مارک درآمد دارد گذشته از این از اعضاء سازمان به عناوین مختلف کمک دریافت می‌شود.

اعضاء انجمن درکشورهای مختلف اروپایی عبارت است از: شوروی در حدود ۱۲۰ نفر، چکسلواکی ۸۰ نفر، آلمان غربی ۷۵ نفر، برلین غربی ۳۰ نفر، آلمان شرقی ۴۰ نفر، لهستان ۲۰ نفر، مجارستان ۱۰ نفر، رومانی ۱۵ نفر، بلغارستان ۳۰ نفر، یوگسلاوی ۵ نفر، فرانسه ۱۳ نفر، اطریش ۱۴ نفر، انگلستان ۶۰ نفر، سوئد ۳ نفر جمعاً سازمان در حدود پانصد نفر عضو دارد.

فعالیت‌های کمونیستی

در بین افراد سازمان مخصوصاً در شوروی، آلمان شرقی، مجارستان عده زیادی کمونیست وجود دارد و شعبات سازمان در این سه کشور از طرف کمونیست‌ها اداره می‌شود و در هیأت اجرائیه سازمان نیز سه نفر کمونیست وجود دارد.

رابطه این انجمن با سایر انجمن‌ها

به طور کلی تا به حال تمام فعالیت‌های کردی در اروپا تحت‌الشعاع پارت یعنی سازمان دانشجویان کرد بود ولی با وجود اختلافات در عراق اکنون تحولات تازه‌ای به وقوع می‌پیوندد و ممکن است که سازمان تحت‌الشعاع کمیته دفاع از حقوق کرد قرار گیرد.

ب ـ انجمن بین‌المللی کردستان در آمستردام فعالیت زیادی ندارد و فقط از کتابهایی که در اختیار دارد استفاده می‌شود.

ج ـ کمیته دفاع از حقوق کرد ـ هدف این کمیته فعالیت برای مسأله کرد خارج از محیط دانشجویی می‌باشد. این کمیته به طور جداگانه اعضائی ندارد و از اعضاء سازمان دانشجویان کرد برای فعالیت‌های خود استفاده می‌کند.

رهبران آن عبارتند از: عصمت شریف وانلی، سعدی امین دیزه‌ای، دکتر وریارواندوزی در این کمیته بارزانی بیشتر نفوذ دارد تا سازمان دانشجویان کرد، عصمت شریف که اکنون نماینده بارزانی می‌باشد و مرتباً بین عراق و اروپا در رفت و آمد است و بارزانی مبالغ زیادی پول به او می‌دهد او اخیراً از عراق مراجعت کرده است و به برلین هم آمده بود ـ وریارواندوزی هم طرفدار بارزانی است فقط سعدی امین دیزه‌ای هنوز طرفدار پارتیهاست در مورد دلگاسیون کرد در پاریس اطلاعات زیادی در دست نیست فعالیت این سازمان منحصر است به فعالیت‌های شخصی دکتر کامران بدرخان و او در فرانسه با عده‌ای از روزنامه‌نگاران مربوط است و هر چند وقت یک بار از رابطه خود استفاده کرده مقالاتی به نفع اکراد منتشر می‌کند. او در طی سال گذشته فعالیت چندان زیادی ندارد، سابقاً رابطه او با سازمان دانشجویان کرد بسیار خوب بود ولی پس از بروز اختلافات و طرفداری او از بارزانی رابطه‌اش دیگر با سازمان خوب نیست ولی با عصمت شریف همکاری نزدیک دارد.

تبصره

در مورد اکراد مقیم اروپا طی گزارشات قبلی اطلاع داده است، گذشته از این

سازمان‌ها چهار سازمان دیگر وجود دارد که در اروپا فعالیت می‌کند.

۱ ـ پارت دمکرات کردستان که در مورد آن گزارشات زیادی تقدیم شده.

۲ ـ حزب کاژیک و سازمان دانشجویی مربوط به آن.

۳ ـ فعالیت‌هایی که عبدالرحمن قاسملو با همکاری حزب توده و اشتراک علی گلاویژ محمد حسن قزنجی، کریم حسامی، محمد مهتدی در پراگ می‌نمایند، او در مونیخ با حسن شتوی نیز همکاری دارد و اخیراً روزنامه کردستان را چاپ می‌کند.

۴ ـ دانشجویان کردستان ترکیه در حدود سازمان دانشجویان کرد سازمانی تشکیل داده‌اند که تقریباً تعداد اعضاء آن ده نفر می‌باشد و کارداران آن عبارتند از: حمدی تورانلی، احمد تورانلی، مهندس عثمان که در کارلسروهه ساکن است.

گیرنده:

اداره کل هفتم ـ اداره کل سوم

سری ـ (آقای قطری ۱۱/۴/)

۳۷۲

وزارت اطلاعات
محرمانه
(ملاحظه فرمودند، بایگانی محرمانه)
شماره ۹۴۶۰/ط‌ت
تاریخ ۴۴/۱۰/۳۰ ـ پیوست رونوشت

جناب آقای نخست‌وزیر

به پیوست رونوشت تلگرام شماره ۱۸۲۸ مورخ ۴۴/۱۰/۲۹ دفتر اطلاعات و مطبوعات ایران در واشنگتن راجع به مندرجات روزنامه San Diego Union از قول خبرگزاری Copley زیر عنوان «انقلاب کردها» جهت استحضار تقدیم می‌گردد. ن

از طرف وزیر اطلاعات
دکتر پرویز عدل

وزارت اطلاعات
رونوشت تلگرام شمارهٔ ۱۸۲۸ مورخ ۴۴/۱۰/۲۹
دفتر اطلاعات و مطبوعات ایران در واشنگتن

وزارت اطلاعات

روزنامه San Diego Union از قول Lawrence Mosher مخبر خبرگزاری Copley از بیروت تحت عنوان «انقلاب کردها» شرحی انتشار داده می‌گوید؛ چنین به نظر می‌رسد که حوادث ناچیز اخیر مرزی ایران و عراق به صورت جدی در آمده و به مساعی دولت ایران در ساقط کردن حکومت عبدالسلام عارف منجر گردیده است. در بیروت حتی شایع است که دولت ایران رسماً از انقلاب اکراد عملاً حمایت می‌کند به همراهان ملامصطفی بارزانی اسلحه و مهمات می‌دهد و نیز آنکه برنامه‌های صدای کردستان از خاک ایران سرچشمه می‌گیرد سرلشکر عبدالرحمن عارف برادر رئیس جمهوری عراق اظهار داشته است که امیرعباس هویدا نخست وزیر ایران در مسافرت ماه‌گذشته خود به مناطق سرحدی با بارزانی ملاقات کرده طرح مشترکی را با او تهیه کرده است که کردها سلاحهای جنگی ارتش ایران را به کار می‌برند ولی با لحن ملایمی اظهار امیدواری کرده است که دولت ایران به خاطر حفظ روابط همجواری از دادن کمک‌های نظامی به اکراد خودداری نماید خبرنگار مزبور سپس اضافه می‌کند مسأله اکراد از مسائل بسیار حساس داخلی عراق به شمار می‌رود که دولت‌ها بر سر آن سقوط کرده‌اند در پایان خبر مزبور چنین ذکر شده است که از قرار معلوم اکراد عراق متعهد شده‌اند در مقابل دریافت اسلحه و مهمات ایرانی از تحریک اکراد ایران خودداری نمایند بنابراین اگر قراری بین ایران و بارزانی وجود داشته باشد دال بر این است که شاه ایران وجود دولت عارف را برای ایران خطرناک از نهضت استقلال‌طلبی اکراد می‌دانند. ن.

شاپوریان

۳۷۳

وزارت امورخارجه
رونوشت تلگراف شمارهٔ ۴۲۷۵ مورخ ۴۴/۱۰/۲۹ ـ بغداد
(شماره ۸۲۵)

(ملاحظه شد. ۱۰/۱۱ ـ آقای گلستانه ـ غلامرضا نیک‌پی)

وزارت امورخارجه

جراید امروز نیز جریان اعتراض دولت لبنان را به اظهارات سفیر ایران در بیروت منتشر کرده‌اند ـ نخست وزیر عراق امشب ساعت نه در یک مصاحبه رادیو تلویزیونی راجع به روابط ایران و عراق و امور داخلی مطالبی ایراد خواهد کرد ـ رئیس ستاد ارتش عراق به خبرنگار روزنامه المنار اظهار داشته است؛ در نبرد پنجوین ثابت شد که متمردین به اسلحه اسرائیل و سنتو مسلح می‌باشند دسته بارزانی در یک منطقه کوچک نزدیک حاج عمران در محاصره است و هرگاه مورد حمله قرار می‌گیرد به مرزهای ایران یا قله کوهها پناهنده می‌شود در نبرد پنجوین ارتش عراق فقط از اسلحه سبک استفاده کرد زیرا نبرد مزبور در نزدیکی‌های مرزهای ایران صورت گرفت و به کار بردن اسلحه سنگین موجب می‌شد مرزهای ایران هدف گلوله‌ها قرار گیرد در نبرد پنجوین به متمردین خسارات زیاد وارد آمد و متمردین زخمی‌های خود را به داخل مرزهای ایران بردند و این نبرد ثابت کرد که مرز ایران هم چنان به روی متمردین باز و مرکز عمده تهیه مهمات و آذوقه و اجتماع و تعلیمات آنها است رفتار دولت ترکیه مودت‌آمیز و ما از همسایه دوست قدردانی می‌کنیم و در مرزهای ترکیه هیچگونه عملیات نظامی یا تمردی وجود ندارد و اضافه کرده است وجود بیست هزار افراد چریک صلاح‌الدین ثابت می‌کند ملت عراق متحد و مخالف تجزیه‌طلبان است و نیز نشان می‌دهد که متمردین نماینده برادران کرد ما نیستند المنار نقل از تهران نوشته است؛ وزیر خارجه ایران اظهار داشته است در انتظار تفصیل پیشنهادات نخست وزیر عراق درباره حل اختلافات مرزی دو کشور می‌باشد. المنار و الجمهوریه نوشته‌اند کمیسیون مشترک فقط درباره مسائلی بحث خواهد کرد که اخیراً وقوع یافته و به هیچ وجه اختلافات با مشکلات سابق مورد بحث قرار نخواهد گرفت صوت العرب در سرمقاله خود از اظهارات رادیو مسکو و پشتیبانی از بارزانی‌ها انتقاد کرده نوشته است؛ رادیوی مزبور اختلافات ایران و عراق را

مورد سوءاستفاده قرار داده و اظهارات ملامصطفی را تکرار کرده است به نظر ما کمونیست‌های فراری عراق سران شوروی را اغفال کرده‌اند. سران شوروی باید بدانند میهن عرب و ملت عرب یکی است شوروی می‌داند در صورتی که متمردین استقلال داخلی به دست آورند به داخل ترکیه و ایران نفوذکرده به جنبش‌های تجزیه‌طلبانه‌ای دست می‌زنند روزنامه مزبور در پایان نوشته است سران شوروی باید بدانند که موضوع شمال نسبت به عراق یک موضوع حیاتی است و اگر به دوستی ما علاقه‌مند نیستند باید رفتار آنها دوستانه باشد والا در صف دشمنانی قرار خواهند گرفت که ابداً با آنها ملاقات نخواهیم کرد الثوره العربیه نوشته است نخست وزیر ایران در یک مصاحبه مطبوعاتی اظهار داشت تا به حال پیشنهادات نخست وزیر عراق را دریافت نکرده است و نیز علاوه نموده است ایران برای حل اختلافات خود با عراق آماده بوده و قوایی برای تصرف خاک دیگران اعزام نداشته است نخست وزیر ایران خواسته است برنامه مذاکراتی که بین دو کشور صورت خواهد گرفت تهیه شود.

گیرنده: جناب آقای نخست‌وزیر — **رائد**

۳۷۴

وزارت امورخارجه

رونوشت تلگراف شمارهٔ ۲۸۱۴ مورخ ۴۴/۱۰/۱۵ از جده

(آقای گلستانه ـ غلامرضا نیک‌پی ـ ۱۰/۲۰)

شماره (۷۸۳)

وزارت امورخارجه

روزنامه الندوه در صفحه اول پس از اشاره به بمباران مراکز اکراد از طرف نیروهای عراقی می‌نویسد؛ وزیر دفاع عراق از ایران جداً خواستار شده است که **با بستن مرزهای** مشترک ایران و عراق از ورود اکراد فراری به ایران جلوگیری نماید. همین روزنامه می‌نویسد شرکت‌های عامل نفت ایران اعلام نموده‌اند که صادرات نفتی ایران در سال ۱۹۶۵ به پانصد و سی و پنج میلیون دلار رسیده است. حاج احمد و بللر نخست وزیر نیجریه شمالی همراه با چند تن از وزیران و رهبران ملی مصر دیروز وارد جده شده و از

طرف امیر مشعل و چند تن از شخصیت‌های دولتی سعودی مورد استقبال قرار گرفت نقطه عناوین و مقاله‌های جراید درباره کنفرانس سران پاکستان و هند در تاشکند و بعضی مسائل داخلی می‌باشد.

گیرنده: جناب آقای نخست‌وزیر مشیری

۳۷۵

تاریخ: ۴۴/۱۱/۱
شماره:

اطلاعیه

اطلاع رسیده حاکی است:

۱ ـ حزب کمونیست در زارعین مناطق کردنشین نفوذ کرده است تبلیغات کمونیستی بیشتر وسیله کارمندان ادارات دولتی، اخلالگران داخل دهات و بعضی از افراد حزب پارت و دمکرات که عملاً کمونیست هستند انجام می‌شود.

۲ ـ به علت نفوذ حزب کمونیست در دهات علاقه‌ی زارعین به امور مذهبی کمتر شده کما این که توهین به مذهب و مساجد زیاد شده است.

۳ ـ عده‌ای از اطرافیان ملامصطفی بارزانی کمونیست هستند و با آنکه علاقه‌ای به ملا ندارند معهذا روی تعصب کردی با نامبرده همکاری می‌نمایند.

۴ ـ عده‌ای از اکراد عراقی مخالف ملامصطفی بارزانی به طور محرمانه در نواحی خانه، مریوان، بانه با اکراد ایرانی تماسهایی گرفته‌اند.

ت: به اداره کل سوم ساواک ارسال شود.

عیناً جهت اقدام به اداره ۱/۳۱۱ ارسال می‌گردد شماره ۱۱/۷/

در مورد سطر ۳ و ۴ بهره‌مندی لازم به عمل آمد و مراتب فوق جهت استحضار به عرض برسد.

آقای قطری بهره‌برداری شود و اصل به بخش ۳۱۱ ارائه شود. ۱۱/۱۲، اصل اطلاعیه به بخش ۳۱۱ تحویل گردید.

۳۷۶

ادارهٔ کل انتشارات و رادیو
ترجمه از:
روزنامهٔ «لوفیگارو» چاپ پاریس
مورخ بیست و ششم مارس ۱۹۶۳

به قلم «**ژان فرانسوا شول**» این روزنامه مقاله‌ای درباره کردهای عراق منتشر کرده که طی آن از ایران هم صحبت به میان آمده است. ذیلاً قسمتهایی از این رپرتاژ که به ایران مربوط است نقل می‌گردد.

«............ در سال ۱۹۴۳ انگلیسیها که از حکومت عراق حمایت می‌کردند گرفتاریهای تازه‌ای پیدا کردند از آنجمله بود جنگ‌های افریقای شمالی و ایتالیا. در این هنگام ملامصطفی بارزانی از غیبت و گرفتاری نیروهای انگلیسی استفاده کرده و نوری سعید راکه مجدداً به ریاست دولت عراق انتخاب شده بود مجبور کرد امتیازاتی به آنها بدهد.

«این وضع زیاد به طول نینجامید و پس از سقوط نازیها دولت عراق به حمله متقابل علیه اکراد پرداخت و بارزانی را مجبور کرد که خاک عراق را ترک کرده و به ایران پناه برد. در ایران اکراد با استفاده از رقابت روس و انگلیس که ایران را به دو منطقه نفوذ شمال و جنوب تقسیم کرده بودند جمهوری مستقل کردستان را در مهاباد تشکیل دادند باید دانست که کردهای خاورمیانه در پنج کشور به این شرح سکونت دارند: «عراق، ایران، سوریه، ترکیه و ارمنستان شوروی».

نویسنده رپرتاژ سپس از قول ملامصطفی بارزانی این طور می‌نویسد: «من هیچ نوع تماس با کردهای غیرعراقی ندارم و فعالیت فعلی من فقط متوجه اکراد عراق است.» نویسنده این طور ادامه می‌دهد:

«مهاباد دومین دولت کردی است که ظرف ۲۰ سال آینده تشکیل خواهد شد. پس از یک سال یعنی ۱۹۴۶ روسها که ملاحظه کردند جمهوری مهاباد زیاد از آنها تبعیت نمی‌کند حمایت خود را از آن برداشتند و از طرفی دولت آمریکا هم پیشنهادات ملامصطفی راکه در آن موقع رئیس ستاد ارتش کل مهاباد بود رد کرد.»

در جای دیگر نویسنده رپرتاژ می‌نویسد: «بعضی شبها من مهمان خانواده‌های کرد بودم.

کردها پس از صرف شام به اخبار رادیو گوش می‌دادند. پس از گفتار رادیو خرمشهر که به زبان کردی برنامه پخش می‌کند به برنامه عربی تل آویو و سپس به رادیو پیک ایران که آن هم به زبان کردی برنامه پخش می‌کند گوش می‌دهند.».ن

۳۷۷

گزارش اطلاعات داخلی
تاریخ: ۴۴/۱۱/۵
شماره ۰۴/۱۵۵۱۳
موضوع: مذاکرات عبداله مظفر با عبدالهی

در ملاقاتی که فیمابین نامبردگان فوق در قریه امیرآباد به عمل می‌آید ضمن صحبت عبداله مظفر اظهار می‌کند وقتی که به عراق رفتیم مدت هفت روز در دربند کلاله اقامت تا اینکه ادریس نزد ما آمد و من از ادریس سؤال کردم آیا ما بایستی به چه نحو فعالیت نمائیم و اکنون ما سرگردان شدیم ادریس در جواب می‌گوید هر ایرانی که من و پدرم را دوست دارد و خودشان را وابسته به ما می‌دانند ابلاغ کنید که نبایستی با احمد توفیق و اعضای کمیتهٔ مرکزی همکاری نمایند و راضی هم نیستیم که بر علیه ایران اجتماعاتی تشکیل دهید زیرا اکنون دولت شاهنشاهی ایران به ما کمال مساعدت و کمک را می‌نماید انصاف نیست که بر علیه دولت ایران اقداماتی انجام دهید در این موقع مظفر می‌گوید پس به این ترتیب ما نبایستی فعالیت حزبی نموده و پول جمع‌آوری نمائیم ادریس می‌گوید فعالیت حزبی نباید انجام داد ولی جمع‌آوری پول چنانچه به طور خیلی مخفیانه و با احتیاط کامل انجام گیرد مانعی ندارد. عبدالهی از مظفر سئوال می‌نمایند آیا نظر شما نسبت با اظهارات ادریس چیست در جواب می‌گوید ادریس همیشه به پول احتیاج دارد ولی خیلی ناراحت است از اینکه مبادا دولت ایران از ارسال پول بوی مطلع شود خلاصه می‌خواهد دو جانبه کار کند عبدالهی می‌گوید بالاخره چه تصمیماتی گرفته‌اید نامبرده اظهار می‌کند فعلاً تا پایان ماه رمضان هیچگونه فعالیتی انجام نخواهم داد ولی بعد از ماه رمضان. اجتماعی تشکیل خواهیم داد تا نحوه‌ی فعالیت را تعیین نمایيم.

نظریه منبع: ملامصطفی بارزانی به احتمال قوی از اعمال ادریس بی‌اطلاع می‌باشد.

نظریه رهبر عملیات: ارسال پول وسیله مظفروافندی و تماس با ادریس قبلاً به آن اداره کل منعکس گردیده است.

گیرنده:
مدیریت کل اداره سوم (۳۱۴) جهت استحضار.

۳۷۸_۳۷۹

موضوع: ملاقات ملارسول گردی و محمد باپیری با مراجعت‌کنندگان از عراق
محل: قریه کهنه خانه محال پیران **شماره: ۴/۱۵۴۲۲ ه**
منبع خبر: ۳۹۰ ـ تقویم: و / ۳ **تاریخ حادثه: ۴۴/۱۰/۲۵**
تاریخ گزارش: ۴۴/۱۱/۹ **تاریخ وصول خبر: ۴۴/۱۱/۸**

در مورخه ۴۴/۱۰/۲۵ برادر سواره سکر یک نفر قاصد به قریه جران نزد ملارسول گردی و محمد باپیری فرستاده اطلاع می‌دهد که سواره سکر ـ ملا رسول منعاوی و ملاعبدالله سرخابی از عراق مراجعت نموده‌اند و از دو نفر مزبور دعوت می‌نمایند که نزد آنها بروند نامبردگان به قریه کهنه خانه محال پیران عزیمت و مشاهده می‌نمایند سه نفر مورد بحث به اتفاق دو نفر از اهالی منگور در منزل سواره سکر حضور دارند. پس از صرف شام ملارسول گردی از پنج نفر مراجعت‌کنندگان از عراق استفسار می‌کند احمد توفیق را ملاقات کردید یا خیر؟ نامبردگان پاسخ می‌دهند او را ملاقات نمودیم و این مدت نیز در یک کنفرانس به اتفاق احمد توفیق شرکت داشتیم گردی سؤال می‌کند محل کنفرانس کجا بود؟ آنان پاسخ می‌دهند در منزل مام طه مالک قریه محی خلان نزدیک دربند عراق بود و در این کنفرانس بین ما و عراقی‌ها اختلافاتی بروز نمود گردی علت این اختلافات را استفسار نامبردگان اظهار می‌دارند چون ما از این که دولت ایران قصد وارد نمودن کارخانه ذوب آهن را دارد ابراز شادی می‌نمودیم عراقی‌ها ناراحت شده گفتند چون شماها عضو حزب دمکرات کردستان بوده و حزب دمکرات با حزب کمونیست ارتباط دارد از این رو نسبت به این قرارداد که بین ایران و شوروی منعقد گردیده خوشحال هستید در حالی که ما عضو حزب پارت می‌باشیم که با حزب کمونیست

مخالف است از طرفی اصولاً دولت شوروی می‌بایست تخریبی داشته و با هر کشوری رابطه برقرار نماید آن کشور را دچار هرج و مرج و اغتشاش می‌نماید و احمد توفیق در رد ادعای آنان اظهار داشت ما نه کمونیست هستیم و نه با کمونیست‌ها ارتباطی داریم ولی کارخانه ذوب آهن به نفع ایران است و روزانه ۵۰۰ تا ۶۰۰ تن آهن ذوب خواهد نمود و در زمان رضاشاه نیز خواستند چنین کارخانه‌ای وارد نمایند لیکن گفتند در دریا غرق شده است نامبردگان ادامه می‌دهند در این موقع آنقدر اختلافات شدید شد که ما و احمد توفیق جلسه کنفرانس را ترک کرده و احمد توفیق ما را روانه ایران ساخت و گفت شماها بروید من چند نفر را به حوالی قلعه دیزه فرستاده تا موقعی که ایشان مراجعت نمودند چنانچه دستوری بود وسیله آنها برای شماها خواهم فرستاد در این موقع سواره سکر اظهار می‌دارد احمد توفیق به ما قول داده که به طوری قطع در بهار آینده جنگ و خونریزی را در ایران شروع خواهیم کرد چون اکراد ایرانی از ملامصطفی کمتر و ضعیف‌تر نخواهیم بود و جمعیت ما بالغ بر ۵ میلیون می‌باشد در حالی که اکراد عراقی ۱/۵ میلیون هستند و همانطور که ملامصطفی با ایران پیمان بسته و از دولت ایران نفت می‌گیرد ما نیز با یک کشور خارجی پیمان بسته از آنها نفت خواهیم گرفت تا منظور خود را عملی سازیم.

نظریه منبع: هویت دو نفر اهالی منگور که با سه نفر ذکر شدگان فوق از عراق مراجعت نموده‌اند روشن نمی‌باشد.

گیرندگان: مدیریت کل اداره سوم (۳۱۴) جهت استحضار.

۳۸۰

وزارت اطلاعات ـ محرمانه
شماره ۱۱۲۴۲/م‌ط/ ـ پیوست دارد
تاریخ ۴۴/۱۲/۲۸

جناب آقای نخست‌وزیر

به پیوست رونوشت گزارش شماره ۳۴۲/م مورخ ۴۴/۱۲/۲۰ آقای دکتر شفیعی‌ها رایزن مطبوعاتی سفارت کبرای شاهنشاهی ایران در کلن درباره کنفرانس مطبوعاتی

آقای دکتر عصمت شریف وانلی نماینده ملامصطفی بارزانی در اروپا برای استحضار تقدیم می‌شود.ن

(ملاحظه شد. غلامرضا نیک‌پی ۱۲/۲۹/) **از طرف وزیر اطلاعات.دکترپرویز عدل**

وزارت اطلاعات
رونوشت گزارش شمارهٔ ۳۴۲/م مورخ ۴۴/۱۲/۲۰
دفتر اطلاعات و مطبوعات ایران در کلن
محرمانه

وزارت اطلاعات

پیرو تلگراف شماره ۲۲۴ مورخ ۴۴/۱۲/۲۰ اینک جریان کنفرانس مطبوعاتی آقای **دکتر عصمت شریف وانلی** نماینده ملامصطفی بارزانی در اروپا عرض می‌شود:

طبق دعوت مورخ ۹ مارس ۱۹۶۶ آقای **Randolph Braumann** مسؤول قسمت آلمانی زبان انجمن Internationale Gesellschaft Kurdistan ساعت ۱۱ در هتل دم Hotel Dom کلن با حضور نمایندگان رادیو تلویزیون کلن و ۱۲ نفر از روزنامه‌نگاران آلمانی و خارجی جلسه مصاحبه تشکیل گردید.

نخست آقای برومن علت تشکیل کنفرانس را تشریح و دکتر عصمت را معرفی نمود. آقای دکتر عصمت به زبان انگلیسی شمه‌ای از تاریخچه تشکیل دولت عراق به کمک انگلستان قبل از جنگ اول و اینکه به کردها وعده استقلال داخلی داده بودند بیان و از عهدشکنی حکومت قاسم و سپس عارف که برخلاف قولهایی که داده شده در منابع ثروت کردستان عراق مخصوصاً منابع نفتی آن را که در سال بیش از ۱۳۰ میلیون دلار درآمد دارد غارت و برای مصارف اعراب به کار می‌برند سخن گفت.

او گفت بیش از ۸۰ درصد ارتش عراق به کمک ارتش مصر مشغول نبرد در کردستان عراق نواحی سلیمانیه، کرکوک، اربیل، پنجوین هستند و تاریخچه مبارزات کردها را تشریح نمود. بعد مذاکرات وزیر داخله عراق را با عبدالناصر در ماه فوریه فاش نمود که ناصر گفته است باید مناقشات از راه مذاکره حل شود. دکتر عصمت شریف از رژیم ترور

و اختناق و آدم کشی عراق صحبت کرد و گفت بیش از ۲۴۰ دهکده را ارتش عراق با بمب‌های ناپالم ویران و بیش از ۱۰۰ هزار زن و کودک کرد آواره شده‌اند دولت ایران با کمال حسن نیت به کردهای آواره پناهندگی داده و تعداد زیادی از آنها در کردستان ایران پذیرفته شده‌اند همچنین دولت ایران دارو و مواد غذایی از راه شیر و خورشید سرخ داده است. دکتر عصمت گفت ما نمی‌خواهیم از عراق جدا شویم بلکه می‌خواهیم استقلال داخلی پیدا کرده به وسیله اعراب استثمار نشویم و بتوانیم ترور و دیکتاتوری را از عراق براندازیم. ضمناً آقای دکتر عصمت نامه‌هایی که به سازمان ملل متحد نوشته عرضه داشت و گفت ما با اعراب سرجنگ نداریم و اصولاً جنگ کرد و عرب مطرح نیست. کنفرانس تا ساعت $12\frac{1}{2}$ ادامه داشت.

رایزن مطبوعاتی. دکتر شفیعیها

۳۸۱

صفحه شماره یک از یک صفحه
نسخه شمار دو از هشت نسخه

به: ۳۱۴ — **از: ۴ ه**
منشأ: به گزارش عملیاتی خبر رجوع شود — **منبع: ۲۹۰**
موضوع: تشکیل جلسه حزبی در منزل سواره سکر — **تاریخ وقوع: ۴۵/۱/۵**
تاریخ رسیدن خبر به منبع: ۴۵/۱/۵ — **شماره گزارش: ۴/۷۶ ه**
تاریخ رسیدن خبر به رهبر عملیات محل: ۴۵/۱/۷ — **تاریخ گزارش: ۴۵/۱/۸**
عطف / پیرو: ۴/۷۵ ه

در جلسه‌ای که در مورخه ۴۵/۱/۵ در منزل سواره سکر در شهرستان خانه با حضور افراد مشروحه زیر:

۱ ـ سواره سکر ساکن خانه
۲ ـ جلال فنائی ساکن قریه سرگیس
۳ ـ عبدالله رش دکاندار ساکن خانه
۴ ـ استاد عزیزنجار ساکن خانه
۵ ـ پسر سواره سکر ساکن خانه

۶ـ ملا محمد باپیری ساکن گاییس

تشکیل می‌شود سواره چنین اظهار می‌دارد که: من برای این شما را به اینجا خواستم که بگویم ما تا احمد توفیق زنده است فقط به دستور او رفتار خواهیم کرد و هیچکس را غیر از او به ریاست قبول نداریم چون فعلاً تشکیلات حزبی ۳ قسمت شده یک دسته با حسن رستگار در عراق و یک دسته هم به ریاست فایق به ایران آمده‌اند که سایر افراد فایق در سونی عراق می‌باشند و افراد احمد توفیق هم در قریه شیخان بدون سرپرست مانده‌اند و علت اختلاف هم بر اثر شکایت پیش‌مرگه‌های ایرانی بوده که چرا برای پیش‌مرگه‌های عراقی مزایای بیشتری قائل شده‌اند در صورتیکه بیشتر کمک از ایران می‌رسد و ادریس پسر ملامصطفی هم تمام مسؤولین ایرانی حزبی را می‌خواهد و پس از تشکیل دادگاه احمد توفیق را به علت سوءاستفاده محکوم به زندان می‌نمایند که مسؤولین حزبی ایران اعتراض می‌نمایند لذا احمد توفیق به منطقه بارزان نزد شیخ‌احمد رفته که از آنجا به قاهره برود و ما هم تمام کمک خود را به افراد احمد توفیق که در قریه شیخان هستند خواهیم کرد سپس به ملامحمد می‌گوید که شما باید تابع جلال فنائی باشید من دستورات لازم را به او داده‌ام.

ملاحظات ـ وجود اختلاف بین رهبران حزب دمکرات کردستان مورد تأیید می‌باشد. از نظر رعایت حفاظت عملیاتی خبر فوق به مقامات مجاز طبقه بندی حفاظتی خارج از ساواک منعکس نشده است.

۳۸۲

صفحه شماره یک از یک صفحه
نسخه شمار یک از پنج نسخه

به: (۳۱۴) — **از: (۴ هـ)**
منشأ: عبدالله عبدالهی — **منبع: ۵۱۲**
تاریخ وقوع: — **تاریخ رسیدن خبر به منبع: ۴۵/۱/۴**
شماره گزارش: ۴/۱ هـ — **تاریخ گزارش: ۴۵/۱/۹**
تاریخ رسیدن خبر به رهبر عملیات محل: ۴۴/۱۲/۲۹
موضوع: علت عدم پیشرفت حزب توده در منطقه کردنشین

توده‌ای‌ها همیشه می‌خواهند از مردم ناراضی استفاده بکنند و فعلاً نیز در ایران افراد ناراضی روز به روز کمتر می‌شود و این موضوع مخصوصاً در مناطق کردنشین نمی‌تواند

پیشرفت داشته باشد پس بنابراین لفعالیت کمونیستی قابل پیشرفت نیست و فقط باید به فعالیت ملی پرداخت ضمناً کمونیست‌های کتابی بسیارند وآنها فقط آنچه را که در کتاب خوانده و یا مطالعه کرده‌اند می‌فهمند و موقعیت و شرایط فعالیت را درک نمی‌کنند و نمی‌توانند خود را با سایر افراد مملکت که در جبهه بی‌طرف و یا مخالف آنها قدم برمی‌دارند تطبیق دهدن سپس در مورد کمونیست‌های چین و شوروی صحبت کرده و اضافه می‌کند شعار حزب کمونیست چین این است که می‌گوید کمونیست‌ها برای برانداختن رژیم مسلح شوید و این موضوع را از نشریات حزب کمونیست چین که سالار و دو نفر در تابستان به منزل من آمده بودند و از نشریات مزبور همراه داشتند مطالعه کرده‌ام.

ملاحظات

نظریه منبع: حزب توده نمی‌تواند در مناطق کردنشین پیشرفت داشته باشد زیرا در مناطق کردنشین علاوه بر مسأله رضایت از اقدامات داخلی مسأله بارزانی هم مطرح است که افکار اکثریت قریب به اتفاق ساکنین مناطق مزبور متوجه ایشان است. منظور از سالار همان سالار حیدری است.

از نظر رعایت حفاظت عملیاتی خبر فوق به مقامات مجاز خارج از ساواک منعکس نشده است.

۳۸۳

صفحه شماره یک از یک صفحه
نسخه شمار یک از شش نسخه

به: ۳۱۴ — **از:** ۴ ه

منشأ: به گزارش عملیاتی خبر رجوع شود — **منبع:** ۵۱۲

تاریخ وقوع: ۴۵/۱/۴ — **تاریخ رسیدن خبر به منبع:** ۴۵/۱/۴

تاریخ رسیدن خبر به رهبر عملیات محل: ۴۵/۱/۷

شماره گزارش: ۴/۱۸۸ ه — **تاریخ گزارش:** ۴۵/۱/۹

موضوع: نامه افندی برای ملامصطفی — **پیرو:** ۴/۸۱۴

افندی ساکن فلکان مرگور نامه‌ای رمزی در جواب نامه احمد مصطفی مدیر ناحیه سیدک که از وی قاطر خواسته بود نوشته ولی چون تیتر نامه به صورت رمز بوده نامه

مذکور به جای این که به دست احمد مصطفی برسد به دست ملامصطفی بارزانی رسیده ملامصطفی پس از مطالعه نامه عصبانی شده و احمد مصطفی را احضار نمود و پس از پرخاش به وی اظهار داشته است که من باید بدانم که تو چکار می‌کنی آیا با قاچاقچیان همدست شده‌ای یا به خاطر منافع مادی با ایرانی‌ها تماس داری و موضوع این نامه در منطقه مرگور شایع شده به طوری که عده زیادی یقین دارند که افندی و همدستانش نه تنها به شورش کردستان خدمت نمی‌کنند بلکه اشخاص شیادی هستند که پولهای مردم را به عنوان اعانه جمع‌آوری و خود می‌خورندو حتی سید شریف فرزند خلیفه عبدالوهاب ساکن کانی دستار چند روز پیش به افندی گفته است که چرا موقعی که پول اعانه برای ادریس فرزند ملامصطفی برده‌اید به وی گفتید که از ۴۰۰۰تومان ۱۵۰۰ تومان را موقعی که دچار طغیان رودخانه شدیم از دست داده‌ایم در صورتی که این پول را به نفع خودتان استفاده کرده‌اید و افندی جواب می‌دهد دروغ است دروغ است.

ملاحظات:

نظریه منبع: وجود دو دستگی بین افراد حزبی و اختلاف عقیده آنها باعث گردیده که هر دسته بر علیه دسته دیگر تبلیغ نماید کما این که افندی و طرفدارانش دسته ملاحسن جمالی را کمونیست و کافر معرفی می‌کنند. نظریه رهبر عملیات ـ در مورد نامه افندی و سایر موارد مندرجه درگزارش خبری فوق مراتب تحت بررسی می‌باشد. از نظر رعایت حفاظت عملیاتی خبر فوق به مقامات مجاز خارج از ساواک منعکس نشده است. قریه کانی دستار از دهستان مرگور بخش سیلوانا شهرستان رضائیه ۲۸ کیلومتری جنوب خاوری سیلوانا و ۲ کیلومتری شمال خاوری راه ارابه روباوان به دیزج.

۳۸۳

صفحه شماره یک از یک صفحه
نسخه شمار ۲ از ۳ نسخه
از: ۱۲ هـ **به: ۳۱۴**
شماره گزارش: ۱۲/۵۶۵ هـ **تاریخ گزارش: ۴۵/۴/۱۴**
منبع: حجت
موضوع: برکنار شدن ایرانیان مقیم عراق در کردستان آن کشور به دستور ملامصطفی بارزانی

۶ روز قبل بنا به دستور ملامصطفی بارزانی کلیه ایرانی‌های مقیم عراق که در کارهای

سیاسی و نظامی شورشیان دخالت داشته‌اند از کار برکنار و اخراج شده‌اند.
گفته شده علت بیرون کردن نامبردگان خرابکاری‌هایی است که آنان در سال جاری در لباس پیش‌مرگه در منطقه منگور به عنوان حزبی بودن انجام داده‌اند.

ملاحظات:

اطلاعاتی قبلاً در مورد خرابکاری ایرانیان مقیم عراق از جمله فایق امین و دار و دسته‌اش در بهار سال جاری و زمستان گذشته در منطقه منگور انجام داده‌اند رسیده که به عرض رسیده است. ع

(آقای فتوحی؛ منشاء در نحوه کسب خبر روشن شود.) ۴/۲۰

۳۸۴

صفحه شماره یک از یک صفحه
نسخه شمار چهار از پنج نسخه
به: ۲۱۳
از: ۳۱۴
منبع: ۹۴۴ طی شماره ۴/۲۵۱ هـ / ۴۵/۳/۱
گیرندگان خبر: ۸۲۱–۲۰ هـ
موضوع: حزب نجات کردستان ایران
عطف / پیرو: ۱۴/۶۵۵۵ م / ۴۵/۳/۱۹ به ۲۱۳ و ۸۲۱ ؟؟؟ ۲۱۲/۶۵۵۶ / ۴۵/۳/۱۹ به الف

در بین افراد کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران در عراق استماع گردیده که حزبی به نام «نجات کردستان» در ایران تشکیل شده و این شایعه موجبات ناراحتی کمیته مرکزی را فراهم نموده است.

ملاحظات:

۱ ـ نظریه منبع: افراد کمیته مرکزی در نظر دارند که اعلامیه‌ای علیه حزب نجات کردستان صادر و منتشر نمایند ولی از ملامصطفی بارزانی اجازه و تأمین ندارند که در

حال حاضر مبادرت به چنین اقدامی نمایند.

۲ ـ تعیین منظور و هدف از تشکیل حزب نجات کردستان و شناسایی اعضاء آن.

۳۱۴/۶۵۷۴ / ۴۵/۳/۲۲ — ۱۴۱۹۱۱۰ / طبقه بندی حفاظتی

۳۸۵

صفحه شماره یک از یک صفحه
نسخه شمار یک از پنج نسخه
به: ۳۱۴ — **از: ۴ ه**
منشأ: سید حاجی — **منبع: ۵۱۲**
تاریخ وقوع: ـــ — **تاریخ رسیدن خبر به منبع: ۴۵/۳/۸**
شماره گزارش: ۴/۳۴۰۲ ه — **تاریخ گزارش: ۴۵/۴/۱۹**
تاریخ رسیدن خبر به رهبر عملیات محل: ۴۵/۴/۱۱
پیرو: ۴/۳۲۷۰ ه ۴۵/۴/۱۴

سید حاجی راجع به موقعیت و وضع فعلی احمد توفیق اظهار می‌دارد:

احمد توفیق پس از استعفا که مورد قبول کمیته واقع نگردید ظاهراً برای استراحت ولی در اصل برای تجدید سازمان به نفع خودش به شیخان می‌رود و مقری در آنجا تشکیل می‌دهد ضمناً باید یادآور شد که وی رونوشت استعفای خود را به ملامصطفی هم داده بود ولی ملامصطفی بعد از قرائت و به گفته بعضی‌ها قبل از قرائت آن را دور انداخته بود. احمد توفیق در قریه شیخان کادر تشکیل و عده‌ای از اهالی لاهیجان ـ پیران و منگور و اشنویه را دعوت و ضمن سخنرانی سوابق و فعالیت‌های خود را تشریح نموده و به عده‌ای مانند فرزندان حمزه ریتال و سید معروف و سید محمود و سید منیه و سواره سکر دستور می‌دهد که تا با راهزنی‌های مسلحانه و قتل و غارت باعث ناراحتی‌هایی در منطقه گردند که موضوع به اطلاع ملامصطفی رسیده و دستور می‌دهد که احمد توفیق فوراً نوار مرزی را ترک و به هر جهنمی که می‌خواهد برود و وی نیز به اتفاق عده‌ای به هندرین رفته به ملا امین بارزانی فرمانده گردان هندرین پناهنده می‌شود (توضیح این که ملاامین بارزانی در سال ۴۲ مبلغی در حدود ده هزار تومان از احمد توفیق دریافت و خرج کرده بود) همراهان وی در این پناهندگی در حدود ۲۵ نفر بودند که از آن جمله

قیماس خان ـ الماس خان و مراد رسول را می‌توان نام برد در تابستان سال ۴۴ دوازده نفر از این عده مسلحانه به قریه دربند رفته و توسط مأمورین انتظامات شورشیان از آنها برگ عبور مطالبه و آنها برگ عبوری به امضای احمد توفیق نشان می‌دهند ولیکن مورد قبول واقع نشده و دستگیر و خلع سلاح و به دستور ادریس بارزانی در گلاله زندانی می‌کنند.

۳۸۶

رونوشت اعلامیه شماره ۴۳۱۱ ـ ۴۵/۵/۲۵ ساواک رضائیه
اصل در پرونده کلاسه ۱۴۱۵۲۵ بایگانی است
موضوع: تشکیل جلسه حزبی پیرو شماره ۴۳۱۰ ـ ۴۵/۵/۲۵

در مورخه ۴۵/۵/۱۹ در یک کیلومتری پشت قریه ترکش علیا جلسه‌ای با شرکت عثمان علیزاده زارع، صوفی علیزاده زارع، استاد اسماعیل شغل نجار، عمرزال کدخدای غیررسمی، رحمان معینی و ابراهیم درخشان خرده مالک ساکنین قریه ترکش علیا و عبدالله فرزند سعید که مدت دو سال است متواری و قبلاً ساکن قریه ترکش بوده تشکیل و مسائل حزبی بین نامبردگان به شرح زیر مطرح می‌گردد.

عبدالله فرزند سعید اظهار می‌دارد آقایان شماها باید اختلافات خودتان را به افراد حزبی مطرح و حل و فصل نمایید و به پاسگاه‌های ژاندارمری و دستگاه حاکمه دولت ایران مراجعه نکنید حاضرین در جواب اظهار می‌دارند ما چند سال است که به نفع حزب دمکرات کردستان فعالیت داریم و هر ماه ماهیانه خود را به منظور کمک به کمیته مرکزی جمع‌آوری و ارسال نموده‌ایم ولی از وضع فعلی سرگیج شده‌ایم از یک طرف از دولت ایران ترس داریم که مبادا ما را دستگیر نمایند و از طرف دمکرات کردستان فعالیت داشته باشیم. عبدالله در جواب می‌گوید رفقا شماها از ما طرفداری بکنید و اگر افرادی از ایران بدون جهت به عراق متواری شدند آنها را به نزد خودتان آورده و راهنمایی نمایید تا ما هم بتوانیم فعالیت حزبی خود را به طور آسوده انجام دهیم در این موقع عمرزال اظهار می‌دارد افراد حزبی متواری به عراق در حال حاضر در عراق مسکن ندارند و با این وضع چگونه می‌توان فعالیت نمود. عبدالله پاسخ می‌دهد ما اکنون از

احمد توفیق پشتیبانی می‌نماییم و اگر تاکنون از ملامصطفی طرفدار می‌کردیم گذشت زیرا ملا فقط از عراقی‌ها و بارزانی‌ها طرفداری می‌کند و ما یک حزب بزرگ به نام حزب دمکرات کردستان داریم و باید با دولت دیگر در تماس بوده تا به وسیله آن دولت بتوانیم آزادی خود را تصاحب کنیم و اضافه می‌نماید رفقا باید در حال حاضر هر کدام از شماها مسؤول یک کاری باشید تا به نفع احسن اعانه جمع‌آوری و بدین وسیله از حزب پشتیبانی گردد. حاضرین در جواب اظهار می‌کنند مدت دو سال است به دستور کمیته مرکزی سلاح خریداری نموده‌اند؟؟ اعضاء کمیته هر روز وعده وعید می‌دهند که امروز یا فردا مثل کردهای عراق شورش خواهیم کرد. عبدالله می‌گوید رفقا ما تاکنون به حرفهای پوچ ملامصطفی گوش می‌دادیم و مشارالیه (همیشه می‌گفت اگر توانستم در عراق خودمختاری به دست بیاوریم در ایران، سوریه و ترکیه نیز به دست خواهیم آورد و اکنون نیز اظهار می‌کند در چارچوب چهار دولت قرار گرفته‌ام تا کار خودم روشن نشود نمی‌توانم کاری انجام بدهم) و عبدالله به سخنان خود ادامه و می‌گوید از این تاریخ به بعد دیگر به حرف ملا گوش نخواهیم داد. به وسیله دولت دیگری دست به کار خواهیم شد و آزادی خود را به دست می‌آوریم و یا این که همگی از بین خواهیم رفت ولی باید مسؤولین در ایران هوشیار و به دقت به فعالیت خود ادامه دهند که دولت ایران از کارهای حزب واقف نگردد و به هر طریق شده با اعضاء کمیته مرکزی یا اندامهای حزب تماس حاصل و ناراحتی‌های خود را مطرح نمایید تا ما هم از عملیات دولت ایران با خبر باشیم. ابراهیم درخشان در جواب می‌گوید چگونه بتوانیم با شماها در عراق ملاقات کنیم. عبدالله اظهار می‌دارد بعداً ترتیب ملاقات را خواهم داد و اضافه می‌کند آقای درخشان شما یکی از متنفذین منطقه منگور هستید باید در مجالسی که از طرف مالکین ترتیب داده می‌شود شرکت تا ضمن صحبت استنباط نمایید کدامیک از مالکین با حزب دمکرات کردستان مخالف و کدامیک موافق هستند و آن وقت ما را در جریان قرار بده زیرا این موضوع برای افراد حزبی مفید خواهد بود و ما هم در عوض در تمام مسائل از شما پشتیبانی خواهیم نمود در خاتمه جلسه عبدالله نامه‌ای که از طرف احمد توفیق دریافت نموده بود به ابراهیم درخشان داده و مشارالیه برای حاضرین قرائت و سپس به

او تحویل می‌دهد. (توضیح این که متن این نامه طی گزارش خبری ۴۳۱۰-۴۵/۵/۲۵ به عرض رسیده است.

نظریه گزارش دهنده:

۱-عبدالله فرزند سعید به ابراهیم درخشان اعتماد دارد و احتمال می‌رود نامبرده را مسؤول قسمتی از منطقه منگور تعیین نماید.

۲-اغلب ساکنین منطقه منگور تمایل به همکاری با حزب دمکرات کردستان را دارند.

نظریه رهبر عملیات:

بند ۲ نظریه گزارش دهنده تا اندازه‌ای صحت دارد.

نظریه (۴ هـ)

چون احمد توفیق شخصی جاه‌طلب و ماجراجو و اخیراً به ظاهر از ملامصطفی ناراضی می‌باشد بنابراین امکان دارد با دولت مصر و عراق تماس گرفته و تا در آتیه به کمک آنها در داخل ایران تشنجی ایجاد نماید.

از لحاظ رعایت حفاظت عملیاتی خبر فوق به مقامات مجاز خارج از ۴ هـ منعکس نشده است.

۳۸۷

گزارش ملاقات شیخ باباعلی برزنجی با مقامات ایرانی در بیروت

به عرض می‌رساند ساعت سه بعدازظهر روز جمعه دهم تیرماه ۱۳۴۵ آقای شیخ باباعلی شیخ محمود بنا به قرار قبلی برای ادای توضیحاتی در دفتر جناب عالی حضور به هم رسانیدند.

ابتدا از محبت حضرت عالی تشکر کرد، سپس گفت در مرداد ماه سال گذشته تقاضا کرده بود که به طور ناشناس به ایران مسافرت و در صورت اقتضای رأی مبارک ملوکانه به حضور شاهنشاه آریامهر شرفیاب گردد. این سفارت ترتیب لازم برای انجام مسافرت

داده در بیروت به ایشان اطلاع داده شد که به عنوان مهمان دولت شاهنشاهی در ایران توقف خواهند داشت.

در مدت توقف در تهران که باز افتخار شرفیابی به حضور مبارک شاهنشاه آریامهر را یافته و عرایض خود را ابراز و بی‌نهایت از مراحم و توجهات و بنده‌نوازی اعلیحضرت همایونی ممنون و مدیون بود. در اینجا حضرت‌عالی فرمودید کردها ایرانی و برادران ما هستند و در مورد بهبود وضع آنان بیش از هر کس شخص اول کشورمان یعنی شاهنشاه آریامهر توجه و مرحمت دارند و در این باب اوامر اکید به همه صادر فرموده‌اند. سپس آقای باباعلی اظهار داشت که بارها حکومت مرکزی عراق قول و قرار گذاشته که خواسته‌های کردهای مقیم آن کشور را مدنظر قرار دهد، ولی هر بار نشان داده که نسبت به حرفهای خود پایبند نمی‌باشد.

این وضع در حکومت قاسم مشهود افتاد و بعد از رفتن او از سرکار عارف و برادرزاده او نیز همین رفتار را دارند. بزاز بارها اظهار داشته که مایل به رفع و اصلاح مسأله کرد در عراق می‌باشد ولی به عنوان این که تعدادی از افسران ارتش عراق موافق این امر و اعطای طریق خودمختاری که یک میلیون ونیم کرد مقیم عراق می‌باشد، به هیچ‌وجه رویه ثابت و موافقی در پیش نگرفته است، چند بار آقای باباعلی و صدرسلیمان از طرف دولت عراق دعوت شده‌اند که واسطه مذاکرات دولت و ملامصطفی بارزانی باشند. آخرین بار در سیزدهم ماه مه ۱۹۶۶ در بغداد انجام گرفت و در حالی که ملیون ایشان فکر می‌کرد دست عراق با نیت پاک و روی خوش مایل به رفع اختلافات موجود می‌باشد درست در روز بعد یعنی چهاردهم ماه مه ۱۹۶۶ حمله شدید قوای دولتی بر علیه کردها آغاز شد و در واقع دولت بغداد تصمیم داشت جنگ شدید خود را در موقعی آغاز نماید که کردها انتظار آن را داشتند.

در مورد دوازده ماده پیشنهادی گفت: تمام این فعالیت‌ها و کار برای این است که تله بزرگی برای ما درست کرده و ما را کاملاً در بند و اسارت قرار دهند و نیت پاک و نشانه دوستی و سازش در آن موجود نیست چون دولت عراق کوشش فوق العاده دارد که کردهای مقیم آن کشور را در صورت امکان از میان برده؛ (لغتِ Lxtermincte) را به کار

برد و در صورت عدم موفقیت آنان را به صورت سایرین در آورند؛ (لغتِ Assimilate) را بیان کرد و ما دارای زبان و فرهنگ و آداب و عادات متفاوتی هستیم و مایلیم آنها را حفظ و حراست نماییم.

حضرت عالی فرمودید: چند بار در لندن به بزار اظهار داشتم که اشکالات داخلی خود را حل کنید وسعی کنید با برادران کرد کنار بیایید چون ما هم علاقه‌مندیم که دولت عراق مستقل و مترقی باشد و هم آرزومندیم کردهای آن کشور روی سعادت و خوشبختی ببینند و حتی در یک مورد به او گفتم چرا شما سعی نمی‌کنید؛ نخست‌وزیر عراق باشید و نه نخست‌وزیر ناصر، او از این حرف خیلی ناراحت شد، همان طور که گفتم ؛ ما خواهان استقلال و ترقی عراق و سعادت برادران کردمان در آن کشور هستیم و چون این موضوع مورد توجه و علاقه شخص اول کشورمان اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر است، شما می‌توانید مطمئن باشید که از پا نمی‌ایستیم، تا منظورمان عملی شود.

آقای باباعلی تشکر کرد و گفت: اگر کمک‌های شما و پشتیبانی مادی و معنوی شما نبود ما تا حال از بین رفته بودیم چون اخیراً امریکایی‌ها نیز به دولت عراق کمک‌های نظامی می‌کنند و تعداد زیادی کامیون‌های جنگی برای حمل سرباز مجانی در اختیار دولت بغداد قرار داده‌اند و مثل این است که دول بزرگ یعنی امریکا و شوروی و انگلیس لذت از کشته شدن کردها می‌برند.

سپس گفت ولی وضع انگلیس‌ها را از این سفر تا اندازهای [مبهم] دیده است و فعلاً این دولت بیشتر متمایل به منافع آنان نشان می‌دهد، در اینجا حضرت عالی فرمودید بد نیست idpealken که با ملامصطفی بارزانی ملاقات داشته و سلسله مقالاتی نیز در این [ ] منتشر ساخته و علاقه‌مند به اوضاع شماست ملاقاتی بنمایید چون مفید خواهد بود آقای باباعلی تشکر کرد و قول داد این ملاقات را انجام دهد.

در پایان باباعلی اظهار داشت نظریات خود را به وسیله افراد مختلف به اطلاع ملامصطفی رسانده است ولی چون دولت مرکزی عراق اغلب کردهای واسطه منجمله جلال طالبانی را به سوی خود منحرف نموده است و امکان دارد نکات مورد نظر و

پیشنهادی او تحریف شده و متفاوت به گوش ملامصطفی برسد آیا امکان دارد که مطالبی به وسیله نامه و توسط این سفارت برای تیمسار سپهبد نصیری ارسال دارد که مستقیماً به دست ملا [مصطفی] برسانند. حضرت عالی فرمودید؛ از هر نوع کمک و همراهی دریغ نخواهید کرد ـ نامبرده نزدیک دو ساعت در اتاق دیگری قرار گرفته و نامه‌ای به دست خود نوشته و تقدیم داشت.

باعرض ارادات و احترام

احمد غفاری

شنبه ۱۱ تیرماه ۱۳۴۵

۳۸۸

محرمانه مستقیم
دفتر مخصوص شاهنشاهی
۳۶۲ـ م
۱۳۴۵/۵/۲۷

تیمسار سپهبد نصیری رئیس سازمان اطلاعات و امنیت کشور

دو فقره عریضه‌ای که آقای ملاعبدالله قاسمیانی مفتی و قاضی عشایر سردشت تقدیم داشته و متضمن مطالبی قابل توجه در مورد وضع عمومی و عشایر آن منطقه است به ضمیمه ارسال می‌گردد، قدغن فرمایید ضمن محفوظ نگاهداشتن امضاء تقدیم دارنده هرگونه اقدامی که برای رسیدگی و اقدام مقتضی لازم است؛ معمول دارند.

رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی

باهری

در پرونده قرآن پهلوی ۶۹/ق بایگانی شود
۴۵/۶/۱۰

پی نوشت تیمسار ریاست ساواک
اداره کل سوم بهره‌برداری نماید

[این عریضه آقای قاسمیانی در سه صفحه A4 دستنویس که مطالب مربوط به موضوع ذیلاً درج گردید]

... یکی از عشایر پشدر به نام علی عباس آقا که از طرف ملامصطفی به وسیله عده بارزانی دستور خلع سلاح و دستگیریش صادر شده بود در مقابل مأمورین (به علت این که خلع سلاح شدن بین عشایر ننگی است غیرقابل جبران) مقاومت و چهار نفر بارزانی راکشته و نه نفر را مجروح نموده [...؟] ملامصطفی ده هزار دینار عراقی و خونبها مطالبه می‌نماید و چون نظر ملا اعمال قدرت است، پشدریها که خود را از ملا ضعیف‌تر نمی‌دانند حاضر به پرداخت نیستند و اصرار ملا در این مورد ممکن است منجر به تصادم و مزید نفوذ حکومت عراق در شمال عراق گردد.

... وضع عراق کماکان مبهم و جریان همان است که قبلاً به عرض رسیده است و حالت جر و انتظار مردم باقی است و البته زد و خوردهای متفاوتی بین طرفداران جلال و ملا روی داده و طرفین به یکدیگر کشته و اسیر داده‌اند ولی حکومت مداخله نکرده اما به طرفداران جلال خواروبار می‌دهد ملاقاتی بین پدر جلال و ملامصطفی روی داده ولی مطالب مورد بحث مبهم است...

... ۱۱ ـ چون پس از شهادت ملک فیصل؛ حال عشایر پشدر و تویله شده که وضع داخل عراق هر طور که باشد با توجه به وضع جغرافیایی که برای [؟] حاصل است از عنایت ایران برای حفظ موجودیت خویش بی‌نیاز نخواهد بود و اثرات این توجه داعی محسوس و مشهود است و اضافه بر کسانی که تاکنون با اداره دوم یا ساواک همکاری داشته و از مقربان ملامصطفی هستند اخیراً عده دیگر نیز مراجعه و از ساواک کسب تکلیف نموده‌اند و تاکنون جواب مثبت یا منفی داده نشده و چون شاهنشاه مسؤولیت عشایر پشدر را به ارتش [؟] محول فرموده‌اند بدین‌وسیله استفسار و سؤال می‌نماید که در موارد مشابه مراجعین به ارتش هدایت شوند و یا این که به ساواک و چون چند نفر فعلاً در حال صبر و انتظار به سر می‌برند تسریع در اعلام نظر مقتضی مورد استدعاست و تشکیل سازمان امنیت در سردشت ضروری به نظر می‌رسد.

جان نثار قاضی عشایر سردشت

قاسمیانی

۳۸۹

۳۳۹۷ دفتر ویژه
۴۵/۶/۱

اطلاعیه

طبق اطلاع واصله در تاریخ ۴۵/۵/۱۳ سرتیپ حسن خولی نماینده مخصوص جمال عبدالناصر به نجف نزد آیت الله خمینی رفته و مبلغ زیادی وجه به نامبرده داده که در خاک شاهنشاهی وسیله ایادی خود ایجاب آشوب نماید.

آیت‌الله دو نفر از اطرافیان خود را که در نجف بوده‌اند به اتفاق شیخ ناجی برادر شیخ عثمان به حلبچه فرستاده است. شیخ ناجی آن دو نفر را به اتفاق عده‌ای از مریدان شیخ عثمان به درود نزد شیخ عثمان فرستاده و مبلغی وجه جهت شیخ عثمان ارسال داشته است. دو نفر فرستادگان شیخ ناجی به اتفاق عده‌ای از مریدان شیخ عثمان به سنندج رفته و در سنندج از سایر مریدان جدا شده و از مسیر همدان به قم ـ اصفهان رفته که بین طرفداران آیت الله خمینی تبلیغ نماید.

شیخ ناجی فعلاً در عراق به نام بخشدار ولی در حقیقت مأمور اطلاعات جمال عبدالناصر می‌باشد.

گیرندگان:

ساواک ـ شهربانی ۶۵۱-۶۵۷/۹ ـ ژاندارمری ۶/۶ ـ دائرهٔ [برون مرزی] ۶/۵

وزارت کشور
شهربانی کل کشور
از:
اداره:
دائرهٔ:
شمارهٔ: ۶۵۱ـ۶۵۷/۹ ـ تاریخ: ۴۵/۶/۹
از اداره اطلاعات
موضوع: اطلاعیه

نمونه ـ۱
در جواب مراسله حروف و اعداد ممیزه که متمم شماره است با شماره ذکر شود

به: ریاست شهربانی درود* [؟]

طبق اطلاع واصله؛ آیت الله خمینی دو نفر از اطرافیان خود را که در نجف بوده‌اند به

* ادارهٔ اطلاعات درود کردستان را با درود لرستان اشتباه گرفته است. درود کردستان روستایی جزء و فاقد شهربانی و ... می‌باشد. م

اتفاق شیخ ناجی نامی و عده‌ای از مریدان شیخ عثمان به آن شهرستان نزد شیخ عثمان فرستاد و مبلغی وجه جهت شیخ عثمان حواله نموده است. دو نفر فرستادگان شیخ ناجی به همراهی عده‌ای از مریدان شیخ عثمان به سنندج رهسپار و در سنندج از سایر مردان جدا شده و از مسیر همدان به قم و اصفهان عزیمت که بین طرفداران آیت الله خمینی تبلیغ نماید. خواهشمند است دستور فرمایید مأمورین مربوطه نسبت به مفاد اطلاعیه به نحو مقتضی دقیقاً تحقیقات لازم معمول و نتیجه را اعلام دارند./

رئیس اداره اطلاعات
سرهنگ ستاد جعفری

خیلی محرمانه
اقدام کننده: خطیبی
رئیس شعبه: امینی ۶/۸
رئیس دائره: آرین‌نژاد

۳۹۰

صفحه شماره یک از یک صفحه
نسخه شمار سه از چهار نسخه
به: ۲۳۲
از: ۴ ۳۱
منبع: ۵/۵۶۰۷هـ ـ ۴۵/۶/۱۵
عطف / پیرو: مستخرجه از اطلاعیه ۵/۵۶۰۷/هـ / ۴۵/۶/۱۵

در تاریخ ۴۵/۵/۳۱ اسماعیل اسماعیلی فرزند محمد اهل قریه نودشه ساکن فعلی طویله اظهاراتی به شرح زیر بیان می‌نمود.

۱ ـ احمد توفیق در منطقه بارزان حزب دمکرات کردستان ایران را تشکیل و مشغول فعالیت می‌باشد.

۲ ـ حزبی که احمد توفیق تشکیل داده با مرام طالبانی موافقت دارد و عوامل حزبی می‌توانند با طرفداران جلال طالبانی تماس حاصل نمایند.

۳ ـ احمد توفیق طی نامه‌ای به ملامصطفی اعلام داشته ما این حزب را تشکیل داده‌ایم خواه از طرف شما اجازه داده شود یا مخالفت نمایید ما فعالیت خود را انجام

خواهیم داد.

۴ـ احمد توفیق در مورد تشکیل حزب بیانیه‌ای نیز چاپ کرده که یک نسخه آن پیش من است.

ملاحظات: جهت استحضار و تعیین صحت و سقم

رونوشت در کلاسه ۱۴۱۵۴ بایگانی شد   اصل در کلاسه ۱۹۱۶۱

۳۹۱

[به] ستاد ژاندارمری کل کشور رکن ۲ـ دایره ۲

تاریخ: ۴۵/۶/۱۶

شمارهٔ: ۲۳۹۹

اطلاعیه

طبق اطلاع حاصله چندی است در سراسر نوار مرزی عناصر اطلاعاتی دولت عراق دیده می‌شوند گفته می‌شود این عناصر از مأمورین اطلاعاتی (مصر) می‌باشند ـ آمدورفت‌های آنها در داخله کشور از لباسهای محلی استفاده و عناصر وابسته به احمد توفیق ـ محمد رشید و صدیق سلیمان جاف و جوانرودی ـ و شرف بیانی‌ها آنها را راهنمایی و پذیرایی می‌نمایند.

گفته می‌شود فعلاً این آمد و رفت‌ها به منظور آشنا نمودن عناصر فوق به آن منطقه‌ها و نیز گفته می‌شود اخیراً به دستور ملامصطفی پستهای سابق مرزی که به دست ژاندارم‌های عراقی اداره می‌شد از پیشمرگان گذارده شود و مانند سابق به نام پاسداران مرزی عراقی حمایت از دولت می‌نمایند و این عمل بنا به موافقت دولت عراق صورت گرفته است.

ضمناً دولت عراق به شورشیان پیشنهاد کرده که موافقت شود مأمورین عراقی مانند سابق منطقه مرزی را اشغال کنند ولی سران شورش جواب داده‌اند نوار مرزی کردنشین باید به دست آنها اداره شود.

گیرندگان:
ریاست سازمان اطلاعات و امنیت کشور
باستحضار ریاست بخش ۳۱۴ برسد. ۴۵/۶/۲۰
آقای کلباسی موضوع از طریق .... اطلاعات منعکس شده .... ساواکهای ..... غرب اقدام شود.

۳۹۲

صفحه شماره یک از دو صفحه
نسخه شمار یک از دوازده نسخه
به: ۳۱۴ **از: ۴ ه**
منشأ: به گزارش عملیاتی خبر رجوع شود **منبع: سعادتی**
تاریخ وقوع: ۴۵/۵/۲۸ **تاریخ رسیدن خبر به منبع: ۴۵/۵/۲۸**
شماره گزارش: ۴۳۸۴ **تاریخ گزارش: ۴۵/۶/۲**
تاریخ رسیدن خبر به رهبر عملیات محل: ۴۵/۶/۲
موضوع: طرح شورش در ایران

در مورخه ۴۵/۵/۲۸ عبدالله مستوفی که از متواریان ایرانی به عراق می‌باشد و اخیراً به ایران آمده بود با شخصی به نام عثمان علیار ساکن آبادی منگور محال اختاچی ملاقات و اظهار می‌دارد:

اختلاف حزب دمکرات کردستان با حزب پارت خیلی شدید است جلال طالبانی به نمایندگی از طرف حزب پارت با دولت عراق توافق کرده ولی نتیجه مذاکرات دولت با ملامصطفی به بن‌بست خورده است چون شرط اول توافق این است که ملامصطفی اسلحه را تحویل دهد و ایشان نیز با این پیشنهاد موافقت نکرده است چنانچه دولت با نامبرده توافق نماید در نظر دارد اختلاف ما بین حزب دمکرات کردستان و حزب پارت را مرتفع سازد و در غیر این صورت خودمختاری را به نام جلال طالبانی اعلام و با تمام قدرت از وی پشتیبانی نماید شرط دوم این است که بعد از توافق نامبردگان در ایران نیز شورش بر پا سازند روی این اصل از طرف ملامصطفی و جلال طالبانی نمایندگانی به مناطق مشروحه زیر اعزام نموده و در مورد انقلاب در ایران با رؤسای عشایر مرزی مذاکره و عده‌ای از آنان با پیشنهاد آنها در مورد به وجود آوردن انقلاب در ایران توافق کرده‌اند.

۱ ـ عشایر جوانرود که در رأس آن حسین بیگ جوانرودی قرار دارد ۲ ـ عشایر بانه

(محمد رشیدخان) ۳ـ عشایر اورامان و سرشیو و گلباغی و تیله کو ۴ـ عده‌ای از عشایر منگور (برادر عبدالله آقا بایزیدی و سردار آقا مالک آفاق ۵ـ عشایر مامش طایفه قادری (حاج عبدالله قادری) ۶ـ عشایر شکاک عموماً ۷ـ عده‌ای از عشایر زرزا و جلالی و هرکی ۸ـ طایفه قرنی پیرانی (پسر قرنی آقا پیران)

نماینده مناطق منگور و پیران و شکاک احمد توفیق بوده است و طرح انقلاب از این قرار است طاهر و قباد پسران اسماعیل سمیتقو رهبر انقلاب و فرمانده کل باشند و یک نفر رهبر سیاسی حزب دمکرات کردستان ایران که ایشان نیز رحیم سیف قاضی (متواری به روسیه) معین شد و فرمانده منطقه بانه و سقز محمد رشید خان و نامبرده نیز در اختیار طاهر سمیتقو خواهد بود ولی به عقیده منشأ نتیجه مذاکرات دولت عراق با ملامصطفی به بن‌بست خواهد رسید چون ملامصطفی حاضر نیست اسلحه تحویل دهد دولت نیز مجبور است با جلال طالبانی توافق نماید.

ملاحظات:

۱ـ**نظریه منبع:** اظهارات عبدالله مستوفی مقرون به صحت است

۲ـ**نظریه رهبر عملیات:** تصور می‌رود اظهارات منبع صحیح باشد.

۳ـ**نظریه ۴ هـ:** چون این شخص اخیراً با ۴ هـ همکاری می‌نماید بنابراین نمی‌توان در مورد گزارشات وی به طور قاطع اظهار نظر کرد.

۴ـ خبر فوق از لحاظ رعایت مقررات حفاظتی به مقامات مجاز منعکس نشده است.

زاگروس

نظریه استان: مطالب مذکور در گزارش خبری فوق با توجه به اختلاف عقاید اشخاص نامبرده بعید به نظر می‌رسد.

۳۹۳

از: د /۲۱
منبع: بدوحی
تاریخ وصول: ۴۵/۶/۱
شماره گزارش: ۲/۴۲۱
تاریخ نوشتن گزارش: ۴۵/۶/۵
تقویم گزارش ب ـ ۲
موضوع: علت نارضایتی اکراد ایرانی از ملامصطفی

خبر واصله در مورخه ۴۵/۵/۲۰ حاکی است:

یکی از اکراد به نام ابوبکر که گفته است کردهای ایرانی که در بین اکراد عراق هستند به دو علت زیر از ملامصطفی ناراضی هستند.

۱ ـ ملامصطفی مانع می‌شود که پیش‌مرگه‌ها مأمورین سازمان ایران را بکشند.

۲ ـ ملامصطفی نمی‌گذارد اکراد بر علیه دولت ایران شورش نمایند.

گیرندگان:

نیروی زمینی شاهنشاهی ـ ساواک ـ دفتر ویژه اطلاعات ـ دایره ۲

آقای کلماسی و آقای کاظم‌زادگان ملاحظه و در پروندهٔ مربوطه ضمیمه و از نظر اطلاع به ادارهٔ کل دوم منعکس شود. ۶/۸

۳۹۴

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور ۱
شهربانی استان کردستان
شماره: ۵/۳۴۸۸ ـ تاریخ: ۴۵/۶/۲۴
پیوست:
(خیلی محرمانه)
از: شهربانی استان کردستان
به: ریاست اداره اطلاعات شهربانی کل کشور
موضوع: اطلاعیه و تحقیق درباره آن

به طوری که مکرر گزارش گردیده شیخ عثمان نقشبندی پناهنده عراقی در آبادی (درو) ملکی خود که قریب ۱۴۰ کیلومتر با سنندج فاصله دارد، مقیم می‌باشد و هر روز جمعی از مریدان و اشخاص گوناگون عراقی و بعضی از شهرها و دهات ایران برای دیدن مشارالیه به آنجا می‌روند بدیهی است با فاصله زیادی که سنندج با قریه مذکور دارد تحقیق درباره این قبیل موارد که به طور خیلی محرمانه انجام می‌گیرد جهت شهربانی مشکل می‌باشد این شهربانی باکوششی که به عمل می‌آورد حتی‌المقدور کسانی راکه از راه سنندج برای ملاقات شیخ عثمان بروند کنترل می‌نماید به طوری که ضمن گزارش شماره $\frac{۴۵۶/۸ - ۵/۳۳۲۷}{۵/۳۳۲۷}$ به استحضار رسانیده در تاریخ ۴۵/۶/۸ آقایان سید محمد موسوی واعظ و آل علی واعظ، سعید تهرانی فرزند آیت‌الله چهل ستونی، میرزا محمود موسوی به اتفاق آقای عبدالله غفوری از راه سنندج برای ملاقات آقای شیخ عثمان به

(درو) رفته و روز ۴۵/۶/۱۱ مراجعت و از خط کرمانشاه خارج شده‌اند، لیکن درباره ناجی نام و همراهان او و پرداخت وجه به شیخ عثمان تاکنون اطلاعی به دست نیامده است.

سرپرست شهربانی‌های استان کردستان ـ سرهنگ ساعدی

اصل در پرونده به کلاسه شماره ۱۱۰۸ـ۱۰ـ۵۲۶ می‌باشد.

۳۹۵

۴۸ دائرة اطلاعات
۴۵/۶/۲۷

اطلاعیه

طبق اطلاع واصله چندی پیش حسن خولی نمایندهٔ ناصر به نجف و بغداد وارد و در نجف با آیت‌الله خمینی تماس و مبلغ زیادی وجه در اختیار وی گذاشته که وسیله طرفداران خود در مشهد و اصفهان دست به خرابکاری و تبلیغات مذهبی بزند و نیز طالبانی را در بغداد ملاقات و به وی اظهار نموده گویا ملامصطفی رهبر اکراد شورشی پیشنهاد نموده وقتی برای مذاکره با دولت حاضر می‌شود که شما و طرفدارانت از طرف دولت به وی تحویل داده شوند، اما من به هیأت حاکمه و امرای ارتش دستور داده‌ام در صورتی که شما موافق به ایجاد ترس در کردستان ایران شوید دولت پشتیبان شما باشد به درخواست‌های شما ترتیب اثر داده شود، طالبانی در جواب اظهار داشته در مذاکرات قبلی که با رجب عبدالمجید معاون نخست‌وزیر انجام شد، قرار داد ذیل را پیشنهاد و ما قول انجام آن را داده‌ایم و به افراد خود دستور داده‌ایم که به طور مسلحانه در بانه و مهاباد مشغول خرابکاری گردند و نیز در سقز و جوانرود و اورامان و اطراف قصر شیرین مشغول فعالیت باشند.

گیرندگان:

ژاندارمری ـ شهربانی ـ اندیکس شد ـ (ضمیمه سابقه گردد) ۶/۲۷

۳۹۶

وزارت کشور ـ شهربانی کل کشور
شهربانی اصفهان
تاریخ: ۴۵/۷/۱۳ ـ شماره: ۵ ـ ۱۰۵۴ـ ۱ ـ ۵
از: شهربانی استان اصفهان
به: شهربانی کل کشور ـ ریاست اداره اطلاعات
درباره اطلاعیه

بازگشت به شماره ۶۵۱ ـ ۶۵۷/۹ ـ ۴۵/۶/۹ برابر گزارش قسمت مربوط و ضمن بررسی‌های دقیق و دامنه‌داری که به عمل آمده اشخاص مورد نظر تاکنون به اصفهان وارد نشده‌اند. به مأمورین مربوطه آموزش لازم داده شده به محض وصول نتیجه مراتب به استحضار خواهد رسید.

سرپرست شهربانی‌ها استان اصفهان

سرتیپ پرتو

محرمانه
(به عرض رسید)
فرمودند تا وصول پاسخ شهربانیهای قم و درود
بایگانی شود ۴۵/۷/۲۰ امینی
اندیکس شد

۳۹۷

صفحه شماره یک از یک صفحه
نسخه شمار یک از شش نسخه
به: ۳۱۴
از: ۵ / ه
منشأ: به گزارش عملیاتی رجوع شود
منبع: فتاح
تاریخ وقوع: ۴۵/۶/۱۱
تاریخ رسیدن خبر به منبع: ۴۵/۶/۱۲
شماره گزارش: ۵/۲۰۱۰ ه
تاریخ گزارش: ۴۵/۷/۱۷
تاریخ رسیدن خبر به رهبر عملیات محل: ۴۵/۷/۱۱

روز ۴۵/۶/۱۱ محمد امینیان (محمد کانال) با کسب اجازه از فاضل سورانی جهت معالجه فرزند بیمار خود به سلیمانیه عزیمت و به منزل توفیق محمد امین نودشه‌ای که

در حدود ۳۰ سال است در عراق اقامت نموده وارد و روز ۴۵/۶/۱۲ از سلیمانیه جهت بردن جهیزیه نامزد توفیق محمد امین با مادرش به حلبچه منزل علی چاوش کارمند شهرداری حلبچه مسافرت و بین راه سلیمانیه و حلبچه که وسیله اتومبیل سواری صورت می‌گرفت (شخصی به نام حاجی احمد جواد ساکن سلیمانیه که یکی از محترمین شهر است اظهار داشت دولت عراق و مصر با جلال طالبانی ائتلاف نموده‌اند که ملامصطفی بارزانی را از بین ببرند و از طرفی جلال طالبانی به وسیله احمد توفیق با حزب توده ایران می‌خواهد ائتلاف نمایند چون احمد توفیق که یک فرد حزبی ایران می‌باشد و در زمانی که حزب توده ایران در ایران فعالیت داشت معاون حزب توده بود و اکنون جلال طالبانی به او اطلاع داده تا فعالیت را شروع کند و حاجی احمد اضافه کرد جلالی‌ها خواه و ناخواه در این کار موفق خواهند شد و از طرفی با پشتیبانی مصر روبرو هستند و اگر موفق شوند بارزانی‌ها را نابود کنند با ایران وارد جنگ خواهند شد و صلح شورشیان با دولت عراق ممکن نیست و طولی نمی‌کشد که مجدداً جنگ شروع می‌شود و در حال حاضر هر تاجری که قصد داشته باشد از تجار بغداد و شرکتها و وابسته به دولت جنس معامله نماید می‌بایست از جلال طالبانی توصیه داشته باشد. م

نظریه منبع: حاجی احمد حداد برای ملاقات با قائم مقام حلبچه به شهر حلبچه مسافرت می‌کرد.

(بستانی)

نظریه رئیس امنیّت داخلی: در این مورد خبری تاکنون به ۵ / ه واصل نگردیده اصلح است مراتب جهت بررسی و تحقیق به ۲۵۵ منعکس شود. ضمناً حفاظت منبع در نظر گرفته شود.

آقای سلطانپور:

۱ـ بهره‌برداری شود

۲ـ آقای کاظم‌زادگان و آقای کلماسی در جریان قرار گیرند.

۳ـ قسمتی را که در پرانتز مشخص شده بانضمام نظریه منبع در اوّل گزارش قید شده و بد ادارهٔ کل هفتم‌ودوم منعکس و نظریه سئوال شود. ۷/۲۴

۳۹۸

صفحه شماره یک از دو صفحه
نسخه شمار دو از سه نسخه
به: ۳۱۴
از: ۱۲ ه
منبع: تیپ ۲۱ کردستان
شماره گزارش: ۸۶۹۸/ ۱۲ ه
تاریخ گزارش: ۴۵/۷/۱۱

اشخاص مشروحه زیر به نفع حزب پارت دمکرات کردستان فعالیت شدیدی می‌نمایند.

الف. محمد قاضی پسر عموی قاضی محمد که کارمند منتظر خدمت دخانیات بوده و فعلاً در تهران خیابان کوشک شرکت کامساک کار می‌کند و اکثر واردین از عراق و فرستادگان سران حزب پارت با نامبرده در تماس می‌باشند.

ب. سلیمان[1] یونسی (ستوان یکم سوار سابق) اهل بانه که در سال ۲۵ محکوم به اعدام شده و مدت دو سال است مورد عفو قرار گرفته. این شخص نیز در حال حاضر در تهران و در همان شرکت مشغول کار می‌باشد و با محمد قاضی فعالیت مشترک دارند.

۲ ـ جاسوسان عراقی در سراسر نوار مرزی در تردد هستند و حتی تا تهران نیز می‌روند و یا اکثر آنها خود را از عوامل و عناصر شورشی معرفی می‌نمایند.

۳ ـ ملامصطفی از فعالیت حزب دمکرات کردستان و سایر فعالیت‌ها در ایران بی‌میل نیست و تصور می‌نماید که هرچه در ایران خرابکاری و ناراحتی ایجاد شود بیشتر از طرف ایران برایش کمک ارسال خواهد شد.

۴ ـ اخیراً در منطقه بوکان، گورک، مهاباد، سردشت کارتهای جدید حزب پارت توزیع گردیده و ملامصطفی قادر نیست از ارسال کارتها در ایران، ترکیه، سوریه جلوگیری نماید زیرا؟؟؟؟ تنفذی دستور آن را می‌دهد و دستور حزب و مکتب فوق برای ملا لازم الاجرا است.

۵ ـ به دستور حزب دمکرات کردستان کلیه اهالی کردنشین کردستان ایرانی بایستی تا آخر سال جاری کارت عضویت حزب دمکرات کردستان را دریافت و حتی در مناطق

---

۱. ابراهیم صحیح است.

کرمانشاه نیز این موضوع شروع گردیده است.

۶ـ نمونه‌ای از اسامی شاخه‌های اصلی حزب دمکرات کردستان که در تهران فعالیت می‌نمایند و از اهالی مهاباد می‌باشد به شرح زیر است.

الف ـ منیژه دختر قاضی محمد دانشجوی دانشکده ادبیات ب ـ عزیز نانوازاده کارمند پ ـ رحمان شریف‌زاده دانشجوی دانشکده (از اعمال سید عزیز گیلانی‌زاده) ت ـ عبدالرحمن جوانبخش کارمند بانک ساختمانی (برادر دلشاد معروف مهابادی) ث ـ ابراهیم فروهر کارمند دانشگاه تهران که پدرش به حبس ابد محکوم شده و از فعالین مهم و معروف است ج ـ فتاح لاوی دبیر فرهنگ و دانشجوی دانشگاه همچنین معلمینی که در سال گذشته از مهاباد به تهران منتقل شده‌اند و اکثراً در کرج، شمیران، شهر ری و غیره مشغول به کار می‌باشند.

آقایان فتاح لاوی، یوسف توحیدی و رحمان شریف‌زاده در آن اداره کل دارای سابقه بوده و منظور از معلمین که به کرج منتقل شده گویا سیف‌الله طاهری می‌باشد (موضوع گزارش ۱۲/۸۵۵۱ هـ ـ ۴۵/۶/۲۳)

۳۹۹

صفحه شماره یک از یک صفحه
نسخه شمار یک از دو نسخه

به: ۳۱۴	**از: ۲۱۲**
منشأ: یکی از اکراد سرشناس عراق مقیم بیروت	**منبع: ۲۱۲/۱**
تاریخ رسیدن خبر به منبع: ۴۵/۸/۱۵	**شماره گزارش: ۲۱۲/۹۰۳۷**
تاریخ گزارش: ۴۵/۸/۱۸	**پیوست: ندارد**

ملاحظات حفاظتی: ۵ـ ت
گیرندگان خبر: کل هفتم
موضوع: مسافرت حمید عثمان به سوریه

حمید عثمان ضمن ملاقات با خالد بکداش در سوریه، بکداش اظهار داشته است که حکومت سوریه در دست کمونیست‌ها است و بعثیها به عنوان پوشش بر سر کار مانده‌اند و تأکید کرد که ملا باید رابطه خود را با ایران قطع کند زیرا روابط مصر و سوریه

خوب است و در نظر است ناصریها و بعثیها و کمونیست‌ها عارف را یا مجبور به همکاری و یا ساقط و برکنار نمایند و گفت اگر ملا با ما یعنی کمونیست‌ها و بعثیها و ناصریها همکاری کند به اکراد عراق استقلال داخلی داده می‌شود و سپس شورش اکراد ایران را آغاز خواهیم کرد.

آقای کاظم‌زادگان
نظریهٔ ادارهٔ کل دوم و هفتم ناخوانا صحت و سقم و ارزیابی خبر مربوطه تهیه شود.

۴۰۰

صفحه شماره یک از دو صفحه
نسخه شمار یک از پنج نسخه
به: ۳۱۲ **از: ۴ ه**
منبع: سروری **تاریخ وقوع: ۴۶/۱/۱۰**
تاریخ رسیدن خبر به منبع: ۴۶/۱/۱۰ **شماره گزارش: ۳۱۶**
تاریخ گزارش: ۴۶/۱/۱۵
تاریخ رسیدن خبر به رهبر عملیات محل: ۴۶/۱/۱۲
موضوع: کنفرانس حزب پان ایرانیست در شهرستان نقده

در مورخه ۴۶/۱/۱۰ کنفرانس حزب مزبور به وسیله اعضاء حزب و با شرکت ۵۰۰ نفر از اهالی نقده و اشنویه در سالن سینما برگزار و اعضاء به شرح زیر سخنرانی می‌نمایند.

۱ـ در آغاز کنفرانس، نیایش حزب قرائت می‌گردد

۲ـ محمد خادمی ورود اعضاء را به نقده خیرمقدم می‌گوید

۳ـ کمال‌الدین مدرسی در مورد روزنامه خاک و خون و این که روزنامه مزبور به منظور پشتیبانی از اکراد (آن سوی مرز) خدمات زیادی نموده ایراد می‌کند.

۴ـ محسن پزشکپور، اظهار می‌دارد نژادهای ایرانی که در سرزمین بزرگ ایران (از سلسله جبال هندوکش در افغانستان کنونی تا کرانه‌های فرات و از شمال قفقازیه تا سواحل جنوبی خلیج فارس زندگی می‌کردند در قلمرو ایران بود ضمناً عربها به کشور

ایران هجوم و چه ستم‌ها که به ایران کردند. قریب ۱۵۰ سال استعمارگران قسمتهایی از ایران را جدا نمودند. همین اکراد شمال که با دولت عراق نبرد و در جلوی گلوله دشمن جان تسلیم می‌کنند ایرانی و برادر ما هستند و کشور بیگانه به آنان حکومت و اکنون حزب پشتیبانی خود را از اکراد اعلام می‌دارد. خرابهای تیسفون که در کنار بغداد کنونی واقع شده و مهد تمدن و مقر فرمانروایی پادشاهان ایران بوده و اکنون ایرانیان زیادی چه (شیعه، سنی) در آن کشور زندگی و یک اقلیت عرب بر آنها حکومت می‌نماید و به آنها ظلم و ستم می‌کند. وظیفه حزب است که به پشتیبانی از اکراد قیام کنند. بحرین که استعمارگران آن را تصاحب نموده‌اند باید به ایران پیوند شود.

ای کردهای شرافتمند نقده و اهالی نوارمرزی ما باید از برادران کرد (آن سوی مرز) طرفداری کنیم. آقایان محترم که در این کنفرانس تشریف آورده‌اید حزب پان ایرانیست وظیفه خود را انجام داده و برای پشتیبانی از حقوق اکراد موضوع جنگ عراق را به سازمان ملل اطلاع داده که در این باره اقدامات برای جلوگیری از کشتارهای کردها به عمل آید و به حقوق آنها توجه شود. قبل از عید از طرف حزب سرور محمد رضا عاملی به شمال عراق رفته و در هفتمین کنگره پارت شرکت نموده و در این کنگره ملامصطفی بارزانی از زحمات و کوششهای حزب پان ایرانیست تشکر و قدردانی نموده و اضافه کرده حزب پارت و پان ایرانیست هدف مشترک دارد ضمناً کمکهایی که ملت ایران به اکراد نموده و خیلی ارزنده بوده و در قبال این کمکها به هر طریق در پس گرفتن بحرین جانفشانی خواهد کرد.

۵ـ دکتر لطفی از نقده مقاله‌ای درباره توصیف روزنامه خاک و خون و رهبران حزب پان ایرانیست قرائت نمود.

۶ـ دکتر محمدرضا عاملی تقریباً عین سخنرانی پزشکپور را تکرار کرد.

۷ـ دکتر هوشنگ طالع قطعه شعری به نام عقابان زاگروس قرائت و در مورد مجاهدات پیش‌مرگه‌ها بحث می‌کند.

۸ـ دکتر اسماعیل فریور قطعه‌ای به نام هفت پیمان قرائت که حاضرین در جواب سؤالات هفتگانه مشارالیه کلمه (ما) را با صدای بلندو با بلند کردن دست تکرار می‌نمایند. و سپس جلسه خاتمه می‌پذیرد.

ملاحظات:

۱ ـ نظریه منبع مراتب فوق صحت دارد ضمناً بیشتر سخنرانی‌ها پیرامون طرفداری از ملامصطفی و اکراد بوده است.

۲ ـ نظریه رهبر عملیات: نظریه منبع مورد تأیید است.

نظریه ۴ هـ ـ سایر گزارشات واصله حاکی است که در کنفرانس‌های حزب پان‌ایرانیست متشکله در نقده و اشنویه شعارهایی مبنی بر زنده باد ملامصطفی بارزانی ـ زنده‌باد حزب پان ایرانیست از طرف افراد شرکت‌کننده در کنفرانس داده شده که با توجه به خاطره بسیار تلخی که از قتل و غارت‌های این عناصر در منطقه وجود دارد شعارهای فوق و نحوه عمل حزب پان ایرانیست اثرات خوبی در طایفه قره پاپاق و سایر مردم غیر کرد نداشته نحوه کار حزب مذکور در این منطقه بسیار ظریف و حساس بوده با این که ایجاد ایدئولوژی حزب پان ایرانیست در مقابل ایدئولوژی کردیت ضرورت کامل دارد معهذا رل گردانندگان حزب پان ایرانیست بایستی تحت یک برنامه صحیح و دقیق انجام گیرد در غیر این صورت نتیجه معکوس حاصل خواهد شد.

در اجرای اوامر تیمسار مدیر کل یک نسخه از گزارش کنفرانس حزب پان ایرانیست در شهرستان نقده به استحضار ریاست بخش ۳۱۴ می‌رسد.

بخش ۳۱۲ ـ غفاری

۴۰۱

نخست‌وزیری
سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
سری ـ گزارش
دربارهٔ ـ ملامصطفی بارزانی

منظور. امتثال اوامر مبارک ملوکانه

سابقه. در شورای هماهنگی مورخه ۴۶/۱۰/۱۱ رده ۱ مرکز تیمسار فرماندهی ژاندارمری کل کشور ضمن ایراد مطلبی در زمینه عدم همکاری ارتش و ساواک با ژاندارمری که به عقیده ایشان نتیجه آن منجر به عدم پیشرفت فعالیت‌های گروههای

تعقیبی در قلع و قمع سلیمان معینی و عوامل وی شده است اشاره به حمایت معنوی ملامصطفی بارزانی از این گروه نموده و اضافه نمودند که برمبنای اطلاعات رسیده اعتماد دارند که ملا هر وقت بخواهد می‌تواند آنها را در داخل خاک عراق سرکوب نماید.

طبق اعلام ژنرال آجودانی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر (نامه شماره ۶۲۰/ژهـ ۴۶/۱۰/۱۶) صورتجلسه شورای هماهنگی (۴۶/۱۰/۱۱) رده یکم از شرف عرض ملوکانه گذشت و اوامر جهان‌مطاع ملوکانه در موارد متواریان ایرانی به عراق چنین شرف صدور یافت:

«سازمان امنیت به ملامصطفی ابلاغ نماید که متواریان ایرانی از قبیل سلیمان معینی معروف به فائق و عبدالله اسحقی معروف به احمد توفیق و سایر اتباع و پیروان آنها را که مشغول شرارت هستند هر چه زودتر دستگیر و تحویل نماید. در غیر این صورت بعد از این به گفته‌ها و اقدامات او اعتمادی نخواهد بود.

اینک با عرض مراتب فوق نامه واصله از ژنرال آجودانی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و همچنین صورتجلسه مورخ ۴۶/۱۰/۱۱ شورای هماهنگی رده ۱ مرکز از لحاظ مزید استحضار به پیوست تقدیم ضمناً مراتب به اداره‌کل دوم منعکس گردید.

(۱ـ کسانی راکه در سال جاری به وسیلهٔ بارزانی‌ها دستگیر و تحویل شده‌اند با ذکر اسامی و تاریخ و جرم قبلی آنها فوراً تهیه شود.)

(۲ـ در مورد دستگیری سلیمان معینی تلگراف شده است. ۴۶/۱/۱۹)

۴۰۲

نخست‌وزیری
سازمان اطلاعات و امنیّت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
سری ـ دربارهٔ (۶)
از : ۳۱۴ ـ تاریخ: ۴۶/۶/۲
دربارهٔ: ارتباط حزب دمکرات ایران با احزاب و دستجات دیگر

۲ ـ ارتباط حزب دمکرات کردستان ایران با جبهه ملی (این مسئله در گزارش اصلی به نام ارتباط حزب دمکرات کردستان ایران با جبهه ملی سابق عنوان گردیده است).

همانطور که استحضار دارند جبهه ملی از چندین حزب و دسته و جمعیت تشکیل گردیده و روشن نیست منظور گزارش دهنده کدام یک از این گروهها می‌باشد. در صورتی که مقصود جبهه ملی سابق باشد سوابقی در دست نیست معهذا برابر مدارک موجود در سال ۴۴ یکی از اعضای کمیته مرکزی و مسئول امور کارگری جامعه سوسیالیست‌ها (یکی از گروههای وابسته به جبهه ملی) یک نسخه پلی کپی شده از بیان نامه دومین کنگره حزب دمکرات کردستان ایران را در یکی از جلسات حوزه‌ای کارگری ارائه سه نسخه از آنها با دست رونویسی و عین آن به شخص ارائه‌دهنده مسترد می‌گردد. شخص مورد نظر شناسایی و دارای سابقه مضره نیز بوده است که تحقیقات معموله به منظور اطلاع از نحوه و چگونگی ارتباط این شخص با حزب دمکرات کردستان ایران ادامه دارد و مضافاً به این که یکی دیگر از اعضای همین جامعه که اهل نقده می‌باشد نیز با افراد حزب دمکرات کردستان ایران ارتباط دارد (این تماس هنوز از مرحله فکر و صحبت تجاوز نکرده) با توجه به وجود منابع ساواک در حزب دمکرات کردستان ایران این مراقبت هنوز ادامه دارد.

۳ـ ارتباط حزب دمکرات کردستان ایران با روحانیون (این موضوع در گزارش اصلی به عنوان آخوندهای مخالف انقلاب شاه و مردم ذکر شده که معلوم نیست منظور گزارش‌دهنده چه دسته و گروهی می‌باشد).

برابر سوابق موجود در اواخر سال ۴۴ احمد توفیق در آن موقع هنوز گرداننده اصلی و فعال حزب بود) در یکی از ملاقات‌های خود از سواره سکر (یکی از افراد فعال و مسؤول منطقه خانه که اینک دستگیر و در ندامتگاه به سر می‌برد) درباره ارتباط با افراد تابع آیت‌الله خمینی سئوال می‌نماید. نامبرده دو نفر از روحانیون منطقه نقده را معرفی و اضافه می‌کند که قرار است نماینده‌ای از طرف دو نفر مورد بحث برای مذاکره با شما (احمد توفیق) به عراق اعزام گردند. احمد توفیق اظهار می‌دارند اگر این ملاقات انجام پذیرد نتیجه‌ای خیلی عالی خواهیم گرفت. چون ضمن صحبت از نظریات همدیگر درباره ایران مطلع و متفقاً شروع به کار خواهیم کرد. متعاقب این خبر اقدامات عملیاتی دنبال و منبع توجیه گردید که بیشتر به هدف نزدیک و اطلاعات لازم را کسب نماید و

همزمان با این جریان بر اثر اقدامات ساواک احمد توفیق از نوار مرزی شاهنشاهی تبعید و تاکنون تحت نظر سران شورش می‌باشد و از آن طریق تا این تاریخ اقداماتی به عمل نیامده ولی روحانی مورد بحث چندین بار مسافرت‌هایی به قم و تبریز و تهران انجام و حتی یک بار با یکی از رهبران نهضت آزادی در زندان ملاقات که به علت زندانی بودن سوژه ادامه این ارتباط برابر سوابق موجود تاکنون عملی نگردیده است.

۴ ـ ارتباط حزب دمکرات کردستان ایران با روسای عشایر (این موضوع در گزارش اصلی سرکار سرهنگ مدرسی ارتباط مالکین و روسای عشایر که از اصلاحات ارضی ناراضی هستند، عنوان شده است) حزب دمکرات کردستان ایران مانند هر حزب و دسته دیگر به دنبال موقعیت‌های مناسب برای جلب افراد رفته و در هر زمان نیروی خود را متوجه نفوذ در طبقه‌ای می‌نماید. در اواخر سال ۴۲ و اواخر سال ۴۳ همزمان با اجرای قانون اصلاحات ارضی که طرح ضربت و دستگیری انجام و در حدود ۱۲۰ نفر از اعضای حزب دمکرات کردستان ایران بازداشت شدند تعداد قابل توجهی از مالکین نیز که قبلاً کمکهایی به ملامصطفی نموده بودند از ترس دستگیری به عراق متواری و در آنجا سران حزب به آنها نزدیک ولی موفق به جلب کشاندن آنها به سوی حزب نشده‌اند که پس از آن طی طرحهایی که به مرحله اجرا درآمد کلیه این گونه مالکین به کشور معاودت در حال حاضر نیز گاهگاهی اطلاعات جسته و گریخته‌ای که از حدود شایعه تجاوز نمی‌نماید مبنی بر ارتباط مالکین و روسای عشایر با حزب دمکرات کردستان ایران به ساواک و سایر دستگاه‌ها می‌رسد که در این باره نیز مراقبت مستمر و مداوم اعمال می‌گردد.

۵ ـ ارتباط حزب دمکرات کردستان ایران با متواریان ایرانی به عراق.

متواریان ایرانی به عراق شامل دو گروه می‌باشند. دسته‌ای افرادی هستند که به علت فعالیت به نفع حزب دمکرات کردستان ایران به عراق متواری و اینک به آن حزب وابسته‌اند. گروه دیگر افرادی هستند که به علل مختلف از قبیل قتل و راهزنی و بدهکاری به عراق متواری شده‌اند. چنانکه منظور گزارش شده گروه اول باشد که خود اعضای حزب دمکرات کردستان ایران در عراق و اصولاً حزب را تشکیل می‌دهند

چنانچه منظور گروه دوم باشد تعدادی از این افراد کمتر به فعالیت حزبی راغب و دسته‌ای از اینها نیز از طریق سرقتهای مسلحانه و راهزنی به فعالیت خود با حزب هماهنگی بخشیده‌اند.

۶ ـ فعالیت و ارتباط اهالی با نامبردگان و تردد عاملین آنها در سایر شهرستان‌ها به خصوص با عناصر مخرب جنوب ایران، این موضوع در صورتجلسه شورا (و حتی متواریان جنوب ایران (شاید) ارتباط داشته باشند) عنوان و در گزارش اصلی (بالاخره تماس غیرمستقیم با خائنین جنوب کم و بیش ارتباط داشته و سیاست‌های خارجی مخصوصاً سیاست مصر و عراق و سوریه از آنها پشتیبانی و تحریک می‌نمایند) ذکر شده است.

با استحضار این که بررسی مطالب به صورت فوق که منظور گزارش‌دهنده یا سازمان مربوطه نیست نتیجه‌بخش نمی‌باشد معهذا به طور کلی مراتب زیر از عرض می‌گذرد.
فعالیت و ارتباط اهالی با افراد حزب دمکرات کردستان ایران (پاراگراف اول همین بند) مطلبی تازه نبوده و این کار از بدو به وجود آمدن حزب به علل زیاد وجود داشته و به طور کلی حزبی مانند حزب دمکرات کردستان ایران بدون ارتباط با اهالی و اتکاء به آنها نمی‌تواند وجود داشته باشد ولی می‌توان اطمینان داد که در موقعیت فعلی با توجه به وضع از هم پاشیده حزب این ارتباط و تماس از هر زمانی کمتر بوده و حتی قابل قیاس با یک سال قبل نیز نمی‌باشد و تردد عاملین این حزب (پاراگراف دوم همین بند) نیز از آبادی‌های نوار مرزی تجاوز ننموده و به ندرت به حدود شهرها رسیده‌اند که آن هم با توجه به مدارک موجود به منظور دیدار زن و فرزند و بستگان و گاهاً جمع‌آوری اعانه برای امرار معاش و به طور اضطراری مقابله و زدوخورد با افراد ژاندارم بوده است.

در مورد ارتباط با عناصر مخرب جنوب و یا برابر اظهارات تیمسار ریاست سازمان اطلاعات و ضد اطلاعات ارتباط با متواریان جنوب (این موضوع خود دو مسئله متمایز را مطرح می‌سازد) به استحضار می‌رساند چه درباره ارتباط حزب دمکرات کردستان ایران با اعضای جبهه آزادیبخش خوزستان در جنوب ایران و چه در مورد ارتباط متواریان حزب دمکرات کردستان ایران با متواریان آزادیبخش خوزستان در عراق تاکنون

اطلاع مستندی به دست نیامده و موضوع تحت مراقبت می‌باشد.

نظریه و پیشنهاد

با عرض این که مطالب عنوان شده از طرف گزارش‌دهنده همان طوری که تیمسار ریاست ساواک در شورا مطرح فرموده‌اند مستند به سوابق و مدارک اداری و نظرات شخصی است چون از فعالیت ریشه‌داری در غرب و ارتباط با خائنین جنوب و مسائل دیگری اسم برده شده از طریق ژنرال آجودانی اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر یا به هر ترتیب که رأی عالی قرار گیرد ترتیبی اتخاذ شود که با وجود نفوذ منابع امنیت داخلی ساواک در این زمینه و سایر موارد مدارک و دلایل و شواهد بیشتری (بدون ذکر اسم منابع که مورد توجه تیمسار ریاست سازمان اطلاعات و ضداطلاعات می‌باشد) در اختیار ساواک قرار گیرد تا بررسی و دنبال سرنخهای به دست آمده بیشتر و بهتر نتیجه‌بخش باشد. ضمناً به منظور مزید استحضار از عرض می‌گذرد از آنجا که سیاست دولت مصر (مستقیم یا غیرمستقیم) تقویت و هماهنگی بخشیدن به فعالیت‌های مخالف دولت شاهنشاهی می‌باشد و اطلاعات مستند موجود ارتباط حزب دمکرات کردستان ایران با عوامل جلال طالبانی را که خود وسیله دولت عراق و مصر پشتیبانی می‌شود امری قطعی و مسلم ساخته و تقویت افراد حزب دمکرات کردستان ایران و اشرار و تجهیز این افراد نیز از این طریق عملی می‌گردد (این موضوع با وجود اهمیت بسیار در گزارش سرکار سرهنگ مدرسی مورد توجه قرار نگرفته است) به احتمال بسیار ضعیف در صورت پیشرفت حزب دمکرات کردستان ایران با جبهه آزادیبخش خوزستان امکان نزدیکی و همکاری (وسیله سیاست‌های بیگانه) مورد توجه خواهد بود.

رهبر عملیات کاظم‌زادگان

رئیس بخش ۳۱۴ مبینی

رئیس اداره یکم عملیات و بررسی. ثابتی ۴۶/۶/۵

مدیرکل اداره سوم. مقدم

اصل در ۱۴۱۷۱۱ در پرونده ۱۴۱۷۱۴ بایگانی شود.

۴۰۳

صفحه شماره یک از یک صفحه
نسخه شمار یک از چهار نسخه
به: ۳۱۴ از: ۱۲ هـ ب
شماره گزارش: ۱۲/۳۸۴ هـ ب تاریخ گزارش: ۴۶/۳/۱۴
منبع: به گزارش عقیدتی ۱۲/۳۸۶ هـ ب ۴۶/۳/۱۴ توجه فرمائید
تاریخ رسیدن خبر به منبع: ۴۶/۳/۱
تاریخ رسیدن خبر به رهبر عملیات محل: ۴۶/۳/۱۲

برابر اطلاع طرفداران فائق امینی حزب پارت دمکرات ایران یا حزب توده ایران یک جبهه واحد تشکیل داده‌اند و حزب توده ایران با آنها همراهی می‌کند همچنانکه جمال عبدالناصر به توده‌ای‌ها همراهی می‌کند. احمد توفیق که اسم خود را احمد کاکه جانی گذاشته نامه‌ای برای قادر تگرانی نوشته که از مفاد نامه‌اش استنباط می‌گردد قصد دارد او را مجدداً آماده همکاری با خود بنماید (مدت دو سال است قادر تگرانی با احمد توفیق ترک رابطه نموده و از امورات سیاسی کناره‌گیری نموده است) و همینطور معلوم می‌گردد که احمد توفیق در نزد ملامصطفی به طرفداران جلال طالبانی متهم شده است و اینطور که معلوم است ملا مصطفی از او خواسته است که بر علیه دسته فائق امینی اعلامیه‌ای انتشار دهد که آنها حزبی نیستند بلکه دزد و چته و راهزن هستند ولی احمد توفیق این تقاضا را قبول نکرد واز نشر اعلامیه مزبور خودداری نمود، و همین موضوع سبب شده که درنزد ملا مصطفی به مام جلالی متهم شود و گویا ملا مصطفی به او گفته است که شما هم در زیر و مخفیانه با آن‌ها همدست هستید.

جماعت فائق امینی حالا درایران در منطقه شنولاجان اقامت دارند ولی در عین حال با تمام‌کرد ایران رابطه دارند.

نظریه رهبر عملیات: بنظر می‌رسد خبر فوق صحت داشته باشد. بیک

۴۰۴

۳/۲۱
به: ۷۱۳
شماره گزارش: ۲۳۲/۴۸۹۱۳ تاریخ گزارش: ۴۶/۳/۱۸
گیرندگان خبر: ۲۱۳ ـ ۳۱۴ منبع: ۳۱۷
تاریخ رسیدن خبر به رهبر عملیات محل: ۴۶/۳/۳

مدتی است که دولت عراق به دستور عبدالناصر مشغول طرح نقشه‌های شیطان علیه

ایران و ملامصطفی شد و می‌خواهد با کمک جماعت طالبانی و بیگزادگان منطقهٔ نوار مرزی در عراق و حتی با نصب بیگزادگان ایرانی در داخل خاک ایران خرابکاری نماید. منظور اول دولت عراق و مصر برپا کردن شورش در ایران، دوم قطع ارتباط بین ملا مصطفی و ایران می‌باشد و همچنین ضمن تجمع قوای عربی جهت سرکوبی فلسطین می‌خواهند نفوذ ملک‌حسین را در اردن تضعیف نماید. دلایل زیر مؤید خبرفوق‌می‌باشد.

۱ ـ حادثه قتل اخیر یکنفر ایرانی در داخل مرز ایران و هیچ بعید نیست جماعت طالبانی که در بین شورشیان هستند مرتکب قتل فوق شده باشند.

۲ ـ در تاریخ ۴۶/۲/۲۲ دوازده نفر مسلح از توابع بیگزادگان طرفدار جماعت طالبانی و دولت عراق از منطقه سویل وارد منطقه بانه شده و با ژاندارم‌های ایرانی به زد و خورد پرداخته و در نتیجه یک نفر گروهبان ژاندارم به قتل رسیده است.

بدین جهت ملا مصطفی به کلیه مسئولین شهری دستور اکید جهت دستگیری هر یک از جماعت طالبانی و احمد توفیق و طرفداران دولت، که علیه ایران تخریبات می‌نمایند صادر نموده است.

ملاحظات:

نظر یک نفر ایرانی بدست سه نفر پیشمرگه بود، که یکی از آنها بنام ابراهیم نامه در زندان شورش در بنا؟؟؟ و دو نفر دیگر از آنها بنام یوسف و عزت متواری و خود را به آمر فوج معرفی و از آنجا رفته‌اند.

۴۰۵

نخست‌وزیری
سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
از: ساواک استان آذربایجان غربی
شماره: ۴۰۶۲/ه ـ تاریخ: ۴۶/۴/۲۲
پیرو: ۴۶/۴/۲۲
۲۰ ـ ۴ ـ ۴۶

تیمسار ریاست سازمان اطلاعات و امنیت کشور
(اداره کل سوم ۳۱۴)
درباره سالار حیدری

علاوه بر مواردی که طبق طرح قبلی از نامبرده استفسار و مشارالیه نیز با خط خود

نوشته و رونوشت آن ضمیمه نامه پیروی ایفاد گردیده مطالبی تکمیلی از نظر تشریح بیشتر گزارش وی وسیله رهبر عملیات بهره‌کشی که ذیلاً اعلام می‌گردد:

۱ ـ کنفرانس‌ها و جلساتی که تاکنون وسیله حزب دموکرات کردستان ایران در عراق تشکیل گردیده (با ذکر هدف و منظور، محل، شرکت‌کنندگان، نحوه تشکیل، نتیجه)

الف ـ کنگره دوم حزب دموکرات کردستان: که به منظور انتخاب رهبر و تثبیت مرکزیت حزب در سال ۱۳۴۲ در قریه سونی عراق تشکیل و از عده زیادی از نمایندگان مناطق مختلف ایران همچنین کادرهای حزبی وسیله نامه و پیغام دعوت شده و صدیق انجیری آذر ناظم جلسات کنگره بود و در این کنگره تنظیم نظام داخلی حزب و پروگرام حزبی وسیله صدیق تدوین و تصمیمات مهم کنگره در دفترچه‌ای به نام (بریارات کنگره) به چاپ رسید ولی چون شخصاً در آن کنگره شرکت نداشته لذا از اسامی شرکت‌کنندگان بجز عده معدودی کادرهای متواری اطلاعی ندارد.

ب ـ کنفرانس دوله رقه که در سال ۱۳۴۵ به منظور سروسامان دادن به وضع حزب دموکرات کردستان بنا به دعوت سلیمان معینی در دوله رقه تشکیل گردید در این جلسه صدیق انجیری آذر به علت مفقود شدن و ملا سید رشید به علت نبودن احمد توفیق در جلسه و عده دیگر از کادرها شرکت نداشتند، در این جلسه کمیته‌ای برای تدارک کنفرانس انتخاب و قرار شد تا سه ماه دیگر کادرهای حزبی به مناطق عمل خود رفته و فعالیت نمایند ولی در حقیقت تشکیل جلسه دوله رقه به منظور بررسی قتل صدیق و کشته شدن نحو پاشایی بود که در خاتمه جلسه نامه‌ای به عنوان ملا مصطفی بارزانی نوشته شد که همه امضاء کردند و مضمون آن کوشش جهت پیدا کردن صدیق انجیری بود ولی ملا مصطفی جوابی نداد (نامه وسیله فایق به ملا داده شد)

پ ـ کمیته انقلابی حزب دموکرات کردستان.

که پس از خاتمه جلسه دوله رقه علیه تصمیمات سلیمان معینی در اطراف خلان تشکیل و اعضای آن عبارت بودند از: سالار حیدری، ستارمامدی، ملاعبداله عبداللهی، سعید کوهستانی، محمد امین سراجی اقدم، اسماعیل شریف‌زاده که پس از مدتی در نتیجه اقرار ملا عبدالله عبداللهی مبنی بر همکاری با ساواک ستار مامدی بشدت ترسید، و از ادامه تصمیمات خود منصرف گشتند.

تشکیل جلسات فوق مشروحاً در پیوست نامه پیروی شرح داده شده است.

۲ ـ رابطین حزب دموکرات کردستان بین ایران و عراق.
ارسال نامه‌ها و پیغام‌های شفاهی بین افراد حزبی اغلب وسیله قاچاقچیان و افراد بی‌سواد انجام گرفته ولی در مواقع ضروری کادرهای حزبی شخصاً به منطقه مورد نظر عزیمت و هر کادر مسئول: افراد زیردست خود را که با وی ارتباط مستقیم دارند می‌شناسد و از همکاران و رابطین سایر اعضاء کمیته اطلاعی ندارد.

۳ ـ مأموریت‌های حزبی که تاکنون انجام داده.
اول در سال ۴۴ به اتفاق نحوپاشایی و ملا اسماعیل به ایران آمد و مدت سه ماه در منطقه شکاک بود، سپس به اتفاق ملا اسماعیل از طریق مرگور به عراق مراجعت و در همان سال مجدداً از همان راه به برادوست رفته و پس از اخذ /۲۰۰۰ تومان از نحو به عراق مراجعت و پول را به صدیق داده است.

دوم ـ در بهار سال ۴۵ چون از نظر داشته جهت معالجه چشم به تهران برود لذا صدیق انجیری آذر به طور مخفیانه آدرس و مشخصات شخص بخصوصی را در تهران به وی داده که پس از تماس آن شخص هم آدرس شخص دیگری را در اهواز بـه او بـدهد و مأموریت وی تشریح وضع حزب دمکرات کردستان و دریافت جواب بوده است.

سوم ـ به اتفاق ملاعبدالله عبداللهی از طریق مرگور به ییلاق آمده و به تنهایی به برادوس رفته و پس از ملاقات و دلداری مادر نحو مجدداً به ییلاق آمده و با عبداللهی به عراق می‌روند.

چهارم ـ به همراهی سنار مامدی از طریق مرگور به برادوست رفته و سپس طبق طرح نقشه قبلی مخفیانه و بدون اطلاع سنار به مهاباد آمده و تقاضای تأمین می‌نماید.

۴ ـ دوستان مورد اعتماد و حزبی وی:
محمدامین سراجی اقدام و اسماعیل شریف‌زاده که فعالیت حادی بر علیه دولت نداشته و متمایل به بازگشت به وطن می‌باشند.

۵ ـ دوستان و طرفداران احمد توفیق (کادرهای مؤثر حزبی)
۱ ـ امیر قاضی ۲ ـ سیدرسول دهقان ۳ ـ ملاسید رشید ۴ ـ عبدالله ملاعثمان ۵ ـ ملا محی‌الدین (حکیم) ۶ ـ مراد رسول علی لیلان ۷ ـ مراد حاصل علی لیلان ۸ ـ ریبوار ۹ ـ سالار هورامانی ۱۰ ـ حسن توفیق (برادرزاده عباس) ۱۱ ـ غفور و کاروخ خواهرزادگان احمد توفیق ـ به اضافه عده‌ای پیش مرگه که در نیروهای شورشی ادغام شده‌اند.

۶ـ دوستان و طرفداران فایق

۱ ـ عبدالله معینی (برادرش) ۲ ـ ملامحمود زنگنه ۳ ـ محمد قادری (هلمت) ۴ ـ سعید کور ۵ ـ رسول پیشنمازی گروهبان فراری ۶ ـ منتقم قاضی ۷ ـ مامند (قادر) قاضی ۸ ـ ملاقادر لاچینی ۹ ـ ملااحمد شلماشی ۱۰ ـ ملابایز (ملاکمال) ۱۱ ـ حسن رستگاری و عده‌ای پیش مرگه

۷ـ افراد حزبی بی‌طرف

۱ ـ اسماعیل شریف‌زاده ۲ ـ محمدامین سراجی اقدام ۳ ـ ملامحمد قره قشلاقی ۴ ـ میرزا احمد بانه‌ای ۵ ـ خلیل شوباش

۸ ـ اسلحه‌های متفرقی که در دست افراد حزبی موجود می‌باشد یا از قبل و وسیله احمد توفیق و فایق تهیه شده یا با پول خود خریداری نموده‌اند ولی قرار بوده که از طرف دولت عراق به آنها کمک بشود که در اثر دستگیری منتقم قاضی کلیه نقشه‌های آنها به هم خورد.

۹ ـ محل تأمین وسائل و لوازم چاپ روزنامه (روز) و سایر نشریات حزب دمکرات کردستان اغلب وسائل دستگاه پلی کپی حزب دمکرات کردستان ایران که در اختیار حزب پارت دمکرات عراق بوده و در مکتب سیاسی در (رزا) نگاهداری می‌شده چاپ و منتشر گردیده (توضیح آنکه دستگاه مذکور وسیله فایق از مکتب سیاسی تحویل و به کلاله آورده شده بود) ولی چون ملامصطفی ظاهراً به این موضوعات توجه ندارد لذا نمی‌شود اظهار نظر کرد که آیا نامبرده از چاپ روزنامه وسیله فایق اطلاع داشته است یا خیر؟

۱۰ ـ نحوه تماس حزب دمکرات کردستان با اکراد خارج مانند: تشکیلات اکراد اروپا و دانشجویان کرد و اکراد کمونیست اروپای شرقی:

حزب دمکرات کردستان تماس محسوس و قابل توجهی با اکراد خارج نداشته فقط بعضاً که عصمت شریف به عراق می‌آمده فایق یا احمد توفیق به طور ظاهری با وی تماس می‌گرفته‌اند ولی در این اواخر تماسهایی با حزب کمونیست برقرار نمودند که کریم حسامی به منظور تماس با حزب به بغداد آمده بود و نامه فایق خطاب به وی مؤید این نظریه می‌باشد.

۱۱ ـ در مورد دلایل ارتباط مراد شیرز و سارقین مسلح منطقه با احمد توفیق

قبل از کشته شدن صدیق انجیری آذر دو نفر سارق مسلح از همکاران مراد شیرز به نامان ملا اسماعیل اهل لاهیجان که در حال حاضر با پیش مرگه‌های ایرانی در سنگسر می‌باشد و شاتمان (نام مستعار) اهل گورک که از همکاری با مراد شیرز پشیمان شده بودند در دربند نزد صدیق آمده و کتباً اعتراف نمودند که احمد توفیق مستقیماً آنها را اداره می‌نموده و این مدارک کتبی که خود مؤید همکاری و ارتباط احمد توفیق با مراد شیرز بود پس از کشته شدن صدیق مفقود گردید.

۱۲ ـ نحوه چاپ روزنامه (تیشک) و علت آن

روزنامه تیشک وسیله کمیته انقلاب حزب دمکرات تدوین و وسیله سنار مامدی به کمونیست‌های عراق در قریه (گله) داده شد که پس از چاپ آن وسیله همین کمیته تعدادی از آن منتشر گردید.

رئیس ساواک استان آذربایجان غربی ـ صیادیان

(گیرنده ـ ریاست ساواک مهاباد جهت اطلاع)

۴۰۶

نخست‌وزیری
سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
شماره ۶۵۷۵/هـ ـ تاریخ ۴۶/۶/۱۸
(سابقه) عطف ۳۱۴/۲۶۸۲۳ ـ ۴۶/۵/۱۱

تیمسار ریاست سازمان اطلاعات و امنیت کشور
اداره کل سوم (۳۱۴)

حزب کمونیست عراق که مرکز تشکیلات کردستان آن در قریه (درگله) می‌باشد از دو سال قبل وسیله فایق و محمد امین سراجی اقدم با حزب دمکرات کردستان تماس مستقیم داشته و شورشیان عراق از این موضوع مطلع نبوده‌اند ولی در صورت اطلاع ملامصطفی از روابط این دو حزب تصور نمی‌رود هیچگونه عکس‌العملی نشان دهد. کما این که از چاپ روزنامه روژ در درگله اطلاع داشته‌اند.

رئیس ساواک استان آذربایجان غربی
صیادیان

(بهره‌برداری شود.)
(رونوشت تهیه و در پرونده‌های، سراجی اقدم و سلیمان معینی بایگانی شود.)
(بهره‌برداری شد و روی پروندهٔ کلاسهٔ ۷۶۸۱ و ۱۷۱۳۷ بایگانی شد.) ۶/۲۸

۴۰۷

وزیر کشور
۳/۵۴۱/۸۴/م ـ (محرمانه)
۲۸۸۲/م
۴۶/۸/۲

جناب آقای نخست‌وزیر

طبق اعلام استانداری کرمانشاهان مستند به گزارش مورخ ۴۶/۷/۲۴ فرمانداری پاوه چند روز قبل بین طرفداران ملامصطفی بارزانی و جلال طالبانی رهبر حزب پارت عراق اختلاف حاصل و بین طرفداران جنگ شروع شده است. دو نفر از مجروحین برای معالجه به کرمانشاه اعزام و یک نفر مجروح در حین اعزام در نوسود فوت نموده است. مراتب جهت استحضار و پیش‌بینی‌های لازم به مقامات ذی‌ربط اعلام گردیده است.

با تقدیم احترام
عبدالرضا انصاری
وزیر کشور

محرمانه
(ملاحظه شد، غلامرضا نیک‌پی ـ ۴۶/۸/۳)

۴۰۸

طبقه‌بندی حفاظتی
گزارش خبر
صفحه شماره یک از یک صفحه
نسخه شماره‌از هشت نسخه
به ۷۱۳ از ۲۳۲
شماره گزارش ۲۳۲/۴۹۸۲۴ تاریخ گزارش ۴۶/۵/۱۱
گیرندگان خبر ۳۱۴ ـ ۲۱۳ منبع ۱۶۶۰
موضوع: افتادن مدارک قرارداد متواریان ایرانی به دست شورشیان

۱ ـ مدارکی از قرارداد متواریان ایرانی با دولتهای مصر و سوریه و عراق به دست

شورشیان منطقه ماوت افتاده که طی آن توافق شده هر گاه متواریان موفق به تصرف مهاباد و بانه شوند سه دولت فوق شورشیان ایرانی را به رسمیت بشناسند و به آنها کمک کنند و در این قرارداد به مراد شیرز لقب مراد شورش داده شده است.

۲ ـ بانی این جریان منتقم قاضی و فرمانده لشکر یک اربیل بوده که ملامصطفی پس از آگاهی از جریان منتقم را دستگیر و نامبرده را پس از اعتراف به ایران تحویل داده است.

نظریه ـ بند ۲ صحیح است و منتقم قاضی با مقامات دولتی عراق ارتباط داشته درباره بند ۱ موضوع حائز اهمیت و قابل بررسی است.

نظریه رئیس ساواک آقای کاظم‌زادگان

در زمینهٔ بند (۱) از اداره‌کل دوم خواسته شود تا ترتیبی ولو مذاکره با ... بر اخذ مدارک اقدام و ارسال نمایند و .... دیگر را گزارش دهند و در .... منتقم قاضی مذاکره .... ۵/۱۷.

رونوشت به پرونده‌های منتقم قاضی و...
فعالیت عوامل عراقی در ایران ضمیمه شد.

۴۰۹

به: ۷۱۳
از: ۲۱۳
شماره گزارش ۲۱۳/۱۶۱۶۹
تاریخ گزارش ۴۶/۱۲/۱
گیرندگان خبر ۲۱۴

اختلاف نظر و دودستگی بین فرماندهان نظامی شورشیان و رؤسای حزبی طرفدار ملامصطفی بر اثر عدم اطاعت و اجرای دستورات ملامصطفی از طرف بیک‌زادگان و رؤسای عشایر منطقه پدید آمده است. با توجه به برنامه فعالیت‌های مضره‌ای که جماعت طالبانی و حزبیهای متواری ایرانی قرار است با پشتیبانی دولت عراق در بهار سال آینده در نوار مرزی بنمایند برای خنثی کردن نقشه آنها پیشنهاد گردیده که شفیق‌آقا به آن منطقه اعزام گردد چون در بیک‌زادگان و رؤسای عشایر نفوذ دارد.

۴۱۰

طبقه‌بندی حفاظتی
گزارش خبر
نسخه شماره یک از هشت صفحه
به ۳۱۴ **از ۱۳**
شماره گزارش ۶۹۷۶ **تاریخ وقوع ۴۶/۱۱/۲۳**
تاریخ گزارش ۴۶/۱۲/۶ **تاریخ رسیدن خبر به منبع ۴۶/۱۱/۲۲**
منبع ۹۹۴ **ملاحظات حفاظتی ۴۶/۱۱/۲۹**
منشأ گزارش عملیاتی خبر رجوع شود
موضوع: مخالفت حزب منحله توده با شورش کردستان ایران

دولت شوروی مسئله شورش در کردستان ایران را یک مسئله‌چینی تلقی نموده و مقامات شوروی در حال حاضر نسبت به فعالیت متواریان مسلح در ایران خوشبین نیستند.

و به منظور این که به اعمال خلاف سلیمان معینی خاتمه داده شود دکتر رادمنش، رحمان قاسملو، کریم حسامی از طرف حزب منحله توده مأموریت پیدا می‌کنند که به بغداد مسافرت و ضمن تماس با سلیمان معینی به این موضوع فیصله داده شود. لذا نامبردگان فوق در بغداد با سلیمان معینی ملاقات و به او توصیه می‌کنند در حال حاضر نباید در ایران شورش برپا شود و بایستی ترتیبی دهد که به عراق مراجعت و در آنجا اقامت نماید. سلیمان معینی و محمدامین سراجی اقدم قول می‌دهند چنانچه ملامصطفی آنان را عفو کند مراجعت خواهند کرد. در غیر این صورت بدون این که با مقامات انتظامی برخورد نماید در ایران باقی می‌ماند.

ملاحظات:

نظریه منبع: به احتمال قوی خبر فوق صحت دارد.

نظریه رهبر عملیات: خبر فوق بعید به نظر نمی‌رسد.

نظریه ۱۲: خبر فوق مقرون به صحت به نظر می‌رسد.

نظریه ۴ هــ با توجه به روش کلی حزب توده خبر فوق صحیح به نظر می‌رسد. ـ دلیل نظر دولت شوروی این است چون شوروی طرفدار ملامصطفی است، مخالفین را طرفدار ... قلمداد می‌نماید.

۴۱۱

خیلی محرمانه
شماره ۴۶/۱۲/۲۳
۲۲۱۰/۱/۶۶

اطلاع واصله از کردستان حاکی است

۱ ـ کمیسیونی از طرف جلالی‌های بکره‌جو به دستیاری قاعد فرقه به منظور کمک کردن به حزب دمکرات ایران تشکیل شده و نماینده دولت سوریه و دولت مصر و نماینده حزب تحریر فلسطین و الجزایر و نماینده پیک ایران هم در این کمیسیون شرکت دارند و حتی شخص فایق امین و یک نفر به نام سیدعلی ناظم نماینده احمد توفیق حضور داشته‌اند و تصمیماتی مبنی بر کمک به ایرانیان از نظر مسکن برای زیست زمستانی و کمک در فصل بهار وسایل جنگی با همکاری دولت عراق و سوریه و حتی حزب توده عراق و پیک ایران گرفته شده است.

در حال حاضر عده‌ای برای تنظیم این برنامه در فعالیت هستند و دو نفر مصری و یک نفر از ایل قشقایی که چشمش نیز معیوب است با آنان همکاری دارند و روزی دو ساعت به این عده تعلیمات جنگهای پارتیزانی و فعالیت‌های سیاسی و نحوه چاپ کردن نشریات را می‌دهند و این نشریه نامش خرید خورشید نو یا طلوع خورشید نو کردستان ایران است.

۲ ـ تاکنون دو مرتبه کمکهایی برای ایرانیانی که در بکره‌جو و کفری هستند رسیده است و شایع شده بود که این افراد از بکره‌جو و کفری رفته‌اند ولی تماما در کفری می‌باشند و تاکنون وعده‌هایی به آنان داده شده و حتی موقعی که ملامصطفی بارزانی در ماوات بوده این افراد فرصت را غنیمت شمرده با دو نفر مصری و نماینده پیک ایران به نواحی پنجوین و مریوان آمده‌اند.

۳ ـ طبق اظهارات یکی از افراد حزبی برای این که عوامل مذکور نقشه‌یی برای جنگهای پارتیزانی و مناطق سوق‌الجیشی در مرزهای ایران و عراق نمی‌کنند خود فایق امین با ۵ نفر مصری که نقشه‌برداری می‌کرده مدت یک ماه در آن طرف مرزهای مریوان مشغول نقشه‌برداری بوده‌اند.

۴ ـ نماینده پیک ایران مدت چهار روز مهمان بوده و حتی یک نفر به نام حمزه عبدالله به نماینده پیک ایران وعده داده است که اخبار حزب توده ایران و حزب دمکرات ایران

را برای وی بفرستد.

۵ـیک نفر از پشتدری‌ها در بکره‌جو کارهای مربوط به فایق و احمد توفیق را از طریق حکومت عراق به عهده گرفته است و یک نفر دیگر به نام صلاح محمد خانمشی مصری است رابط بین مقر (بکره‌جو) و مقر تازه‌ای که (به نام ایران آزاد) در مصر تشکیل شده به عهده گرفته است و تمام این عوامل در بکره‌جو نام مستعار برای خود تعیین نموده‌اند.

۶ـکمیسیون دیگری که در آن نمایندگان احزاب سری ایران و عراق و نماینده حزب توده ایران در محلی که در سلیمانیه برای آنان تعیین شده بود مهمان بوده‌اند و نمایندگان کرد هم از تمام نواحی آمده بودند. از بانه قریه ابوالحسین پسر کدخدا مینه (حوزه پاسگاه ژاندارمری انجینه) از قریه مالته شخصی به نام علی ملامینه (حوزه پاسگاه انجینه) از اشترمل یک نفر که هویتش معلوم نشده (حوزه پاسگاه کانی دزدان) از قریه نجنه بالا یک نفر از یزدان (حوزه پاسگاه گرماب یک نفر)

از گرماب یک نفر که خواهرزاده ملاابوبکر و حمه لیلی که نماینده خاص ملاابوبکر است و فقیه عبداله عموزاده ملاابوبکر از سوته یک نفر به نام حاجی علی (حوزه پاسگاه زروار)

این اشخاص نماینده کمیته‌های مرکزی و ناوچه‌های حزبی بوده است که برای معلوم کردن مسئولین تازه بوده است و در این جریان حاجی علی نامبرده بالا در مسافرخانه شیری سلیمانیه با یک عده ملاقات‌هایی کرده است.

۷ـتاکنون محمد میرزا مشهور به محمد نیزه روی اهل و ساکن نجینه بالا دو الی سه مرتبه بعد از ماه رمضان به بکره‌جو سلیمانیه رفته است.

۸ـملا رسول شاماتی سرپرستی لق چهار دمکرات را که طرفدارانش بیشتر در نجنه بالا و پاوین و نجنه پایین هستند به عهده گرفته و این شخص در سلیمانیه دیده شده و خیال حرکت به طرف کفری را داشته است.

۹ـبیست روز بعد از ماه رمضان دو نفر اهل نقده از طریق کانی دزدان به سلیمانیه وارد شده و معلوم گردید که این دو نفر از عوامل حزب توده وسط یعنی طرفداران توده چین بوده‌اند و برای تماس با حزب توده عراق و حزب پارت و حزب دمکرات که به قول خودشان از یک سیاست پیروی می‌کنند ملاقات‌هایی به وسیله نماینده پیک ایران و یک

نفر به نام حمزه عبدالله نموده‌اند. اسم یکی از این دو نفر که گویا سالم عبدی بوده به اسم زوار از ایران خارج و در نزدیکی‌های سلیمانیه با دو نفر ملاقات و به وسیله این دو نفر به شهر رفته است.

۱۰ ـ یک نفر به نام سعید محمود در قریه السبا نزدیک سلیمانیه هر نوع پیامی از طرف حزب باشد فوراً به محلهای مربوطه می‌رساند و این شخص با شخص دیگر به نام توفیق مصطفی که خانه‌اش در نزدیکی سینک است و از طرفداران احمد توفیق است و مربوط به قادر تگرانی است که آن هم از اول جمهوری عراق تاکنون با احمد توفیق و یارانش همکاری دارد و حتی بنابه توصیه او هر سال صدها بار کالاهای قاچاق و اسلحه به مهاباد می‌فرستد که برایش بفروشند و با عوامل دمکرات مکاتبه دارند.

۱۱ ـ در بغداد و سیله عوامل مصری کلاسی به نام ایران آزاد دایر نموده‌اند که روزی سه ساعت به عده‌ای تعلیمات (تعلیماتی)

داده می‌شود.

اصل در پرونده ۱۴۲۰۱۳ می‌باشد

۱۴۱۷۱۱

۴۱۲

یزد به یزد شماره ۱/۸ کلمه ۱۱۰ تاریخ ۴۸/۱/۶

حضرات اجل جناب آقای فرمانداری کل یزد رونوشت روزنامه ناصر رونوشت روزنامه ملک

در این موقع که با اصلاح قانون اساسی دولت جمهوری عراق به حفظ حقوق سیاسی اکراد آریایی و اعزام نمایندگان اکراد به نسبت جمعیت آنها به پارلمان عراق به مبارزات ۹ ساله خاتمه داده شده کشاورزان شاهدوست دهستان کذابات بخش خضرآباد بسیار خوشوقت و مسرورند استدعا دارد مراتب خرسندی آنها را از توفیق‌های قابل توجه اکراد آریایی به استحضار ریاست محترم دولت برسانند.

از طرف اهالی کذابات

محمدعلی توکلی، عباس فلاح مغوض، حسن رجائی، سیدمحمد ویزی، محمد ناصح

۴۱۳

درود به قهرمانان دلیر آریانژاد کرد

در این تنگنای حق و حق‌طلبی و کسادی بازار آزادگی و آزادمنشی و در این دنیای پرآشوب و پردغدغه و با التهابی که از جنوبی‌ترین سواحل شرقی آسیای بزرگ تا قبل ملت آمریکای لاتین و از شمال اروپا تا جنوب قاره سیاه همه جا صاحبات قدرت و ارباب زر و زور برای اطفاء تمنیات توسعه‌طلبانه خویشتن صدای حق‌جویان و فریاد حق‌گویان را با آتش مسلسل خاموش می‌سازند. پایداری و پایمردی و رزمندگی آزادمردان آریانژاد کرد که تا سرحد پیروزی پیش رفته‌اند مورد اعجاب و تحسین جهانیان خواهد بود. نه سال فداکاری و جانبازی برای احقاق حق و استیفای منابع و حقوق از دست رفته در قلمرو حکومت رعب و هراس و در سرزمین کودتاخیز و حادثه‌آفرین عراق برادران کرد ما که خون پاک نژاد سرافراز آریایی در عروق آنان جاری است ملت قهرمان خود را در رفیع‌ترین قلل افتخار سطح جهانی قرار داده است. اکنون که هم‌نژادان سربلند کرد مادر فرامرز ایران عزیز پس از نه سال جانبازی‌های دلیرانه و فداکاری‌های قهرمانانه توانستند نیروهای اهریمنی حکومت قانون‌شکن عراق را منکوب و تسلیم اراده مقاوم و پایدار خود سازند همه آزادگان و حق‌طلبان جهان را غرق مسرت و خشنودی نموده است.

آزادمردان آریانژاد کرد سرانجام توانستند پس از ۹ سال کوشش جانبازانه و تلاشهای فداکارانه سهم قابل توجهی از منابع نفت عراق را به خود اختصاص داده و با تغییر قانون اساسی عراق یک پست معاونت ریاست جمهوری را به دست آورده و نسبت به جمعیت اکراد نمایندگان کرد را به پارلمان آن کشور گسیل دارند.

آرزو داریم این تحول جدید جلو بسیاری از خلافکاری‌های دولت عراق و نارواییهایی که به ملت دوست و همسایه ما روا می‌دارند سد کرده و ملت عزیز و هم‌کیش و هم‌مرز ما برادران عراقی از این پس به کمک اکراد دلیر و قهرمان روی آسایش و آزادی و آبادی را مشاهده نمایند.

بیست هزار نفر افراد عضو جامعه اصناف و پیشه‌وران حوزه فرمانداری کل یزد همگام و هم‌صدا با همه ملت شریف ایران و همه مردم آزاده جهان این پیروزی درخشان را به ملت دلیر و قهرمان کرد و همه ملتهای آریانژاد جهان و آزادیخواهان گیتی تبریک

گفته و از خداوند متعال مسئلت داریم ما را در تحت رهبری خردمندانه و با تعالیم عالیه پیشوای بلند اندیشه خود شاهنشاه آریامهر موفق دارد تا بتوانیم بیش از پیش در عرصه پهناور گیتی پاسدار مبانی صلح جهانی گشته و مدافع حقوق مردم آزاد جهان گردیم و سهم بیشتری را در راه خدمات انسانی به عهده گرفته و هر روز شاهد پیروزی‌های ملت آزاد شده و از بند رها گشته گردیم.

جاوید شاهنشاه آریامهر پاینده ایران پیروز باد صلح و آزادی

۴۱۴

رونوشت گزارش خبر شمارهٔ ۲۰/۴۲۶ و ـ ۴۸/۵/۱۸ و ۲۰/۱۴۹۹۶ هـ ۳ ـ ۴۸/۵/۲۱
منبع اتفاقی....
موضوع عطف به ۲۰/۱۲۶۰۸ هـ ۳ ـ ۴۸/۲/۳

(پرونده آقامصطفی خمینی)

در عراق شایع است که ملامصطفی بارزانی در نظر دارد که در اوایل پاییز سال جاری (حکومت عراق آزاد) را در عراق اعلام نماید. ضمناً گفته می‌شود که ملامصطفی بارزانی این موضوع را وسیلهٔ پیکی به آیت‌الله سیدمحسن حکیم در میان گذاشته ولی تاکنون پاسخی دریافت ننموده است. عقیدهٔ عده کثیری از مردم عراق بر این است که در صورتی که ملامصطفی بارزانی اقدام به چنین عملی نماید عده زیادی از رجال عراق هم با نظر وی موافق خواهند بود.

۴۱۵

طبقه‌بندی حفاظتی ـ خیلی محرمانه
گزارش خبر
صفحهٔ یکم ... از دو صفحه
نسخهٔ شمارهٔ دو از هشت صفحه

۱ ـ به ۳۱۲
۲ ـ از ۲۰/۲۵ه
۳ ـ شماره گزارش ۲۰/۳۱۳۵۹ه م
۴ ـ تاریخ گزارش ۴۸/۸/۲۶
۷ ـ منبع ۳۶۸
۸ ـ منشأ به گزارش عملیاتی خبر توجه نمایند.
۹ ـ تاریخ وقوع ۴۸/۸/۲۱
۱۰ ـ تاریخ رسیدن خبر به منبع ۴۸/۸/۲۱

۵ ـ پیوست .... ۱۱ ـ تاریخ رسیدن خبر به رهبرعملیاتی محل ۸/۲۴/
۶ ـ گیرندگان ۳۱۱ ـ ه ۱۰ ۱۲ ـ ملاحظات حفاظتی

موضوع: اظهارات عارف پاینده در مورد فعالیت‌های چریکی در کردستان عطف...... پیرو

عارف پاینده در مورد مرتضی بیوک افشاری اظهار داشت؛ اگر ثابت شود آن عده که پس از بازداشت ۲۴ ساعته افشاری دستگیر شده‌اند در کار تشکیلاتی با افشاری بوده‌اند و در انتشار اعلامیه با وی همکاری داشته‌اند افشاری صددرصد پلیس است. پاینده در مورد نحوهٔ اعتصاب هنرسرای عالی نارمک گفت چند اعلامیه منتشر شده است و گویا در یکی از این اعلامیه‌ها افشاری دست داشته است. وی افزود: دانشکدهٔ پلی‌تکنیک هم اعتصاب کوتاهی به صورت محدود داشته است و اضافه کرد در کُردستان ایران نهضتی آغاز شده که نهضتی چینی است و اصیل است و تذکر داد که این نهضت با ائتلاف کومله و فرقهٔ دمکرات و حزب توده که چند سال پیش انجام شده و بدون نتیجه متلاشی گردید فرق می‌کند و نیز بین این نهضت با ملامصطفی بارزانی هیچگونه تماس نیست و افراد این نهضت ملامصطفی را مرتجع می‌دانند. ضمناً کوهنوردی در کوههای کرمانشاه به علت وجود نهضت جدید کُردی در ایران ممنوع است...

۴۱۶

۱ ـ به ۳۱۴ ۷ ـ منبع ۲۳۲
۲ ـ از ۲۳۲ ۸ ـ منشأ...
۳ ـ شماره گزارش ۲۰۷۴۷ ـ ح ۲۳۲/۱۲ ۹ ـ تاریخ وقوع ۴۸/۱۱/۲۰
۴ ـ تاریخ گزارش ۴۸/۱۲/۵ ۱۰ ـ تاریخ رسیدن خبر به منبع ۴۸/۱۱/۲۰
۵ ـ پیوست ۱۱ ـ تاریخ رسیدن خبربه رهبر عملیات محل ۴۸/۱۱/۲۱
۶ ـ گیرندگان ۲۱۲ ـ ۷۱۳ ۱۲ ـ ملاحظات حفاظتی

خیلی محرمانه

جلسهٔ حزبی

سعید فیلی، در جلسهٔ حزبی اظهار داشته من خودم ایرانی‌الاصل هستم و می‌دانم که سیاستی را که دولت ایران اجرا می‌کند به مصلحت جبهه ملی تمام می‌شود و همیشه از ریسمان سیاه و سفید می‌ترسد و چنانچه ملامصطفی با دولت عراق صلح کند ما

می‌توانیم در ایران خرابکاری نماییم.

نظریه رهبر عملیات: ۲ ـ مطرح شدن مطالب فوق در جلسهٔ مزبور به احتمال قوی صحت دارد.

نظریه رهبر عملیات: ۱ ـ تعیین صحت و سقم خبر فوق احتیاج به تحقیق بیشتر دارد.

نظریه رئیس بخش: نظریه فوق مورد تأیید است.

نظریه رئیس ساواک: نظریه بالا مورد تأیید است.

نظریه بخش ۲۳۲: هرگونه خبری در این زمینه متعاقباً اعلام می‌گردد.

به استحضار ریاست بخش ۳۱۲ ....

ساعت ۱۲۳ تاریخ ۳/۵ سال ۴۸

بخش ۳۱۴

۴۱۷

خیلی محرمانه

طبقه‌بندی حفاظتی

گزارش خبر

۱ ـ به ۳۱۲

۲ ـ از ۲۰/ه۲

۳ ـ شماره گزارش ۳۲۷۵۵(۰) ه م

۴ ـ تاریخ گزارش ۴۸/۱۱/۱۲

۵ ـ پیوست

۶ ـ گیرندگان خبر ۳۰۲ ـ ۳۱۲ ـ ۳۱۴

۷ ـ منشأ... به‌گزارش عملیاتی مراجعه فرمایید.

۸ ـ تاریخ وقوع ۴۸/۱۱/۶

۹ ـ تاریخ رسیدن خبر به منبع ۴۸/۱۱/۶

۱۰ ـ تاریخ رسیدن خبر به‌رهبر عملیات محل ۱۱/۱۱/

۱۱ ـ ملاحظات حفاظتی

موضوع: اظهارات محمدحسین گلزار مقدم در مورد کشور عراق عطف/پیرو .....

محمدحسین گلزار مقدم در مورد رویدادهای اخیر کشور عراق اظهار داشت: ظاهراً بختیار با اکراد ملامصطفی همبستگی ایجاد نموده و با نامبرده پیمان دوستی منعقد و با هم قسم خورده‌اند و از طرفی سابقاً دولت ایران برای ساقط کردن حکومت عراق به اکراد شورشی طرفدار ملامصطفی اسلحه می‌داده و افراد ملامصطفی مأمورین ایرانی را که اسلحه تحویل آنها می‌شده خوب می‌شناخته‌اند و ظاهراً چندی قبل دولت ایران

وسیلهٔ همین مأمورین که اسلحه به اکراد می‌داده‌اند به گروه دیگری بـه منظور ایجاد اغتشاش و احتمالاً کودتا اسلحه داده و اکـراد طرفدار مـلامصطفی چـون مأمـورین را می‌شناخته‌اند و به تکنیک کارشان آشنایی داشته‌اند جریان را با ملامصطفی و بختیار در میان می‌گذارند و در نتیجه توطئهٔ دولت ایران کشف شده است. در مذاکرات مذکور... طاهرزاده صمدی، افتخار آیت‌اللهی حضور داشته‌اند.

نظریه رهبر عملیات:

۱ ـ یادشدگان حسین طاهرزاده و محمود صمدی می‌باشند.

۲ ـ تحقیق مستقیم از محمدحسین طاهرزاده مقدم به صلاح نمی‌باشد. (آرزو)

نظریه ۲۰ هـ ۲: نظریه رهبر عملیات مورد تأیید می‌باشد.

در ساعت ...۱ روز ۱۱/۱۳ سال ۴۸ به بخش ۳۱۲ واصل گردید. (روابط با بیگانگان)

خیلی محرمانه ـ ۱۲۵۱۱۱۷ / بایگانی ۳۱۲ ـ ۴۸/۱۱/۱۶ غیاثی بایگانی شود.

۴۱۸

۴۷/۶/۳

...۱۳۱۰۱۹

۱۷/۷۹۸

۴۷/۶/۲۰

کل سوم و هشتم

سری

تقسیم عراق به سه کشور کوچک

روزنامه **التاخی** ارگان اکراد عراق طی سرمقالهٔ سیاسی خود در شـمارهٔ ۶۸/۸/۲۹ تاریخچهٔ ساختمان عراق را بررسی می‌نماید. این روزنامه سخنگوی ملامصطفی بارزانی آن هم در شرایط سیاسی روز رژیم البکر بسیار مهم و قابل توجه و بررسی است.

در این مقاله می‌نویسد: که اصولاً لغت عراق در هیچ قاموسی وجود نداشته و انگلیس که در سال ۱۹۲۰ عراق را اشغال کرد بین‌النهرین نام داشت و از سه ایالت موصل و بغداد و بصره تجاوز نمی‌کرد. بعدها انگلیسی‌ها تصمیم گرفتند هر سه ایالت را یک نام بخوانند و

به اکراد عراق امروز که جزئی از ایالت موصل بودند، استقلال ندهند و لذا ملیت‌های کُرد و عرب و دهها اقلیت مذهبی دیگر در عراق وجود داشت و همه آنها دارای نظر قطعی و مؤثر می‌باشند، چه بخواهند و چه نخواهند تسلیم نظریات انگلیس شدند و بعدها نیز دولت پادشاهی آلت دست انگلیس به وجود آمد.

روزنامهٔ التاخی سپس نتیجه می‌گیرد که در جهان واقعاً از لحاظ نسبت هیچ سرزمینی مخلوط و عجیب از ملیت‌ها و مذاهب مانند عراق نیست و به همین دلیل تنها یک حکومت می‌تواند همه اقلیت‌ها را راضی کُند و مانند سالهای ۱۹۳۵ تاکنون متعاقباً توسط رژیم‌های انقلابی نظامی طرفدار فقط یک گروه ملت عراق صورت نگیرد و حکومت‌های دیکتاتوری به وجود نیامد و همانا رژیم پارلمانی است که ملت آن را انتخاب کند و حکومت مسئول در برابر نمایندگان تمامی ملت خواهد بود.

به نظر روزنامه التاخی ارگان ملامصطفی، فقط رژیم دمکراتیک آزاد مناسب عراق است، گرچه ممکن است دیگران اسامی دیگری روی این رژیم بگذارند. التاخی بالاخره رژیم البکر را نصیحت می‌کند که از گذشته درس عبرت بگیرد.

این مقاله جالب و صریح سیاسی از طرف اکراد فوراً به زبان کُردی نیز ترجمه و تکثیر گردید و در سراسر استان‌های شمالی عراق توزیع گردید به خصوص این که روزنامهٔ بعثی الثوره ارگان حزب بعث عراق و دولت البکر از مقالهٔ التاخی بشدت ناراضی و به اصطلاح فاش می‌نماید:

که یک حزب سیاسی عراق که مسلماً منظور حزب پارت کردستان است همین مقاله را در سرلوحهٔ گزارش سالیانه خود برای کنگرهٔ حزبی ۶۸/۹/۱۱ [۱۹] و در یک نقطه کوهستانی غیرقابل عبور (البته برای دولتیان عراق) خواهد بود، قرار داده است.

ضمناً همین محافل بعثی انتشار این مقاله را و موضوع تام اصلی عراق و سه ایالت بودن آن را دلیل تجزیه‌طلبی اکراد دانسته که مایلند این فکر در عراق توسعه یابد که اصولاً وحدت عراق وجود ندارد و باید مانند سابق همان سه ملت (کُرد ـ سنی ـ شیعه) درآید، طبعاً شمال را کُرد و وسط را سُنی‌ها و جنوب را شیعیان اداره نمایند.

نظریهٔ نمایندگان

موضوع از لحاظ سیاست آیندهٔ کشور شاهنشاهی دربارهٔ عراق و اکراد اقلیت بزرگ ایرانی در عراق و بالاخره موضوع شیعیان جالب و قابل تجزیه و تحلیل می‌باشد و توسعهٔ این فکر و تفسیر بعضی‌ها در مورد مقصود [؟؟ ناخوانا] از مقالهٔ اکراد که در آخر گزارش خبری فوق می‌باشد از طرف نمایندگی پیشنهاد می‌گردد بخصوص این که بهترین زمینه را برای ایجاد یک حکومت مستقل شیعه در عراق از وسط تا جنوب آن آماده می‌نماید.

۴۱۹

طبقه‌بندی حفاظتی

گزارش خبر

۱ ـ به ۳۱۲

۲ ـ از ۲۰ ه ۲

۳ ـ شماره گزارش ۲ه۲۰/۲۶۴۱۸

۴ ـ تاریخ گزارش ۴۷/۷/۳۰

۵ ـ منبع خبر ۹۲۰

۶ ـ تاریخ وقوع ۴۷/۷/۲۵

۷ ـ تاریخ رسیدن خبر به منبع ۷/۲۵/

۸ ـ تاریخ رسیدن خبر به‌رهبر عملیات محل ۷/۲۹/

موضوع: جلسه ناهار عناصر سرشناس جبهه ملی در منزل علی‌اشرف‌منوچهری عطف/پیرو...

روز پنجشنبه ۴۷/۷/۲۵ دکتر کریم سنجابی، دکتر یوسف جلالی، ابراهیم کریم‌آبادی، ابوالفضل قاسمی، حسین شاه‌حسینی، علی اصغر گیتی‌بین، عباس محمودی، علی اردلان، حاج حسن قاسمیه و دو نفر میهمان کرمانشاهی که از منسوبین منوچهری بود و نام یکی از آنها ملک بود به منظور صرف ناهار در منزل علی اشرف منوچهری واقع در خیابان امیرآباد حضور داشتند... مسئله دیگر که عنوان گردید موضوع کردها بود، منوچهری اظهار کرد گویا ملامصطفی حزبی به نام پارت درست کرده و از آن طرف مرز اشخاص را برای عضویت حزب به خاک ما می‌فرستند و بیشتر فشار دولت روی این افراد است که می‌خواهند عضو حزب شوند و نمی‌گذارند آنها تحت تأثیر تبلیغات و تحریکات بارزانی‌ها قرار گیرند. این افراد در ساعت ۱۵ و ۱۵ دقیقه منزل مذکور را ترک نمودند...

خیلی محرمانه

۴۷/۸/۲ ـ آقای محمودزاده

۴۲۰

نخست‌وزیری
سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س. ا. و. ا. ک
دربارهٔ اظهارات یکی از اعضای حزب ایران درباره حزب پارت

در تاریخ ۴۷/۷/۲۵ منوچهری یکی از اعضای حزب ایران وابسته به جبهه به اصطلاح ملی در یکی جلسه متشکله با حضور عده‌ای از اعضای این حزب، مطالبی به شرح زیر اظهار داشته است: «گویا ملامصطفی حزبی به نام پارت درست کرده و از آن طرف مرز اشخاصی را برای عضویت حزب به خاک ما می‌فرستند و بیشتر فشار دولت برای این افراد است که می‌خواهند عضو حزب شوند و نمی‌گذارند آنها تحت تأثیر تبلیغات و تحریکات بارزانی‌ها قرار گیرند.
علیهذا مراتب جهت اطلاع اعلام می‌گردد.

رئیس بخش ۳۱۲ ـ عطارپور

رهبر عملیات محمودوند

۴۷/۸/۸ / ۱۲۶۴۱۱ — خیلی محرمانه — ۳۱۲/۸۱۱۱۲ / ۴۷/۸/۹

۴۲۱

شوش تهران ۸۳۰ ک ۱/۱۶۶۸

جناب آقای هویدا، نخست‌وزیر، رونوشت جناب آقای زاهدی وزیر محترم کشور، رونوشت جناب آقای منصور وزیر محترم اطلاعات،
پیروزی اکراد شمال عراق پس از نه سال مبارزه و فداکاری از دولت جبار بعثی عراق باعث کمال خوشوقتی و سرافرازی ماست. بدینوسیله تبریکات صمیمانه خود را به برادران کرد آریایی‌نژاد عراق تبریک عرض می‌داریم.

صنف گازفروش و الکتریکی شوش
عبدالرضا معمارزاده، جواد مطوان

۴۲۲

۱۷۹۴

یزد ـ تهران ـ ۱۴ ـ ۱۳۲ ـ ۴۹/۱/۴

جناب آقای وزیر محترم کشور

رونوشت به وزارت محترم اطلاعات

محترماً در این موقع که ملت کرد که از نژاد آریایی می‌باشد بر اثر مبارزات نه ساله حقوق حقه خود نایل و با اصلاحی که در قانون اساسی عراق شده یکی از معاونین رئیس‌جمهوران کرد خواهند بود و نیز نسبت به جمعیت اکراد صندلی‌های پارلمان نصیب آنها خواهد گردید. قاطبه کشاورزان شاهدوست و میهن‌پرست محمدآباد بخش حومهٔ یزد غرق در نشاط و شادی شد و آن را به فال نیک گرفته از جنابعالی استدعا داریم بیان‌کننده احساسات پرشور ما واقع و مراتب را به نظر اعلی‌حضرت همایون شاهنشاه همایون و اولیاء امور بفرمایید.

سیدرسول دربندی‌زاده، سیدمحمود دربندی‌زاده، محمدحسین ذاکری، ابوالحسن زرعی، سیدمحمد هاشمی، عباس گندمی، میرزا حسن دهقان، میرزا حسن کوفه، غلامرضا دهقان، محمد دهقانی، عباس حسین، میرزا عباس، اکبر دهقان، عباس دهقانی، مرتضی رجب‌پور، جواد حسن‌پور، محمد دهقانی، میرزا حسن دهقانی

۴۲۳

وزارت کشور
فرمانداری کل یزد
فرمانداری شهرستان تفت

مقام معظم فرمانداری شهرستان تفت

احتراماً در بازدیدی که امروز ساعت ۱۴ روز سه‌شنبه ۴۸/۱/۴ از دهستان نصرآباد به عمل آمد ملاحظه گردید که با توجه به اطلاع قبلی اهالی در مورد اکراد هم‌نژاد و هم‌خون، اجتماع بزرگی با شرکت عده زیادی از اهالی شاهدوست و میهن‌پرست دهستان نصرآباد و قراء تابعه در حسینیه محل برگزار نموده بودند در این مراسم ضمن

سخنرانی چند نفر معتمدین محل پیرامون این موفقیت بزرگ و افتخارآمیز که اکراد آریانی نژاد ایرانی مقیم عراق کسب نموده‌اند آقای شیخ‌محمدباقر ریاضی یکی از روحانیون آن محله به نمایندگی از طرف قاطبه اهالی حمایت و پشتیبانی مردم را با اکراد اظهار داشت و برای سلامت ذات اقدس ملوکانه و خاندان جلیل سلطنت و نیرومند بودن ارتش غیور ایران و دوام و بقای پیوند ناگسستنی ملت ایران با اکراد هم‌نژاد خود دعا نمود و مراسم در میان ابراز احساسات شدید اهالی نسبت به رهبر بزرگ ایران شاهنشاه آریامهر در ساعت ۱۵½ خاتمه یافت. ضمناً در سایر دهستان‌های بخش حومه نیز مراسم مشابهی برگزار گردیده است که کلیه طبقات اهالی در آنها شرکت داشتند. مراتب استحضاراً به عرض رسید.

معاون فرمانداری و سرپرست بخشداری حومه تفت

جلیلی‌خواه

رونوشت برابر اصل است.

مسئول اموراداری فرمانداری تفت. فخار.

۴۲۴

تاریخ ۴۹/۱/۴

جناب آقای وزیر کشور - رونوشت وزارت اطلاعات - رونوشت فرمانداری کل ...

اکنون که با اصلاح قانون اساسی دولت عراق اکراد به حقوق حقه خود نائل و در ادارهٔ امور مملکت عراق سهم بسزایی پیدا کرده‌اند و جنگ این چند ساله به نتیجه مثبت رسیده قاطبه کشاورزان رحمت‌آباد و نجف‌آباد از توابع بخش حومهٔ یزد خوشوقت و مسرور گردیده اینجانبان به نمایندگی مردم ذکر شده از جناب عالی استدعا می‌شود مراتب سرور و شادمانی روستائیان را به نظر شاهنشاه آریامهر و دولت جناب آقای هویدا برسانید.

ماشاالله شاطری	غلامرضا خواجه رضایی	محمد علی	غلامرضا جعفری
کدخدا	شرکت تعاونی روستائی	رئیس خانه انصاف	رئیس انجمن ده

و ...

۴۲۵

۴۹/۱/۳

برادران آریانژاد ما اکراد عراق پس از ۹ سال مبارزه شجاعانه اینک موفق به کسب حقوق حقه خود که سالیان متمادی محروم از آن گردیده شده‌اند، مردم شاهدوست شهرستان تفت پس از کسب اطلاع به مناسبت بزرگداشت این موفقیت درخشان برادران عزیز کرد با حضور در اجتماعی تصمیم به تشکیل میتینگی گرفته جهت تنظیم برنامه‌های مربوطه و کارگردانی میتینگ مورد نظر کمیته‌ای به نام کمیته واحد تشکیل و آقایان سیدمحمد عرب، حمزه علی حاجی صفری، یدالله کلهن، محمد افضلی، غلامحسین عدالت، محمد اعظم، محمدحسن شریعت را به نام کمیته مزبور انتخاب و انتخاب‌شوندگان آقای محمد افضلی را به سمت رئیس کمیته و آقای سیدمحمد عرب نایب منشی و آقایان حمزه‌علی حاجی صفری و یدالله کلهن را به سمت منشی و آقایان غلامحسین عدالت و محمد اعظم و محمدحسن خردمند به سمت[؟؟؟؟؟] بلافاصله برنامهٔ میتینگ در جلسه مذکور مطرح و به شرح زیر تهیه و تنظیم و مقررگردید ساعت ۹ صبح روز شنبه چهارم فروردین ماه ماه جاری در میدان ۲۸ مرداد تشکیل گردد.

تزئین میدان ۲۸ مرداد ۲ ـ تزئین خیابان و دکاکین و معابر. برگزاری میتینگ

الف ـ پخش سرود شاهنشاهی ب ـ اعلام برنامه میتینگ وسیله آقای میرزا غلامحسین عدالت ج ـ سخنرانی آقای محمدحسین جسمانی د ـ سخنرانی آقای حمزه‌علی حاجی صفری هـ ـ سخنرانی آقای محمد افضلی و ـ مراسم دعا و نیایش وسیله آقای حاج سیدعلی آقای یزدان‌پرست ز ـ قرائت قطعنامه وسیله آقای محمد اعظم.

ضمناً مقرر گردید که یک برگ از این صورت مجلس جهت استحضار و کسب اجازه به مقام عالی فرمانداری شهرستان تفت و یک نسخه جهت اطلاع و استدعای تشریک مساعی به فرماندهی محترم پاسگاه ژاندارمری تفت تقدیم و قبل از ساعت نه صبح ۴۹/۶/۶ کسب اجازه و پس از خاتمه مراسم میتینگ قطعنامه تنظیمی که به تصویب قاطبه مردم این شهرستان خواهد رسید به مقام محترم فرمانداری تفت تقدیم و استدعا نماید مراتب را به پیشگاه مبارک شاهنشاه آریامهر عرضه بدارند.

امضاء

محمد افضلی ـ میرزاغلامعلی عدالت

محمدحسن خردمند ـ حمزه علی حاجی صفری و ...

۴۲۶

وزارت کشور
تاریخ ۴۹/۱/۴
شماره ۵۵/م
فرمانداری کل یزد
فرمانداری شهرستان تفت
محرمانه

جناب آقای فرماندار کل محترم یزد

استحضاراً به مناسبت احقاق حقوق حقه و کسب امتیازات قانونی برادران اکراد آریایی‌نژاد مقیم مملکت عراق مردم شاهدوست و وطن‌پرست شهرستان تفت از نظر همبستگی‌های نژادی و پیوندهای ملی ضمن خوشنودی و خرسندی از این موضوع مهم و حیاتی با تنظیم برنامه‌های قبلی مبادرت به ترتیب مراسم اختصاصی جشن و سرور و تشکیل اجتماعاتی جهت ابراز آرمان‌های قلبی و ملی خود نمودند که ذیلاً خلاصه‌ای از جریان امر را به عرض می‌رساند.

در تاریخ ۴۹/۱/۳ عده‌ای از اهالی شهرستان تفت جلسه‌ای به منظور تهیه مقدمات برنامه‌های لازم و ضروری تشکیل داده‌اند که در همین جلسه از نظر برگزاری منظم و ترتیب و هماهنگی خاص در اجرای برنامه‌های کمیته‌ی انتخاب و عضویت هفت نفر به نام کمیته واحد تشکیل گردید که اعضاء آن آقایان:
۱ ـ محمد افضلی رئیس ۲ ـ سیدمحمد عرب نایب رئیس ۳ ـ حمزه علی حاج صفری منشی ۴ ـ یدالله گلشن منشی ۵ ـ غلامحسین عدالت عضو ۶ ـ محمد اعظم عضو ۷ ـ محمدحسن خردمند عضو انتخاب گردیدند سپس کمیته واحد مبادرت به تنظیم برنامه مراسم نمود که قسمتهای اجرا شده آن در روز ۴۹/۱/۴ به شرح زیر می‌باشد.

الف ـ تزئین خیابان و دکاکین معابر با پرچمهای ملی

ب ـ تزئین میدان ۲۸ مرداد با پرچمهای ملی و تمثال مبارک اعلیحضرت همایونی و شهبانوی گرامی و ولایتعهد عزیز

ج ـ برگزاری میتینگ به ترتیب ذیل

۱ ـ پخش سرود شاهنشاهی

۲ ـ اعلام برنامه میتینگ وسیله آقای غلامحسین عدالت

۳ـ سخنرانی آقای محمدحسین جسمانی
۴ـ سخنرانی آقای حمزه علی حاج صفری
۵ـ سخنرانی آقای محمد افضلی
۶ـ مراسم دعا و نیایش وسیله آقای حاج سیدعلی یزدان‌پرست
۷ـ قرائت قطعنامه میتینگ وسیله آقای محمد اعظم و اخذ رأی جهت تصویب مواد قطعنامه از طرف شرکت‌کنندگان میتینگ

۴۲۷

فرمانداری شهرستان تفت

ضمناً در طول مدت اجتماع مردم جهت شرکت در برنامه میتینگ شعارهای مناسب ایراد و در پایان میتینگ هم مراسم دعا و نیایش به شاهنشاه آریامهر و خاندان جلیل سلطنتی و توفیق و بقا و دوام و قوام ملت ایران و برادران اکراد آریایی‌نژاد از طرف طبقه روحانیون برگزار گردید. برنامه میتینگ که از ساعت ۹ صبح روز ۴۹/۱/۴ شروع شده بود در ساعت ۱۲ همان روز پایان پذیرفت.

ضمناً به طوری که بخشداری حومه و مأمورین اعزامی جهت بازدید روستاها گزارش می‌دهد در دهستان‌های بخش حومه نیز مراسم پرشکوهی جهت بزرگداشت موفقیت‌های درخشان و پیروزی‌های چشمگیر اکراد آریایی‌نژاد مقیم کشور عراق تشکیل گردیده بود که مردم روستاها با سرور و شادمانی در این مراسم شرکت داشتند.

به پیوست یک نسخه از صورتجلسه تشکیل کمیته واحد از طرف مردم شهرستان تفت و یک نسخه از قطعنامه مصوب میتینگ و یک نسخه از رونوشت گزارش شماره ۱ مورخ ۴۹/۱/۴ بخشداری حومه جهت مزید استحضار تقدیم و تعدادی از عکسهایی که در این مراسم گرفته شده است متعاقباً ارسال خواهد شد.

درگاهی
فرماندار شهرستان تفت
۴۹/۴/۱

۴۲۸

جناب آقای فرمانداری محترم کل یزد

از این که به خواست خداوند قادر متعال برادران کرد به موفقیت‌هایی نایل و در ادارهٔ امور مملکت عراق سهیم و شریک شدند، مایه خوشبختی ما ایرانیان و کشاورزان شاهدوست بخش خضرآباد شده است امیدواریم کشور ایران روز به روز به موفقیت‌های بیشتری نائل و وجود شاهنشاه مفخم و محبوب و پاینده و برقرار دارد و از حضور مبارک استدعا می‌شود مراتب وطن‌پرستی و شاهدوستی اهالی این بخش را به استحضار اولیاء امور برسانید.

[امضاءها]

میرزامحمّد جهاندیده خضرآباد ـ محمّدعلی موسو ـ رحمت‌الله ـ جواد حیدری ـ جواد معرفی ـ محمّد نوری خضرآباد ـ محمد حسین ـ علی نوری ـ سیدغفور طباطبایی ـ سیدرسول حسینی ـ یوسفعلی نوری ـ سیدحسن هاشمی ـ اکبر باقری ـ اکبر جعفری ـ رضا فلاح ـ جلالی ـ فضل‌الله نوری ـ جعفر جعفری و ...

وزارت کشور ـ فرمانداری مستقل یزد
بخشداری خضرآباد
تاریخ ۴۹/۱/۵ ـ شماره ۶۸
محرمانه

جناب آقای فرماندار محترم کل یزد

محترماً خاطر عالی را مستحضر می‌دارد اخیراً اهالی شمس خضرآباد در جرایند اطلاع حاصل نمودند که مبارزات اکراد آریایی علیه حکومت بعثی عراق به نحو مطلوبی خاتمه یافته قاطبهٔ کشاورزان بخش خضرآباد از موفقیتی که برای اکراد آریایی‌نژاد دست داده و با انتخاب و اعزام نماینده قانونی به پارلمان عراق نظر آنها در حفظ منافع سیاسی و اجتماعی تأمین گردیده است بسیار خرسند خوشحال بوده و در میدان جلوبستان ششم نهر خضرآباد اجتماع نموده و با شعارهای زنده‌باد شاهنشاه آریامهر و برای سلامت پدر تاجدار و ولیعهد عظمی دعا نمودند و در ضمن ابراز احساسات تلگرافاتی در این مورد به مرکز مخابره نمودند بخشداری مفتخر است احساسات قاطبهٔ کشاورزان این بخش را بحضور عالی معروض داشته و موفقیت بیشتر اکراد را در حفظ حقوق اجتماعی و سیاسی از خداوند مسئلت نماید ضمناً شش قطعه عکس که از مراسم احساسات آنها

گرفته شده به بخشداری تسلیم گردیده است جهة مزید استحضار عالی تقدیم می‌گردد.

بخشدار خضرآباد

علوی

قطعنامه

مردم شاهدوست و وطن‌پرست شهرستان تفت شرکت‌کنندگان در میتینگ ساعت ۹ روز ۴۹/۱/۴ میدان بیست‌وهشت مرداد تفت به نام ایرانیان پاکدل و پاک‌نژاد با قلبی مملو از مهر شاه و عشق وطن نیات قلبی و آرمان‌های ملی خویش را به صورت این قطعنامه ۵ ماده‌ای بعنوان نام پیوند ناگسستنی شاه و مردم و دوام علایق جاودانه با همخون و هم‌نژاد خود اعلام داشته و از جناب آقای درگاهی، فرماندار محترم شهرستان تفت استدعا دارند که مواد آن را عیناً به عرض خردمند رهبر عالیقدر اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر برسانند.

۱ ـ بسان نیاکان خود تحکیم مبانی رژیم شاهنشاهی و ترفیع مقام شامخ سلطنت را سرلوحهٔ آیین زندگی خود می‌دانیم.

۲ ـ شاهنشاه بزرگ را مظهر استقلال و آزادی دانسته و در اجرای نیات مقدس معظم له از بذل جان و نثار خون خود دریغ نخواهیم داشت.

۳ ـ وطن عزیز خود ایران را با عشق بزرگ می‌پرستیم و در حفظ استقلال و آزادی آن شرف خود را گروگان می‌گذاریم.

۴ ـ پرچم سه رنگ ایران مظهر ملیت ما بوده و زیستن در لقای آن را آیت زندگی پرافتخار می‌دانیم.

۵ ـ به نام ایرانیان پاک‌نژاد و پاک سرشت، دوام و قوام پیوند ناگسستنی خود را با هم هم‌نژادان اکراد آریایی‌نژاد خود با خون پاک خویش ضمانت می‌کنیم.

امضاء

عباس دولتخواه ـ نقی ... ـ محمد حسین ...

سیدعلی محمد علوی ـ کاظم کریم زاده و ...

[بیش از سی امضاء]

۴۲۹

وزارت پست و تلگراف و تلفن
اداره پست و تلگراف و تلفن شهرستان یزد
از بافق به یزد قبض ۱۳
تعداد کلمه ۱۵۰ تاریخ اصل ۵
روز ۵ ماه ۱

گزارش روز ۵/۱/۴۹؟؟؟ ـ بافق

از ساعت ۱۵ روز جاری به مناسبت پیروزی و احقاق حق برادران اکراد ساکن شمال عراق که با مجاهدت و از خودگذشتگی‌های بی‌دریغ چندین ساله آنها حاصل گردیده است. میتینگ عظیم و بسیار با شکوهی با شرکت قاطبه اهالی و مسئولین ادارات دولتی و سازمان ذوب آهن در میدان شهرداری بافق برگزار گردید که نمایندگان طبقات مختلف مردم و روحانیون ضمن ابراز احساسات بی‌شائبه‌ای نسبت به ذات اقدس شهریاری و خاندان جلیل سلطنت مراتب خرسندی و تهنیت و درودهای قلبی خود را به آن برادران هم‌نژاد و هم کیش که با فداکاری مجدّانه به حفظ[1]

وزارت کشور ـ فرمانداری کل یزد
تاریخ ۱۳۴۹/۱/۵
شماره ۱
محرمانه

مقام معظم فرمانداری کل یزد

احتراماً به استحضار می‌رساند کمیته‌ای به منظور قدردانی و سپاس از برادران اکراد مرزی برای موفقیت و پیروزی که اخیراً نصیب آنها شده در مهریز تشکیل و راه یافتن آنها درکابینه دولت متبوعه از همبستگی ملت ایران با برادر کرد دانستند همان طوری که قوم آریایی‌نژاد از ابتدا پیروزی شایانی برای زیستن کردن و زندگی ابتدایی خود به دست آورده‌اند و سلطه بر جهانیان پیدا کردند مطلبی است مسلم و قطعی و بایستی موفقیت و پیروزی به دست آورند و اعضای کمیته هم برای رسمیت داشتن جلسه انتصاب و

---

۱. تلگراف ناقص است.

قطعنامه‌ای مشتمل بر ۵ ماده تهیه و تنظیم نمودند که یک برگ قطعنامه و یک برگ صورتجلسه مورخه ۴۹/۱/۵ با سه (۳) قطعه عکسی از میتینگ بعدازظهر روز چهارشنبه مردم مهریز به همراهی این گزارش ایفاد می‌گردد. همچنین از دهستان یانکره و دهات تابعه بخش نیز اطلاع می‌دهند که مراسم جشنی و سرور و شادمانی به رسم محلی به طرز باشکوهی برگزار می‌گردد که در آن سخنرانی‌های متعدد ایشان و از طرف وعاظ و روحانیون محل دعا و نیایش به ذات اقدس شهریاری به عمل آمد و مسجد جامع کبیر شهریاری جشن باشکوهی از طرف قاطبه اهالی و مالکین محل منعقد گردید و آقایان حامدی، حاج حسینی، ابوها، سخنرانی‌های مقتضی ایراد و آقایان شیخ عبدالکریم حائری و سید عبدالرضا مشکوتی واعظ و مروج مذهبی مهریز برای سلامت و سعادت و حفظ خاندان جلیل سلطنت دعا و نیایش نمودند با خطاب فوق‌الذکر می‌توان دریافت که این جشن و پیگیری‌های حاکی از یگانگی و همبستگی اکراد مرزی و مردم ایران است که جدا ساختن آنها از یکدیگر امکانپذیر نخواهد بود. درخواست ساکنین مهریز معروض داشتن جانبازی و نثار خون [...] اقدس شهریاری است.

بخشدار مهریز

قرائی

وزارت پست و تلگراف و تلفن
از تفت ـ به یزد ـ تلگراف ۹ ـ تعداد کلمه ۶۸
تاریخ اصل ۱/۴
تاریخ وصول ۱/۵

گزارش روز ۴۹/۱/۴ پستل تفت قبل از ظهر امروز طبقات مختلف مردم شهرستان تفت به مناسبت پیروزی و موقعیتی که کردهای آریایی‌نژاد عراق پس از سالها مبارزات خود به دست آورده‌اند جمعیتی انبوه منظم تشکیل و ضمن ابراز مسرت و خوشحالی فراوان مراتب حق‌شناسی خود را نسبت به شاهنشاه آریامهر با رهبری خردمندانه

خویش موجبات ثبات سیاسی و اعتلای نام پرافتخار ایران عزیز را فراهم فرمودهاند، ابراز داشتند.

فجری

وزارت کشور
فرمانداری کل یزد
تاریخ ۴۹/۱/۵

قطعنامه

پیرو جلسه مورخ ۴۹/۱/۵ قطعنامهای بمنظور حمایت و جانبازی مردم مهریز در راه پیشبرد به موفقیت روزافزون مردم مسلمان و برادران کرد مرزی خود مشتمل بر پنج ماده تهیه و تنظیم گردید.

ماده (۱) ـ ساکنین مهریز پیوند ناگسستنی با شاهنشاه عظیمالشان خود که حامی و پشتیبان ملت آریایینژادند داشته و تمام اوقات خود را وقف مینمایند.

ماده ۲ ـ ...

ماده ۳ ـ ...

ماده ۴ ـ پیروزی و موفقیت هر اجتماعی بستگی به موفقیت خود اجتماع دارد پیروزی اخیر اکراد غیور مرزی به پیروزی تمامی ملت ایران بستگی دارد ساکنین مهریز این پیروزی را با جان و دل جشن میگیرند و سوگند یاد میکنندکه در همه حال و همه اوقات منتظر دستور جانبازی باشند.

ماده ۵ ـ جسارت بحق قانونی افراد جسارت به ناموس و مال و جان آنهاست هر فردی بایستی احقاق حق نماید تا بتواند شئونات خود را در اجتماع حفظ نماید ما اهالی مهریز با دادن جان خود از مال و ناموس و جان خود حراست میکنیم و به ایران عزیز عشق میورزیم.

سیدحسن قوامالدینی ـ محمدعلی حاجی حسینی
حسینعلی علیاکبری ـ ... ـ علی عقیلی ـ ضیاء ملکزاده و ...

۴۳۰

الیگودرز ـ تهران ـ شمارهٔ ۱۳۶ ـ کلمه ۵۸
تاریخ ۱۳۴۹/۱/۶
۴۰۹

جناب آقای نخست‌وزیر رونوشت جناب آقای وزیر کشور رونوشت اطلاعات تهران

خبر مسرت‌بخش پیروزی برادران اکراد آریایی‌نژاد با امتیازات قابل توجه از حکومت بعثی عراق موجب خوشحالی ما اهالی قاسم‌آباد پاچه‌لک از توابع الیگودرز گردیده توفیق بیشتر آنان را از خدای بزرگ خواستاریم.

از طرف کلیه اهالی قریه قاسم‌آباد

کدخدا علی حسین خاکبانی، غلامحسین مرادی ـ ۱۳۴۹/۱/۷

۴۳۱

شوش ـ تهران ـ ۸۵۰ک ـ ۹۵ ـ ۱/۶ ـ

جناب آقای هویدا نخست‌وزیر ـ رونوشت جناب آقای زاهدی وزیر محترم

رونوشت جناب آقای منصور وزیر اطلاعات ـ فدوی محمد حیدری‌نیا به سر؟؟ از طرف عشایر سگ‌وند رحیم‌خانی پیروزیی برادران کرد آریایی‌نژاد پس از نه سال مبارزه فداکاری اخذ امتیازات قابل توجه از حکومت جابر عراق موجب کمال خوشوقتی ملت ایران است عشایر سگ‌وند شاهدوست و میهن‌پرست هستند به برادران عراق تبریک گفته موفقیت را از خداوند بزرگ مسئلت داریم.

به نمایندگی از طرف عشایر سگوند
محمد حیدری‌نیا ـ ۴۹/۱/۱۶

۴۳۲

مهریز ـ تهران ۲۱۶ ـ ۴۳ ـ ۴۹/۱/۶

جناب آقای زاهدی وزیر محترم کشور تهران

برای مردم ایران مخصوصاً اهالی بغدادآباد مهریزیزد کمال مسرت خشنودی است

که برادران اکراد اریائی‌نژاد خود را در کابینه دولت عراق تبریکات صمیمانه خود را به آن جناب تسلیم می‌دارد.

از طرف اهالی بغدادآباد مهریز حسین ملکزاده

۱۳۴۹/۱/۶

وزارت کشور ـ فرمانداری کل یزد
شماره یک ـ تاریخ ۴۹/۱/۶
محرمانه

مقام معظم ـ فرمانداری کل یزد

احتراماً به عرض می‌رساند. اکنونکه پس از چندین سال مبارزه برادران اکراد اریائی‌نژاد عراقی در راه بثمر رساندن آرزوها و آمال خویش در مقابل حکومت بعثی عراق مجاهدت نموده و حقوق حقه خود را به دست آورده‌اند از طرف کلیهٔ اهالی شهرستان بافق و بخش امایاد و قراء تابعه مجالس جشن و سرور و شادی برگزار گردید که در آن کلیه طبقات مختلف شرکت داشتند و از طرف روحانیون و بنماینده کارگران و اصناف کشاورزان سخنرانیهایی مبسوطی بعمل آمد و حتی درود بی‌پایان احساسات پاک و بی‌شائبه خود را جهة پیروزی برادران اکراد ابراز داشتند و در این مورد تلگراف به وزارت اطلاعات (اداره رادیو ایران) و رونوشت به دفتر روزنامه کیهان و اطلاعات فرستادند ضمناً به استحضار می‌رساند درکلیه مراسم مزبور اهالی نسبت به ذات اقدس شهریاری شاهنشاه آریا مهر و خاندان جلیل سلطنت دعا و نیایش بجای آوردند. اینکه ۹ قطعه عکس از مراسم مزبور به پیوست تقدیم می‌گردد.

رونوشت برابر با اصول است — فرمانداری بافق ـ پیروی

۴۳۳

وزارت کشور
فرمانداری کل یزد

جناب آقای دبیران فرماندار کل یزد

پیرو نامه شماره ۱ـ۴۹/۱/۵ به استحضار عالی می‌رساند مجالس جشن و سرور و

شادمانی در دهات ابراندآباد و کرد فرامرز در مورد موفقیت‌هائی که نصیب آریائی‌نژاد گردیده منعقد و اهالی با شادی و خرسندی زائدالوصفی در اینمورد اقدام و توسط چند نفر از ناطقین بیانات پرشور و مهیجی ایراد و سپس در ضمن دعا و نیایش برای سلامت ذات اقدس شاهنشاه آریامهر تلگرافاتی به مرکز مخابره کرده‌اند خواهشمند است مراتب احساسات و میهن‌پرستی قاطبهٔ کشاورزان دهات بخش حومه را بسمع اولیاء امر می‌رساند.

بخشدار حومه
فاضلی

۴۳۴

طهران ۴۹/۱/۶

جناب آقای وزیر محبوب وزارت کشور

رونوشت وزارت محترم اطلاعات رونوشت مقام معظم فرمانداری کل کشور - رونوشت مقام محترم بخشداری حومه به طوری که اطلاع حاصل گردیده اکراد آریائی‌نژاد پس از چندسال مبارزه با حکومت عراق موفق شدند که در اداره امور مملکت سهمی داشته و خواسته‌های آنها جامه عمل پوشیده و برای حفظ حقوق سیاسی خود نمایندگانی به پارلمان اعزام دارند کشاورزان دهستان ایرندآباد بخش حومه یزد بسیار خوشحال و مفتخرند که موفقیت را تبریک گفته و از جناب عالی استدعا نمائیم مراتب شاه‌دوستی و وطن‌پرستی ما را به سمع اولیاء امور برسانید.
زنده‌باد شاهنشاه آریامهر - حاج محمد میرجلیلی رئیس انجمن ده - سید علی حاجی امام مدیر عامل شرکت تعاونی -

[امضاء]
محمدمیرجلیلی - علی میرجلیلی - عباسعلی میرجلیلی ...

۴۹/۱/۶

جناب آقای انصاری وزیر محترم کشور ـ رونوشت به وزارت محترم اطلاعات
رونوشت به مقام معظم فرمانداری کل یزد ـ رونوشت بخشداری محترم حومه

محترماً باستحضار می‌رساند بطوریکه اطلاع حاصل شده اکراد آریایی پس از چند سال مبارزه با حکومت بعثی عراق موفق شده خواسته‌های خود را جامه عمل پوشانیده و برای حفظ حقوق سیاسی خود نماینده به پارلمان آن کشور اعزام دارند اینک کشاورزان دهستان گردفرامرز حومهٔ یزد بسیار خوشحال و مفتخرند موفقیت آنها را تبریک گفته و از جنابعالی استدعا نمایم مراتب خوشوقتی کشاورزان را از پیروزیهای اکراد باستحضار ریاست محترم دولت برسانند.

از طرف رئیس انجمن گردفرامرز ـ محمد سلطانی مدیرعامل شرکت تعاونی روستایی گردفرامرز ـ غلامرضا صالحی کدخدای رسمی گردفرامرز ـ علی محمد سلطانی ـ محمد حسین سلطانی ـ عباس محمد سلطانی ـ و ...

۴۳۵

تهران

جناب آقای وزیر محترم کشور ـ رونوشت وزارت محترم اطلاعات
رونوشت فرمانداری کل یزد

محترماً در این موقع که ملت کرد که از نژاد آریائی می‌باشند بر اثر مبارزات نه ساله حقوق حقه خود نائل و با اصلاحی در قانون اساسی عراق [دارای حقوق پارلمانی] شده، یکی از معاونین رئیس جمهور از کرد خواهد بود و نیز نسبت به جمعیت اکراد و صندلی‌های پارلمان نصیب گردید.

قاطبه کشاورزان شاهدوست و میهن‌پرست محمدآباد حومه یزد غرق در نشاط و شادی شده به فال نیک گرفته.

از جنابعالی استدعا داریم بیان کننده احساسات پرشور و واقع و مراتب را به نظر اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر و اولیاء امور برسانید.

رئیس انجمن ده محمّدآباد ـ سیدرسول زینندی‌زاده ـ اعضاء خانه انصاف ـ سیدمحمدهاشمی ـ عباس کندی ـ میرزاحسن دهقان ـ محمدرضا ذاکری ـ غلامرضا دهقانی ـ میرزاحسین دهقان و ...

۴۳۶

۲۲۱۶
یزد وان ۱۸۰ـ۱۳۱۵ـ۴۹/۱/۶

جناب آقای وزیر محبوب وزارت کشور ـ رونوشت وزارت محترم اطلاعات ـ

به طوری که اطلاع حاصل گردیده اکراد آریائی‌نژاد پس از چند سال مبارزه با حکومت عراق موفق شدند که در اداره امور مملکت سهمی داشته و خواسته‌های ما جامه عمل پوشیده برای حفظ حقوق سیاسی خود نمایندگانی به پارلمان اعزام دارند کشاورزان دهستان ایرندآباد بخش حومه یزد بسیار خوشحال و مفتخرند که موفقیت مزبور را تبریک گفته و از جناب‌عالی استدعا نمائیم مراتب شاهدوستی و وطن‌پرستی ما را بسمع اولیاء امور رسانید زنده باد شاهشاه آریامهر و ولیعهد محبوب ایران

حاج محمدمیر جلیلی رئیس انجمن قریه ایرندآباد ـ سیدعلی آقاحاجی امام مدیر، مدیر عامل شرکت تعاونی روستائی ـ محمدعلی میرجلیلی ـ عباسعلی میرجلیلی ـ حاجی احمدغدیره ـ محمدرضا میرجلیلی ـ محمدجعفر فقیهی ـ علی میرجلیلی

۴۳۷

جناب آقای هویدا نخست‌وزیر

به مناسبت موفقیت و پیروزی مرزی برادران کرد آریایی‌نژاد در کابینهٔ دولت عراق

کمال مسرت و خوشنودی اهالی بغدادآباد مهریز یزد مخصوصاً ساکنین بغدادآباد را مهریز واقع گردید.

از طرف اهالی بعدادآباد مهریز

حسین ...

رونوشت جهت استحضار جناب آقای دبیران فرماندار محترم کل کشور تقدیم می‌شود.

۴۳۸

جناب آقای منصور وزیر محترم اطلاعات

اهالی مزدبرآباد مهریز یزد بدینوسیله تبریکات صمیمانه خود را جهت موفقیت و پیروزی مردان شرافتمند کرد مرزنشین در کابینه دولت عراق با آن جناب معروض می‌دارند.

از طرف اهالی محل
علی محمد زارع

رونوشت جهت استحضار مقام عالی فرماندار کل یزد تقدیم می‌گردد.

از طرف اهالی؟؟؟ علی محمد زارع ۴۹/۱/۶

۲۶
۴۹/۱/۶

جناب آقای هویدا نخست‌وزیر محبوب

اهالی مزدبرآباد مهریز یزد بدینوسیله تبریکات صمیمانه خود را برای موفقیت و پیروزی برادران شرافتمند کرد آریانژاد که توانسته‌اند در کابینه دولت عراق خودنمایی کنند، به آن جناب و اعضای دولت تسلیم می‌دارند.

از طرف اهالی محل مزدبرآباد

علی محمد زارع

رونوشت جهت استحضار مقام عالی فرماندار کل یزد تقدیم می‌گردد.

از طرف اهالی؟؟؟ علی محمد زارع ۴۹/۱/۶

۲۵
۴۹/۱/۶

۴۳۹

جناب آقای هویدا نخست‌وزیر محبوب

باعث کمال مسرت و خوشوقتی است که برادران کرد آریانژاد توانستند اخیراً در کابینه دولت عراق خودنمایی کنند، مردم شاهدوست و وطن‌پرست استریج مهریز یزد این جریان را به فال نیک گرفته و تبریکات صمیمانه خود را به آن جناب نثار می‌کنند.

از طرف اهالی استریج مهریز

حاج عباس ابوئی

۴۹/۱/۶

رونوشت جهت استحضار جناب آقای دبیران، فرماندار کل معظم یزد

۲۲ / ۴۹/۱/۶

۴۴۰

وزارت کشور ـ فرمانداری کل یزد

تاریخ ۴۹/۱/۶ ـ شماره ۷

پیوست دارد ـ سری

جناب آقای وزیر محترم کشور

محترماً پیرو تلگراف رمز شماره ۶ ـ ۴۹/۱/۴ به استحضار می‌رساند مردم شاهدوست و وطن‌پرست و بیداردل حوزه فرمانداری کل یزد به مناسبت موفقیت اخیر برادران کرد آریایی‌نژاد مقیم مملکت عراق از نظر همبستگی‌های نژادی و پیوندهای ملی با شور و شعف زایدالوصفی مبادرت به انعقاد مجالس جشن و سرور نموده و میتینگ‌هایی برگزار و روستاهای این منطقه در این چند روزه با جشن و سرور روستائیان وضع خاصی به خود گرفته و عکسها و تلگرافاتی که واصل شده نموداری از احساسات پاک و بی‌شائبه مردم بوده و اکثر صفحات جرایدو روزنامه‌های محلی را به خود اختصاص داده است.

اینک یک نسخه فتوکپی گزارش شماره ۵۵ / م مورخ ۴۸/۱/۴ فرمانداری تفت به همراه فتوکپی گزارش مراسم حوزه نصرآباد پیشکوه و ضمائم مربوطه که حاکی از علاقه و احساسات روستاییان این حوزه می‌باشد با ۱۹ قطعه عکس جهت مزید استحضار تلوا

ایفاد می‌گردد و مضافا این که مردم در اکثر محافل و مجالس و اجتماعات پیروزی کردها را می ستایند.

فرمانداری کل یزد

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شمارهٔ ۹۷ـ تاریخ ۴۹/۱/۱۱ دبیران

۴۴۱

۱۷۵۱
خرمشهر ـ تهران ـ ۳۱/۴ک ـ ۴۹/۱/۶
جناب آقای هویدا نخست‌وزیر محبوب
رونوشت جناب آقای؟؟وزیر محترم کشور

محترماً به عرض می‌رساند در این موقع که برادران کرد ما پس از تلاش شاق علی رغم حزب بعث به آرزوی خود نائل شدند. اینجانب اصالتاً از طرف خود و نیابت از طرف عشیره مطور تبریکات صمیمانه از لحاظ میهن و آریایی قوم کرد تقدیم می‌دارد.

حاجی عبدالعزیز فاضلی
۱۳۴۹/۱/۶

۴۴۲

وزارت کشور ـ فرمانداری کل یزد
تاریخ ۴۹/۱/۶ ـ شماره ۱/م
مقام معظم فرمانداری کل یزد

احتراماً به عرض می‌رساند نظر به اینکه اکراد غیور مرزنشین عراق که از نژاد کُرد آریایی می‌باشند پس از سالها مبارزه شجاعانه موفق به کسب حقوق حقهٔ خود از دولت عراق شده‌اند در مرکز شهرستان اردکان و روستاهای تابعه اجتماعاتی وسیلهٔ کشاورزان و کارگران و اصناف و سایر طبقات تشکیل گردید و طی آن طبقات مختلف پیروزی اکراد غیور آریایی‌نژاد را جشن گرفته و مبارزهٔ پیگیر آنان را که تا حصول نتیجه قطعی ادامه داشت ستودند در این مراسم کلیه معابر عمومی وسیله پرچم ملی و تمثال مبارک

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و شعارهای مناسب تزئین گردید و سخنرانی‌های مؤثری در هر محل وسیله نمایندگان طبقات مختلف ایراد شد. در خاتمه اهالی استدعا نمودند مراتب خوشنودی و خرسندی آنان وسیلهٔ آنجناب به استحضار جناب آقای نخست‌وزیر معظم و جناب آقای وزیر محترم کشور برسد.

فرماندار اردکان

واردی

۴۴۳

مهریز ـ تهران ـ ۲۱۸ ـ ۴۱ ـ ۴۹/۱/۷

جناب آقای زاهدی وزیر محترم و محبوب کشور

اهالی استریج مهریز یزد برای این پیروزی و موفقیت که نصیب برادران کرد آریایی شده است، به خود می‌بالد که بدین وسیله جان نثاری خود را به آن جناب به خاک پای شاهنشاه آریامهر آشکار می‌سازد.

از طرف اهالی

حاجی عباس ابوئی

۱۳۴۹/۱/۷

۴۴۴

وزارت کشور ـ فرمانداری کل یزد
تاریخ ۴۹/۱/۷ ـ شماره ۲۸
پیوست دارد ـ سری

جناب آقای وزیر محترم کشور

محترماً پیرو گزارش ۲۷ مورخ ۴۹/۱/۶ به استحضار می‌رساند در این چند روزه تلگرافات متعددی دایر به شادمانی مردم ساکن شهرها و بخشها و روستاهای تابعه به مناسبت پیروزی اخیر کردهای آریایی‌نژاد مقیم مملکت عراق به فرمانداری کل رسیده و

مجلس جشن و سرور در اکثر نقاط منعقد و میتینگ‌هایی برگزار شده است. به پیوست ۴ فقره فتوکپی گزارش واصله از فرمانداری کل اردکان، بخشداری حومه «بخشداری مهریز»، بخشداری خضرآباد به همراه دو فقره عکس که از مراسم بخش مهریز و خضرآباد برداشته شده با ضمائم مربوطه تلوا جهت مزید استحضار ایفاد می‌گردد.

فرماندار کل یزد

دفتر محرمانه وزارت کشور ـ ۹۸/م ـ ۴۹/۱/۱۱ **دبیران**

۴۴۵

وزارت کشور ـ استانداری خراسان
۱۲/م
۴۹/۱/۱۰
محرمانه

استانداری معظم خراسان

محترماً به استحضار عالی می‌رساند اهالی میهن‌پرست و شاهدوست این شهرستان به مناسبت موفقیت برادران کرد بارزانی در عراق تلگرافی به پیشگاه مبارک شاهنشاه آریامهر معروض و یک نسخه از آن به فرمانداری تسلیم داشته‌اند. رونوشت تلگراف معروضه جهت مزید استحضار به ضمیمه تقدیم می‌شود.

۷۹/م ـــــ دارد ۱۳۴۹/۱/۱۵ فرماندار شهرستان درگز ـ فرامرزی

رونوشت با رونوشت تلگراف ضمیمه جهت استحضار وزارت کشور ایفاد می‌شود.

از طرف استاندار خراسان ـ

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ـ تاریخ ۴۹/۱/۱۸

۴۴۶

وزارت کشور ـ فرمانداری کل یزد
تاریخ ۴۹/۱/۱۰ ـ شماره ۵
پیوست

مقام معظم فرمانداری کل یزد

احتراماً پیرو شماره ۱/م مورخ ۴۸/۱/۶ اینک رونوشت شرح مورخ ۴۸/۱/۴

کشاورزان، کارگران، اصناف اردکان راکه در اظهار خرسندی از پیروزی اکراد آریایی نژاد جهت چاپ در صفحه عمومی به جراید داده‌اند، ذیلاً درج می نماید.

فرمانداری اردکان

واردی

رونوشت:

نظر به این که هم نژادان آریایی ما کردهای مرز عراق پس از سالها مبارزه غیورانه موفق به کسب امتیازاتی از دولت عراق شده‌اند، بدینوسیله مراتب خرسندی خود را به خاطر پیروزی اکراد شجاع آریایی‌نژاد اعلام و موفقیت بیش از پیش این هم‌نژادان مبارز را آرزو می‌کنم. با امضاء بیش از چهارصدنفر کشاورزان، کارگران و اصناف شهرستان اردکان

۴۴۷

وزارت کشور ـ فرمانداری کل یزد

صورتجلسه

در ساعت ده صبح روز چهارشنبه فروردین‌ماه یکهزاوسیصدوچهل‌ونه جلسه‌ای بمنظور تجلیل و حمایت از برادران اکراد مرزی خود که اخیراً به پیروزی نایل آمده‌اند در مهریز تشکیل و پس از اندکی مذاکراتی شرکت‌کنندگان بالاتفاق اظهار داشتند که این جلسه به منزلهٔ کمیته‌ای باشد مرکب از هفت نفر عضو که مرتباً تشکیل جلسه داده و تصمیماتی اتخاذ نمایند که پشتوانهٔ موفقیت برادران کرد آریایی‌نژاد خود باشد اعضاء کمیته بدین ترتیب آقایان محمدعلی حاجی حسینی رئیس ـ حسینعلی حاجی علی‌اکبری نایب رئیس ـ احمد برادران منشی ـ حسین عقیلی عضو ـ عبدالرسول ابوتی عضو ـ میرزاعباس رحیمی عضو ـ علی عقیلی عضو کمیته انتخاب گردیدند، در این کمیته تصمیم گرفته شد جشن باشکوهی در مسجد جامع کبیر مهریایین بمناسبت پیروزی و موفقیت اخیر برادران کرد برگزار شود، برنامه جشن بدین نحو تهیه و تنظیم گردید:

۱ـ اعلام برنامه ۲ـ سخنرانی بوسیله آقای حامدی ۳ـ سخنرانی آقای محمدعلی حاجی حسینی ۴ـ سخنرانی آقای جواد ابویی ۵ـ مراسم دعا و نیایش به ذات اقدس شهریاری توسط آقای شیخ‌عبدالکریم حائری واعظ مهریایین ۶ـ سخنرانی و نیایش بوسیله آقای سیدعبدالرضا مشکوة مروج مذهبی مهریز ـ این جلسه در ساعت

یک بعد ازظهر همان روز ختم و برنامه برگزاری جشن به ساعت ۴بعدازظهر موکول گردید.

محمدعلی حاجی حسینی ـ حسینعلی حاجی علی اکبری ـ احمد برادران ـ حسین عقیلی ـ عبدالرسول ابویی ـ میرزاعباس رحیمی ـ علی عقیلی ـ حسین؟؟

۴۴۸

وزارت کشور ـ فرمانداری کل یزد
تاریخ ۴۹/۱/۱۲ ـ شمارهٔ ۶۲
پیوست دارد ـ سری

جناب آقای وزیر محترم کشور

محترماً پیرو شماره ۲۸ مورخ ۴۹/۱/۷ به استحضار می‌رساند:

فعالیت و شادمانی مردم برای انعقاد مجالس جشن و سرور در دهات و قصبات شهرها مخصوصاً بین طبقات زارعین و اصناف به مناسبت پیروزی اخیر گروههای آریایی‌نژاد مقیم مملکت عراق همچنان ادامه دارد.

اینک ۶ فقره فتوکپی تلگراف و گزارش واصله و اعلامیه اصناف یزد جهت مزید استحضار تلوا ایفاد می‌گردد.

فرماندار کل یزد

ثبت دفتر محرمانه وزارت کشور ـ شماره ۳۰۷/م ـ تاریخ ۱۳۴۹/۱/۱۸ **دبیران**

(آقای کاویانی ـ ۴۹/۱/۱۹)

۴۴۹

شوش ـ تهران ـ ۸۲۸ ـ ک ۸۰۰ ـ ۱/۱۴

جناب آقای هویدا نخست‌وزیر محبوب ایران

رونوشت جناب آقای زاهدی وزیر محترم کشور ـ رونوشت جناب آقای منصور وزیر محترم اطلاعات ـ

محترماً پیروزی برادران کرد شمال عراق که پس از مدتها توانسته‌اند حق خود را از

حکومت جبار عراق بگیرند موجب خوشوقتی ما از برادران کرد شاهدوست و میهن‌پرست است. امید است شما مثل برادران ایرانی زیر پرچم صالح زندگی مرصع داشته باشید. از طرف صنف لبنیات فروش شوش حاج حبیب پاپی ـ نمدی ـ غلام روسی

۴۵۰

۲۸۹۵
شوش ـ تهران ـ ۷۹۸۲۷ ـ ۴۹/۱/۱۶

جناب آقای هویدا نخست‌وزیر محبوب ایران

رونوشت جناب آقای زاهدی وزیر محترم کشور رونوشت جناب آقای منصور وزیر محترم اطلاعات

پیروزی دلیران و اکراد آریایی‌نژاد شمال عراق که موفق به کسب امتیازات قابل توجهی پس از نه سال مبارزه از حکومت جبار عراق شده‌اند، موجب سرور و شادمانی همه ما گردید. موفقیت و پیروزی بیشتر برادران کرد عراقی، از خداوند متعال داریم.

از طرف صنف بزاز شوش یعقوب

۴۹/۱/۱۶ **قماشی ـ عبدالحسین صابونی، حاج عبدالرحمن کلیدار**

۴۵۱

جناب آقای زاهدی، وزیر محترم و محبوب کشور

اهالی استریج مهریز یزد برای این پیروزی و موفقیت که نصیب برادران کرد آریایی شده است، به خود می‌بالد و بدین وسیله جان نثاری خود را به خاک پای شاهنشاه آریامهر آشکار می‌سازد.

رونوشت جهت استحضار جناب آقای دبیران، فرمانداری کل محترم یزد ایفاد می‌گردد

از طرف اهالی استریج مهریز

حاج عباس ابویی

۴۵۲

وزارت پست و تلگراف و تلفن
شوش ـ تهران ـ ۵۴ک ـ ۶۴ ـ ۱/۱۶

جناب آقای هویدا نخست‌وزیر محبوب

رونوشت جناب آقای زاهدی وزیر محترم کشور ـ رونوشت جناب آقای منصور وزیر محترم اطلاعات

پیروزی برادران کرد شمال عراق که پس از مدتها توانسته‌اند حقوق حقه خود را از حکومت جبار عراق بگیرند موجب خوشوقتی ما گردید. این پیروزی را به برادران کرد عراقی تبریک می‌گوییم.

از طرف صنف طلاسازان؛
حاج سیدجلال مستوفی‌زاده، عبدالرحمن زربخش

۱۳۴۹/۱/۱۶

۴۵۳

۲۸۶۶
شوش ـ تهران ـ ۸۲۹ک ـ ۱/۱۶۶۴

جناب آقای هویدا نخست‌وزیر محبوب

رونوشت جناب آقای زاهدی وزیر محترم کشور ـ رونوشت جناب آقای منصور وزیر محترم اطلاعات

موفقیت اکراد شمال عراق که [با] مبارزات دلیرانه چندین ساله خود موفق به کسب حقوق خود از دولت جبار بعثی عراق شده‌اند، موجب خوشوقتی است. این پیروزی را به برادران کرد آریایی‌نژاد تبریک می‌گوییم.

از طرف صنف میوه‌فروش شوش
محمد علی کله

۴۵۴

شوش ـ تهران ـ ۸۵ک ـ ۱/۱۶۷۰

جناب آقای هویدا نخست‌وزیر محبوب

رونوشت جناب آقای زاهدی وزیر محترم کشور ـ رونوشت جناب آقای منصور وزیر محترم اطلاعات

پیروزی شجاعانه و فداکاری برادران کرد عراقی را در راه به ثمر رسانیدن نیات پاک خود و گرفتن امتیازات قابل توجه و کسب ازادی نهایت مسرت و خوشوقتی ما ملت ایران است.

این پیروزی را به برادران کرد عراق و ملت نجیب عراق تبریک می‌گوییم.

پیمانکار ساختمانی

حاج عبدالمحمد غیاثی

۴۵۵

شوش ـ تهران ـ ۸۴۹ک ـ ۱/۱۶۷۳

جناب آقای هویدا نخست‌وزیر

رونوشت جناب آقای زاهدی وزیر محترم کشور رونوشت جناب آقای منصور وزیر محترم اطلاعات

پیروزی برادران کرد آریانژاد عراق پس از ۹ سال مبارزه و فداکاری و گرفتن امتیازات ارزنده و کسب آزادی موجب نهایت سرافرازی ملت ایران و ملت نجیب عراق می‌باشد.
این پیروزی را به عموم ملت ایران بویژه برادران کرد عراقی تبریک می‌گوییم.

صنف فرش‌فروشان شوش

اسدالله سمیعی

۴۹/۱/۱۶

۴۵۶

شوش ـ تهران ـ ۱۸۵۱ک ـ ۱۰۷ ـ ۱/۱۶

جناب آقای هویدا نخست‌وزیر

رونوشت جناب آقای زاهدی وزیر محترم کشور ـ رونوشت جناب آقای منصور وزیر محترم اطلاعات

فدوی علی‌اکبر حیدری ال کثیر به سرپرستی از طرف کشاورزان عشایر ال کثیر پیروزی برادران کرد آریایی‌نژاد که پس از نه سال مبارزه و فداکاری و اخذ امتیازات قابل توجه از حکومت جابر عراق موجب کمال خوشوقتی ملت ایران است عشایر و کشاورزان ال کثیر دزفول شوش که شاهدوست و میهن‌پرست هستند به برادران کرد عراقی تبریک گفته و موفقیت آنان را خداوند بزرگ مسئلت داریم.

به نمایندگی از طرف کشاورزان و عشایر آل کثیر دزفول و شوش

۱۳۴۹/۱/۱۶ **علی اکبر حیدری ال کثیر**

۴۵۷

شوش ـ تهران ۸۴۸ ـ ۶۹ـ ۱۶ /۱

جناب آقای هویدا نخست‌وزیر محبوب

رونوشت جناب آقای زاهدی وزیر محترم کشور ـ رونوشت جناب آقای منصور وزیر محترم اطلاعات

پیروزی برادران کرد عراقی پس از نه سال جانبازی و کسب امتیازات قابل توجه از دولت جبار بعثی نهایت خوشوقتی و سرافرازی ملت ایران این پیروزی را به برادران کرد عراقی صمیمانه تبریک می‌گوییم.

از طرف کلیدداران بقعه حضرت دانیال

عزیز کلیددار و نوروزعلی کلیددار

۱۳۴۹/۱/۱۶

۴۵۸

طبقه‌بندی حفاظتی ـ گزارش خبر
صفحه یکم از یک صفحه
نسخه شماره دو از چهارده نسخه

۱ ـ به ۳۱۴
۲ ـ از ۴ ﻫ
۳ ـ شماره گزارش ۱۶۶۶۸/ده
۴ ـ تاریخ گزارش ۵۰/۶/۸
۵ ـ پیوست
۶ ـ گیرندگان خبر ۳۲۵ جهت استحضار
۷ ـ منبع خبر ۶۴
۸ ـ منشأ خبر ۱۶۹۶
۱۲/ ﻫ ستاد مشترک جهت اطلاع
۱۳ـ۱۶ـ۱۷ جهت اطلاع، تحقیق و مراقبت‌های لازم وگزارش چگونگی باتوجه به اهمیت موضوع
موضوع: ملاقات سران متواریان با ادریس بارزانی

۱ ـ مورخه ۵۰/۶/۴ عبدالرحمن قاسملو و ملارسول مهابادی ساعت ۱۳/۰۰ به حاج عمران وارد، نیم ساعت در قهوه‌خانه عبدالله شیخ‌محمد برادر علی کُرده، نشسته و بعد منزل مام هژار شاعر مهابادی رفته و میهمان نامبرده بودند. سپس افراد فوق در ساعت ۲۴/۰۰ به نزد ادریس بارزانی رفته و مدت دو ساعت با نامبرده ملاقات و گفتگو نموده‌اند آن گاه ساعت ۲۴/۰۰ مقر ادریس بارزانی را ترک و به منزل مام هژار مراجعت و جلسه‌ای با شرکت عبدالرحمن قاسملو رئیس حزب متواریان ایرانی و ملارسول پیشنمازی مسئول متواریان ایرانی در قلعه دیزه و معاون قاسملو و ملاهژار و حاجی آقا پشتدری تشکیل و مذاکراتی انجام داده‌اند، زیرا عبدالرحمن قاسملو از طرف دولت عراق مأموریت یافته که با جلب نظر ملامصطفی بارزانی و پسرانش یک شبکه جاسوسی در منطقه حاج عمران تشکیل تا در آستانه جشنهای ۲۵۰۰ ساله ایران بتوانند در مرزهای ایران خرابکاری و به داخل خاک شاهنشاهی نفوذ نمایند.

۲ ـ ملارسول پیشنمازی اظهار داشته است که در ده روز قبل با پدرش در قلعه دیزه ملاقات و دائماً در تماس بوده و اخبار موردنظر را پدرش به طور مستمر از مهاباد جمع‌آوری و در قلعه دیزه در اختیار ملارسول پیشنمازی می‌گذارد.

ملاحظات:

نظریهٔ رهبر عملیات ۴ـح احتمال صحت خبر فوق وجود دارد.

نظریه ۴ـح: با توجه به این که تاکنون گزارشات عدیده‌ای در مورد طرح‌های ایذایی حکومت بعثی عراق از طریق متواریان ایرانی به مناسبت جشنهای ۲۵۰۰ ساله

شاهنشاهی واصل گردیده است و از سویی در حال حاضر یگانه سد راه اقدامات متواریان در جهت نفوذ به خاک شاهنشاهی و ایجاد خرابکاری ملامصطفی بارزانی می‌باشد بدین لحاظ انجام ملاقات نامبردگان با ادریس تا حدود زیادی قابل قبول به نظر می‌رسد. ضمناً برابر اخبار واصله تشکیل کنفرانس‌هایی با حضور سران متواریان ایرانی در این اواخر تشدید یافته است.

نظریهٔ چهارشنبه ـ ضمن تأیید نظریهٔ ۴ ـ ح این احتمال همواره وجود دارد که عوامل بعثی عراق و متواریان وابسته به آن منظور اجرای نیات سودجویانهٔ خود در مرزهای شاهنشاهی مبادرت به تلاشهایی در جهت جلب موافقت ملامصطفی و عوامل شورش بنمایند. به هر حال با توجه به اهمیت موضوع دستور تحقیق و مراقبت به ۱۳-۱۶-۱۷ داده شده. خبر فوق طی شمارهٔ ۳۵۸۶ /ح ـ ۵۰/۶/۷ به ۲۳۲ ارسال گردیده است.

۴۵۹

خیلی محرمانه
طبقه‌بندی حفاظتی
گزارش خبر
به مدیریت کل اداره سوم /۳۲۲
از ادارهٔ کل هشتم
شمارهٔ گزارش ۸۱۵/۲۳۶۷۶
تاریخ گزارش ۵۱/۴/۴
موضوع: اظهارات آقای امیری لیسانسیه و سرپرست ماشین‌آلات سازمان برنامه عطف/پیرو .....

به قرار اطلاع نامبرده بالا اخیراً ضمن صحبت به انفجارهای پیاپی اخیر در ایران اشاره و اظهار داشته است. چند سال پیش شاهنشاه آریامهر برای از بین بردن ملامصطفی بارزانی جایزه تعیین کرده بودند. ملامصطفی به ناچار به عراق که مقدم او را گرامی داشت پناهنده شد. بعد از مدتی دولت ایران با حیله و نیرنگ، ملامصطفی را به طرف خود کشاند و با دادن اسلحه و تجهیزات جنگی به وی او را علیه عراق تحریک کرد و چون از طرف دیگر نیز سه جزیره ابوموسی، تنب بزرگ و تنب کوچک را اشغال نظامی نمود، در نتیجه کشورهای عراق و انگلیس درصدد انتقام برآمده و عده‌ای خرابکار را به ایران اعزام داشتند و ثمرهٔ کار آنها همین انفجارها می‌باشد.

۴۶۰

نخست‌وزیری
سازمان اطلاعات و امنیت کشور ـ س.ا.و.ا.ک
ریاست ساواک تهران هـ ۲۲
ادارهٔ کل سوم ۳۲۲

امیری سرپرست ماشین‌آلات سازمان برنامه

برابر اطلاع نامبردهٔ فوق اخیراً اظهاراتی مبنی بر انفجارهای پیاپی در ایران، پناهنده شدن ملامصطفی بارزانی به عراق، بیرون کردن کارمندان پالایشگاه نفت آبادان وسیله مأمورین ساواک از محل کار و رابطهٔ خود با دکتر امینی و دکتر بقایی، تعریف و تمجید از کشورهای کمونیستی (بخصوص آلبانی) نموده است. علیهذا خواهشمند است دستور فرمایند به نحو مقتضی و توسط منابع موجود در جریان اظهارنظر مشارالیه دربارهٔ مسائل مختلف قرار گرفته و هرگونه اطلاعات مکتسبه دربارهٔ وی را به موقع به این ادارهٔ کل اعلام دارند.

مدیرکل ادارهٔ سوم، مقدم
رئیس اداره دوم عملیات و بررسی، شهاب

گیرنده:
ریاست اداره یکم عملیات و بررسی (۳۱۲) به انضمام رونوشت گزارش خبر شمارهٔ ۸۱۰/۲۳۶۷۶ مورخ ۵۱/۴/۴
ادارهٔ کل هشتم

۲۴۲ ۳۲۲/۱۶۶۷ به استحضار ریاست بخش ۳۱۲ برسد
۵۱/۷/۱۹ ۵۱/۴/۱۲ رئیس بخش

طبقه‌بندی حفاظتی ـ گزارش خبر
صفحهٔ یکم یک از یک صفحه
نسخهٔ شمارهٔ دو از پنج نسخه
به ۳۱۱ از ۳۱۴
شماره گزارش ۳۴۱/۱۲۰۶ تاریخ گزارش ۵۲/۲/۲۹
گیرندگان خبر: ۳۱۲ ـ ۳۱۳ ـ ۳۳۴
منبع: ۲۴۲
موضوع: توافق دولت بعثی عراق با حزب دمکرات آن کشور عطف...

کلیهٔ اختلافات بین دولت بعثی عراق و حزب پارت آن کشور (پیرو) حل‌وفصل طرفین در

تمام موارد به توافق رسیده و حکام بعثی به ملامصطفی وعده داده‌اند که کلیهٔ حق کردها را تا روز ۱۱ آذر سال ۱۹۷۴ خواهند داد و در حال حاضر هدف سه حزب بعث، توده، دمکرات، انجام خرابکاری در ایران مبارزه علیهٔ حکومت کنونی آن و آزادساختن کردها و اعراب ایران است و ضمناً دولت لیبی به عراق وعده داده به وسیلهٔ فدائیان ایلوئی و آسوده، مقامات ایرانی بخصوص مهندس ریاضی را ترور خواهند نمود و به منظور کشتن دیپلمات‌های ایران، اردن و عربستان سعودی نیز مبلغ زیادی پول در اختیار چریکهای فلسطینی نهاده است.

ملاحظات: جهت استحضار و هرگونه اقدام مقتضی

دربارهٔ حل اختلافات رژیم عراق و ملامصطفی خبر تأییدکننده‌ای واصل نشده است.

دائرهٔ برون مرزی

/۲/۳۱

۴۶۱

وزارت امورخارجه ـ ادارهٔ کل اطلاعات و مطبوعات
تلگراف شمارهٔ ۸۷۰۱ مورخ ۵۳/۹/۲۶
رسیده از سفارت / سرکنسولگری شاهنشاهی در بیروت
تاریخ ورود ۵۳/۹/۲۷ تاریخ خروج ۵۳/۹/۲۷
ساعت ورود ۱۱ ساعت خروج ۱۱/۳۰

وزارت امورخارجه

کلیه جراید امروز لبنان به استثنای رقیب الاحوال و الیوم اعلامیه ستاد ارتش عراق را در مورد ساقط شدن دو هواپیمای عراقی به وسیله موشکهای هاوگ چاپ کرده‌اند. روزنامه بیروت سقوط این دو هواپیما را یک تجاوز امریکایی ـ ایرانی علیه عراق خوانده است. روزنامه بیروت همچنین نوشته است که مجله اکونومیست خبری انتشار داده که ایران از چند سال به این طرف به شورشیان کمک می‌کند.

بعضی از روزنامه‌های طرفدار عراق از قول خبرگزاری عراق نوشته‌اند که

سازمان‌های جوانان و دانشجویان عراق تجاوزات ایران را به مرزهای شرقی عراق محکوم کرده‌اند.

اول ـ ادارهٔ هشتم سیاسی قدر

۱۳۵۳/۱۰/۴ ـ وزارت امورجه ادارهٔ هشتم سیاسی

۴۶۲

وزارت امورخارجه ـ اداره کل اطلاعات و مطبوعات

تلگراف شماره ۸۷۰۳ رسیده از سفارت /سرکنسولگری شاهنشاهی در بیروت

تاریخ ورود ۵۳/۹/۲۷ تاریخ خروج ۵۳/۹/۲۷

ساعت ورود ۱۲ ساعت خروج ۱۲/۳۰

وزارت امورخارجه

روزنامه بیروت مزدور عراق در مقاله‌ای راجع به ملامصطفی بارزانی نوشته است دارودسته ملامصطفی بارزانی در تنهایی به سر می‌برند و تنها از راه کمکهای ایران زندگی می‌کنند. حتی به صورت بازیچه رژیم شاهنشاهی درآمده به نفع آن کشور کار می‌کنند. در مصاحبه‌ای که اخیراً انتشار یافت آشکار شد که شاه به بهانه این که عراق به ایران تجاوز می‌کند به ملامصطفی کمک می‌کند.

روزنامه CHRISTIAN ScIENCE MONITOR نیز نوشته است که اگر کمکهای ایران نبود هیچ وقت دارودسته ملامصطفی نمی‌توانست این قدر دوام بیاورد.

مجله اکونومیست نیز نوشته است که جنگ شمال عراق در واقع بین ایران و عراق است.

اداره هشتم سیاسی قدر

۵۶۵۲ وزارت امورخارجه اداره سیاسی

۴۶۳

وزارت امورخارجه ـ ادارهٔ هشتم سیاسی

شمارهٔ ۵۷۷۸/۸/۱۲۵۵ ـ تاریخ ۵۳/۱۰/۹

پیوست دارد

۴۸۹/۱۲۷/۵ (باستحضار جناب آقای نخست‌وزیر رسید ـ ۵۳/۱۰/۱۲)

جناب آقای امیرعباس هویدا ـ نخست‌وزیر

گزارش‌های تلگرافی واصل از سفارت شاهنشاهی ایران در بیروت حاکی است که

روزنامه‌های اللواء و بیروت مزدور عراق در مورد سقوط دو هواپیمای عراقی به وسیله آتشبارهای ایران و همچنین کمک ایران به ملامصطفی بارزانی مطالبی انتشار داده‌اند که خلاصهٔ آنها ذیلاً به استحضار می‌رسد:

هر وقت صحبت از احتمال جنگ بین عربها و اسرائیل می‌شود رژیم ایران دولت عراق را با تجاوزهای تازه‌ای درگیر می‌کند.

تجاوزی که به هواپیماهای نظامی عراق شد چند موضوع را نشان می‌دهد:

۱ ـ تمرد بارزانی در شمال عراق پس از مرگ ملامصطفی بارزانی سرکوب شده ولی آمریکا به ایران اشاره کرده که خود به جای بارزانی جنگ را به عهده بگیرد تا عراق نتواند نیروهای خود را در صورت بروز جنگ بین عربها و اسرائیل به میدان کارزار بفرستد.

۲ ـ اقدام ایران به سرنگون ساختن دو هواپیمای عراقی به این معنی است که ایران به طور آشکار علیه عراق وارد جنگ شده است.

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران

قاهره

ترجمه از روزنامهٔ الاهرام ۲۵۱۸۷ مورخه ۱۹۵۵/۱۱/۱۵

کردها در ایران آماده شورش می‌باشند

پاریس ۵۵/۱۱/۱۴ از طرف نماینده الاهرام، روزنامه (لاتریبون دوناسیون) می‌نویسد: طبق اطلاعاتی که از تهران رسیده مصطفی بارزانی لیدر کردها دارد آماده می‌شود که شورش در شمال غرب ایران منطقه کردنشین ایران برپا نماید.

در سال ۱۹۲۱ یکی از سیاستمداران انگلیس گفته است (موقعی که کردها از خواب بیدار شوند ترکیه و ایران و عراق دیگر باقی نخواهد ماند.)

ادارات سیاسی تهران سئوال می‌نمایند که آیا موقع بیداری کردها رسیده است.

۴۶۴

طبقه‌بندی حفاظتی ـ گزارش خبر
۱۰۱۲۶... ـ خیلی محرمانه
نسخهٔ شمارهٔ چهار از چهار نسخه
به ۳۴۱ از ۲۰ ه ۲۱
شمارهٔ گزارش ۲۰/۵۷۶۶۶ ه ۲۱ تاریخ گزارش ۳۵/۲/۲۷
گیرندگان خبر ۳۱۴ـ۸۲۴ تاریخ وقوع ۳۵/۲/۲۴ [۵۵]
منبع خبر ۷۴۶۵ منشأ منزل احمد بهادری
موضوع: جلسه در منزل سناتور احمد بهادری عطف/پیرو ....

ساعت ۹/۳۰ روز جمعه ۳۵/۲/۲۴ [۵۵] در منزل آقای سناتور احمد بهادری واقع در تجریش خیابان نیاوران پلاک ۱۱۷ ـ ۱۱۹ عده‌ای در حدود دوازده نفر حضور داشته‌اند. سناتور احمد بهادری اظهار داشت در تاریخ ششم خرداد به رضائیه و تبریز می‌روم. سپس برای ادامهٔ معالجه به لندن خواهم رفت. سپس ادامه داد که ملامصطفی با سه هزار اسب سوار در کرج هستند و شش اسب خوب به شاه اهداء نموده است، ملامصطفی ساعت ۹ صبح به چادرها می‌رود و سه هزار اسب سوار او را دوره کرده و ناهار را با آنها می‌خورد و گاهی اسب سواری نیز می‌کند و دولت ۸۰ میلیون تومان ماهیانه به او خرجی می‌دهد.

نظریه سه‌شنبه ـ شنبه در جلسه مذکور شرکت داشته و مفاد گزارش خبر فوق را گزارش نموده است.

نظریهٔ چهارشنبه ـ نظریه سه‌شنبه مورد تأیید است.

آموز
سنان

۴۱۷۶۲۸ ۳۵/۳/۴ ددر ساعت ۱۳۰۰ روز ۲/۲۹/ سال ۳۵
بایگانی شود به بخش ۳۴۱ واصل گردید.

۴۶۵

وزارت امورخارجه ـ اداره کل اطلاعات و مطبوعات
تلگراف شمارهٔ ۵۲۹ مورخ ۳۶/۳/۱۳
رسیده از سفارت سرکنسولگری شاهنشاهی در بیروت
تاریخ ورود ۲۵۳۶/۳/۱۳ تاریخ خروج ۳۶/۳/۱۳
ساعت ورود ۱۷/۳۰ ساعت خروج ۱۸

وزارت امورخارجه

الحوادث طی مقاله‌ای در مورد کوشش برای تجدید روابط سیاسی بین عراق و

امریکا می‌نویسد: امریکا نقش موثری در پایان دادن به انقلاب اکراد بازی کرده است و ملامصطفی بارزانی گفته است که سیاست امریکا ما را نابود کرد و ما انقلاب و ملیت خود را به عنوان بهای آتشی که ساخته و پرداختهٔ (کیسینجر) است، می‌پردازیم؟

قدر

۴۶۶

مرجع ساواک
شماره ۲۸۲_۱۰_۰۲_۱۵۰۱_۴۲۷
تاریخ ۲۵۳۶/۹/۲۱
عنوان ایران و عراق
تاریخ نگارش ۶۰/۵/۱۸

در مورخهٔ ۲۵۳۶/۸/۷ تعداد سی‌نفر از طرفداران جلال طالبانی تعدادی سلاح را در مرز ترکیه از جلال طالبانی دریافت در هنگام مراجعت به منطقه پشدر عراق به تعدادی از طرفداران ملامصطفی که در کمین بوده‌اند برخورد و در نتیجهٔ زدوخورد، تعداد دو نفر از طرفداران جلال طالبانی کشته و تمام سلاحهای آنان ضبط گردیده است.

ارزیابی خبر: قابل تحقیق و بررسی

مرجع $\frac{\text{ضداطلاعات}}{\text{ساواک}}$ شماره $\frac{\text{۳۳/۱د}}{\text{ج ۱}}$
تاریخ ۲۵۳۶/۱/۱۵
عنوان ایران و عراق

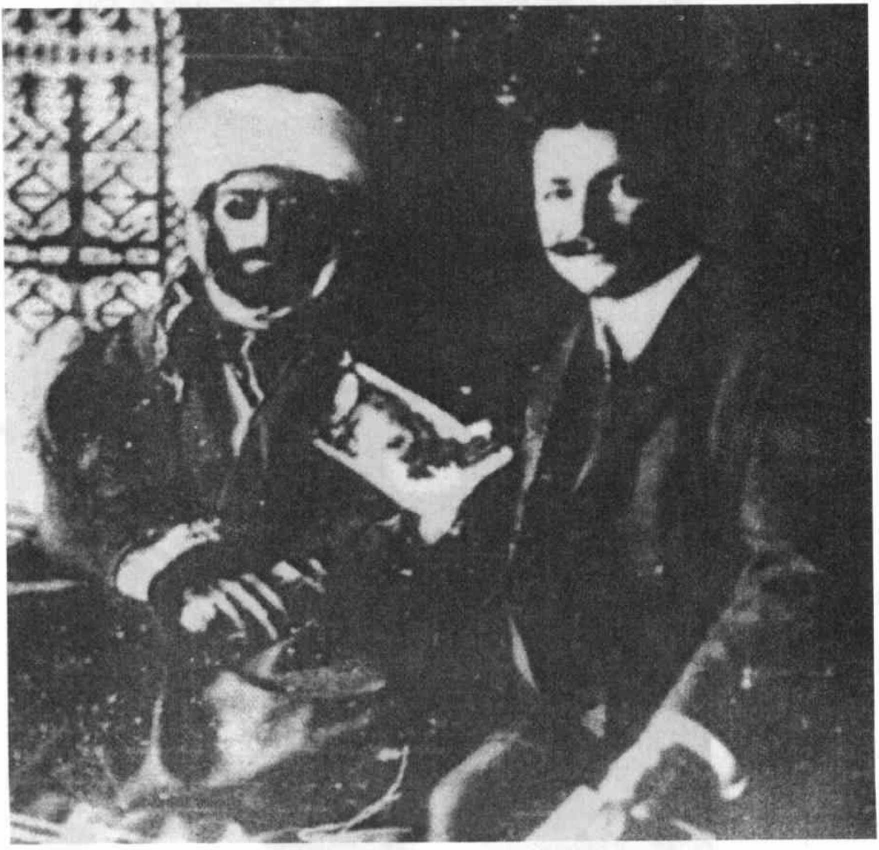
.... پیشمرگان کرد عراقی بیشتر در منطقه‌ای به نام هلال آباد که با [؟] شیخان فاصله کمی دارد، مستقر گردیده‌اند.

ارزیابی خبر: احتمالاً صحت دارد.

آلبــوم

شیخ عبدالسلام بارزانی و پیروانش. ۱۹۰۶ = ۱۲۸۵ = ۱۳۲۴.ق
سمت چپ. ملااحمد کاتب شیخ عبدالسلام ـ سمت راست سلیمان‌بیگ رواندوزی قایم مقام رواندوز (رواندوز) ۱۹۰۶.م

شیخ عبدالسلام بارزانی و سفیر روسیه در شهر تفلیس ۱۹۱۳ = ۱۲۹۲ شمسی

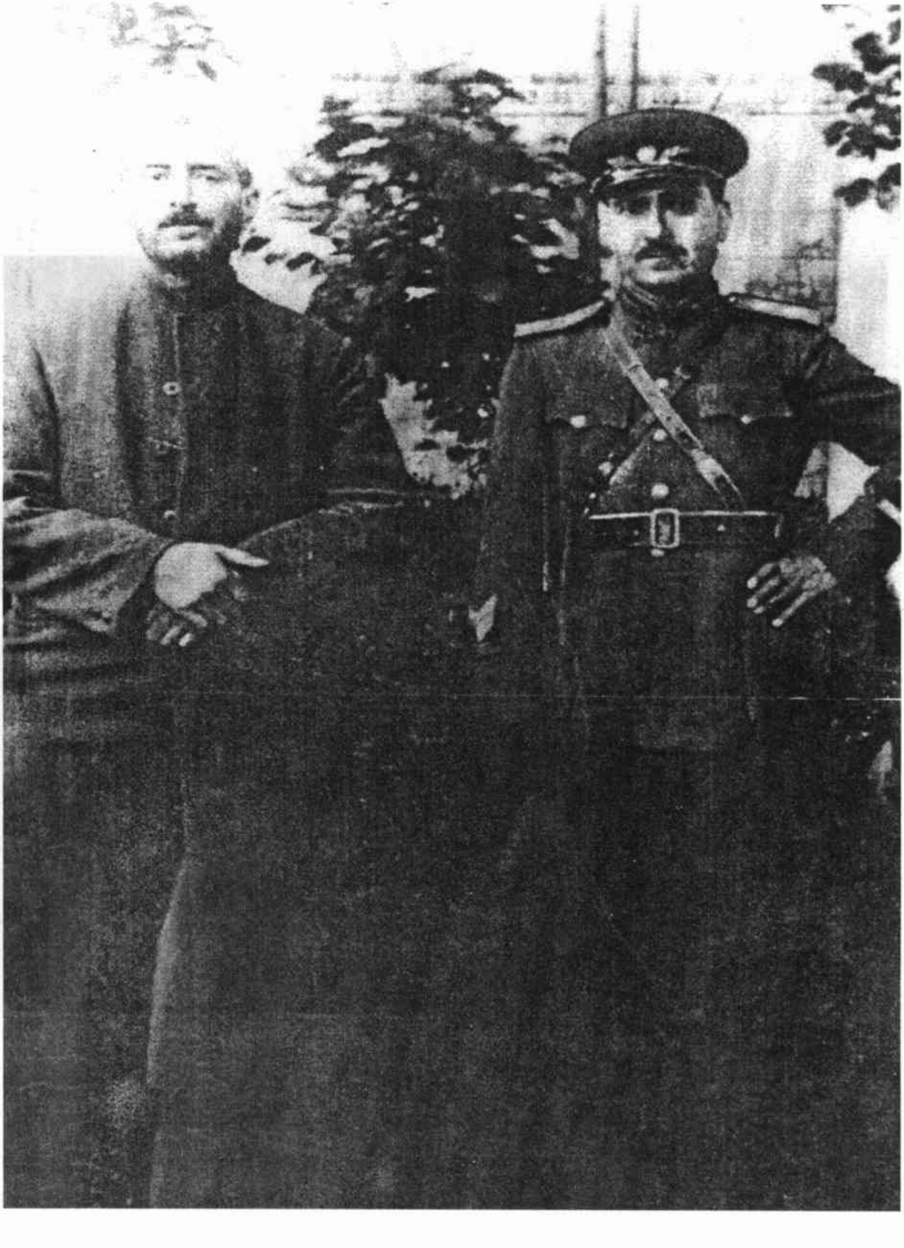
شیخ احمد بارزانی ـ ۱۹۳۳ = ۱۳۱۲ شمسی

موصل ـ عراق

ملامصطفی بارزانی ـ ۱۹۴۴ = ۱۳۲۲

اربیل ـ عراق

۱۹۴۶ = ۱۳۲۵ مهاباد ـ ایران
مصطفی بارزانی ـ قاضی محمّد

بارزانی‌ها در تاشکند ـ ۱۹۵۱ = ۱۳۳۰

از چپ براست (نشسته): ۱ ـ گورگور بابکه‌یی ۲ ـ حکیم پینذرویی ۳ ـ مصطفی بارزانی ۴ ـ ملارش

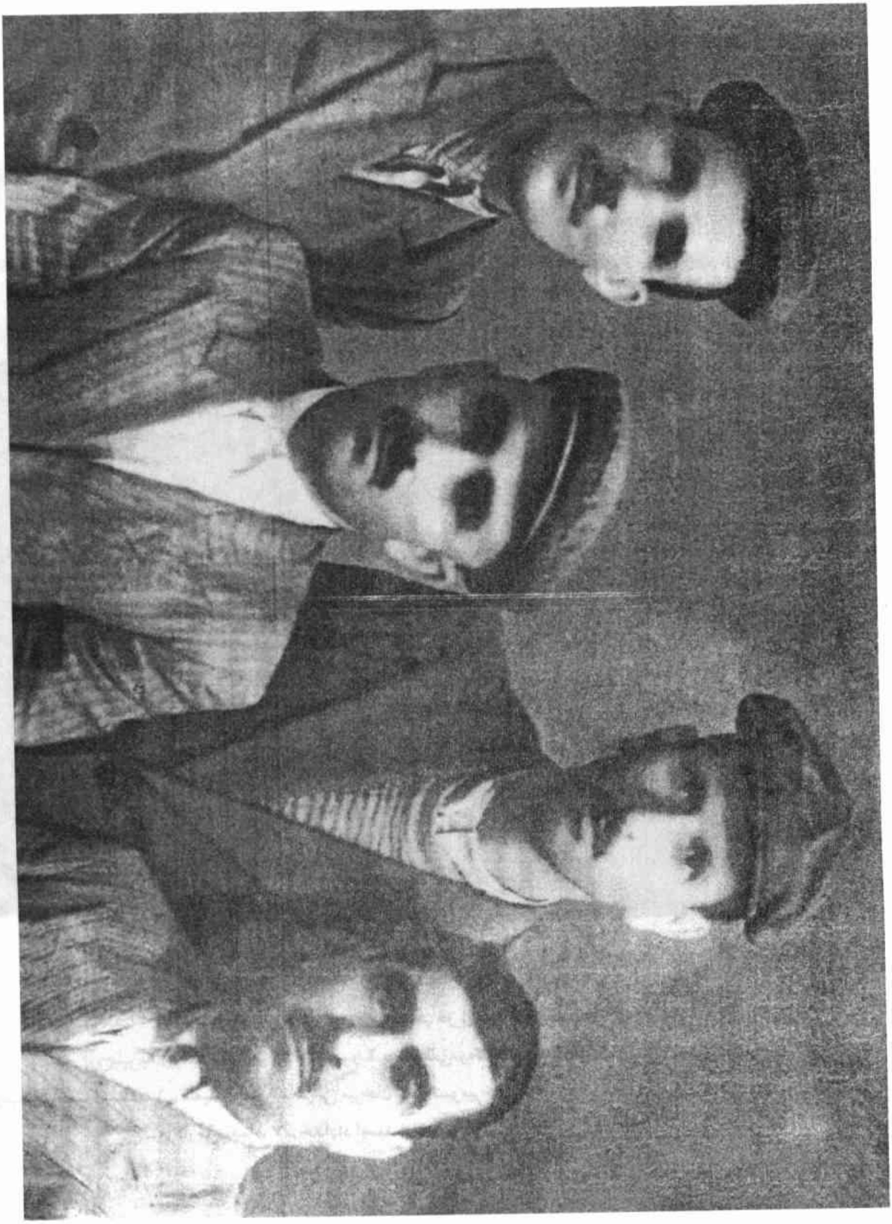
ایستاده: ۱ ـ محمدآقا دوله مه‌ری ۲ ـ ته‌یمه‌ز ۳ ـ محمدامین میرخان ۴ ـ عمر محمدامین لیری

ایام تبعید بارزانی‌ها در شوروی مستقر در اردوگاههای کار ۱۹۵۱ = ۱۳۳۰

از چپ به راست نشسته: ۱ ـ مه‌لو پیرو ۲ ـ مصطفی ره‌شو ۳ ـ محمد بابکه‌یی ۴ ـ محمّد عیسی

از چپ به راست ایستاده: ۱ ـ سعید احمد ۲ ـ غزالی میرخان ۳ ـ حسومیرخان خرده‌نی ۴ ـ محمدآقا عبدالله ۵ ـ شیخومر شانده‌ری ۶ ـ مرفارس نعمان ۷ ـ خداداد احمدخان ۸ ـ ملاشنی بیدارونی ۹ ـ ملانبی یاسین

۱۹۵۵ = ۱۳۳۴ شوروی
مصطفی بارزانی - اسعد خوشوی - شیخ سلیمان - صالح کانی لنجی

بارزانی‌های همراه، ایام تحصیل مسکو، ۱۹۵۷ = ۱۳۳۶

ردیف اوّل از راست: ۱ ـ عمرپیندرویی ۲ ـ شفیق ملاعبدالله ۳ ـ پیروحه‌مو ۴ ـ ملانبی یاسین ۵ ـ عمر پیندرویی (۲) ۶ ـ ؟؟؟

ردیف دوم از راست: ۱ ـ حسین ملایحیی ۲ ـ فتاح عمر ارگوشی ۳ ـ جوهر حسین ۴ ـ عیسی سوار ۵ ـ سعید ملاعبدالله ۶ ـ عیسی پالانی

ردیف سوم از راست: ۱ ـ موسی بگ ۲ ـ رشید شنگیلی ۳ ـ محمد نوح ۴ ـ جادر ارگوشی ۵ ـ محمد عزیز ۶ ـ سعید عبدالکریم

ردیف چهارم از راست: ۱ ـ عبدالله حسین جرگیس ۲ ـ چه‌تو تلیلی ۳ ـ علی غازی ۴ ـ عبدالرحیم جسیم ۵ ـ احمد جسیم ۶ ـ حسین رشید ارگوشی

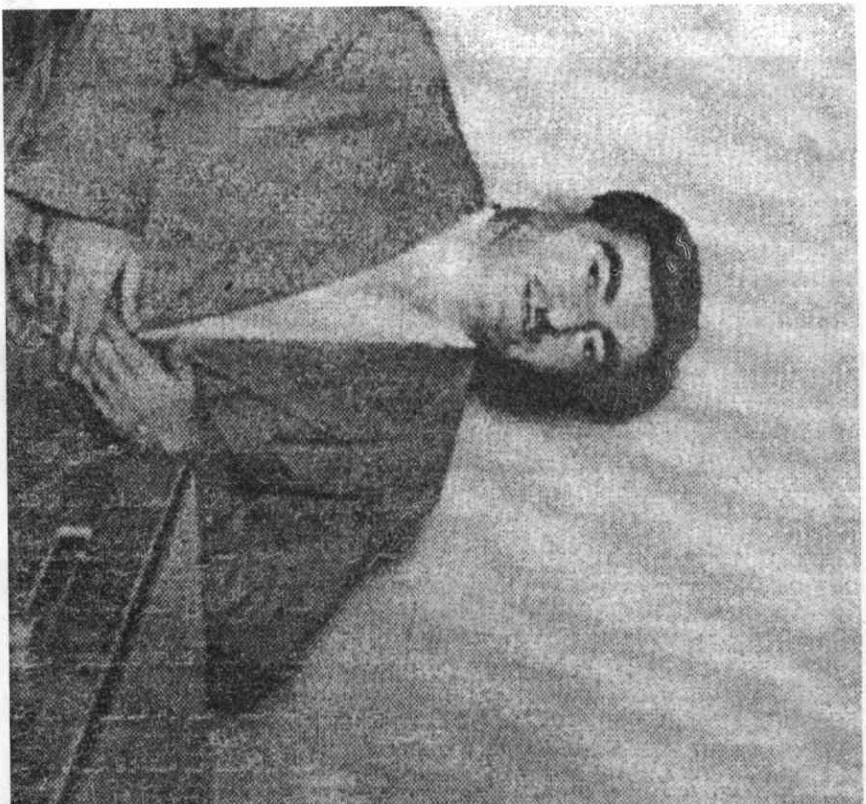
مصطفی بارزانی - ایام تحصیل در مسکو ۱۹۵۷ = ۱۳۳۶

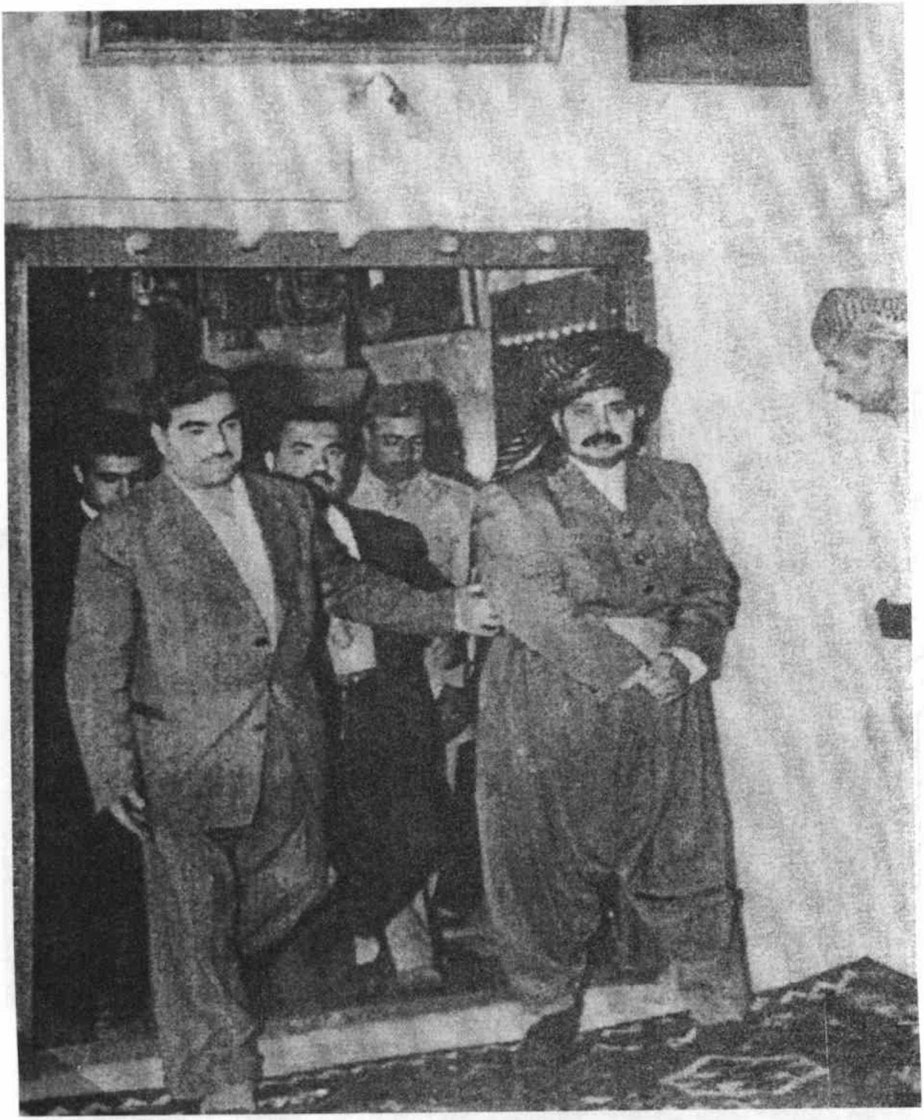
گروه‌های اعزامی از شهرستان‌های کردستان عراق در استقبال از بازگشت بارزانی
بغداد ـ ۱۳۳۷ = ۱۹۵۸

جمال عبدالناصر در مشایعت مصطفی بارزانی و هیئت همراه
۱۹۵۸ = ۱۳۳۷ شمسی ـ مصر، قاهره

عبدالکریم قاسم - مصطفی بارزانی ۱۹۵۸/۱۰/۷ = مهر ۱۳۳۷ شمسی

مصطفی بارزانی و شیخ لطیف برزنجی در مقبره شیخ محمود (نه‌مر)
۱۳۳۷ = ۱۹۵۸ به هنگام بازگشت از شوروی ـ سلیمانیه

شیخ‌احمد بارزانی، ملامصطفی بارزانی ـ ۱۹۵۸ = ۱۳۳۷ بغداد

سران ایل جوانرود در ملاقات با عبدالکریم قاسم و مصطفی بارزانی ۱۹۵۹ = ۱۳۳۸. بغداد
وزارت دفاع. از راست: امین بیگ معاون، عزت بیگ، محمد بیگ وکیل جوانرود، عبدالکریم قاسم ـ مصطفی بارزانی ـ ملامحمد
علی قاضی‌زاده

مصطفی بارزانی، عبدالرحمن عارف رئیس جمهور عراق
(برزیوه کردستان عراق - ۱۹۶۶ = ۱۳۴۵ شمسی)

محمود عثمان - احمدحسن البکر - ادریس مصطفی بارزانی

صدام حسین، هردان تکریتی، مسعود بارزانی ـ حماد شهاب ـ احمدحسن البکر ـ عزت‌الدوری ـ ادریس بارزانی ـ دکتر محمود عثمان

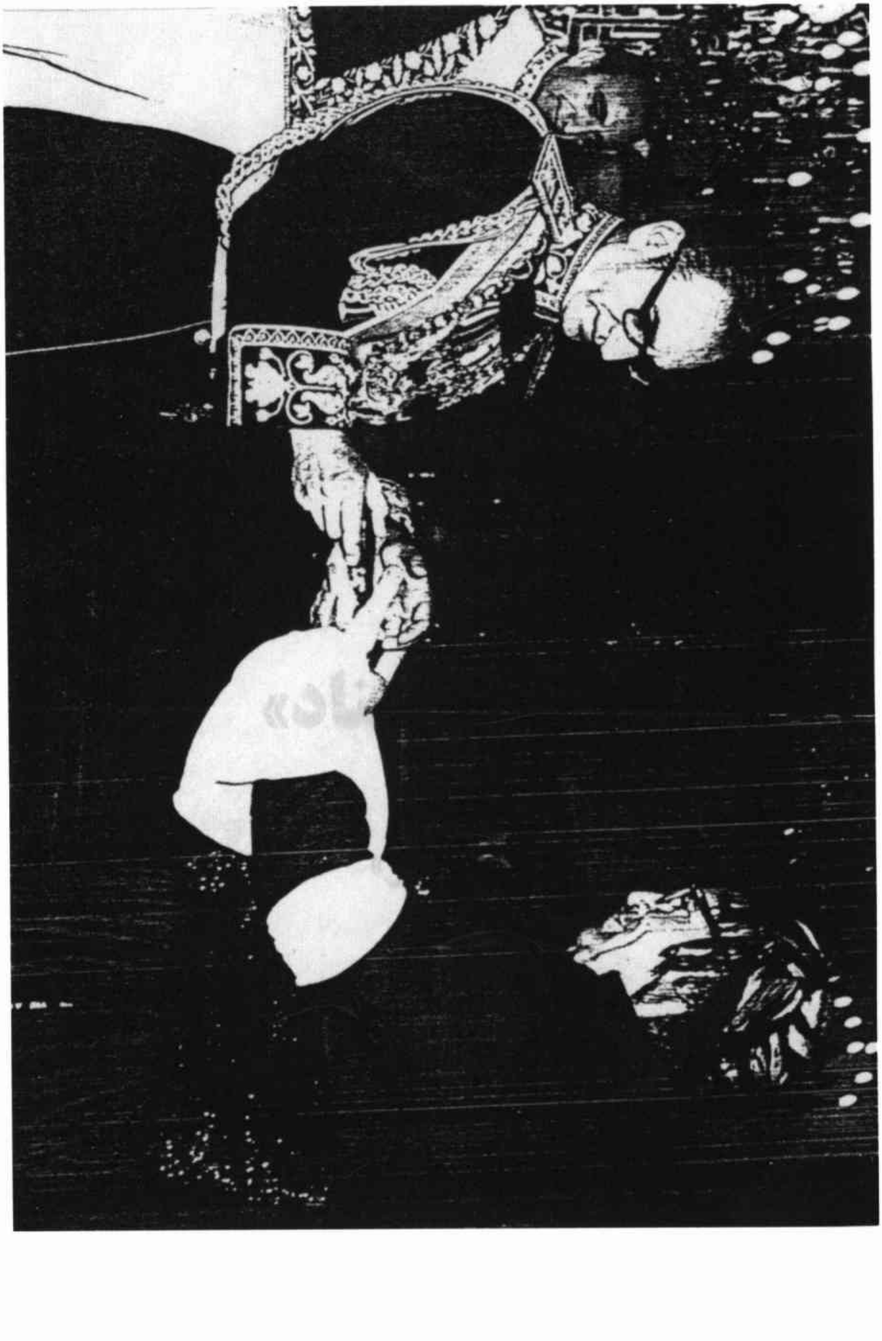
بغداد ـ ۱۹۷۰ = ۱۳۴۹ شمسی

صدام حسین ـ فرانسوا حریری ـ مصطفی بارزانی ـ مسعود بارزانی
(ناوپردان ـ کردستان عراق ـ ۱۹۷۰ = ۱۳۴۹ شمسی)

صدام حسین، فؤاد عارف، هژارموکریانی ـ مصطفی بارزانی ـ نوری شاویس
(حاجی عمران ـ ۱۹۷۰ = ۱۳۴۹ شمسی)

مصطفی بارزانی - محمدرضا پهلوی - اسدالله علم
۱۳۵۲ شمسی = ۱۹۷۳ - تهران

«نمونه اسناد»

«نمودار»

«نقشه»

وزارت داخله

اداره [illegible] دائره

نمره [illegible]

مورخه ۲۸ شهر [illegible] ۱۳۲[illegible]

ضمیمه [illegible]

[illegible]

وزارت جلیله امور خارجه

[illegible] (۵۹۰۱/۲۸۵) راجع به [illegible]

[illegible]

[illegible]

نمره عمومی ـــ [illegible]	وزارت امور خارجه	نوع مسوده ـــ
نمره خصوصی ـــ [illegible]	اداره [illegible]	موضوع مسوده ـــ
کارتن ـــ ۳۸	بتاریخ ۲۴ ج ۲ ۱۳۳۷	ضمیمه ـــ
دوسیه ـــ ۶		پاک نویس کننده ـــ

وزارت جلیله [illegible]

سواد تلگراف ایالت جلیله کردستان در خصوص [illegible]

وزارت جلیله [illegible] شیخ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

وزارت داخله

سواد مکتوب

مورخه ۲۸ [illegible] ۱۳۲۲

نمره [illegible]

وزارت جلیله داخله طهران تلگراف [illegible] ارومیه [illegible] به عنوان [illegible] عیناً درج می‌شود [illegible] بارزان [illegible] عثمانی [illegible] ایران عبور [illegible]

[illegible]

[illegible] ۲۰ [illegible] ۱۹

[illegible] ۲۱ [illegible]

نمره ۶۲۱۹

فخامتلو ایران حکومتی رئیسی جانب عالیسی

فخامتلو :

صمیمی درجه اخلاص تقدیم ایدرم

دیانتمزده نه شکلده بولنسه صرفت لطف وانسانیت وشفقت ومرحمت واردر

عاقل اولانلر بیلیر بو حیاتی اقتدار ایتدیکه فضله دیانتمزه ودنیا حیاتنی دائمی بر حیات

دکلدر دینمزده امر ... صرف جهاد ایتمک وبو صهیونیستلرک تجاوزلرینه

قارشی سکوت ایتمک دینمزه آکسیک کلور

ناصلکه سزده صهیونیستلرک ظلمی آلتنده انکلیالرق دورت اسلام اولکه لری

واردر اورده حیفا ویافا وناصره وعکا . واکر فلسطینک ظلمی

میثاقنه داخل کلماسه لازمدر بو مسئله میثاقک واجباتنده اولملی

ودائمی بر سلم تولید ایتمک واجبدر

ایرده یا قیلانه معاصده ... قارشی صرفت کویا بو صهیونیستلر ...

ایلیور ومنفعتی اولانه اولکه صرفت حقوقنده ... برسرز ...

نیابته اسلام ایرسنده اولانه ... قالدرمسه ... صهیونیستلرک ...

رضامه ایتمک کسیلر بو بنده ... شکلده صهیونیستلرک ...

استنکاف ایدیور ... اسلام علمالرنی ...

وبو مسئله یی حل ایتمکلرنی ...

برلرنه عدالت ... رجا ایدرم

بنده کز

اسماعیل ... عبدالسلام

البارزانی

بغداد اعظمیه ده اوطورویورم

۸/۵/۹۵۶

[illegible]

وزیر کشور

(محرمانه)

محرمانه

جناب آقای نخست وزیر

طبق اعلام استانداری کرمانشاهان مستند بگزارش مورخ ۴۶/۷/۲۴ فرمانداری پاوه چند روز قبل بین طرفداران ملا مصطفی بارزانی و جلال طالبانی رهبر حزب پارت عراق اختلاف حاصل و بین طرفداران طرفین جنگ شروع شده است. دو نفر از مجروحین برای معالجه بکرمانشاه اعزام و یکنفر مجروح در حین اعزام در نوسود فوت نمود. مراتب جهت استحضار و پیش بینی های لازم بمقامات ذیربط اعلام گردیده است.

با تقدیم احترام
عبدالرضا انصاری
وزیر کشور

محرمانه

شماره ۷۹۵
تاریخ ۲۰/۸/۱۳۴۷
پیوست

دربار شاهنشاهی

محرمانه

تیمسار سپهبد با تمانقلیج وزیر کشور

نامه شماره ۹۱۳۵/م - ۳۷/۸/۱۷ واصل گردید
از عرض مبارک ملوکانه گذشت

وزیر دربار شاهنشاهی

(به‌ولب) (۸۰)

سازمان اطلاعات و امنیت کشور

س . ا . و . ا . ک

گزارش اطلاعات خارجی

کشور: عراق

موضوع: مسافرت شیخ لطیف به روسیه

(۱۰) سابقه

منبع: ب

تقویم: ۴

شماره ۸۸۸/۷ / ۹ (ف ـ ب)

تاریخ وقوع ۶ - ۹/ ۱۳۳۲

تاریخ وصول خبر

تاریخ گزارش ۳۷/۸/۲۱

طبق اطلاع واصله

۱ـ گفته میشود که شیخ لطیف چند روز قبل بطرف مسکو حرکت نموده است.

۲ـ خبر دیگری اینست که از طرف دولت شوروی از شیخ لطیف وعلما جمعه سلیمانیه وچند نفر از علماء دیگر دعوت شده است که مسافرتی بروسیه بنمایند. وناصبرده گان ۱۲ روز است که رفته اند بنا براین اگر شیخ لطیف بروسیه رفته باشد مبنی برهمین دعوت خواهد بود.

نظریه ـ یک خبر رادیوئی حاکیست که عده ای از علمای دینی سلیمانیه بمسکو عزیمت کرده اند ولی درمورد مسافرت شیخ لطیف بمسکو هنوز خبری دردست نیست. ـ ح

محرمانه

گیرندگان

* وزارت کشور ـ وزارت امور خارجه ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران

تعداد نسخه

۱۴۹-۳۷/ن

وزارت کشور
استانداری کردستان

محرمانه مستقیم

شماره ۴۴۷۲
تاریخ ۹/ ۹/ ۴۲
پیوست

جناب آقای استاندار کردستان

محترما با ستحضار میرساند ۰ برابر تلگراف شهربانی بانه طبق شایعات محلی ملا مصطفی بارزانی محمد رشید یافی را تحت فشار قرار داده که کلیه اسلحه وغنائم که در سالهای ۲۴ و ۲۵ از ایران بدست آورده پس بدهد ولیعلا محمد رشید در کرکوک وسلیمانیه بسر میبرد ۰

رئیس شهربانی کردستان ــ سرهنگ حشمتی

محرمانه مستقیم

شماره ۲/۱۱۶۲
۴۲/۹/۱۲

رونوشت برای استحضار وزارت کشور ایفاد میگردد ؛

استاندار کردستان ۰ نورافشار

وزارت کشور
ورود بدفتر محرمانه اداره سیاسی
شماره ۱۰۵۸۱
تاریخ ۴۲/۹/۱۷

(جدول)

سازمان اطلاعات وامنیت کشور

س . ا . و . ا . ک

گزارش اطلاعات خارجی

شماره ۷۷۷۰/۹/ ۷ (ت - ب)
تاریخ وقوع ۴۲/۱۰/۱۵
تاریخ وصول خبر ۴۲/۱۱/۴
تاریخ گزارش

کشور: عراق
موضوع: ملامصطفی
سابقه (عطف)
منبع: ب
ارزیابی: ۲

طبق اطلاع واصله

ملامصطفی بارزانی ضمن صحبت هائی که میکند مرتبا از ایران تنقید کرده ونسبت بعمل دولت ایران درمقابل قاضی محمد اظهاراتی مینماید وحتی گفته است که هرکس از اکراد سرشناس بایران برود وتسلیم دولت ایران شود عاقبتش چنان خواهد بود این گفته ملامصطفی بین مردم کاملا وسیع شده است .

اضافه میشود که کلیه مخارج روزانه منزل ملامصطفی دربغداد که روزی چند صد نفر ملاقاتش میروند از سفارت شوروی تامین میشود وحتی پزشک معالجش نیز دکتری است که عراقی نمیباشد .

گیرندگان

وزارت کشور ـ اداره دوم ستاد بزرگ ارتشتاران ـ وزارت امور خارجه

تعداد نسخه

۵/۱۴۴۰۳۷

اداره اول سیاسی ــ محرمانه

۴۷۱۸
۲۷/۱۱/۱۱

وزارت امور خارجه

محرمانه

وزارت کشور

بازگشت بنامه شماره ۱۲۶۵۶ــ۲/ ۱۱/ ۲۷ اشعار میدارد .

درنامه شماره ۱۲۹۵۷/م ــ ۲۰/ ۱۰/ ۲۷ مرقوم فرموده اند "گزارش واصله از ستاد ژاندارمری رضائیه حاکی است که چهار نفر از کسان ملامصطفی بارزانی الخ ..."

درصورتیکه بموجب نامه بالا هنگ ژاندارمری رضائیه اطلاع میدهند "یکی از چهار نفر مذکور رحمن قاسملو فرزند محمد اتاوثوق بوده که پدر نامبرده در رضائیه ساکن و مالک ترسه قاسملوست الخ ...) واسم از سه نفر دیگر برده نشده است .

خواهشمند است مقرر فرمایند هنگ ژاندارمری ضمن اعلام نسبت رحمن قاسملو با ملامصطفی بارزانی اسامی سه نفر دیگر را نیز اطلاع دهند .

وزارت امور خارجه

وزارت کشور

۹۱۸۷

[illegible]

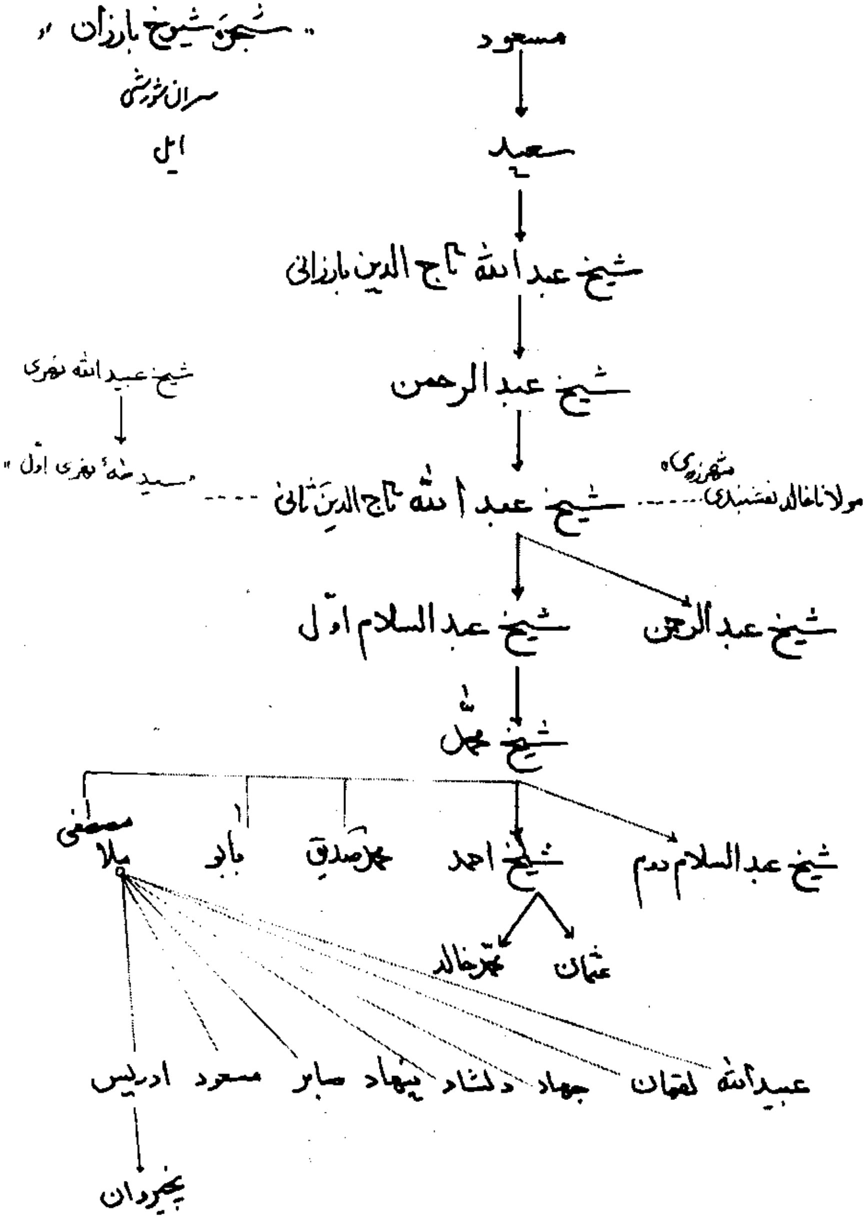
[illegible]

[illegible]

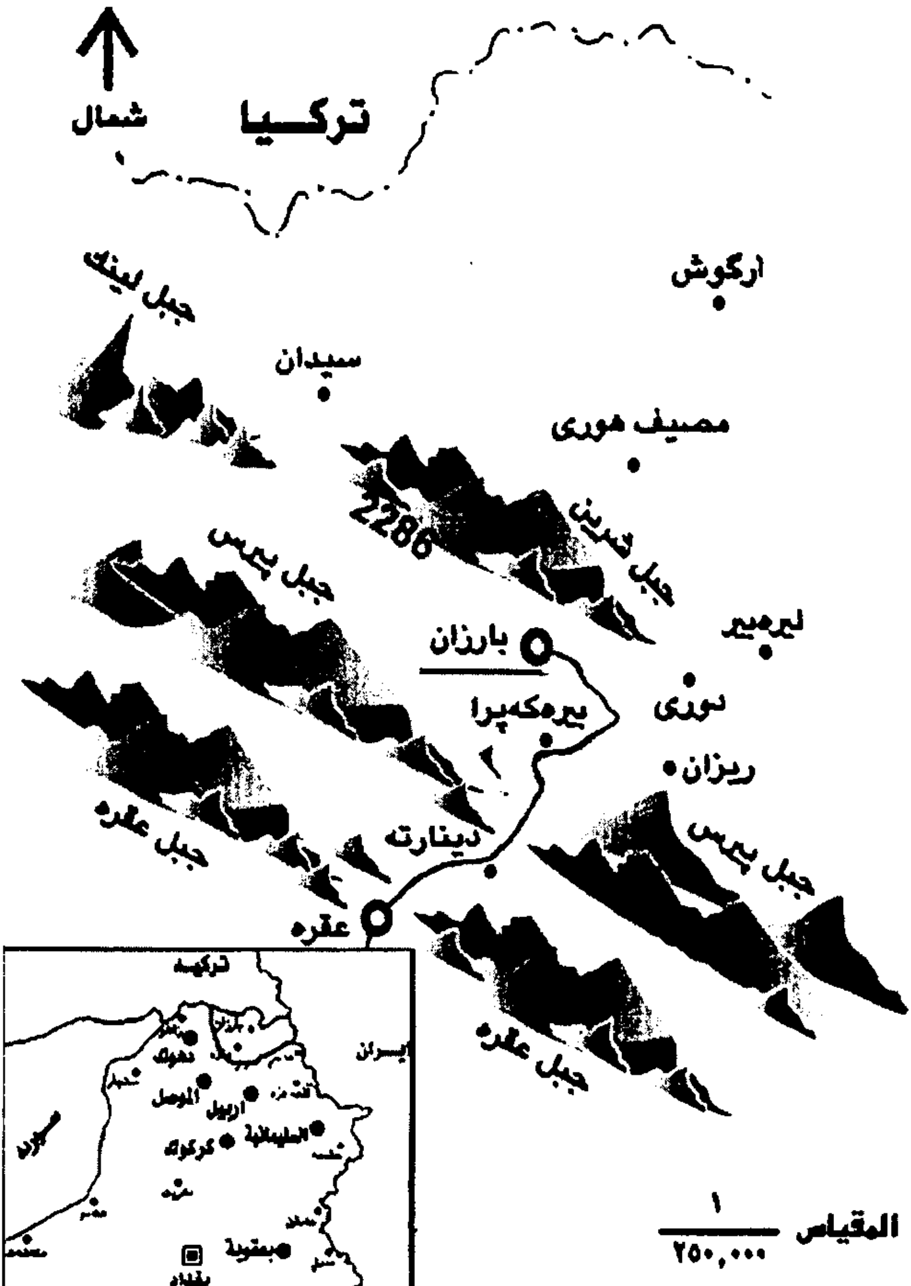
[illegible]

۱/۳۰۲۵

[illegible]

"شجره شیوخ بارزان"
سران شورشی ایل
مسعود
سعید
شیخ عبدالله تاج الدین بارزانی
شیخ عبدالرحمن
شیخ عبدالله نهری
"سید طه نهری اول"
شیخ عبدالله تاج الدین ثانی
"مولانا خالد نقشبندی"
شیخ عبدالسلام اول
شیخ عبدالرحمن
شیخ محمد
ملا مصطفی
بابو
محمد صدیق
شیخ احمد
شیخ عبدالسلام دوم
محمد خالد
عثمان
ادریس
مسعود
صابر
نهاد
دلشاد
جهاد
لقمان
عبیدالله
نیچیروان

شمال
ترکیا
ارگوش
سیدان
مصیف هوری
2286
جبل پیرس
بارزان
بیره‌که‌پرا
ریزان
دینارته
جبل عقره
عقره
جبل پیرس
جبل عقره
ترکیه
ایران
سوریا
دهوك
الموصل
اربیل
السلیمانیة
کرکوك
بعقوبة
بغداد
المقیاس
۱
۲۵۰,۰۰۰

رجال

شیخ احمد بارزانی: فرزند شیخ محمّد بارزانی و برادر مهتر ملامصطفی بارزانی، وی جانشین پدر و رهبر مذهبی و ریاست ایل بارزان را در ۱۳۰۰ شمسی به عهده داشت، از مخالفان سلطهٔ بریتانیا بر عراق بود، و از آغاز با آنها تضاد و درگیری داشت، زمانی که شیخ رشید لولان رهبر مذهبی برادوست بر علیه وی اعلام جهاد داد، بارزانی‌ها به فرماندهی ملامصطفی دست به حمله متقابل زدند، انگلیسی‌ها به حمایت از شبه نظامیان شیخ رشید وارد عملیات شدند و واحدهای نظامی و هواپیماهای جنگی انگلیسی عملاً دست به اقدام علیه بارزانی‌ها و شیخ‌احمد زدند که به ناچار با همراهانش به ترکیه گریخت و در آنجا زندانی شد سپس به عراق تحویل داده شد و در سلیمانیه تحت‌نظر گردید، در مسائل سال ۱۳۳۷ شمسی به بارزان بازگشت و در رهبری و رهنمودهای ویژه برای پیروان و نزدیکانش محل رجوع بود، در فاصلهٔ ۱۳۰۰ تا زمان کودتای عبدالکریم قاسم، شیخ‌احمد در این مقاطع تحرکاتی داشت در جنگ ۱۳۱۰ که موجب شکست بارزانی‌ها شد به ایران آمد وپس از یکسال دوباره به عراق بازگشت در سال ۱۳۳۱ شمسی مجدداً درگیریها شروع شد، پس از سرکوبی تمام عیار آنها، شیخ‌احمد دستگیر و مدت سه سال در بصره زندانی بود، تا در رژیم جمهوری آزاد گردید و همواره از دولت عبدالکریم قاسم حمایت می‌کرد، در سال ۱۳۴۲ بار دیگر به ملامصطفی و شورشیان تحت‌رهبری او پیوست و بدرخواست کتبی دولت عارف مجدداً برای همکاری جواب رد داده و به نقش میانجی و مشاورت و رهنمود سران شورش بسنده کرد.

شیخ‌احمد در دیماه ۱۳۴۷=۱۹۶۸ در سن هشتاد سالگی پس از طی بیماری طولانی درگذشت.

* * *

تیمور بختیار: فرزند فتحعلی‌خان بختیار (سردار معظم) و نوادهٔ لطفعلی‌خان امیرمفخم در سال ۱۲۹۳ شمسی در ایل بختیاری متولد شد، تحصیلات ابتدایی و متوسطه را تا سیکل در اصفهان گذرانید و سپس به همراه شاپور بختیار از بنی اعمامش برای ادامهٔ تحصیل به بیروت رفت، پس از پایان تحصیلات مقدماتی یکسال دوره مهندسی دید و سپس برای تحصیل در مدرسه نظامی (سن سیر) به فرانسه رفت، دو سال بعد این مدرسه را با درجهٔ ستوان دومی ترک کرد و به ایران بازگشت و در هنگ جمشیدآباد تهران مشغول بکار شد.

وی در خدمت نظام در هنگهای سوار به عنوان بهترین افسران جوان شناخته شد، تیمور بختیار بعد از مدت کوتاهی برای ادامه خدمت به زاهدان منتقل شد، عده‌ای علت انتقال وی به بلوچستان را وجود اختلافات بین ایل بختیاری و خاندان پهلوی می‌دانستند، مقارن جنگ جهانی دوم وی به اصفهان منتقل شد و سپس در سال ۱۳۲۱ با درجه سروانی به تهران بازگشت. صلاحیت و قابلیت‌های فردی بختیار بزودی از او یک فرمانده هنگ ساخت بطوریکه در سال ۱۳۲۵ به فرماندهی هنگ سوار حمله رسید، در جنگ جهانی دوم که ایران توسط قوای روس و انگلیس اشغال و کنترل شد و تحرکات تجزیه‌طلبی در کشور شکل گرفت، بختیار از جمله افرادی بود که علیه تجزیه‌طلبی کمونیست‌ها در آذربایجان مبارزه کرد، وی در این زمان با درجهٔ سرگردی، فرمانده هنگ سوار شاپور بود. در جریان رفع غائله آذربایجان بختیار بطور داوطلب برای سازماندهی نیروهای پارتیزانی ضد حکومت آذربایجان و کردستان به منطقهٔ خمسه زنجان که زیر نفوذ برادران ذوالفقاری بود، اعزام شد، وی در حوالی مراغه در ستون دوم تحت امر سرلشگر ضرابی داوطلب سرکوب یک پایگاه فرقه دمکرات شد، جنگ سختی درگرفت و به کمک ذوالفقاریها با جسارت کامل به دمکراتها حمله کرد و تعدادی راکشته و بقیه را فراری داد، این نبرد تنها نبرد واقعی علیه نیروهای دمکرات بود و تیمور بختیار به خاطر این شهامت به درجه سرهنگی و أخذ نشان نایل شد، سپس سرهنگ دوم بختیار برای ادامهٔ تحصیل به دانشگاه جنگ رفت و در سال ۱۳۲۹ شمسی با احراز شاگرد اوّلی و کسب نشان درجهٔ اوّل دانش به سمت رئیس ستاد لشگر گارد شاهنشاهی تحت

فرماندهی سرتیپ حسین منوچهری (بهرام آریانا) مشغول کار شد.

یکی از رویدادهایی که منجر به محبوبیت و ترقی بیشتر بختیار شد، دفع غائله ابوالقاسم‌خان بختیاری بود، ابوالقاسم خان عموی تیمور بختیار از خوانین با نفوذ ایل بختیاری بود که در سال ۱۳۲۱ شمسی تیپ اعزامی ارتش را خلع سلاح و نابود کرد و هرازگاهی علیه حکومت نافرمانی‌هایی داشت، دکتر محمد مصدق نخست‌وزیر وقت سرهنگ بختیار را مامور سرکوب غائله ابوالقاسم‌خان کرد، انجام موفقیت‌آمیز این ماموریت او را به فرماندهی یکی از تیپ‌های تهران رساند ولی با تصمیم دکتر مصدق مبنی بر انحلال لشگر گارد و انجام تغییراتی در پادگانها، سرهنگ بختیار به فرماندهی تیپ زرهی کرمانشاه منصوب شد.

در جریان ۲۸ مرداد ۳۲ تیپ زرهی کرمانشاه به فرماندهی بختیار عازم تهران شد، عده‌ای معتقدند این حرکت بدنبال تقاضای سرلشگر زاهدی برای کمک به کودتاگران صورت گرفت، برخی معتقدند بختیار افسر فرصت‌طلبی بود او به سمت تهران حرکت کرد و در صورت پیروزی هر گروهی، او به آنها می‌پیوست. در تاریخ ۱۳۳۲/۱۰/۵ به عنوان فرماندار نظامی تهران انتخاب شد. فردوست در این خصوص می‌نویسد: تیمور بلافاصله به دستور آمریکایی‌ها فرمانداری نظامی تهران را ایجاد کرد و قدرت واقعی را بدست گرفت، او دیگر آن جوان زن و بچه‌دوست ایلیاتی نبود و مست قدرت شده بود، در مقام فرمانداری نظامی تهران بیدادها کرد و هر کس را که آمریکا و انگلیس و یا محمدرضا میخواست از دم تیغ می‌گذراند، توده‌ای‌ها را قلع و قمع کرد. «فدائیان اسلام» را به طرز فجیعی به جوخهٔ اعدام تحویل داد، پادگان مرکز ۲ دو زرهی را به یک شکنجه‌خانه تمام و کمال تبدیل کرد و به جان زنان و دختران زندانی خرس انداخت وحتی از اذیت و آزار پیرمرد محترمی چون آیت‌ا... کاشانی نیز فروگذار نکرد. (ظهور و سقوط سلطنت پهلوی، ج ۱، ص ۴۱۷)

از تاریخ سوم مهرماه ۱۳۳۵ به عنوان معاون نخست‌وزیر و رئیس سازمان اطلاعات و امنیت کشور فعالیت کرد، در سال ۱۳۳۸ به درجه سپهبدی رسید و سرانجام در تاریخ اوّل فروردین ۱۳۴۰ ازکار برکنار و در اوّل مهرماه ۱۳۴۰ بازنشسته شد و در ششم بهمن

۱۳۴۰ [با حادثه دانشگاه] ایران را ترک کرد.

مدتی به صورت اپوزیسیون عمل کرد و در عراق به مقابله با شاه و ایجاد پایگاه اقدام کرد، فرستنده رادیویی به وجود آورد، و عاقبت توسط سازمانی که خود بنیان‌گذارآن بود؛ در مرداد ۱۳۴۹ به قتل رسید.

* * *

جلال طالبانی: فرزند حسام‌الدین طالبانی از بزرگان منطقهٔ سلیمانیه، تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در مرکز زادگاهش به پایان رسانید، در دانشگاه بغداد به تحصیل در رشته حقوق پرداخت و فارغ‌التحصیل شد، به زبانهای انگلیسی، عربی وکردی و فارسی آشنایی دارد و در تحریر و تکلم مسلط است، از آغاز جوانی به نهضت بارزانی پیوست و از نزدیکان او بشمار می‌رفت، در سال ۱۹۵۳.م=۱۳۳۲ شمسی داخل کمیته مرکزی حزب پارت شده و در ۱۹۵۷.م=۱۳۳۶ شمسی به عضویت کمیته سیاسی حزب نائل آمده و در سال ۱۹۶۰.م=۱۳۳۹ شمسی به نمایندگی خبات به بلغارستان سفر کرد، جلال طالبانی فردی باهوش و فهمیده ودرامور سیاسی اطلاعات وسیعی دارد، مدتها با دولت مرکزی عراق جنگ و گریز داشته و قبل از روی کار آمدن عبدالسلام عارف برای رفع غائله اکراد شمالی عراق با جمال عبدالناصر ملاقات کرده است، در سال ۱۳۴۲ مخفیانه از اروپا به عراق آمده و با افراد خود در منطقهٔ چم‌زیران و ماوت تماس گرفته و با دولت وارد مبارزه گردید و برای بار اوّل در این منطقه شکست خورده و عقب‌نشینی نمود، جلال طالبانی در سال ۱۳۴۳ شمسی با افراد خود به ایران پناهنده شد و علت آنرا اختلاف با ملامصطفی عنوان نموده، پس از مدتی ظاهراً اختلافات رفع و به عراق مراجعت نموده ولی مجدداً به علت بروز همان اختلافات با افراد خود به دولت عراق پیوست. نامبرده در سال ۱۳۴۵ با کمک دولت عراق (حزب ربیعه) را تشکیل داد تا بتواند بهتر با ملامصطفی بارزانی مبارزه کند امّا بر اثر برتری و قدرتمندی ملامصطفی بارزانی، طالبانی همیشه از بارزانی شکست می‌خورده است بصورتی که بعدها از ملامصطفی امان می‌خواهد و سالها با وی زندگی می‌کند، از جمله حامیان طالبانی دولت مصر از زمان جمال عبدالناصر تا زمان سادات بوده است و همیشه به وی برای

خرابکاری در ایران و بعضاً در عراق کمک‌های مادی و سیاسی می‌کردند، مشارالیه از امکانات دولت عراق از قبیل؛ پول، پادگان، اسلحه، ماشین، هلیکوپتر برای کارهای خود استفاده می‌کرده است... بعد از اخذ لیسانس برای گرفتن دکترای خود به تحصیل ادامه می‌دهد و مخفیانه با دولت عراق بر علیه ملامصطفی بارزانی تماس داشته است مسافرت‌های مکرر به مصر، لیبی، شوروی، چین داشته و از سال ۱۳۵۶ در شمال عراق مستقر شده است...

* * *

جمال عبدالناصر: در سال ۱۲۹۷ شمسی در قاهره متولد شد، مراحل تحصیل ابتدایی و متوسطه را در اعتراضات اجتماعی و آموزشی و سیاسی با مربیان و معلمان خود گذرانید سپس وارد مدرسه نظام شد و از دانشکده افسری با درجهٔ ستوانی فارغ‌التحصیل شد پس از تشکیل دولت اسرائیل به حمایت بریتانیا، و نابسامانی‌های همه جانبه در کشور مصر موج نارضایتی پس از جنگ ۱۳۲۷ اعراب و اسرائیل بر علیه نظام سلطنتی مصر بالا گرفت عبدالناصر و همفکران او رهبری تحرکات آزادیبخش مردم مصر رابه عهده گرفتند، نظام سلطنتی سقوط کرد، (ملک فاروق) به تبعید فرستاده شد و جمال عبدالناصر بعنوان نخستین رئیس جمهور مصر در ۱۳۳۵ شمسی برگزیده شد و برای اتحاد ملی اعراب طرح‌های گسترده‌ای ارائه نمود و در مقابل سیاست انگلیس در خاورمیانه پایداری وسیع نمود و درصدد یکپارچگی تمامی کشورهای عربی در نیل به اهداف نهایی بود و در همین راستا کانال سوئز را ملی اعلام کرد، جمال عبدالناصر یکی از محبوب‌ترین چهره‌های جهان عرب در یکصد سال اخیر به شمار می‌رود، وی در ۱۳۴۹ بدرود حیات گفت.

* * *

شیخ خالد نقشبندی: از مشایخ نقشبندی (بامرنی) و از خویشان و نزدیکان شیخ بهاءالدین بامرنی از بزرگان با نفوذ سلسلهٔ نقشبندی در کردستان عراق، ملک فیصل و نوری سعید نخست‌وزیر وقت از جمله مریدان شیخ بهاءالدین بودند؛ برای تسهیل دیدار شاه از او فرودگاهی درکنار روستایش (بامرنی) ساخته شده بود، زمانیکه قاسم در ۱۹۵۸=۱۳۳۷

دستگاه سلطنت را برانداخت، شیخ خالد جزو افسرانی بود که کودتارا طراحی کرد و کنترل اوضاع را در دست گرفته بودند.

* * *

رحیم سیف قاضی: فرزند ابوالحسن سیف قاضی مالک قریهٔ گوگجلو واقع در بیست کیلومتری شرق میاندوآب و برادر کوچک محمدحسن سیف قاضی وزیر جنگ قاضی محمد می‌باشد، وی همراه پنجاه و دو نفر دانشجوی اعزامی کُرد در سال ۱۳۲۵ به بادکوبهٔ شوروی اعزام و در دبیرستان نظام بادکوبه تعلیمات نظامی یافته است.
رحیم سیف قاضی ضمن تحصیل از سال ۱۳۲۷ در رادیو سرّی ارگان حزب دموکرات کردستان ایران در شوروی به زبانهای فارسی، ترکی، کُردی تبلیغات می‌نمود و تا سال ۱۳۳۱ فعالیت نامبرده ادامه داشت، در شهریورماه ۱۳۲۴با دختر صدر قاضی پسرعموی پدرش به نام گوهرتاج (خانمه‌خانم) ازدواج و از وی پسری به نام حسن داشت.

* * *

شیخ رشید لولان: از مشایخ معروف نقشبندیه در شمال عراق که مریدانی در ایران و ترکیه داشته، در آغاز جوانی به شیوهٔ فضیل عیاض عیاری پیشه کرده و سپس گرویدهٔ یکی از بزرگان نقشبندیه شده به سیروسلوک پرداخته، عده‌ای به وی گرویدند و در بین اهالی اعتباری خاص داشت تا جایی که دولت عراق اغلب از نفوذ او در مقابل شورشیان کُرد استفاده می‌کرد، در مقاطعی نیز شیخ و مریدان به آزادیخواهان می‌پیوستند و به یاری بارزانی‌ها می‌شتافتند، شیخ رشید در طی بیشتر دههٔ شصت با بارزانی و جنبش ملی کُرد جنگید و در ۷۵-۱۹۷۴ = ۵۴-۱۳۵۳ به حمایت از حکومت عراق به جنگ ادامه دادند و...

* * *

عبدالرحمن قاسملو: فرزند محمّد آقاوثوق از بزرگان ایل کُرد قاسملو در آذربایجان غربی به سال ۱۳۰۹ در شهر ارومیه متولد شد، در سال ۱۳۲۶ شمسی به سبب فعالیتهای سیاسی و پیروی از مکتب کمونیستی و اقدام علیه مصالح کشور تحت تعقیب واقع و به

چکسلواکی متواری گردید، در آنجا با یکی از اهالی آن کشور ازدواج کرد، سپس برای ادامهٔ تحصیل به فرانسه رفت در ۱۳۳۳ شمسی به اتفاق همسرش برای استقلال کردستان به فعالیت پرداخت، در چکسلواکی از طرفداران دوبچک و اقدامات او بود، سپس به سوئد رفت در سال ۱۳۴۸ در یکی از دانشگاههای پراگ اقتصاد جهانی تدریس می‌کرد. در سال ۱۳۵۰ به فعالیت‌های خود در داخل ایران گسترش داد و برای جلب رضایت بارزانی بمنظور خرابکاری در جشن‌های دو هزاروپانصد ساله با وی دیدار داشت، در مسافرت مسکو که همزمان با ورود صدام حسین به آنجا بود، با هم ملاقاتی داشتند، در سال ۱۳۵۶ شمسی به تدریس زبان کردی در یکی از دانشگاه‌های آلمان شرقی به تدریس زبان کردی پرداخت و فعالیت‌های او در کشورهای عراق، چکسلواکی، فرانسه، سوئد، آلمان، انجام می‌شد.

* * *

عبدالکریم قاسم: در سال ۱۹۱۴ = ۱۲۹۳ شمسی در بغداد دیده به جهان گشود وی در خانواده‌ای قبیله و از بطن مادری شیعی منسوب به قبیله عربی تمیم عرفانی و پدری اهل سنت از قبیله زید قحطانی پرورش یافت، پدرومادرش قبل از زمان کودتا (۱۴ ژوئیه ۱۹۵۸ = ۱۳۳۷ شمسی) درگذشتند، محیط تربیتی او حاکی از فقر و فاقه و انزوای ایام نوجوانیش از دوستان و همکلاسان حاصل همین کمبود بود، تحصیلات دبیرستانی را در رشتهٔ ادبی و با کسب نمرات ممتاز به پایان برد و به عنوان معلم مدرسه ابتدایی شهر (شامید) در استان دیوانه (قادسیه فعلی) واقع در جنوب عراق مشغول تدریس شد. پس از یکسال تدریس در ۱۹۳۱ تا ۱۹۳۲.م = ۱۳۱۰ - ۱۳۱۱ این حرفه را رها کرده وارد دانشکده نظامی گردید و ۱۵ آوریل ۱۹۳۴ با درجه ستوان دومی فارغ‌التحصیل شد، در ژانویه ۱۹۴۰.م = ۱۳۱۹ شمسی به دانشکده ستاد قدم گذاشت و در دسامبر سال بعد با کسب نمرات ممتاز فارغ‌التحصیل شد. در ۱۹۵۰م = ۱۳۲۹ شمسی به جرگه افسران قدیمی در انگلستان پیوست. در ۲ دو مه ۱۹۵۵.م = ۱۳۳۴ شمسی به درجه سرتیپ ستاد و در ۶ ژانویه ۱۹۵۹.م = ۱۳۳۸ شمسی به درجه سرلشگر ستاد و بالاخره در ششم ژانویه ۱۹۶۲.م = ۱۳۴۱ شمسی به درجه سپهبدی ستاد ارتقاء یافت. فعالیت سیاسی و

پایان انزوای عبدالکریم قاسم به سال ۱۹۳۵.م = ۱۳۱۴ شمسی که در اوّلین انجمن افسران ناسیونالیست شرکت کرد؛ باز می‌گردد. از بارزترین خصوصیات اخلاقی عبدالکریم قاسم نازک‌دلی و دلرحمی او بود به همین دلیل عفو مکرر سرسخت‌ترین دشمنان او را نمی‌توان یک تاکتیک سیاسی برای جلب اعتماد و محبّت مردم و ادامهٔ حکومت از این طریق به‌حساب آورد. عبدالکریم قاسم در پانزدهم رمضان ۱۹۶۳.م = ۱۳۴۲ شمسی در محوطه ساختمان رادیو عراق به دست کودتاچیان به قتل رسید.

* * *

عبدالرحن عارف: رئیس‌جمهور عراق در سال ۱۳۴۵ پس از برادرش عبدالسلام عارف به ریاست جمهوری عراق و ریاست شورای ملی رهبری انقلاب برگزیده شد، انتخاب وی مسأله‌ای مصلحتی و اضطراری در مقابل احزاب رقیب و مترصد چون حزب بعث در عراق بود، مشاورت و نظارت حکومت وی با تسلط و مواظبت شخصیت‌های برجستهٔ عراقی از جمله طاهر عیسی و سعید صلیبی انجام می‌شد، مدارا و چشم‌پوشی وانعطاف عبدالرحمن عارف موجب نفوذ و حضور برگزیدگان حزب بعث در کابینهٔ عراق به سال ۱۳۴۶ گردید، شیعیان مبارز و کردان شورشی به فعالیت سیاسی و اجتماعی مسالمت‌آمیز پرداخته درگیریهای نظامی تقلیل یافت، احزاب لائیک به ویژه بعثی‌ها از تحرکات اسلام‌گرایان به سود خود بهره‌برداری می‌کردند و از تحرک به تبلیغ و تحت‌الشعاع قرار دادن تلاش سایر احزاب پرداختند، و از حمایت امریکا و بریتانیا برخوردار بودند، عبدالرحمن عارف برای ایجاد اتکاء خارجی دو ماه پیش از سقوط، اصلاحاتی در قراردادهای نفتی به نفع شرکت فرانسوی «ایرپ» به زیان امریکا و انگلیس انجام داد و شاید همین موجب تقویت بیش از پیش نیروهای سیاسی بعث در عراق گردید، که تظاهرات و اعتراضات مردم را بر علیه عبدالرحمن عارف در بغداد و سایر شهرها رهبری می‌کردند. احمدحسن‌البکر، رئیس‌جمهوری بعدی و لیدر حزب بعث شخصاً در بغداد تظاهرات را رهبری کرد و اصلاحات موردنظردست‌آویز تشنج و تظاهرات مزبور بود.

* * *

عبدالسلام عارف: رئیس‌جمهور عراق در سال ۱۳۴۵ شمسی بود و از نزدیکان عبدالکریم قاسم در کودتای خونین ۱۳۳۷ در عراق بشمار می‌رفت و از عوامل اصلی به خون کشاندن کودتای مزبور بود و با تمام مسامحه و ممانعت عبدالکریم قاسم در مورد عدم تعرض به خاندان هاشمی مسلط بر کشور، وی تمام افراد خاندان سلطنتی عراق و نزدیکان آنان را قتل عام کرد. عبدالسلام عارف متولد سال ۱۳۰۰ شمسی و از اهالی شهر رمادی عراق بود، پس از طی تحصیلات ابتدایی و متوسطه وارد دانشکده افسری بغداد شد و همزمان با جنگ جهانی دوم بدریافت درجه ستوان دومی نائل و فارغ‌التحصیل شد، و در سمت‌های مسئولیت حراست زندان اردوگاه الرشید، افسر اطلاعات ارتش و... انجام وظیفه نمود، در سال ۱۳۲۷ در جنگ اعراب و اسرائیل (مسئله فلسطین) شرکت کرد.

عبدالسلام عارف شخصیتی ناسیونالیست و افسری متهور و بی‌باک و خونریز بود و در نیل بخواستهٔ خود از هیچ اقدامی کوتاهی نداشت و به هیچیک از اقلیت‌های قومی و مذهبی عراق اجازه ظهور و بروز نمی‌داد، در فروردین ۱۳۴۵ شمسی در سقوط هلیکوپتر به خاکستر تبدیل شد.

***

عبدالله اسحاقی: معروف به (احمد توفیق) فرزند محمّد امین در مهاباد متولد شد. در سال ۱۳۳۲ شمسی، زمانی که دانش‌آموز متوسطه بود به عضویت حزب توده درآمد و همزمان با حزب شیوعی عراق و رابطین آن در ایران نیز تماس داشت و مسئول حزب توده جوانان شهرستان مهاباد نیز بود، پس از انحلال حزب توده متواری و مدتی را در منزل شوهرخواهرش در تبریز بسر برد و سپس به تهران و عراق عزیمت نمود، در عراق مورد حمایت ملامصطفی بارزانی قرار گرفت و با بارزانی‌ها به همکاری پرداخت در طول سالهای ۳۸ تا ۴۳ پس از یک مسافرت به بغداد به منظور تفریح و تفنن به همراه نحو پاشائی از سوی استخبارات عراق دستگیر شد و در عزیمت مجدد به کردستان مورد بی‌مهری ملامصطفی قرار گرفت و چندی بعد به بارزان تبعید شد؛ این امر را معلول طرح یکپارچگی فعالیت حزب دموکرات ایران و عراق از سوی بارزانی و محدود کردن

فعالیت اعضاء حزب دموکرات کردستان ایران در عراق و دستگیری و کشتار تعدادی از آنان بمنظور جلوگیری از اقدامات چریکی آنها در ایران و مسائل حزبی سالهای ۶۸ـ۱۹۶۷ = ۴۷ـ۱۳۴۶ شمسی و پس از آن که عبداله اسحاقی از حزب اخراج گردید؛ دانسته‌اند گویا ملامصطفی، اسحاقی را خواه به منظور حفظ جان و یا محدود کردن فعالیتش در (کانی ماسی) واقع در بادینان زندانی کرد، قاسملو پس از انتخاب شدن به سمت دبیرکلی حزب، درصدد باز آوردن اسحاقی به حزب برآمد، اما وی دعوت قاسملو را نپذیرفت، توسط مقامات عراقی بازداشت و در ۱۹۷۲ = ۱۳۵۱ شمسی ناپدید شد.

* * *

کامران عالی بدرخان: از خاندان بدرخانیان کرد و فرزند امین‌عالی بدرخان در سال ۱۲۷۴ شمسی در دمشق متولد شد، در دانشگاه استانبول در رشته حقوق تحصیل نمود و فارغ‌التحصیل شد، در ۱۲۹۹ شمسی اعضای هیئت کرد و انگلیسی در کردستان ترکیه بود که منظور آنها مطالعه و بررسی موقعیت کردستان ترکیه بود، اما مجلس ملی ترکیه پس از مدتی بدستور آتاتورک، وی و برادرش جلادت بدرخان را به اتهام تجزیه‌طلبی به اعدام محکوم نمود ودر ۱۳۰۱ شمسی موفق به خروج پنهانی از ترکیه شد و به اتفاق برادرش به آلمان رفت و در دانشگاه لایپزیک مشغول تحصیل شد به موازات تحصیل به فعالیت سیاسی برای کردها پرداخت، در سال ۱۳۰۵ شمسی بدریافت درجه دکتری توفیق یافت، کامران بدرخان از بنیانگذاران روزنامه‌نگاری کردی و از مشاهیر دانشمندان لغت و ادب تاریخ کرد است وی با همکاری برادرش جلادت بدرخان نشریات (هاوار) و (دوناهی) در سالهای ۲۴ـ۱۳۲۲ شمسی به همت آنان دربارهٔ فرهنگ و ادبیات کردی منتشر شد و سالها در مدرسه شرقی دانشگاه سوربن به تدریس زبان کردی اشتغال داشت و مرکز مطالعات کرد را در پاریس تأسیس نمود، از کامران بدرخان آثاری چون؛

۱ ـ دستور زبان کردی چاپ دمشق، سال ۱۹۵۶م
۲ ـ الفبای مصور کردی برای نوآموزان، چاپ دمشق، سال ۱۹۵۸م
۳ ـ دستور زبان کردی به فرانسه، چاپ پاریس، ۱۹۵۳م

۴ـ تعلیم زبان مادری جهت نوآموزان، دمشق، ۱۹۶۸م
۵ـ تعلیم زبان کردی به ترکی، چاپ ۱۹۷۶م
۶ـ ترجمه رباعیات حکیم عمر خیام به کردی، دمشق ۱۹۳۲م
۷ـ فرهنگ کردی به فرانسه و فرانسه به کردی، شامل ۹۵۰۰۰ لغت
۸ـ امثال کردی و ترجمه آنها به زبان فرانسه با همکاری لوسی پول مارگریت، پاریس، ۱۹۳۸
۹ـ ترجمهٔ نخبه‌ای از اشعار شعرای کرد به زبان آلمانی، با همکاری فون کورت وندرلینچ، برلن، ۱۹۳۵
۱۰ـ مجموعه‌ای دربارهٔ دین اسلام و احادیث نبوی (ص) به زبان کردی، دمشق، ۱۹۳۸م
۱۱ـ تفسیر قرآن به زبان کردی
۱۲ـ اشعار غنائی کردی و ترجمه آن‌ها به زبان فرانسه، پاریس، ۱۹۷۳م

کامران بدرخان به عنوان نماینده ملامصطفی بارزانی در کشورهای اروپایی وسازمانهای بین‌المللی در دوران مبارزات بارزانی‌ها معرفی شده و فعالیت داشت و یکی از بنیانگذاران کمیته‌ی (خویبون) در سوریه بود که از حمایت مصطفی بارزانی برخوردار بودند، کامران بدرخان پس از هشتاد و سه سال (۸۳) سال زندگی در ۱۳۵۸ شمسی= ۱۳۹۹ قمری درگذشت.

* * *

شیخ لطیف برزنجی: فرزند شیخ محمود (نه‌مر) رهبر شورشیان کرد بر علیه بریتانیا و از سلسله سادات حسینی موسوی و از تبار سیدباباعلی همدانی، شیخ لطیف در سال ۱۹۱۵.م = ۱۲۹۴ شمسی در سلیمانیه متولد شد، وی از رجال برجستهٔ کرد و صاحب نفوذ اجتماعی و اعتقادی در شمال عراق و از بزرگ مالکان منطقهٔ سلیمانیه بود، به تحریک حزب کمونیست عراق کشاورزان در ۱۹۴۸.م = ۱۳۲۷ شمسی بر علیه او شوریدند، عده‌ای از شهرنشینان نیز با آنان همصدا شدند، اما در طی دهه‌های شصت، شیخ لطیف به همدلی با حزب کمونیست شهرت یافت و چنانکه از اسناد این مجموعه

برمی‌آید، با ملی‌گرایان شمال عراق همصدا گردید، با تمام همقدمی با بارزانی‌ها در کسب خواسته‌های ملی و منطقه‌ای، از شرکت و دخالت در برخوردهای نظامی با دولت عراق پرهیز داشت و در مسائل شمال کردستان در توازن قدرت نقطه مقابل شناخته می‌شد، اما هیچگاه به مخالفت صریح با بارزانی برنخاست، در اواخر عمر بیمار شد و مدتها بستری بود، از دعوت دولت عراق برای مداوا در بغداد خودداری کرد.

شیخ لطیف و خاندان او اصولاً با ایران پیوند ناگسستنی تاریخی و آبایی دارند، وی در سال ۱۳۲۲ شمسی وارد سردشت شد و از سوی طوایف پشتدری بعنوان شهردار سردشت انتخاب و با افسران شوروی و قاضی محمّد در بوکان واشنویه ارتباط داشت، در سال ۱۹۵۴ = ۱۳۳۳ شمسی بمدت سه سال در عراق زندانی بود در ایام تمایل بحزب کمونیست در سال ۱۳۳۷ به روسیه سفر کرد و از طرف هواداران صلح عراق کبوتر طلایی صلح را به خروشچف تسلیم و مسافرتهایی به چین کمونیست، چکسلواکی و رومانی نمود، در سال ۱۳۴۳ شمسی به عضویت شورای انقلاب کردهای شورشی انتخاب و پس از مدتی برکنار گردید.

شیخ لطیف عاقبت با قناعت به بیمارستان مختصر سلیمانیه در همانشهر درگذشت و در مقبره نیای خود کاک احمد شیخ در کنار نیاکانش به خاک سپرده شد.

* * *

محمّدبیگ وکیل جوانرود: فرزند عبدالرحمن بیگ وکیل و نوادهٔ عبدالکریم بیگ وکیل جوانرود است که نیای او در جریان مشروطیت به پشتیبانی از آزادیخواهان مشروطه‌طلب کرد در کرمانشاهان کشته شد، محمّد بیگ در آغاز جوانی به اتفاق پدرش به همراه سایر بزرگان ایلات و طوایف کرمانشاهان دستگیر و به تهران منتقل گردید، پدرش در زندان قصر قاجار در ایام اسارت درگذشت، محمّد بیگ در شهریور ۱۳۲۰ به محل ایل جوانرود بازگشت به حزب کبود پیوست، در کودتای عبدالکریم قاسم بسال ۱۳۳۷ شمسی به عراق رفت و با نزدیکان خود به نهضت بارزانی‌ها پیوست و چنانکه در تصویر آلبوم این مجموعه آمده است باتفاق ملامصطفی از عبدالکریم قاسم دیدار کرد و به گرمی پذیرفته شد، نزدیکان او تا آخرین لحظهٔ تحرکات بارزانی‌ها با آنان همراه بودند،

محمد بیگ در هشتم اردیبهشت ۱۳۶۳ در قلعهٔ جوانرود از توابع کرمانشاه درگذشت و او آخرین رئیس محلی جوانرود بود.

* * *

محمّد امین لهونی: فرزند جعفر سلطان اورامی و آخرین رئیس نظام سیاسی سنتی قبیلهٔ اورامان لهون در منطقه کرمانشاهان ← ر.ک (ایلات و طوایف کرمانشاهان، محمّدعلی سلطانی، صص ۸۸ تا ۹۵) وی در سال ۱۲۸۱ شمسی در نوسود مرکز اورامان لهون متولد شد، تحصیلاتش در حد خواندن و نوشتن و پس از برادرش کریم سلطان به ریاست اورامان و دریافت عنوان (سلطان) دست یافت، از ۱۳۲۴ تا ۱۳۴۲ افسر افتخاری ارتش بود ودرجهٔ (سرگرد افتخاری) داشت، در جریان مسائل منطقه به عراق رفت و با شورشیان کرد ارتباط داشت، دراسناد این مجموعه با عنوان اشتباه رئیس بیگ زادگان جوانرود نام برده شده است. همچنین مسئول شاخهٔ پارت دمکرات اورامان که چنانکه آمد اوّلی اشتباه و دومی بعیدالاحتمال است، محمد امین لهونی در جریان فعالیت تیمور بختیار در رابطهٔ با او دستگیر و بعلت کهولت با یکدرجه تخفیف به ده سال زندان محکوم در پایان محکومیت آزاد و در سال ۱۳۶۲ در کرمانشاه درگذشت.

* * *

محمّدرشید بانه‌ای: فرزند قادرخان شیوه گویزان و در ادارات ایران معروف به محمدرشید قادر خانزاده بود. او متولد ۱۲۷۰ شمسی در عراق بود. این طایفهٔ ایرانی در دو سوی مرزهای سیاسی (ایران ـ عراق) دارای املاک متعدد و صاحب نفوذ و اقتدار بودند، وی در اوضاع سالهای ۱۳۲۰ تا ۱۳۴۰ شمسی در نقطهٔ مرکزی مرزی مزبور مطلق‌العنان و در ارتباط با هر دو حکومت ایران وعراق بود، مدتی در موصل تحت‌نظر بود، پس از سه سال با ضمانت و خواهش محمد عبدالرحمن آقا از معاریف سلیمانیه آزاد شد. در سال ۱۳۱۳ شمسی به سلیمانیه منتقل و از آنجا به (داروخان) ملک شخصی خود عودت داده شد، در سال ۱۳۱۷ مجدداً توسط عراق دستگیر و در سلیمانیه زندانی شد. در سال ۱۳۱۹ به هنگام کودتای رشید عالی گیلانی با همدستی و به اتفاق عده‌ای از زندانیان شبانه با کشتن زندانبانان فرار کرد و به محل املاک خود بازگشت و از ۱۳۲۰ با

حمله به بانه در نقطه مرزی مزبور اقتدار کلی یافت، پس از شهریور ۱۳۲۰ وارد ایران شد و به فکر حاکمیت افتاد، و ماجراها آفرید. سپس در جمهوری قاضی محمد در جرگه نظامیان درآمد و به رتبهٔ ژنرالی رسید و افراد خود را بصورت افراد ارتش منظم ترتیب داد و در بسیاری از مسائل و مشکلات کردستان دخالت مستقیم داشت، چندی قبل از سقوط مهاباد از طریق بانه به عراق بازگشت و با انگلیسی‌ها در ارتباط بود، بارزانی‌ها به ویژه ملامصطفی با تمام نیرو و تحرک در تحریکات محمد رشیدخان از گسترش قدرت و سلطهٔ او مانع آمدند.

محمدرشید پس از ورود به عراق دستگیر و چند سالی در (رمادیه) و (کرکوک) تحت‌نظر بود، بعدها اجازه بازگشت به املاک خود (داروخان) در منطقهٔ (شلیر) را یافت و عاقبت در اواخر پاییز ۱۳۵۳ شمسی در همانجا درگذشت.

* * *

شیخ محمود برزنجی (نه‌مِر): فرزند شیخ سیدبن شیخ‌محمدبن شیخ‌احمد مشهور به (کاک احمد شیخ) فرزند شیخ معروف نودهی قادری برزنجی از دانشمندان بزرگ دینی و مؤسس حوزه علمیه سلیمانیه، از مشایخ بزرگ و نامدار طریقت قادریه در کردستان و از سلسله سادات حسینی موسوی که تبار به سیدباباعلی همدانی می‌رسانند، شیخ محمود در دههٔ ۱۹۲۰ از بانفوذترین شخصیت‌های کردستان عراق بشمار می‌رفت، وی در سال ۱۳۰۲ هـق = ۱۸۸۴.م در محلهٔ (کانیسکان) شهر سلیمانیه متولد شد. در ۱۹۱۸.م = ۱۲۹۷ شمسی انگلیسی‌ها وی را به حکومت بخش بزرگی از کردستان منصوب کردند و صاحب‌منصبی سیاسی را به دستیاری و مشاورت وی گماشتند، برخورد این مشاور خودرأی شیخ‌محمود را به شورش بر ضدانگلیسی‌ها برانگیخت، در این شورش بیشتر قبایل محل از شیخ حمایت کردند و فرو نشاندن شورش عملیات نظامی وسیعی را موجب شد، شیخ محمود اسیر شد و او را به تبعید فرستادند امّا در ۱۹۲۲ = ۱۳۰۱ شمسی فعالیت ترکها برای باز پس گرفتن ولایت نفت‌خیز موصل کم کم حمایت کردها را جلب کرد و انگلیسی‌ها ناچار شیخ را بنه سلیمانیه بازگرداندند. امّا شیخ محمود می‌خواست ترکها و انگلیسی‌ها را به هم بیندازد و کردستانی مستقل تأسیس کند، در

۱۹۲۳ = ۱۳۰۲ شمسی آشکارا علیه انگلیسی‌ها شورید، انگلیسی‌ها پایتختش سلیمانیه را بمباران کردند و شیخ به کردستان ایران رفت واز آنجا به مدت چندین سال درکردستان عراق به عملیات ایذایی و مقابله با نیروهای انگلیسی پرداخت، تا سرانجام در ۱۹۲۷ = ۱۳۰۶ شمسی تسلیم شد، دربارهٔ مبارزات و زندگانی شیخ محمود کتابهای متعدد به زبانهای مختلف تألیف شده است، شیخ محمود برزنجی سرانجام در روز نهم اکتبر سال ۱۹۵۶ = هفدهم مهرماه ۱۳۳۵ شمسی بدرود حیات گفت، او را در کنار مقبرهٔ جدش کاک احمد شیخ در جامع‌الکبیر (مزگه وتی گه وره) سلیمانیه به خاک سپردند.

* * *

نوری‌السعید: نوری سعید پاشا در۱۸۸۸.م = ۱۲۶۷ شمسی در بغداد متولد شد، پس از انجام تحصیلات از مدرسه نظامی استانبول فارغ‌التحصیل شد، در سن ۲۱ سالگی به ارتش ترکیه پیوست و در سال ۱۹۱۰ با خواهر جعفر پاشاالعسکری ازدواج کرد، در جنگ ۱۴ ـ ۱۹۱۳ = ۳۱ ـ ۱۳۳۰ قمری ترکیه و بلغارستان شرکت جست و آنگاه فعالیت‌های سیاسی را نیز درکنار حرفهٔ سپاهیگری خود آغازکرد، در طول جنگ جهانی اوّل مبارزات استقلال طلبانهٔ ملل عربی علیه ترکیهٔ عثمانی به اوج شدت رسید و متفقین، مخصوصاً بریتانیا کبیر، کوشیدند که برخی از رهبران این نهضت را با خود همدست کنند، یکی از ایشان نوری‌السعید بود که در دسته‌بندی‌ها، فعالیت‌های حزبی و تلاش‌های اجتماعی سخت کوشش می‌کرد و در سال ۱۲۹۵ شمسی، که به حال تبعید در هندوستان بسر می‌برد به کمک انگلیسی‌ها به حجاز آورده شد و با فیصل و لورنس عربستان آشنا گردید، نوری السعید در جریان انقلاب عربی فعالانه تلاش کرد و از دوستی کامل واعتماد مطلق بریتانیا برخوردار گردید و بدین جهت پس از پیروزی انقلاب ریاست ستاد فیصل را برعهده گرفت و به آن سروسامانی داد، نوری پاشا در مدت چند ماه سلطنت فیصل در سوریه با او بود و در کنگره صلح ورسای و بسیاری مسافرت‌های دیگر، او را همراهی کرد، پس از برچیده شدن سلطنت فیصل از سوریه، با او به عراق آمد و در جریان رسیدن وی به پادشاهی عراق در ۲۳ اوت ۱۹۲۱=۳۱ مرداد ۱۳۰۰ شمسی شرکت داشت و شاهد برچیده شدن این سلطنت از عراق در زمان فیصل دوم در

۱۴ ژوئیه ۱۹۵۸ = ۲۲ تیر ۱۳۳۷ شمسی نیز بود.

نوری السعید در مدتی حدود ۳۷ سال با قدرت ابتکار کوشش مداوم و در پرتو برقراری حداکثر تماس با کشورهای همسایهٔ عراق و ممالک اروپا، بر این سرزمین حکومت راند و چهارده بار به مقام نخست‌وزیری رسید، پسر جوان فیصل اول (ملک غازی) راکه دارای افکار ناسیونالیستی و ضدانگلیسی بود به طریق مقتضی سربه‌نیست کرد، در جریان جنگ ۱۹۴۸.م = ۱۳۲۷ شمسی و ۱۹۵۶.م = ۱۳۳۵ شمسی اعراب و اسرائیل، متحد انگلیس بود و پیمان غرب‌گرای بغداد را در ۱۹۵۵.م = ۱۳۳۴ شمسی به کمک عدنان مندرس بنیان نهاد.

نوری‌السعید، علیرغم مخالفت داخلی فرد مؤثر در امضای قرارداد ۲۵ ساله (بیست و پنج) ۱۹۳۰.م = ۱۳۰۹ شمسی عراق و انگلیس، تأسیس اتحادیهٔ عرب به سال ۱۹۴۵.م = ۱۳۲۴ شمسی و وارد کردن عراق در جنگ جهانی دوم به سود متفقین بود، حزب نوری‌السعید (اتحاد مشروطه‌خواهان) که به سال ۱۹۴۹.م = ۱۳۲۸ شمسی تأسیس یافته بود پس از انحلال احزاب عراق در انقلاب دانشجویی ۱۹۵۲.م = ۱۳۳۱ شمسی تا سال ۱۹۵۸.م = ۱۳۳۷ شمسی تنها حزب قانونی کشور عراق بود. آخرین مقام نوری‌السعید، نخست‌وزیر اتحاد هاشمی (اتحاد عراق و اردن) از تاریخ ۱۳ ماه مه ۱۹۵۸ = اردیبهشت ۱۳۳۷شمسی بود.

روز ۱۴ ژوئیه ۱۹۵۸ = تیر ۱۳۳۷ شمسی که در عراق کودتا شد، نوری‌السعید چادری بر سر افکند و شناکنان در دجله، خود را به خانهٔ راننده‌اش رساند. شورای انقلاب برای دستگیری وی جایزه‌ای هنگفت تعیین کرد و در روز ۱۶ ژوئیه یکی از جان‌نثاران، پول را بر وفاداری نسبت به مخدوم ترجیح داد و مقامات دولتی را از نهانگاه او آگاه کرد. امّا قبل از اینکه سربازان دولتی فرا رسند، توده خشگمین به اقامتگاهش هجوم آوردند و او را قطعه قطعه کردند.

* * *

منابع و مآخذ رجال ← الامارات الکردیّه، ج ۲ ـ کوردان به ناو بانگ، ج ۲ ـ میژو، دکتر کمال مظهر ـ روزنامه‌نگاری در کردستان، ترجمه احمد شریفی ـ مجله روژی کوردستان، سال ۱۹۷۹م ـ کرد و کردستان، واسیلی نیکیتین، ترجمهٔ محمّد قاضی ـ گوردله سه ده ی ۱۹ و ۲۰، کریس کوچرا، ترجمه محمود دریانی ← تاریخ مشاهیر کرد، بابامردوخ روحانی، ج ۳،۲ / در خاورمیانه چه گذشت، ناصرالدین نشاشیبی، م. روحانی ← اسنادی از ۵۸ روز زمامداری عراق، علیرضا زمانیان / نگاهی به تاریخ سیاسی عراق، سرهنگ ع. الجمیلی، ترجمهٔ محمدحسین زوار کعبه ← چپ در ایران، حزب دموکرات کردستان ایران / جامعه‌شناسی مردم کرد، مارتین وان بروین سن، ترجمه ابراهیم یونسی / تاریخ و جغرافیای بانه، محمد رئوف توکلی / ایلات و طوایف کرمانشاهان محمدعلی سلطانی...

نمایه

فهرست نام کسان

ج

چ

ح

فهرست غیرکسان

(شامل: اماکن، احزاب، دودمان‌ها، جرائد و...)

ب

د

ذ

ر

ن

National Library and Archives of the I.R. of Iran

Political, Social And Historical Developments of Barzan Tribe

Compiled by: Mohammad Ali Soltani

Circular: 1000

Printing: 2st

Lithography: Rine Graphic

Printing house & Bindary: Pars Sahand, & Khoshqamat

Date: 2005

Price: $20.00

N.L.I. Card Number: M82-28913

National Library and Archives of the I.R. of Iran
Mirdamad Blvd., Sh. Hesari Street, Tehran, 15486, Iran, P.O.Box: 15875-4499,
Tel. Fax: + (21)2255868

Political, Social And Historical Developments of Barzan Tribe

Printing: 2st

Compiled by:

Mohammad Ali Soltani

Including:

Barzan Secrets - Dr. Ismaeel Ardalan - 1946

National Library & Archives of the I.R. of Iran
Tehran: 2005